ANTONII AVGVSTINI

ARCHIEPISCOPI TARRACONENSIS

IVRIS VETERIS DOCTORIS, ET vindicis clariſſimi, nobiliſſimíque olim Sacri Palatij Apoſtolici Auditoris

IVRIS PONTIFICII Veteris Epitome.

PARS TERTIA, DE IVDICIIS.

PARISIIS,

M. DC. XXXXI.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

INDEX XII. LIBRORUM, & Titulorum, qui in hac Tertia Parte De Iudiciis continentur.

Liber primus, ordine XXIX. de Actionibus, ſiue Iudiciis.
XXX. De Accuſationibus.
XXXI. De Reſtitutione Spoliatorum.
XXXII. De Probationibus.
XXXIII. De Sententia, & Appellationibus.
XXXIV. De criminibus contra Deum.
XXXV. De criminibus contra proximum.
XXXVI. De criminibus contra ſe.
XXXVII. De Excommunicatione.
XXXVIII. De Eiectione, & Interdicto.
XXXIX. De depoſitione, priuatione officij, & beneficij.
XL. De Suſpenſione.

Libri XXIX. de Actionibus, ſiue Iudiciis. Tit. XXVIII.

1 Laus Iuſtitiæ. pag. 1. col. 1
2 De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione diſſidentium. 2. 1
3 Ne litigent temere Chriſtiani. 4. 2
4 Ne Epiſcopi, & alij clerici litigent ſine graui cauſſa. 5. 1.
5 Ne monachi litigent ſine graui cauſſa. ibid. 2
6 De admonitione caritatis ante litem. 6. 1.
7 Qualis debeat eſſe iudex, & de eius officio. ibid. 2
8 Hæretici, vel infideles non iudicent. 10. 2
9 Ne alieni iudicent. ibid.
10 Ne laici de clericis iudicent. 13. 1
11 De iudicio Epiſcopi. 16. 1
12 Epiſcopus iudicet cum clericis. ibid.
13 De iudicio Archiepiſcopi. Ibid.
14 De iudicio Patriarchæ, vel Primatis. ibid.
15 De iudicio ſynodi. ibid.
16 De iudicio Pontificis Maximi. ibid. 2
17 De iudicibus inferioribus. ibid.
18 Ne minor iudicet de maiori. ibid.
19 De iudicibus electis. 18. 1
20 De ſanguine non iudicent clerici. 20. 1
21 Ne in eccleſiis ius dicatur. 21. 1
22 Die Dominico, & aliis quibuſdam iudicia non fiant. ibid.
23 De Iudicibus delegatis. ibid.
24 De poſtulando. ibid. 2
25 De Procuratoribus. 22. 1
26 De Notariis. ibid.
27 De ſæcularibus negotiis. 23. 1
28 Communia de iudiciis. ibid. 2

Libri XXX. De Accuſationibus. Tit. XXIV.

1 Ne quiſquam ſine graui cauſſa accuſet præſertim Epiſcopum. 25. 1
2 De admonitione caritatis ante accuſationem. 28. 2
3 De Iudice, coram quo fieri debet accuſatio. 29. 1
4 Ne minor de maiori iudicet. ibid. 2
5 Ne clerici coram Regibus, aut aliis laicis accuſentur. ibid.
6 Sine accuſatione nemo damnetur. 32. 1
7 In prouincia fiat accuſatio. ibid. 2
8 De loco accuſationis. 34. 1
9 De tempore accuſationis. ibid.
10 Quales eſſe debeant accuſatores. ibid.
11 De calumniatoribus. 46. 1
12 De citatione. 48. 1
13 In accuſatione præſentes debent eſſe accuſator & reus. ibid. 2
14 De libello accuſatoris. 50. 1
15 De Inſcriptione. ibid. 2
16 De defenſione non neganda. 51. 2
17 De dilationibus. ibid.
18 De reo contumace. 53. 2
19 De excuſatione non comparentis. 55. 1
20 De deſertore accuſatore. ibid.
21 Ne in locum accuſati Epiſcopi alius ſubſtituatur ante damnationem. ibid. 2
22 De correctione. 56. 1
23 De damnato. 57. 1
24 Communia de Accuſationibus. ibid. 2

Libri XXXI. de reſtitutione ſpoliatorum. Tit. III.

1 De cauſſa poſſeſſionis, & proprietatis. 58. 1

2 De reſtitutione ſpoliatorum. 58.2
3 De pœna illius, qui ſpoliat. 62.1

Libri XXXII. de Probationibus. Tit. VIII.

1 De Probationum neceſſitate. 63.1
2 Quales teſtes eſſe debeant. 65.1
3 De numero teſtium. 68.2
4 De falſis teſtibus. 69.2
5 Communia de teſtibus. 70.2
6 De tormentis. 72.1
7 De confeſſione. ibid.
8 De expurgatione. 74.1

Libri XXXIII. De Sententia, & Appellationibus.

Partis Prioris de Sententia. Tit. VI.

1 Non valet ſententia prolata à non Iudice. 77.1
2 Ante ſententiā nemo deſeratur à ſuis. ibi.2
3 De diſcordia iudicum. 78.1
4 Ne Epiſcopatus adimatur à iudice ante ſententiam. ibid.
5 De executione ſententiæ. ibid.
6 Communia de ſententiis. ibid.2

Partis poſterioris de Appellationibus. Tit. VII.

1 A quibus appellare non licet. 81.1
2 Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum. ibid.2
3 De appellatione ad ſynodum. 82.1
4 De appellatione ad Patriarchas, & Primares. ibid.
5 De appellatione ad Archiepiſcopos. ibid.
6 De appellatione ad Epiſcopos, & alios iudices. ibid.
7 Communia de appellationibus. ibid.2

Libri XXXIV. de criminibus contra Deum. Tit. IX.

1 De peccatis, eorumque grauitate. 84.1
2 De idololatria, & apoſtaſia. 86.1
3 De pœnis, quæ ſunt hæreticis conſtitutæ. 88.1
4 De ſeruantibus traditiones gentilium, & de ſuperſtitioſis. 91.2
5 De auguriis, & aliis diuinationum generibus. 93.2
6 De Periurio, Pars prima, Quo tempore non ſit ſeruandum iuramentum. 96.2
Pars ſecunda, de pœna illius, qui peierauit. 98.1
Pars tertia, varia de iureiurando, & periurio. 100.2
7 De blaſphemia. 102.2
8 De Simonia, Pars prima. De eo, qui emit, aut vendit ſacramenta. 102.2
Pars ſecunda. De eo, qui emit, aut vendit beneficia eccleſiaſtica. 103.2
Pars tertia. De eo, qui emit, aut vendit res ſpirituales. 105.1
9 De Sacrilegio, Pars prima. De his, qui rebus ſanctis non habent honorem. 106.1
Pars ſecunda. De iis, qui res ſacras, aut eccleſiaſticas ſurripiunt. 108.1

Libri XXXV. de criminibus contra Proximum. Tit. XVIII.

1 De homicidio, Pars prima. De iis, qui ſibi vitam eripuerunt, aut membrum aliquod abſciderunt. 110.2
Pars ſecūda. De eo, qui patrem, filium, vxorem, aut alios huiuſmodi interfecit. 111.1
Pars tertia. De iis, qui fœtus necant. 112.1
Pars quarta. De his, qui Epiſcopo, preſbytero, &c. mortem afferunt, aut vulnus infligunt, aut grauem aliquam iniuriam faciunt. 113.1
Pars quinta. De his, qui ſeruos occidūt. 117.2
Pars ſexta. De variis homicidiis. 118.2
Pars ſeptima. De bello. 123.1
Pars octaua. De torneamentis, ſeu ſingulari certamine. 125.2
Pars nona. De illo, qui inimicitias gerit cum alio. 126.1
2 De proditoribus, perfugis, fugitiuis, & de iis, qui contra ſuperiores coniurant. ibid.
3 De veneficis. 129.2
4 De incendiariis. 130.1
5 De ſeditioſis. ibid.
6 De vſura. ibid.2
7 Ne quiſquam ponderibus, aut menſuris inæqualibus vtatur. 133.1
8 De turpi lucro. ibid.2
9 De furto, & rapina, maxime rerum eccleſiæ. 135.2
10 De iis, qui res naufragorū diripiunt. 139.1
11 De piratis. ibid.
12 De iis, qui nummos adulterant. ibid.2
13 De eo, qui ſepulchra violauit. ibid.
14 De crimine falſi. ibid.
15 De detractoribus. 141.2
16 De libellis famoſis. 145.2
17 De ſcandalo. 146.1
18 De variis iniuriarum generibus. ibid.2

Libri XXXVI. de criminibus contra ſe. Tit. X.

1 De alea. 148.1
2 De ludis, & iocis immoderatis. ibid.
3 De gula, & ebrietate. 149.2
4 De Luxuria, Pars prima. De monachis, & virginibus, qui caſtitatis votum violarunt. 152.1
Pars ſecunda. De Epiſcopis, & preſbyteris, diaconibus, &c. lapſis à caſtitate. ibid.2

Pars tertia. De inceſtu inter conſanguineos. 154.2
Pars quarta. De inceſtu inter cognatos ſpirituales. 156.1
Pars quinta. De adulterio. ibid.2
Pars ſexta. De raptoribus fœminar. 161.2
Pars ſeptima. De concubitu cum hominibus, & brutis. 163.5
Pars octaua. De ſtupro, & ſimplici fornicatione, aliiſque peccatis ad luxuriam pertinentibus. 164.2
Pars nona. De illo, qui nefarias nuptias ignarus contraxit. 166.2
5 De Superbia. 167.1
6 De Auaritia. 169.1
7 De Inuidia. 171.2
8 De negligentia. 172.2
9 De mendacio. 173.1
10 De variis prohibitis. 174.1

Libri XXXVII. de Excommunicatione. Tit. LXXXIV.

1 Vt quis iuſte excommunicetur à iudice, neceſſaria eſt cauſſa iuſta, & admonitio. 175.1
2 Ne quiſquam cõmunicet cum excõmunicato, & qui cõmunicat, luat pœnas. 177.1
3 De quibuſdam, qui poſſunt communicare cum excommunicatis. 183.1
4 De excommunicatis, qui excõmunicationem, aut alias cenſuras contemnunt. ibid.
5 Quib. reb. priuentur excõmunicati. 184.2
6 Excommunicationes contra apoſtatas, & contra eos, qui idololatrarum ceremonias ſeruant, aut illis fauent. 185.2
7 Anathemata contra hæreticos. 186.1
8 De hæreticis etiam poſt mortem anathematizandis. ibid.
9 Excommunicationes contra eos, qui hæreticis aliquo modo fauent. ibid.
10 Excommunicationes contra eos, qui nouũ ſymbolum componunt. 187.2
11 Excõmunicationes contra eos, qui ſeruant ceremonias Iudæorum, aut cum eis coniunctiſſime viuunt, aut quomodocumq; eis fauent in rebus prohibitis. ibid.
12 Excommunicationes contra eos, qui fauent Sarracenis, aut pyratis. 188.1
13 Excommunicationes contra ſchiſmaticos, & contra eos, qui Pont. Maximo, & aliis Epiſcopis ſuperbe reſiſtunt. ibid.
14 Excommunicationes contra augures, & ariolos, & contra eos, qui huiuſmodi homines conſulunt. 189.1
15 Excommunicationes contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizandi opus bonum eſſe credunt, aut extra tempora conſtituta baptizant. ibid.
16 Excommunicationes contra eos, qui in rebus ad miſſæ, vel aliorum diuinorum officiorum celebrationem pertinentibus grauiter peccant. ibid.2
17 Excommunicationes contra eos, qui non venerantur res ſanctas, vt oportet. 190.1
18 Excommunicationes contra eos, qui ordines conferunt, aut ſuſcipiunt contra eccleſiæ decreta. 191.1
19 Excommunicationes contra periuros, blaſphemos, & contra eos, qui alios ad periurium cohortantur. ibid.2
20 Excõmunicationes contra ſimoniacos. ibi.
21 Excommunicationes contra eos, qui res ſacras, aut eccleſiaſticas ſurripiunt. 192.1
22 Excommunicationes cõtra eos, qui iniuſſu Epiſcopi oblationes eccleſiæ accipiunt, aut diſtribuunt. ibid.2
23 Excommunicationes contra laicos, qui decimas non ſoluunt, & contra clericos, qui eas laicis concedunt. 193.1
24 Excommunicationes contra laicos, qui res eccleſiæ diſpenſant, aut beneficia conferunt, & contra clericos, qui ab ipſis accipiunt. ibid.
25 Excommunicationes contra clericos, qui fratribus, aut aliis cognatis res eccleſiaſticas largiuntur. ibid.2
26 Excommunicationes contra laicos, qui eccleſias, & clericorum immunitatem violant. 194.1
27 Excommunicationes contra eos, qui traditiones, & leges eccleſiaſticas de induſtria, & malitioſe violant. ibid.
28 Excõmunicationes cõtra ſuperſtitioſos, & cõtra eos, qui die dominico ieiunant. ibi.2
29 Excõmunicationes contra eos, qui nõ ieiunant diebus ab eccleſia præſtitutis. 195.1
30 Excommunicationes contra eos, qui cibis prohibitis veſcuntur. ibid.
31 Excommunicationes contra eos, qui non communicant temporibus conſtitutis. ib.
32 Excõmunicationes contra eos, qui diu abſunt ab eccleſia, & præſertim diebus ſolẽnioribus, & tempore quadrageſimæ. ibid.
33 Excommunicationes contra apoſtatas, qui à religione diſcedunt, aut pœnitentiam ſuſceptam implere nolunt. ibid.2
34 Excommunicationes contra monachos, & virgines, qui votum caſtitatis violarunt; & contra eos, qui illas ad ſtuprum ſollicitarunt. 196.1
35 Excommunicationes contra clericos ſacris initiatos, qui votum caſtitatis violarunt, & qui illis aliquo modo fauent. ibid.2
36 Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui cum fœminis habitant, aut cum eis familiariter, vel ſecreto loquuntur. ibid.
37 Excõmunicationes cõtra inceſtuoſos, 198.1
38 Excommunicationes contra raptores fœminarum. ibid.
39 Excommunicationes contra adulteros. ib.
40 Excommunicationes contra eos, qui cum maribus concumbunt. ibid.
41 Excommunicationes contra eos, qui ſtuprum, aut ſimplicem fornicationem, aut

† iij

quodcumque aliud flagitium pertinens ad libidinem committuor. 198.1
42 Excommunicationes contra eos, qui vxores ſine cauſſa dimittunt, aut eis dimiſſis alias ducunt. ibid.2
43 Excommunicationes contra eos, qui vxores ducunt inuitis illorum parentibus. ibi.
44 Excommunicationes cõtra homicidas. ib.
45 Excommunicationes contra reos læſæ maieſtatis, & perfugas, & proditores. 199.1
46 Excommunicationes contra eos, qui pacem, aut treuguam non ſeruant. ibid.
47 Excõmunicationes cõtra falſos teſtes, ibid.
48 Excõmunicationes cõtra incendiarios. ib.
49 Excommunicationes contra fures, & raptores. ibid.
50 Excommunicationes contra eos, qui res naufragorum diripiunt. ibid.2
51 Excõmunicationes cõtra fœneratores. ibi.
52 Excommunicationes contra eos, qui noua tributa imponũt ſine auctoritate Principis, aut quę iã non debentur, petunt. ibid.
53 Excommunicationes contra eos, qui nummos adulterant. ibid.
54 Excõmunicationes contra detractores. ibi.
55 Excommunicationes contra eos, qui libellos famoſos in publico proponunt, aut legunt. 200.1
56 Excommunicationes contra eos, qui inimicitias gerunt, & qui non conantur conſtituere controuerſias, antequam litem intendant. ibid.
57 Excommunicationes contra eos, qui falſo accuſant, aut contra iuris ordinem, aut non probant, quod obiiciunt. ibid.2
58 Excommunicationes contra eos, qui aliis iniuriam faciunt, præſertim Epiſcopis, presbyteris, & reliquis clericis. 201.1
59 Excommunicationes contra Epiſcopos, & Corepiſcopos, qui aliorum iuriſdictionem, & munera ſibi arrogant. 203.2
60 Excommunicationes contra Epiſcopũ, qui non ſuſcipit curam ſui Epiſcopatus. ibid.
61 Excommunicationes contra Epiſcopos, qui non habent rationem ſuæ dignitatis. ibid.
62 Excommunicantur Epiſcopi, qui non veniunt ad ſynodum, vel vocati à Metropolitano non parent. ibid.
63 Excommunicationes contra laicos, qui vocati ad ſynodum non veniunt. 204.1
64 Excommunicationes contra eos, qui in concilio non ſeruant modeſtiam. ibid.2
65 Excommunicationes contra clericos, qui crimina capitalia committunt. 204.2
66 Excommunicationes contra eos, qui alea ludunt. ibid.
67 Excommunicationes contra eos, qui torneamentis, & aliis ludis prohibitis dant operam. ibid.
68 Excommunicationes contra clericos gulæ, & ebrietati deditos, & qui in tabernas ingrediuntur. ibid.
69 Excommunicationes contra clericos, monachos, qui negotiis ſæcularibus dant operam, & laicorum veſtitum, & mores imitantur. 204.2
70 Excommunicationes contra clericos, qui non deferunt tonſuram. 205.2
71 Excõmunicationes contra Epiſcõpos, presbyteros, & Abbates negligentes. ibid.
72 Excommunicationes contra clericos, qui ſuas eccleſias relinquũt, & in aliis cõmorantur, aut vagantur, & nõ reſident. 206.1
73 Excommunicationes contra clericos, qui ſine litteris Epiſcopi diſcedunt, & contra eos, qui recipiunt clericos fugitiuos, aut eis faueor. 207.1
74 Excommunicationes contra clericos, qui ad iudices ſæculares ſe conferunt. ibid.
75 Excommunicationes contra eos, qui non deferunt honorem, & obſeruantiam, quam debent ſuis ſuperioribus. ibid.2
76 Excommunicationes contra iudices, qui non præſtant munus ſuum. ibid.
77 Excommunicationes contra laicos, qui clericorum munera impediunt. 208.1
78 Variæ excommunicationes. ibid.
79 Excommunicationes quædam, in quibus excommunicatis fit poteſtas communicandi cum aliquibus. 211.1
80 De modo priuandi communione Iudæos, & Paganos. ibid.
81 De ordinatis ab excommunicatis. ibid.2
82 Communia de excommunicatione. ibid.
83 De abſolutione ab excõmunicatione. 214.2
84 Variæ excommunicationes. 208. & 215.2

Libri XXXVIII. de Eiectione, & Interdicto. Tit. XVII.

1 Eiectiones contra hæreticos, & illorum fautores. 217.1
2 Contra augures, & maleficos, & qui idola colunt. ibid.
3 Contra eos, qui Iudæis fauent. ibid.2
4 Contra eos, qui ſumptionem euchariſtiæ auerſantur. 218.1
5 Contra eos, qui eccleſiæ cenſuras contemnunt, & qui cum eiectis, & depoſitis communicant. ibid.
6 Contra ſimoniacos, & vſurarios. ibid.2
7 Contra eos, qui non reſtituunt res eccleſię relictas, & qui eccleſiæ non habent honorem. ibid.
8 Cõtra cõtumaces, & qui legibus eccleſiaſticis in rebus grauibus parere noluot. 219.1
9 Contra Epiſcopum, qui iniuſſu ſynodi eccleſiam vacantem ſurripit. ibid.
10 Cõtra eos, qui Põtificib. inſidias tẽdunt. ibi.
11 Contra eos, qui nolunt in gratiam redire cum inimicis. ibid.
12 Contra Regem, qui poteſtate Regia abutitur. ibid.2
13 Contra incontinentes. ibid.
14 Variæ eiectiones. 230.1
15 Communia de eiectione. ibid 2

16 De Interdicto. 231. vel 221. 1
17 De ceſſatione à diuinis. 232. vel 222. 1

Libri XXXIX. de Depoſitione, Priuatione officij, & beneficij. Tit. LVIII.

1 De numero Epiſcoporum, qui damnatorum depoſitioni, aut depoſitorũ reſtitutioni intereſſe debent. 235. vel 225. 1
2 De veſtibus, quibus clerici nudantur cum deponuntur, & quibus induũtur, cum poſt depoſitionem ad priſtinum dignitatis gradum reſtituuntur. ibid. a.
3 Pontificis Maximi eſt deponere Epiſcopos. 236. vel 226. 1
4 Pontifex Max. poteſt reſtituere Epiſcopos, quos ſynodus depoſuit. ibid.
5 Contra hæreticos, qui nomen Chriſti negant. ibid.
6 Depoſitiones contra fautores hæreticorum. 227. 1
7 Contra clericos, qui ſeruant ceremonias Iudæorũ, & gentiliũ, vel eis fauent. 228. 1
8 Depoſitiones contra ſchiſmaticos. ibid.
9 Depoſitiones contra blaſphemos, periuros, & qui fidem datam non ſeruant. 229. 1
10 Depoſitiones contra clericos ſuperſtitioſos. ibid.
11 Depoſitiones contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizantur; & qui in conferendo baptiſmo Eccleſiæ ritum negligunt. ibid.
12 Depoſitiones contra eos, qui in miſſæ ſacrificio, aut in horis canonicis Eccleſiæ ritum non ſeruant. ibid. 2
13 Depoſitiones contra ſacerdotes, qui in adminiſtratione ſacramenti Pœnitentię grauiter peccant. 230. 1
14 Depoſitiones contra clericos, qui non venerantur res ſactas. ibid.
15 De depoſitione contra ſimoniacos. ibid.
16 Depoſitiones contra eos, qui nouũ ſymbolum componunt. 233. 1
17 Depoſitiones contra eos, qui conferunt ordines, aut recipiunt contra leges Eccleſiæ. ibid.
18 Depoſitiones, contra clericos, qui iniuria afficiunt Regem. 235. 2
19 Depoſitiones in clericos fures, & in primis contra eos, qui Epiſcopi, aut Eccleſiarum res ſurripiunt, aut alienant. ibid.
20 Depoſitiones contra fœneratores. 237. 1
21 Depoſitiones contra clericos, qui veſcuntur cibis vetitis, & ludis prohibitis dant operam. ibid.
22 Depoſitiones contra clericos, qui non ieiunant diebus conſtitutis, aut ieiunant, cum non oportet. ibid.
23 Deponuntur digami. ibid. a.
24 Depoſitiones contra clericos, qui capitalia crimina committunt. ibid.
25 Contra clericos, qui Epiſcopis, aut aliis graues iniurias inferunt. 238. a
26 Depoſitiones cõtra clericos homicidas, & qui membrum abſcindunt, aut plagas imponunt. 239. 1
27 Depoſitiones contra clericos gulæ, & ebrietati deditos. 240. 1
28 Depoſitiones in clericos, qui veſtibus prohibitis, vel armis vtuntur. ibid.
29 Depoſitiones contra clericos, qui non ſeruant grauitatem, & modeſtiam. ibid. a.
30 Depoſitiones contra clericos, qui negotiis ſæcularibus dant operam. ibid.
31 Depoſitiones contra clericos, qui apud ſe fœminas habitare permittunt, pręter matrem, & propinquas, aut qui cum illis ſermones familiares conſerunt. 241. 1
32 Depoſitiones contra clericos ſacris initiatos, qui ab vxoribus non abſtinent. ibid. 2
33 Depoſitiones contra clericos, qui cum ſacris ſunt initiati, vxores ducunt. ibid.
34 Depoſitiones contra clericos adulteros, vel fornicantes. 242. 1
35 Depoſitiones contra clericos, qui fœminas rapiunt. ibid. 2
36 Depoſitiones contra clericos, qui cõſecratas virgines violant, aut eis valde familiariter vtuntur. ibid.
37 Depoſitiones contra clericos, qui cum maribus concumbunt. 243. 1
38 Depoſitiones contra clericos, qui munus ſuum præſtare contemnunt. ibid.
39 Depoſitiones cõtra chorepiſcopos, & presbyteros, qui Epiſcoporum muneta exercebant. ibid.
40 Depoſitiones cõtra eos, qui ſedis Apoſtolicę, vel cõciliorũ ſtatuta contemnũt. 243. a.
41 Depoſitiones contra clericos, qui in rebus grauibus ſuperiores contemnunt. 244. 1
42 Depoſitiones contra Epiſcopos, qui non veniunt ad ſynodum. ibid. 2.
43 Depoſitiones contra diaconos, qui presbyteris non cedunt. ibid.
44 Depoſitiones contra clericos, qui iniuſſu ſuperiorũ ad Imperat. ſe conferunt. ibid.
45 Depoſitiones contra Epiſcopos, & presbyteros, qui apud excommunicatos faciunt ſacrum. ibid.
46 Depoſitiones contra clericos, qui cenſuras Eccleſiæ contemnunt. ibid.
47 Depoſitiones contra clericos, qui lapſos non ſuſcipiunt. 245. 2
48 Depoſitiones contra clericos, qui nuptiis prohibitis fauent. ibid.
49 Depoſitiones contra clericos, qui Eccleſias à laicis accipiunt. ibid.
50 Depoſitiones contra clericos, qui plura habent beneficia. ibid.
51 Depoſitiones contra clericos, qui non reſident in ſuis Eccleſiis. 246. 1
52 Deponuntur Epiſcopi, qui ſuas Eccleſias derelinquunt. ibid. 2
53 Depoſitiones quędam proprię Patriarchar. Archiepiſcopor. & Epiſcopor. ibid.
54 Varia de depoſitione. 247.

55 De clericis depoſitis, qui non poſſunt reſtitui. 248.1.
56 De ordinatis ab Epiſcopis depoſitis. ibid.
57 Communia de depoſitione. ibid. 2.
58 De degradatione. 249.2

Libri XL. de Suſpenſione. Tit. XVI.

1 SVſpenſiones in clericos, qui immolarunt idolis, aut aliquo modo idololatriȩ fauent. 251.1
2. Suſpenſiones in ſchiſmaticos, & qui contra Pontificem Max. coniurant. ibid.
3 De ſuſpenſione in clericos reos criminis ſimoniæ. 251.2
4 De ſuſpenſione in eos, qui non venerantur res ſa ctas. 252.1
5 De ſuſpenſione in eos, qui in rebus ad Miſſæ ſacrificium pertinentibus grauiter peccant. ibid.
6 De ſuſpenſione in eos, qui in feſtis ſolemnibus abſunt ab Eccleſia, & qui diem Dominicum non celebrant. ibid.
7 De ſuſpenſione in Epiſcopos, qui aliquos ordinant contra ſtatuta Eccleſiæ. ibid.
8 De ſuſpenſione in eos, qui non ſernant formam ab Eccleſia præſcriptam in electionibus. 253.1
9 De ſuſpenſione in eos, qui indignis conferunt beneficia, aut confirmant. ibid.
10 De ſuſpenſione in Metropolitanos, qui nõ vocant Epiſcopos ad ſynodum, & in Epiſcopos non venientes. ibid.
11 De ſuſpenſione in Epiſcopos peregrinos, qui in parochia aliena iniuſſu Epiſcopi miniſtrant. ibid.
12 De ſuſpenſione in clericos intemperantes, & luxui deditos. ibid.2
13 De ſuſpenſione in clericos incontinentes, & in eos qui eiſdem fauent. 254.1
14 Variæ ſuſpenſiones. ibid. 2.
15 Qui preſbyteri ceſſare debeant à celebratione diuinorum. 256.2
16 Communia de ſuſpenſione. ibid. 2

Finis Indicis Librorum & Titulorum huius Tertiæ Partis.

ANTONII AVGVSTINI
ARCHIEPISC. TARRACON.
Iuris Pontificij veteris Epitomes
PARS TERTIA DE IVDICIIS.

I. In hac parte agitur de Actionibus, ſiue Iudiciis, Accuſationibus, Reſtitutione ſpoliatorum, Sententiis, & Appellationibus.

II. Item de peccatis, quæ contra Deum, contra ſe, & contra proximum quis committit, ac de pœnis, ſeu pœnitentiis eorum.

III. Poſtremo de Cenſuris: Excommunicatione, Interdicto, Eiectione, Depoſitione, Priuationeve officij, & beneficij, Suſpenſione, Degradatione, & ſimilibus.

LIBER XXIX.

DE ACTIONIBVS, SIVE IVDICIIS.

Laus Iuſtitiæ. Tit. I.

CAPVT I.

TVRPE eſt me hoc defendere, quod prius mihi non conſtiterit iuſtum eſſe: quia ego homines propter iuſtitiam diligo, non autem iuſtitiam propter homines poſtpono. *Greg. Leont. Exconſuli li. 8. regiſt. epiſt. 51.*

CAP. II.

Amatoris iuſtitiæ indicium eſt, quoſlibet, & quomodolibet hanc velle penitus inuenire. Iuſtitia nempe pretioſa margarita eſt, quæ non ſolum in theſauris regiis, verum etiam in ſterquiliniis eſt quærenda, &c. *Nicol. epiſt. ad Michaël. Imp. in prin. incipit; Quanto maiora.*

CAP. III.

Perfectorum virorum eſt, non ſolùm iuſtitiam & veritatem, quæ Chriſtus eſt, corã cunctis mundi Principibus confiteri; verũ etiam, ſi neceſſe ſit, vſque ad mortem tota virtute defendere, &c. *Nicol. ad Senatorem CP. ep. 16.*

CAP. IV.

Scriptum eſt: Iuſtitia eleuat gentem, iniuſti- *Prou. 14.*
Pſ. 105. tia vero miſeros facit populos, & Pſalmiſta: Beati qui cuſtodiunt iudicium, & faciunt iuſtitiam in omni tempore. *Arel. ſub Carolo c. 13.*

CAP. V.

Prou. 14. Quod per iuſtitiam ſtet regnum, Salomon in prouerbiis adſtruit ita inquiens: Iuſtitia eleuat gentem, & miſeros facit populos peccatum. Item: Miſericordia, & veritas cuſto- *Pro. 20.*
diunt Regem, & roboratur iuſtitia thronus eius. Item; Facere miſericordiam, & iudi- *Prouerb.*
cium magis placet Deo, quam victimæ. Et *21. a.*
infra Rapinæ impiorum detrahent eos, qui *Ibid.*
noluerunt facere iudicium. Item ibi: Qui ſe- *Ibid. &*
quitur iuſtitiam, & miſericordiam, inuenit *15.*
vitam, & iuſtitiam, & gloriam, &c. Item:
Regnum à gente in gentem transfertur pro- *Eccl. 10.*
pter iniuſtitias, & iniurias, & contumelias, & diuerſos dolos. Quibus verbis liquido claret, quod pietas, iuſtitia, & miſericordia ſtabiliant regnum: & læſiones viduarum, & pupillorum, calumniæque miſerorum, violentaque iudicia, & peruerſio iuſtitiæ, euidenter illud euertant. Vnde & multorum regnorum collapſio, quia pietatis, iuſtitiæ, & miſericordiæ non habuerunt ſtabilimentum, his, quæ dicta ſunt, patenter fidem attribuit. *Pariſ. ſub Lud. & Loth. l. 2. c. 4.*

CAP. VI.

Per hoc ſupernæ maieſtatis auctorem, cuius vniuerſa reguntur imperio, placari credimus, ſi in populo noſtro iuſtitiæ iura ſeruamus; & ille pius pater, & Dominus, qui humanæ fragilitatis ſubſtantiam ſuo ſemper adiuuare conſueuit auxilio, melius dignabitur cunctorum neceſſitatibus, quæ ſunt oportuna, concedere his, quos cognoſcit præceptorum ſuorum monita cuſtodire; &c. Con-

uenit ergo, iuſtitiæ, & æquitatis in omnibus vigore ſeruato, diſtringat legalis vltio iudicum, quos non corrigit canonica prædicatio ſacerdotum; quo fiat, vt dum præterita reſecantur ſcelera, nullus audeat perpetrare futura; & ita vniuerſos excedentes pro diſciplinæ tenore ſeruando correctionis frena conſtringat; vt in vniuerſa regione noſtra pacis, & concordiæ iura proficiant. *Guntramnus Rex Francorum in ſyn. Matiſcon. ij.*

De concordia, & amore mutuo, & de reconciliatione diſſidentium.

Tit. II.

CAPVT I.

d. 90. c. 11. c. 1. de tregua & pace. apud Gregor. ix. & in 1. coll.

PRæcipimus, vt Epiſcopi ad ſolum Deum, & ſalutem populi habentes reſpectum, omni tepiditate depoſita, ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium, & auxilium præbeant; neque alicuius amicitia, aut odio prætermittant. Quod ſi quis in hoc Dei opere tepidus inuentus fuerit, damnum propriæ dignitatis incurrat. *Innoc. ij. in concil. Roman. cap. 9. Alexand. iij. in conc. Lateranenſ. c. 21.*

Cap. II.

Vos, ſi dilectionem habueritis ad inuicem, & vnanimes fueritis, facile tales ſeparate poteritis (*loquitur de iis, qui inuehuntur in Epiſcopos*) ſi vero, quod abſit, diſcordes fueritis, & canino dente vos derodere cœperitis, non ſolum eos non ſuperabitis, ſed & vobis ipſis nocebitis. *Alex. ep. 2. ante med.*

Cap. III.

Diſt. 90. c. vlt.

Perlatum eſt ad Sedem Apoſtolicam, aliquos veſtrum nocere fratres velle, & vt cadant, decertare: ſimiliter in ſacramentis diſcrepare; & ob id contentiones, & æmulationes inter vos fieri, à quibus diſſenſionibus vos auertere, & in his omnibus concordare, & opem ferre viciſſim mandamus; nam ſi hoc agere cito neglexeritis, & viciſſim reconciliari non ſtudueritis, ab Apoſtolicæ Sedis, & totius Eccleſiæ communione vos pelli non dubitetis. *Victor. ep. 2. in med.*

Cap. IV.

11. q. 3. c. 89 ſi quis in fine.

Homini religioſo parum eſſe debet, inimicitias aliorum non exercere, vel non augere male loquendo; niſi eas etiam extinguere bene loquendo ſtuduerit. *Calliſt. ep. 1. in fi. Iuo par. 5. c. 235. decr.*

Cap. V.

Studendum eſt Epiſcopis, vt diſſidentes fratres magis ad pacem, quam ad iudicium coërceantur. *Steph. ep. 2. ante med.*

Cap. VI.

Philip 3.

Nemo quod ſuum eſt, quærat, ſed quod alterius, ſicut Apoſtolus ait: Vnuſquiſque veſtrum proximo ſuo placeat in bono ad ædificationem; nec enim poterit vnitatis noſtræ firma eſſe compago, niſi nos ad inſeparabilem ſoliditatem vinculum caritatis adſtrinxerit: quia ſicut in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi vnum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra. *Rom. 12. 1. Cor. 12.* Hæc connexio totius quidem corporis vnanimitatem requirit, ſed præcipue exigit concordiam ſacerdotum. *Leo epiſt. 82. ad Anaſtaſ. Theſſalonicen. Epiſcopum cap. 11.*

Cap. VII.

Hi, qui publicis inter ſe odiis exardeſcunt, ab Eccleſiaſticis conuentibus ſunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arelatenſ. ij. cap. 31.*

Cap. VIII.

d. 90. c. 6.

Diſſidentes Epiſcopos; ſi non timor Dei, ſynodus reconciliet. *Cart. iv. c. 25. L. Burc. l. 1. c. 62. Iuo par. 5. c. 172. decr.*

Cap. IX.

d. 90. c. 7

Studendum eſt Epiſcopis, vt diſſidentes fratres, ſiue clericos, ſiue laicos ad pacem magis, quam ad iudicium cohortentur. *Carth. iv. c. 26. L. Capit. li. 6. c. 287. Burch. li. 1. c. 101. Iuo par. 5. cap. 203. decr.*

Cap. X.

d 90. c. 1.

Diſcordantes clericos, Epiſcopus vel ratione, vel poteſtate ad concordiam trahat, inobedientes ſynodus per audientiam damnet. *Carthag. iv. ca. 59. L. Burch. li. 2. cap. 215. Iuo par. 6. c. 290. decr. Anſel. lib. 8. cap. 34. in addit. Cæſar. li. 4. c. 112.*

Cap. XI.

d. 90. c. 2.

Oblationes diſſidentium fratrum neque in ſacrario, neque in gazophylacio recipiantur. *Carthag. iv. cap. 93. Tolet. xi. cap. 4. Troſleian. cap. 12. Burchar. lib. 5. cap. 38. Iuo par. 2. cap. 47. decr.*

Cap. XII.

d. 90. Placuit. c. 9.

Quicumque odio, aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem reuocari diutina intentione nequiuerint, à ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur; qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intentione noluerint, de Eccleſiæ cœtu iuſtiſſima excommunicatione pellantur. *Agath. c. 31. Vorm. c. 41. Troſl. c. 12. Bur. l. 10. c. 61. Iuo par. 13. c. 62. decr.*

Cap. XIII.

12. q. 4. c. 11.

Qui ſacramento ſe obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat; pro periurio, vno anno à communione ſanguinis & corporis Domini ſegregatus, reatum ſuum eleemoſynis, fletibus, & quantis potuerint ieiuniis, abſoluat. Ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorun, celeriter venire feſtinet. *1. Pet. 4.* *Ilerd. c. 7. Vide Troſle. ca. 11. Raban. c. 20. de pœnit. Bur. li. 12. c. 17. Iuo par. 12. c. 74. decr.*

Cap. XIV.

Ioa. 14.

Propter illud cœleſte mandatū: Pacem meam do vobis, &c. ſi inter conſacerdotes ex cauſſa

liuòt emetſetit, vt pendente certamine ſibi inuicem teconciliari nō poſſint; electis ab vtraque patte fratribus; id eſt, pꝛeſbyteris, præpōdetante dulcedine, litis iacula finianc, & vota pacis requicant, &c. Si quis tunc teconciliati neglexerit, cum ad ſynodum venerit, non ſolnm reatum coram coëpiſcopis ſe eognoſcat incurrere, verum etiam congruæ pœnitentiæ intelligat vindictam ſubire, &c. *Turon.ij.c.* 2.

Cap. XV.

c. 3. de præſūpr. 1. coll. Sicut omnis, qui diligit fratrem ſuum, ex Deo eſt, ita omnis, qui odit proximum, ex diabolo eſt, dilectione enim ſola diſcernitur, quis ex quo genitus approbetur; dicente Ioāne: *1 Ioan. 3.* In hoc manifeſtati ſunt filij Dei, & filij Diaboli. Omnis qui non facit iuſtitiam, non eſt ex Deo, & qui non diligit frattem ſuum; quoniam hoc eſt annunciatio, quam ab initio audiſtis, vt diligamus altetutrum; & poſt paululum: *Ibid.* Omnis qui odit fratrem ſuum homicida eſt, & ſcitis, quoniam omnis homicida non habet vitam æternam in ſe manentem. Ecce homicida eſſe probabilitet declaratur, qui à *Epheſ. 4.* fratetna ſocietate diuiditur, &c. Et Paulus: Non occidat ſol ſnper iracūdiam veſtram. Et, Nolite locum dare Diabolo. Relatū eſt nobis, quotundam ſacerdotum petſonas non ſolum occaſum ſolis ab ira non reuocare; ſed quod nec annoſa tranſactio tempocum ad bonum caritatis reclinet; quippe in quorum cordibus *vid. diſt. 90. c. 2.* ſol iuſtitiæ Chtiſtus occubuit, vt ad lumen caritatis redire vix poſſint. Horum ergo diſcoc- *Oblationes.* dantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo cecipiendas eſſe cenſuimus, atque præcipimus eis; vt antequam eos recōciliatio veca innectat, nullus eorum accederè ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis ſanctæ percipiat, ſed geminato tempore per pœnitentiam cōpenſabunt, quod diſcotdiæ ſeruierunt. Quod ſi vnus, alio contemnente, ad ſatis factionem caritatis cucurrerit: ex eo tempore, vt pacificus intra Eccleſiam reputetur, ex quo ad concordiam feſtinauit; ſententia tamen ſnperiori ſeruata, vt tempus quod in ira expendit, geminatum in pœnitentiæ ſatisfactione perſoluat. *Tolet. xi. c. 4. vide Cart. iv. c. 93. L. vide Troſle. c. 12. Burc. l. 1. c. 131. & li. 5. c. 38. Iuo par. 2. ca 47. & par. 5. c. 231. decr.*

Cap. XVI.

De pacis bono, atque concotdia, vt ab omnibus omnino indiſrupta teneatur, inter Epiſcopos, & comites; inter clericos, & monachos, & omnem populum chtiſtianum, &c. Quidquid illud eſt, quod nos ad veræ pacis ſtudium, & caritatis perfectionem prouocat, cotis vitibus ſectandum eſt. Quidquid nos ab illa diſiungit, vt venenum mortiferum cauendum eſt. *Arelat. ſub Caroloca. 12 Capitul. li. 7. in oddit. c. 63.*

Cap. XVII.

Omnes homines, & maxime Chriſtiani, ſtudeant intet ſe pacem, vnanimitatem, & con-

cordiam habete; odium vero, & diſcordiam longe à ſe propellere. *Turenenſ. ſub Carolo c. 32.*

Cap. XVIII.

Si intet omnes fideles pax, & concotdia habenda eſt, dicente Apoſtolo: Sequimini pa- *Hebr. 12.* cem & ſanctimoniam, ſine qua nemo videbit Deum; multo magis inter Epiſcopos, & Comites eſſe debet, qui poſt Imperialis apicis dignitatem populum Dei regunt. Ita enim inter ſe concotdare debent, vt alterutrum ſibi ad Dei ſeruitium peragendum, & miniſtecium ſuum explendum, non ſolum non noceant, quin potius adminiculo ſint. *Cabil. ſub Carolo c. 20. Magunt. ſub Raba. ca. 4. Magunt. ſub Arnul. c. 24.*

Cap. XIX.

Vt pax & concordia ſit, atque vnanimitas in *Ioan. 8.* populo Chriſtiano: quia vnum Deum patrem *Epheſ. 4.* habemus in cælis, & vnam matrem Eccleſiam, vnam fidem, vnum baptiſma: ideo in vna pace & vnanimitate concotditer viuete debemus, ſi ad vnam & veram hæteditatem tegni cæleſtis cupimus peruenire: quia non eſt diſſenſionis Deus, ſed pacis, vt ipſe ait: Beati pacifici, *1. Cor. 14.* quoniam filij Dei vocabuntur. *Mat. 5.* *Maguns. ſub Carolo c. 5. Magunt. ſub Raban. c. 4. Capit. l 7. c. 15. in addit.*

Cap. XX.

Admonendi ſunt beneuoli ſubditi, vt ſic alienis bonis congaudeant, quatenus habere & propria cōcupiſcant; ſic proximorum facta diligendo laudent, vt etiam imitando multiplicent: ne ſi in hoc præſentis vitæ ſtadio ad certamen alienum deuoti fautbtes, ſed pigri ſpectatores aſſiſtant, & poſt certamen ſine brauio remaneant, qui nunc in certamine non laborant: & tunc eorum palmas afflicti teſpiciant, in quorum nunc laboribus ocioſe perdurant. Valde peccamus, ſi aliena bene geſta non diligimus: ſed nihil meccedis agimus, ſi ea, quæ diligimus, in quantum poſſumus non imitamur. *Greg. in paſtor. l 3. c. 11. apud Aqu. c. 103. ad fin.*

Cap. XXI.

Inter cætera mala, quæ fidem commaculant, quattuoc nobis vitia ſpiritualia merito exaggeranda videntur, &c. odium, & diſcocdia, quæ caritatem intet ptoximos extinguunt, dilectionem vacuant, & omnia bona peruertunt, & non ſinunt proximos in mutua dilectione conſiſtere, nec quietam, tranquillamque, vt deberat Chriſtianos, vitam degere. *Pariſ. ſub Ludo. & Loth. l. 1. c. 1. in fin.*

Cap. XXII.

Hi, qui Palatinis honoribus fulciuntur, ſiue clerici ſint, ſiue laici, dignum eſt, vt vinculo caritatis connectantuc; ne alterutrius iniuriā, aut dehonorationem contca fas meditētur; ne deſides, & doloſi ad inuicem exiſtant; ne forte qui doloſi ſunt, incidant in illud Pſalmiſtæ dicentis: *Pſal. 27.* Qui loquuntuc pacem cum proximo ſuo, mala autem in cordibus eorum.

Da illis Domine ſecundum opera eorum, & ſecundum nequitiam adinuentionum ipſorum. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib.* II. *cap.* 6. *in med.*

Cap. XXIII.

Hoc ſummopere elaborandum eſt, vt ſemper inter paſtores Eccleſiarum, & gregem Chriſti pax, & concordia, vnanimitaſque ſeruetur: niſi enim caritatem & concordiam inuicem habuerint, Deum, ſicut oportet, propitium habere non merebuntur. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib.* 3. *c.* 10. *Aquiſgr. ij. ſub Lud. par.* 4. *cap.* 6.

Cap XXIV.

Si fideliter vultis regnare, & vigorem Regium, & ſeniorale, & ſuper veſtros, & ſuper impugnantes poteſtatem veſtram optatis habere, caritatem illam, quam Apoſtolus docuit, de corde puro, & conſcientia bona, & fide non ficta cum fratribus veſtris ſtudete habere. *Meld. c.* 7. *1. Tim. 1*

Cap. XXV.

Vt tanta inter nos, largiente Domino caritas, & vnitas teneatur, vt quoties aliqui in populis, quibus regendis præeſſe dignoſcimur, aduerſus Eccleſiam, & ſacerdotalem auctoritatem contemptores, & rebelles exiſtunt, tanta inſtantia inuicem & litteris, & verbis iuuare ſtudeamus, vt pondere Eccleſiaſtici vigoris retruſi, & preſſi ad humilitatem pœnitentiæ compellantur. *Valent. ſub Lothar. cap.* 13.

Cap. XXVI.

Per murmurationes, & detractiones caritatis vinculum, quod præcipue inter paſtorem, & gregem Deus requirit, & quod nos ſingulariter Deo iungit, nimis dolenter ſoluitur. Et recedente Deo, qui in ſciſſura mentium habitare non poteſt, grauiſſima quotidie damna, & mortes animarum fiunt: ita, vt ſi hæc negligantur, non iam paſtores, ſed interfectores, quod abſit, Chriſti ouium, inueniamur. *Valent. ſub Loth. c.* 14.

Cap. XXVII.

Dominicis & feſtis diebus preſbyteri, antequam miſſas celebrent, interrogent, ſi aliqui diſcordantes ſint, qui inter ſe litem implacabilem habeant: & ſi inuenti fuerint, ſtatim reconcilientur. *Nannet. ca.* 1. *Iuop.* 2. *ca.* 122. *decr.*

Cap. XXVIII.

Pro. 16. De diſcordantibus Salomon ait: Homo peruerſus ſuſcitat lites, & verboſus ſeparat
Ibid. 17. Principes. Item: Semper iurgia quærit malus: Angelus autem crudelis mittetur contra eum. Angelus crudelis immundus eſt ſpiritus, qui à Deo contra peccantes, iurgia quærentes mittitur, vt eos vel in præſentia affligat, vel etiam poſt mortem ad interitum *Ibid.* 15.
æternum rapiat. Item Salomon: Vir iracundus prouocat rixas, qui autem patiens eſt, mitigat ſuſcitatas. Item: Qui meditatur diſcordias, diligit rixas: cum talibus certe Deus *Ibid.* 17.
non eſt, quoniam atteſtante Paulo Apoſtolo: Non eſt Deus diſſenſionis, ſed pacis. In pace *1. Cor.* 14
autem vocauit nos Deus. Hinc ſuauis doctor *Ibi. c.* 7.
Eccleſiæ Gregorius: Deus in vnitate eſt; illi eius merentur gratiam habere, qui ſe ab inuicem per ſectarum ſcandala non diuidunt. Et *Mat.* 5.
Dominus in Euangelio: Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid aduerſum te, relinque munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo, &c. iuxta Pauli vocem: Simus *Coloſſ.* 3.
cum patientia ſupportantes inuicem, & donãtes nobiſmetipſis, ſi quis aduerſus aliquem habet querelam. Sicut Deus in Chriſto donauit nobis, ita & nos dimittamus inuicem, ſi quid detur nobis, vt dimittatur, quod debetur à nobis. Tale quippe pactum cum Deo facimus in oratione dicendo: Dimitte nobis debita noſtra, ſicut & nos dimittimus debitoribus noſtris. Vnde ſummopere cauendum eſt *Matth.*
nobis, qui enim non dimittit ei, qui ſibi facit *6. c.*
iniuriam, hoc petendo, non pro ſe facit orationem, ſed ſuper inducit maledictionem: & fruſtra ſibi Dominum propitium fieri quærit, qui placare proximos negligit. *Troſl. c.* 12.

Ne litigent temere Chriſtiani.
Tit. III.

CAPVT I.

EI, qui vult tecum in iudicio contendere, & tunicam tuam tollere, dimitte ei & pallium. Et quicumque te angariauerit mille paſſus, vade cum illo alia duo. *Chriſtus apud Matth. cap.* 5. *num.* 40. *Fabian. epiſt.* 2. *poſt med.*

Cap. II.

Ab eo, qui aufert tibi veſtimentum, etiam tunicam noli prohibere. Omni autem petenti te tribue: & qui aufert, quæ tua ſunt, ne repetas. *Chriſtus apud Luc. c.* 9. *nu.* 19. *Fabian. ep.* 2. *poſt med.*

Cap. III.

Abſtine te à lite, & minues peccata; homo enim iracundus incendit litem, & vir peccator turbabit amicos, & in medio pacem habentium immittet inimicitias, &c. *Eccleſiaſt. c.* 28. *num.* 10. *Pontian. ep.* 2. *in med. Xiſt. ij. epiſt. vni. ad med.*

Cap. IV.

Iam quidem delictum eſt in vobis, quod iudicia habetis inter vos, quare non magis iniuriam accipitis? quare non magis fraudem patimini? *Paul.* 1. *Corinth. c.* 6. *nu.* 7. *Fabian. ep.* 2. *poſt princ. Pius ep.* 2. *in fin.*

Cap. V.

Seruum Domini non oportet litigare. *2. q. 7. c. 8. ſi. ea.*

Paul. 2. *ad Tim. c.* 2. *num.* 24. *Zepherin. epiſt.* 1. *Fabian. epiſt.* 2. *ad med. Iuo par.* 6. *c.* 320. *decr. & lib.* 4. *tit.* 7. *c.* 9. *Panor. Tarrac. lib.* 2. *c.* 6.

CAP. VI.

Boni, & veri Chriſtiani hominis eſt, tem ipſam omnibus amicitiæ, & pacis legibus prius temptare, quam in iudicio, vbi frequenter amariſſimus animæ rancor innaſcitur, ſuum ius pertinacitet experiri. *Alex. epiſt.* 1. *in med.*

CAP. VII.

Scitote vos à perſecutione fratrum, & ab omni litigio abſtinere debere, dicente Sctiptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec
2. *Timo.* 2. cuiquam nocere. Sed omnes perſecutores eccleſiæ, ſeruotumque eius veſtris redargutioni-
2. *Timo.* 4. bus corrigete, teſtante Apoſtolo: Argue, obſecra, increpa. Quæcumque ergo contentiones inter Chriſtianos ortæ fuerint, ad Eccleſiam deferantur, & ab Eccleſiaſticis viris terminentut. *Marcelli. epiſt.* 2. *in prin.*

CAP. VIII.

2. *q.* 7. *c.* 20. Si quis ab Epiſcopo ſuo, vel de Eccleſia, vel de proptio iute crediderit aliquid repetendum, ; ſi nihil conuincij, aut criminationis obiecerit, eum pro ſola contentione à communione Eccleſiæ non liceat ſubmoueri. *Aurel. cap.* 4. *al.* 8.

Ne Epiſcopi, & alij clerici litigent ſine graui cauſſa. Tit. IV.

CAPVT I.

c. 1. *de accuſ. Gr. ix. & in* 1. *coll.* SI legitimi non fuerint accuſatores, non fatigetur Epiſcopus, quia ſacerdotes ad ſacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *Felix ij. in ſyno. Roma. epiſt.* 1. *cap.* 17. *Burch. lib.* 1. *cap.* 169. *Iuo par.* 5. *c.* 279. *decr.*

CAP. II.

11. *q.* 1. *c.* 30. *te quidem.* Ne aduocatus litium fias, &c. neque enim iudicem, aut cognitorē ſæcularium negotiorum hodie te ordinate vult Chriſtus, &c. *Petrus Apoſtolus apud Clemen. epiſt.* 1. *poſt prin.*

CAP. III.

1. [*Tim.* 2. Scitote vos à perſecutione fratrum, & ab omni litigio abſtinete debete, dicente ſcriptura: Seruum Dei non oportet litigare, nec
*cuiquam *quidquam nocete. *Marcelli. epiſt.* 2. *in princ. ad Epiſcopos Orientis.*

CAP. IV.

14. *q.* 1. *c.* 1. Epiſcopus nec prouocatus ptō tebus tranſitotiis litiget. *Carth. iv. c.* 19. *L.*

CAP. V.

Clerici, qui freqnenter litigat, & ad cauſſandum facilis eſt, teſtimonium nemo abſque grandi examine recipiat. *Carth. iv. c.* 58.

CAP. VI.

Si inter Epiſcopos de tebus tertenis, aut poſſeſſionibus ſub repetitione, aut tetentionis titulo naſcatur contentio: impleto anni ſpatio pro ſtudio charitatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epiſtulas fratrum affectuoſe admoniti, ant inter ſe, aut in præſentia electorum iudicum negotium ſanare feſtinent. Quod ſi diſtulerint, donec ipſa cauſſatio abrogetur, à caritate fratrum, qui diſtulerit, habeatur extraneus; quia iniuſtum eſt, vt qui cunctis præſunt, inter ſe quacumque occaſione diſſentiant. *Aurel. iv. cap.* 12.

CAP. VII.

Epiſcopus ad forum, neque vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergat ſuæ cauſſæ ſuffragaturus: niſi forte vt aut paupetibus oppreſſis ſuccurrat, aut viduis, & orphanis tuitionem conferat; aut de vetbo Dei iudices admoneat, vt iuxta Domini præceptum iuſta indicent iudicia. Hoc & de preſbyteris, & diaconibus obſeruandum eſt. 1. *Ioan.* 7.
Cabilo. ſub Carolo c. 11.

CAP. VIII.

Miniſtri altaris Domini, vel monachi à negotiis ſæcularibus omnino abſtineant; ſunt autem, hæc, &c. Contentiones, & lites, vel rixas amare: in placitis ſæcularibus diſputare, excepta defenſione orphanorum, ant viduarum: conductores, aut procuratores eſſe ſecularium terum, &c. *Magun. c.* 14. *Magun. ſub Raban. cap.* 13. *Capitul. lib.* 7. *cap.* 172. *in additis, & Burch. lib.* 8. *cap.* 90. *Iuo par.* 7. *cap.* 108. *decr.* *c.* 1. *ne cleric. vel monach. ap. Greg. ix. & in* 1. *coll.*

CAP. IX.

Interdicit Apoſtolica auctoritas litigium omni Epiſcopo: quam & nos auctoritatem benigno amplectentes animo, conſtituimus vt nullus Epiſcoporum ſe litigioſis immiſceat contentionibus. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par.* 1. *cap.* 4. 1. *Tim.* 3. 1. *Cor.* 7. *Epheſ.* 4.

Ne Monachi litigent ſine graui cauſſa. Tit. V.

CAPVT I.

EPiſcopus ad forum, nec vbi publice negotia iudiciaria exercentur, non pergat, ſuæ cauſſæ ſuffragaturus, &c. Hoc & de Abbatibus, & de preſbyteris, & diaconibus, & maxime monachis obſeruandum eſt. *Cabilo. ſub Carolo cap.* 11.

CAP. II.

Monachi ad ſæcularia placita nullatenus veniant, neque ipſe Abbas ſine conſenſu Epiſcopi ſui: & cum neceſſitas exigit, tunc per iuſſionem, & conſilium Epiſcopi illuc vedat. nequaquam tamen contentiones, aut lites aliquas ibi mouere præſumat: ſed qiudquid quętendum, vel etiam reſpondēdum ſit,

per aduocatos ſuos hoc faciat, Abbates, & monachi querelas omnino deuitent. *Magun. cap. 12. Burch. lib. 8. cap. 89. Ino par. 7. c. 107. decre.*

CAP. III.

cap.1. Ne cler. vel monach. ap. Greg. ix. & in 1. coll. Miniſtri altaris Domini, vel monachi à negotiis ſecularibus omnino abſtineant, multa ſunt ergo negotia ſecularia, de his tamen pauca perſtrinximus, &c. contentiones, & lites, vel rixas amare, in placitis ſecularibus diſputare, excepta defenſione orphanorum, aut viduarum, conductores, aut procuratores eſſe ſecularium rerum. *Magun. cap. 14. Magunt. ſub Raban. cap. 13. Burch. lib. 8. cap. 90. Ino par. 7. cap. 108. decr. & Capitul. lib. 7. cap. 172. in additis.*

CAP. IV.

Monachi ad placita ſecularia nullatenus vadant. *Remen. cap. 29.*

De admonitione caritatis ante litem. Tit. VI.

CAPVT I.

2. q. 7. c. 56. SI quis erga Epiſcopum, vel actores Eccleſiæ ſe proprium habere crediderit negotium, non prius adeat iudices, quam ad eos recurrat caritatis ſtudio, vt familiari colloquio commoniti ea ſanare debeant, quæ in querimoniam deducuntur, quod ſi aliter egerit, communione priuetur. *Nican. cap. 27. apud Iul. epiſt. 2. cap. 7. Anaclet. epiſt. 2. poſt princip. Xyſt. ij. epiſt. 2. ante med. Aurelian. v. cap. 17. Burch. lib. 1. cap. 132. & 144. Ino par. 5. cap. 257. decr. Anſel. lib. 3. c. 85.*

CAP. II.

Ibid. Si quis erga Epiſcopum, vel actores Eccleſiæ quamlibet querelam, aut actionem iuſte habere crediderit: ipſe Redemptoris ſui, cuius actio noſtra eſt inſtitutio, viarum non
1. Pet. 2. immemor, ſed ſectator egregius; qui cum malediceretur, non remaledicebat: ſed tan-
Eſai. 53. quam ouis coram tondente ſe obmutuit, ac
Luc. 23. pro ſuis perſecutoribus in cruce pendens apud Patrem interceſſit; non prius Primates, aut alios iudices adeat, quam ipſos, à quibus ſe læſum æſtimat, conueniat familiariter, & non ſemel, ſed ſæpiſſime, vt ab eis aut ſuam iuſtitiam accipiat, aut iuſtam excuſationem, &c. Si ſecus egerit, ab ipſis, & ab aliis communione priuetur, tamquam Apoſtolorum, patrumque aliorum contemptor: de quibus ait propheta: Erunt quaſi non ſint, & peri-
Eſai. 41. bunt viri, qui contradicunt vobis. *Alexan. epiſt. 1. in med. Capitul. lib. 7. cap. 21. in addit. Burch. lib. 1. cap. 132. Ino lib. 4. tit. 5. cap. 6. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 81. Tarraconen. lib. 2. cap. 27.*

CAP. III.

Si inter Epiſcopos de rebus terrenis, aut poſſeſſionibus ſub repetitione, aut retentionis titulo naſcatur contentio: impleto anni ſpatio, pro ſtudio caritatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epiſtulas fratrum affectuoſe admoniti, aut inter ſe, aut in præſentia electorum iudicum negotium ſanare feſtinent. Quod ſi diſtulerint, donec ipſa cauſatio abrogetur, à caritate fratrum, qui diſtulerit, habeatur extraneus: quia iniuſtum eſt, vt qui cunctis præſunt, inter ſe quacumque occaſione diſſentiant. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. IV.

Si quæcumque perſona contra Epiſcopum, vel actores Eccleſiæ ſe proprium crediderit habere negotium, prius ad eum recurrat caritatis ſtudio, vt familiari aditione commonitus ſanare ea debeat, quæ in querimoniam deducuntur; quam rem ſi differre voluerit, tunc demum ad Metropolitani audientiam veniatur: de qua re, cum litteras ſuas Metropolitanus ad comprouincialem Epiſcopum dederit, & cauſſa ipſa inter vtroſque quacumque occaſione amicis mediis non fuerit definita, vt ipſi Metropolitano neceſſarium ſit in eodem negotio iterare ſcriptum, & ſecundo admonitus, aut mittere, aut venire diſtulerit; * tunc à caritate Metropolitani ſui nouerit ſe eſſe ſuſpenſum, donec ad præſentiam eius veniens cauſſæ ipſius, de qua petitur, reddiderit rationem. *Aurel. v. cap. 17. Capitul. lib. 6. cap. 287.* *tamdiu.

Qualis eſſe debeat iudex, & de ipſius officio. Tit. VII.

CAPVT I.

QValiter, & quando debeat Prælatus procedere ad inquirendum, & puniendum ſubditorum exceſſus, ex auctoritatibus noui & veteris teſtamenti colligitur euidēter, ex quibus poſtea proceſſerunt canonicæ ſanctiones, &c. Legitur enim, quod villicus ille, qui diffamatus erat apud Dominū ſuum, quod diſſipaſſet bona ipſius, audiuit ab illo: Quid hoc audio de te; redde rationem villicationis tuæ, iam enim non poteris amplius villicare. Et in Geneſi Dominus ait: Deſcendam, & videbo, vtrum clamorem, qui venit ad me, opere cōpleuerint. Ex quibus auctoritatibus manifeſte comprobatur, quod non ſolum cum ſubditus, verum etiam cum Prælatus excedit, ſi per clamorem, & famam ad aures ſuperioris peruenerit, non quidem à maleuolis, & maledicis, ſed à prouidis, & honeſtis, non ſemel tantum, ſed ſæpe, quod clamor innuit, & diffamatio manifeſtat; debet coram Eccleſię ſenioribus, veritatem diligentius perſcrutari; vt ſi rei popoſcerit qualitas, canonica diſtrictio culpam feriat delinquentis, non tanquā *de accuſ. c. 24. ap. Greg. ix. c. 4. eo. ti. in 4. coll.* *Luc. 16. a.* *Gene. 18.*

* accuſatoꝛ. ſit *auctor, & iudex, ſed quaſi deferente fama, vel denuntiante clamore, officij ſui debitum exequatur. Licet autem hoc ſit obſeruandum in ſubditis; diligentius tamen eſt obſeruandum in Prælatis, qui quaſi ſignum ſunt poſiti *Thren.3. b.* ad ſagittam. Et quia non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio ſuo teneantur, non ſolum arguere, ſed etiam increpare; quia etiam interdum ſuſpendere, nõnumquã vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur. Et ideo ſancti Patres prouide ſtatuerunt, vt accuſatio Prælatorum non facile admittatur, ne concuſſis columnis corruat ædificium, &c. Verum ita voluerunt prouidere Prælatis, ne criminarentur iniuſte; vt tamen cauerẽt, ne delinquerent inſolenter, contra morbum vtrumque inuenientes congruam medicinam, videlicet vt criminalis accuſatio, quæ ad diminutionem capitis, id eſt, degradationem intenditur, niſi legitima *procedat inſcriptio, nullatenus admittatur. * præcedat. Sed cum ſuper exceſſibus ſuis quiſquam fuerit infamatus; ita vt iam clamor aſcendat, qui diutius ſine ſcandalo diſſimulari nõ poſſit, vel ſine periculo tolerari, abſque dubitationis ſcrupulo ad inquirendum, & puniendum eius exceſſus, non ex odii fomite, ſed caritatis procedatur affectu, quatenus ſi fuerit grauis exceſſus, & ſi non degradetur ab ordine, ab adminiſtratione tamen amoueatur omnino. quod eſt ſecundum euangelicam ſententiam à villicatione villicum amoueri, qui non poteſt villicationis ſuæ dignam reddere rationem. Debet igitur eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi ſe per contumaciam abſentauerit, & exponenda ſunt illi capitula, de quibus fuerit inquirendum, vt facultatẽ habeat defendendi ſe ipſum. Et non ſolum dicta, ſed etiam nomina teſtium ſunt ei, vt quid, & à quo ſit dictum, appareat, publicanda, nec non exceptiones, & replicationes legitimæ admittendæ; ne per ſuppreſſionem nominum, infamandi; per exceptionum vero excluſionem, deponendi falſum audacia præbeatur. Ad corrigendos itaque ſubditorum exceſſus tanto diligentius debet Prælatus aſſurgere, quanto damnabilius eorum offenſas deſereret incorrectas. Contra quos, vt de notoriis exceſſibus taceatur, etſi tribus modis poſſit procedi, per accuſationem videlicet, denuntiationem, & inquiſitionem ipſorum; vt tamen in omnibus diligẽs adhibeatur cautela, ne forte per leue compendium ad graue diſpẽdium veniatur: ſicut accuſationem legitima præcedere debet inſcriptio, ſic & denuntiationem caritatiua admonitio, & inquiſitionẽ clamoſa inſinuatio præuenire; illo ſemper adhibito moderamine, vt iuxta formam iudicij, ſententiæ quoque forma dictetur. Hunc tamen ordinem circa regulares perſonas, non credimus vſquequaque ſeruandum: quę, cum cauſſa requirit, facilius, & liberius à ſuis poſſunt adminiſtrationibus amoueri. *Innoc. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 8.*

Cap. II.

Multum detogatio præualet, quando detogatori creditur: ideo variis detractionibus, atque accuſationibus non decet labefactari Primatem, ſed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indifferenter ſuſcipere accuſationes præſumat, dicente Domino. Non *Exo. 23. a.* ſuſcipias vocem mendacij, ſed prius probare debet ſuſpicionem, & cauſam, aut quo animo hoc faciat; & poſtmodum ſuſcipere; quia veritatis profeſſionem propinquitatis, inimicitiæ, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduerſa fratribus irrogare ſolet. *Fœlix. ij. in ſyn. Rom. cap.* 10. *Capitul. lib. 6. cap. 287.*

Cap. III.

Iudicantem oportet cuncta rimari, & ordi- *30. q. 5. c. vlt.* nem rerum plena inquiſitione diſcutere, interrogandi, ac proponendi, adiiciendique præbita patientia ab eo, vt ibi actio ambarum partium limitata ſit pleniter. Nec litigantibus iudex prius ſua velit ſententia obuiare, niſi quando ipſi iam peractis omnibus nihil habeant in quæſtione, quod proponant. Et tamdiu actio ventiletur, quouſque rei veritas inueniatur. Frequenter interrogare oportet, ne aliquid prætermiſſum forte remaneat, quod annecti conueniat. *Eleuth. epiſt. vn. cap. 2. Iul. epiſt. 2. cap. 31. Hadr. ad Epiſcopum Mediom. ca. 24. Capitul. li. 5. cap. 246. Burch. lib. 16. cap. 30. Iuo par. 6. cap. 316. & 317. decret. & lib. 4. tit. 9. cap. 3. & tit. 11. cap. 12. & 13. pan. Anſelm. l. 3. cap. 53. & c. 58.*

Cap. IV.

Quærendum eſt in iudicio, cuius ſit conuer- *2. q. 7. c. 18.* ſationis, & fidei is, qui accuſatur; quoniam hi, qui non ſunt rectæ conuerſationis, ac fidei, & quorum vita eſt accuſabilis, non permittuntur maiores natu accuſare; nec quorum fides, vita, & libertas neſcitur, neque viles perſonæ in eorum recipiantur accuſationem. Rimandæ vero ſunt enucleatim perſonæ accuſatorum, &c. *Calliſt. epiſt. 2. cap. 5. Carthag. iv. cap. 90. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 5. & tit. 8. c. 3. pan. & par. 53. c. 289. decr. Anſel. lib. 3. c. 54.*

Cap. V.

Monet Apoſtolus non amplius nos inuicem *ad Ro. 2.* temere iudicare; temere enim iudicat, ſi quis Epiſcopum abſque ſedis Apoſtolicæ auctoritate condemnat. *Damaſ. ep. 3. ante fin.*

Cap. VI.

Quæſitum eſt ſuper his, qui poſt baptiſmum *23. q. 4. c. 45.* adminiſtrauerunt, & aut tormenta ſola exercuerunt, aut etiam capitalem protulere ſentẽtiam. Nihil de his legimus à maioribus definitum eſſe. Meminerant enim à Deo poteſta- *Rom. 13.* tes has fuiſſe conceſſas, & propter vindictam noxiorum gladium fuiſſe permiſſum, & Dei miniſtrum eſſe in huiuſmodo datum vindicẽ. Quomodo ergo reprehenderent factũ, quod

auctore Deo viderent eſſe conceſſum. De his ergo ita, vt hactenus ſeruatum eſt, ſic habemus, ne aut diſciplinam auertere, aut contra auctoritatem Domini venire videamur. Ipſis autem in oratione reddenda geſta ſua omnia ſeruabuntur. *Innoc. epiſt. 3. cap. 3. Raban. cap. 16. de Pœnit. Burch. lib. 6. cap. 44. Iuo par. 10. cap. 94. decr. Anſel. lib. 13. cap. 14. Tarrac. lib. 6. cap. 31.*

Cap. VII.

23. q. 4. c. illud. 46. An preces dictantibus liberum concedatur, vtique poſt baptiſmi regenerationem, à principibus poſcere mortem alicuius, vel ſanguinem de reatu, quam rem principes nunquam ſine cauſſæ cognitione concedunt, ſed ad iudices commiſſa ipſa, vel crimina ſemper remittunt, vt cauſſa cognita vindicentur. Quæ cum quæſtioni fuerint delegata, aut abſolutio, aut damnatio pro negotij qualitate profertur: & dum legum auctoritas in improbos exercetur, erit dictator immunis. *Innoc. ibid. cap. 5. Raban. d. cap. 16. Iuo par. 10. cap. 94. decr.*

Cap. VIII.

d. 86. c. 2. Conſtanter tenenda eſt iuſtitia, & benigne præſtanda clementia. [Odio habeantur peccata, non homines. Corripiantur tumidi, tolerentur infirmi, & quod in peccatis ſeuerius caſtigari neceſſe eſt, non ſæuientis plectatur animo, ſed medentis. At ſi vehementior tribulatio incubuerit, non ita expaueſcamus, quaſi illi aduerſitati propriis ſit viribus reſtituendum; cum & conſilium noſtrum, & fortitudo *Ioan. 15. 4.* noſtra ſit Chriſtus, vt ſine quo nihil poſſumus, per ipſum cuncta poſſumus. *Leo ep. 90. vel 92. ad Ruſticum. Narbon. in prin. Tarraconen. lib. 4. cap. 46.*

Cap. IX.

d. 14. ca. vlt. Sicut quædam ſunt, quæ nulla poſſunt traditione conuelli, ita multa ſunt, quæ aut pro conſideratione ætatum, aut pro neceſſitudine rerum oporteat temperari: illa ſemper conditione ſeruata; vt in his, quæ vel dubia fuerint, aut obſcura, id nouerimus ſequendũ, quod nec præceptis Euangelicis contrarium, nec decretis ſanctorum Patrum inueniatur aduerſum. *Leo epiſt. 90. vel 92. in prin. Anſelm. lib. 2. cap. 76. Iuo in prologo par. 5. cap. 3. Cæſaraug. lib. 2. cap. 56. Tarraconen. lib. 1. cap. 114. & lib. 3. cap. 61.*

Cap. X.

Ne odio, vel gratia moueamur, quæ in cauſſarum diſceptationibus eſſe non debet: ita veſtræ caritati cognitionem adnexæ querimoniæ delegamus, vt nihil aduerſum venerandos canones, nihil contra ſanctæ memoriæ deceſſoris mei iudicium valeat, quidquid obreptum nobis eſſe conſtiterit. *Hilar. epiſt. 3. ad Leontium, & alios Epiſcopos in med.*

Cap. XI.

Iudices, & accuſatores tales eſſe debent, qui omni careant ſuſpicione, & ex radice caritatis ſuam deſiderent promere ſententiam. *Felix ij. in epiſt. cap. 21.*

Cap. XII.

Hortamur, vt portitori, in quibus fuerit iuſtitiæ ratio manifeſta, manum decenter præbere ſolatij, atque ſacerdotali eum compaſſione debeas adiuuare. Nulla ergo vos res ab æquitatis ſtudio, nulla ſuſpendat potentia perſonarum: ſed innitens præceptis dominicis, omnia, quæ ſunt rectitudini aduerſa, contemne. In defendendis partibus iuſtitiæ conſtanter inſiſte. Odia pro veritate, ſi qua ſunt, ſuſtinere non renuas: vt tanto maiorem in aduentu Redemptoris noſtri fructum mercedis inuenias, quanto eris mandata non negligens in fauorem iuſtitiæ, & defenſionem impenderis. *Gregor. Columbo Epiſcop. Numid. lib. 7. reg. epiſt. 16.*

Cap. XIII.

In primis requirendum eſt de perſona preſbyteri dilectiſſimi fratris, & coëpiſcopi noſtri Ianuarij: & ſi ita ſe veritas habet, ſicut eiuſdem Epiſcopi petitio continet, in Eccleſia, atque in loco ſuo modis omnibus idem Preſbyter reuocetur. *2. q. 1. c. 7.* Si autem dictum fuerit, quia contra ipſum cauſſa aliqua mota, ſiue probata eſt, ſubtiliter ipſo præſente, & pro ſe rationem reddente, quærendum eſt & genus cauſſæ, & modus probationis, vt ex hoc colligere valeas, vtrum adhuc in exilio demorari, an certe in Eccleſia ſua, & officio ſuo debeat reuocari, &c. Si autem aliter, quam antefati Epiſcopi petitio continet, actum eſſe forſitan perhibetur, ſubtiliter quærendum eſt, & veritate cognita, cum Dei timore, quod iuſtitiæ ordo ſuaſerit, iudicandum. Quia ergo Stephanus Epiſcopus *odio ſui quædam ficta, & de falſis ſe capitulis accuſatum, neque aliquid ordinabiliter factum, ſed iniuſte ſe aſſerit condemnatum, diligenter quærendum eſt primo, ſi iudicium ordinabiliter eſt habitum; id eſt, ſi alij accuſatores, atque alij teſtes fuerunt. Deinde cauſſarum qualitas eſt examinanda, ſi digna exilio, vel depoſitione fuit: ſi eo præſente, qui accuſatus eſt, ſub iureiurando contra eum teſtimonium dictum eſt: ſi ſcriptis actum eſt, vel ſi ipſe licentiam reſpondendi, & defendendi ſe habuit. Sed & de perſonis accuſantium, ac teſtificantium ſubtiliter quærendum eſt, cuius conditionis, cuiuſue opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne forte aliquas contra prædictũ Epiſcopũ inimicitias habuiſſent: & vtrum teſtimonium ex auditu dixerunt, aut certe ſe ſcire ſpecialiter teſtati ſunt; ſi ſcriptis iudicatum eſt, & partibus præſentibus ſententia recitata eſt. Quod ſi forte hæc ſolemniter acta non ſunt, nec cauſſa probata eſt, quæ exilio, vel depoſitione digna ſit, in Eccleſiam ſuam modis omnibus reuocetur, &c. Quod ſi forte aliqua de obiectis contra memoratum Stephanum Epiſcopum probata ſunt, aliqua vero doceri minime potuerunt; cauta omnino conſideratione penſandum eſt, vtrum leuiora capitula, an certa grauiora probata ſint, vt ex eis qualiter definitionem tuam probare debeas, poſſis ſci-

* in odio ſuo.

re. *Greg. lib. 11. epi. 50. Ioanni defenſori eunti in Hiſpaniam. Anſelm. lib. 3. cap. 89. Cæſar. lib. 5. cap. 54.*

CAP. XIV.

Maius periculum eſt iudicantis, quam eius, qui iudicatur. Vnde vnicuique prouidendum eſt, ne aliquem iniuſte iudicet, aut puniat. *Hadr. ad Epiſcopum Mediom. c. 66. Capitul. lib. 7. c. 372. Anſel. lib. 3. c. 88.*

CAP. XV.

Iudices locorum, aut actores fiſcalium patrimoniorum ex decreto domini noſtri Reccaredi regis ſimul cum ſacerdotum concilio Kal. Nouemb. conueniant, vt diſcant, quam pie, iuſte, & humaniter cum populis facere debeant, nec iniuſtis vectigalibus, & immoderatis exactionibus ipſos premant; ſed potius per miſerationem compatientes à grauaminibus defendant, vt bonos populi tutores facere decet, nec in angariis, aut in operationibus ſuperfluis, ſiue priuatum onerent, ſiue fiſcalem grauent. Sunt enim proſpectores Epiſcopi, ſecundum regis admonitionem, qualiter iudices cum populis agant, vt ipſos præmonitos corrigant, aut inſolentiæ eorum Principum auribus innoteſcant. Quod ſi correptos emendare nequiuerint, & ab Eccleſia, & à communione ſuſpendant. A ſacerdote vero, & ſenioribus deliberetur, quid per prouincias in ſuo detrimento præſtare debeant iudices, ſi ad concilium non venerint. *Tolet. iij. cap. 18.*

CAP. XVI.

Vt comites, vel iudices primo viduarum, orphanorum, vel Eccleſiarum cauſſas audiant, & definiant in eleemoſyna Domini Regis, & poſtea alias cauſſas cum iuſtitia rationabiliter iudicent. *Vern. c. 23.*

CAP. XVII.

Vt nullus Epiſcopus, nec Abbas, nec laicus propter iuſtitiam faciendam ſportulas contradictas accipiat, quia vbi dona intercurrunt, iuſtitia euacuatur. *Vern. c. 25.*

CAP. XVIII.

Omnes faciant iuſtitiam, tam laici, quam Eccleſiaſtici. *Vern. c. 26.*

CAP. XIX.

Vt comites, iudices; ſeu reliquus populus obedientes ſint Epiſcopo, & inuicem conſentiant ad iuſtitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falſos teſtes, ne per hoc peruertant iudicia iuſtorum, &c. *Arelat. ſub Carolo. c. 13.*

CAP. XX.

Nullus Chriſtianus pro quolibet placito, vel iudicio à qualibet perſona munera exigere, aut accipere debet, quoniam id diuina ſcriptura multis in locis magna interdicit auctoritate: Munera excæcant oculos ſapientium, ſubuertunt verba iuſtorum. *Turon. ſub Carolo cap. 35.* *Exo. 18.* *Deu. 16.*

CAP. XXI.

Comitibus, & iudicibus hoc ſummopere obſeruandum eſt, vt iuſte iudicent, & nequaquam in iudicio munera, ſeu perſonas accipiant, dicente Domino: Non accipies perſonam, nec munera: quia munera excæcant oculos ſapientium, & mutant verba iuſtorum. Sed etiam miniſtros, quos vicarios, & centenarios vocant iuſtos habere debent, ne forte eorum auaritia, aut rapacitate populus grauetur, & amiſſis facultatibus in paupertatem redigatur, &c. *Cabil. ſub Carolo c. 21.* *Deu. 16.*

CAP. XXII.

Epiſcopi conſentientes ſint comitibus, & iudicibus ad iuſtitias faciendas: & nullatenus per aliquorum mendacium, vel falſum teſtimonium, neque periurium, aut præmium lex iuſta in aliquo deprauetur. *Magunt. ſub Carolo. c. 8. Magunt. ſub Raban. cap. 7. Burchar. lib. 15. cap. 4.*

CAP. XXIII.

Omnibus Epiſcopis Abbatibus, cuncto clero omnino præcipimus Vicedominos, præpoſitos, aduocatos, ſiue defenſores bonos habere, non malos, non crudeles, non cupidos non periurios, non falſitatem amantes, ſed Deum timentes, & in omnibus iuſtitiam diligentes. De iudicibus autem, vel centenariis, atque tribunis, ſeu vicariis dignum eſſe cenſemus, vt ſi mali reperti fuerint, de miniſterio ſuo abiiciantur. *Magunt. c. 50.*

CAP. XXIV.

Epiſcopi, & iudices iudicia diſcernant: quia ſunt quædam iudicanda modo, quædam Dei iudicio reſeruanda. Scriptum eſt enim. Nolite ante tempus iudicare, quoadusque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium, & tunc laus erit vnicuique à Deo. Et illius memores ſint. In quo enim iudicio iudicaueritis, iudicabitur de vobis. *Remen. c. 19. Burchard. lib. 1. c. 60. Iuo par. 5. c. 170. decret.* *1. Cor. 4.* *Mat. 7.*

CAP. XXV.

Vt præpoſiti, & vicedomini ſecundum regulam, vel canones conſtituantur. *Remen. cap. 24.*

CAP. XXVI.

Nullus homo munera pro placito requirat, aut accipere præſumat. *Rem. c. 39.*

CAP. XXVII.

In negotiis ſæcularibus dirimendis oportet Epiſcoporum cauſſam merito diſcernere non gratia, neque enim ſic debet Epiſcopus ſuſcipere potentem, vt contriſtet, contra iuſtitiam, pauperem; neque pro paupere auferre iuſtitiam à potente. Non defendat improbum, nec ſancta indigno committenda arbitretur; neque arguat, aut impugnet, cuius crimen non deprehendit. *Iſid. lib. 2. c. 5. de Eccleſ. officiis apud Aquiſgr. c. 9. in fine.*

CAP. XXVIII.

Iuſtus quoque Epiſcopus debet eſſe, & ſanctus, vt iuſtitiam in populis, quibus præeſt, exerceat reddens vnicuique quod meretur; nec accipiat perſonam in iudicio. Inter laici

autem, & Epiſcopi iuſtitiā, hoc intereſt, quod laicus poteſt apparere iuſtus in paucis: Epiſcopus vero in tot exercere iuſtitiam poteſt, quot & ſubditos habet. *Hier. in epiſt. ad Titum apud Aquiſgr. c. 10. in fin.*

Cap. XXIX.

Ad peccatum Regis pertinet, quando iudicibus, miniſtriſque iniquis miniſterium ſuum implendum committit: neque enim miniſterium ſuum per alios tantum adminiſtrare, & ſe ab eo debet alienare. Non ergo dicimus, vt ſolus iurgia, & querimonias populi audiat, & inueſtiget, & definiat: quoniam nequaquam ad hæc ſolus ſufficere poteſt: ſed magis, vt tales ſub ſe timentes Deum, & auaritiam odientes conſtituat, per quos Regem Regum non offendat. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 2. ca. 3. in prin.*

Cap. XXX.

Quales debeant eſſe iudices, qui à Rege conſtituuntur, conſtat ex Deuter. cap. 1 & 16. & ex Iob cap. 29. & Exod. c. 18. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 2. c. 3. poſt prin. & lib. 3. c. 23. Aquiſg. y. par. 4. cap.* 10.

Cap. XXXI.

Bonus iudex, ſicut nocere ciuibus neſcit, ita prodeſſe omnibus nouit. Aliis enim præſtat cenſuram iuſtitiæ, alios bonitate iudicij ſine perſonarum acceptione ſuſcipit. Non infirmat iuſtitiam auaritiæ flamma, nec ſtudet auferre alteri, quod cupiat ſibi. Boni iudices iuſtitiam, ad ſolam obtinendam ſalutem æternam ſuſcipiunt, nec eam muneribus acceptis diſtribuunt, vt dum de iuſto iudicio temporalia lucra non appetunt, præmio æterno ditentur. *Iſidor. apud Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 2. c. 3. in med.*

Cap. XXXII.

Obſecramus, vt in eligendis adiutoribus veſtris, & Reipublicæ miniſtris, qui vice veſtra populum Dei regere, & gubernare, atque iudicare debent, ſolertiſſimam prouidentiam habeatis, ſemper illud attendentes, quod in libro Exodi ad Moſem dicitur: Prouide, inquit, de omni populo viros potentes, & timentes Deum, in quibus ſit veritas, & qui oderint auaritiam: & conſtitue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, qui iudicant populum omni tempore. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib. 3. c. 23. Aquiſgranen. ij. ſub Ludou. par. 4. cap. 10.* *Exo. 18. d.*

Cap. XXXIII.

Vt iuſtitia miſerorum ad aures pietatis veſtræ clamantium, & in omni regno ditioni veſtræ ſubiecto, per miniſtros à clementia veſtra ad hoc inſtitutos, qui Deum timeant, & munera odio habeant, ſtrenue exquiratur, & abſque perſonarum acceptione perficiatur, vſquequaque expedit dominis noſtris, eorumque fidelibus, & regno; quia per prophetam dicit Spiritus ſanctus: Miſericordiam, & iudicium cuſtodi, & ſpera in Deo tuo ſemper. *Tullen. par. vlt. c. 15.* *Oſe. 12. b.*

Cap. XXXIV.

Cuncti iudices iuſta ſicut Deo placet, ſtudeant dare iudicia. Nam nō dubium eſt, quod acrius illos condemnabit ſententia noſtri iudicij, à quibus non tenetur æquitas iudicandi: non vicarios, aut quoſcumque de latere ſuo per regionem ſibi commiſſam inſtituere, vel deſtinare præſumant, qui, quod abſit, malis operibus conſentiendo, venalitatem exerceant, aut iniqua quibuſcumque ſpolia inferre præſumant. *Guntrannus Rex Francorum ad Matiſc. ij.*

Hæretici, vel infideles non iudicent. Tit. VIII.

Vide lib. xi. tit. vi. & xxii. quibus adde.

CAPVT I.

AVdet aliquis veſtrum, habens negotium aduerſus alterum, iudicari apud iniquos, & non apud ſanctos? &c. Ad verecundiam veſtram dico, ſic non eſt inter vos ſapiens quiſquam, qui poſſit iudicare fratrem ſuum? ſed frater cū fratre iudicio contendit: & hoc apud infideles? *Paul. ep. 1. ad Cor. c 6. nu. 1. Pius ep. 2.*

Cap. II.

Credentes præterea, receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum excommunicationi decernimus ſubiacere; firmiter ſtatuentes, vt poſtquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo iure ſit factus infamis; nec ad publica officia, ſeu conſilia, nec ad eligendos aliquos ad huiuſmodi, nec ad teſtimonium admittatur, &c. Quod ſi forte iudex extiterit, eius ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſſæ aliquæ ad eius audientiam perferantur. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. cap. 3.* *De hære. c. excommunicamus. 13. ap. Greg. ix. & in 4. coll. c. 2. eo. tit.*

Cap. III.

Hæretici non poſſunt eſſe iudices. *Gelaſ. in tom. de anathemate, cuius initium eſt. Ne forte.* *2. q. 6. c. 32.*

Cap. IV.

Catholicus, qui cauſſam ſuam ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam ad iudicium alterius fidei iudicis prouocat, excommunicetur. *Carthag. iv. cap. 87.*

Ne alieni iudicent. Tit. IX.

CAPVT I.

NVllus Epiſcopus alterius Parochianum præſumat retinere, aut ordinare, abſque eius Epiſcopi voluntate, vel iudicare. Salua tamē in omnibus Apoſtolica auctoritate; quia ſicut irrita erit eius ordinatio, ita & diiudicatio: quoniam cenſemus nullum alterius iudicis: niſi ſui ſententia teneri. Nam qui eum ordinare non potuit, nec iudicare vllatenus *c. 3. de parochiis ap. Greg. ix. & in 1. collect.*

poterit. *Nican. cap. 26. apud Iulium. Xyſt. ij. epiſt. 2. in med. Magunt. ſub Arnul. cap. 14. Hadr. cap. 16. in epiſt. ad Epiſcopum. Mediomat. Capitul. lib. 7. cap. 308. Anſelm. lib. 6. cap. 118. Burchard. lib. 2. cap. 39. Ivo par. 6. cap. 140. decret.*

Cap. II.

3. q. 6. c. 12. Peregrina iudicia generali ſanctione prohibemus: quia indignum eſt, vt ab exteris iudicentur, qui Prouinciales, & à ſe electos debent habere iudices. *Nic. 53. apud Iul. cap. 16. Higin. epiſt. 1. in fin. Fabi. epiſt. 3. in princ. Xyſt. iij. epiſt. vni. cap. 3. Fœlix cum lxx. Epiſcopis ep. 2. in med. Hadr. ad Epiſcop. Mediom. cap. 17. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in addit. cap. 145. Cæſar. lib. 5. cap. 25. Tarrac. lib. 6. cap. 150. Burch. lib. 1. cap. 147. Ivo par. 5. cap. 260. & par. 6. cap. 331. decret. & epiſtul. 179. ad Galterium Beluacen. Anſelm. lib. 3. c. 73.*

Cap. III.

De reſcriptis. c. 28. apo. Gregor. ix. in 4. coll. c. 5. Nonnulli gratia ſedis Apoſtolicæ abutentes, litteras eius ad remotos iudices impetrare nituntur, vt reus fatigatus laboribus, & expenſis liti cedere, vel importunitatem actoris redimere compellatur. Cum autem per iudicium iniuriis aditus patere non debeat, quas iuris obſeruantia interdicit; ſtatuimus, ne quis vltra duas dietas extra ſuam diœceſim per litteras Apoſtolicas ad iudicium trahi poſſit: niſi de aſſenſu partium fuerint impetratæ, vel expreſſam de hac conſtitutione fecerint mentionem. *Innoc. iij. in conc. Later. cap. 37.*

Cap. IV.

3. q. 6. c. 26. Neminem exhiberi de Prouincia ad prouinciam, vel ad comitatum oportet, niſi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum, id eſt, vt actor ſemper rei forum ſequatur, &c. *Fœlix in ſynod. lxx. Epiſcoporum epiſt. 2. in med. Hadr. cap. 5. them. 8. ad Epiſcopum Mediom. Ivo par. 5. cap. 248. & par. 6. cap. 331. decret. & epiſt. 215. ad Hildeber. Cenoman. Epiſcopum. Capitul. lib. 7. c. 143. in additis.*

Cap. V.

3. q. 6. c. 13. leges. Gen. 19. b. Peregrina iudicia ſubmouemus. Vnde Dominus mentionem faciens Loth per Moſem loquitur: Ingreſſus es vt aduena, numquid vt iudices? Vnaquæque Prouincia tam iuxta Eccleſiaſticos, *3. q. 6. c. 15.* quam iuxta ſæculi leges ſuos debet iuſtos, & non iniquos habere iudices, & non externos, niſi Apoſtolicæ ſedis huius decreuerit auctoritas: quatenus quicumque cauſſam habuerit, apud ſuos iudices iudicetur, & non ad alienos cauſſa vagandi, ſtimulante proteruia, ſuam deſpiciens patriam tranſeat. *Anacl. epiſt. 1. ante fin. Anſelm. lib. 3. c. 80.*

Cap. VI.

Cauſam veſtram alieno nolite committere iudicio. Valde enim iniquum eſt, vt omiſſis ſuis, alij quilibet aliorum ſe cauſſis immiſceant quoniam nullis in locis ſpiritualis cura deficit, ſed ſe per omnia, quocumque nomen Dei prædicatur, extendit. *Anacl. ep. 3. poſt med.*

Cap. VII.

Omnes leges tam diuinæ, quam humanæ alienum ſeruum iudicare prohibent, &c. *Teleſ. epiſt. 1. in med.*

Cap. VIII.

Nemo alterius terminos vſurpet, nec alterius Parochianum iudicare, aut excommunicare præſumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires vllas habebit, quoniam nullus alterius iudicis, niſi ſui ſententia tenebitur, &c. Nullus Primas, vel Metropolitanus diœceſani Eccleſiam, vel Parochiam, aut aliquem de eius Parochia præſumat excommunicare, aut iudicare, vel aliquid agere abſque eius conſilio, vel iudicio. *Calliſt. epiſt. 2. cap. 3. Ivo par. 14. cap. 74. decret. Anſelm. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Cæſarauguſt. lib. 5. cap. 18.* *9. q. 2. c. 1.*

Cap. IX.

Conſtat Epiſcopos locorum ſingulorum, omnium, qui ſub eorum degunt moderamine, curam habere ſollicitam, & cauſſas, vtilitateſque eorum cum Dei timore diſponere. Valde ergo iniquum eſt, vt alij quilibet omiſſis ſuis, ſe illorum cauſſis admiſceant. Sed illi eorum vitam, & iudicium competenti, regularique debeant moderamine diſponere, qui eos in ſacerdotium ordinant, & à quibus iam ordinati ſunt. Quoniam vt lex loquitur, Maledictus omnis eſt, qui transfert terminos proximi ſui: & dixit omnis populus. Amen. *Fabio. epiſt. 2. ante med.* *Deu. 27.*

Cap. X.

Pulſatus ante ſuum iudicem cauſſam dicat; & ante non ſuum iudicem pulſatus, ſi voluerit, taceat. *Fabian. epiſt. 3. cap. 3. Xiſt. iij. epiſt. ſing. Hadr. ad Epiſcop. Mediom. c. 56. Burch. lib. 16. cap. 10. Ivo lib. 4. tit. 12. c. 1. in fin. panor. & par. 6. c. 323. decret. & epiſt. 239. ad Gumboldum Antiſiodor. Epiſcopum. Anſel. lib. 16. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. cap. 367.* *3. q. 6. c. 3.*

Cap. XI.

Nullus ſacerdotum cauſſam ſuam alieno committat iudicio, niſi ad ſedem Apoſtolicam fuerit appellatum; ſed vnuſquiſque comprouinciales iudices, & notos habeat, niſi aliquam vim temerariæ multitudinis illic timuerit, aut infeſtos, aut ſuſpectos inibi iudices habuerit, pro quibus cauſſis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias Prouincias appellare, & venire conceſſum eſt. *Cornel. epiſt. 2. in fine. Ivo lib. 4. tit. 5. c. 2. panor.*

Cap. XII.

Nullus alienigena, aut accuſator eorum fiat (*Epiſcoporum, actorum Eccleſiæ, & defenſorum* (aut iudex. Vnde & de Loth ſcriptum eſt: Ingreſſus es vt aduena, numquid vt iudices? *Steph. epiſt. 2. cap. 3. Ivo par. 6. cap. 327. decret. Anſel. lib. 3. cap. 18.* *Gen. 19.*

Cap. XIII.

Ne cui liceat ſine præiudicio Romanæ Eccleſiæ, relictis iis ſacerdotibus, qui in eadem

Prouincia Dei Eccleſias nutu diuino gubernant, ad alias conuolate Prouincias, vel aliarum prouinciarum Epiſcoporum indicinm experiri, vel pati. *Marcel. epiſt. 1. ante med.*

Cap. XIV.

Ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribns nouimus conſtitutum, criminationes aduerſus doctores non debere ſuſcipi, nec peregrina iudicia fieri, nec qnemquam alterius iudicis, quam ſui, ſententia debere conſtringi. *Euſeb. epiſt. 3. in princ. Burch. lib. 1. cap. 165. Ino par. 5. cap. 275. decret. vide Valentiniani, & aliorum conſt. 5. ſiue 10. lib. 9. Cod. Theodoſ. tit. 1. Capitul. lib. 7. cap. 309. & in additis. c. 145.*

Cap. XV.

11. q. 1. c. 26. Si quæ cauſſæ, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos ſuperioris, vel inferioris gradus fuerint exortæ: ſecundum ſynodum Nicænam, congregatis omnibus eiuſdem prouinciæ Epiſcopis iudicium terminetur: Nec 3. q. 6. c. 14. Non liceat. alicui liceat, ſine præiudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus cauſſis debet reuerentia cuſtodiri, relictis his ſacerdotibus, qui in eadem prouincia Dei Eccleſias nutu dinino gubernant, ad alias conuolare prouincias. Quod ſi quis forte præſumpſerit, & ab officio cleri ſubmotus, & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innoc. ad Victor. epiſt. 2. cap. 3. Anſelm. lib. 2. cap. 53. & lib. 3. cap. 75. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 109. Cæſaraugust. lib. 5. cap. 10. Tarrac. lib. 1. c. 148. & lib. 2. cap. 20.*

Cap. XVI.

d. 71. c. 2. De aliena Eccleſia clericum ordinare, aut iudicare nullns vſurpet, niſi eius Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit. *Inn. ep. 2. cap. 7. Ino lib. 3. tit. 5. c. 23. panor.*

Cap. XVII.

6. q. 3. c. 2. ſcitote. Non oportet, vt degradetur, vel dehonoretur vnaquæque prouincia, ſed apud ſemetipſam habeat iudices, ſacerdotes, & Epiſcopos, ſingulos videlicet iuxta ordines ſuos. Et quicumque cauſſam habuerit, à ſuis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id eſt, à ſuæ iuſtis iudicibus prouinciæ, & non ab externis, niſi à iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. ij. epiſt. 1. ante fin. Ino lib. 4. tit. 3. c. 2. panor. Anſel. lib. 6. 107. Tarrac. lib. 2. c. 216.*

Cap. XVIII.

11. q. 1. c. 39. Peruenit ad nos, quod ſi quis contra clericos quoſlibet cauſſam habeat, deſpectis eorum Epiſcopis eoſdem clericos in tuo facias iudicio exhiberi. Quod ſi ita eſt, quia valde conſtat eſſe incongruum; hac tibi auctoritate præcipimus, vt denno hoc facere non præſumas: ſed ſi quis contra quemlibet clericum cauſſam habuerit, Epiſcopnm ipſius adeat; vt aut ipſe cognoſcat, aut certe ab eo iudices deputentur: aut ſi forte ad arbitros eundum eſt, partes ad eligendum iudicem ab ipſo executio depurara compellat. Si quis vero clericus, vel laicus contra Epiſcopum cauſſam habuerit; tunc te interponere debes, vt inter eos, aut ipſe cognoſcas, aut certe te admonente ſibi iudices eligant. Nam ſi ſua vnicuique Epiſcopo iuriſdictio non ſeruatur, quid aliud agitur, niſi vt per nos, per quos Eccleſiaſticus cuſtodiri debet ordo, confundatur? *Gre. lib. 9. epiſt. 32. Romano defenſori Siciliæ.*

Cap. XIX.

In lege ſcriptum eſt: Per alienam meſſem tranſiens falcem mittere non debet, ſed manu ſpicas conterere, & manducare. Falcem ergo iudicij mittere non potes in eam ſegetem, quæ alteri videtur eſſe commiſſa: ſed per affectum boni operis, frumenta Dominica vitiorum ſuorum paleis expolia, & in Eccleſiæ corpus monendo, & perſuadendo, quaſi mandendo conuerte. *Greg. ad August. Anglorum Epiſcopum, reſp. 9.* 6. q. 3. c. 1. Deut. 23.

Cap. XX.

Si quis Epiſcopus iudicauerit, vel ordinauerit alterius parochianum ſine conſenſu, & voluntate ſui Epiſcopi, oporret non ſine increpatione in communi concilio admitti, ita vt Eccleſiaſticum vltra non ſoluat canonem. *Hadrian. ad Epiſcopum Mediom. c. 28. Mogunt. ſub Arnul. c. 15.*

Cap. XXI.

Clericus, ſiue laicus, ſi crimine, aut lite pulſatus fuerit, non alibi, quam in foro ſuo audiatur. *Hadr. ad Epiſcopum Mediom. c. 33. Capitul. lib. 7. c. 332. Anſel. lib. 3. c. 88.* 11. q. 1. c. 49.

Cap. XXII.

Si in aliqua prouincia aliquis Epiſcopus contendat cum fratre Epiſcopo, neminem alium vocent Epiſcopum ex alia Prouincia. *Sard. c. 3. G. 4. L.*

Cap. XXIII.

Epiſcopum non debere in alienam irruere 9. q. 2. c. 7.
ciuitatem, quæ illi probarur non eſſe ſubiecta, neque in regionem, quæ ad eius curam minime dignoſcitur pertinere, ad aliquid ordinandum: neque Presbyteros, neque diaconos ad alios Epiſcopos pertinentes, niſi forte cum conſilio, & voluntate propria regionis Epiſcopi. Quod ſi quiſpiam horum aliquid audere voluerit, irrita quidem erit huiuſmodi ordinatio: & is, qui male vſurpauerit, à ſynodo arguatur. * Nam ſi ordinare non potuerit, nullatenus alter ius parochianum iudicare præſumat. * *Antiſ. c. 22.*

Cap. XXIV.

Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur, ſi iudicium Epiſcopale ab Imperatore petat, non impediatur. *Carth. c. 107. G. Mil. 19. L. Afr. c. 71. L.*

Ne laici de clericis iudicent. Tit. X.

CAPVT I.

†cauſſam. 11. q. 1. c. 47. de for. cõp. in 1. coll. & apo. Gregor. ix. c. 1.

SI clericus aduerſus clericum * negotinm habeat, relicto Epiſcopo, non eat ad ſæcularia iudicia, ſed prius rem declaret apud ſuum Epiſcopum, vel ex eius Epiſcopi voluntate apud eos, quos vtraque pars elegerit, vt iudicent. Si quis contrarium fecerit, ſubiaceat pœnis canonicis. *Chalced. cap. 9. Aquiſgran. cap. 86. vide Carthag. cap. 15. G. Burch. lib. 2. cap. 183. Ino par. 6. cap. 228. & 360. decr. Anſel. lib. 5. cap. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracon. lib. 1. cap. 148.*

Cap. II.

De for. comp. c. 6. in 1. collect.

Quia laici quidam Eccleſiaſticas perſonas, & ipſos etiam Epiſcopos ſuo iudicio ſtare compellunt, eos, qni de cætero id præſumpſerint, à communione fidelium decernimus ſegregandos. *Alexand. iij. in conc. gener. Later. cap. 14. ad fin.*

Cap. III.

de imm. Eccl. c. 4. non minus Greg. ix. & 1. coll.

Laici iuriſdictionem, & auctoritatem Epiſcoporum, & aliorum prælatorum ita euacuant, vt nihil poteſtatis eis in ſuis videatur hominibus remanſiſſe, &c. Quocirca ſub anathematis diſtrictione ſeuerius prohibemus, ne de cætero talia præſumant attemptare, &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 19.*

Cap. IV.

De arbi. c. 8. Gre. ix. & 1. eo. tit. in 4. collect.

Prohibemus, ne ſuper rebus ſpiritualibus compromittatur in laicum; quia non decet, vt laicus in talibus arbitretur. *Innoc. iij. in conc. Later. c. 40.*

Cap. V.

Silueſter Epiſcopus dixit, nulli omnino clerico licere cauſſam quamlibet in publico examinare, nec vllum clericum ante iudicem laicum ſtare. *Silueſter in conc. Rom. cclxxv. Epiſcoporum. c. 4.*

Cap. VI.

11. q. 1. c. 33.

Nemo clericus, vel * ſubdiaconus, aut diaconus, aut Preſbyter, aut * Epiſcopus propter cauſſam ſuam quamlibet intret in curiam: quoniam omnis curia à cruore dicitur, & immolatio ſimulacrorum eſt. Quod [ſi quis clericus in curiam introierit, anathema ſuſcipiat, numquam rediens ad matrem Eccleſiam. *Silueſter in ſynod. Roman. cclxxxij. Epiſcoporum c. 16. & in epilogo Longobar. lib. 2. tit. 51. c. 12. Ivo lib. 4. tit. 5. c. 1. panor.*

11. q. 1. c. 10.

Cap. VII.

De Preſbyteris, diaconibus, ſeu clericis, qui inter ſe cauſſam habuerint, nullo modo præſumant publicis actionibus interpellationem facere, niſi ſuo Epiſcopo: & ſi forſitan Epiſcopus contra eum habuerit, ad vicinum

Epiſcopum confugium faciat iuxta canonum ſtatuta, &c. *Syn. Rom. ſub Zachar. cap. 12.*

Cap. VIII.

Cuiuſlibet ordinis clericos laici non iudicent, nec de Eccleſiis eiiciant. *Nicol. ij. in ſyn. Rom. cxiij. Epiſcoporum c. 10.*

Cap. IX.

Nullus laicus præſumat inuadere clericum, vel iudicare res eius, & Eccleſiæ, niſi Epiſcopus, & qui ſub eo eſt. *Greg. vij. in ſyn. Rom. ann. incer. c. 5.*

Cap. X.

c. 2. de iudic. apud Gre. ix. & in 1. collect.

Decernimus, vt laici Eccleſiaſtica terminare negotia non præſumant, & Epiſcopi etiam Abbates, Archidiaconi, & alij Eccleſiarum prælati de negotiis Eccleſiaſticis, vel de aliis, quæ ſpiritualia eſſe noſcuntur, aliquorum laicorum iudicio non diſponant, nec propter eorum prohibitionem Eccleſiaſticam dimittant iuſtitiam exercere. *Eugen. ij. in conc. Remen. cap. 4.*

Cap. XI.

11. q. 1. c. 33.

Si qui ex fratribus negotia habent inter ſe, apud cognitores ſæculi non iudicentur, ſed apud Preſbyteros Eccleſiæ, quidquid illud eſt, dirimatur, & omnimodo obediant ſtatutis eorum. *Clemen. epiſt. 1. poſt. princip. Ino par. 6. c. 345. decr. Anſel. lib. 6. ca. 158. Cæſar. lib. 4. c. 78. & 92, & lib. 5. c. 14.*

Cap. XII.

11. q. 1. c. 15. — 1. Cor. 6.

Relatum eſt, quod quidam æmuli Chriſti, eiuſque ſanctæ Eccleſiæ inſidiatores; ſacerdotes Dei ad iudices publicos accuſare præſumant: cum magis Apoſtolus Chriſtianorum cauſſas ad Eccleſias deferri, & ibidem terminari præcipiat, &c. *Alex. epiſt. 1. in prin. Capitul. lib. 7. c. 155. Anſel. lib. 2. c. 35.*

Cap. XIII.

Sacerdotes, ſi peccauerint, à reliquis arguantur ſacerdotibus: ſed & à ſummis Pontificibus conſtringantur; non à ſæcularibus, aut malæ vitæ hominibus arguantur, vel arceantur. *Pontian. epiſt 1. in med.*

Cap. XIV.

11. q. 1. c. 3.

Clericum cuiuſlibet ordinis abſque Pontificis ſui permiſſu nullus præſumat ad ſæculare iudicium attrahere. *Marcellin. epiſt. 2. in princip. Ivo lib. 4. tit. 5. cap. 2. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 24. Capitul. lib. 7. cap. 145. Cæſar. lib. 5, cap. 34.*

Cap. XV.

Maximum Epiſcopum furore ſuo, & inſana temeritate ad ſæcularium quoque iudicum tribunalia ſubditum quæſtioni, quod in vili quoque perſona turpiſſimum eſt, obiiciunt perueniſſe. *Bonifac. epiſt. 2. in med.*

Cap. XVI.

Cenſemus, vt quicumque prætermiſſo ſacerdote Eccleſiæ ſuæ ad diſceptationem venerit ſæcularium, ſacris liminibus expulſus à cœleſti arceatur altario, &c. Qui ſub obſer-

uatione clericali cæleſti probatur ſeruire officio, ex clero abiiciendum ſe norit, ſi prætermiſſo ſacerdotum iudicio ſæcularem adierit poteſtatem, &c. Sane ſi cleritus laicum pulſet, prius ſe audiri ab Epiſcopis poſcat, tum ſi petitioni ſuæ laicum viderit obuiare, ex permiſſu Epiſcopi ſui in ſæculi moderatores diſceptatione confligat. *Leo epiſt. 94. ad Epiſcopos Thracia, in fin.*

Cap. XVII.

11. q. 1. c. 49. Fratris, & coëpiſcopi noſtri Felicis, & Cyriaci Abbatis relatione cognouimus, quod in inſula Sardinia ſacerdotes à laicis iudicibus opprimantur; & fraternitatem tuam miniſtri ſui deſpiciant: dumque ſolum ſimplicitati à vobis ſtudetur, quantum videmus, diſciplina negligitur. Vnde hortor, vt omni excuſatione poſtpoſita, Eccleſiam, quam ſuſcepiſti, auctore Deo regas, diſciplinam clericos tenere cogas, &c. *Gregor. Ianuar. Epiſcop. Caralit. lib. 3. regiſt. epiſt. 26.*

Cap. XVIII.

d. 96. c. 5. Denique hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præeſſe permiſſum eſt, quomodo de his, per quos diuina miniſtrantur, iudicare præſumant, penitus ignoramus. *Nicol. ad Michaël. Imp. ante fin. Anſelm. lib. 1. cap. 75.*

Cap. XIX.

De Preſbyteris, qualeſcumque ſint, vobis, qui laici eſtis, nec iudicandum eſt, nec de vita ipſorum quippiam inueſtigandum: ſed Epiſcoporum iudicio, quidquid eſt, per omnia reſeruandum. *Nicol. ad conſult. Bulgar. cap. 70.*

Cap. XX.

Vobis non licet clericos iudicare; cum vos magis ab ipſis conueniat iudicari. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 83. in fine.*

Cap. XXI.

Si quis Epiſcopus, Preſbyter, diaconus, clericus de re criminali, vel ciuili in Eccleſia contendat, omiſſo iudicio Eccleſiaſtico publicis iudiciis velit ſe purgare; licet pro eo ſententia feratur, ſuum locum, amittat, ſi cauſſa criminalis eſt: ſi ciuilis, amittat quod euicit, ſi proprium locum habere voluerit. Cui enim ad eligendos iudices vndique patet auctoritas, ipſo ſe indignum fraterno conſortio iudicat, qui de vniuerſa Eccleſia male ſentiendo, de iudicio ſæculari poſcit auxilium; cum priuatorum (*Chriſtianorum*) cauſſam Apoſtolus etiam ad Eccleſiam deferri, & ibi determinari præcipiat. *Carthag. r. 15. G. Cartha. iij. c. 9. L. Vernen. cap. 18. vide Chalced. cap. 9 Capitul. lib. 7. c. 145. & 155. vide Carthag. lib. 1. cap. 38. Corpus canonum cap. 15. Iuo par. 6 cap. 362. decr. Cæſar. lib. 5. cap. 56.*

11. q. 1. c. placuit. c. 44. & 45. de diuerſis. Vide c. ſi diligent. 12. de for. comp. Greg. ix & c. 4 eo. tit. in 3. collect. 1. Cor. 6.

Cap. XXII.

11. q. 1. c. placuit. 10. Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carthag. c. 107. G. Mileuit. 19. Afr. 71. L.*

Cap. XXIII.

Si clericus relicto officio ſuo propter diſtrictionem ad ſæcularem iudicem fortaſſe confugerit, is, ad quem recurrerit, ſolatium ei defenſionis impenderit, cum eodem de Eccleſiæ communione pellatur. *Agathen. c. 8. Capitul. lib. 6. cap. 143. & lib. 7. cap. 190. ex addit.*

Cap. XXIV.

Clericus non audeat criminale negotium in iudicio ſæculari proponere. *Agath. cap. 32. Ver. cap. 61. Capitul. lib. 6. cap. 155. Iuo par. 6 cap. 367. decr.* *11. q. 1. c. 48 & 18. clericum.*

Cap. XXV.

Clericis non liceat, inconſultis ſacerdotibus ſuis, ſæcularia iudicia expetere. *Andegau. cap. 2.*

Cap. XXVI.

Clerico, niſi ex permiſſu Epiſcopi ſui, † ſeruorum ſuorum ſæcularia iudicia adire non liceat. *Venet. c. 9.* *† vicariorum f.*

Cap. XXVII.

Clerici ſine ordinatione Epiſcopi ſui adire, vel interpellare publicum iudicium non præſumant. *Epau. c. 11.*

Cap. XXVIII.

Clericus cuiuſlibet gradus, ſine Pontificis ſui permiſſu, nullum ad ſæculare iudicium præſumat attrahere. Neque laico, inconſulto ſacerdote, clericum in ſæculare iudicium liceat exhibere. *Aur. l. iij. cap. 31. vide Marcellia. epiſt. 2.* *Vide. 11. q. 1. c. 4.*

Cap. XXIX.

Si quis iudicum clericos de quolibet corpore venientes, atque de altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula Eccleſiæ tenentur inſcripta, publicis actionibus applicare præſumpſerit; ſi à ſacerdote admonitus emendare noluerit, agnoſcat ſe pacem Eccleſiæ non habere. *Aurel. iv. c. 13.*

Cap. XXX.

Nullus ſæcularium perſonarum, prætermiſſo Pontifice, ſeu præpoſito Eccleſiæ, quemquam clericorum pro ſua poteſtate conſtringere, & diſcutere audeat, vel damnare; ſed & clericus, ſi pro cauſſæ appetitione cuiuſcumque fuerit ab Eccleſiaſtico ordinatore commonitus, ſe ad audientiam ſpondeat affuturum, & reſpondere nulla calliditate diſſimulet, ſed quæcumque cauſſatio quotiens inter clericum, & ſæcularem vertitur, abſque Preſbytero, aut Archidiacono, vel ſi quis eſſe præpoſitus Eccleſiæ dignoſcitur, iudex publicus audire negotium non præſumat. Sane ſi cauſſam habentibus placuerit ire ad iudicium, forte ex voluntate communi, permittente præpoſito Eccleſiæ, clerico licentia tribuatur. *Aurel. iv. c. 20.*

Cap. XXXI.

Clerici conclericos ſuos, relicto Pontifice *11. q. 1. c. 41. Iudica.*

ſuo, ad iudicia publica non pertrahant. Si quis hoc præſumpſerit facere, cauſſam perdat, & à communione efficiatur extraneus. *Tolet. iij. cap. 13. Innocen. iij. in epiſt. ad Piſan. Archiep.*

Cap. XXXII.

Nullus clericus de qualibet cauſſa extra diſcuſſionem Epiſcopi ſui à ſæculari iudice iniuriam patiatur. Quod ſi quicumque iudex cuiuſcumque clericum abſque cauſſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere fortaſſe præſumpſerit: quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur. *Matiſcon. c. 7.*

Cap. XXXIII.

11. q. 1. c. 6. de foro. comp. c. 2. in in 1. coll. Nullus clericus ad iudicem ſæcularem quemcumque alium fratrem de clericis accuſare, aut ad cauſſam dicendam trahere quocumque loco præſumat. Sed omne negotium clericorum, aut in Epiſcopi ſui, aut in Preſbyteri, aut archidiaconi præſentia finiatur. Quod ſi quicumque clericus hoc implere diſtulerit, ſi iunior fuerit, vno minus de quadraginta ictus accipiat, ſi certe honoratior, triginta dierum incluſione mulctetur. *Matiſc. cap. 8. Burch. lib. 16. cap. 21. Capitul. lib. 6. cap. 154. & lib. 7. cap. 139.*

Cap. XXXIV.

Non licet Preſbytero, aut diacono, vel cuiquam clericorum de qualibet cauſſa concleticum ſuum ad iudicem ſæcularem trahere. *Antiſiod. c. 35.*

Cap. XXXV.

Iudices publici contra vereranam conſuetudinem per omnes parochias, vel monaſteria, quas † Moſes Epiſcopus circuire conſueuit,] ipſi illicita præſumptione videntur diſcurrere, & clericos, vel Abbates, vt coram eis compareant, inuiros atque diſtrictos ante ſe faciunt exhiberi. Quod omnimodis religioni non conuenit, nec canonum permittit auctoritas. Vnde omnes vnanimiter cenſuimus ſententiantes, vt deinceps iſta debeant emendare: & ſi præſumptione, vel poteſtate, qua pollent, excepta inuitatione Abbatis, aut Archipreſbyteri, in ipſa monaſteria, vel parochias aliquid fortaſſe præſumpſerint: à communione omnium ſacerdotum eos conuenit ſequeſtrari. *Cabilon. c. 11.*

† *mos eſt Epiſcopis circuire.*

Cap. XXXVI.

Vt nullus clericus ad iudicia laicorum publica conueniat ſine iuſſione Epiſcopi ſui, vel Abbatis, iuxta canonis Carthaginen. cap. 8. (*vide ſupra*) cui enim ad eligendos iudices vndique Eccleſiæ patet auctoritas, ſe indignum fraterno conſortio iudicat, quod de vniuerſa Eccleſia male ſentiendo, de iudicio ſæculari poſcit auxilium; cum priuatorum Chriſtianorum cauſſas Apoſtolus ad Eccleſiam deferri, atque ibidem determinari præcipiat, & maxime in talibus cauſſis inquietudinem Domino Regi faciat. *Conc. apud Palat. Vernis. cap. 18. Vide Carth. cap. 15. G. Carth. iij. cap. 9. L.*

Cap. XXXVII.

De Conſtantino Imperatore, qui noluit controuerſias Epiſcoporum diiudicare. *Pariſ. ſub Ludo. & Loth. lib. 1. c. 19.*

Cap. XXXVIII.

Clerici & monachi, qui inter ſe negotium aliquod habuerint, à ſuo Epiſcopo iudicentur, & non à ſæcularibus: fas enim non eſt, vt diuini muneris miniſtri, temporalium poteſtatum ſubdantur arbitrio. *Troſleia. c. 3. ex Capitul. lib. 1. c. 28.*

Cap. XXXIX.

Auditu lugubre, dictu nefas, actu dignoſcitur horribile, quando contra omnem pactum, & totius Chriſtianæ religionis & auctoritatem, & conſuetudinem, in monaſteriis regularibus laici in medio ſacerdotum, & cæterorum religioſorum vt domini, ac magiſtri reſidentes, velut Abbates de illorum vita, & conuerſatione, ac regula ſibi penitus ignota peruerſo ordine iudicant. *Troſl. c. 3.*

Cap. XL.

Quicumque iudex ſæcularis Preſbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, atque de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, vel Archidiaconi, vel Archipreſbyteri, iniuriam inferre præſumpſerit: anathema ab omnium chriſtianorum conſortio habeatur. *Troſleian. c. 5. ex Capitular. Caroli Imperat.*

Cap. XLI.

Nullus iudex neque Preſbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem Eccleſiæ ſine conſcientia Pontificis per ſe diſtringat, aut condemnare præſumat. Quod ſi fecerit, ab Eccleſia, cui iniuriam fecit, tamdiu ſit ſequeſtratus, donec reatum ſuum cognoſcat, & emendet. *Troſleian. c. 6. ex Capitular. lib. 6. cap. 154. & lib. 7. c. 139. & in addit. cap. 210. Burcha. lib. 16. cap. 22.* *11. q. 1. c. 2. de foro comp. c. 2. Greg. ix. in 1. collect. c. 3. eo. tit.*

Cap. XLII.

Silueſter conſtituit, vt nullus clericus propter quamlibet cauſſam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum cauſſam diceret, niſi in Eccleſia. *Damaſ. in Silueſtri.*

Cap. XLIII.

Iulius conſtitutum fecit, vt nullus clericus cauſſam quamlibet in publico ageret, niſi in Eccleſia. *Damaſ. in Iulio.*

De iudicio Epiſcopi.
Tit. XI.

Vide lib. iv. tit. lx.

Epiſcopus iudicet cum clericis.
Tit. XII.

Vide lib. iv. tit. lx. quibus adde.

CAPVT I.

11. q. 1. c. 33. SI qui ex fratribus negotia habent inter ſe, apud cognirores ſęculi non iudicentur, ſed apud Preſbyteros Eccleſiæ, quicquid illud eſt, dirimatur, & * omnimodo obediant ſtatutis eorum. *Clem. epiſt. 1. poſt princ. Iuopar. 6. cap. 345. decr. Anſel. lib. 6. c. 158. & 198. Cæſar. lib. 4. c. 78. & 92. & lib. 5. c. 14.* († omnino.)

Cap. II.

Diſt. 86. c. 23: & 15. q. 7. c. 2: Si quid de quocumque clero ad aures tuas peruenerit, quod re iuſte poſſir offendere; facile non credas: nec ad vindictam te res accendat incognira: ſed præſentibus ſenioribus Eccleſiæ tuæ diligenter eſt veritas perſuadenda, & tunc ſi qualitas rei popoſcerit, canonica diſtrictio culpam feriar delinquentis. *Greg. lib. 11. epiſt. 49. Ioanni Epiſcopo Panormitano.*

Cap. III.

d. 21. c. 8. Acephalum liquet eſſe concilium, vbi de tanta perſona (*loquitur de Ignatio Patriarcha*) agitur, & maiorum non expectatur ſententia; cum nec in cauſſa clericorum inferioris gradus, ſolius Epiſcopi ſui iuditium tantummodo * præſtolandum ſit. *Nicol. in epi. ad Mich. Imp. poſt med.* († ſubmittitur.) († poſtulandum.)

De iudicio Archiepiſcopi.
Tit. XIII.

Vide lib. iij. tit. xi. & xij.

De iudicio Patriarchæ, vel Primatis.
Tit. XIV.

Vide lib. ij. tit. xv. xvj. xvij. & xviij.

De iudicio ſynodi.
Tit. XV.

Vide lib. v. ti. xxxvj. xxxvij. xxxviij. xxxix.

De iudicio Pontificis Maximi.
Tit. XVI.

Vide lib. j. tit. xiij. xiv. xv.

De iudicibus inferioribus.
Tit. XVII.

CAPVT I.

SI criminoſus fuerit aliquis Preſbyter, in præſentia Epiſcopi, vel Archidiaconi diiudicetur. Et ſi probata fuerit eius culpa; per Epiſcopum, vel ſuos expellatur, & alius per Epiſcopum intromittatur. *Gregor. vij. in conc. Rom. ann. incer. c. 4.*

Cap. II.

Omne negotium clericorum aut in Epiſcopi ſui, aut in Preſbyteri, aut in Archidiaconi præſentia finiatur. *Matiſcon. j. c. 8. Burch. lib. 16. cap. 21.* 11. q. 1. c. 6. nullus c. 2. de foro cōp. in colle.

Cap. III.

Quicumque iudex, aut ſæcularis Preſbyterum, aut diaconum, aut quenliber de clero, aut de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, vel Archipreſbyreri iniuriam inferre præſumpſerit: anno ab omni Chriſtianorum conſortio habeatur exrraneus. *Antiſiod. cap. 43.*

Cap. IV.

Dictum eſt, quod in pleriſque locis Archidiaconi ſuper Preſbyteros Parochianos quandam exerceant dominarionem, & ab eis cenſus exigant, &c. contenti ſint regularibus diſciplinis, & reneant propriā menſuram: & quod eis ab Epiſcopis iniungirur, hoc per parochias ſuas exercere ſtudeanr, nihil per cupiditatem, & auaritiam præſumenres. *Cabilon. ſub Carolo c. 15. Iuopar. 3. c. 134. decr.* Diſt. 94. c. vlt.

Ne minor iudicet de maiore.
Tit. XVIII.

CAPVT I.

SI hæc Phorius non legit, ſaltem Ioannem Antiochenum Epiſcopum in Epheſina ſynodo recolere valuiſſer, idcirco damnatum, quia Cyrillum anterioris, id eſt, Alexandrinæ ſedis Antiſtitèm damnare non metuit. Vnde præfata vniuerſalis ſynodus ad Celeſtinum ſummæ ſedis noſtræ Pontificem ſcribens, inter cætera dicir: Indignetur ergo tua religioſitas competenter pro his, quæ facta ſunt; ſi enim dara fuerit volentibus licentia, maiores iniuriis, ſedes * afferre, & contra eos, in quibus non habent poreſtatem conrra leges, & contra canones proferre ſenrentias; ibunt ad vlrimam confuſionem Eccleſiæ res. *Sym. Rom. ſub Hadr. ij. allocut. 3 apud ſynod. viij. gener. act. 7.* († affigere.)

Cap. II.

Sancta tertia ſynodus generalis Antiochenū

damnauit Ioannem; quoniam aduerſus ſedis potioris, id eſt, Alexandrinæ, prima non conſentiente, auſus eſt proferre ſententiam. Quarta deinde magna & vniuerſalis ſynodus, adeo hanc temeritatem execrata eſt, vt Dioſcorum Alexandrinum ſine reſtitutione damnauerit: præſumpſerat enim & ipſe contra primæ ſedis priuilegium, contra regulas agens, cum eſſet poſterior, ſe anteriori præferre. *Syn. Rom. ſub Hadr. ij. apud ſyn. viij. gener. act. 7.*

Cap. III.

Maiores à minoribus nec accuſari, nec iudicari vllatenus poſſe, dicebat Petrus Apoſtolus, quoniam non ſolum hoc diuinas, ſed & leges ſæculi inhibere dicebat. *Clem. epiſt. 1. poſt med.*

Cap. IV.

Maior à minori, nec argui, nec iudicari poteſt. *Clem. epiſt. 1. in fin.*

Cap. V.

Maior non poteſt à minore iudicari; nec, Epiſcopi Pontifici, à quo conſecrari probantur, præiudicium inferre vllum poſſunt. Quod ſi præſumptum fuiſſe cognoſcitur, viribus carere non dubium eſt: nec poſſe inter Eccleſiaſtica vllo modo ſtatuta cenſeri. *Marcelli. ep. 2. poſt prin.*

Cap. VI.

2. q. 7. c. 4. in ſancta. Sicut maior non poteſt à minore iudicari, ita nec colligari. *Iul. epiſt. 2. c. 36.*

Cap. VII.

Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus prætenditur abſolutus, cum nec à Pontificibus legitime, & Eccleſiaſticis legibus fuerit expeditus? &c. Præcipue cum de ſecundæ ſedis ageretur Antiſtite, nec ab inferiore qualibet, d. 21. c. 4. ſed à prima ſede iure poſſit abſolui. [Inferior quippe potiorem abſoluere non poteſt: ſola ergo potior inferiorem cõuenienter abſoluit. *Gelaſ. in tomo de anathemate, in fin. Nicol. ad Mich. Imper. ante med.*

Cap. VIII.

Miramur, quia quantum nobis præſentium portitorum ſuggeſtio pate fecit, paſſi eſtis ſubripi vobis & Subaudum fratrem, & coëpiſcopum noſtrum Arelatenſis ciuitatis Antiſtitẽ, cuius Eccleſia in regionibus Gallicanis Primatis priuilegio, & ſedis Apoſtolicæ vicibus decoratur, ad petitionem Epiſcopi ab ipſo ordinati, in iudicium ſequentis ciuitatis Epiſcopi, quod nulla Eccleſiaſtica lege, vel ratione conceditur, iudicandũ iuberetis occurrere; vt ipſo, de conculcato loci ſui præiudicio conquerente, illum, qui vſurpauit, neceſſe ſit de illicita præſumptione culpari. Pro quibus Chriſtianitatis veſtræ confidentia freti, paterno ſtudio poſtulamus, vt ſi quid tale factum eſt, congrua ſatisfactione celeriter amputetur, nec vllũ ſui exemplum in perturbatione Eccleſiarũ, quas vobis Deus credidit, relinquere cõcedatur, & huiuſmodi cauſſis ſollicitam vos in reliquo decet exhibere cautelam, ne quid contra Eccleſiaſticas regulas petentibus concedatis. *Pelag. ad Regem quemdam Francorum apud Nicol. in epiſt. ad Mich. Imper. ante med.*

Cap. IX.

Suauiſſimus pater, & Papa noſter Gregorius clero Mediolanenſis Eccleſiæ pro eligendo ſibi Epiſcopo litteris ſuis præcipiens ait. Penſantes ergo, quæ cunctis expediunt, & quam vobis gratia diuina prætulerit, integerrimam ſemper in omnibus obedientiam præbete. Iudicari namque à vobis vltra non debet, ſemel prælatus: ſed tanto nunc ſubtiliter iudicandus eſt, quanto poſtmodũ iudicandus non eſt. Cõſecrato autem vobis, Deo auctore, paſtori tota vos mente committite. *Nicol. epiſt. ad Mich. Imper. ante med.*

Cap. X.

Satis euidenter oſtenſum eſt, non poſſe legitime ſubiectos de Prælati ſui vita iudicare: nec præter hæreſim, cuiuſcumque ſit meriti, temere reprehendere. Sed ſi adhuc placet aliquid de hoc noſſe, quod delectet; antiqui patris, & venerabilis Doctoris Areopagitæ Dionyſij ad Demophilum verba vobis recitare præcipite; qui etiam in cauſſa pietatis delinquentem ſacerdotem nefas ſancit à minoribus vel ab inferioribus iudicari, ne fiat in Eccleſia Dei aliquid inordinatum, & ſtatus eius in aliquo confundantur. *Nicol. ad Mich. Imper. ante med.*

Cap. XI.

Cum quidam tempore quodam contra Xyſtum Papam tentaſſent, quædam non boni rumoris obiicere, & in concilio, cui Valentinianus Auguſtus intererat, dictum fuiſſet; non licere aduerſus Põtificem dare ſententiam; ſurrexit idem protinus Imperator, & in arbitrio præfati Pontificis tribuit iudicare iudicium ſuum. Etenim nullus Pontificum minorũ, vel inferiorum vrbiũ ſubactus iudiciis inuenitur. Vnde Ioannes Antiochenus, tertiæ videlicet ſedis Epiſcopus, inter cætera legitur in Epheſina ſynodo vſque ad correctionem damnatus qui Cyrillum Alexandrinum, ſecundæ ſcilicet ſedis Epiſcopũ irregulariter damnationi præſumpſit addicere; eadem venerabili ſynodo ad Celeſtinum ſummæ ſedis Præſulem, taliter in ſcriptis poſtulante, ac dicente. Indignetur ergo tua religioſitas competenter pro his, quæ facta ſunt: ſi enim data fuerit volentibus licentia, & maiores iniuriis ſedes afficere, & cõtra eas, in quibus non habent poteſtatem, contra leges, ſic & canones proferre ſententias; ibunt ad vltimam confuſionem Eccleſiæ res, &c. Denique ſi in Epiſtula legimus ad Hebræos, quod minor à maiore benedicatur; reſtat profecto, vt exigente ratione, etiam maledicatur. Siquidem hæc vtique præcognoſcentes periculoſa tempora illi, qui ante nos fuerunt, prouidam in eccleſiis conſuetudinem tradiderunt: hodieq; in Eccleſia Romana, quæ magiſtra eſt omnium eccleſiarũ, impræter miſſe ſeruatur, ita vt nullus ſacerdos, maiore ſuo non innuente cõſacerdote, cuilibet rei benedicere

Diſt. 25. c. 7. in fi. — *21. d. c. 6. Hebr. 7.*

nitatur. Sed & anterior ſtans ad pronunciandã aliquam lectionem, benedictionem quidem poſtulat, ſed ei quilibet inferior non audet penitus benedicere, &c. Per hoc innuitur, quantæ cenſuræ fræno inferiores quique à ſuis iudicandis præpoſitis coërcendi ſunt, ſi his nec etiam benedicendi ius vllum penitus obtineant. *Nicol. ad Mich. Imper. prope med. Anſel. lib. 7. c. 142. al. 144. Iuo par. 5. decr. c. 17. & par. 6. c. 355.*

Cap. XII.

Diſt. 21. c. 4 inferior. Eſai. 10.

Hinc liquido peruidetur, quia quem non poteſt abſoluere, non poteſt iudicio inferior potiorem ligare, &c. Numquid gloriabitur ſecuris contra eum, qui ſecat in ea, aut exaltabitur ſerra contra eum, qui trahit eam? His ita ex diuina Scriptura, & probabilium Patrum doctrina commemoratis, ſole clarius exhibuimus, non poſſe quemquam, qui minoris auctoritatis eſt, eum, qui maioris poteſtatis eſt iudiciis ſuis addicere, aut propriis definitionibus ſubiugare. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

Cap. XIII.

Diſt. 21. c. 8.

Submittitur (*Ignatius Patriarcha*) minorum, inferiorum, & ſubiectorum deliberationibus, cum ſacris canonibus præcipientibus, & exẽplis ſanctorum, Patrum, ſemper vbi eſt maior auctoritas, ſit eundum; & in omnibus controuerſiis ad potiores ſedes iudicia dirigantur. Quod non ſolum à catholicis, verum etiam ab ipſis conſtat obſeruatum hæreticis. Alioquin acephalum liquet eſſe concilium, vbi de tanta perſona agitur, & maiorũ non expectatur ſententia: cum nec in cauſſa clericorum inferioris gradus, ſolius Epiſcopi ſui iudicium tantũmodo præſtolandum ſit, &c. Et quanto magis ad potioris auctoritatis iudicium tenditur querimonia, tanto adhuc amplius maius culmen petendum eſt; quouſque gradatim perueniatur ad eam ſedem, cuius cauſſa aut à ſe negotiorum meritis exiſtentibus in melius commutatur, aut ſolius Dei ſine quæſtione reſeruatur arbitrio. *Nicol. ad Mich. Imp. in med.*

De Iudicibus electis.
Tit. XIX.

CAPVT I.

3. q. 6. c. 12.

PEregrina iudicia ſalua in omnibus Apoſtolica auctoritate. (*Fab. ex Xyſt. iij.*) generali ſanctione prohibemus; quia indignum eſt, vt ab exteris iudicentur, qui prouinciales, & à ſe electos debent habere iudices. *Nican. cap. 53. apud Iul. c. 16. Felix. cum ſeptuaginta Epiſcopis epiſt. 2. in med. Hygin. epiſt. 1. in fine. Fabi. epiſt. 3. in princ. Xyſt. iij. epiſt. vni. cap. 3. vide Nican. cap. 23. & cap. 54. apud Iul. epiſt. 2. Hadr. ad Epiſcopum Mediom. cap. 17. Burch. lib. 5. cap. 547. Iuo par. 5. cap. 260. & par. 6. cap. 331. decr. & epiſt. 579. Anſel. lib. 3. cap. 73. Capitul. lib. 7. c. 309. & in additis c. 145. Cæſar. lib. 5. c. 25. Tarracon. lib. 6. c. 150.*

Cap. II.

Si clericus aduerſus clericum cauſſam habeat, relicto Epiſcopo, non eat ad ſæcularia iudicia. Sed prius rem declaret apud ſuum Epiſcopum, vel ex eius Epiſcopi voluntate apud eos, quos vtraque pars elegerit, vt iudicent. Si quis contrarium fecerit ſubiaceat pœnis canonicis. *Chalced. c. 9. Aquiſgran. cap. 86. vide Carthag. c. 15. G. Burch. lib. 2. cap. 183. Iuo par. 6. c. 228. & 360. decr. Anſel. lib. 5. c. 83. Capitul. lib. 1. cap. 28. Tarracon. lib. 5. c. 548.*

11. q. 1. c. 47. & c. 1. de foro compet. in 1. coll. & ap. Greg. ix.

Cap. III.

Statuimus, quod ſi quis allegauerit, ſe iudicem habere ſuſpectum, coram eodẽ cauſſam iuſtæ ſuſpicionis aſſignet: & ipſe cum aduerſario, vel ſi forte aduerſarium non habeat, cum iudice arbitros communiter eligat, aut ſi forte communiter conuenire non poſſunt, eligant abſque malitia ipſe vnum, & ille alium, qui de ſuſpicionis cauſſa cognoſcant: & ſi nequiuerint in vnam concordare ſententiam, aduocent tertium; vt quod duo ex ipſis decreuerint, robur habeat firmitatis. Sciant quoque ſe ad id fideliter exequendum ex iniuncto à nobis in virtute obedientiæ ſub atteſtatione diuini iudicij diſtricto præcepto teneri. Cauſſa vero ſuſpicionis legitima coram ipſis infra competentem terminum non probata, ſua iuriſdictione iudex vtatur. Ac ipſa probata legitime, de recuſatoris aſſenſu perſonæ idoneæ committat negotium recuſatus, vel ad ſuperiorem transmittat, vt in eo ipſo procedat, ſecundum quod fuerit procedendum, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 48.*

de appel. c. 61. cum ſpeciali. Greg. ix. & c. 5. eo. tit. in 4. coll.

Cap. IV.

Ille, qui vi, aut timore à ſede pulſus, aut ſuis rebus ſpoliatus fuerit, non prius vocetur ad ſynodum, quam ei omnia legibus redintegrentur: & [tamdiu in ſede propria pacifice cuncta diſponens reſideat, quamdiu expulſus, vel ſpoliatus carere viſus eſt rebus. Cum autem ad iudicium venerit, ſi voluerit, & neceſſe fuerit, induciæ ei petenti à Patribus conſtitutę abſque impedimento concedantur, & iudices à ſe electi tribuantur, vt in loco, vnde eſt ille, qui accuſatur, aut ſi alibi alicuius temerariæ multitudinis vim metuerit, locum ſibi congruum eligat, quo abſque timore ſuos, ſi neceſſitas expoſcerit, teſtes habere, & abſque impedimento ſuam canonice ſententiam finire valeat: quia multa per ſurreptionem euenire ſolent. *Felix. ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 8. Iuo lib. 4.*

3. q. 2. c. 7. 3. q. 3. cũ accuſatoris c. 2.

tit. 6. cap. 8. & tit. 8. cap. 14. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 52.

Cap. V.

Si qua cauſſa inter terram venientem ad partem ſuarum Eccleſiarum, & monaſteriorum euenerit, & pacifice non potuerit ordinari, apud electos Abbates, & alios patres timentes Deum, ſine voluntaria dilatione, medus ſacroſanctis Euangeliis finiatur. *Greg. in ſynod. Later.*

Cap. VI.

3. q. 6. c. 15. Vnaquęque prouincia tam iuxta Eccleſiaſticas, quam iuxta ſæculi leges, ſuos debet iuſtos, & non iniquos habore iudices, & non externos, &c. Sed ad duodecim eiuſdem prouinciæ iudices, ad quorum iudicium omnes cauſſæ ciuitatum referuntur, deferatur negotium. *Anaclet. epiſt. 1. ante finem. Anſelm. lib. 3. cap. 80. al. 84.*

Cap. VII.

5. q. 4. c. 2. 3. q. 8. c. 1. p. Iudices. Duodecim iudices quilibet Epiſcopus accuſatus, ſi neceſſe fuerit, eligat, à quibus eius cauſſa iuſte iudicetur, nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipſi per ſe eligantur, & regulariter vocato ad ſuorum primo conuentu Epiſcoporum, per eos eius cauſſa iuſte audiatur, & rationabiliter diſcernatur. Finis vero eius cauſſæ ad ſedem Apoſtolicam deferatur, vt ibidem terminetur: nec antea finiatur, ſicut ab Apoſtolis, vel ſucceſſoribus eorum olim ſtatutum eſt, quam eius auctoritate fulciatur. *Zephyr. epiſt. 1. ante med. Iuo par. 5. cap. 245. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 41. Cæſaranguſt. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. cap. 52.*

Cap. VIII.

4. q. 4. c. In omni iudicio quatuor perſonas neceſſe eſt ſemper adeſſe, id eſt, iudices electos, & accuſatores, ac defenſores, atque teſtes. *Fab. epiſt. 2. ante fin. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 2. cap. 321. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 72. Cæſar. lib. 5. cap. 51. Tarrac. lib. 2. cap. 7.*

Cap. IX.

11. q. 1. c. 4. Iudices alij eſſe non debent, quam quos ipſe qui impetitur, elegerit, aut quos ſuo cum conſenſu hæc ſancta ſedes, aut eius Primates auctoritate huius ſanctæ ſedis delegauerint. *Iul. epiſt. 2. cap. 34. ex concilio Nicæno Iuo lib. 4. tit. 11. cap. 2. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 21.*

Cap. X.

Homines fundi Saloniaci iuris ſanctæ Eccleſiæ Romanæ fines fundi Gerdimiæ collimitantis eidem præfato fundo Eccleſiæ ſanctæ Romanæ volunt peruadere, &c. Volumus accedente te ad Panormitanam ciuitatem, quæſtionem ipſam diſcutere, &c. Electis arbitris tranquille, & legaliter ſopiatur, nos enim non ſolũ nunquam mota ſuſcitari volumus, verum etiam quæ praua foris admouentur, ſopire modis omnibus feſtinamus, &c. *Gregor. lib. 1. epiſt. 9. Pet. ſubdiac. Eadem ſcribit lib. 7. epiſt. 83. ind. 2. Fantino Ioan. Epiſcop. Syracuſ. ep. 101 & l. 8. ep. 28. Ziztano Zizaſima, & ep. 58. Boniſ. Epiſc. Regio.*

Cap. XI.

Gloria veſtra præcipiat Donatum officialem cum Iuliana ancilla Dei arbitrale ſubire iudicium: quatenus quidquid eorum de tali controuerſia arbitrorum iudicio fuerit definitum, effectui mancipetur, vt id, quod ſe admittere, ſiue retinere perſpexerit, non hoc virtutis opere fieri, ſed legis iuſtitiæ debeat reputari. *Grego. Theodoro Sardiniæ duci. l. 1. regiſt. epiſt. 46.* *De arbit. c. 1. in 1. coll.*

Cap. XII.

Pompeiana religioſa femina per hominem ſuum ſuggeſſit à nobis multa ſe quorundam hominum ſuſtinere aſſidue irrationabiliter grauamina, &c. Prædictam vobis fœminam neceſſario duximus commendandam, vt comitante iuſtitia, nulla cauſſa fraternitas tua prædictam fœminam in nullo contra æquitatem grauari permittat, nec aliqua inconſulte pati diſpendia: ſed ſi eam habere cauſſas contigerit, in electorum iudicio altercando ventiletur contentio; & quæcumque fuerint definita, tranquille ad effectum perducantur, &c. *Gregor. Ianuar. Epiſcop. Caralit. lib. 1. regiſt. epiſtol. 61.* *De arbit. c. 2. in 1. coll.*

Cap. XIII.

Sex conſenſu partium iudices electi fuerint, etiam à pauciore numero, quam conſtitutum eſt, non liceat prouocari. *Carth. cap. 15. G. Carth. iij. cap. 10. L. Iuo par. 6. cap. 363. Cæſar. lib. 5. cap. 64.* *2. q. 6. c. 33. ſane.*

Cap. XIV.

Si appelletur, & eligat appellans iudices, & cum eo is, contra quem appellatur, ab his non liceat appellare. *Carthag. cap. 98. G. al. 96. Afr. cap. 63. L.* *2. q. 6. c. ſi autem. 39.*

Cap. XV.

In cauſſa inter Maurentium Epiſcopum, & ciuitatem Germaniciam, iubet concilium Africanum deligere iudices. Maurentiuſque ſeptem delegit, & ipſa ciuitas Germanicia reliquos iubetur deligere. *Carthag. 105. G. Afr. 67. L.*

Cap. XVI.

Si ex diuerſis Prouinciis Epiſcopi inter ſe litigantes ſint; ille Primas det iudices, in cuius regione eſt locus, de quo contendunt. Si communi conſenſu vicinos eligunt, † vel vnus vel tres eligãtur. Si tres elegerint, trium, vel ſaltem duorum ſententiam ſequantur. *Carth. cap. 122. G. Mile. cap. 24. L. African. cap. 88. Burchard. lib. 1. c. 68. Iuo par. 5. c. 176. decret.* *c. de arbitris. & c. 3. de foro comp. Greg. ix. & c. 4. hoc. tit. in 1. collect.* *† duo l.*

Cap. XVII.

Ab electis iudicibus non licet appellare. Si nolit quis iudicibus obedire, Epiſcopus primæ ſedis det litteras, vt nullus Epiſcopus ei communicet, quoad obediat. *Carth. c. 123. G. Mileu. c. 24. L. Afric. c. 89. L. Capitul. lib. 1. c. 44. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 8. panor. & par. 6. c. 365. decr. Cæſar. lib. 5. c. 24.* *2. q. 6. c. 32. à iudicibus. v. c. 19. Quiſquis.*

CAP. XVIII.

Prouinciæ Africæ, ex quibus terni iudices electi ſunt: Carthaginenſis, Numidia, Byzacena, cuius Primas Donatianus, Mauritania Sitiphenſis, & Tripolitana, qui omnes vniuerſa cognoſcunt. *Carth. cap. 128. & Mileu. cap. 27.*

CAP. XIX.

Si inter Epiſcopos de rebus terrenis, aut poſſeſſionibus ſub repetitione, aut retentionis titulo naſcatur contentio, impleto anni ſpatio, pro ſtudio caritatis, quæ cunctis debet rebus temporalibus anteferri, per Epiſtulas fratrum ſtudioſe admoniti, aut inter ſe aut in præſentia electorum iudicum negotium ſanare feſtinent. *Aurel. iv. cap. 12.*

CAP. XX.

Si inter conſacerdotes ex cauſſa liuor emerſerit, vt pendente certamine ſibi inuicem reconciliari non poſſint: electis ab vtraque parte fratribus, id eſt, preſbyteris, litis iacula finiant, & vota pacis acquirant, &c. *Turonen. ij. cap. 2.*

CAP. XXI.

Leges ſanciunt, tam Eccleſiaſticę, quam ciuiles, omnem, qui elegerit aliquem iudicem modis omnibus ſequi, ac obedire præceptis eius, & nequaquam refutare penitus, ac repellere prolatas ab eo, & depromptas definitiones, & leges. Cum itaque pars veſtra petierit & propoſuerit iudicem beatiſſimum Papam Nicolaum, quomodo vos extra Eccleſiæ, ac Reipublicæ leges, ac regulas eum redarguere, ac iudicare præſumpſiſtis, aſſerentes non ſecundum canonum egiſſe, neque ſecundum iuſtitiæ, ac veritatis rationem decreuiſſe, quæ ſibi viſa ſunt definiendo. Inuenimini ergo in parte hac, & Eccleſiaſticas, & ciuiles reprobare leges pro eo, quod quem elegiſtis, & prætuliſtis iudicem nunc abiiciatis: nemo enim electum à ſe iudicem, & propria actione vice verſa iudicare, vel condemnare penitus debet. Nam nunquam aliquando quis iudicatus, dum condemnatus fuerit, firmauit prolatam damnationem: & ideo per nullum tempus, vel modum, firmum erit iudicium. *Metrophanes Metropolitanus Smyrnæ apud ſynod. viij. gen. act. 6. poſt med.*

CAP. XXII.

Sacri canones non quorumcumque, ſed electorum iudicum ſententiam minime ſpernendam edocent. *Anaſtaſ. in proœm. vij. ſyn. gen.*

De ſanguine non iudicent clerici.
Tit. XX.

CAPVT I.

Ne cler. vel mon. c. 9. Gr. 23. q. 8. c. his a quib. ... 4. coll.

SEntentiam ſanguinis nullus clericus dictet, aut proferat, nec ſanguinis vindictā exerceat, aut vbi exercetur, interſit, ſi quis autem huiuſmodi occaſione ſtatuti Eccleſiis, vel perſonis Eccleſiaſticis aliquod præſumpſerit inferre diſpendium, per cenſuram canonicam compeſcatur. Nec quiſquam clericus litteras ſcribat, aut dictet pro vindicta ſanguinis deſtinandas. Vnde in Curiis Principum hæc ſollicitudo non clericis, ſed laicis committatur. Nullus quoque clericus rotariis, aut balliſtariis, aut huiuſmodi viris ſanguinum præponatur, nec illam chirurgiæ partem ſubdiaconus, diaconus, vel ſacerdos exerceant quæ ad vſtionem, vel inciſionem inducit. Nec præcipue quiſquam purgationi aquæ feruentis, vel frigidæ, ſeu ferri cādentis ritum cuiuſlibet benedictionis, aut conſecrationis impendat, ſaluis nihilominus prohibitionibus de monomachiis ſiue duellis antea promulgatis. *Conc. gener. Later. ſub Innoc. iij. cap. 18.*

CAP. II.

Criminalia negotia non iudicat Epiſcopus, Preſbyter, clericus. *Tarrac. c. 4.* 15. q. 4. c. 1.

CAP. III.

Cognouimus quoſdam clericorum infrunitos ad forales reorum ſententias frequenter accedere. Propterea prohibitionis eorum acceſſus hunc canonem protulimus, definientes, vt ad locum examinationis reorum nullus clericorum accedat, neque interſit arrio ſauciolo, vbi pro reatus ſui qualitate quiſpiam interficiendus eſt. Si tamen ex nunc aliquis eorum definita contemnens illuc acceſſerit, aut interfuerit, defraudatus honeſti honoris ſtola illis gregibus examinatorum ſocietur, quos diuinis prætulit myſteriis. *Matiſcon. ij. c. 19.*

CAP. IV.

Non licet preſbytero, nec diacono ad trepalium, vbi rei torquentur, ſtare. *Antiſiod. cap. 33.*

CAP. V.

Non licet presbytero, in iudicio illo ſedere, vnde homo ad mortem tradatur. *Antiſiodor. c. 34.*

CAP. VI.

Sæpe Principes contra quoſlibet maieſtatis obnoxios ſacerdotibus negotia ſua committunt; & quia ſacerdotes à Chriſto ad miniſterium ſalutis electi ſunt, ibi conſentiant Regibus fieri iudices, vbi iureiurando ſupplicii indulgentia promittitur, non vbi diſcriminis ſententia præparatur. Si quis ergo ſacerdotum contra hoc commune conſultum diſcuſſor in alienis periculis extiterit, ſit reus effuſi ſanguinis apud Chriſtum, & apud Eccleſiam perdat proprium gradum. *Tolet. iv. cap. 30. Burch. lib. 2. cap. 149. Iuo par. 6. cap. 222. decret.* 23. q. 8. c. 29.

CAP. VII.

His, à quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, iudicium ſanguinis agitare non licet. Et ideo quod morte plectendum eſt, ſententia propria iudicare non præſumant, aut truncationes quibuſlibet perſonis per ſe inferant, aut inferendas præcipiant. Quod ſi quiſquam in Eccleſiæ ſuæ familiis, aut in quibuſlibet per- 23. q. 8. c. 30.

ſonis tale aliquid fecerit, & conceſſi ordinis honore priuetur, & loco, ſub perpetuo quoque damnationis teneatur religatus ergaſtulo. Cui tamen communio exeunti ex hac vita non neganda eſt, propter Domini miſericordiam: qui non vult peccatoris mortem, ſed vt conuertatur, & viuat. *Tolet. xi. c. 6. Burc. l. 1. ca. 201. I no par. 5. c. 315. decret. Anſe. l. 11. c. 60. in Rom. Raban. c. 30. de pœnit. Caſar. li. 5. c. 62. Tarrac. lib. 4. cap. 69.*

Ezec. 18. & 33.

Ne in Eccleſiis, vel in atriis, vel in domibus Eccleſiarum ius dicatur. Tit. XXI.

Vide lib. xiij. tit. xvi.

Die Dominico, & aliis quibuſdam iudicia ne fiant. Tit. XXII.

Vide lib. xx. tit. xix. lib. xxi. tit. xiv.

De Iudicibus delegatis. Tit. XXIII.

CAPVT I.

VT prouincialis ſynodus retractetur per vicarios vrbis Romæ, ſi ipſe (*Romanus Pontifex*) decreuit. *Nica. c. 59. apud. Iul. epiſt. 2. c. 21. Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 39. Capit. li. 7. c. 344. in addit. c. 138.*

CAP. II.

3. q. 6. c. 3. Placuit, vt accuſatus, vel iudicatus à comprouincialibus in aliqua cauſſa Epiſcopus, licenter appellet, & adeat Apoſtolicæ ſedis Pontificem: qui aut per ſe, aut per vicarios ſuos, eius retractari negotium procuret, &c. *Nican. c. 19. apud Iul. ep. 2. c. 3. Victor. ep. 1. in med. Xyſt. ij. ep. 1. ante fin. Capit. l. 7. c. 155. in addit. Burc. l. 1. c. 144. & 176. Iuol. 4. tit. 12. c. 2. pan. & par. 5. c. 257. decr.*

CAP. III.

2. q. 6. ſi quis Epiſcop. c. 33. Placuit, vt ſi Epiſcopus accuſatus fuerit, & iudicauerint congregati Epiſcopi prouinciæ illius, & de gradu ſuo deiecerint eum, & appellare Epiſcopo placuerit, & confugere ad beatiſſimum Epiſcopum Romanum, & voluerit audiri, & iuſtum putauerit, vt renouetur examen; ſcribere his Epiſcopis dignetur, qui in finitima prouincia ſunt, vt ipſi diligenter omnia requirant, & iuxta fidem veritatis definiant. Quod ſi is, qui rogat cauſſam ſuam iterum audiri deprecatione ſua mouerit Epiſcopum Romanum, vt è latere ſuo preſbyterum mittat; erit in poteſtate Epiſcopi Romani, quid velit, & quid exiſtimet ſuſcipiendum: & ſi decreuerit mittendos eſſe, qui præſentes cum Epiſcopis iudicent, habentes auctoritatem eius, à quo deſtinati ſunt; erit in ſuo arbitrio; ſi vero crediderit ſufficere Epiſcopos, vt negotio terminum imponant: faciat, quod ſapientiſſimo conſilio ſuo iudicauerit. *Nicana ſynod. apud Zoſimum in commonitorio refertur in concilio Carthag. vi. cap. 3. L. & ante canones Carthag. Græcos, & in epiſt. Carthag. ca. 135. C. concilij Cartha. vi. ad Boniſacium L. vide Sardic. c. 5. G. 7. L. Ennod. pro Symmach. Nicol. epiſt. 2. ad Epiſcop. apud Comuicin. I no par. 5. ca. 27. decr. Anſelm. lib. 2. cap. 57.*

CAP. IV.

De cognitione criminum Maximi Epiſcopi per delegatos agit. *Boniſac. ep. 2. ad Epiſc. Gallia. Burc. l. 1. c. 161. I no par. 5. c. 271. decr. Anſel. li. 3. c. 34. & 84.* *3. q. 9. decreuimus. c. 10.*

CAP. V.

Si quis Epiſcopus in aliquo negotio condemnatus ſit, & putat ſe bonam cauſſam habere; ſi rurſus iudicium innouetur, Petri Apoſtoli memoria honoretur, & ſcribatur à iudicantibus Iulio Epiſcopo Romæ, vt per vicinos Epiſcopos: *ſcribatur Epiſcopo Romæ vel à iudicantibus vel à vicinis Epiſcopis. L.*) vt ſi videatur oportere, iudicium renouetur, cognitores ipſe præbeat: ſi non videatur renouari, oportet; vt firma maneant, quæ iudicata ſunt. *Sardic. c. 3. G. 4. L.*

De poſtulando. Tit. XXIV.

CAPVT I.

CLerici in ſubdiaconatu, & ſupra, & in minoribus quoque ordinibus, ſi ſtipendiis *De poſtul. c. 1. Gregor. ix. & in 1. coll.* Eccleſiaſticis ſuſtentantur coram iudice ſæculari aduocati in negotiis fieri non præſumant, niſi propriam, vel Eccleſiæ ſuæ cauſſam fuerint proſecuti, aut pro miſerabilibus forte perſonis, quæ proprias cauſſas adminiſtrare non poſſunt. [Sed nec procurationes villarum, aut iuriſdictiones etiam ſæculares ſub *Ne cler. vel mon. cap. 4. Greg. ix. & in 1. collect. c. 3.* aliquibus principibus, vel ſæcularibus viris, vt Iuſtitiarij eorum fiant, clericorum quiſpiam * exiſtere præſumat, &c. Diſtrictius autem decreuimus puniendum, ſi religioſorum quiſpiam aliquid prædictorum audeat attemptare. *Alex. iij. in conc. Later. c. 12.* *† aſſumere.*

CAP. II.

5. q. 3. c. vlt. Quia Epiſcopi, vniuerſique ſacerdotes ad ſolam laudem Dei, bonorumque operum actionem conſtituuntur; debet vnuſquiſque eorum, tam pro Eccleſiaſticis, quam etiam propriis ſuis actionibus, excepto publico videlicet crimine, habere aduocatum non malæ famæ ſuſpectum, bonæ opinionis, & laudabilis artis inuentum ne dum humana lucra attendunt, æterna præmia perdant. *Syn. Rom. ſub Eugen. ij. & Leone iv. ca. 19. Longobard. de aduocat. l. 2. tit. 47.*

Cap. III.

Si fuerit quiſpiam ſacerdotum inuentus, qui aduocatum in iudicium proferre non valeat, coram plebe propria ſuum Epiſcopum eundem oportet diſcutere ſacerdotem, ſi bonæ, an malæ conuerſationis exiſtat; cuius rei cauſſa debire aduocatum habere non poſſit; malæ vero inuentus pro qualitate culpæ ſecundum canonum normam emendari curetur. *Syn. Rom. ſub Eugen. ij. & Leon. iv. c. 20.*

Cap. IV.

Ad clericatum peruenire non poſſunt, id eſt, ſi quis fidelis militauerit, ſi quis fidelis cauſſas egerit, hoc eſt poſtulauerit, ſi quis fidelis adminiſtrauerit. *Innoc. ep. 4. c. 3.*

Cap. V.

15. q. 2. c. non. obſeruandum. Ne quis ſacerdotum, vel clericorum more ſæcularium iudicum audeat accipere pro impenſis patrociniis munera: niſi forte in Eccleſiis oblata gratuita, quæ non fauore muneris videantur accepta, ſed collatione deuotionis illata. Quæ ſi ita probatur accipere, veluti exactor fœnoris, aut vſurarum poſſeſſor, ſecundum ſtatuta patrum ſe nouerit degradandum. *Tarra. c. 10. Cæſar. l. 5. c. 76.*

Cap. VI.

Si quis iudicum clericos de quolibet corpore venientes, atque altario mancipatos, vel quorum nomina in matricula Eccleſiæ tenentur inſcripta, publicis actionibus applicare præſumpſerit, ſi à ſacerdote admonitus emendare noluerit, agnoſcat ſe pacem Eccleſiæ non habere. Similiter, & ad vllam adminiſtrationem Pontifices preſbyteros, atque diaconos ideo excuſſatos eſſe decreuimus; quia quod lex ſæculi, & in paganis ſacerdotibus, & in miniſtris ante præſtiterat, iuſtum eſt, vt erga Chriſtianos ſpecialiter conſeruetur. *Aurel. iv. cap. 13.*

Cap. VII.

Monachi ad ſæcularia placita nullatenus veniant, neque ipſe Abbas ſine conſenſu Epiſcopi ſui, &c. Sed quidquid quærendum, vel etiam reſpondendum ſit, per aduocatos ſuos hoc faciant. *Magunt. c. 12. Burch. li. 8. cap. 89. Iuo par. 7. c. 107. decret.*

Cap. VIII.

Ne cler. vel mon. cap. 1. Gregor. ix. & in 1. coll. Miniſtri altaris Domini, vel monachi, &c. à negotiis ſæcularibus omnino abſtineant. Multa ſunt ergo negotia ſæcularia, &c. in placitis ſæcularibus diſputare, excepta defenſione orphanorum, aut viduarum, &c. Quæ omnia miniſtris altaris Domini interdicimus, &c. *Magunt. ſub Carolo c. 14. Magunt. ſub Raban. c. 13. Capit. l. 7. c. 172. in addit. Burcha. l. 8. c. 90. Iuo par. 7. c. 108. decr.*

De procuratoribus. Tit. XXV.

CAPVT I.

de reſcrip. c. 28. Greg. ix. in 4. coll. c. 5. eod. tit. SVnt alij, qui ſe ad nouum genus mercimonij conuertentes, vt vel ſopitas poſſint ſuſcitare querelas, aut nouas immittere quæſtiones, fingunt cauſſas, ſupra quibus à ſede Apoſtolica litteras imperrant, abſque dominorum mandato, quas vel reo, ne per eas laborum, vel expenſarum diſpendio moleſtetur: aut auctori, vt per ipſas aduerſarium indebita vexatione fatiget, venales exponunt. Cum autem lites reſtringendæ ſint, potius quam relaxandæ: hac generali conſtitutione ſancimus, vt ſi quis ſupra aliqua quæſtione de cætero ſine mandato ſpeciali Domini litteras Apoſtolicas impetrare præſumpſerit, & litteræ illæ non valeant, & ipſe tanquam falſarius puniatur; niſi forte de illis perſonis extiterit, de quibus non debet exigere de iure mandatum. *Innoc. iij. in concil. general. Lateran. c. 37.*

Cap. II.

Infamis perſona, nec procurator poteſt eſſe, nec cognitor. *Felix in ſyno. lxx. Epiſcoporum ep. 2. in med. Hadrian. Papa ad Epiſc. Mediom. c. 5. them. 6. Iuo l. 4. tit. 7. c. 24. pan. & par. 5. c. 248. & par. 6. c. 331. decret. Anſelm. l. 3. cap. 27. Cæſaraugúſt. l. 5. cap. 30. Tarrac. lib. 2. cap. 12. Paulus, & Paul. interpres Anian. l. 1. tit. 2. ſent. Capit. l. 7. ca. 143. in addit.* *3. q. 7. ſ. 1.*

Cap. III.

Si cauſſam vulris dicere, inſtructam de cætero perſonam cum mandato legaliter facto, tuis, ac preſbyterorum, ſeu diaconorum in teſtimonium ſubſcriptionibus roboraro, geſtiſque ex more indito tranſmittite, vt quidquid cum ea actum fuerit, poſſit iure ſubſiſtere, &c. *Gregor. Maximo Epiſcop. Salonit. lib. 11. epiſt. 13. reg.* *De procurat. c. 1. Greg. ix. & in 1. collect.*

Cap. IV.

Epiſcopi, preſbyteri, diaconi, conductores, vel procuratores non fiant; neque ex aliquo turpi, vel inhoneſto quæſtu cibum parent, &c. *Carth. c. 16. G. Carth. iij. c. 15. L. Vormat. c. 67. Burc. lib. 2. c. 151. Iuo par. 6. cap. 242. decret. Anſel. li. 7. c. 151.* *21. q. 3. placuit. c. 2.*

Cap. V.

Qui ſeruiunt Deo, & annexi ſunt clero non accedant ad actus, ſeu adminiſtrationem, vel procurationem domorum, &c. Proinde aut clerici ſint ſine actionibus domorum, aut actores ſine officio clericorum. *Carth. i. c. 6. Burch. l. 2. c. 150. Iuo par. 6. c. 223. decret.* *Ibid.*

Cap. VI.

Si contigerit aliquem de fratribus retineri ab infirmitate, qualiter non poſſit venire (*ad concilium*) &c. Quemcumque ex preſbyteris dirigere elegerit, inſtructum per informationem dirigat, vt ratio poſcit, atque cum eo mandatarium ſuum iuxta legis ordinem munitum; vt ſi à quolibet contra eundem Epiſcopum in concilio fuerit ſuggeſtum, ab eo quem dixerit, qui petit, accipiat reſponſum, & iuſtitia, quæ fuerit ordinata, nulla in poſtmodum dilationem habeat. *Emerit. c. 5.*

Cap. VII.

Miniſtri altaris Domini, vel monachi à ne-

gotiis ſæcularibus omnino abſtineant. Multa ſunt ergo negotia ſæcularia, &c. Conductores, aut procuratores eſſe ſæcularium rerum, &c. Quæ omnia miniſtris altaris Domini interdicimus, &c. *Maguntt. ſub Carolo c. 14. Magunt. ſub Raban. cap. 13. Capitul. lib. 7. cap. 172. in addit. Burch. l. 8 c. 90. Iuo par. 7. c. 108. decret.*

De notariis. Tit. XXVI.

CAPVT I.

De prob. cap. 11. Quoniã Greg. ix. & in 4. coll. c. 3. Statuimus, vt tam in ordinario iudicio, quã extraordinario, iudex ſemper adhibeat, aut publicam, ſi poteſt habere, perſonam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuerſa iudicij acta conſcribant, videlicet citationes, dilationes, &c. & cætera, quæ occurrunt, competenti ordine conſcribenda: deſignando loca, tempora, & perſonas, & omnia ſic conſcripta partibus tribuantur, ita quod originalia penes ſcriptores remaneant: vbi ſi ſuper proceſſu iudicis fuerit ſubotta contentio, per hæc poſſit veritas declarari. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 38.*

Cap. II.

Iulius conſtitutum fecit, vt nullus clericus cauſſam quamlibet in publico ageret, niſi in Eccleſia, & vt notitia, quæ omnibus fidem facit, per notarios colligeretur: & vt omnium monimentorum in Eccleſia confectio per primicerium notariorum telebraretur, ſiue quod cautiones, vel inſtrumenta, vel donationes, vel commutationes, vel traditiones, aut teſtamenta, vel colligationes, aut manumiſſiones clericorum in Eccleſia per ſcrinium ſanctum celebrentur. *Dam. ſ. in Iulij.*

Cap. III.

De notariis ad ſcribendum, & legendum in conciliis. *Vide Tolet. iij. in princ. Tolet. iv cap. 4. & alijs conciliis.*

De ſæcularibus negotiis. Tit. XXVII.

CAPVT I.

Aecularia iudicia, ſi habueritis; contemptibiles, qui ſunt in Eccleſia illos conſtituite ad iudicandum. *Paul. ep. 1. ad Corinth. ca. 6. num. 4. Pius ep. 2. in fin.*

Cap. II.

Quicumque cauſſam habuerit, apud ſuos iudices iudicetur, & non ad alienos cauſſa vagandi, ſtimulante proteruia, ſuam deſpiciens patriam, tranſeat; ſed ad duodecim prouinciæ iudices, ad quorum iudicium omnes cauſſæ ciuitatum referuntur, deferat negotium; ſi autem fuerit Eccleſiaſticum, apud Epiſcopos interueniente Primate, &c. Si vero fuerit ſæcularare, apud eiuſdem ordinis viros, iudicio tamen Epiſcoporum: cum Apoſtolus priuato- 1. Cor. 6. rum Chriſtianorum cauſſas magis Eccleſiis deferri, & ibidem ſacerdotali iudicio terminari voluit, &c. iuſte, & Deo placite coram 2. q. 6. Patriarcha, aut Primate Eccleſiaſtica; & co- omnis c. tam Patricio ſæcularia iudicentur negotia in 3. commune. *Anacl. ep. 1. in fine.*

Cap. III.

Sciendum, quoniam in his feſtiuitatibus, in quibus ſuperius ab omni opere mundano ceſſandum eſſe monſtrauimus, multo magis à ſæcularibus negotiis abſtinendum fore decernimus, &c. Præcipue cum eo die ad militiam diuinam accedens homo implicari non debeat negotiis ſæcularibus. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 12.*

Cap. IV.

Nulli presbytero, vel diacono ſine voluntate Epiſcopi ſui licentia ſit, ſæculares peragere cauſſas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli tranſcendere voluerit excommunicationis ſententia feriendum ſe nouerit. *Emerit. c. 11.*

Cap. V.

Placuit huic ſancto concilio, vt omnis poteſtas Epiſcopalis modum ſuæ ponat iræ, nec pro quolibet exceſſu cuilibet ex familia Eccleſiæ aliquid corporis membrorum ſua ordinatione præſumat extirpare, aut auferre. Quod ſi talis emerſerit culpa aduocato iudice ciuitatis ad examen eius deducatur, quod factum fuiſſe aſſeritur; & quia omnino iuſtum eſt, vt Pontifex ſæuiſſimam non impendat vindictam; quidquid coram iudice verius patuerit, per diſciplinæ ſeueritatem, atque turpi decaluatione maneat emendatum, &c. Similiter & presbyteros, quia comperimus aliquos ægritudine accedente familiæ ſuæ crimen imponere, &c. decernimus, vt ſi presbyter talia pati ſe dixerit, ad aures hoc ſui perducat Epiſcopi. Ipſe autem datis bonis hominibus ex latere ſuo iudicem hoc iubeat quærere, & ſi ſceletis huius cauſſa fuerit inuenta, ad cognitionem Epiſcopi hoc reducat, &c. *Emerit. cap. 15.*

Communia de iudiciis. Tit. XXVIII.

CAPVT I.

Neque in re dubia certa iudicetur ſententia, nec vllum iudicium, niſi ordinabiliter habitum teneatur. *Nicæn. capite 76. apud Iulium epiſtul. 2. cap. 28. Zepher. epiſtul. 2. poſt princip. Felix epiſtul. 1. poſt*

princ. Anſel. lib.3.cap.35.& 58. Inopar.6.cap.329. decret.

Cap. II.

Nullæ cauſſæ à iudicibus Eccleſiaſticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibitæ eſſe noſcuntur. *Felix. in ſynod. Rom. ep. t. c. 7.*

Cap. III.

Ad iudicium vocari mortuus non poteſt, cum perſona, quæ ad iudicium vocatur, ideo vocetur, vt aut fateatur obiecta, aut conuincatur obiectis: & omnibus patet, quia mortui cadauer per ſe nec reſpondere, nec ſatisfacere poteſt. *Rauennat. ſub Ioan. ix. c. 1.*

Cap. IV.

Iniuſtum iudicium, & definitio iniuſta Re-
11.q.3.c. 89. gio metu, aut iuſſu, aut cuiuſcumque Epiſco-
15.q.1.c. pi, aut potentis à iudicibus ordinata, vel acta
8.omne. non valeat, &c. *Calliſt. ep. 1. in fine Marcellin. ep. 2. in fine. Hadrian. Papa. c. 70. ad Epiſc. Mediom. Burch. l. 15. c. 8. Inopar. 16. ca. 9. decret. Anſelm. lib. 3. c. 86. Capit. l. 5. c. 251. Tarracon. l. 2. c. 60.*

Cap. V.

8.q.4.c. In omni iudicio quatuor perſonas neceſſe
1. eſt ſemper adeſſe, id eſt, iudices electos, & accuſatores, ac defenſores, atque teſtes. *Fab. ep. 2. ante fin. Ino l. 4. tit. 7. ca. 27. pan. & par. 6. c. 321. decret. Anſel. li. 3. c. 72. Cæſar. l. 5. c. 51. Tarrac. lib. 2. cap. 7.*

Cap. VI.

35 q.9.c. Graue non oportuit videri cuiuſcumque
7. retractari iudicium: quia veritas exagitata ſæpius, magis ſplendeſcit in luce; & pernicies reuocata in iudicium grauius, & ſine pœnitentia condemnatur; nam fructus diuinus eſt, iuſtitiam ſæpius recenſere. *Inno. ep. 7. in princ. Anſ. l. 2. c. 28.*

Cap. VII.

Omnes iuſtitiam faciant, tam laici, quam Eccleſiaſtici. *Syn. ſub Pipino apud Palatium Vernis. c. 6.*

Cap. VIII.

Qui ad ſubuertendam iuſtitiam à duobus munera accipiunt, hoc eſt, ab eo, qui quod ſibi iniuſte ablatum eſt, iuſte requirit, & ab eo, qui eadem iniuſte inuaſit, admonendi ſunt, & fortiter increpandi, ne regnum Chriſti, quod omnibus iuſte facientibus patet, ſibi ſine vlla retractatione ſecludant. *Mag. ſub Rab. c. 19.*

Cap. IX.

Cuncti in poſtmodum ſollicite præcauebunt, ne aliquis pro quacumque priuata commoditate, aut reiicienda cupiditate, ſiue alicuius conſanguinitatis, vel familiaritatis, ſeu amicitiæ coniunctione nobis immoderatius ſuggerat, vel poſtularionibus, aut quolibet modo illiciat, vt contra iuſtitiæ rationem, & noſtri nominis dignitatem, aut regiminis æquitatem agamus. *Carol. Imperat. Ludo. Pij. F. in conc. Holon. apud Melden. c. 4.*

Cap. X.

Si forte ſubreptum nobis quippiam, vt homini fuerit; competenter, & fideliter, prout ſublimitati regiæ conuenit, & neceſſitatibus ſubiectorum expedit, vt hoc rationabiliter corrigatur, veſtra fidelis deuotio admonere curabit. *Carol. Ludou. Pij. Fil. in conc. Holon. apud Meld. c. 5.*

LIBER XXX.

De Accuſationibus.

Ne quiſquam ſine graui cauſſa accuſet, præſertim Epiſcopum. Tit. I.

CAPVT I.

OMNES, qui aduerſus patres armantur infames eſſe cenſemus. *Nican. c. 41. apud Iul. ep. 2. c. 10.*

Cap. II.

De accuſ. c. qualiter, & quando. 24. Gre. in co. tit. in 4. coll. c. 4.

Quia prælati non poſſunt omnibus complacere, cum ex officio teneantur non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdum ſuſpendere, nonnunquam vero ligare, frequenter odium multorum incurrunt, & inſidias patiuntur: ideo ſancti patres prouide ſtatuerunt, vt accuſatio prælatorum non facile admittatur, ne concuſſis columnis corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quam non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur. *Innocent. iij. in concil. gener. Lateranenſ. cap. 8.*

Cap. III.

6. q. 1. c. 12.

Quieſcite, inquit ſancta magna Nicæna ſynodus, & nolite perſequi eos, qui Deo perfecte miniſtrant, & ſincera voluntate Dei superni mandata cuſtodiunt, & noſtris legibus ſubiuganrur: quia nec decet, nec ordo patitur, vt iniqui, & carnales ſpitituales perſequantur, &c. quorum orationibus & terrena bella ſedantur, & recedentium à Deo angelorum pelluntur incurſus. *Fælix y. in ſyno. Rom. ep. 1. in princ. & c. 20. Burchar. l. 1. ca. 180. Iuo par. 5. c. 296. decr.*

Cap. IV.

Noſtris anteceſſoribus, atque reliquis ſanctis patribus multotiens inhibitum eſt, ne quis Domini ſacerdotibus detractiones irroget, quanto magis accuſationes non ex radice caritatis prolatas? *Fælix ij. in ſyno. Roman. c. 20.*

Cap. V.

Eſt à multis anteceſſoribus noſtris ſynodaliter decretum, atque firmatum: vt oues,

2. q. 7. c. 13. quæ paſtori ſuo commiſſæ fuerunr, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitauerit, præſumant; nec vlla renus pro quacumque re re alia, niſi pro ſua iniuſtitia, accuſare audeant: quoniam paſtoris actus gladio * oris non ſunt feriendi, quamquam rite reprehendendi æſtimentur. *Symmach. in ſyn. Rom. v. ante med. Euſeb. epiſt. 2. ante fin. Ioann. epiſt. 1. in princ.*

* oris.

Cap. VI.

Variis detractionibus, & accuſationibus non oportet labefactari iudices, & Primates Eccleſiæ, ſed magis Apoſtolorum, & doctorum regulis informari, ac roborari, &c. Si omnia in hoc ſæculo vindicata eſſent locum diuina iudicia non haberent; ſuperuacuis enim ad beneficia laborat impendiis, qui ſolem certat facibus adiuuare. Ideo ſi aliquis putat, ſe Deo in hoc placere, quod ſeruos ſuos accuſat, & vt meliores fiant, dicit ſe hoc agere; in vanum laborat, & plus inuidiæ ſtimulis agitatur, quam caritatis. *Anacl. ep. 3. ante med.*

6. q. 1. c. 7.

Cap. VII.

2. q. 7. c. 15. accuſatio. in fin.

Apoſtoli ſtatuerunt, ne facile commouerentur, aut lacerarentur columnæ ſanctę Dei Eccleſiæ, qui Apoſtoli, & ſucceſſores eorum non immerito dicuntur. Sed ſi quis aduerſus eos, vel Eccleſias eorum commotus fuerit, aut cauſſas habuerit, prius ad eos recurrat caritatis ſtudio, vt familiari colloquio ea ſanent, quæ ſananda ſunt, & caritatiue emendent, quæ iuſte emendanda agnouerint. Si autem aliqui eos, priuſquam hæc egerint lacerare, accuſare, aut infeſtare præſumpſerint, excommunicentur, & minime abſoluantur antequam per ſatisfactionem condignam egerint pœnitentiam: quoniam iniuria eorum ad Chriſtum pertinet, cuius legatione funguntur. *Anaclet. epiſt. 2. ante med. Troſleian. cap. 5. Vide Nican. 27. ca. apud Iul. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 36. Viden. Hadrian. Papa ad Mediomat. Epiſcopum ca. 2. & Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in addit.*

Cap. VIII.

Doctor, vel paſtor Eccleſiæ, ſi à fide exorbitauerit, erit à fidelibus corrigendus: ſed pro reprobis moribus magis eſt tolerandus, quam diſtringendus; quia rectores Eccleſię à Deo iudicandi ſunt, ſicut ait Propheta; Deus ſtetit in ſynagoga Deorum, in medio autem Deos diiudicat, &c. *Anaclet. ep. 3. ante fin. Burc. l. 1. c. 136. Iuo par. 5. c. 250. decr. & li. 4. tit. 5. cap. 11. panor.* *Pſal. 81.*

Cap. IX.

3.q.7.c. 1. Non eſt à plebe, aut vulgaribus hominibus arguendus, vel accuſandus Epiſcopus, licet ſit inotdinatus: quia pro meritis ſubdirotum diſponitur à Deo vita rectorum exemplo Dauid, &c. *Enariſt. ep. 2. ante med. Iuo l. 4. tit. 5. c. 8. pan. & par. 5. c. 240. decr. Anſel. l. 3. c. 12. Iſido. l. 3. c. 38. de ſum. bono.*

Cap. X.

3. q. 4.
Hi qui.
c. 9.
Procul dubio hi, qui eos (*Epiſcopos, & reliquos ſacerdotes*) perſequuntur, & amouere nituntut iniuſte, contra Apoſtolicam auctoritatem, & ſi à motte prohibenrur,
Ezec. 18.
dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat: perperua ramen notanrur infamia, & exilio digni iudicantur finitimo. De quibus à temporibus Apoſtolorum, & infra iſta tenemus, atque decreta habemus, quibus eorum accuſandi Epiſcopos, vel teſtificandi in eos vocem obſtruimus, quos non humanis, ſed diuinis actibus mortuos eſſe ſcimus. *Alex. ep. 1. poſt princ.*

Cap. XI.

À prædeceſſoribus noſtris inhibitum legimus, vt nemo conrriſtet doctores, neque accuſationem aduerſus eos ſuſcipiat. Ipſe namque Apoſtolorum princeps in ordinatione
Clem. ep. 1. Beati Clementis populum inſtruens air: Quicumque contriſtauerit doctorem veritatis,
11. q. 3. c. 12. peccat in Chtiſtum, & patrem omnium exacerbat Deum, proptet quod & vita carebit.
Gal. 6. Er doctor gentium inquit: Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui ſpirituales eſtis, ſuſtentate illum in ſpiritu lenitatis, conſiderans te ipſum, ne & tu tenteris. Alter alterius, &c. Has conſiderantes pierates, & pericula vitantes animarum, vna cum omnibus Domini ſacerdotibus, qui nobiſcum in hanc ſacram conuenerunt vrbem, & cum omnibus huius capiris membris, ſicut à beatis Apoſtolis, & à reliquis ſanctis Patribus & à ſucceſſoribus eorum accepimus, ſtatuentes decernimus, omnes, qui ſanctos Patres perſequuntur, aut amouere, vel dilacerare manifeſte nituntur, infames eſſe, & alienos à liminibns Eccleſiæ vſque ad ſatisfactionem fieri: quia ſic odit Deus eos, qui aduerſus patres armantur, vt patrum inuaſores, vel deſtructores: qui ideo infames efficiuntur; quia patres perſequuntur. Quod ſi nec loqui eis licet, quibus doctores ſummi, quos Epiſropos vocamns, propter eorum ſcelera aduerſantur; quanto magis eis, qui eos infeſtant, nec conſenriendum eſt, nec loquendum, ne participes eorum inueniantnr ſceleribns: quia non ſolum qui faciunt, ſed qui conſentiunt facien-
Rom. 1. tibus, rei ſunt, &c. *Alexand. epiſt. 1. ante medium. Troſleian. cap. 5. Vide Nican. cap. 41. apud Iul.*

Cap. XII.

Crucifigunt Dominum, qui eum in ſacer- 3. q. 1. c.
dotibus ſuis perſequuntur. *Alexand. epiſt. 3. in fin.* 5. Nulli dubium. in fin.

Cap. XIII.

Qui vos perſequitur, ipſum, cuius legatio- Diſt. 94.
ne fungimini, perſequitur, &c. Si quis an- c. 2.
tem legationem veſtram impedit, non vnius, ſed multorum profectum euertit, &c. Et quia Dei cauſſam impedit, & ſtatum conturbat Eccleſiæ, ab eius liminibus arceatur. *Alexand. ep. 2. in princ. refertur etiam in conc. Triburien. c. 9 & in conc. Troſleian. c. 5. Burch. l. 15. c. 37. Iuo par. 16. c. 38. decret.*

Cap. XIV.

Summa iniquitas eſt ftatres detrahere; & 6. q. 1. c.
accuſare, &c. *Alex. epiſt. 3. in princ. Anſelm. lib. 11. c. 44.* 16.

Cap. XV.

Qui proprio ore corpus Domini confi- 6. q. 1. c.
ciunt, ab omnibus ſunt audiendi, obedien- 8. ſacer-
di, atque timendi, & non dilacerandi, aut dotes.
detrahendi: quia à quibus ſe Domini populus benedici, ſaluari, & inſtrui cupit, nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accuſatione ſuſcipi; populus enim ab eis docendus eſt, & cottipiendus, non ipſi ab eo:
quia non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, &c. Mat. 10
Dei ergo accuſat ordinationem, qui eos, qui Luc. 6.
ab eo conſtituuntur ſacerdotes, accuſat, vel damnari cupit, à quibns ſe omnes fideles ca-
uere debent; quia non ſolum qui faciunt, ſed Rom. 1.
etiam qui conſentiunt facientibus rei ſunr, &c. *Teleſph. epiſt. 1. poſt princ. Iuo par. 6. ca. 314. decr. Anſelm. lib. 3 ca. 13. Hadrian. Papa ad Epiſcopum Mediom. ca. 1. Capitul. lib 6. ca. 280. & lib. 7. c. 167.*

Cap. XVI.

Oues paſtorem ſuum non reprehendant; 6. q. 1. c.
plebs vero Epiſcopum non accuſet, nec vul- 9.
gus eum arguat: quoniam non eſt diſcipu- Mat. 10.
lus ſuper magiſtrum, neque ſeruus ſupra Dominum. Epiſcopi autem à Deo ſunt iudicandi, qui eos ſibi oculos elegit. Nam à ſubditis, aut prauæ vitæ hominibus non ſunt arguendi, vel accuſandi, aut lacerandi, ip-
ſo Domino exemplum dante, quando per Mat. 21.
ſeipſum, & non per alios vendentes eiecit, &c. *Pius epiſt. 1. in med. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 243. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 33.*

Cap. XVII.

Nec criminatio minorum, quanto magis Epiſcoporum, facile eſt recipienda, &c. Qui frarres accuſant, vel infeſtant, non eos diligunt, ſed magis negligunt, & pec-

Rom. 13. cant, dicente Apoſtolo: Dilectio proximi malum non operatur. *Eleuther. epiſt. vnic. poſt med.*

Cap. XVIII.

Criminationes contra doctorem nemo ſuſcipiat, quia non oportet filios reprehendere patres, nec ſeruos Dominos lacerare. Filij ergo ſunt doctorum omnes, quos inſtruunt, & ſicut filij patres carnales, ſic & hi patres debent diligere ſpirituales; non enim bene viuit, qui non recte credit, aut patres reprehendit, vel detrahit ſuos. Doctores ergo, qui & patres vocantur, magis portandi, quam reprehendendi ſunt, niſi in recta fide errauerint. Nullus ergo doctorem per ſcripta accuſet, nec niſi fideli, & legitimo, qui etiam irreprehenſibilem vitam, ac conuerſationem ducat, accuſatori reſpondeat; quia indignum eſt, vt doctor ſtulto, & indocto, atque reprehenſibiliter viuenti reſpondeat iuxta ſtultitiam ſuam, &c. Quidquid irreprehenſibile eſt, catholica defendit Eccleſia. Nulli Imperatori, vel cuiquam pietatem cuſtodienti licet aliquid contra mandata diuina præſumere. *Calliſt. ep. 1. ante medium. Vide Marcelli. ep. 2. in fine. Hadrian. Papa c. 70. ad Epiſcopum Medio. Capitular. lib. 5. ca. 248. & 251. Burchar. lib. 1. cap. 135. Tarracon. lib. 2. ca. 60. Iuo par. 5. ca. 234. & par. 16. c. 9. decr.*

Prouerb. 26.

Diſt. 10. c. 2.

Cap. XIX.

De ſacerdotibus Domini, quos vos audiuimus contra prauorum hominum inſidias adiuuare, &c. Hi non ſunt infeſtandi, ſed honorandi. In eis quoque Dominus honoratur, cuius legatione funguntur. Hi ergo, ſi forte ceciderint, à fidelibus ſunt ſubleuandi, & portandi. Accuſandi autem non ſunt ab infamibus, &c. *Pontian. epiſtul. 1. in princ. Troſleian. cap. 5.*

Cap. XX.

Sancti Apoſtoli ſtatuerunt, ne accuſarentur ſacerdotes, aut ſi aliter fieri non poſſit, perdifficilis eorum fieret accuſatio, &c. Similiter ſtatuentes Apoſtolica auctoritate iubemus, ne paſtorem ſuum oues, quæ ei commiſſæ fuerant, niſi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta præpoſitorum *oris gladio ferienda non ſunt, neque poteſt diſcipulus eſſe ſuper magiſtrum, dicente Veritatis voce: Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſeruus ſuper Dominum ſuum. *Fabian. epiſtula 2. in fine. Gregor. Papa lib. 12. indict. 7. ep. 31. Iuo lib. 4 tit. 5. ca. 12. panorm. & par. 5. ca. 253. decr. Anſel. lib. 3. ca. 44. & 34. in addit. Caſar. lib. 5. ca. 43.*

2. q. 7. c. 13. oues.

* ouis.

Matth. 10.

Luc. 6.

Cap. XXI.

Si à fide deuiauerit Epiſcopus, erit corrigendus prius ſecreto à ſubditis ſuis, quod ſi incorrigibilis, quod abſit, apparuerit, tunc erit accuſandus ad Primates ſuos, aut ad ſedem Apoſtolicam, pro aliis vero actibus ſuis magis eſt tolerandus ab ouibus, & ſubditis ſuis, quam accuſandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

Cap. XXII.

Summopere præuidendum eſt, ne paſtorem ſuum oues, quæ ei commiſſæ fuerant, reprehendere, niſi à fide exorbitauerit, neque accuſare præſumant, quoniam tales accuſationes vim non habent, neque eis nocere poſſunt. *Cornel. ep. 2. in med.*

Cap. XXIII.

Infames eſſe eas perſonas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia, id eſt, omnes, qui Chriſtianæ legis normam abiiciunt, &c. & omnes, qui aduerſus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur. *Steph. ep. 1. in med. Burc. li. 1. c. 173. Iuo l. 4. tit. 7. c. 14. panor. & par. 5. c. 291. decr. Anſ. l. 3. c. 5. Caſar. l. 5. c. 28. Tarr. l. 2. c. 8.* 6. q. 1. c. 17.

Cap. XXIV.

Licet Apoſtolo prohibente inter Chriſtianos non debeant accuſationes exerceri, ſed ſi prohiberi non poterit, accuſationes Epiſcoporum ad memoratos Primates debent ab accuſatoribus deferri. *Stephan. epiſt. 2. poſt princ.* 1. *Cor.* 6.

Cap. XXV.

Scimus dilectiſſimi, quia ſemper carnales ſpirituales ſolent perſequi, & maleuoli beneuolos infamare, & lacerare. Ideoque Apoſtoli, & ſucceſſores eorum, ac reliqui ſancti patres noluerunt fieri facilem Epiſcoporum accuſationem, quoniam ſi facilis eſſet, aut nullus, aut vix aliquis modo inueniretur, &c. *Steph. ep. 2. in med.*

Cap. XXVI.

Sic odit Deus eos, qui aduerſus patres armantur, vt patrum inuaſores, qui in omni mundo infamia ſunt notati. *Steph. ep. 2. ante fin. Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 71. Deusd. l. 3. Capit. l. 7. c. 374.*

Cap. XXVII.

Detractiones, & accuſationes, atque perſecutiones inter Chriſtianos oppido vitandæ ſunt: quia licet pauci ſimus in comparatione aliorum, ſi tamen vnanimes fuerimus, facilius aduerſariis reſiſtemus. *Marcellin. ep. 2. poſt princ.*

Cap. XXVIII.

Sic odit Deus eos, qui patres perſequuntur, vt patrum inuaſores, qui in omni mundo infamia notantur: & ideo iuſte, & regulariter reſpuuntur. *Euſeb. ep. 1. ante med.*

Cap. XXIX.

Seruos Dei nolite perſequi, Epiſcopos nolite infamare, neque accuſare: quia Deus eos ſuo iudicio voluit reſeruari; quod enim non ab humanis, aut prauæ vitæ hominibus eos deprauari, aut accuſari voluit, ipſe dedit exē-
Mat. 21. plum, quando per ſeipſum, & non per alium
Luc. 19. negotiantes eiecit ſacerdotes de templo, &c.
6. q. 1. c. 8. Dei ergo ordinationem accuſat, qui Epiſcopos accuſat, vel condemnat, dum minus ſpiritualia, quam terrena ſectatur. *Euſeb. ep. 2. poſt princ. Teleſpho. ep. 1. Hadr. c. 1. ad Epiſc. Mediom. Iuo par. 6. c. 314. decr. Anſel. l. 3. c. 13. Capit. l. 6. c. 98. & 280. & l. 7. c. 167. & 462. vide l. 5. c. 170.*

Cap. XXX.

Ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus nouimus conſtitutum, criminationes aduerſus doctores non debere ſuſcipi, nec peregrina iudicia fieri, nec quemquam alterius iudicis, quam ſui ſententia debere conſtringi: caput enim Eccleſiæ Chriſtus eſt; Chriſti autem vicarij ſacerdotes ſunt, qui vice Chriſti legatione funguntur in Eccleſia, &c. *Euſeb. epiſt. 3. in princ. Burch. lib. 1. c. 165. Iuo par. 5. ca. 275. decr. vide Valentiniani, & aliorum conſtit. 5. ſiue 10. lib. 9. Cod. Theod. tit. 1. Capitul. lib. 7. ca. 309. & in additis. c. 145.*

Cap. XXXI.

Vna cum omnibus Apoſtolicæ ſubiectis regulæ ſancimus, ne quiſquam deinceps Chriſtianorum Epiſcopis nocere præſumat; cum & Doctor gentium idipſum prohibeat,
1. *Tim.* 5. dicens: Seniorem ne increpaueris, ſed obſecra vt patrem, &c. *Iul. epiſtula 1. ante medium.*

Cap. XXXII.

Criminatores aduerſus doctorem nemo recipiat. *Xyſt. iij. ep. vnic. poſt princ.*

Cap. XXXIII.

Omnes qui aduerſus patres armantur, vt patrum inuaſores, & mactatores infames eſſe cenſemus. *Pelag. ij. ep. 1. in fin.*

Cap. XXXIV.

Non ſunt conſentiendi, ſed reprobandi qui prælatos ſuos reprehendunt, vel accuſant. *Pelag. ij. ep. 3. in princ.*

Cap. XXXV.

2. q. 7. c. Prædicator omnipotentis Domini Apoſto-
28. *Paulus.* lus dicit: Seniorem ne increpaueris. Sed hæc
eius regula in eo ſeruanda eſt, cum culpa ſe-
1. *Timo.* 5. nioris exemplo ſuo non trahit ad interitum
corda iuniorum. Vbi autem ſenior iunioribus exemplum ad interitum præbet, ibi adſtricta increpatione feriendus eſt. Nam ſcriptum eſt:
Eſai. 42. Laqueus iuuenum omnes vos: & rurſus pro-
Eſai. 65. pheta dicit: Et peccator centum annorum maledictus eſt. *Greg. l. 7. ind. 2. ep. 1. Ianuario Epiſc. Caralita.*

Cap. XXXVI.

Accuſationes aduerſus doctorem nemo ſuſcipiat: quia non poteſt humano condemnari examine, quem Deus iudicio ſuo reſeruauit. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. ca. 67. Capit. l. 7. c. 67. Anſel. l. 3. c. 88.*

Cap. XXXVII.

Epiſcopus accuſatores fratrum excommu- *Diſt.* 46.
nicet, & ſi emendauerint vitium, recipiat eos c. 4. *accuſatores.*
ad communionem, non ad clerum. *Carth. iv. c. 55. Cæſar. l. 4. c. 112.*

De admonitione caritatis ante accuſationem. Tit. II.

Vide lib. xxix. tit. vi. quibus adde.

Caput I.

SI quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui *cap. 2. de*
recipiendi ſunt, fuerit accuſatus; poſt- *accuſ. ap.*
quam ipſe ab eis caritatiue conuentus fuerit, *Gregor.*
vt ipſam cauſſam emendare debeat, & eam *xx. & c.*
corrigere noluerit; non olim, ſed tunc ad *8. eo. ti. in 1. coll.*
ſummos Primates cauſſa eius canonice deferatur, &c. *Fælix, & ſeptuaginta Epiſc. epiſt. 2. in princ. Hadrian. ca. 5. ad Epiſc. Mediom. Burch. l. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 292. decr. Anſel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 143. in add.*

Cap. II.

Si quis aduerſus Epiſcopum cauſſam habuerit, non prius alios Epiſcopos adeat, vt eum accuſet, quam familiariter ei ſuam indicet querelam; & ab eo, aut iuſtam emendatio-
nem, aut rationabilem percipiat excuſatio- *Mat.* 18
nem, ipſa nos inſtruente veritate: Si pecca- *Luc.* 17.
uerit in te frater tuus, vade, & corripe eum inter te & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus eris fratrem tuum, ſi autem te non audierit; adhibe tecum adhuc vnum, vel duos, vt in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ, id eſt, accuſa eum publice, & non prius; & reliqua. Si quis Epiſcopum poſt hæc elegerit accuſare, ſummis Primatibus Epiſcoporum ſuam indicet cauſſam, & non ſæcularibus qui magis ad pacem, quam ad iudicium eos reuocent; vt caritas in omnibus & ab omnibus cuſtodiatur, &c. *Fælix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. c. 2. & 3.*

Cap. III.

Apoſtoli ſtatuerunt, ne facile commoueren- 2. q. 7. c.
tur, aut lacerarentur, vel accuſarentur co- *accuſatio*
lumnæ ſanctæ Dei Eccleſiæ, qui Apoſtoli, & 15. *in fi.*
ſucceſſores eorum non immerito dicuntur. Sed ſi quis aduerſus eos, vel Eccleſiæ eorum commotus fuerit, aut cauſſas habuerit, prius

ad eos recurrat caritatis ſtudio, vt familiari colloquio commoniti ea ſanent, quæ ſananda ſunt; & caritatiue emendent, quæ iuſte emendanda agnouerint. Si autem aliqui eos, priuſquam hoc egerint, lacerare, accuſare, aut infeſtare præſumpſerint, excommunicentur; & minime abſoluantur, antequam per ſatisfactionem condignam egerint pœnitentiam. *Anaclet. epiſt. 2. poſt princip. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 5. panor. & par. 5. cap. 238. decreti, vide Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 2. Capitul. lib. 6. cap. 287. & lib. 7. cap. 135. in additis. Anſelm. lib. 3. cap. 36.*

CAP. IV.

De his clericis, & laicis, qui Epiſcopos, vel reliquos ſacerdotes, prius tam ad Primates eorum, quam ad reliquos accuſant iudices, quam auribus eorum, à quibus ſe læſos exiſtimant, inculcant, vt ab eis, aut ius ſuum, aut iuſtam recipiant apologiam:
Oſe. c. 5. per eundem ait Dominus Prophetam: Audi domus Iſraël, & domus Regis auſculta, quia vobis iudicium eſt: quoniam laqueus facti eſtis ſpeculationi, & rete expanſum ſuper Thabor, &c. *Alex. epiſt. 1. poſt princ.*

CAP. V.

Neque aliquis eorum (*Epiſcoporum*) aut Eccleſiarum actorum, vel defenſorum ad aliquos prius accuſari debet, quam ipſi caritatiue bis, aut ter, ab eis, qui ſe læſos exiſtimant, vel eos, pro aliquibus erratibus corripere cupiunt, conueniantur: vt ab eis, aut familiarem emendationem, aut iuſtam percipiant excuſationem. Quod qui præſumpſerit, liminibus arceatur eccleſiæ vſque ad condignam ſatisfactionem. *Steph. epiſt. 2. poſt princip. Burch. lib. 1. cap. 142. Iuo par. 5. cap. 255. decr.*

CAP. VI.

Si erga Epiſcopum, vel actores eccleſiæ quiſquam cauſſam habuerit, eos cum caritate manſuete conueniat, vt ab eis vulnus, vnde agitur, recte ſanetur, aut ipſe, ſi ſecus egerit, accuſator, excommunicetur. *Ex concil. Nicæn. Athanaſ. & alij ad Felicem ij. poſt princip.*

De Iudice, coram quo fieri debet accuſatio. Tit. III.

Vide lib. xxix: à tit. vij. ad xix.

Vbi agitur de Iudice, eiusq. officio, & de particularibus Iudicibus: Epiſcopo, Archiepiſcopo; Patriarcha, ſeu Primate, Synodo, Romanoq. Pontifice, Iudicibus electis, & ſimilibus.

Ne minor de maiori iudicet. Tit. IV.

Vide lib. xxix. tit. xviij.

Ne clerici coram Regibus, aut aliis laicis accuſentur. Tit. V.

Vide lib. xxix. tit. x.

CAPVT I.

NEmo clericum quemlibet in publico examinet, niſi in Eccleſia. *Silueſt. in ſyno. Roman. cclxvij. Epiſcoporum. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 6. panor. Anſelm. lib. 3. cap. 23. Hadr. cap. 68. ad Epiſcopos Mediom. Cæſar. lib. 5. cap. 33.* 11. q. 1. c. 9.

CAP. II.

Neque ab Auguſto; neque ab omni clero, neque à Regibus, neque à populo iudex iudicabitur. *Silueſt. in ſyno. Rom. cclxxxiv. Epiſcoporum cap. vlt. Nicol. epiſt. ad Michael. Imper. ante med. qui addit.* Haud dubium quin Eccleſiaſticus.

CAP. III.

Relatum eſt, quod quidam æmuli Chriſti, eiuſque ſanctæ Eccleſiæ inſidiatores, ſacerdotes Dei ad iudices publicos accuſare præſumant; cum magis Apoſtolus Chriſtianorum cauſſas ad Eccleſias deferri, & ibidem terminari præcipiat, &c. *Alex. epiſt. 1. in princip. Anſel. lib. 2. cap. 35. Capitul. lib. 7. cap. 155.* 11. q. 1. c. 15.

CAP. IV.

Nemo vnquam Epiſcopum apud iudices ſæculares, aut alios clericos accuſare præſumat. *Caius epiſt. 1. cap. 1. & 2. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. Anſel. lib. 3. c. 45.* 11. q. 1. c. 1.

CAP. V.

Manifeſtius approbatur, Alexandrinum Petrum per Imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus abſolui, &c. Quo more, quo ritu Alexandrinus Petrus prætenditur abſolutus, cum nec à Pontificibus legitime, & Eccleſiaſticis legibus fuerit expeditus, nec à ſæculari poteſtate potuerit præter Eccleſiæ tramitem prorſus abſolui? *Gelaſ. in tomo de anathematis vinculo, ante finem.*

CAP. VI.

Qua ipſi ſynodo (*loquitur de Zenone Imperatore, & de eius miniſtris*) vel ſecundum cuius ſynodi formam, Alexandrinum Ioannem de Eccleſia, cui ordinatus fuerat, expulerunt? qui nullis cauſſis euidentibus, nec ante conuicti, nec poſtea prouocans, etiam in iudicio competenti potuit accuſari. Quod ſi dicunt; Imperator hoc fecit, hoc ipſum quibus canonibus, quibus regulis eſt

præceptum? Cur huic tam prauo facto conſenſit Acacius; cum auctoritas diuina dicat· *Rom. 1.* Non ſolum, qui faciunt praua, reos eſſe; ſed etiam qui conſentiunt facientibus? Quibus canonibus, quibuſve regulis Calendiō excluſus eſt, vel primi vrbium diuerſarum Catholici ſacerdotes? *Gelaſ. in commonitorio ad Fauſtum in med.*

Cap. VII.

Diſt. 96. c. 13. ſicut Principi chriſtiano decuerat ſuggerere ſacerdotem, maxime euius familiaritate, & fauore fruebatur: ſaluam fore de eius iniuria, contumeliaque vindictam, tantum vt Eccleſię ſinciet Chriſtianus Princeps regulas cuſtodiri: & quia noua in vtroque Pontifice cauſſa eſſet exorta, & nouam diſcuſſionem conſequenter inquireret. & ſicut ſemper eſſet factum, ſacerdotali conſilio de ſacerdotibus iudicia prouenirent, non à ſæculari viderentur qualeſcumque Pontifices, & ſi errore, humanitus accidente, non tamen contra religionem vllatenus excedentes poteſtate percelli. An hæc iuſta ratione Principi ſuggerenda non erant? *Gelaſ. epiſt. 6. ad Epiſcop. Dardaniæ. in med.*

Cap. VIII.

Cum pellerentur Pontifices Catholici, &c. cur non adiſtis Imperatorem? cur non Eccleſiæ cauſſam, & ſacerdotij miſerabilem decolorationem continuatis vocibus defleuiſtis? allegantes nunquam de Pontificibus niſi Eccleſiam iudicaſſe: non eſſe humanarum legum de talibus ferre ſententiam abſque Eccleſiæ principaliter conſtitutis Pontificibus. Obſequi ſolere Principes Chriſtianos decretis Eccleſiæ, non ſuam præponere poteſtatem? Epiſcopis caput ſubdere Principem ſolitum non de eorum capitibus iudicare? *Gelaſ. epiſt. 7. ad Epiſcopos Orientis in med.*

Cap. IX.

21. q. 5. c. 6. Si Epiſcoporum cauſſæ mihi commiſſorum apud piiſſimos Dominos aliorum patrociniis diſponuntur; infelix ego in Eccleſia iſta quid facio? Sed vt Epiſcopi mei me deſpiciant, & contra me refugium ad ſæculares iudices habeant; omnipotenti Deo gratias ago, peccatis meis deputo. Hoc tamen breuiter ſuggero, quia aliquantulum ſpecto, & ſi ad me venire diſtulerit, exercere in eo diſtrictionem canonicam nullo modo ceſſabo. *Gregor. lib. 4. regiſt. epiſt. 34. Conſtantinæ Auguſtæ.*

Cap. X.

De accuſationibus Epiſcoporum Conſtantinus Imperator ſic ait inter cætera. Veſtræ, inquit, accuſationes tempus habebunt proprium, id eſt, diem magni iudicij, iudicem vero illum, qui tunc futurus eſt omnibus iudicare. Mihi ergo homini conſtituto de huiuſmodi rebus non licet habere auditorium, ſacerdotum ſcilicet accuſantium, & ſimul accuſatorum, quos minime conuenit tales debere monſtrari, qui iudicentur ab aliis, cum ab ipſo Domino magis ipſi ſint iudicandi; de quibus ait propheta: Deus ſtetit in ſynago- *Pſal. 81.* ga Deorum, in medio autem Deos diſcernit. Neque poſſunt humano condemnari examine, quos Deus ſuo reſeruauit iudicio, & reliqui talia, & his ſimilia. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 51. Capitul. lib. 5. cap. 163. & lib. 7. cap. 441. Deuſded. cap. 3.*

Cap. XI.

Eccleſiaſtica quoque reſtatur hiſtoria, quia cum piæ memoriæ Conſtantino Principi ſcripto oblatæ accuſationes contra Epiſcopos fuiſſent, libellos quidem accepit, & eoſdem, qui accuſati fuerant, Epiſcopos conuocans, in eorum conſpectu libellos, quos acceperat, incendit, dicens: Vos Dij eſtis à vero Deo conſtituti. Ite, & inter vos cauſſas veſtras diſponite; quia dignum non eſt, vt nos iudicemus Deos. *Nicol. in epiſt. ad Michaël. Imper. in princ. ex hiſtoria Eccleſ. Euſeb. lib. 10. cap. 1.*

Cap. XII.

Hi, quibus tantum humanis rebus, & non diuinis præeſſe permiſſum eſt, quomodo de iis, per quos diuina miniſtrantur, iudicare præſumant, penitus ignoramus, &c. [Sa- *d. 96. c. 7* tis euidenter oſtenditur, à ſæculari poteſtate, nec ligari prorſus, nec ſolui poſſe Pontificem, quem conſtat à pio Principe Conſtantino Deum appellatum; nec poſſe Deum ab hominibus iudicari manifeſtum eſt. Sed & Theodoſius minor ſanctæ ſynodo ſcribens Epheſinæ primæ, dicit: Deputatus eſt igitur Candidianus magnificentiſſimus comes ſtrenuorum Domeſticorum tranſire, vſque ad ſanctiſſimam ſynodum veſtram, & in nullo quidem quæ facienda ſunt de piis dogmatibus quæſtiones, ſeu potius expoſitiones communicare: illicitum namque eſt eum, qui non ſit ex ordine ſanctiſſimorum Epiſcoporum Eccleſiaſticis intermiſceri tractatibus, &c. His manifeſte repertis apparet, commiſtrum noſtrum Ignatium per imperialem tantummodo ſententiam nullo modo potuiſſe prorſus expelli. *Nicol. in epiſt. ad Mich. Imperat. in fin.*

Cap. XIII.

De preſbyteris, qualeſcumque ſint, vobis, *Diſt. 28.* qui laici eſtis, nec iudicandum eſt, nec de vita *c. vlt.* ipſorum quippiam inueſtigandum. *Nicol. ad conſul. Bulgar. cap. 70.*

Cap. XIV.

Si liceat vobis de criminalibus peccatis aliquem iudicare conſulitis. Sed ſi nemo voluiſſet peccare, nemo debuiſſet aliquem iudicare: at poſtquam peccatur, profecto & iudicatur, &c. Non autem vobis licet clericos iudicare, cum vos magis ab ipſis conueniat iudicari. *Nicol. ad conſult. Bulgar. cap. 83.*

CAP. XV.

Hęc Conſtantinus Magnus Imp. omnium Regum, & Principum fere totius orbis Dominus euidenter intelligens in ſancta Nicæna ſynodo poſt omnes Epiſcopos vltimus reſidens nullam iudicij ſententiam ſuper eos dare præſumpſit; ſed illos etiam Deos vocans, non ſuo debere ſubeſſe iudicio, verum ſe ad illorũ pendere arbitrium iudicauit. *Greg. vij. lib.* 8. *regiſt. epiſt.* 21.

CAP. XVI.

Conſtantinus Imperator in Nicęna ſynodo nullam in Epiſcopos, ab ipſis etiam Epiſcopis accuſationem voluit ſuſcipere, nullumque cõtra eos iudicium præſumpſit inferre, dicens: Vos Dij eſtis à vero Deo conſtituti, ideo non oportet, vt nos homines Deos præſumamus iudicare. *Gregor. vij. lib.* 10. *regiſt. epiſt.* 2.

CAP. XVII.

11. q. 3. c. 3. & 5. Si quis à ſuo Epiſcopo depoſitus presbyter, vel diaconus, aut Epiſcopus à ſynodo, moleſtet aures Imperatoris, ad maiorem Epiſcoporum ſynodum conuertatur, & quæ iuſta eſſe putat, proferat pluribus Epiſcopis; & ab ipſis examen, & iudicium expectet. Si vero hoc contemnens moleſtet Imperatorem, nulla venia dignus eſt, neque defenſioni locus eſt, neque reſtitutioni. *Antioch. cap.* 12. *Aquiſgranen. cap.* 74. *Mart. Brac. cap.* 35. *Burchard. lib.* 2. *cap.* 180. *Inopar.* 6. *cap.* 225. *decret.*

CAP. XVIII.

Clericus, qui de crimine poſtulatus apud iudicem ſæcularem ſe purgat, amitrat locum ſuum. *Carth. cap.* 15. *G. Carth. iij. cap.* 9. *L.*

CAP. XIX.

11. q. 1. Placuit. c. 12. Si quis ab Imperatore iudiciorum publicorum cognitionem petierit, proprio honore priuetur. *Carth. cap.* 107. *G. Milen. cap.* 19. *L. Afric. cap.* 71. *L.*

CAP. XX.

21. q. 5. c. 1. Si clericus relicto officio ſuo propter diſtrictionem ad ſæcularem iudicem fortaſſe cõfugerit; & is, ad quem recurrit, ſolarium ei defenſionis impenderit, cum eodem de Eccleſiæ communione pellatur. *Agath. cap.* 8. *Capitul. lib.* 6. *cap.* 143. *& lib.* 7. *cap.* 190. *in addit.*

CAP. XXI.

11. q. 1. c. 18. & 48. Clericus non quemquam præſumat apud ſæcularem iudicem, Epiſcopo non permittente, pulſare; ſi pulſatus fuerit, non reſpondeat, nec proponat, nec audeat criminale negotium in iudicio ſæculari proponere. *Agathen. cap.* 32. *Vermatien. cap.* 61. *Capitul. lib.* 6. *cap.* 155. *Inopar.* 6. *cap.* 307. *decret.*

CAP. XXII.

Nullus clericus de qualibet cauſſa extra diſcuſſionem Epiſcopi ſui à ſæculari iudice iniuriam patiatur, aut cuſtodiæ deputetur. Quod ſi quicumque iudex cuiuſcumque clericum, abſque cauſſa criminali id eſt homicidio, furto, aut maleficio, hoc facere præſumpſerit, quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, Eccleſiæ liminibus arceatur. *Matiſcon. cap.* 7.

CAP. XXIII.

Licet reuerendiſſimi canones, atque ſacratiſſimæ leges de Epiſcopali audientia in ipſo pene Chriſtianitatis principio ſententiã protulerint: tamen quoniam eadem poſtpoſita, humana in ſacerdotes Dei graſſatur temeritas, ita vt de atriis venerabilium Eccleſiarum violenter abſtractos, ergaſtulis publicis addicant: cenſemus, vt Epiſcopum nullus ſæcularium faſcibus præditus iure ſuo contumaciter, ac perperam agens de ſancta Eccleſia, cui præeſt, trahere audeat: ſed ſi aliquid contentionis aduerſus Epiſcopum potentior perſona habuerit, pergat ad Metropolitanum Epiſcopum, & ei cauſſas alleget, & ipſius ſit poteſtatis honorabilem Epiſcopum, de quo agitur, euocare, vt in eius præſentia accuſatori reſpondeat, & appoſitas ſibi actiones extricet. Quod ſi talis fuerit immanitas cauſſæ, vt eam ſolus Metropolitanus definire non valeat, aduocet ſecum vnum, vel duos Coëpiſcopos. Quod ſi & ipſis dubietas fuerit, conciliabulum definito die, vel tempore inſtituant, in quo vniuerſi rite collecti fratris ſui, & Coëpiſcopi cauſſas diſcutiant, & pro merito, aut iuſtificent, aut culpent, &c. Hoc decretum à nobis præfixum, qui fuerit audacter tranſgreſſus, tam ipſe, quam omnes, qui ei conſenſerint, vſque ad generale concilium, anathemate de Eccleſia ſeparentur. *Matiſcon. ij. c.* 9.

CAP XXIV.

Quod de Epiſcopis cenſuimus, vim obtineat, & in clero, vt neque presbyter, neque diaconus, neque ſubdiaconus de Eccleſiis trahantur, aut iniuriam aliquam inſcio Epiſcopo eorum patiantur. Sed quidquid quis aduerſus eos habuerit, in notitiam Epiſcopi proprij perducat, & ipſe cauſſam iuſtitia præeunte diſcutiens, animo clericos accuſantis ſatisfaciat. *Matiſcon. ij. c.* 10.

CAP. XXV.

Si Abbates, vel Monachi, aut Agẽtes monaſteriorum patrocinio ſæculari vtantur, vel ad Principis præſentiam ſine Epiſcopi ſui permiſſu, ambulare audeant, à ſuis Epiſcopis excommunicentur. *Cabilon. c.* 15.

CAP. XXVI.

De clericis adeuntibus Imperatorem, hoc placet modis omnibus obſeruare, quod de eis in ſacris canonibus conſtitutum eſt. *Magunt. c.* 24.

CAP. XXVII.

Cõſtantinus Imperator Epiſcopis ait: Deus inquit, cõſtituit vos ſacerdotes, & poteſtatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi; & ideo nos à vobis recte iudicamur, vos autem non poteſtis ab hominibus iudicari: propter quod Dei ſolius inter vos expectate iudicium; & veſtra iurgia, quæcumque ſunt, ad illud diuinum reſeruentur examen. Vos etenim

nobis à Deo dati eſtis Dij, & conueniens non
eſt, vt homo iudicet Deos; ſed ille ſolus, de quo
Pſal. 81. ſcriptum eſt; Deus ſtetit in ſynagoga Deorum,
in medio autem Deos diſcernit. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 8. Aquiſgranen. ij. ſub. Ludou. part. vlt. cap. 5. Euſeb. lib. 10. cap. 1.*

Sine accuſatione nemo damnetur. Tit. VI.

CAPVT I.

3. q. 6. ca. quamuis 7. 30. q. 5. c. vlt. Reliquorum clericorum cauſſas (*præter Epiſcopos*) apud Prouinciales, & Metropolitanos, atque Primates ventilare, & iuſte definire licet. Iudicantem tamen oportet cuncta rimari, &c. Nihil tamen abſque legitimo, & idoneo accuſatore fiat. Nam & Dominus
2. quæſt. 4. c. noſter Ieſus Chriſtus Iudam furem eſſe ſciebat, ſed quia non eſt accuſatus, ideo non eſt eiectus, & quidquid inter Apoſtolos egit, pro dignitate miniſterij ratum manſit. Nam ſi leges ſæculi accuſatores requirunt, quanto magis Eccleſiaſticæ regulæ; docent enim terreſtica, & humana, quæ ſint Eccleſiaſtica, atque cæleſtia. *Eleuth. epiſt. vn. in med. vid. Iul. epiſt. ad Epiſc. Orient. cap. 31. Hadrian. Papa cap. 24. ad Epiſcop. Mediom. Capitul. lib. 5. cap. 246. Burchard. lib. 16. cap. 30. Iuo lib. 4. tit. 12. cap. 12 & tit. 11. cap. 8. 12. 13. panor. & par. 6. cap. 316. & 317. decreti. Anſelm. lib. 3. cap. 64. & cap. 88.*

Cap. II.

3. q. 9. c. 8. quia accuſare. Neque vllus vnquam iudicetur, antequã legitimos accuſatores præſentes, habeat, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcell. epiſt. 2. ante med. Damaſ. epiſt. 6. in fin. vid. Iul. epiſt. 2. cap. 31. Iuo par. 6. cap. 348. decreti. Anſel. lib. 3. c. 47.*

Cap. III.

Relatum eſt ad ſedem Apoſtolicam, vos accuſationem fratrum per ſcripta ſuſcipere
3. q. 9. Qui accuſare. c. 8. abſque legitimo accuſatore, quod deinceps in omni orbe terrarum fieri, Apoſtolica auctoritate, prohibemus, &c. Neque vllus vnquam iudicetur, antequam legitimos accuſatores præſentes habeat. *Damaſ. epiſt. 6. Anſelm. lib. 3. cap. 47. Iuo par. 6. cap. 348.*

Cap. IV.

Sunt nonnulli, qui indiſcuſſos poteſtate tyrannica, non canonica auctoritate damnant, & ſicut nonnullos gratia fauoris ſublimant, ita quoſdam odio, inuidiaque permoti humiliant, & leui opinionis aura condemnant, quorum crimina non approbant. Ideoque communi decreto cenſemus, vt quandoeumque aliquis Epiſcoporum criminatur, congregatis omnibus eiuſdem prouinciæ Epiſcopis, cauſſa eius audiatur, vt non occulte iudicetur, vel condemnetur, qui ab aliis prius iudicari non poteſt, niſi ab iis, à quibus ordinari potuit. Quod ſi aliter factum fuerit, nullas vires habebit. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 25. Capit. li. 7. c. 330.*

In prouincia fiat accuſatio. Tit. VII.

CAPVT I.

Salua Apoſtolicæ Eccleſiæ auctoritate, nullus Epiſcopus extra ſuam prouinciam ad iudicium deuocetur; ſed † euocatus ipſe † euocatio. canonice in loco omnibus congruo, tempore ſynodali, ab omnibus comprouincialibus Epiſcopis audiatur; qui concordem ſuper eum, canonicamque proferre debent ſententiam. Quoniam ſi hoc minoribus tam clericis, quam laicis conceſſum eſt, quanto magis de Epiſcopis ſeruari conuenit? *Nican. cap. 54. apud Iul. epiſt. 2. cap. 17. Hadrian. ad Epiſcopum Mediom. cap. 18. Burchar. lib. 1. cap. 170. Iuo par. 5. cap. 280. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 88. Capitul. lib. 7. cap. 314.*

Cap. II.

Si quis ſuper quibuſlibet criminibus quemlibet clericum pulſandum crediderit, in pro- 3. q. 6. c.
uincia, in qua conſiſtit ille, qui pulſatur, ſuas 17.
exerceat actiones; nec æſtimet eum alibi, aut longius ad iudicium protrahendum, illi vero, qui pulſatus fuerit, ſi iudicem ſuſpectum ha- c. 2. de
buerit, liceat appellare. *Nican. cap. 60. apud* reg. iur.
Iulium epiſt. 2. cap. 25. Eleuth. epiſt. vn. in med. c. in 1. col.
3. Felix epiſt. 1. poſt prin. Hadrian. Papa cap. 8. ad Epiſcop. Mediom. Capitul. lib. 7. cap. 144. in additis. Iuo par. 6. cap. 318. & 329. decr. Anſel. lib. 3. cap. 28.

Cap. III.

Si quis non hæreticus, &c. dicat ſe habere eccleſiaſticam accuſationem contra Epiſcopum, ante omnes prouinciæ Epiſcopos inſtituat accuſationes, & illic probet crimina, &c. CP. *cap. 6.*

Cap. IV.

De accuſatione Epiſcoporum ſynodus lxx. c. 2. de
Epiſcoporum dixit; Si quis Epiſcopus ab illis accuſ.
accuſatoribus, qui recipiendi ſunt, fuerit ac- apud
cuſatus, &c. tunc ad ſummos Primates cauſſa Greg. ix.
eius canonice deferatur; qui in congruo loco, & in 1.
intra ipſam prouinciam, tempore congruo, id col.
eſt, autumnali, vel æſtiuo, conſilium regulariter conuocare debebunt, ita vt ab omnibus eiuſdem prouinciæ Epiſcopis, inibi audiatur, &c. quia vltra prouinciæ terminos accuſandi ante licentia non eſt, quam audientia rogetur. *Felix in ſynodo lxx. Epiſcop. epiſt. 2. in princ. Hadrianus Papa cap. 5. ad Epiſcop. Mediom. Burch. lib. 1. cap. 174. Iuo par. 5. cap. 292. decret. Capit. lib. 7. cap. 143. in additis.*

Cap. V.

Neminem exhiberi de prouincia ad pro- 3. q. 6. c.
uinciam, vel ad comitatum oportet, niſi ad re- 16.
lationem Iudicis, ad quem fuerit appellatum,

id eſt, vt actor ſemper rei forum ſequatur. *Fœlix in ſynodo lxx. Epiſcoparum. epiſt. 2. in med. Hadrian. cap. 5. ad Epiſcop. Mediom. Inopar. 5. ca. 248. & par. 6. cap. 331. decret. & in epiſt. 215. ad Hildeb. Cenomanen. Epiſcopum. c. 179. Capitul. lib. 7. c. 143. in additis.*

CAP. VI.

3. q. 6. c. 11. Peregrina iudicia, ſalua in omnibus Apoſtolica auctoritate, generali ſanctione prohibemus; quia indignum eſt, ab externis, vt iudicetur, qui Prouinciales, & à ſe electos debet habere iudices; niſi fuerit appellatum: vnde oportet, ſi aliquis Epiſcoporum ſuper certis accuſetur criminibus; vt ab omnibus audiatur, qui ſunt in Prouincia, Epiſcopis: † alibi. quia non oportet accuſatum * alicubi, quam in foro ſuo audiri. *Fabianus epiſt. 3. c. 2. Xyſtus iij. in epiſt. 1. ca. 3. Nican. ca. 53. apud Iulium epiſt. 2. ca. 16. Fœlix in ſynodo lxx. Epiſcoporum. epiſt. 2. Hadrian. Pap. c. 17. ad Epiſcopum Mediom. Burc. li. 1. c. 147. Inopar. 5. cap. 248. & c. 260. & par. 6. cap. 331. decret. & epiſt. 179. Anſelm. lib. 3. c. 73. Capitul. lib. 7. c. 309 & in additis. c. 145. Cæſar. lib. 5. c. 25. Tarrac. lib. 6. ca. 150.*

CAP. VII.

3. q. 6. c. 1. & c. ult. Reuera ſemper ibi cauſſa agatur, vbi crimen admittitur. *Fabius epiſt. 3. c. 4. Xyſtus iij. ep. vnica. c. 4. Hadrian. ad Epiſcopum Mediom. c. 48. Burch. lib. 16. c. 3. Ivo lib. 4. tit. 7. c. 21. Capit. lib. 7. cap. 365.*

CAP. VIII.

Ne cui liceat, ſine præiudicio Romanæ Eccleſiæ, relictis his ſacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Eccleſias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare Prouincias, vel aliarum Prouinciarum Epiſcoporum iudicium experiri, vel pati. *Marcellus epiſt. 1. ante medium.*

CAP. IX.

3. q. 6. c. c. 4. & c. 16. in fin. Similiter in iam fata ſynodo (*Nicæna*) ſtatutum eſt, vt [vltra Prouinciæ terminos, accuſandi licentia non progrediatur, niſi ad hanc Apoſtolicam fuerit ſedem prouocatum, ad quam omnes, qui voluerint libere, & abſque vllo impedimento, à quibuſdam agendo, confluere debent. *Iulius epiſt. 2. c. 32. Stephanus epiſt. 2. c. 7. Hadrianus ad Epiſcopum Mediom. c. 2. & c. 10. Ivo lib. 4. tit. 5. c. 4. panor. & epiſt. 29. Anſelm. lib. 3. c. 74. Capitul. lib. 6. c. 287. & in additis c. 143. Tarraconen. lib. 2. c. 19.*

CAP. X.

4. q. 9. c. 7. Nec extra propriam fiat Prouinciam primo diſcutionis accuſatio ſine Apoſtolica præceptione, cui in omnibus cauſſis debet reuerentia cuſtodiri; quoniam & antiqua docet hoc patrum regula, in qua, & imperialia pariter ſtatuta concinunt. Criminum, inquiunt diſcuſſio ibi agenda eſt, vbi crimen admiſſum eſt. Nam alibi criminum reus prohibetur audiri. Et alibi in canonibus præcipitur; Quæcumque negotia in ſuis locis, vbi orta ſunt, finienda ſunt, & reliqua talia his ſimilia: ſalua tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate. *Damaſ. ep. 3. c. 8. Inopar 6. c. 347. decret.*

CAP. XI.

Si quæ cauſſæ, vel contentiones inter clericos, vel inter laicos ſuperioris, vel inferioris gradus fuerint exortæ; ſecundum ſynodum 11. q. 1. c. 27. Nicænam, congregatis omnibus eiuſdem Prouinciæ Epiſcopis, iudicium terminetur; nec alicui liceat, ſine præiudicio tamen Romanæ Eccleſiæ, cui in omnibus rebus debet 3. q. 6. c. 14. non liceat. reuerentia cuſtodiri, relictis his ſacerdotibus, qui in eadem Prouincia Dei Eccleſias nutu diuino gubernant, ad alias conuolare Prouincias: Quod ſi quis forte præſumpſerit, & ab officio cleri ſubmotus; & iniuriarum reus ab omnibus iudicetur. *Innocentius ad Victr. epiſt. 2. c. 3. Iſidor. in prologo conciliorum. Anſelm. lib. 2. c. 53. & lib. 3. c. 75. Capitul. lib. 6. c. 287. & lib. 7. cap. 109. Cæſar. lib. 5. c. 10. Tarrac. lib. 1. c. 148.*

CAP. XII.

Non oportet, vt degradetur, vel dehonoretur 6. q. 3. c. 2. vnaquæque Prouincia; ſed apud ſemetipſam habeat iudices, ſacerdotes, & Epiſcopos ſingulos videlicet iuxta ordines ſuos; & quicumque cauſſam habuerit à ſuis iudicibus iudicetur, & non ab alienis: id eſt à ſuæ iuſtis iudicibus Prouinciæ, & non ab externis, niſi à iudicatis fuerit appellatum. *Pelag. y. epiſt. 1. ante fin. Iualib. 4. tit. 3. c. 2. panorm. Anſelm. lib. 6. c. 107. Tarrac. lib. 2. c. 21.*

CAP. XIII.

Omnis accuſatio intra Prouinciam audiatur, & à comprouincialibus terminetur. 2. q. 6. c. 16. Nemini. *Hadr. ad Epiſcop. Mediom. cap. 10. Capitul. lib. 6. cap. 287.*

CAP. XIV.

Prudentiſſime, iuſtiſſimeque Nicæna, ſiue Africana decreta definierunt, quæcumque negotia in ſuis locis, vbi orta fuerint, finienda. maxime quia vnicuique conceſſum eſt, ſi iudicio offenſus fuerit cognitorum, ad concilium ſuæ Prouinciæ, vel etiam vniuerſale prouocare. *Hadrian. ad Epiſcopum Mediom. c. 22. Afric. concil. in epiſt. ad Caleſtin. Carthagi. cap. 138. G. 105. L. Capitul. lib. 6. c. 287.*

CAP. XV.

Clericus, ſiue laicus, ſi crimine, aut lite pulſatus fuerit, non alicubi, quam in foro ſuo, audiatur. 11. q. 1. c. 49. *Hadr. ad Epiſcopum Mediom. c. 33. Capitul. lib. 7. c. 332.*

CAP. XVI.

Cum ſtatutum ſit omnibus nobis, & æquum ſit pariter, & iuſtum, vt vniuſcuiuſque cauſſa illic audiatur, vbi eſt crimen admiſſum, &c. Agere illic cauſam oportet, vbi & accuſatores habere, & teſtes ſui criminis poſſint. *Cyprian. epiſtol. ad Cornelium initium eſt: Legi litteras tuas.*

De loco accuſationis.
Tit. VIII.

CAPVT I.

NEmo clericum quemlibet in publico examinare præſumat, niſi in eccleſia, &c. Et ſi quis clericus accuſans clericum in curiam introierit, anathema ſuſcipiatur. *Syno. Rom. cclxvij. Epiſcoporum ſub Silueſtro.*

Cap. II.

Cum ad iudicium venerit Epiſcopus, &c. in loco, vnde eſt ille, qui accuſatur, aut ſi alibi alicuius temerariæ multitudinis vim metuerit, locum ſibi congruum eligat, quo abſque timore ſuos, ſi neceſſitas expoſcerit, teſtes habere, & abſque impedimento ſuam canonice ſententiam finire valeat. *Felix ij. in ſyn. Rom. epiſt. 1. cap. 8.*

Cap. III.

De deligendo loco idoneo ad iudicia exercenda. *Nican. cap. 54. apud Iulium epiſt. 2. cap. 17. Felix epiſt. 2. in prin.*

Cap. IV.

Accuſatus, ſiue accuſator in loco, vnde eſt accuſatus, ſi timeat inhoneſtam cauſſæ expeditionem, locum ſibi eligat vicinum, in quem poſſit facile teſtes adducere, & illic negotium terminetur. *Carth. cap. 30. G.*

Cap. V.

v. 11. q. 1. c. 33. Nullus. Silueſter conſtituit, vt nullus clericus propter quamlibet cauſſam in curiam introiret, nec ante iudicem cinctum cauſſam diceret niſi in eccleſia. *Damaſ. in Silueſtri.*

De tempore accuſationis.
Tit. IX.

Vide lib. xxix. tit. xxij. quibus adde.

CAPVT I.

SI quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui recipiendi ſunt, fuerit accuſatus, &c. tunc ad ſummos Primates cauſſa eius canonice deferatur; qui in congruo loco, infra ipſam prouinciam, tempore congruo, id eſt, autumnali, vel æſtiuo concilium regulariter congregare debebunt, *Felix epiſt. 2. in prin. Had. ad Epiſ. Mediom. c. 5. in princ. Burch. lib. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 292. decret. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit.*

Quales eſſe debeant accuſatores.
Tit. X.

CAPVT I.

3. q. 5. c. 7. 8. ACcuſatores, & accuſationes, quas leges ſæculi non adſciſcunt, & nos vnanimiter ſubmouemus; ne fiat in diſtricta probatione impietas, cum recta ſit iudicij in electione ſententia. *Nican. cap. 23. apud Iul. epiſt. 2. cap. 5. Teleſph. epiſt. 1. cap. 4. Steph. epiſt. 2. cap. 3. Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 11. Iſid. in prolog. concil. Ennod. pro Symma. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. & par. 6. cap. 315. & 127. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 13. & cap. 18. & 20. Capitul. lib. 7. cap. 108. & 307. & in addit. cap. 148.*

Cap. II.

Decernimus, nec accuſatores, vel teſtes ſuſcipi, qui non ſunt idonei. *Nican. cap. 33. apud Iul. epiſt. 2. cap. 9. Teleſph. epiſtul. 1. cap. 4. Burchard. lib. 1. cap. 144. Iuo pa. 5. cap. 257. decret.*

Cap. III.

Omnes, qui aduerſus Patres armantur, infames eſſe cenſemus; neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accuſationem, vel ad teſtimonium recipiendos. *Nican. cap. 41. apud Iul. epiſt. 2. c. 10. Alex. epiſt. 1. ca. 1. Teleſph. epiſt. 1. ca. 4. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo pa. 5. c. 257. decret.*

Cap. IV.

Semper in accuſatione clericorum primo perſona, fides, vita, & conuerſatio blaſphemantium perſcrutetur. Nam fides omnes actus hominis præcedere debet: quia dubius in fide infidelis eſt. Nec eis omnino eſt credendum, qui veritatis fidem ignorant, nec rectæ conuerſationis vitam ducunt: quoniam tales facile, & indifferenter lacerant, & criminantur recte, & pie viuentes. Ideo ſuſpicio eorum diſcutienda eſt primo, & corrigenda. Neque accuſatoribus ſuſpectis, & de inimicorum domo prodeuntibus eſt credendum. *Nican. cap. 45. apud Iul. epiſt. 2. cap. 11. Xyſt. epiſt. 1. in fin. Burch. lib. 1. cap. 44. Iuo par. 5. cap. 257. decr. Hadrian ad Epiſcop. Mediom. cap. 4. Capitul. lib. 5. cap. 183. & 239. & lib. 7. cap. 147. in addit.* cap. 1. de hæret. ap. Greg. ix. & in 1. coll.

Cap. V.

Infames eſſe cenſemus omnes, qui ſuam Chriſtianam præuaricantur legem, aut canonicam poſtponunt auctoritatem. *Nican. cap. 49. apud Iul. epiſt. 2. cap. 15. Dionyſ. epiſtul. 2. in fine.*

Cap. VI.

Alienis erroribus ſociatum, vel à ſui propoſiti tramite recedentem, aut ſacris canonibus inobedientem ſuſcipere non poſſumus nec impetere recte credentes, vel ſanctorum Patrum ſanctionibus obtemperantes permittimus. *Nican. cap. 52. apud Iul. epiſt. 2. cap. 15. Hygin. epiſt. 2. in med. qui addit:* Quia inter fideles, & infideles magna debet eſſe diſcretio. *Dionyſ. epiſt. 2. poſt med. Caſar. lib. 5. cap. 31.* 2. q. 7. c. 23. 3. q. 4. c. 1.

Cap. VII.

Criminationes maiorum natu per alios ne fiant, nec per ipſos, qui crimina intendunt, ſi tamen ipſi digni, & irreprehenſibiles appa- 2. q. 7. c. 51.

ruerint, & actis publicis docuerint, omni ſe carere ſuſpicione, atque inimicitia, & irreprehenſibilem fidem, atque conuerſationem ducere. *Nican. cap. 58. apud Iulium. epiſtul. 2. cap. 20. Hygin. epiſt. 1. in fin. Luci. epiſt. 1. in prin. Dionyſ. epiſtol. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 326. decret.*

CAP. VIII.

3. q. 4. c. 10. Detractores, qui diuina auctoritate eradicandi ſunt, & fautores inimicorum ab Epiſcopali ſubmouemus accuſatione. Similiter ne ſummorum quiſpiam, minorum accuſationibus impetatur, aut diſpereat. *Nicæn. cap. 66. apud Iulium epiſt. 2. cap. 28. Zepher. epiſt. 1. in princip. Felix epiſt. 1. in prin. Anſelm. lib. 3. cap. 35. & 58. Capitul. lib. 7. cap. 307.* 2. q. 7. Maiorū. c. 11.

CAP. IX.

Placuit ſanctæ ſynodo Epiſcoporum, qui CP. conuenerunt, nec omnibus eorum, qui eccleſias adminiſtrant, accuſationes permittere. nec omnes excludere: ſed ſi quis propriam quidem querelam, id eſt, priuatam intendat Epiſcopo, vt detrimento aliquo, vel iniuria aliqua ab ipſo affectus, in huiuſmodi accuſationibus, nec accuſatoris perſonam, nec religionem examinari, oportet enim Epiſcopi conſcientiam eſſe omnibus modis liberam, & eum, qui ſibi iniuriam factam eſſe dicit, cuiuſ-
4. q. 1. c. 2. cumque ſit religionis, ius ſuum conſequi. ſi autem ſit crimen eccleſiaſticum, quod Epiſcopo intenditur, tunc examinare perſonas accuſatorum: vt primum quidem hęreticis nō liceat orthodoxos Epiſcopos pro rebus eccleſiaſticis accuſare. Hæreticos autem dicimus, & qui olim ab eccleſia abdicati ſunt, & qui ſunt poſtea à nobis anathematizati. Ad hæc autem & eos, qui ſe ſanam quidem fidem confiteri præ ſe ferunt, occulti autem ſunt, & abſciſſi, & aduerſus canonicos noſtros Epiſcopos congregationem faciunt. Præterea autem, & ſi aliqui eorum ab eccleſia ob aliquas cauſſas prius condemnati, & eiecti, vel excommunicati fuerint, ſiue ex clero, ſiue ex laicorū ordine, nec eis licere Epiſcopum accuſare, priuſquam proprium crimen abſterſerint. Similiter autem & eos, qui prius rei facti, accuſatique ſunt, non prius ad Epiſcopi, vel aliorum clericorum accuſationem admitti, quam ſe. obiectorum ſibi criminum inſontes oſtenderint. Sed ſi nonnulli, nec hæretici, nec excommunicati fuerint, nec prius damnati, nec aliquorum criminum accuſati, dicant autem ſe habere aliquas aduerſus Epiſcopum criminationes; eos iubet ſancta ſynodus, primum quidem apud prouinciæ Epiſcopos accuſationem perſequi, & apud eos probare crimina Epiſcopi, qui aliquarum rerum accuſatur, &c. Si quis autem iis, quæ, vt prius declaratum eſt, decreta fuerunt, contempris, auſus fuerit, vel Imperatoris aures moleſtia afficere, vel ſæcularium Principum iudicia, vel vniuerſalem ſynodum perturbare, neglectis diœceſis Epiſcopis; eum nullo modo eſſe ad accuſationem admittendum, vt qui canonibus iniuriam fecerit, & eccleſiaſticum ordinem euerterit. CP. *cap. 6. vide Nicol. Papam in epiſt. ad Michael. Imper. poſt prin. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor & par. 14. cap. 70. decret.*

CAP. X.

Clerici, vel laici, qui accuſant Epiſcopos, vel clericos, non ſuſcipiantur ſine examine eorum. *Chalcedon. cap. 21. Capitul. lib. 1. cap. 30. lib. 7. cap. 84. Anſelm. lib. 3. cap. 115. in Rom.* 2. q. 7. clericos c. 49.

CAP. XI.

Si ex vtraque parte ad cauſſam dicendam venerint, quia vnus abſque altero audiri non debet, quærendum eſt in iudicio, cuius ſint conuerſationis, & fidei, atque ſuſpicionis accuſatores; aut qua intentione hoc faciant: quia ad hoc admitti non debent, niſi bonæ conuerſationis, & rectæ fidei viri, hi videlicet, qui omni ſuſpicione careant, & bona vita clareat, neque infames exiſtant. Quod [ſi accuſatorum perſonæ in iudicio Epiſcoporum culpabiles apparuerint, ad arguendum non admittantur, niſi proprias cauſſas aſſerere, non tamen criminales, vel eccleſiaſticas voluerint. *Felix in ſynod. lxx. Epiſcoporum epiſt. 2. ante med. Had. Papa ad Epiſcop. Mediom. c. 5. them. 5. & 6. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 5. & 24. panor. & par. 5. cap. 248 & par. 6. cap. 331. & 418. decret Capitul. lib. 5. cap. 241.* 3. q. 10. c. 3. & 4. 9. 6. c. 3. & 4.

CAP. XII.

Nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *Silueſt. in ſynod. Rom. cclxvij. Epiſcopor.* 2. q. 7. c. 2.

CAP. XIII.

Teſtes, & accuſatores ſine aliqua ſint infamia, vxores, & filios habentes, & omnino Chriſtum prædicantes. *Silueſt. in ſynod. Rom. cclxvij. Epiſcopor.* 2. q. 4. c. 2. 6. q. 1. c. 6.

CAP. XIV.

Preſbyter non aduerſus Epiſcopum, non diaconus aduerſus preſbyterum, non ſubdiaconus aduerſus diaconum, non acolythus aduerſus ſubdiaconum, non exorciſta aduerſus acolythum, non lector aduerſus exorciſtam, non oſtiarius aduerſus lectorem det accuſationem aliquam *Syno. Rom. cclxvij al. cclxxxiv. Epiſcopor. ſub Silueſt. c. 3. Hadria. ad Epiſcop. Mediom. cap. 68. Nicol. epiſt. ad Michael. Imp. in med. Magunt. ſub Arnul. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 151. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 264. decreti. Capitul. lib. 1. cap. 139. Cæſar. lib. 5. ca. 33.* 2. q. 7. clericum c. 10.

CAP. XV.

Nemo diaconus aduerſus preſbyterum afferat crimen turpitudinis. *Synod. Rom. cclxvij. al. cclxxxiv. Epiſcopor. ſub Silueſt. ca. 18.*

CAP. XVI.

Nulli infami, neque ſacrilego de quocumq. liceat negotio aduerſus religioſum Chriſtianum, quamuis humilis ſeruiliſque perſona ſit, teſtimonium dicere; nec de qua libet re, actione, aut inſcriptione Chriſtianum impetere. *Felix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 5.*

Cap. XVII.

Teſtificandi, vel accuſandi licentia denegetur iis, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatem, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter ptohibita neglexerint. *Felix in ſyn. Rom. epiſt. 1. cap. 9.*

Cap. XVIII.

Multum derogatio præualet, quando derogatori creditur : ideo variis detractionibus, atque accuſationibus non decet labefactari Primatem, ſed magis patrum regulis roborari. Nec facile, aut indifferenter ſuſcipere accuſationes præſumat, dicente Domino:
Exod. 13. Non ſuſcipias vocem mendacij; ſed prius probare debet ſuſpicionem, & cauſſam, aut quo animo hoc faciat, & poſtmodum ſuſcipere; quia veritatis profeſſionem, propinquitatis, inimicitiæ, timoris, amoris, odij, & cupiditatis intentio impedire, & aduerſa fratribus irrogare ſolet. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. epiſt. 1. c. 10. Capitul. lib. 6. c. 287.*

Cap. XIX.

Perſonæ accuſantium tales eſſe debent, quarum fides, & conuerſatio, & vita probabilis, & abſque reprehenſione ſit, & quæ omni careant ſuſpicione; quia & hoc, te præſente, vt bene noſti, in Nicæna ſynodo propter malorum hominum infeſtationem ab omnibus definitum eſt: licet prauorum hominum inſidiis ſint hæc, & alia quam plura deleta; &c. Primo ſemper in omni Epiſcoporum accuſatione, vita, perſona, & conuerſatio accuſantium enucleatim inquiratur: & poſtmodum ea, quæ obiiciuntur fideliter pertractentur: quoniam nihil aliter fieri debet, niſi impetitorum prius requiratur fides perſonæ, vita, & actus diſcutiantur. Quia non debet prauorum, aut inſidiantium hominum pernicie vi-
3. q. 5. c. 11. ta lacerari innocentium, &c. [nullus ſeruus, libertus, infidus, criminibus irretitus, calũniator, qui inimicitiis ſtudet, qui frequenter litigat, & ad accuſandum, vel detrahendum eſt facilis: nulla infamis perſona, vel omnes, quos ad accuſanda crimina publica, leges publicæ non admittunt, permittantur Epiſcopos accuſare. Quoniam accuſatores, & accuſationes, quas leges ſæculi non recipiunt, qua ratione ſacerdotalis eas recipere debeat ordo, inuenire nequeo? cum hæc & in Nicæna ſynodo prohibita ſint; & illi magis ab iſtis, non iſti ab illis iudicari debeant : & Apoſtolus dicat : Spiri-
1. Cor. 2. tualis indicat omnia, ipſe vero à nemine iudicatur. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. epiſt. 1. cap. 11. 13. 14. Hadr. Pap. ad Epiſcopum Mediom. c. 19. Anſel. lib. 3. cap. 62.*

Cap. XX.

Hæretici, à quibus nimium opprimimur, excommunicatique, homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, ſeu qui ad ſortilegos, magoſque concurrerint, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi, &c. Quod ſi legitimi non fuerint accuſatores, nõ fatigetur Epiſcopus: quia ſacerdotes ad ſacrificandum vacare debent, non ad litigandum. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. c. 5. & 17. Burch. lib. 1. c. 129. Iuo par. 5. c. 279. decret.* *c. 1. de accuſ. Greg. ix. & in 1. collect.*

Cap. XXI.

Iudices, & accuſatores tales eſſe debent, qui omni careant ſuſpicione, & ex radice caritatis ſuam deſiderent promere ſententiam, &c. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. c. 21.*

Cap. XXII.

Non licet quemquam accuſare Pontificem ſuum : quoniam iudex non iudicabitur. *Acta contra Polychronium cap. 8. in ſynod. Rom. ſub Xyſto iij. Nicol. epiſt. ad Michael. Imperat. ante med.*

Cap. XXIII.

Per ſetuos de iis, quæ obiiciebant, ſe eum loquebantur, poſſe conuincere, &c. Quæ res canonibus, & ipſis legibus erat inimica: cum patrum ſtatuta ſanxiſſent, quos ad accuſationem leges ſæculi non admittunt, his dicendi in cognitione, vel accuſandi † aliquid denegandam eſſe licentiam. *Syn. Rom. iv. ſub Symmach. ante med.* *† aliquẽ.*

Cap. XXIV.

Eſt à multis anteceſſoribus noſtris ſynodaliter definitum, atque firmatum, vt oues, quæ paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitauerit, præſumant; nec vllatenus pro quacumque re alia, † niſi pro ſua iniuſtitia, accuſare audeant: quoniam paſtorum actus gladio † oris non ſunt feriendi, quamquam rite reprehendendi æſtimentur. *Symmach. in ſyn. Rom. v. in princip. Greg. lib. 12. epiſt. 31. Ioann. epiſt. 1. in prin. vid. Euſeb. ep. 2. ante fin.* *2. q. 7. c. 13.* *† nec.* *† ouis.*

Cap. XXV.

Accuſatoribus inimicis, vel de inimici domo prodeuntibus, vel qui cum inimicis immotantur, aut ſuſpecti ſunt, non credatur: ne irati nocere cupiant, ne læſi vlciſci ſe velint. *Symmach. in ſynod. Roma. v. ante fin. Ioan. epiſt. 1. in med. Capitul. lib. 7. c. 14. in additis.* *3. q. 3. c. 5.*

Cap. XXVI.

Homicidas, & adulteros, ac cunctos criminalibus nexibus alligatos, & qui eis coæquales non erant, ab eorum (*Epiſcoporum, vel presbyterorum*) vexatione, & accuſatione dicente Domino prohibebat (*Petrus Apoſtolus*:) quia diſcipulum ſupra magiſtrum eſſe, aut vllam ei iniuriam inferre nullatenus debere oportet. Infames etiam omnes, & quos Primates, & leges ſæculi non ſuſcipiunt, ſed & laicos ab eorum accuſatione, & vexatione, ſemper repelli debere rogabat, &c. Maiores vero à minoribus nec accuſari, nec iudicari vllatenus poſſe dicebat: quoniam non ſolum hoc diuinas, ſed & leges ſæculi inhibere docebat. &c. *Clemen. epiſtul. 1. poſt med. Anſelm. lib. 3. cap. 1.* *6. q. 1. B. Petrus. c. 5.* *Mat. 10.*

Cap.

Cap. XXVII.

5. q. 4. c. 2. Beatus prædeceſſor noſter Clemens vir Apoſtolicus, & ſpiritu Dei plenus, vna cum ſanctis collegis ſuis ſtatuit, dicens: Accuſandi, vel teſtificandi licentia denegetur iis, qui Chriſtianæ religionis,& nominis dignitatem, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Tranſgreſſores enim ſponte legis ſuæ, eiuſque violatores & recedentes apoſtatæ nominantur. Omnis enim apoſtata refutandus eſt ante reuerſionem ſuam; non in accuſatione recte agentium, aut teſtimonio ſuſcipiendus; quia
Iacob. 1. vir duplex animo inconſtans eſt in omnibus viis ſuis. Quicumque autem, vt ait Apoſtolus Iacobus totam legem ſeruauerit, offen-
Iacob. 2. derit autem in vno, factus eſt reus omnium, &c. *Anacl. epiſt. 1. cap. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 10.*

Cap. XXVIII.

Accuſatio quoque eorum, &c. non niſi ab
2. q. 7. c. 15. idoneis, & probatiſſimis viris, qui & ſuſpicionibus, & ſceleribus careant, fieri debet; quia Dominus ſacri ſui corporis tractatores, à vilibus, & reprobis, & non idoneis perſonis infamari noluit, nec calumniari permiſit: ſed ipſe proprio flagello peccantes ſacerdotes à templo eiecit, vnde liquet, quod ſummi ſacerdotes, id eſt, Epiſcopi à Deo ſunt iudicandi, non ab humanis, aut prauæ vitæ hominibus lacerandi, ſed potius ab hominibus fidelibus portandi, ipſo Domino exemplum dante, quando per ſe ipſum, & non per alium
Mat. 21. Luc. 19. vendentes, & ementes eiecit de templo, &c. *Anaclet. epiſt. 2. c. 2. Troſleian. c. 5. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 6. panor. & par. 5. c. 238. decr. Anſelm. lib. 3. c. 32. Deuſded. c. 4.*

Cap. XXIX.

Si ſine crimine ſacerdos eligi præcipitur,
8. q. 1. ſi ſacerdos. c. 1. nullatenus ab hominibus criminibus irretitis accuſari, aut calumniari permittitur: nec ab aliis, quam ab iis, qui ſine crimine ſunt, & iuxta electionem, ſi neceſſitas fuerit, aut ipſi volendo Domino ſeruire elegerint, ſacerdotesque ſine crimine fieri, & ordinari poſſint, & tales per omnia fuerint, quales eligi ſacerdotes iubentur. *Anaclet. epiſt. 2. in medio.*

Cap. XXX.

Accuſatores, & teſtes eſſe non poſſunt, qui ante heſternum diem, aut nudius-tertius ini-
3. q. 5. c. 2. mici fuerunt: ne irati nocere cupiant, vel læſi ſe vlciſci velint: inoffenſus igitur accuſatorum, & teſtium affectus quærendus eſt, & non ſuſpectus. *Anaclet. epiſt. 3. in med. Burchar. lib. 1. c. 152. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 2. panorm. in Rom. & par. 5. c. 239. decret. Anſelm. lib. 3. c. 14. Tarracone. lib. 2. c. 2.*

Cap. XXXI.

Deteriores ſunt, qui doctorum vitam, moreſque corrumpunt his, qui ſubſtantias alio- 6. q. 1. c. 15. & c.
rum, prædiaque diripiunt. Ipſi enim ea, quæ 13. ex
extra nos, licet noſtra ſunt, auferunt: noſtri merito
autem detractores, & morum corruptores p. 1.
proprie nos ipſos decerpunt, & ideo iuſte infames ſunt, & merito ab Eccleſia extorres fiunt, &c. [Sententia quoque Cham filij Noë 2. q. 7. c. 12.
damnantur, qui doctorum ſuorum, vel præpoſitorum culpam produnt: ceu Cham, qui patris pudenda non operuit, ſed magis deridenda monſtrauit. Doctor autem, vel paſtor Eccleſiæ, ſi à fide exorbitauerit, erit à fidelibus corrigendus, ſed pro reprobis moribus magis eſt tolerandus, quam diſtringendus, quia rectores Eccleſiæ à Deo iudicandi ſunt, ſicut ait propheta: Deus ſtetit in ſynagoga Pſal. 81.
Deorum, in medio autem Deos diiudicat. *Anaclet. epiſt. 3. poſt med. Anſelm. lib. 3. c. 11. & c. 37. Deuſded. cap. 3. Iſidor. lib. 3. c. 38. de ſummo bono. Tarrac. lib. 2. c. 30.*

Cap. XXXII.

Non eſt itaque à plebe, aut vulgaribus hominibus arguendus, vel accuſandus Epiſco- 2. q. 7. c. 1.
pus, licet ſit inordinatus; quia pro meritis ſubditorum diſponitur à Deo vita rectorum, exemplo Dauid, &c. Ideo iſta dico, quia inſidiator bona ſæpiſſime ſolet conuertere in 1. q. 7. c. 17.
malum, & in electis ponit maculam. Vnde [ſi qui ſunt vituperatores, aut accuſatores Epiſcoporum, vel reliquorum ſacerdotum, non oportet eos à iudicibus Eccleſiæ audiri, antequam eorum diſcutiatur æſtimationis ſuſpicio, vel opinio: qua intentione, qua fide, qua temeritate, qua vita, qua conſcientia, quoue merito: ſi pro Deo, aut pro vana gloria, aut inimicitia, vel odio, aut cupiditate iſta præſumpſerint, nec ne. Hæc omnia fideliter ſunt perſcrutanda, & diligenter pertractanda. Nam ſunt nonnulli, qui præpoſitos 2. q. 7. c. 21.
ſuos peruerſe reprehendunt, ſi vel parum ipſis moleſti extiterint, &c. *Euariſt. epiſtula 2. ante med. vide Iſidor. lib. 3. cap. 38. de ſummo bono. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 8. & tit. 7. cap. 7. panorm. & par. 5. cap. 240. & par. 6. cap. 312. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 12.*

Cap. XXXIII.

Proculdubio hi, qui eos (*Epiſcopos, & reliquos ſacerdotes*) perſequuntur, & amo- 3. q. 4. c. 9. hi qui Epiſcop.
uere nituntur iniuſte contra Apoſtolicam auctoritatem, & ſi à morte prohibentur, dicente Domino: Nolo mortem peccatoris, ſed vt Ezec. 18.

conuertatur, & viuat: perpetua tamen notantur infamia, & exilio digni iudicantur ſiniſtimo; de quibus à temporibus Apoſtolorum, & infra iſta tenemus, atque decreta habemus: quibus eorum accuſandi Epiſcopos, vel teſtificandi in eos vocem obſtruimus, quos non humanis, ſed diuinis actibus mortuos ſcimus, &c. *Alex. epiſt. 1. in princip.*

Cap. XXXIV.

In accuſatione Domini miniſtrorum primo perſona, fides, vita, & conuerſatio blaſphemantium enucleatim perſcrutetur, (*vide ſupra cap. 45. Nicani concil. apud Iul.*) *Xyſt. epiſt. 1. in fin.*

Cap. XXXV.

Sicut laici, & ſæculares homines nolunt clericos recipere in accuſationibus, & infamationibus ſuis; ita nec clerici debent eos recipere in impulſationibus ſuis; quoniam in omnibus diſcreta debet ſemper eſſe, & ſegregata vita, & conuerſatio clericorum, & ſæcularium laicorum, &c. *Teleſph. epiſt. vnica. in princip.*

Cap. XXXVI.

6. q. 1. ſa- Qui proprio ote corpus Domini conficiunt,
cerdotes. ab omnibus ſunt audiendi, obediendi, atque
c. 8. timendi; & non dilacerandi, aut detrahendi,
quia à quibus ſe Domini populus benedici,
ſaluari, & inſtrui cupit; nullatenus debet eos
arguere, nec vulgus in eorum accuſatione ſuſ-
Luc. 6. cipi: populus enim ab eis docendus eſt, & cor-
ripiendus; non ipſi ab eo: quia non eſt diſci-
pulus ſuper magiſtrum, &c. Dei ergo accuſat
ordinationem, qui eos, qui ab eo conſtituuntur
ſacerdotes, accuſat, vel damnari cupit, à
Rom. c. quibus ſe omnes fideles cauere debent; quia
1. non ſolum qui faciunt, ſed etiam qui conſen-
tiunt facientibus, rei ſunt, &c. *Teleſph. epiſt.
vnic. c. 3. Hadrian. Pap. ad Epiſcop. Mediom. c. 1.
Troſleian. c. 5. Iuo par. 6. c. 314. decr. Anſelm. lib. 3. c.
13. Capital. lib. 6. c. 280. & lib. 7. c. 167.*

Cap. XXXVII.

3. q. 5. c. 7. Accuſatores, & accuſationes, quas ſæculi
8. leges non admittunt, & nos ſubmouemus, &c.
6. q. 1. c. Nec hi, qui non ſunt idonei, ſuſcipiantur ad
8. accuſationem, & omnes, qui aduerſus patres
armantur, infames eſſe cenſemus; patres enim omnes venerandi ſunt, non reſpuendi, aut inſidiandi. Hi vero, qui cum inimicis morantur, aut qui ſuſpecti habentur, minime recipiantur, quia eorum æmulatio lacerat etiam innocentes. Hunc murum firmiſſimum ſtatuerunt patres noſtri, &c. Decet in talibus cauſſis hoc maxime prouideri, vt ſine ſtrepitu concertationum, & caritas cuſtodiatur, & veritas defendatur; atque innocentes, & Domini miniſtri illæſi liberentur, &c. *Teleſphor. epiſt. vnic. c. 4. Anſel. lib. 3. c. 13.*

Cap. XXXVIII.

Oues paſtorem ſuum non reprehendant; *6. q. 1. c.*
plebs vero Epiſcopum non accuſet, nec vul- *9.*
gus eum arguat: quoniam non eſt diſcipulus
ſuper magiſtrum, neque ſeruus ſupra domi- *Luc. 6.*
num. Epiſcopi autem à Deo ſunt iudicandi,
qui eos ſibi oculos elegit; nam à ſubditis, aut
prauæ vitæ hominibus non ſunt arguendi, vel
accuſandi, aut lacerandi, ipſo Domino exem-
plum dante, quando per ſe ipſum, & non per
alium vendentes eiecit, &c. [Si quis à ſuo *Mat. 21.*
propoſito retrorſum exorbitauerit, & iuſſum *Luc. 19.*
Apoſtolicæ ſedis libenter tranſgreſſus fuerit, *3. q. 4. c.*
infamis efficitur. Reprobari oportet eorum *3.*
redargutiones, qui in recta fide ſuſpecti ſunt; fides autem, & conuerſatio primum ſcrutanda eſt, & denuo qui reprehenſibiles apparuerint, ſunt recipiendi, & non prius. Ideo perſona, & opinio, ac vita vniuſcuiuſque in initio rimanda eſt; quia boni ſemper infeſtantur à malis, &c. *Pius epiſt. 1. cap. 2. Iuo lib. 4. tit. 5. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 243. decr. Anſel. lib. 3. cap. 33.*

Cap. XXXIX.

Detractores, qui diuina auctoritate eradi- *3. q. 4. c.*
candi ſunt, & * fautores inimicorum ab Epiſ- *10.*
copali ſubmouemus accuſatione, vel teſti- *† actores.*
monio. Nec ſummorum quiſpiam minorum *al. auctores.*
accuſationibus impetatur, aut diſpereat, &c. *2. q. 7. c.*
Accuſatores autem eorum omni careant ſuſ- *11. Me-*
picione, quia columnas ſuas Dominus firmi- *torum.*
ter ſtare voluit, non à quibuſlibet agitari. *Zephyr. epiſt. 1. in princip. Felix epiſt. 1. poſt princ. Anſel. 3. cap. 35.*

Cap. XL.

Nullus doctorem per ſcripta accuſet; nec niſi fideli, & legitimo, qui etiam irreprehenſibilem vitam, ac conuerſationem ducat, accuſatori reſpondeat; quia indignum eſt, vt doctor ſtulto, & indocto, atque reprehenſibiliter viuenti reſpondeat iuxta ſtultitiam ſuam,
&c. Quidquid irreprehenſibile eſt, Catholica *Prou. 26.*
defendit Eccleſia. *Calliſt. ep. 1. in med. Burch. lib. 1. c. 135. Iuo par. 5. c. 234. decr.*

Cap. XLI.

Conſpiratores in nullius accuſationem ſunt *3. q. 4. c.*
recipiendi, nec eorum, vel anathematizato- *5.*
rum vox vllum nocere, vel accuſare poteſt. *Calliſt. epiſt. 2. in princip. Iuo par. 6. c. 346. in fine.*

Cap. XLII.

Nec eos viros, vel accuſatores, quos leges

ſæculi reiiciunt, ſuſcipere debemus. Quis enim dubitat leges humanas rationi, & honeſtati non repugnantes eſſe amplectendas præſertim vbi vel publicæ conſulunt vtilitati, vel Eccleſiaſticæ dignitatis auctoritatem defendunt, ac pro adminiculo tuentur? &c. Quiſ-
3. q. 4. conſanguineorum. c. 4. vide. 32. q. 2. a. 2. quis ergo non eſt legitime coniunctus, vel abſque dotali titulo, ac benedictione ſacerdotis conſtat copulatus, ſacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos teſtificari minime poteſt, quoniam omnis inceſti macula pollutus infamis eſt, & accuſare ſupradictos non permittitur. Non ſolum ergo hi reiiciendi ſunt, & infames efficiuntur; ſed etiam omnes eis conſentientes. Similiter de raptoribus, vel eis, qui ſeniores impetunt fieri, cenſemus, &c. Omnes, qui in recta fide ſuſpecti ſunt, in accuſatione ſacerdotum, & eorum, ſuper quorum fide non hæſitatur, minime recipiantur, & in teſtimonio humano dubij habeantur, &c. [Quærendum eſt ergo
2. q. 7. c. 13. in iudicio, cuius ſit conuerſationis, & fidei is, qui accuſat, & is, qui accuſatur, quoniam ij, qui non ſunt rectæ conuerſationis, ac fidei; & quorum vita eſt accuſabilis, non permittuntur maiores natu accuſare: nec quorum fides, vita & libertas neſcitur; neque viles perſonæ in eorum recipiantur accuſationem. Rimandæ vero ſunt enucleatim perſonæ accuſatorum, &c. Nec accuſatores, vel teſtes ſuſpecti recipiantur; quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire ſolet: amor carnalis, & timor, atque auaritia plerumque ſenſus hebetant humanos, & peruertunt opiniones, vt quæſtum pietatem putent, & pecuniam, quaſi mercedem prudentiæ. *Calliſt. epiſt. 2. cap. 4. & 5. Carthag. IV. cap. 96. Burchar. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. Iuo par. 9. cap. 22 & 23. & par. 5. cap. 289. decr. & lib. 4. tit. 7. cap. 5. panorm. Capitol. lib. 7. cap. 110. & 111. & in additis poſter. cap. 10. & 11. Anſel. lib. 3. cap. 54. Tarracon. lib. 5. cap. 71.*

Cap. XLIII.

Accuſandi non ſunt (*ſacerdotes Domini*) ab infamibus, aut ſceleratis, vel inimicis, aut alterius ſectæ, vel religionis hominibus. Si peccauerint à reliquis arguantur ſacerdotibus, ſed & à ſummis Pontificibus conſtringantur, & non à ſæcularibus, aut malæ vitæ hominibus arguantur, vel arceantur. *Pontian. epiſt. 1. in princ. Troſleia. c. 5.*

Cap. XLIV.

Suſpectos, aut inimicos, aut facile litigan-
3. q. 5. c. 4. tes; & eos, qui non ſunt bonæ conuerſationis, aut quorum vita eſt accuſabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accuſatores eſſe, & teſtes & anteceſſores noſtri Apoſtolica repulerunt auctoritate & nos ſubmouemus, &c. ne libenter labi poſſint, quos nos tenere, & ſaluare debemus; ne quod abſit, prædictum Dei iudicium ſuper vtroſque veniat, & nos eorum vitio, quod Deus auertat, pereamus, &c. *Pontian. epiſt. 2. in princip. Anſel. lib. 3. cap. 16.*

Cap. XLV.

Omnes, qui rectam non docent doctrinam, vel rectam non tenent fidem, accuſatores neminem recte credentium accuſare poſſunt; quia infamia ſunt notati, & à ſinu ſanctæ matris Eccleſiæ Apoſtolico mucrone, vſque ad rectam conuerſationem, & reuerſionem eorum abſciſſi. Vnde Apoſtolica auctoritate, cũ omnibus eiuſdem Apoſtolicæ, atque vniuerſalis Eccleſiæ filiis ſtatuentes ſancimus, vt omnes, qui in Catholica fide ſuſpecti ſunt, in accuſatione recte credentium non ſuſcipiantur; quia ſuſpiciones ſemper ſunt amouendæ. Merito ergo eorum reprobatur accuſatio, qui in recta fide ſuſpecti ſunt, nec eis omnino eſt credendum, qui Trinitatis fidem ignorant. Simi-
liter [omnes, quos ſanctorum patrum ſtatuta, *3. q. 4. c.*
tam præteritis, quam futuris temporibus ana- *7.*
thematizant, ſubmouemus, & ab omni accuſatione fidelium alienamus, &c. A memoratis, ſi incorrigibiles apparuerint, vos in omnibus ſeparate. Similiter & ab omnibus, quos Apo- *6. q. 1.*
ſtolus commemorat, dicens: Cum eis nec ci- *omnes. c.*
bum ſumere; quia & illi, ſicut & iſti, ſunt repel- *4.*
lendi, & ante ſatisfactionem Eccleſię non ſunt *1. Cor. 5*
ſuſcipiendi; quoniam illi, cum quibus cibum ſumere non licet, manifeſte apparent ſequeſtrati vſque ad ſatisfactionem cum reliquis fratribus. Quamobrem non debent, nec poſſunt in accuſationem fidelium ſuſcipi, ſed etiam ab eorum conſortio vſque ad iam dictam ſatisfactionem, repelli; ne ſimiles eis efficiantur, aut eorum excommunicationi ſubiaceant. *Fabia. epiſt. 1. in med. Anſel. lib. 3. c. 17.*

Cap. XLVI.

Ipſi Apoſtoli, & ſucceſſores eorum olim ſtatuerunt eos ad accuſationem non recipi, qui ſunt ſuſpecti, vel qui heri, aut nudius-tertius vel dudum fuerunt inimici: quoniam ſuſpecti facti ſunt; & qui non ſunt bonæ conuerſationis; vel quorum vita eſt accuſabilis, aut dubij in recta fide. Similiter quorum fides, vita, & libertas neſcitur, vel qui infamiæ maculis ſunt aſperſi, aut ſceleribus irretiti.
Neq; eos ſacerdotes debere, vel poſſe clericos *2. q. 7. c.*
accuſare, qui rite ſacerdotes fieri non poſſunt, *38. ipſi.*
nec ſui ſunt ordinis: quoniam [ſicut ſacerdo-
tes; vel reliqui clerici à ſæcularium laicorum *2. q. 7. c.*
excluduntur accuſatione, ita illi ab iſtorum *6.*
ſunt excludendi, & alienandi criminatione; & ſicut iſti ab illis, ita & illi ab iſtis non recipiantur; quoniam ſicut Domini ſacerdotum ſegregata debet eſſe conuerſatio ab eorum conuerſatione, ita & litigatio: quia ſeruum

Dei non oportet litigare, &c. *Fabia. epiſt. 2. ante med. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 9. panor. & par. 6. c. 320. decret. Tarrac. lib. 2. c. 6.*

Cap. XLVII.

6. q. 1. c. 3. Illi, qui illa peccata perpetrant, de quibus Apoſtolus ait: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur, valde cauendi ſunt, & ad emendationem, ſi voluntarie noluerint, compellendi; quia infamiæ maculis ſunt aſperſi, & in barathtum delabuntur, niſi eis ſacerdotali auctoritate ſubuentum fuerit. (*Galat. 5.*) Similiter & illi, de quibus ipſe ait: Cum huiuſcemodi hominibus nec cibum ſumere: (*1. Cor. 5.*) quia infamia ſunt notati, antequam ſacerdotali auctoritate ſanentur, & in gremio ſanctæ matris Eccleſiæ redintegrentur; quia qui extra nos ſunt, nobiſcum communicare non poſſunt; manifeſtum eſt enim, quod hi extra nos ſunt, & à nobis diſcreti eſſe debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum ſumere licet. Similiter & omnes perſonæ quibuſlibet turpitudinibus, ac ſcurrilitatibus ſubiectæ, infames ſunt effectæ, & omnes, qui aduerſus patres armantur, infames efficiuntur, &c. Talia cogitantes ſancti Apoſtoli, eorumque ſucceſſores ſpiritu Dei repleti, malos homines præuidentes, & ſimplices conſiderantes, difficilem, aut numquam voluerunt eſſe accuſationem ſacerdotum, ne à malis poruiſſent euerti, aut ſubmoueri: quia ſi hoc facile concederetur ſæcularibus, & malis hominibus, aut nullus, aut vix perpauci remanerent, &c. Ideo ſtatuerunt, ne accuſarentur; aut ſi aliter fieri non poſſit, perdifficilis eorum fieret accuſatio; & à quibus ſupra dictum eſt, non præſumeretur; neque à propriis ſedibus, aut Eccleſiis Epiſcopi eiicerentur, &c. (*Vid. 3. q. 1. Epiſt. c. 2.*) Similiter ſtatutum eſt, &c. vt ſi aliquis clericorum ſuis Epiſcopis infeſtus, aut inſidiator fuerit, eoſque criminari voluerit, aut conſpirator fuerit; vt mox ante examinatum iudicium ſubmotus à clero, curiæ tradatur, cui diebus vitæ ſuæ deſeruiat; & infamis abſque vlla reſtitutionis ſpe permaneat. (*11. q. 1. ſtatuimus. c. 32.*) Nec vllus vmquam præſumat accuſator ſimul eſſe, & iudex vel teſtis. (*1. q. 4. c. 1.*) *Fabian. epiſt. poſt. med. Gregor. vij. lib. 7. regiſt. epiſt. 2. Anſelm. lib. 3. cap. 72. & lib. 7. cap. 159. Deuſd. cap. 4. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 27. panor. & par. 6. cap. 321. decr. Tarrac. lib. 2. cap. 23. & c. 7. Cæſarc lib. 5. cap. 51.*

Cap. XLVIII.

Similiter ſtatuentes Apoſtolica auctoritate iubemus, ne paſtorem ſuum oues, quæ ei commiſſæ fuerant, niſi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta præpoſitorum † oris gladio ferienda non ſunt, neque poreſt diſcipulus eſſe ſuper magiſtrum, dicente Veritatis voce: Non eſt diſcipulus ſuper magiſtrum, nec ſeruus ſuper dominum ſuum, &c. *Fabian. epiſtola 2. in fine. Gregor. lib. 12. regiſt. indictio. 7. epiſt. 31.* (*† ouis.* *Matth. 10.* *Luc. 6.*)

Cap. XLIX.

Si à fide deuiauerit Epiſcopus, erit corrigendus prius ſecreto à ſubditis ſuis; quod ſi incortigibilis, quod abſit, apparuerit, tunc erit accuſandus ad Primates ſuos, aut ad ſedem Apoſtolicam: pro aliis vero actibus ſuis magis eſt tolerandus ab ouibus, & ſubditis ſuis, quam accuſandus, aut publice derogandus, &c. *Ibidem.*

Cap. L.

Decernimus, vt ij, qui non ſunt bonæ conuerſationis, aut quorum vita eſt accuſabilis, aut quorum fides, vita, & libertas neſcitur, non poſſint Domini ſacerdotes accuſare; nec viles perſonæ ad accuſationem eorum admittantur. Similiter ij, qui in aliquibus criminibus irretiti ſunt, vel qui ſunt ſuſpicioſi, vocem aduerſus maiores natu non habeant accuſandi: quia ſuſpicioſa vox, & inimica veritatem ſolet opprimere. *Fabian. epiſt. 3. c. 1. Xyſt. iij. epiſt. vni. Capitul. lib. 7. c. 111. & 112. Anſel. lib. 3. cap. 73.*

Cap. LI.

Summopere prouidendum eſt, ne paſtorem ſuum oues, quæ ei commiſſæ fuerant, reprehendere, niſi à fide exorbitauerit, neque accuſare præſumant; quoniam tales accuſationes vim non habent, neque eis nocere poſſunt. *Cornel. epiſt. 2. in med.*

Cap. LII.

Epiſcopi non ſunt leuiter accuſandi, vel detrahendi; quia iniuria eorum ad Chriſtum pertinet, cuius vice, & legatione funguntur in Eccleſia, &c. Sicut & olim factum inuenimus, conſtitui placuit, vt criminationes maiorum natu, &c. (*vt in Nicæn. c. 58. apud Iul. epi. 2. cap. 20. Higin. epiſt. 1. in fine.*) *Lucius epiſt. 1. in princ. Iuo par. 6. cap. 326. dec. vide ſupra. c. criminationes.* (*2. q. 7. c. 52.*)

Cap. LIII.

Infames eſſe eas perſonas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia: id eſt omnes, qui Chriſtianæ legis normam abiiciunt, & ſtatuta Eccleſiæ contemnunt; ſimiliter fures, ſacrilegos, & omnes capitalibus criminibus irretitos, ſepulchrorum quoque violatores, & Apoſtolorum, atque ſucceſſorum eorum, reliquorumque patrum ſtatuta libenter violantes, & omnes, qui aduerſus patres armantur, qui in omni mundo infamia notantur; ſimiliter & inceſtuoſos, homicidas, periuros, raptores, maleficos, veneficos, adulteros, de bellis fugientes, & qui indigna ſibi petunt loca tenere, aut facultates Eccleſiæ abſtrahunt iniuſte, & qui (*6. q. 1. c. 17.*)

fratres calumniantur , aut accuſant, & non
probant ; vel qui contra innocentes princi-
pum animos ad iracundiam prouocant ; &
omnes anathematizatos , vel pro ſuis ſcele-
ribus ab Eccleſia pulſos ; & omnes , quos Ec-
cleſiaſticæ , vel ſæculi leges infames pro-
nuntiant , &c. Nec ſeruos ante legitimam
libertatem , nec pœnitentes , nec bigamos,
nec eos , qui curiæ deſeruiunt , vel qui non
ſunt integri corpore , aut ſanam non habent
mentem , vel intellectum , aut inobedientes
Sanctorum decretis exiſtunt, aut furioſi ma-
nifeſtantur. Hi omnes nec ad ſacros gradus
debent prouehi , nec iſti, nec liberti, neque
ſuſpecti , nec rectam fidem , vel dignam con-
uerſationem non habentes , ſummos ſacer-
dotes poſſunt accuſare. *Stephan. epiſt.* 1. *cap.*
1. *Burch. lib.* 1. *cap.* 173. *Ivo lib.* 4. *tit.* 7. *cap.*
14. *panor. & par.* 5. *cap.* 291. *decr. Anſel. lib.* 3.
cap. 5. *Deuſdedit cap.* 3. *Cæſar. lib.* 5. *cap.* 28. *Tar-
rac. lib.* 2. *cap.* 8.

Cap. LIV.

3.q.5.c.8
Accuſatores, & accuſationes, quas ſæcu-
li leges non recipiunt, & anteceſſores noſtri
prohibuerunt , & nos ſubmouemus , nullus e-
nim alienigena , aut accuſator eorum fiat,
aut iudex , &c. Accuſator autem veſtrorum
nullus ſit ſeruus , aut libertus , nullaque ſu-
ſpecta perſona , aut infamis. Repellantur e-
tiam cohabitantes inimicis , & omnes lai-
ci , quia infeſtationem blaſphemiæ affectio
amicitiæ incitare ſolet ; nec illi in veſtra
3.q.4.c.6 ſunt ſuſcipiendi accuſatione , qui vos in ſua
nolunt recipere infamatione. [Nullus ana-
thema ſuſcipiatur , nec à quoquam credan-
tur , quæ ab eis vel dicuntur , vel conſcri-
buntur. Eos quoque dico anathematizatos
eſſe , quos Epiſcopi ſuis ſcriptis anathema-
tizauerunt , aut eorum ſtatuta anathema-
tizant. *Steph. epiſt.* 2. *cap.* 3. *Ivo lib.* 4. *tit.* 7. *cap.*
18. *panor. & par.* 6. *cap.* 327. *decr. Anſelm. lib.* 3.
cap. 18.

Cap. LV.

3.q.11.c.
c.2.3.
Neganda eſt accuſatis licentia criminan-
di , prius quam ſe crimine , quo premuntur,
exuerint ; quia non eſt credendum contra
alios eorum confeſſioni , qui criminibus im-
plicati ſunt , niſi ſe prius probauerint inno-
centes ; quoniam periculoſa eſt , & admitti
non debet rei aduerſus quemcumque profeſ-
ſio. Familiares vero , & ſponte confeſſi , at-
que ſceleribus irretiti non debent admitti ;
nec ij , qui heſterna die , aut pridie , aut an-
te fuerunt inimici. *Stephan. epiſt.* 2. *cap.* 7.
Hadrianus Papa cap. 31. *ad Epiſcopum Mediom.*
conſtit. 7. *ſive* 12. *titul.* 1. *lib.* 9. *Codice Theodo-
ſij , & Anianus ibidem , & conſtit.* 19. *titul.* 1.
lib. 9. *Codice Iuſtin. Burchard. lib.* 1. *cap.* 164.
Ivo lib. 4. *titulo* 7. *cap.* 15. *panorm. & par.* 5. *cap.*
274 *decr. Anſelm. lib.* 3. *cap.* 71. *Capitul. lib.* 7.
cap. 324. & 453. *Cæſar. lib.* 5. *cap.* 50. *Tarrac. lib.*
2. *cap.* 11.

Cap. LVI.

Clericus , qui Epiſcopum ſuum accuſaue- 3.q.4.c.
rit, aut ei inſidiator extiterit , non eſt reci- 8.
piendus , quia infamis effectus eſt , & à gradu
debet recedere , aut curiæ tradi ſeruiturus,
&c. Scimus dilectiſſimi quia ſemper carna- 16.q.7.c.
les ſpirituales ſolent perſequi , & maleuoli, 24. & d.
beneuolos infamare , & lacerare. Ideoque 96.c.1.§.
Apoſtoli, & ſucceſſores eorum, ac reliqui ſan- *Eulalius*
cti patres noluerunt fieri facilem Epiſcopo-
rum accuſationem : quoniam ſi facilis eſſet,
aut nullus , aut vix aliquis modo inuenire-
tur , &c. Hi vero , qui non ſunt bonæ con-
uerſationis , & quorum vita eſt accuſabilis,
aut quorum fides , vita , & libertas neſcitur,
non poſſunt eos accuſare. Primo ſemper ac-
cuſatorum perſonæ , fides , vita , & conuer-
ſatio eſt enucleatim , inquirenda , & poſtea
quæ obiiciunt , fideliter ſunt pertractanda,
quia nihil prius fieri debet , quam impeti-
torum perſonæ , fidesque , vita , & conuer-
ſatio diligenter diſcutiantur , ne alicuius in-
uidia , aut inimicitia , vel intentione mala
quiſquam vexetur. Criminationes aduerſus
doctorem nemo ſuſcipiat ; quia magis ſunt
doctores portandi , quam lædendi , aut in-
famandi , &c. Eorum autem accuſandi ſa-
cerdotes , vel teſtificandi in eos , vocem ob-
ſtruimus , quos humanis , & diuinis vocibus
damnatos , vel mortuos eſſe agnoſcimus, &c.
Vnde precamur , ne tales multum timeatis,
quia infames ſunt ; & non multum vobis no-
cere poſſunt , quia eorum vox extincta eſt,
quoniam ſic odit Deus eos , qui aduerſus Pa-
tres armantur, vt patrum inuaſores , qui in
omni mundo infamia ſunt notati. *Steph. epiſt.*
2. *cap.* 8. 9. 10. 11. *Gregor. vij. lib.* 8. *regiſt. epiſt.*
2. *Deuſded. cap.* 4. *Burch. lib.* 15. *cap* 35. *Ivo par.*
16. *cap.* 36. *decr. Anſelm. lib.* 5. *cap.* 10. *Capitul. lib.*
5. *cap.* 249. & *lib.* 6. *cap.* 294. *Tarracon. lib.* 2. *cap.*
59. *Cæſar. lib.* 7. *cap.* 112.

Cap. LVII.

Accuſatio Epiſcoporum non eſt facile reci- 2.q.7.c.
pienda, dicente Domino : non ſuſcipias vo- 19.
cem mendacij , & Apoſtolus inquit, Aduer- *Exo.* 23.
ſus presbyterum inſcriptionem non recipien- 1. *Tim.* 5.
dam abſque duobus , vel tribus idoneis te-
ſtibus. Si hæc de presbyteris , vel cæteris fi-
delibus ſunt præcauenda , quanto magis de
Epiſcopis ? &c. Inſuper à ſanctis prædeceſ-
ſoribus noſtris plerumque iam eſt ſtatutum,
vt nemo anathema in noſtra ſuſcipiatur ac-
cuſatione ; nec illi , qui nos in ſua nolunt
recipere querela , vel accuſatione : cum
nos ſuper illos ſciamus à Domino conſti-
tutos , non illos ſuper nos. Et ſicut ma-

ſiot non poteſt à minori iudicari, ita nec colligari: quia rarum eſt omne, quod magnum eſt, &c. *Xyſt. ij. epiſt. 2. cap. 4. & 5.*

Cap. LVIII.

1.q.7.c. Crimina, quæ Epiſcopis impingere dicis,
52. per alios non ſinas vllo modo fieri, niſi per
ipſos, qui crimina intendunt, ſi tamen ipſi
digni, & irreprehenſibiles apparuerint, & a-
ctis docuerint publicis, omni ſe carere ſuſ-
picione, inimicitia, & irreprehenſibilem fi-
15.q.3.c. dem, conuerſationemq; ducere, nemini enim
vlt. de ſe confeſſo credi poteſt ſuper crimen alie-
† profeſ num; quoniam omnis eiuſque rei † confeſſio
ſio. periculoſa eſt, & admitti non debet. Simili-
2.q.7.c. ter alieni erroris ſocium, vel à ſui volunta-
23. tie propoſiti tramite recedentem, aut ſacris
3.q.4.c. patrum regulis, & conſtitutionibus inobediē-
8. tem ſuſcipere non poſſumus, nec debemus.
Nec impetere recte credentes, vel ſanctorum patrum ſanctionibus obtemperantes permittimus: quia infames omnes eſſe cenſemus, qui ſuam, aut Chriſtianam præuaricantur legem, aut Apoſtolicam, vel regularem libenter poſtponunt auctoritatem. *Dionyſ. epiſtula 2. in medio. Nicæn. cap. 49. 52. & 58. apud Iulium epiſtula 2 cap 13 15. 18. & 20. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 17. & tit. 8. cap. 5 panor. & par. 288. decr. Anſel. lib. 2. cap. 15. & lib. 3. cap. 9. Cæſar. lib. 5. cap. 31.*

Cap. LIX.

Proditoris nec calumnia, nec vox audiatur. *Fœlix epiſt. 1. ante medium. Nica. cap. 63. apud Iul. epiſt. 2. cap. 24.*

Cap. LX.

4.q.6.c. Si accuſatorum perſonæ in iudicio Epiſco-
3. & 4. porum culpabiles apparuerint, ad arguendum
non admittantur; niſi proprias cauſſas afferre, non tamen criminales, vel Eccleſiaſticas voluerint. *Fœlix epiſt. 2. in medio. Hadrian. ad Epiſcopum Medicmatr. cap. 5. Iuo par. 6. cap. 418. & par. 5. cap. 248. decr.*

Cap. LXI.

6.q.8.c.3 Hæretici omnes, & ſuſpecti, & excommu-
nicari, homicidæ quoque, atque malefici, fures, ſacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, ſeu qui ad ſortilegos, magoſque concurrerint, nullatenus ad accuſationem ſunt
3.q.4.c. admittendi. [Nulli infami vnquam, atque
11. ſacrilego de quocumque negotio liceat adverſus religioſum Chriſtianum, quamuis humilis, ſeruiliſque perſona ſit, teſtimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inſcriptione Chriſtianum impetere. Omnibus quoque ſimiliter accuſandi, vel teſtificandi licentia denegetur, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatem, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter prohibita neglexerint. Similiter prohibemus, vt nullæ cauſſæ à iudicibus Eccleſiaſticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibitæ eſſe noſcuntur. Hæc non ſolum Eccleſiaſticæ; ſed & ſæculi leges obſeruare præcipiunt, non enim paſſim, vageq; ſacerdotum accuſatio debet fieri, &c. *Eutychian. epiſt. 2. cap. 2. 3. 4. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 22. & tit. 8. c. 8. panor. & par. 6. cap. 333. decret. Anſel. lib. 3. cap. 25. Burch. lib. 16. cap. 11. Cæſar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.*

Cap. LXII.

Paganos, & hæreticos ſcias non poſſe Chri- 2.q.7.c.
ſtianos accuſare; aut vocem eis infamationis 25.
inferre. *Caius epiſt. 1. cap. 1. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 11. panor. & Anſel. lib. 3. cap. 45. Tarrac. lib. 2. cap. 15.*

Cap. LXIII.

Qualiter ad concilium veniatur, aut qualiter de ſuis rebus ſpoliati, vel eiecti à ſedibus propriis, aut qui accuſatores ſint recipiendi, quive non ſint, &c. ſufficienter ab Apoſtolis, eorumque deceſſoribus, ac noſtris prædeceſſoribus; ſtatutum eſſe putamus. *Caius epiſt. 1. cap. 3.*

Cap. LXIV.

Non licet laico quemlibet clericum accu- 2.q.7.c.3.
ſare. *Marcelli. epiſt. 2. poſt. princ.* 11.q.1.c.

Cap. LXV. 3. in fin.

Quod laici, aut ſuſpecti Epiſcopos non debeant accuſare, neque accuſatoribus de inimici domo prodeuntibus credendum ſit, & à beato Clemente, ipſis eum inſtruentibus Apoſtolis legimus definitum, & nos eadem firmamus: quoniam iidem odio multoties incenſi recte viuentes, atque credentes perturbare nituntur. Propterea perſona, fides, vita, & conuerſatio, atque ſuſpicio accuſantium enucleatim primo inquirenda eſt, deinde quæ obiiciuntur fideliter pertractanda. Quia nihil ante fieri debet, quam impetitorum vita, & ſuſpicio, atque odium inquiratur. Et ſi bonæ conuerſationis non fuerint, aut laici, vel manifeſti inimici, aut odio reſperſi fuerint, nequaquam in Epiſcoporum recipiantur accuſatione. *Marcellus epiſt. 2. in med. Clemens epiſt. 1. poſt medium.*

Cap. LXVI.

De accuſationibus clericorum, &c. ſcitote 3.q.5.c.5.
à tempore Apoſtolorum in hac ſancta Vrbe
ſeruatum eſſe, accuſatores, & accuſationes,
quas exterarum conſuetudinum leges non
aſciſcunt, à clericorum accuſatione ſubmo-
tas. Similiter laicos non accuſaſſe Epiſcopos 2.q.7.c.
hactenus obſeruatum, & conſtitutum eſt: 5.
quia eiuſdem non ſunt conuerſationis, & oppido eis quidam infeſti exiſtunt, &c. Maxime cum nec hi eos in ſuis velint recipere accuſationibus, &c. Talia, & his ſimilia ſancti patres prouidentes pericula laicos ſæculo militantes ab accuſatione ſacerdotum

prohibuere, ſimiliter, ſeruos, & libertos, atq; cenſibus publicis, vel priuatis ſubiugatos, omneſque infames ab eadem accuſatione, vel tergiuerſatione ſubmouerunt, non enim oportet, vt permittantur carnales ſpirituales perſequi; nec ſceleribus irretiti, vel ſæculo militantes Epiſcopos, infamare, vel lacerare, aut crimen opponere. Nam ſi hoc Apoſtoli, aut ſucceſſores eorum permitterent, perpauci remanſiſſent, qui Domini in ſacerdotali ordine
6.q.1.c.19. militarent. Idcirco, & [nos ſequentes patrum veſtigia pro ſaluatione ſeruorum Dei, quaſcumque ad accuſationem perſonas leges publicæ non admittunt, his impugnandi alterum
3.q.5. illi qui c.4. & nos licentiam ſubmouemus: & nullæ accuſationes à iudicibus audiantur Eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur, &c. Nec illi, qui aut in fide Catholica, aut inimicitiâ ſuſpecti ſunt, ad pulſationem prædictorum admittantur: quia veritatem profeſſionis infidelitas; & inimicitia impedire ſolet. Nec illi credendi ſunt, aut admittendi, qui aliorum ſponte crimina confitentur, & ideo replicanda eſt ſollicite eorum veritas, quam ſponte prolata in illis vox habere non poteſt, &c. *Euſebius epiſt. 1. in principio. Anſelm. lib. 3. cap. 26. Cæſar. lib. 5. cap. 59.*

CAP. LXVII.

Infames ſunt proculdubio impugnatores Epiſcoporum, omneſque, qui aduerſus partes armantur, & conculcatores Eccleſiarũ, ſacerdotumque eius, & qui de publicis fugiunt prælijs, & mandata Dei contemnunt, & qui aliqua culpa infamiæ aſperguntur maculis; his omnibus impugnandi Epiſcopos, patrum ſequentes inſtituta, & nos licentiam ſubmouemus; quia ſic odit Deus eos, qui patres perſequuntur, vt patrum inuaſores, qui in omni mundo infamia notantur, & ideo iuſte, & regulariter reſpuuntur. *Euſeb. epiſtol. 1. ante med.*

CAP. LXVIII.

Oues, quæ paſtori ſuo commiſſæ ſunt, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitauerit, debẽt: nec vllatenus accuſare poſſunt; quia facta paſtoris, † oris gladio ferienda non ſunt, quamquam recte reprehendenda videantur. Ideo iſta dicimus quia [in ſcripturis veſtris reperimus quoſdam Epiſcopos veſtris in partibus à proprijs ouibus accuſatos, aliquos videlicet ex ſuſpicione; & aliquos ex certa ratione: & idcirco quoſdam eſſe rebus ſuis ſpoliatos, quoſdam verò à propria ſede pulſos, &c. *Euſebius epiſt. 2. ante fin. Gregor. lib. 12. indict. 7. epiſt. 31. Burch. lib. 1. cap. 139. Iuo lib. 4. tit. 5. c. 10. tit. 6. c. 4. panor. & par. 5. c. 249. & cap. 253. decret. Anſel. lib. 3. cap. 44. ſine 34. Cæſar. lib. 5. cap. 43.*

CAP. LXIX.

Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiſcum ſunt, Epiſcopis, ſicut dudum decretum reperimus; vt homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, adulteri, inceſti, venefici, ſuſpecti, criminoſi, domeſtici, periuri, & qui raptum fecerunt, vel falſum teſtimonium dixerunt; ſeu qui ad † ſacrilegos, diuinoſque concurrerunt, ſimileſque eorum nullatenus ad † ſortilegos.
accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi; quia infames ſunt, & iuſte repellendi; quia funeſta eſt vox eorum. vocem enim funeſtam in omnibus interdici potius; quam audiri oportet, &c. *Euſeb. epiſt. 3. in prin. Hadrianus Papa cap. 63. ad Epiſcopum Mediom. Burc. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 6. c. 333. & par. 10. cap. 37. decret. Anſelm. lib. 3. c. 19. Capit. lib. 7. c. 369.*

CAP. LXX.

Eorum os accuſandi ſacerdotes, vel reſtifi- 3.q.5.c.10.
candi in eos obſtruimus, quos non humanis, ſed diuinis vocibus mortuos eſſe ſcimus: quoniam infidelis homo mortuus eſt in corpore viuente, &c. *Miltiad. epiſt. 1. poſt. prin.*

CAP. LXXI.

Eſt in iam fata Nicæna concorditer ſtatutum ſynodo accuſatores, & accuſationes, quas ſæculi leges non admittunt, à ſacerdotali funditus auerti nocumento. *Iul. epiſtol. 1. c. 3.*

CAP. LXXII.

Similiter in iam præfixa ſynodo (*Nicæna*) 3.q.5.c.10.
eſt decretum, ne ſuſpecti, aut infames, aut criminoſi, aut gratioſi, vel calumniatores, vel affines, aut ſcelerati, aut facile litigantes ſuſcipiantur accuſatores; ſed tales, qui omni careant ſuſpicione: quia columnas ſuas Dominus firmiter ſtare voluit, nec à quibuſcumque agitari, &c. *Iul. epiſt. 2. ca. 33. Anſelm. lib. 3. ca. 21.*

CAP. LXXIII.

Et inſuper in prædicta ſancta Nicæna ſyno- 2.q.7.c.4.
do ſtatutum, vt nemo anathema in noſtra ſuſcipiatur accuſatione; nec illi, qui nos in ſua nolunt recipere querela, vel accuſatione, &c. *Iulius ep. 2. c. 36.*

CAP. LXXIV.

Accuſatores Epiſcoporum, & teſtes, ſuper 3.q.7.c.39. teſtes.
quibus rogaſtis, abſque vlla infamia, aut ſuſpicione, vel manifeſta macula, & veræ fidei pleniter inſtructi eſſe debent, & tales, quales ad ſacerdotium eligere iubet diuina auctoritas; quoniam [ſacerdotes, vt antiqua tradit 2.q.7.c.51.
auctoritas, criminari non poſſunt, nec in eos teſtificari, qui ad eundem non debent, nec poſſunt prouehi honorem. *Damaſ. ep. 5. c. 3. Burc. lib. 1. ca. 172. Iuo lib. 4. tit. 8. ca. 4. panorm. & par. 5. c. 290. decr.*

CAP. LXXV.

Accuſatores, & accuſationes, quas ſæculi 3.q.5.c.7 & 8.
leges non aſciſcunt, nullatenus ſunt in horum admittendæ cauſis; quia omne quod irreprehenſibile eſt, catholica defendit Eccleſia, &c. Ea verò, quæ Apoſtolorum prædicatione, & patrum inſtructione percipimus, ſemper tenere debemus, ne aliqua nos credere, aut ad noxam fratrũ intendere videamur, &c. Accuſatores vero; & iudices non iidem ſint, ſed

per ſe accuſatores, per ſe iudices, per ſe teſtes, per ſe accuſari vnuſquiſque in ſuo ordinabiliter ordine. *Damaſ. epiſt. 3. cap. 6. & 7. Burch. lib. 16. cap. 31. Ivo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 337. decr.*

Cap. LXXVI.

3.q.9.c.8 Qui accuſato. Neque vllus vnquam iudicetur antequam legitimos accuſatores præſentes habeat. *Damaſ. epiſt. 6. Anſelm. lib. 3. cap. 47. Ivo par. 6. c. 348. decret.*

Cap. LXXVII.

De occultis cordis alieni temere iudicare iniquum eſt, & eum, cuius non videntur opera niſi bona, peccatum eſt ex ſuſpicione reprehendere. 2.q.7.c.13. [Oues ergo, quæ paſtori ſuo commiſſæ fuerint, eum nec reprehendere, niſi à recta fide exorbitauerit, debent; & nullatenus accuſare poſſunt, quia facta paſtoris † oris † ouis. gladio ferienda non ſunt, quamquam recte reprehendenda videantur, &c. *Ioan. epiſt. 1. in princip. Gregor. lib. 17. reg. indict. 7. epiſt. 31.*

Cap. LXXVIII.

Inimicis accuſatoribus, vel de inimici domo prodeuntibus, ſeu qui cum inimicis morantur, non credantur, ne irati nocere cupiant, ne læſi ſe velint vlciſci. Hi quoque reiiciendi ſunt, non approbandi. *Ioan. epiſt. 1. in med.*

Cap. LXXIX.

Sanctorum patrum roborantes decreta ſtatuimus, licet ſæpiſſime iam ſtatutum fuerit, nec falſos, nec inimicos, ſuſpectos accuſatores vel teſtes vnquam ſuper Epiſcopos ſuſcipi, eiſque nocere nullatenus poſſe; quia falſam, aut ſuſpectam, aut odioſam vocem, aut funeſtam potius interdici, quam audiri, ſanctis patribus placuit. Tales ſummopere cauendi ſunt, & auertendi, ac reiiciendi, ſi nocentes apparuerint; quia non ſolum Eccleſiaſticæ, ſed etiam ſæculi leges, tales non ſuſcipiunt, ſed repellunt, &c. *Silueſt. epiſt. 1. in med.*

Cap. LXXX.

3.q.c.5.13. Sanctorum patrum ſtatuta ſequẽtes, ſynodali auctoritate [omnes, qui aduerſus patres armantur, vt patrum inuaſores, & mactatores infames eſſe cenſemus, quoniam ea vulnera, quæ fomentis non ſanantur, ferro abſcindi, vel curari neceſſe eſt. Vnde fratres ceſſent iniuſtæ æmulationes, ceſſent inſidiæ, ceſſent falſæ criminationes, &c. Deſinat igitur falſitas inceſſere veritatem, deſinat ſuſpicio, quæ iuſte repellitur inſidiari; deſinat odium, & inimicitia perſequi patres, vel fratres; deſinat conſpiratio, quæ ab omnibus eſt repudianda, infeſtare magiſtros. Horum igitur vitiorum auctores, vel patratores non ſunt in accuſatione Pontificum recipiẽdi, ſed penitus repellendi; quoniam iubent canonica decreta patrum, vt accuſatio, vel teſtimoniũ eorum, qui odio quoſlibet inſequuntur, vel qui inimici, aut ſuſpecti habentur, nullo modo recipiantur quorum ſtatuta, & nos firmantes, eadem omnibus inuiolabiliter futuris temporibus tenere cenſemus. *Pelag. ij. epiſt. 1. cap. 4. Anſelm. lib. 3. cap. 6.*

Cap. LXXXI.

Non ſunt conſentiendi, ſed reprobandi, qui prælatos ſuos reprehendunt, vel accuſant, Vnde [canonica ſanctorum patrum ſtatuta, 3.q.5.c.6 ne columnæ ſanctæ eccleſiæ vacillent, ſequentes, ac roborantes: omnes infames, cunctoſq. ſuſpectos, vel inimicos, & eos, qui non ſunt eorum gentis, vel quorum fides, vita, & libertas neſcitur, & qui non ſunt bonæ conuerſationis, vel quorum vita eſt accuſabilis; ab omni accuſatione Epiſcoporum funditus ſubmouemus. Similiter, & omnes, quos diuinæ leges mortuos appellant, ſubmouendos eſſe ab eadem accuſatione, & publicæ pœnitentiæ ſubmittendos, iudicamus, &c. Refutandi ſunt etiã raptores, fures, ſacrilegi, adulteri & horũ ſimi- 2.q.7.c.
les: manifeſtũ eſt enim, quod ſemper tales, ma- 54.
gis diſcordiam, quam pacem ſectantur. [Nullus quoque monachus talia vnquam arripiat, nec ſæcularia, aut eccleſiaſtica negotia perturbare præſumat; quia mortua in talibus vox eſt eorum, &c. *Pelag. ij. epiſt. 3. in prin. Anſelm. lib. 3. cap. 59. Cæſar. lib. 9. cap. 6.*

Cap. LXXXI.

Lator præſentium Nemeſion ad nos veniens indicauit, ſicut & geſtorum exemplaria, 2.q.7.c.54.
quæ huc detulit, continebant; Paulum † Dyaclinæ ciuitatis Epiſcopum, inter alia mala † Docleatinæ.
in corporale crimen lapſum, à ſuis fuiſſe clericis accuſatum; atque habita cognitione, ita; quod ſine dolore dicere non poſſumus, claruiſſe; atque inſuper poſtquam cõuictus eſt, etiam libellum eum, in quo ea, de quibus accuſatus fuerat, vera confeſſus eſt, obruliſſe. Qua de re ſententia illum Epiſcopali depoſitum, & ſe eius loco cum fraternitatis veſtræ conſenſu eſſe Epiſcopum ordinatum, &c. *Greg. li. 10. ep. 35. Ioanni Epiſc. primæ Iuſtinianæ. Burc. l. 1. ca. 182. Ivo par. 5. c. 298. decret.*

Cap. LXXXIII.

De perſonis accuſantium, ac teſtificantium 2.q.1.c.
ſubtiliter quærendum eſt, cuius conditionis, 7.
cuiuſue opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne forte aliquas contra prædictum Epiſcopum inimicitias habuiſſent; & vtrum teſtimonium ex auditu dixerunt, aut certe ſi ſcire ſpecialiter teſtati ſunt. *Gregorius lib. 11. epiſt. 50. Ioanni Defenſ. Anſel. l. 3. c. 90. al. 93. Cæſar. l. 5. c. 54.*

Cap. LXXXIV.

A prædeceſſoribus noſtris, & à multis reliquis ſanctis Epiſcopis ſtatutum fore cognouimus, vt oues paſtores ſuos non facile reprehendant, nec eos criminari, vel accuſare præſumant: quia cum in præpoſitos delinquimus, eius ordinationi, qui nobis eos prætulit, obuiamus. *Gregor. ad Felic. Epiſcop. lib. 12. epiſt. 31. reg.*

Cap. LXXXV.

Accuſationes, & accuſatores, atque ea ne- 3.q.5.c.
gotia, quæ ſæculares non adſciſcunt leges, 7.
diuina, ac ſynodica funditus à clericis repelli

auctoritate cenſemus, quia indignum eſt ſupe-
tiores pati ab inferioribus, quæ inferiores ab
eis pati deſpiciunt. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 11.*

Cap LXXXVI.

Placuit, vt nullus ſeruus, nullus libertus, nul-
6.q.1.c.2. la infamis perſona ſacerdorem accuſet. [Om-
nes verò infames eſſe dicimus, quos leges ſæ-
culi iofames appellaot; & omnes qui culpis
exigeotibus ad ſacerdotium oou poſſunt pro-
uehi, indignum eſt enim, vt illi eos accuſent,
qui eſſe oon poſſunt, quod ipſi ſunt: quoniam
ſicut maiores à minoribus non diiudicaotur,
Ita nec criminari poſſunt. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 19. vid. Capit. l. 7 c. 437.*

Cap. LXXXVII.

2.q.7.c.33. Placuit eorum accuſaudi ſacerdotes, & te-
ſtificandi in eos vocem obſtruere, quos noo
humaois, ſed diuinis vocibus mottuos eſſe
† intercidi. ſcimus: quia vocem funeſtam † interdici po-
tius, quam audiri oportet. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 29. vide conſt. 20. Arcadij, & Honorij l. 6. tit. 1. ad Inſtin. & conſt. 3. li. 9. tit. 6. C. Theod. in Aniani. l. eſt conſt. 2. tit. 3. vide D. Gregor. l. 11. epiſt. 52. regiſt. Iuo par. 16. ca. 332. decret. Capit. l. 7. c. 332. & 440.*

Cap. LXXXVIII.

De his, qui in accuſationem maioris natu
veniunt, vt Epiſcopum nulli crimino ſo liceat
accuſare. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 40. Capit. l. 7. c. 139.*

Cap. LXXXIX.

Eius, qui frequenter litigat, & ad accuſan-
dum eſt facilis, accuſationem oemo abſque
grandi examine recipiat. *Hadr. ad Epiſc. Medio. ca. 50.*

Cap. XC.

6.q.1.c.6. Qui crimen intendit, agnoſcendum eſt, ſi
ipſe anre non fuit crimioοſus: quia periculoſa
eſt, & admitti non debet rei aduerſus quem-
cumque profeſſio. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 64.*

Cap. XCI.

Illi, qui conueoerunt contta venerabilem
virum Ignatium, aut ſuſpecti, aot ab heri, &
nudius-tertius inimici eius erant, aut excom-
muoicati, aut depoſiti, aut ſubiecti ipſius, aut
certe ioferioris dignitatis extiterunt. Quo-
rum omnium nullus perſonam legitimorum
iudicum habere ſine dubio poterat, vel accu-
ſatorum in omnibus dumtaxat negotiis, quæ
ſingularim, Deo doceote, ac ſummatim ea
omnia ſe habere, monſtrare conabitur. *Nicolaus epiſt. ad Michaelem Imperat. ante med. Vbi teſtimonio concilij. CP. c. 6. & ſynodi Chalcedonen. & Gelaſii Papa confirmat, inimicos neque accuſatores eſſe poſſe, neque iudices.*

Cap. XCII.

d. 4.q.1.c.3. Ne quicum inimicis viuunt, ad accuſandum
admittantur. *Nicolaus ad Michaelem Imper. in medio.*

Cap. XCIII.

Nouimus in Nicæna ſynodo generaliter
eſſe decretum, vt nullus paſſim, vageque Epi-
ſcopos, aut præſumptiue lacerare, aut acco-
ſare, & qui noo ſunt rectæ fidei, vel bonæ vi-
tæ, vel claræ conuerſatioois, aut infamare
præſumat. *Athanaſ. & alij ad Felicem ij. poſt princ.*

Cap. XCIV.

Multi ſunt, qui cootra Eccleſiaſticam regu-
lam pugnare videntur, & per teſtes redem-
ptos, putant ſe ad accuſationem admitti debe-
re, qui omoino noo admittantur, niſi actis pu-
blicis docuerint, omni ſe ſuſpicione carere.
Arel. i. c. 13.

Cap. XCV.

Illud certum eſt, ſi perſooa accuſatoris cul- 4.q.6.c.
pabilis eſt, non ſuſcipieodam accuſationem, 1.
niſi ſuper priuata re, & non ſuper Eccleſiaſti-
ca, velit obiicere. *Carthag. c. 19. G. Carth. iij. c. 7. L. Tullen. poſt epiſt. ſyn. Bur. l. 1. ca. 160. Iuo par. 5. c. 270. decr.*

Cap. XCVI.

Ad accuſationem clericorum non recipia- 4.q.1.c.
tur excommunicatus, ſiue clericus, ſiue laicus 1.
ſit. *Carth. c. 129. G. Carth. vij. ca. 1. L. Afric. c. 95. L. conc. apud d. Medar. in cauſſa Hincmari. Iuol. 4. tit. 7. c. 19. pan. & par. 14. c. 69. decr. Anſ. l. 3. c. vlt. Caſar. l. 5. c. 81.*

Cap. XCVII.

Serui, & liberti proprij ad accuſaodum cle- 4.q.1.c.1
ricos non recipiontur; & omnes, quos leges
publicæ oon recipiunt ad crimioum accuſa-
tiooem: item omnes infames, hoc eſt mimi, 4.q.6.c.
& turpitudinem paſſi, hæretici, gentiles, vel iu- 2. omnibus.
dæi, niſi ſi priuatas cauſſas ſuas proſequantur.
Carth. c. 130. G. Cartha. vij. c. 1. & 2. L. Afr. c. 95. & 96. L. Raban. c. 1. de pœnit. Ennod. pro Symmach. Iuo par. 16. c. 64. decr.

Cap. XCVIII.

Qui aliquibus ſceleribus irretitus eſt, vo-
cem aduerſus maiores natu noo habeat accu-
ſandi. Si crimino ſus eſt, non admittatur. *Cart. ij. c. 6.*

Cap. XCIX.

Quærendum eſt in iudicio, cuius ſit conuer- 2.q.7.c.
ſationis, & fidei is, qui accuſat, & is, qui accu- 18.
ſatur. *Carth. iv. c. 96. Calliſt. ep. 2. ca. 5. Capit. l. 7. c. 110. & in additis c. 10.*

Cap. C.

Laicis cootra cuiuſlibet gradus clericum, ſi
qoid criminale paraot obiicere, dummodo
vera ſuggerant, proponendi permittimus po-
teſtatem. *Epau. c. 24.*

Cap. CI.

Liberto aduerſus Eccleſiam, cuius iuris ex- 12.q.2.c.
titit, accuſandi, vel teſtificandi denegetur li- 58. Epi
centia. Si præſumpſerit, placet, vt ſtante com- ſcopus.
mutatione, in ſeruitutem propriæ Eccleſiæ
reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet. iv. ca. 67. Bur. lib. 3. ca. 176. Iuo par. 3. ca. 237. decr. & par. 16 cap. 65.*

Cap. CII.

De ſeru. nõ ordin. c.3. apud Greg.ix. & eo.tit. in 1. coll. De familiis Eccleſiæ conſtituere preſbyteros, & diacones per parochias liceat, &c. His quoque, ſicut, & cæteris Eccleſiæ libertis accuſandi, vel teſtificandi aduerſus Eccleſiam aditus intercluditur; ad quod ſi aſpirauerint, non ſolum libertatis beneficio careant, ſed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, ſed tempore neceſſitatis promeruerunt. *Tolet. iv.c.73.*

Cap. CIII.

4.q.9. c. 9. Dignum eſt, vt vita innocentis nulla maculetur pernicie accuſatorum. Ideo quiſquis à quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio detur, quam accuſator præſentetur, atque legum, & canonum ſententia exquiratur. Quod ſi indigna ad accuſandum perſona inuenitur ad eius accuſationem, non iudicetur, niſi vbi pro capite Regiæ maieſtatis cauſſa verſatur. *Tolet.vi.c.11. Vorm.c. 42.Tullen.poſt ep. ſynodi. Burc.l.16.c.5.*

Cap. CIV.

Scriptum eſt in Carthaginenſi concilio, quod Apoſtolicæ ſedis per Fauſtinum Epiſcopum, qui tunc ab ea miſſus interfuit, probauit auctoritas: Accuſatoribus de inimici domo prodeuntibus non credendum. *Ennod. pro Symmac. poſt princ.*

Cap. CV.

Clamat in alio loco Carthaginenſe concilium, quaſcumque ad accuſationem perſonas leges publicæ non admittunt, his impugnandi alterum & nos licentiam ſubmouemus: & nullæ accuſationes à iudicibus audiantur Eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur. *Ennod. pro Symmacho ante medium. vide. Carth. vij. ca.2. Afric.ca.96. L. Carth.c.130. G. Cæſar.lib.5. ca. 81.*

Cap. CVI.

Silueſter conſtituit, vt nullus laicus crimen
2.q.7.c. 2. clerico audeat inferre, &c. *Damaſ. in Syluest. Lud. Imper.l.1.tit.51. de teſtibus in Longob. Burc.l.1. c.151. Iuo l.4 tit.8.c.7. panor.& par.5.c.264. decret. Anſel.l.3.c.23. Cæſaraugust.li.5.c.33. Tarrac.lib.2. ca.16.*

De calumniatoribus. Tit. XI.

CAPVT I.

EVphemius Epiſcopus, dum non probaſſet omnia, quæ teſtificabatur prima pollicitatione, damnatus eſt, & accepit anathema, dum non docuiſſet omnia: & ſubſcripſerunt omnes Epiſcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romæ dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit Coëpiſcopum, condemnabas, & accuſabas. *Acta contra Polychr. tempore Xyſti iij. in medio.*

Cap. II.

Proditoris nec calumnia; nec vox audia- *3.q.9.c. 2.*
tur. *Eleuth. epiſt. 5. ante finem. Nica. ca. 59. apud Iuliam epiſt. 2. ca. 24. Fœlix epiſt. 1. ante medium.*

Cap. III.

Deus, fratres, ad hoc præordinauit vos, & *2.q.1.c. 7.*
omnes, qui ſummo ſacerdotio funguntur, vt iniuſtitias remoueatis, & præſumptiones abſcindatis, & in ſacerdotio laborantibus ſuccurratis, & opprobriis, & calamitatibus eorum locum non præbeatis; ſed ei, qui calumniam, & opprobrium patitur, adiutorium feratis: illum vero, qui calumniam, vel oppro-
brium facit, abſcindatis, &c. Similiter ſtatu- *11.q.1.c. 32. ſtatuimus.*
tum eſt, & nos eadem ſtatuta firmantes ſtatuimus, vt ſi aliquis clericorum, ſuis Epiſcopis infeſtus, aut inſidiator fuerit, eoſque criminari voluerit, aut conſpirator fuerit, vt mox ante examinatum iudicium ſubmotus à clero, curiæ tradatur, cui diebus vitæ ſuæ deſeruiat, & infamis abſque vlla reſtitutionis ſpe permaneat. *Fabian. epiſt.2. in med.& in fin. Greg. vij.l.7. reg.ep. 2. Anſel.l.7.c.159. Deuſd.ca.4. Tarrac.lib.2. ca.23.*

Cap. IV.

Reuera ibi ſemper cauſſa agatur, vbi cri- *2.q.8.c. 4. qui crimen. 3.q.6.c. 1. & vlt.*
men admittitur, & qui non probauerit, quod obiecit, pœnam, quam intulerit, ipſe patiatur, &c. *Fabian. epiſt.3.c. 4. Xyſtus iij. epiſt. vnic. c. 4. Hadrianus Papa c. 48. ad Epiſcopum Mediom. Burc.l.16.c.3. Iuo lib. 4.tit.7.c.21. panor. Capit.l.7. c.365.*

Cap. V.

Omnes, qui aduerſus patres armantur, &c. *6.q.1.c. 17. infames.*
& qui fratres calumniantur, aut accuſant, & non probant, vel qui contra innocentes Principum animos ad iracundiam prouocant, &c. infames ſunt. *Steph. epiſt. 1. in med. Burc.lib.1.ca. 173. Iuo l.4. tit.7.ca. 14 panorm. & par.5.c. 291. decret. Anſel.li.3.c.5. Deuſd.c.3. Cæſar. l.3.c.28. Tarrac. l.c.8.*

Cap. VI.

Accuſationis ordinem talem, & didicimus, & ſeruare iubemus, id eſt: ſi quis clericorum in crimine impetitur, non ſtatim reus exiſtimetur, qui accuſari potuit, ne ſuſpectam innocentiam faciamus. Sed [quiſquis ille eſt, qui *2.q.8.c. 3.*
crimen intendit, in iudicium veniat, &c. nec fore ſibi nouerit licentiam mentiendi, cum calumniantes ad vindictam poſcat ſimilitudo ſupplicij. *Eutychian. ep. 2. ante med. Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c.7. Iuo li. 4.tit.7.c.22. pan.& par. 6.c.352. decret. Capitul.lib.7.ca. 436. & in additis c.552.*

Cap. VII.

Si quis Epiſcopus, preſbyter, aut diaconus, *2.q.7.c. 50.*
vel quilibet clerici apud Epiſcopos, &c. fuerint accuſati, quicumque fuerit, ſiue ille ſit ſublimis vir honoris, ſiue vllius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, nouerit probationis documen-

2.q.3. c. 1. ta ſe debere inferre. [Si quis ergo circa huiuſmodi perſonas, non probāda detulerit, auctoritate huius ſanctionis, intelligat ſe iacturam infamiæ ſuſtinere; vt damno pudoris, æſtimationis diſpendio, diſcat ſibi alienæ verecundiæ impune inſidiari, ſaltem de cætero Non licere. *Caius epiſt. 1 ca. 3. Anſelm. lib. 3. c. 45.*

Cap. VIII.

2.q.3.c. 2. 4.q.4.c. 2. Calumniator talionem recipiat. *Damaſ. ep. 3. c. 7. Burc. l. 16. c. 31. Iuo li. 4. tit. 7. c. 23 pano. & par. 6. c. 337. decret.*

Cap. IX.

Scitote me criminari à quodam Baſſo, & iniuſte perſequi. Quod audiens Valentinianus Auguſtus, noſtra auctoritate ſynodum congregari iuſſit, & facto concilio cum magna examinatione ſatisfaciens omnibus, licet euadere ſatis aliter potuiſſem, ſuſpicionem tamē fugiens coram omnibus me purgaui, me ſcilicet à ſuſpicione, & æmulatione liberans: ſed non aliis, qui noluerint, aut ſponte hoc non elegerint, faciendo formam, exemplumque dans, &c. Condemnatus eſt autem memoratus Baſſus à iam dicta ſynodo, ita tamen vt in vltima die viaticum ei non denegetur propter humaniratem pietatis Eccleſiæ. *Xyſt. iij. ep. vnic. poſt princ.*

Cap. X.

Si quis circa huiuſmodi perſonas (*loquitur de clericis*) non probanda detulerit, intelligat ſe iacturam infamiæ ſuſtinere, & ſub magna excommunicatione, exilio deportari. *Xyſtus iij. epiſt. vnic. ante med. Hadrian. ad Epiſcopum Mediom. ca. 22. Cod. Theodo. lib. 16. tit. 2. conſt. 41. Anſelmus lib. 3. cap. 45. Capitul. lib. 7. c. 438.*

Cap. XI.

5.q.6.c. 4. Epiphanium preſbyterum quorundam ſacerdotum litteris criminaliter accuſatum, cuius nos, vt voluimus, diſcutientes cauſſam nihilque in eo obiectorum repetientes, vt ad locum ſuum reuerteretur, abſoluimus. Criminis ergo eius auctores te volumus perſcrutari, & niſi qui eaſdem tranſmiſit epiſtulas, paratus fuerit hoc, quod obiecit, canonicis, atque diſtrictiſſimis probationibus edocere, nullatenus ad ſanctæ miniſterium communionis accedat. *Gregor. lib. 3. epiſt. 24. Ianuario Epiſc.*

Cap. XII.

Omnis, qui falſa aliis intulerit, puniatur, &
5.q.6.c. 2. pro falſitate, ferat infamiam. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. ca. 38. vide ca. 22. them. 1. Anſel. lib. 3. c. 88. Capitul. lib. 6. ca. 277. & lib. 7. ca. 348. & 197.*

Cap. XIII.

Qui in alterius famā in publico ſcripturam,
5.q.1.c.1 aut verba contumelioſa confixerit, & repertus ſcripta non probauerit, flagelletur, & qui prius ea inuenerit, rumpat, ſi non vult auctoris facti cauſſam incurrere. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 46. Iuo par. 4. ca. 156. decr. & par. 16. c. 235. decret. Capitul. l. 7. c. 360.*

Cap. XIV.

Si quis Epiſcopum, aut preſbyterum, aut diaconum falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, niſi in fine, dandam ei non eſſe communionem. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. ca. 58.*

Cap. XV.

Requirendum à nobis ducitis, quid de eo iudicandum ſit, qui quemlibet falſo criminatus fuerit, & poſtmodum accuſator fallax apparuerit. De hoc quamuis venerandæ leges abunde, quod iuſtum eſt, innuant, nos tamen potius cum Apoſtolo vos ad miſericordiæ viſcera, quam ſe Deus, ſuper ſacrificium velle ad Coloſ. c. 3. b.
teſtatur, ſemper conuenit exhortari. *Nicolaus ad conſulta Bulgar. c. 48.* Matth. 9. b.

Cap. XVI.

Delator, ſi quis extiterit fidelis, & per de- 5.q.6.
lationem eius aliquis fuerit proſcriptus, vel c.6.
interfectus, non niſi in finem accipiat communionem; ſi leuior cauſſa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem: ſi catechumenus fuerit, poſt quinquennium admittatur ad baptiſmum. *Elib. ca. 73. Burc. l. 6. c. 27. Iuo par. 10. c. 156. decret. Capit. l. 6. c. 244. & l. 7. c. 205. & in additis, c. 160.*

Cap. XVII.

Si quis Epiſcopum, preſbyterum, vel diaco- 2.q.3.c.
num falſis criminibus appetierit, & probare 4.
non potuerit, nec in fine dandam ei eſſe communionem. *Elib. c. 75. Burch. l. 2. c. 195. Iuo par. 6. c. 240. decret.* Hęc pœna olim vſitata moderata eſt ab eccleſia vt ſcribit Innocent. ep. 1 ad Exuper. c. 11.

Cap. XVIII.

Qui falſo accuſant fratres ſuos vſque ad exitum non communicent, ſed falſus teſtis iuxta ſcripturam impunitus non ſit. *Arelat. i. ca. 14.* Prouerb. 19.

Cap. XIX.

Eos, qui falſa fratribus † capitula obieciſſe 3.q.10.c.
conuicti fuerint, placuit vſque ad exitum 2.
non communicare, ſicut magna ſynodus ante † capitu-
conſtituit, niſi digna ſatisfactione pœnituerint. *Arelaten. ij. cap. 24. Capitular. libro 6. c. 241.* lia.

Cap. XX.

Si quis ſæcularium per calumniam Eccle- 1.q.6.c. vlt.
ſiam, aut † clerum fatigare temptauerit, & † clericos
conuictus fuerit, ab Eccleſiæ liminibus, & à catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, coërceatur. *Agathen. ca. 32. Vormac. c. 24. & c. 61. Burch. l. 15. c. 5. Iuo par. 16. c. 6. decret. Anſel. l. 3. c. 116.*

Cap. XXI.

Placuit accuſandi licentiam in veſtris ordinibus, ſi qua exiſtat, lenitate comprimere, &c. Sin autem de crimine aliquem putet (*Epiſcopus*) eſſe damnandum, accuſatoris † voce diſ- † vice.
cutiendum ſe ſciat, fas eſt enim vt quæ vni probantur, probentur ab omnibus. *Vaſion. c. 7.*

C A P. XXII.

2. q. 4. c. 1. Tim. 5. Si quis clericum in accuſatione fornicationis impetit, ſecundum præceptum Pauli Apoſtoli duo, vel tria teſtimonia requirantur ab illo: quod ſi non potuerit datis teſtimoniis approbare, quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiat. *Brac. 13. ca. 8. Burc. l. 2. c. 202. Iuo l. 4. tit. 8. ca. 13. pau. & par. 6. c. 276. decret. Capit. l. 5. c. 240.*

De citatione. Tit. XII.

CAPVT I.

c. 1. de accuſ. Greg. ix. c. 8. ea. tit. int. coll. SI quis Epiſcopus ab illis accuſatoribus, qui recipiendi ſunt, fuerit accuſatus, &c. ad ſummos Primates cauſſa eius canonice deferatur; qui in congruo loco intra ipſam prouinciam, tempore congruo, id eſt, autumnali, vel æſtiuo, concilium regulariter conuocare debebunt; ita, vt ab omnibus eiuſdem prouinciæ Epiſcopis inibi audiatur; quo & ipſe regulariter conuocatus, ſi eum aut infirmitas, aut alia grauis neceſſitas non detinuerit, adeſſe debebit, &c. Nec à communione ſuſpendatur, 5. q. 3. c. 1 cui crimen intenditur, niſi ad cauſſam ſuam dicendam; electorum iudicum, die ſtatuta, litteris euocatus, minime occurrerit: hoc eſt, niſi eum aliqua præoccupauerat neceſſitas, infra ſpatium prædictorum menſium, & eo amplius prout cauſſa dictauerit. *Fœlix in ſyn. lxx. Epiſc. ep. 2. in princ. Hadrian. Papa ca. 5. in princ. ad Epiſc. Mediom. Burc. l. 1. c. 174. Iuo par. 5. c. 29 in decr. Capit. l. 7. c. 143. in additis.*

C A P. II.

SI quis Epiſcopus legitime accuſatus, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, abſque vlla trepidatione ire debebit; & ſi ire non potuerit, pro ſe legatum ad ſynodum mittat. *Fœlix 4. in ſyn. Rom. ep. 1. c. 6.*

C A P. III.

Si Epiſcopus accuſetur de aliqua re à fide dignis, vocetur ab Epiſcopis: ſi venerit, & confeſſus, aut conuictus fuerit, pœna definiatur delicto competens: ſi vocatus non paruerit, iterum vocetur duobus Epiſcopis ad eum miſſis: ſi ne tum quidem pateat, tertio vocetur duobus iterum Epiſcopis ad eum miſſis. Si vero etiam tum eos contemnat, neque compareat, ſynodus definiat in eum, quod arbitratur oportere; vt non lucrari videatur fugiendo. *Apoſt. c. 74.*

C A P. IV.

5. q. 4. c. 2. Duodecim iudices quilibet Epiſcopus accuſatus, ſi neceſſe fuerit, eligat, à quibus eius cauſſa iuſte iudicetur; nec prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur, quam ipſi per † vocatos ſe eligantur; & regulariter † vocatus ad ſuorum primo conuentum Epiſcoporum, per eos eius cauſſa iuſte audiatur, & rationabiliter diſcernatur. *Zephyr. ep. 1. ante med. Anſel. l. 3. c. 41. Cæſar. l. 5. c. 41. Tarrac. l. 2. c. 52.*

C A P. V.

Nullus præfati ordinis (*loquitur de Epiſcopis*) vt accuſari poteſt, aut reſpondere ſuis accuſatoribus debet, prius quam regulariter à ſuo Primate vocatus ſit, locumque defendendi, & inquirendi accipiat ad abluenda crimina. *Steph. ep. 2. c. 4. Bur. li. 1. c. 177. Iuo par. 5. c. 293. decret.*

C A P. VI.

Eccleſiaſticam ſequentes regulam, vos, & illos Romæ regulariter ad iudicium die ſtatuta, non ſub anguſto temporis ſpatio, vt excuſatio locum non inueniat, litteris, & apocriſariis euocauimus. Illique vocatione ſuſcepta ad diem inſtitutum venere: ſed vos ne veſtris mendaciis caperemini, veſtraque calumnia enudaretur, venire diſtuliſtis. *Iul. epiſt. 2. in princ.*

C A P. VII.

Vocatio ad ſynodum, iuxta decreta patrum canonica, eius, qui impetitur, tam ſua præſentia, quam & ſcriptis, atque apocriſariis, per ſpatium fieri debet congruum, atque canonicum: quia niſi canonice vocatus fuerit ſuo tempore, & canonica ordinatione, licet euenerit ad conuentum, quacumque neceſſitate, niſi ſponte voluerit, nullatenus ſuis reſpondebit inſidiatoribus; quoniam nec ſæculi leges hoc permittunt fieri, quanto magis diuinæ? *Damaſ. epiſt. 3. c. 4. Burch. lib. 1. ca. 156. Iuo par. 5. ca. 266. decret. Anſelm. lib. 3. ca. 46. Tarrac. lib. 2. ca. 65.* 5. q. 2. c. 1.

C A P. VIII.

Clericus, ſiue laicus ſi crimine, aut lite pulſatus fuerit, non alibi, quam in foro ſuo prouocatus audiatur. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. c. 33. vel 35. Anſel. l. 3. c. 88.* 11. q. 1. c. 48.

C A P. IX.

Si quis Epiſcopus accuſetur, apud Primates prouinciæ accuſator introducat cauſſam: ſed non prohibeatur à communione accuſatus, niſi ad defenſionem in iudicium electorum ad iudicandum non compareat vocatus per litteras ad certum tempus, puta intra menſem à die, qua recepiſſe litteras conſtat, &c. *Carth. ca. 10. G. Carth. 14. c. 7. L. Tullen. poſt ep. ſyn. Burc. li. 1. c. 160. Iuo l. 4. tit. 10. c. 2. pan. & par. 5. c. 270 decr. Anſel. l. 3. c. 33.* 4. q. 5. c. vnic.

In accuſatione præſentes debent eſſe accuſator, & reus. Tit. XIII.

CAPVT I.

NOn eſt conſuetudo damnare aliquem hominem, prius quam is, qui accuſatur, præſentes habeat accuſatores, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Act. c. 25. d. ait Feſtus Romanus Præſes.* De accuſ. c. 24. qualiter, & quando 1. ap. Gregor. ix. & in 4 coll. eod. tit. c. 4.

C A P. II.

Debet eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi ſe per contumaciam abſentauerit, &c. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c. 8*

CAP. III.

3.q.9.c. 4. Accuſatori omnino non credi decernimus, qui abſente aduerſario cauſſam ſuggerit, ante vtriuſque partis diſcuſſionem. *Nica. c.33. apud Iul. ep.2. c.9. Teleſph. ep. vnic. c.4. Anſel. l.3. c. 13. al. 12.*

CAP. IV.

2.q.7.c. 52. Criminationes maiorum natu per alios non fiant, niſi per ipſos, qui crimina intendunt: ſi tamen ipſi digni, & irreprehenſibiles apparuerint, &c. *Nica. c.58. apud Iul. ep.2. c.20. Hygin. ep.1. c.3. Lucius ep. vni. c.2. Dionyſ. ep. 2. in med. Iuo par.6. c.326. decr.*

CAP. V.

3.q.9.c. 11. & 8. Abſente aduerſario non audiatur accuſator: nec ſententia, abſente parte alia, à iudice dicta vllam obtinebit firmitatem; neque abſens per alium accuſari, aut accuſare poteſt. *Fœlix in ſyn. lxx. Epiſc. ep.2. in med. Hadr. ad Epiſc. Medio. c.5. them.7.8.9. Iuo li.4. tit.7. c.2. pan. & par.5. ca. 248. & par.6. c.331. & par.16. c.316. decr. Anſel. l.3. c.7. Capit. l.7. c.354. & in addit. c.103 & 143. Cæſ. l.5. c.30. Tarrac. l.2. c.12.*

CAP. VI.

3.q.9.c. 2. Caueant iudices Eccleſiæ, ne abſente eo, cuius cauſſa ventilatur, ſententiam proferant; quia irrita erit; immo & cauſſam in ſynodo †profecto dabunt. *Eleuth. ep. vni. c.3. Carth. iv. c. 30. Hadr. c. 49. ad Epiſc. Mediom. Iuo par.6. c.319. decr. Anſel. l.3. c.28. Capit. l.6. c.279. & l.7. c.219. Burch. lib.16. ca.14. Cæſar. l.3. c.65. Tarrac. lib.2. ca. 58.*

† facto.

CAP. VII.

3.q.8.c. 2. in fin. 3.q.9.c. 13. Abſens vero nemo iudicetur: quia & diuinæ, & humanæ hoc prohibent leges. *Zephyr. ep.1. poſt princ. Burc. l.16. c.13. Anſel. l.3. c.58. Iuo par.5. c.245. decr.*

CAP. VIII.

Nullus doctorem per ſcripta accuſet, nec niſi fideli & legitimo, qui etiam irreprehenſibilem vitam, ac conuerſationem ducat, accuſatori reſpondeat, &c. *Calliſt. ep.1. c.2. Burc. lib.1. c. 135. Iuo par.5. c.234. decr.*

CAP. IX.

2.q.8.c.1 3.q.9.c. 3. Rimandæ ſunt enucleatim perſonæ accuſatorum, quæ ſine ſcripto difficile, per ſcriptum autem nunquam recipiantur; quia per ſcripturam nullus accuſare, vel accuſari poteſt, ſed propria voce, & præſente eo, quem accuſare voluerit, ſuam quiſque agat accuſationem. Nec abſente eo, quem accuſare voluerit, cuicumque accuſatori credatur. *Calli. ep.2. c.5. Burchar. lib.1. c.171. Iuo par.5. ca. 289. decr. Anſel. li.3. ca. 54.*

CAP. X.

3.q.9.c. 4. Omnia, quæ aduerſus abſentes in omni negotio, aut loco aguntur, aut iudicantur, omnino euacuentur; quoniam abſentem nullus addicit, nec vlla lex damnat. *Cornel. ep.1. c. 2. Anſelm. l.3. c 57. Capit. l.7. c.143. in addit. Tarrac. li.2 ca. 61.*

CAP. XI.

2.q.8.c. vlt. Per ſcripta nullius accuſatio ſuſcipiatur, ſed propria voce, ſi legitima & condigna accuſatoris perſona fuerit; præſente videlicet eo, quem accuſare deſiderat, quia nullus abſens, aut accuſare poteſt, aut accuſari. *Steph. epiſt.2. c. 4. Burchar. lib.1. ca. 177. Iuo lib. 4. tit.7. ca.1. pan. par.5. c.293. & par.6. ca.328. decret. Tarrac. l.2. ca. 9.*

CAP. XII.

Caueant iudices Eccleſiæ, ne abſente eo, cuius cauſſa ventilatur, ſententiam proferant; quia irrita erit, qui etiam rationem pro actione fratrum in præſentia dabunt. *Fœlix ep.1. ante med. Nicæ. c.61. apud Iul. ep.2. c.24.* 3.q.9.c. 2.

CAP. XIII.

Crimina, quæ Epiſcopis impingere dicis, per alios non ſinas vllo modo fieri, niſi per ipſos, qui crimina intendunt, &c. *Dionyſ. ep. 2. in med.*

CAP. XIV.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam ſuos accuſatores præſentes habeat, locumque defendendi accipiat ſpatioſum ad abluenda crimina. *Iul. ep.2. c.31. Marcell. ep.2. ante med. Damaſ. ep.6. in fin.* 3.q.9.c. 5.

CAP. XV.

Nullus introducatur perſonaliter, ſed accuſatores, & accuſati æqua audiantur ratione, iuxta quod geſtorum ordo exigit. *Damaſ. ep.3. c.7. Iuo par.6. c.337. decr.* 4.q.4.c. 2.

CAP. XVI.

Habetur quoque in decretis ſanctorum Patrum ſancitum, non fore canonicum, quemquam ſacerdotem iudicare, vel damnare, antequam accuſatores canonice examinatos præſentes habeat. *Dam. ep.3. c.8. Iuo par.6. c.347. decr.* 3.q.9.c. 6.

CAP. XVII.

Relatum eſt ad ſedem Apoſtolicam, vos accuſationes fratrum per ſcripta ſuſcipere abſque legitimo accuſatore, quod deinceps in omni orbe terrarum fieri, Apoſtolica auctoritate prohibémus, &c. nec vnquam prius per ſcripta eorum, qui accuſantur, cauſſam diſcutere, quam per querulantium inſtitutiones vocati, canonice ad ſynodum veniant, & præſens per præſentem agnoſcat veraciter & intelligat, quæ obiiciuntur ei, &c. Nam & Dominus noſter Ieſus Chriſtus Iudam furem eſſe ſciebat, ſed quoniam non eſt præſentialiter accuſatus, ideo non eſt eiectus. Nec nos vllo modo agere oportet, quod ille noluit facere; leges enim ſæculi accuſatores præſentes exigunt, & non per ſcripta abſentes. Vnde canonica Patrum conſtituta non ſemel, ſed ſæpiſſime clamant: nec accuſationes, nec teſtimonia vlla per ſcripta poſſe proferri, nec de aliis negotiis quicumque teſtimonium dicant, niſi de his, quæ ſub præſentia eorum acta eſſe noſcuntur. Similiter & [qui accuſare alium elegerit, præſens per ſe, & non per alium accuſet, inſcriptione videlicet præmiſſa. Neque vllus vnquam iudicetur, antequam legitimos accuſatores præſentes habeat

3.q.1.c. 3. — 11.q.3.c. 76. Eorum. — 11.q.1.c. 17. De manifeſtum. — 3.q.9.c. 8.

locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. Curandum quoque eſt, ne ita quemquam ſubripiat, faciatque citius, quod non licet. *Damaſ. ep. 6. in prin. & in fin. Anſel. l. 3. c. 47. Capit. l. 5. c. 244. Iuo par. 6. c. 148. decr.*

CAP. XVIII.

Placuit, vt nullus Epiſcopus quemquam clericorum iudicare, aut damnare præſumat, niſi accuſatus legitimos accuſatores præſentes habeat, locumq; defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 20.*

CAP. XIX.

5. q. 3. c. 3. In criminalibus cauſſis nec accuſator, niſi per ſe aliquem accuſare poteſt; nec accuſatus per aliam perſonam ſe defenſare permittitur. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 35. Iuo l. 4. tit. 7. c. 4. pan. Anſel. l. 3. c. 88. Tarrac. l. 4. c. 54.*

CAP. XX.

2. q. 6. c. 39. Si quando in cauſſa capitali, vel in cauſſa ſtatus interpellatum fuerit, non per procuratores, ſed per ipſos eſt agendum. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 41. Anſel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 357. & in addit. c. 140.*

CAP. XXI.

Accuſationem per litteras, & abſente, qui accuſat, ſacri canones non recipiunt. *Greg. vij. l. 1. regiſt. ep. 66.*

CAP. XXII.

Nouit fraternitas tua, quod perſonis abſentibus accuſationem per ſcripta canonica non probet auctoritas, nec abſque partium diſceptatioue per cognita in examinatione recipiat cauſſas. *Greg. vij. l. 2. regiſt. ep. 4.*

CAP. XXIII.

5. q. 9. c. 9. Dignũ. Quiſquis à quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio detur, quam accuſator præſentetur, atque legum, & canonum ſententia exquiratur. *Tolet. vi. c. 11. Vorm. c. 42. Tullen. poſt ep. ſyn. Burch. l. 16. c. 5.*

CAP. XXIV.

Quomodo eſt poſſibile, altero accuſato, pro eo alterum dicere? *Flauian. in ſyn. CP. aduerſus Entych. act. 4. cuius mentio fit in conc. Chalc. actio. 1. ante med.*

De libello accuſatoris. Tit. XIV.

CAPVT I.

2. q. 8. accuſator. c. 1. 3. q. 9. c. 3. RImandæ ſunt enucleatim perſonæ accuſatorum, quæ ſine ſcripto difficile, per ſcriptum autem nunquam recipiantur: quia per ſcripturam nullus accuſare, vel accuſari poteſt, &c. *Calliſt. ep. 2. c. 5. Burc. l. 1. c. 171. Iuo par. 5. c. 289. decr. Anſel. l. 3. c. 54.*

CAP. II.

2. q. 3. c. 8. de pœn. d. 1. c. 22. Si quis iratus crimen aliquod cuilibet temere obiecerit, conuicium non eſt pro accuſatione habendum, ſed permiſſo tractãdi ſpatio id, quod iratus dixit, per ſcripturam ſe probaturum eſſe fateatur; vt ſi forte reſipiſcens: quæ per iracundiam dixit, iterare, aut ſcribere *2. q. 8. c. 4.* noluerit, non vt reus criminis teneatur. Omnis ergo, qui crimen obiicit, ſcribat ſe probaturum. *Fabia. ep. 3. c. 4. Xyſt. iij. ep. vni. c. 3. & 4. Hadr. c. 47. & 48. ad Epiſc. Mediom. Iuo l. 4. tit. 7. ca. 21. pan. & par. 6. c. 324. decr. Anſel. l. 3. c. 79. Burc. li. 16. c. 3. Capit. l. 7. c. 364. & 365.*

CAP. III.

Si Primates accuſatores Epiſcoporum cum eis pacificare familiariter minime potuerint; tunc tempore legitimo eos ad ſynodum canonice conuocatam, non intra anguſta tempora canonice conuocent; & non prius quam eis per ſcripta ſignificent, quid eis opponitur, vt ad reſponſionem præparati adueniant, &c. *Fælix ij. & ſyn. Rom. ep. 1. c. 3. Burch. l. 1. ca. 221. Iuo par. 5. c. 355. decr.*

CAP. IV.

Hincmarus Archiepiſcopus dixit: Habetis libellum reclamationis, aut poſtulationis, ſicut Eccleſiaſtica ſe habet traditio. Illi autem reſponderunt, ſe præ manibus nullum libellũ habere. Hincmarus Archiepiſcopus dixit: Legum Eccleſiaſticarum conſuetudo, & auctoritas talis eſt, vt in cauſſis geſtorum ſemper ſcripturam requirant, adeo vt qui ad ſacrum fontem accedit, ſuum dare nomen præcipiatur: qui ad ſummum ſacerdotium prouehitur, decreto manibus omnium roborato eligitur: ordinatus autem à ſuis ordinatoribus litteras accipere iubetur: qui etiam ab Eccleſiaſtica ſocietate quolibet exceſſu diſcinditur, libellari ſcriptione, aut recipitur, aut deiicitur. Sed qui accuſatur, aut qui excommunicatur, reconciliatus, per ſcripturam accuſari, vel reconciliatus commendari iubetur. *Synod. apud S. Medard. in cauſſa Hincmari in prin. Burch. li. 2. ca. 197. Iuo l. 6. c. 269. decr.* *De libel. lis oblat. c. 1. ap. Greg. ix. coll. 1. eo. titu. c. unico. 2. q. 1. c. 9.*

De inſcriptione. Tit. XV.

CAPVT I.

SI quis non hæreticus, non excõmunicatus, non iudicatus, non accuſatus dicat ſe habere Eccleſiaſticam accuſationem cõtra Epiſcopũ, ante omnes Epiſcopos prouinciæ inſtituat accuſationes, & illic probet crimina Epiſcopi. Si vero nequeant prouinciales corrigere illata crimina; tunc ad maiorem ſynodũ Epiſcoporum veniant, quam illa erat; neque ante accuſatio inſtituatur, quam ſe ſimili pœnæ (*accuſatores*) inſcribant, ſubituri eam, ſi quid per calumniam intendant. *CP. c. 6. G.*

CAP. II.

Sancti patres prouide ſtatuerũt, vt accuſatio Prælatorũ non facile admittatur; ne concuſſis columnis corruat ædificium, niſi diligens adhibeatur cautela, per quã non ſolum falſæ, ſed etiam malignæ criminationi ianua præcludatur. Verum ita voluerunt prouidere Prælatis, ne criminarentur iniuſte, vt tamen cauerẽt, ne delinquerent inſolenter; contra morbũ vtrũq; inueniẽtes congruã medicinã; videlicet, vt criminalis accuſatio, quę ad diminutionẽ capitis, id eſt, degradationem intendit, niſi legitima † procedat inſcriptio, nullatenus admittatur, *de accuſ. c. 24. qualiter, & quando. ap. Greg. ix. c. 4. eod. tit. 1. in 4. coll.* *† præcedat.*

&c. Sicut accuſationem legitima præcedere
debet inſcriptio, ſic & denuntiationem carita-
tiua admonitio. *Innoc. iij. in conc. gener. Lateran. cap.* 8.

Cap. III.

2.q.8.c. Omnis, qui crimen obiicit, ſcribat ſe proba-
4. turum, &c. Reuera ſemper ibi cauſſa agatur,
3.q.6.c. vbi crimen admittitur: & qui non probauerit,
1. & vlt. quod obiecit, pœnam, quam intulerit, ipſe pa-
tiatur. *Fabian. ep. 3. c. 4. Xyſt. iij. ep. vnica. c. 4. Hadrian. Papa c. 48. ad Epiſc. Mediom. Burc. l. 16. c. 3. Iuo l. 4. tit. 7. c. 21. pan. & par. 6. c. 324. decr. Anſel. l. 3. c. 79. Capit. l. 7. c. 365. Cæſar. li. 5. c. 52. Tarrac. li. 4. c. 40.*

Cap. IV.

Accuſationis ordinem talem & didicimus, &
ſeruari iubemus: id eſt, ſi quis clericorum in
crimine impetitur, non ſtatim reus exiſtime-
tur, qui accuſari potuit, ne ſuſpectam inno-
2.q.8.c. centiam faciamus. Sed [quiſquis ille eſt, qui
3. crimen intendir, in iudicium veniat, nomen
rei indicet, vinculum inſcriptionis arripiat, cu-
ſtodiat ſimilitudinem, habita tamen dignita-
tis æſtimatione potiatur. Nec fore ſibi nouerit
licentiam mentiendi, cum calumniantes ad
vindictam poſcat ſimilitudo ſupplicij. *Eutych. ep. 2. c. 2. Hadria. ad Epiſc. Mediom. c. 7. Iuo l. 4. tit. 7. c. 22. pan. & par. 6. c. 332. Capit. l. 7. c. 436. & in additis c. 152.*

Cap. V.

4.q.4.c. Accuſatores, & iudices non iidem ſint, ſed
2. per ſe accuſatores per ſe iudices, per ſe teſtes,
per ſe accuſati, vnuſquiſque in ſuo ordinabili-
2.q.3.c. ter ordine. Nam inſcriptio primo ſemper fiat,
2. vt talionem calumniator recipiat: quia ante
inſcriptionem nemo debet iudicari, vel dam-
nari: cum & ſæculi leges hęc eadem retineant,
† æqualitas. de quibus omnibus vera ſemper fiat † ęquitas:
quatenus accuſationis, & iudicij, ac teſtimonij
mercedem, per veritatem geſtorum, conſequi
valeant, &c. *Damaſ. ep. 3. c. 7. Burch. l. 16. c. 31. Iuo l. 4. tit. 7. c. 23. panor. & par. 6. c. 337. decr.*

Cap VI.

3.q.9.c. Qui alium accuſare elegerit, præſens per ſe,
8. & non per alium accuſet, inſcriptione videli-
cet præmiſſa. *Damaſ. ep. 6. in fin. Iuo par. 6. c. 348. decr. Anſel. l. 3. c. 47.*

Cap. VII.

2.q.5. Scitote me criminari à quodam Baſſo, & in-
mandaſti. c. 10. iuſte perſequi. Quod audiens Valentinianus
Auguſtus noſtra auctoritate ſynodum con-
gregari iuſſit; & facto cōcilio cum magna exa-
minatione ſatisfaciens omnibus; licet euadere
ſatis aliter potuiſſem, ſuſpicionem tamen fu-
giens, coram omnibus me purgaui, me ſcilicet
à ſuſpicione, & æmulatione liberans; ſed non
aliis, qui noluerint, aut ſponte hoc non elege-
rint, faciendo formam, exemplumque dans,
2.q.8.c. cum ſcriptum ſit: Si quis crimen obiicere vo-
4. & 3.q. luerit, ſcribat ſe prius probaturum, & alibi:
6.c.1. & Criminationes aduerſus doctorem, nemo re-
vlt. 2.q.7.c. cipiat, & iterum: [Si quis Epiſcopus, preſby-
30. ter, aut diaconus, vel quilibet clerici apud
Epiſcopū, à qualibet perſona fuerint accuſa-
ti, quicumque fuerit, ſiue ille ſublimis vir ho-
noris, ſiue vllius alterius generis perſona, qui
hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit,
nouerit docenda probationibus, monſtranda
documentis ſe debere inferre. *Xyſt. iij. ep. vnic. c. 1. Caius ep. 1. c. 3. Conſtit. 41. tit. 2. l. 16. Cod. Theod. Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 22. & 48. Anſel. l. 3. c. 45. Capit. l. 7. c. 438.*

Cap. VIII.

Non licet preſbytero, nec diacono, quem-
quam inſcribere, ſed in vice ſua, ſi cauſſam ha-
buerit, aut fratrem, aut quemcunque ſæcula-
rem roget. *Antiſiod. c. 41.*

De defenſione non neganda. Tit. XVI.

CAPVT I.

NVllus præfati ordinis vir (*loquitur de Epiſcopis*) accuſari poteſt, aut reſpondere ſuis
accuſatoribus debet, prius quam regulariter à
ſuo Primate vocatus ſit, locumque defenden-
di, & inquirendi accipiat ad abluenda crimi-
na. *Steph. epiſt. 2. ca. 4. Burchar. lib. 1. ca. 177. Iuo par. 5. c. 293. decr. vide Hadrian. ad Epiſc. Mediom. ca. 20.*

Cap. II.

Non oportet quemquam iudicari, vel dam- 5.q.9.c.
nari priuſquam legitimos habeat præſentes 8.
accuſatores, locumque defendendi accipiat Act. 25.
ad abluenda crimina. *Marcell. epiſt. 2. ante med. Damaſ. epiſt. 6. in fi. Iul. epiſt. 2. c. 31. ad Orientis Epiſcopos.*

Cap. III.

Tempus congruum præuideri oportet, quā-
do vniuſcuiuſque accuſatę perſonæ cauſſa re-
ctiſſime in medio producatur, &c. Nullus au- 4.q.4.
tem introducatur perſonaliter, ſed accuſato- nullus. c.
res, & accuſati æqua audiantur ratione, iuxta 2.
quod geſtorum ordo exigit. *Dam. ep. 3. c. 7. Iuo par. 6. c. 337. decr.*

De dilationibus. Tit. XVII.

CAPVT I.

PRæſul (*ſpoliatus*) cum omni honore ſtatui 3.q.1.c.
priſtino reddatur: & ipſe diſpoſitis, ordi- 8. ſi Epiſcopus.
natiſq; libere, atque ſecure diu ſuis, tunc regu-
lariter intra quatuor, vel quinque, aut, ſex aut
ſeptem menſes, iuxta quod poſſibilitas ei fue-
rit & non ante, conuocatus ad tempus conci-
lio in legitimo, & canonico, veniat ad cauſ-
ſam; & ſi ita iuſte videtur, accuſantium pro-
poſitionibus reſpondeat. *Fœlix in ſyn. lxx. Epiſc. ep. 2. poſt princ. Iuo l. 4. tit. 6. c. 5. pan. & par. 5. c. 248. decr. Hadr. Pap. c. 3. ad Epiſc. Mediom. Capit. l. 7. ca. 143. in additis.*

Cap. II.

Si ſæculares humana multiplicitet explorā-
tur homines lege; & requiſitiones, atq; inducię

eis multorum menſium conceduntur, ne iniuſte damnentur; quanto magis Epiſcopis, qui proximiores ſunt Deo, & ſuper eos conſtituti, poſitique in cœleſti militia, quæ impenſius ponderanda eſt, tempora ſunt concedenda multo ampliora, ne à quibuſdam grauentur, aut opprimantur, vel ſubito damnentur. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. in princ.*

Cap. III.

3.q.2.c. Si Primates accuſatores Epiſcoporum cum
4. eis pacificate familiariter minime potuerint,
tunc tempore legitimo eos ad ſynodum canonice conuocatam, non infra anguſta tempora, canonice conuocent; & non prius, quam eis per ſcripta ſignificent, quid eis opponitur, vt ad reſponſionem præparati adueniant, &c. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. ep. 1. ca. 3. Burc. l. 1. c. 221. Iuo par. 5. c. 315. decr.*

Cap. IV.

Si quis Epiſcoporum fuerit ſuis rebus ſpoliatus, aut à ſua Eccleſia vi, aut timore expulſus, quod omni chriſtiano nomini eſt inimicũ, oportet, & decet Epiſcoporum propoſitũ ſemper prima frõte cedere; vt omnia, quę ei ablata ſunt, poteſtati eius legaliter reddantur, & Præſul prius reſtituatur, & poſtea non ſtatim, ſed diu, & per ſpatioſa tempora, ſuis poteſtatiue diſpoſitis, & ad ſuam neceſſitatem pręparatis, ad tempus veniat ad cauſſam; & ſi iuſte viſum fuerit, accuſatoribus reſpondeat ſuis. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. c. 4. Iul. ep. 2. c. 35.*

Cap. V.

Si quis aliter non acquieuerit, niſi vt Epiſcopum accuſet, ſupra taxato hoc tenore agere debebit: quia aliter rata non poteſt accuſatio exiſtere. Tunc primo accuſati cauſſam accuſator apud Primates canonice deferat; nec à cõmunione prohibeatur accuſatus, niſi ad electorum iudicium canonice conuocatus, infra tres, aut ſex, vel plures menſes pro ſuis rationem redditurus venire diſtulerit, &c. Ille vero, qui vi, aut timore à ſede pulſus, aut ſuis rebus ſpoliatus fuerit, non prius vocetur ad ſynodum, quam ei omnia legibus redinregrẽ-
3.q.3.c. tur. Et tamdiu in ſede propria pacifice, & po-
tamdiu. teſtatiue cuncta diſponens reſideat, quamdiu
7. expulſus, vel ſpoliatus carere viſus eſt rebus.
3.q.3.c. Cum autem ad iudicium venerit, ſi voluerit,
2. & neceſſe fuerit, induciæ ei petenti à patribus
conſtitutæ abſque impedimento concedantur, & iudices à ſe electi tribuantur, &c. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. ca. 8. Iuo l. 4. tit. 6. c. 8. & tit. 8. c. 16. pan. Anſel. l. 3. c. 52.*

Cap. VI.

3.q.3.c. De induciis vero Epiſcoporum, &c. diuerſas
2. à patribus regulas inuenimus cõſtitutas. Quidam enim ad repellenda imperitorum machinamenta, & ſuas pręparandas reſponſiones, &
† cõſilia. teſtes confirmandos, & † concilia Epiſcoporũ,
* & atque amicorum quærenda, annum, * aut ſex
mandauerunt menſes concedi; quidam autem annum in quo plurimi concordant: minus vero, quam ſex menſes non reperiri: quia & laicis hęc indulta ſunt, quanto magis Domini ſacerdotibus? &c. Induciæ namque non ſub anguſto tempore, ſed ſub longo ſpatio, concedendę ſunt, vt accuſati ſe pręparare, & vniuerſos communicatores in prouinciis poſitos conuenire, & teſtes præparare, atque contra inſidiatores ſe pleniter armare valeant. *Fœlix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. c. 20. Burc. l. 1. c. 180. Iuo par. 5. c. 296. decr. & l. 4. tit. 9. c. 2. pan.*

Cap. VII.

Induciæ non modicæ ad inquirendum dan- 3.q.3.c.
dæ ſunt, ne aliquid præpropere agi à quacum- 3.
que parte videatur: quia per ſurreptionem multa proueniunt. *Eleuth. ep. vni. ca. 2. Iuo lib. 4. tit. 9. ca. 3. panorm. & par. 6. ca. 317. decr. Anſelm. l. 3. c. 53.*

Cap. VIII.

Pulſatus ante ſuum iudicem cauſſam dicat, 3.q.6.c.
& ante non ſuum iudicem pulſatus, ſi volue- 3.
rit, taceat; & vt pulſatis, quotiens appellauerint, induciæ dentur. [Si quis ergo iratus, 2.q.3.c.
crimẽ aliquod cuilibet temere obiecerit, con- 5. & de
uitium non eſt pro accuſatione habendum, pœnit.
ſed permiſſo tractandi ſpatio, id, quod iratus diſt. 1. c.
dixit, per ſcripturam ſe probaturum eſſe fa- 22.
teatur: vt ſi fortaſſe reſipiſcens, quæ † præ † per iracundiam.
iracundia dixit, iterare, aut ſcribere noluerit, non vt reus criminis teneatur. *Fabian. epiſt. 3. ca. 3. & 4. Xyſt. iij. in epiſt. ad Orientis Epiſc. c. 3. Hadrian. Pap. c. 56. ad Epiſc. Mediom. Burch. lib. 16. ca. 10. Iuo lib. 4. tit. 7. ca. 21. & tit. 12. c. 1. in fin. pan. & par. 6. c. 323. & 324. decr. & epiſt. 239. ad Gumbal. Antiſiodor. Epiſc. Anſel. l. 3. c. 73. & 79. Capit. lib. 7. c. 364. & 367. Caſar. l. 5. c. 52. Tarr. li. 4. c. 40.*

Cap. IX.

Nullus præfati ordinis vir (*loquitur de Epiſcopis*) accuſari poteſt, aut reſpondere ſuis accuſatoribus debet, priuſquam regulariter à ſuo Primate vocatus ſit, locumque defendendi,
& inquirendi accipiat ad † abluenda crimina. † abluendi.
Steph. epiſt. 2. c. 4. Burch. lib. 1. c. 177. Iuo par. 5. c. 293. decr.

Cap. X.

Qualiter ad concilium veniatur, &c. aut qualiter eiectis, & ſpoliatis ſint omnia legibus redintegranda, quæ eis ablata ſunt, &c. & qualiter illis induciæ poſt integram reſtitutionem anniuerſariæ, vel ſex menſium indulgendæ ſint, &c. ſufficienter ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, ac noſtris prædeceſſoribus ſtatutum eſſe putamus. *Caius ep. 1. c. 3.*

Cap. XI.

His rite peractis ſuiſque omnibus libere diſpoſitis, ſi tum iuſte videtur, ſuis reſpõdeat (*ſpoliatus*) accuſatoribus; & inducias, ſi ei neceſſe fuerit, accipiat non modicas, vt explorare valeat ea, quæ obiiciuntur ei; ne aliqua deluſus
fraude, innocenter ruat, quoniam non opor- 3.q.9.c.
tet quemquam iudicari, vel damnari, prius 5. Non
quam præſentes legitimos habeat accuſato- oportet.
res, locumque defendendi accipiat ad abluenda crimina. *Marcellus ep. 2. ante med.*

Cap. XII.

3.q.2.c. 6. Prius ergo. Prius oportet omnia (*ſpoliatis Epiſcopis*) legibus redintegrari, & Eccleſias, quæ eis ſublatę ſunt, cū omni priuilegio ſibi reſtitui, & poſtmodum non ſub anguſti temporis ſpatio, ſed tantum temporis ſpatium eis indulgeatur, quantum ſpoliati, vel expulſi eſſe videtur, antequam ad ſynodum conuocentur, &c. *Euſeb. epiſt. 2. in fin. Symma. in ſyn. v. Rom. in med. Ioan. epiſt. 1. in princ. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 249. decr. Anſel. lib. 3. cap. 51. al. 44.*

Cap. XIII.

Nec oportet quemquam iudicari, aut damnari, antequam ſuos accuſatores præſentes habeat, locumque defendēdi accipiat ſpatioſum ad abluenda crimina. *Iul. epiſt. 2. cap. 31. Damaſ. epiſt. 6. in fin. Capitul. lib. 7. c. 184.*

Cap. XIV.

3.q.3.c.4 Induciæ accuſatis in criminalibus Epiſcopis ſex menſium, vel eo amplius, ſi neceſſe fuerit, concedendæ ſunt: quoniam & laicis hoc permiſſum, nullus ſæcularibus imbutus diſciplinis ignorat, quanto magis ſacerdotibus, *3.q.9.c. 6.* qui ſuperiores eſſe eis, non dubitantur? [Habetur quoque in decretis ſanctorum patrum ſancitum; non fore canonicum, quemquā ſacerdotum iudicare, vel damnare, antequam accuſatores canonice examinatos præſentes habeat, locumq; defendendi accipiat, id eſt, inducias Eccleſiaſticas ad abluenda crimina. *Damaſ. epiſt. 3. cap. 8. Iuo lib. 4. tit. 9. cap. 1. panor. par. 5. cap. 287. & par. 6. cap. 347. decret. Tarrac. lib. 6. cap. 146.*

Cap. XV.

De præſump. nullus c. 4. apud Greg. ix: & eo. ti. in 1. coll. c. 5. Cōfitetur de omnibus, quiſquis ſe ſubterfugere iudicium dilationibus putat, &c. Dilationem tamen dedimus, & decreuimus, veſtrū debere intra prouinciam eſſe iudicium, & congregati ſynodū ante diem Kal. Nouembr. &c. *Boniſac. epiſt. 2. in princ. & in fin. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 34*

Cap. XVI.

3.q.9. Decernimus c. 10. Illud ſtudere te conuenit, vt hi, qui contra quoſlibet iuriſdictioni tuæ ſuppoſitos cauſſam habuerint, nullis apud fraternitatem tuam fruſtratoriis debeāt dilationis bus laceſſiri, ne ad fatigationem, & damnum alterius hæc tibi ſeruaſſe priuilegia videamur. *Gregor. Fortunato Ep. ſc. Neapolis. lib. 5. regiſt. epiſt. 11.*

Cap. XVII.

4.q.5.c. 1. Quiſquis. Si veras & neceſſarias cauſſas oſtendat (*Epiſcopus*) cur prohibitus ſit comparere ad defenſionem eorum, quæ contra ipſum propoſita ſunt, intra alterum menſem audietur. Poſt eum menſem non cōmunicabit, donec abſoluatur. Si vero ad ſynodum anniuerſariam omnium comparere noluerit, vt etiam illic terminetur, ipſe ſe condemnaſſe videtur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. iij. cap. 7. L: Trullen. poſt epiſt. ſynod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit 10. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 270. decr. Anſel. lib. 3. cap. 33.*

Cap. XVIII.

Dicit Petrus (*Epiſcopatu pulſus*) ſe ſuam quidē poſſe cauſſam probare, ſed defenſionis tempus ſibi non eſſe datum, nec auditionem canonicam ſibi fuiſſe propoſitam. Sin autem tale quid factum eſſet, ipſa actorum productio eum conuinceret, & vel oſtēderetur eum propter ſua crimina condemnatū: nec eſſe quod ſe iniuria affectum eſſe diceret, vel eum abſolutū pronuncians, rurſus cōcederet, vt præeſſet Eccleſię, eaq; illius manui, poteſtatiq; ſubeſſet. Cum autem nihil factum ſit eiuſmodi, de re quidem alta voce quæritur, & intolerabilem iniuriam ſe dicit accepiſſe, & inique eiectum eſſe; adiiciēs omnes quoque quas habebat, pecunias eſſe ſibi ſublatas. Tua itaque pietas ſciens, & quod diuinis canonibus videtur, & quod Eccleſiæ conuenit, iisq; qui ſunt in ſacro miniſterio initiati, & noſtrarum præterea litterarum aliquam rationem ducens, ſiſtat ſeni lacrymas, & ſi velit quidem cum iis iudicio contendere, qui crimina in eum intendūt, pro tuæ pietatis conſuetudine litiget, vna adſiſtētibus ſcilicet, qui tuæ manui ſubſunt, Epiſcopis, præter quam ſi non aliquos recuſat vt ſuſpectos: nullum enim religioſiſſimorum Epiſcoporum in fratrem inimico eſſe animo credimus. Ne autem hic prætextus, futurum de eo iudicium diſſoluat, vt non iure factum eſſe videatur, non graue eſt, à conſeſſu abeſſe eos, qui ſuſpecti ſunt. *Cyrillus Epiſcop. Alexand. ad Dominum.*

De reo contumace. Tit. XVIII.

Caput I.

Aduerſus citatum ter, & cōtumacem ſententia lata. *In ſynod. Epheſ. & Chalced. multis in locis, maxime in hac act. 3. vide Euagr. lib. 1. hiſt. c. 2.*

Cap. II.

Debet eſſe præſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi per contumaciam abſentauerit. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 8.* *De accuſ. c. 24. ap. Greg. ix. & c. 4. eo tit. in 1. coll.*

Cap. III.

(*Anaſtaſium Cardinalem*) auctoritate ſuffulti canonica, Apoſtolicis litteris per tertiam, & quartam vicem vocauimus; & vbi redire diſtulit, congregatis Epiſcoporum conciliis, cum eum non potuiſſemus videre, vel habere ſpecialem præſentiam, communi eum decreto ſancta communione priuauimus: volentes ſiquidem ſuam, per huius excommunicationis cenſuram, ad gremium ſanctę, quo diſceſſerat, matris Eccleſiæ perſonam reducere, &c. Poſtmodum vero, &c. expectantibus nobis vſq; ad diem ſtatutū, & vltra, præfatus presbyter non aduenit; poſt tranſactum autem placitum, dū eum mandatis noſtris temere renitentem cōſpexiſſemus, &c. ne vlterius ſuo exemplo Eccleſiaſticus ordo confunderetur, & Chriſtianitatis religio profanaretur, anathematis eum

vinculo cum ſacerdotum noſtrorum conſenſu innodauimus. *Leo iv. in actis ſynod. Rom. contra Anaſtaſ.*

Cap. IV.

Si quis aliter non acquieuerit, niſi vt Epiſcopum accuſet, ſupra raxato hoc tenore agere debebit; quia aliter rara non poteſt accuſatio exiſtere. Tunc primo accuſari cauſſam accuſator apud Primates canonice deferat, nec à communione prohibeatur accuſatus, niſi ad electorum iudicium canonice conuocatus infra tres, aut ſex, vel plures menſes, pro ſuis rationem redditurus venire diſtulerit. *Felix ij. in ſyno. Roma. epiſt. 1. cap. 8.*

Cap. V.

Si Epiſcopus accuſetur de aliqua re à fide dignis, vocetur ab Epiſcopis. Si venerit, & cõfeſſus, aut conuictus fuerit, pœna definiatur conuicto comperens. Si vocatus non paruerit iterum vocetur duobus Epiſcopis ad eum miſſis. Si etiam ſic non obedierit, vocetur & tertio, duobus ad eum rurſus miſſis Epiſcopis. Si vero etiam tum eos contẽnat, neque compareat, ſynodus definiat in eum, quod arbitrabitur oportere, vt non lucrari videatur fugiendo. *Apoſt. cap. 74.*

Cap. VI.

De præſump. c. 4. apud Gregor. ix. c. 5. co. tit. in p. coll.

Nullus dubitat, quod ita iudicium nocens ſubterfugit, quemadmodũ innocẽs, vt abſoluatur, requirit, &c. Nec ſuſpicione caret, qui alium calumniis derogat, falſa dixiſſe, cum ipſe ad iudicium, vt probet, quæ intulit, euocatus venire diſtulerit, &c. *Iul. epiſt. 2. in princ. Burchar. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. c. 271. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 34. & 84. decr.*

Cap. VII.

5. q. 9. c. 10. Decernimus. in fin. † vocati.

Manifeſtum eſt, ſuum eos confiteri crimẽ, qui toties † accuſari abſque ineuitabili cauſſa venire diſtulerint, & purgandi ſe voluntate non vtuntur. *Iulius epiſt. 2. cap. 1.*

Cap. VIII.

De præſump. c. 4. apud Greg. ix. c. 5. eo. ti. in 1. coll.

Contentus etiam dicitur euitaſſe, & adeſſe minime voluiſſe (*Maximus.*) Et nullus dubitat, quod ita iudiciũ nocens ſubterfugit, quẽadmodũ, vt abſoluatur, qui eſt innocens, quærit. Sed aſtuta cauillatio eorum, qui verſuris agendum credunt eſſe conſiliũ, numquam innocentiæ nomen accipiet. Confitetur enim de omnibus, quiſquis ſe ſubterfugere iudiciũ dilationibus putat, &c. Dilationem tamen dedimus, & decreuimus veſtrum debere intra prouinciam eſſe iudicium, & congregari ſynodum ante diem Kal. Nouembr. vt ſi adeſſe voluerit, præſens, ſi confidit, ad obiecta reſpondeat; ſi vero adeſſe neglexerit, dilationẽ ſententiæ de abſentia non lucretur. Nam manifeſtum eſt confiteri eum de crimine, qui indulto, & totiens delegato iudicio purgandi ſe occaſione non vtitur, nihil enim intereſt, vtrum in præſenti examine omnia, quæ dicta ſunt, comprobentur; cum ipſa quoque pro cõ

5. q. 9. Decernimus. c. 10.

feſſione procurata toties conſtet abſentia, &c. *Bonif. epiſt. 2. in princip. & in fin. vide Iul. epiſt. 2. in princ. Burch. lib. 1. cap. 161. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panor. & par. 5. cap. 271. decr. Anſel. lib. 3. cap. 34. & 84.*

Cap. IX.

Ob negligentiam ſuam excommunicatus Epiſcopus, vel clericus, ſi antequam audiatur, communicauerit, ipſe contra ſe ſententiam tulit. *Carthag. cap. 29. G. Corpus canon. Carthag. cap. 29. L. Burch. lib. 1. cap. 200. Iuo lib. 5. tit. 3. cap. 22. panor. & par. 5. cap. 314. & par. 14. cap. 39. decr. Anſel. lib. 12. cap. 27. Capitul. lib. 5. cap. 28. Caſar. lib. 14. cap. 28.*

11. q. 3. c. 9. Placuit.

Cap. X.

Si quis Epiſcopus accuſetur apud Primates prouinciæ, accuſator introducat cauſſam, ſed non prohibeatur à communione accuſatus, niſi ad defenſionem in iudicium electorum ad iudicandum non compareat vocatus per litteras ad certum tempus, puta intra menſem à die, qua recepiſſe litteras conſtet: Sed ſi veras, & neceſſarias cauſſas oſtendat, cur prohibitus ſit comparere, ad defenſionem eorum, quæ contra ipſum propoſita ſunt, intra alterum menſem audietur. Poſt eum menſem nõ communicabit, donec abſoluatur. Si vero ad ſynodum anniuerſariam omnino comparere noluerit, vt etiam illic cauſſa terminetur, ipſe ſe condemnaſſe videtur. *Carth. cap. 19. G. Carthag. iv. cap. 7. L. Tullen. poſt epiſt. ſynod. Burch. lib. 1. cap. 160. Iuo lib. 4. tit. 10. cap. 2. panor. & par. 5. c. 270. decr. Anſel. lib. 3. cap. 33.*

4. q. 5. c. vnic.

Cap. XI.

Cum clericis condemnatis, & conuictis de aliquo crimine, vel propter Eccleſiæ notam, vel pudorem eorum, vel ob hæreticorum, & gentilium exprobrationem; ſi adeſſe velint in cauſſa, & de ſua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat, poſt annum non audiantur. *Carthag. cap. 80. G. Carthag. v. c. 12. L. Afric. cap. 46. Vormac. cap. 71. L. Anſel. lib. 12. cap. 28.*

11. q. 3. c. 36. Rursus.

Cap. XII.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religioſum ſpoliauerit, & mandauerit eum ad ſe venire Epiſcopus, vt audiatur, & contempſerit: inuicem mox ſcripta percurrant per omnes prouinciæ Epiſcopos, & quoſcumque adire potuerint, vt excõmunicatus habeatur ipſe, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. 1. cap. 11. Anſelm. lib. 7. cap. 164.*

24. q. 3. c. 21.

Cap. XIII.

Illi ex Pontificibus ſententiam (*excommunicationis*) merebuntur excipere, qui exortos contra ſe clamores negotiorum admoniti, à Metropolitano diſtulerint emendare, atque compeſcere; aut ſi admoniti, vt in iudicium primæ ſedis accedant, aut per ſe noluerint properare, aut vades ſuos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet. xiij. cap. 8.*

De excuſatione non comparentis. Tit. XIX.

CAPVT I.

[Margin: 4. q. 3. c. 1.] SI ægrotans fuerit Episeopns, aut aliqua eùm grauis neceſſitas detinuerit, pro ſe legatnm ad ſynodum mittat. Nec à communione ſuſpendatur, cui crimen intenditur, niſi ad canſſam ſuam dicendam electorum iudicum die ſtatùta litteris euocatns minime occnrrerit: hoc, eſt niſi eum aliqua prçoccupauerit neceſſitas infra ſpatium prædictorum menſium (*quatuor, vel quinque, vel ſex*) & eo amplius, prout cauſſa dictauerit. *Fælix, in ſynod. lxx. Epiſcoporum, epiſt. 2. ante med. Hadr. ad Epiſcop. Mediomat. cap. 5. ibem. 4. vide Carthag. cap. 19. G. Carthag. iij. cap. 7. L. Burchard. lib. 1. cap. 51. Ivo lib. 4. tit. 2. cap. 7. panor. & par. 5. cap. 161. decret. Capit. lib. 7. cap. 143 in addit. Cæſar. lib. 4. cap. 118.*

Cap. II.

Si qnis Epiſcopus accuſatus, & ad concilium canonice conuocatus fuerit, ab ſque vlla trepidatione ire debebit & ſi ire non potuerit, pto ſe legatum ad ſynodum mittat, &c. Quod ſi ptobare potuerit, quod non noluerit, ſed nō potuerit venire, nihil ei nocebit. *Fælix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 6. & 8.*

Cap. III.

Multum ſtupeo, ſed & plurimū doleo, quod in eum, de quo nihil amplius iudicaueras, quam quod vocatus adeſſe differtet, & excuſationem infirmitatis obtenderet, tam attocitet, & tam vehementer potueris commoueri, præſertim cum & ſi tale aliquid mereretur, expectandum tibi fuerat, quid ad tua conſulta ſcriberem. *Leo epiſt. 82. in prin.*

De deſertore accuſatore. Tit. XX.

CAPVT I.

[Margin: 3. q. 6. c. 18. non ita.] STatuimus, non ita in Eccleſiaſticis agendū eſſe negotiis, ſicut in ſecularibns: nam in ſæcularibus legibus, poſtquam vocatus quis venerit, & in foro decertare cœperit, non licet ei ante peractam cauſſam recedere: in Eccleſiaſticis vero dicta cauſſa recedere licet, ſi neceſſe fuerit, aut ſi ſe prægrauari viderit. *Eutych. epiſt. 2. ante med. Fælix. ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 16. Anſel. lib. 3. cap. 70. vel 73. Ivo par. 6. cap. 336. & lib. 4. tit. 8. cap. 16. pan.*

Cap. II.

[Margin: De præſump. c. 4. Greg. ix. c. 5. eo. tit. Int. coll. † iudiciū ail.] Nullus dubitat, quod ita negotium nocens ſubterfugit, quemadmodum innocens, vt abſoluatur, requirit; nec ſuſpicione caret, qni alium calumniis derogat, falſa dixiſſe, cum ipſe ad iudicium, vt probet, quæ intulit, euocatus venire diſtulerit, &c. *Iul. epiſt. 2. in prin. Bonifac. Papa epiſt. 1. Burch. lib. 1. cap. 161. Ivo lib. 4. tit. 10. cap. 1. & vlt. panorm. & par. 5. cap. 271. decret. Anſelm. lib. 3. ca. 34. & 84.*

Cap. III.

Accuſator, ſi numquam diebus) *iuridicis*) cauſſam dereliquit, non prohibeatur à communione. Si vero derelinquat, & ſe occultet, teſtituto ad communionem Epiſcopo, qui contumaciæ cauſſa fuerit excommunicatus, accuſator à communione abiiciatur, ita tamen vt non ei tempus accuſandi auferamus, ſi poterit in tempus probare ſe voluiſſe, ſed nōn potuiſſe comparere. *Carth. 19. G. Carth. iij. ca. 7. L. Tullen. poſt ep. ſynodi Burc. lib. 1. ca. 160. Ivo lib. 4. tit. 10. ca. 2. panorm. & par. 5. ca. 270. decr. Anſel. lib. 3. ca. 33.* *[Margin: 4. q. 5. c. v. Quiſquis p. accuſator.]*

Cap. IV.

Paulum Diaconum latorem præſentium quamuis culpa ſua vehementer confundat, atque redarguat, qnod deceptus promiſſione, ab accuſatione nuper depoſiti Epiſcopi ſui deſtiterit, & cupiditatis ſtudio ſilere contra animam ſuam, potius quam prodere vero cōſentit. Tamen quia plus eſſe conuenit nos miſericordes, quam diſtrictos, hanc ei culpam ignoſcimus, atque eum in ordine, locoque ſuo tecipiendum eſſe cenſemus. Nam ei à tempore prolatæ ſententiæ affectionem, quam pertulit, credimus ad vindictam huius poſſe culpæ ſufficere. Euphemium vero, atque Thomā, qui pro deſerenda accuſatione ſactos ordines acceperunt, eiſdem priuatos ordinibus eſſe, atque ita ſicut ſunt depoſiti, volumus permanere, nec vmquam eos ſub qualibet excuſationis ſpecie in ſactos ordines reuocare, decernimus. Nam nimis indignum, & contra Eccleſiaſticam regulam diſciplinæ eſt, vt honore, quem non ex meritis, ſed pro ſceletis prçmio percepere, fungantur. *Greg. epi. 4. cap. 50. ſeu c. 94. ad Ioannem. Corinth. Epiſcopum. Anſelm. lib. 8. cap. 36.* *[Margin: 2. q. 3. c. 6.; ibid. c. 7.]*

Ne in locum accuſati Epiſcopi alius ſubſtituatur ante damnationem. Tit. XXI.

CAPVT I.

PLacuit, vt accuſatus, vel iudicatus à comprouincialibns in aliqua cauſſa Epiſcopus, licenter appellet, & adeat Apoſtolicæ ſedis Pontificem, &c. Et dum iterato iudicio Pontifex cauſſam ſuam agit, nullus alius in eius loco ponatur, aut ordinetur Epiſcopus. *Nican. c. 19. apud Iul. epiſt. 2. c. 3. Vict. epiſt. 1. in med. Xyſt. ij. epiſt. 1. ante fin. Burch. lib. 1. c. 144. & 176. Ivo par. 5. c. 257. decret. lib. 4. tit. 12. c. 2. pan. Capitul. lib. 7. c. 155. in additis: Anſel. lib. 2. c. 11. Cæſar. lib. 5. c. 60.* *[Margin: 3. q. 6. c. 5.]*

Cap. II.

De accuſationibus clericorum, &c. quia omnes eorum accuſationes difficile eſt ad ſedem Apoſtolicam deferre, finitiua Epiſcoporum tantum iudicia, huc deferantur, &c. nec in

eorum Eccleſiis alij, aut præponantur, aut ordinentur, antequam hic eorum iuſta terminentur negotia. *Eleuth. ep. vn. cap. 2. poſt prin. Iuo par. 6. cap. 316. decret.*

Cap. III.

Cur nobis inconſultis Epiſcopos conuocaſtis? &c. canonibus in Nicæna ſynodo iubentibus, non debere præter ſententiam Romani Pontificis vllo modo concilia celebrari, nec Epiſcopos damnari? Aut cur in prædictorum loco fratrum alios adulteros poſuiſtis, antequam penes nos, aut apocriſarios noſtros eorum cauſſa canonice eſſet examinata, finemq; perciperet rectum? *Iulius epiſt. 1. poſt prin. ad Epiſcopos Orientis.*

De correctione. Tit. XXII.

Vide lib. iv. tit. lxj. & ſeq. lib. vi. tit. x.

Caput I.

Si dicente me ad impium, morte morieris; non annuntiaueris ei, neque locutus fueris, vt auertatur à via ſua impia, & viuat: ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinē autē eius de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaueris impio, & ille non fuerit conuerſus ab impietate ſua, & à via ſua impia: ipſe quidem in iniquitate ſua morietur, tu autem animam tuam liberaſti: Sed & ſi conuerſus iuſtus à iuſtitia ſua fuerit, & fecerit iniquitatem, ponam offendiculum coram eo, ipſe morietur: qui non annuntiaſti ei, in peccato ſuo morietur, & non erūt in memoria iuſtitię eius, quas fecit: ſanguinem vero eius, de manu tua requiram. *Ezechielis cap. 3. num. 28.*

Cap. II.

De offic. iudic. ordin. c. 13. ap. Greg. ix. & in 4. col. eo. tit. c. 1. Irrefragabili conſtitutione ſancimus, vt Eccleſiarum prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſum, maxime clericorum, & reformandum mores, prudenter, & diligenter intendant, ne ſanguis eorum de ſuis manibus requiratur: vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere; decernimus, vt executionem ipſius nulla conſuetudo, vel appellatio valeat impedire, niſi formā exceſſerint, in talibus obſeruandam. Exceſſus tamen canonicorum Eccleſiæ cathedralis, qui conſueuerūt corrigi per capitulum per ipſum in ipſis Eccleſiis, quæ talem hactenus conſuetudinem habuerunt, ad commonitionem, & iuſſionem Epiſcopi corrigantur infra terminū competentem ab Epiſcopo præfigendum. Alioquin extunc Epiſcopus Dominum habens præ oculis, omni contradictione ceſſante, ipſos, prout animarum cura exegerit, per cenſurā Eccleſiaſticam corrigere non poſtponat. Sed & alios eorum exceſſus corrigere non omittat, prout animarum cauſſa requirit, debito tamen ordine in omnibus obſeruato. Cæterum ſi canonici abſque manifeſta, & rationabili cauſſa, maxime in contemptum Epiſcopi, ceſſauerint à diuinis, Epiſcopus nihilominus, ſi voluerit, celebret in Eccleſia cathedrali; & Metropolitanus ad querelam ipſius, tanquam ſuper hoc delegatus à nobis taliter eos, per cenſuram Eccleſiaſticam cognita veritate caſtiget, quod pœnæ metu talia de cætero non præſumant. Prouideant itaque diligenter Eccleſiarum Prælati, vt hoc ſalutare ſtatutum ad quæſtum pecuniæ, vel grauamen aliquod non conuertant: ſed illud ſtudioſe, & fideliter exequantur, ſi canonicam voluerint effugere vltionem; quoniam ſuper his Apoſtolica ſedes auctore Domino attentiſſime vigilabit. *Innoc. iij in conc. gen. Later. c. 7.*

Cap. III.

Viſitationis officium exercentes non quærant, quæ ſua ſunt, ſed quæ Ieſu Chriſti. Prædicationi, & exhortationi, & correctioni, & reformationi vacando, vt fructum referant, qui non perit. *Innoc. iij. in conc. gen. Lateran. c. 33.* *De cenſib. c. Procurationibus 23. apud Gregor. ix. c. 2. eo. tit. in 4. coll.*

Cap. IV.

Tam ſacerdotes, quam reliqui fideles omnes ſummam curam habere debent de his, qui pereunt quatenus eorum redargutione, aut corrigantur à peccatis; aut ſi incorrigibiles apparuerint, ab Eccleſia ſeparentur. *Anacl. epiſt. 3. ante finem. Burchar. lib. 1. ca. 136. Iuo par. 5. c. 250. decret.* *24. q. 3. c. 14.*

Cap. V.

Sunt nonnulli, qui præpoſitos ſuos peruerſe reprehendunt, ſi vel parum ipſis moleſti extiterint, &c. *Euariſt. epiſt. 2. ante med. Anſel. lib. 3. ca. 12.* *2. q. 7. c. 22.*

Cap. VI.

Licet nonnunquam accidant, quæ in ſacerdotalibus ſint reprehendenda perſonis; *d. 45. c. 6* plus tamen erga corrigendos agat beneuolentia, quam ſeueritas; plus cohortatio, quam † comminatio; plus caritas, quam poteſtas. *† commotio.* Sed hi, qui quæ ſua ſunt, quærunt, non quæ Ieſu Chriſti, facile ab hac lege diſcernuntur: & dum dominari magis, quam conſulere ſubditis quærunt, placet honor; inflat ſuperbia; *Philip. 2. 4.* & quod prouiſum eſt ad concordiam, tendit ad noxam. *Leo epiſt. 82. c. 1.*

Cap. VII.

Si quos violentos, ſi quos adulteros, ſi quos fures, vel aliis prauis actibus ſtudere cognoſcitis: Deum de eorum correctione placare feſtinate: vt per vos flagellum perfidarum gentium, quod, quantum videmus, ad multarum nationum vindictam excitatum eſt, non inducat; ne ſi, quod non credimus, diuinæ vltionis iracundia ſceleratorum fuerit actione commota; belli peſtis interimat, quos delinquentes ad rectitudinis viam Dei præcepta non reuocant. *Greg. lib. 7. indict. 1. epiſt. 5. Anſel. lib. 13. c. 24.* *23. q. 4. c. 47.*

Cap. VIII.

Peruenit ad nos fratrem, & Coëpiſcopum noſtrum Serenum Maſſilienſem prauos homines omnino in ſocietate ſua recipere; ita denique vt Preſbyterum quemdam, qui poſt lapſum in ſuis adhuc dicitur iniquitatibus vo- *2. q. 7. c. 59.*

ſucari, familiarem habeat. Quod à vobis ſubtiliter requirendum eſt; & ſi ita conſtiterit, curæ vobis ſit, noſtra hoc ſic vice corrigere, vt qui talem recepit, non familiaritate fouere, ſed diſcat potius vltione comprimere: & qui receptus eſt, idem diſcat cum lacrymis peccata diluere, non iniquitatem immunditiis maculare. *Greg. lib. 3. ep. 39. Virgilio Epiſcopo Arelat.*

CAP. IX.

2. q. 7. c. 46. Sicut laudabile, diſcretumque eſt, reuerentiam, & honorem debitum exhiberi prioribus ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi qua inter eos correctione indigeant, nulla diſſimulatione poſtponere; ne totum, quod abſit, corpus incipiat morbus inuadere, ſi languor non fuerit curatus in capite. Ante multum ſiquidem temporis quędam ad nos de fratre noſtro Clementino Primate veſtro perlata ſunt, quæ cor noſtrum non modico mœrore transfigerent, &c. Et quoniam ita ſunt grauia, vt tranſire indiſcuſſa vllo modo non debeant; fraternitatem veſtram his hortamur affatibus, vt cum omni ſollicitudine, ac viuacitate veritatis indagare ſubſtantiam multis modis debeatis; vt, aut ſi ita ſunt, vltione canonica reſecentur, aut ſi falſa, fratris noſtri innocentia diu ſub nefandæ opinionis dilaceratione non iaceat. Vnde ne quis deſidiæ torpor in requiſitione ſit, admonemus, vt non cuiuſquam perſonæ gratia, non fauor, non blandimenta, vel quodlibet aliud quemquam veſtrum, vel ad diſcutiendum ea, quæ nobis nunciata ſunt, molliat; vel à tramite veritatis excutiat: ſed ſacerdotaliter ad inueſtigandam vos propter Deum veritatem accingite. Nam ſi quis in hoc piger, aut negligens eſſe præſumpſerit, dictis criminibus apud Deum ſe nouerit eſſe participem: cuius zelo ad perſcrutandas ſubtiliter nefandi cauſſas facinoris non mouetur. *Greg. lib. 10. epi. 37. vniuerſis Epiſcopis concilij Bizacij.*

De damnato. Tit. XXIII.

CAP. I.

11. q. 3. c. 35. 3. q. 6. c. 11. † cenſemus. IRritam eſſe iniuſtam Epiſcoporum damnationem † decernimus, & idcirco à ſynodo retractandam; ita vt oppreſſis ab omnibus in cunctis ſubueniatur cauſſis. *Nicæn. cap. 63. apud Iul. epiſt. 2. c. 27. Fælix epi. 1. ante med. Hadr. c. 54. ad Epiſcop. Mediom. Carth. iv. c. 28. Anſelm. lib. 3. cap. 35.*

CAP. II.

Seruum Dei non oportet litigare, nec quemquam damnare. *Zephy. epiſt. 2. in fi. Fabia. epiſt. 2. ante med. Iuo par. 6. c. 320. decr. & lib. 4. tit. 7. c. 9. panor. Tarrac. lib. 2. c. 6.*

CAP. III.

Iniuſtum iudicium, & definitio iniuſta regio metu, aut iuſſu, aut cuiuſcumque Epiſcopi, aut potentis à iudicibus ordinata, vel acta non valeat. *Calliſt. ep. 1. in fin. Marcelli. epiſt. 2. in fin. Hadrian. c. 70. ad Epiſcop. Mediom. Burch. lib. 15. c. 8. Iuo par. 16. c. 9. decr. Anſel. lib. 3. c. 86. Capit. lib. 5. c. 251. Tarrac. lib. 2. c. 60.* 11. q. 3. c. 80. 15. q. 1. omne. c. 8. p. iniuſtis.

CAP. IV

Cum clericis condemnatis, & conuictis de aliquo crimine, vel propter Eccleſiæ notam, vel pudorem eorum, vel ob hæreticorum, & gentilium exprobrationem, ſi adeſſe velint in cauſſa, & de ſua innocentia docere, intra annum excommunicationis id fiat: poſt annum non audiantur. *Carth. cap. 80. G. Carthag. v. c. 12. Afric. cap. 46. L. Vormat. c. 71. Anſel. lib. 12. c. 28. Burch. lib. 2. c. 187. Iuo par. 6. c. 232.* 11. q. 3. c. 36.

Communia de accuſationibus. Tit. XXIV.

CAPVT I.

PRohibemus, vt nullæ cauſſæ à iudicibus Eccleſiaſticis audiantur, quæ legibus non continentur, vel quæ prohibitæ eſſe noſcuntur. *Eutych. epiſt. 2. c. 4. Anſel. lib. 3. c. 25.*

CAP. II.

Nullæ accuſationes à iudicibus audiantur Eccleſiaſticis, quæ legibus ſæculi prohibentur, &c. *Euſeb. epiſt. 1. in princ. Anſel. lib. 3. c. 26. Cæſar. lib. 5. c. 59.* 3. q. 5. c. 5. de accuſationibus.

CAP. III.

Quoties à populis, aut à turba peccatur, quia in omnes propter multitudinem non poteſt vindicari, inultum ſolet tranſire, &c. *Inn. epiſt. 22. c. 6. Raban. c. 17. de pœnit. Corpus canon. cap. 56.* 6. q. 1. c. 19. not ſequentes. 1. q. 7. c. 14.

CAP. IV.

De ordinationibus, quas prauæ conſuetudinis vitio Hiſpanienſes Epiſcopos celebrare cognoſcimus, fuerat aliquid ſecundum maiorum traditionem ſtatuendum; niſi perpenderemus, ne perturbationes quam plurimas Eccleſiis moueremus. Quorum factum ita reprehendimus, vt propter numerum corrigendorum ea, quæ quoquo modo facta ſunt, non in dubium vocemus, ſed Dei potius dimittamus iudicio. *Innoc. epiſt. 23. c. 1.*

CAP. V.

Poterat accuſatus iudicio præſenti damnari, ſi adhuc in corpore poſitus, non fuiſſet mortis vocatione præuentus: ſed quia iam illi examini diuino relictus, humano iudicio accuſari non poteſt, &c. *Hiſpalen. ij. c. 5. Iuo p. 6. c. 102. par. 5. cap. 212. & 213. decret. Burch. 6. lib. 2. cap. 111.* Diſt. 23. quorumdam. c. 23.

LIBER XXXI.

De Reſtitutione Spoliatorum.

De cauſſa poſſeſſionis, & proprietatis. Tit. I.

CAPVT I.

c. 2. de dolo & contum. ap. Greg. ix. & in 4. collect.

Ontingit interdum, quod cum actori ob contumaciam partis aduerſæ adiudicatur cauſſa rei ſeruandæ poſſeſſio, propter rei potentlam, ſiue dolum, actor infra annum rem cuſtodiendam nanciſci non poteſt, vel nactam amittit; & ſic cum ſecundum aſſertionem mulrorum verus non efficeretur poſt lapſum anni poſſeſſor, reportat commodum de maliria ſua reus. Ne igitur contumax melioris, quam obediens conditionis exiſtat; de canonica æquitate ſancimus, vt in caſu pręmiſſo actor verus conſtituatur elapſo anno poſſeſſor. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.* 40.

CAP. II.

Neceſſitatibus, quas faciente te (*Gregorius Episcopus*) compellitur ſuſtinere, hac definitione conſulemus; vt refuſo prædio, quod ante annum ſibi datum eſſe commemoras, atque ad Eccleſiam Rauennatem reuerſo, poſſeſſio in Bononienſi triginta ſolidorum redditus liberorum ſine dubitatione tradatur in diem, ſcilicet, vitæ eius, ſaluo proprietatis iure Rauennatis Eccleſiæ, ad quam poſt prædicti obitum reuertetur. *Simpli. epiſt.* 2.

CAP. III.

de cauſſa poſſeſſio. & propriet. c. 1. apud Greg. ix. & 1. coll. c. 1. & 2. eo. tit.

Suſceptis magnitudinis veſtræ epiſtulis contriſtati ſumus, quod ab actoribus Eccleſiæ Syracuſanæ quaſdam poſſeſſiones, quas vos tenuiſſe dicitis, occupatas irrationabiliter indicaſtis, &c. Quia legali prouiſione decretum eſt, tam momenri, quam proprietatis cauſſam in vno, eodemque iudicio debere cognoſci: nec nos contra inauditam partem aliquid poſſumus definire; fratri noſtro (*Ioanni Episcopo*) ſcripſimus, vt actores Eccleſiæ deputare debeat, qui vobiſcum ſine mora electorum poſſint ſubire iudicium: ne aut vos res veſtras ſine cognitione, ſicut querelam facitis, amittere, aut pars altera videatur præiudicium ſuſtinere. *Greg. Duci Siciliæ lib. 7. reg. epiſt. 100. vide epiſt. 101. Ioan. Epiſcop. Syracuſano, in qua eadem fere.*

CAP. IV.

De reſti. ſpoliator. c. 7. in 1. col. & ap. Greg. ix c. 1 eo. ti. & de cēſib. c. 4.

Queſtus Philagrius campum cum vinea ſua ab Eccleſiæ veſtræ hominibus irrationabiliter occupatum. Quod ſi ita eſt, quamquam ante iudicium poſſeſſio ei debuerat ablata reſtitui; tamen quia peruenit communis filius Euentius diaconus veſter conſentiente præfato (*Philagrio*) conſtituit per quinque teſtes, partem Eccleſiæ veſtræ ſatisfacere poſſe, eiuſdem Eccleſiæ iuris illum eſſe. Ideoque fraternitas veſtra prædictum Philagrium contra iuſtitiam laborare non faciat, ſed modis, quibus poterit, veritatem diligenter inquirat: & ſi manifeſte, ſicut hic conſtituit, probari potuerit, veſtri iuris eſſe, huic propter Deum citius ſatisfaciendum eſt, vt in ſua intentione ſine labore diſcedat: alioqui ante omnem contentionem res eius * tulta veſtra prouiſione reddatur; vt ſua cuique parti integra poſt hoc maneat de proprietate cognitio, &c. *Greg. Conſtantio Epiſcop. Mediolanen. lib. 7. reg. ep.* 130.

† id eſt ablata culta, tuta al.

De Reſtitutione ſpoliatorum. Tit. II.

Vide lib. xxxi. tit. xxi.

CAPVT I.

De reſtit. ſpoliator. c. 8. Gregor. c. 3. eo. ti. in 4. coll.

SÆpe contingit, quod ſpoliatus iniuſte per ſpoliarorem, in alium re trãſlata, dum aduerſus poſſeſſorem non ſubuenitur per reſtitutionis beneficium, ſpoliato, commodo poſſeſſionis amiſſo † propter difficultatem probationis ius proprietatis amittit effectum. Vnde non obſtante ciuilis iuris rigore, ſancimus, vt ſi quis de cætero ſcienter rem talem acceperit, cum ſpoliatore quaſi ſuccedat in vitium: eo quod non multum interſit, præſertim quo ad periculum animæ, detinere iniuſte, ac inuadere alienum: contra poſſeſſorem huiuſmodi ſpoliato per reſtitutionis beneficium ſuccurratur. *Innocen. iij. in conc. gen. Later. c.* 39.

† propter difficultatem probationum iuris.

CAP. II.

Pietatis affectu hic ſanctiſſimus Papa ſub geſta ſynodica reuocauit Apoſtolica auctoritate multos ab aliis Epiſcopis excommunicatos, & à tyrannis eiectos, ad communionem; & reſtituit eos in Eccleſiis, quibus fuerant olim inſtituti, ſub ſatisfactione libelli, atque purgatos eos recepit: dans exempla futuris eruendi ſacerdotes de perſequentium manibus. *Silueſt. in ſynod. cclxvij. Epiſcopor. in epilogo in fin.*

CAP. III.

3. q. 2. c. 8.

Si Epiſcopus ſuis fuerit, aut Eccleſiæ ſibi commiſſæ rebus ſpoliatus, aut, quod abſit, quod alienũ eſſe debet ab omnibus fidelibus, à ſede propria eiectus, aut in detentione ali-

qua à ſuis ouibus fuetit ſequeſtcatus, tunc canonice antequam in priſtino ſtatu teſtituatut, cum omni priuilegio ſuo, & honote ſuo, omnia, quæ inſidiis inimicotum ſnorum ei ablata fuetunt, legibus cedintegtentur; nec conuocati, nec indicari potetit, niſi ipſe pto ſua neceſſitate, minime tamen iudicandus aduenire ſponte elegetit. Nullatenus etgo à quoquam teſpondete cogatur, aptequam integertimé omnia, quæ pec ſuggeſtiones inimicorúm ſuotum amiſerat, poteſtati eius ab honotabili concilio legali ocdine tedintegrentur. Pcæſul veto cum omni honore ſtatui ptiſtino cedda-tut: & ipſe diſpoſitis, otdinatiſque libece, atque ſecute diu ſuis; tunc cegulatitet intta quatuor, vel quinque; aut ſex, aut ſeptem menſes, iuxta quod poſſibilitas ei fuetit, & non ante conuocatus, ad tempus concilio in legitimo, & canonico veniat ad cauſſam, & ſi ita iúſte videtut, accuſantium ptopoſitionibus teſpondeat. Nam hoc ſummopete prouidendum eſt, ne antequam hæc omnia fiant,
De iudi. c.1. Greg. ix. & in 1. collect. coactus ceſpondeat: quia contentio ſempec vitanda eſt. Adimi namque Epiſcopo Epiſcopatum, antequam cauſſæ eius exitus appateat, nulli Chriſtiano videri iure poteſt: quia talis præſumptio ſactilegium eſt, & auctor talium ſacrilegus. *Fœlix in ſynodo cum lxx. Epiſcopis epiſt. 2. in prin. Hadrianus c.5. them.3. ad Epiſcopum Mediom. Carth. ca 88. G. Melcuit. c.3. apud Afric. c.54. L. Iuo lib. 4. tit. 6. c.3. & 5. panor. & par. 5. c. 248. & 297. decret. Burch. lib. 1. c. 181. Capital. lib. 7. c. 143. in additis.*

Cap. IV.

3. q. 1. Si Primates c. vlt. Si aut vi, aut timote eiecti Epiſcopi, aut ſuis tebus ſpoliati fuerint, nec canonice enocati ad ſynodum poſſunt, nec teſpondete æmulis debent, antequam canonice ceſtituantur, & ſua eis omnia legalitet ceddantut. Si quis Epiſcoporum fuetit ſuis rebus ſpoliatus, aut à ſua Eccleſia vi, aut timote expulſus, quod omni Chriſtiano nomini eſt inimicum; opottet, & decet Epiſcopotum ptopoſitum ſempet ptima ftonte cedete; vt omnia, quæ ei ablata ſunt, poteſtati eius legalitet ceddantur; & Pcæſul ptius teſtituatur, & poſtea non ſtatim, ſed diu, & per ſpatioſa tempota ſuis poteſtatiuè diſpoſitis, & ad ſuam neceſſitatem ptæparatis, ad tempus veniat ad cauſſam; & ſi iuſte viſum fuerit, accuſatoribus reſpondeat ſuis. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. c. 3. & 4. Iul. epiſt. 2. cap. 35. Burch. lib. 1. c. 221. Iuo par. 5. cap. 335. decret.*

Cap. V.

Ille, qui vi, aut timote à ſede pulſus, aut ſuis rebus ſpoliatus fuerit, non prius vocetut ad ſynodum, quam ei omnia legibus tedintegrentuc; & tamdiu in ſede ptopria pacifice, &
3. q. 2. c. 7. poteſtatiue cuncta diſponens reſideat, quamdiu expulſus, vel ſpoliatus carete viſus eſt tebus, &c. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 8. Iuo lib. 4. tit. 6. cap. 8. & tit. 8. c. 14. panor. Anſel. lib. 3. cap. 52.*

Cap. VI.

Nec vllos Epiſcopos tebus ſuis ſpoliatos, vel à ſedibus vi, aut dolo, aut quocumque ingenio pulſos; ſicut & vos de me iudicaſtis, aut ad ſynodum cam Prouincialem, quam generalem poſſe conuocare, aut in aliquo iudicare, antequam cuncta, quæ eis ablata ſunt, legibus poteſtati eorum pacifice per omnia cedintegrentut, dececnimus. [Prius ergo oportet omnia eis legibus redintegrari: & Eccleſias, quæ *3. q. 2. c. 6.*
eis ſublatæ ſunt, cum omni priuilegio ſibi reſtitui, & poſt modum non ſub anguſti temporis ſpatio, ſed tantum tempotis ſpatium eis indulgeatut; quantum ſpoliari, vel expulſi eſſe videntur, antequá ad ſynodum conuocentur, & ab omnibus quibuſque ſuæ Prouinciæ Epiſcopis audiantut. Nam nec conuocari ad cauſſam, nec diiudicari poteſt ſpoliatus, vel expul- *2. q. 2. Nullus. c. 5.*
ſus: quia non eſt priuilegium, quo ſpoliati poſſit, iam nudatus. Vnde & antiquitus decretum eſt, vt omnes poſſeſſiones, & omnia ſibi *2. q. 2. c. 1.*
ſublata, atque fructus cunctos ante litem conteſtatam * præceptor, vel Primas poſſeſſori *† Prætor.*
teſtituat. Et alibi ſctiptum habetuc: Ille, qui violentiam pertulit, vniuerſa ſtatu, quo fuecant, tecipiat, & quæ poſſedit, ſecurus teneat. Et alibi in ſynodalibus Patrum decretis, & Regum edictis legitut ſtatutum. [Redinte- *3. q. 1. c. 3. & 4.*
granda ſunt omnia ſpoliatis; vel eiectis Epiſcopis, præſentialitet ordinatione Pontificum, & in eorum, vnde abſceſſerunt * poteſta- *† loca al.*
tem funditus teuocanda, quacumque conditione temporis, aut dolo, aut captiuitate, aut vittute maiorum, aut pet quaſcumque iniuſtas cauſſas, ces Eccleſiæ, vel proprias, aut ſubſtantias ſuas petdidiſſe noſcuntuc, ante accuſationem; aut tegularem ad ſynodum vocationem eorum, & celiqua. *Symmac. in ſyn. Rom. v. in med. Ioan. ep. 1. in princ. Iul. epiſt. 2. c. 1. & Nican. c. 28. apud eundem. Iul. epiſt. 2. c. 8. & Xyſt. epiſt. 2. in med. Euſeb. epiſt. 2. ante fin. Capitul. lib. 7. c. 7. in addit. Iuo lib. 4. tit. 6. c. 4 & c. 7. panor. & par. 5. cap. 249. & 257. par. 3. c. 149. par. 13. c. 1. & 37. decret. Tarraconen. lib. 2. cap. 49. decret. Anſelmus lib. 3. cap. 44. & 51. Burchard. lib. 1. c. 143. & 144.*

Cap. VII.

Audiuimus quoſdam à vobis infamatos, & *3. q. 1. c. 4.*
dilaceratos Epiſcopos, ac è ciuitatibus propriis pulſos, & alios in eis, ipſis viuentibus, conſtitutos, &c. Sciatis hoc fieri non licere, ſed proprios reuocari, & integerrime reſtitui debere. Illos vero, qui adulterina fœditate ſponſas ſuas, quas & vxores eorum, præfixo tenore, eſſe intelligimus, tenent, euci, vt adulteros, atque infames fieri, eoſque ab Eccleſiaſticis honoribus arceri iubemus. Si autem aduerſus eos aliquam querelam habueritis, his peractis inquirendum erit, & auctoritate huius ſanctæ ſedis terminandum. *Euaristi. epiſt.*

2.poſt.princ.Burch.lib.1.cap.140.Iuo par.5.c.254.decret.Anſel.lib.3.cap.82.Cæſar.lib.5.c.53.Tarrac.lib.2.c.38.

Cap. VIII.

His conſideratis, atque cum reliquis Epiſcopis decretis tanquam omnium curam gerentes, propter ſedis propriæ apicem, decernimus, vt nemo Pontificum aliquem ſuis rebus ſpoliatum Epiſcopum, aut à ſede pulſum* excommunicare, aut iudicare præſumat: quia non eſt priuilegium, quo ſpoliari poſſit iam nudatus. Si quis autem aliter agere præſumpſerit, ſciat cēſuram huius ſedis cum omnibus membris ſuis ſibi venturam, & ſicut egerit, ita recipiet, &c. *Xyſt.epiſt.2.in med.Xyſt.ij.epiſt.2.in med.Nican.cap.28.apud Iul.epiſt.2.c.8.& 35.Burch.lib.1.c.143.& 144.Iuo par.5.c.257.decret.Capitul.lib.7.c.7.in additis poſter.*

2.q.2.c.5 Nullus. *† vocare.*

Cap. IX.

Nuntiatum eſt ſedi Apoſtolicæ per apocriſarios veſtros, quoſdam fratrum noſtrorum Epiſcoporum, videlicet ab Eccleſiis, & ſedibus propriis pelli, ſuaque ab eis auferri ſupellectilia: & ſic nudos, & ſpoliatos ad iudicia vocari. Quod omni ratione caret: cum conſtituta Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum, & præcepta Imperatorum, ac conſtitutiones legum id ipſum prohibeant, & Apoſtolicæ ſedis auctoritas id ipſum fieri vetet. Præceptum eſt ergo in antiquis ſtatutis, Epiſcopos eiectos, atque ſuis rebus ſpoliatos in Eccleſiis propriis recipi, & primo ſua omnia eis reddi; & demum ſi quis eos iuſte accuſare voluerit, æquo periculo facere: iudices eſſe decernentes Epiſcopos recta ſapientes, & in Eccleſia conuenientes, vbi teſtes eſſent ſingulorum, qui oppreſſi videbantur. Nec prius eos reſpondere debere, quam omnia ſua eis, & Eccleſiis eorum legibus integerrime reſtituantur. *Zeph. epiſt.2.in princ.Hadria.c.13.& 3 & 5.item.3.ad Epiſcop.Mediom.Iuo lib.4.tit.6.c.1.& 2.panor.& par.5.c.265.decret.Burch.lib.1.c.153.Capitul.lib.6.c.287.& lib.7.c.129.in additis.*

2.q.2.c.vlt.

Cap. X.

Sancti Apoſtoli ſtatuerunt, ne accuſarentur ſacerdotes: aut ſi aliter fieri non poſſit, perdifficilis eorum fieret accuſatio, neque à propriis ſedibus, aut Eccleſiis Epiſcopi eiicerentur. Quod ſi quoquomodo præſumptum fuerit, antequam & proprius locus, & ſua omnia eis legibus redintegrarentur, nullatenus à quoquam accuſarentur, aut criminarentur, & niſi ſponte elegerint, cuiquam pro talibus non reſponderent. Sed poſtquam reſtituti fuerint, & ſua omnia eis legibus redintegrata, diſpoſitis, ordinatiſque ſuis, magnum ſpatium tractandi cauſſa eis concederetur: & poſtea, ſi neceſſe fuerit, regulariter vocati venirent ad cauſſam, & ſi iuſtum viſum fuerit, accuſantiū propoſitionibus ſuſtentatione fratrum reſponderent: nulla enim permittit ratio, dum ad tempus eorum bona, vel Eccleſiæ, atque res ab æmulis, aut à quibuſcumque detinentur, vt aliquid illis obiici debeat. Nec quidquam poteſt eis quoquo modo quilibet maiorum, vel minorum obiicere, dum Eccleſiis, rebus, aut poteſtatibus carent ſuis. *Fabian.epiſt.2.ante fin.Burch.lib.1.ca.174.Iuo par.5.c.292.decreti.Anſel.lib.3.cap.49.*

3.q.2.Epiſcop.ſua propriis.c.2.

Cap. XI.

Nullus Epiſcoporum, dum ſuis fuerit rebus ſpoliatus, aut à ſede propria qualibet occaſione pulſus; debet accuſari, aut à quoquam ei poteſt crimen obiici, prius quam integerrime reſtauretur, & omnia, quæ illi ablata quocumque ingenio fuerant, legibus redintegrentur, & ipſæ propriæ ſedi, & priſtino ſtatui regulariter reddatur; ita vt omnes poſſeſſiones, & cuncta ſibi iniuſte ablata, atque fructus omnes ante cœptam accuſationem Primates, & ſynodus Epiſcopo, de quo agitur, funditus reſtituant; quia hoc non ſolum Eccleſiaſticæ, ſed etiam ſæculi leges fieri prohibent. *Steph.epiſt.2.poſt princip.Burch.lib.1.c.142.Iuo par.5.c.255.decret.Capitul.lib.7.c.131.in additis.*

2.q.2.c.3.

Cap. XII.

Fratres, quos timore terreno iniuſte damnaſtis, ſcitote à nobis iuſte eſſe reſtitutos: quibus ex S. Petri, & Apoſtolica auctoritate, omnia, quæ eis ablata ſunt, integerrime reddi præcipimus: ſi non vultis vos & Principes veſtri à collegio noſtro, & membris Eccleſiæ ſeparati. *Xyſt.ij.epiſt.2.in med.Burch.lib.1.c.192.Iuo par.5.c.247.decr.Anſel.lib.2.c.25.Cæſarang.lib.5.t.7.*

9.q.3.c.19.

Cap. XIII.

Qualiter ad concilium veniatur, aut qualiter de ſuis rebus ſpoliati, vel eiecti à ſedibus propriis ſint recipiendi, &c. aut qualiter eiectis, & ſpoliatis ſint omnia legibus redintegranda, quę eis ablata ſunt; & quia prius quam hoc factum fuerit, nullum crimen eis obiici poterit; & qualiter [illis induciæ poſt integram reſtaurationem anniuerſariæ, vel ſex menſium indulgendæ ſint, & qualiter ſua omnia licenter, & pacifice abſque vllius graui impedimento diſponere, & ſuorum amicorum, & Eccleſiaſticorum Patrum conſiliis vti debeant, ſufficienter ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, ac noſtris prædeceſſoribus ſtatutum eſſe putamus. *Caius epiſt.1.in princip.Anſel.lib.3.c.45.*

v.3.q.1.Epiſcop.11. *3.q.2.c.3.eiectis.*

Cap. XIV.

Sanctos Apoſtolos, eorumq; ſucceſſores, ſub diuina conteſtatione conſtituiſſe legimus, nō debere fieri perſecutiones, nec inferri fluctuationes, nec inuidere laborantibus in agro Dominico, neque expellere æterni Regis diſpenſatores. Sed ſi qui expulſi fuerint, aut ſuis rebus ſpoliati: primo omnia legaliter reddi, quæ eis ab inimicis, aut à perſecutoribus ablata ſunt, & ſedes proprias cum omnibus ad ſe pertinentibus regulariter reſtitui, & poſtea tempore

d.56.Bonifac.c.vlt.

pore congruo vocari ad ſynodum regulariter congregatam. Nec liceat ei, prius quam fiant hæc, de ſe iuxta ſtatuta prædictorum reſpondere, aut de ſuis impetitionibus, ſi ſe viderit prægrauari, reddere rationem; ſed his rite peractis, ſuiſque omnibus libere diſpoſitis, ſi tum iuſte videtur, ſuis reſpondeat accuſatoribus. *Marcellus epiſt. 2. poſt princ.*

CAP. XV.

5. q. 2. c. 5. Prius expulſos, (*Athanaſium, & ſocios*) & ſuis expoliatos rebus quaſi vocaſtis, atque damnaſtis. Cum nullus regulariter aut vocari, aut iudicari poſſit, antequam ſit regulariter reſtitutus, & ſua omnia ei legibus ſint integerrime reformata. Eſt namque in ſæpe iam dicta ſancta ſynodo (*Nicæna*) ab omnibus vnanimiter decretum, & Apoſtolica auctoritate roboratum, vt ſi quis Epiſcoporum ſuis fuerit rebus ſpoliatus, & in accuſatione pulſatus, ordinatione Pontificum oportet; & decet ſanctum propoſitum prima fronte cedere: vt omnia, quæ per ſuggeſtiones inimicorum ſuorum amiſerat, legaliter primo poteſtati eius ab honorabili cōcilio redintegrentur, & Præſul regulariter prius ſtatui priſtino reddatur, & ipſe diſpoſitis, ordinatiſque ſuis, tunc ad tempus veniat ad cauſſam, & ſi ita iuſte videtur, accuſantium propoſitionibus reſpondeat. *Iul. epiſtula 2. c. 3. Capitul. lib. 7. cap. 116.*

CAP. XVI.

De eiectis, atque ſuis rebus ſpoliatis, nihil vobis verius ſignificare queo, quam ſancti patres definierunt, & noſtri prædeceſſores Apoſtolica auctoritate roborauerunt; ita enim hæc ſe habent: Epiſcopos eiectos, atque ſuis rebus ſpoliatos Eccleſias proprias primo recipere, & ſua eis omnia legaliter reddi, ſancti canones decreuerunt; & poſtea, ſi quis eos accuſare voluerit, æquo periculo facere ſanciuerunt: iudices eſſe decernentes Epiſcoporum Epiſcopos recte ſapientes, & iuſte volentes, ad tempus; diuque illis reſumptis viribus, & ſuis poteſtatiue fruentibus rebus, amiciſque & Dei ſeruis ſapientibus conſulentibus viris in eccleſia conuenientes, vbi teſtes eſſent ſingulorum, qui oppreſſi eſſe videntur, &c. Scimus enim homines inermes non poſſe cum armatis rite pugnare: ſic nec illi, qui eiecti, vel ſuis bonis ſunt expoliati, cum illis, qui in ſuo ſtant † gradu, & ſuis fruuntur amicis, atque bonis, litigare rite poſſunt. Nec ſæculi quoque leges hæc ſæcularibus fieri permittunt, ſed prius eiectos, vel oppreſſos, aut ſpoliatos cum ſuis omnibus reſtitui iubent, & poſtea ſuo tempore, ſicut lex eorum continet, ad placita venire præcipiunt; nec vlla carceris cuſtodia appellantem arceri permittunt. *Damaſ. epiſt. 3. poſt princ. Burch. lib. 1. c. 153. Iuo par. 5. c. 265. decr. Capitul. lib. 6. c. 287. them. 7. & lib. 7. c. 129. in additis. vide Hadrian. c. 13 ad Epiſcorum Medtom.*

vide. 2. q. 2. c. vlt.

† ſtatu al.

Tom. 3.

CAP. XVII.

Neque dum eccleſiæ alicuius Epiſcopi, aut poſſeſſiones, vel res ab æmulis eius, vel à quibuſcumque aliis non ſua ſponte detinentur, aliquid illi debet, aut poteſt à quoquam ante redintegrationem omnium rerum ſuarum obiici. Sed prius illi legibus redintegranda ſunt omnia, & poſtea tempore à patribus præfinito, ſunt negotia ventilanda. *Pelag. ij. epi. 3. in princip. Anſel. Lucen. lib. 3. c. 59.* 3. q. 1. c. cū Eccleſia. c. 2.

CAP. XVIII.

Cùm ſanctæ memoriæ deceſſoris mei ſueris ſcriptis prohibitus, ne contra Honoratum Archidiaconum tuum dolorem tam longæ ingratitudinis in corde retineres, &c. præfatum Archidiaconum tuum, quaſi ad fortiorem honorem prouehens, conatus es callida arte degradare: vnde actum eſt, vt eo de Archidiaconatus loco ſubmoto, alium acceſſires, &c. Proinde fraternitas tua à culpæ ſuæ errore reſipiſcat, & præfatum Honoratum in ſuum mox, vt mea ſcripta ſuſceperit, locum ſuſcipiat, &c. Eum vero, qui contra iuſtitiæ regulam in Archidiaconatum alterius ſe prouehi conſenſit, ab eiuſdem Archidiaconatus honore deponimus, &c. Reſtituto igitur in loco ſuo Honorato Archidiacono inſtructam perſonam ſub feſtinatione tranſmitte, qui mihi hoc debere ex ratione fieri, ſuis poſſit allegationibus demonſtrare. Eundem namque Archidiaconum ad nos venire decreuimus; vt quidquid iuſtum, quidquid omnipotenti Deo placitum fuerit, cognitis aſſertionibus partium decernamus, &c. *Greg. Natali Epiſc. Salanitano lib. 2. regiſt. indict. 10. epiſt. 14. eadem ſcribit, epi. 15. & 16. Anton. Subdiac. & Epiſcopis Dalmatiæ.*

CAP. XIX.

Nullus paſſim, vageque Epiſcopos aut præſumptiue lacerare, aut accuſare præſumat, &c. Qui ſi aut ſuis rebus ſpoliati, aut à propriis ſedibus eiecti, aut exulantes, vel oppreſſi, aut inique tractati fuerint, primo eruantur, & canonice reſtituantur, atque omnia ſibi ſublata integerrime eis legibus reddantur: quoniam priuſquam hæc fiant, vt in prædicto conſtitutum eſt concilio (*Nicæno*) nec canonice conuocari, nec diſtringi à quoquam poſſunt, quoniam nec ſæculi leges hæc fieri permittunt, quanto magis eccleſiaſticæ? *Athanaſ. & alij ad Fœlicem ij. poſt princip.*

CAP. XX.

A ſuis ſedibus eiectos, aut ſuis ſpoliatos rebus, vocare ad ſynodum, vel damnare (*non licet*) quia legimus eos non poſſe canonice ad ſynodum ante ſuam diu tenendam, & gubernandam, viribus ſcilicet pleniter reſumptis reſtitutionem, ſuiſque omnibus ſibi legaliter reſtitutis integerrime, vocari, aut vt veniant ad ſynodum, niſi ſponte voluerint, imperari. *Stephan. & alij ad Damaſ. c. 5. in fin.*

CAP. XXI.

Nullus, qui ſuis eſt rebus ſpoliatus, aut à ſede propria vi, aut terrore pulſus, antequam omnia ſibi ablata ei legibus reſtituantur, & ipſe pacifice diu ſuis fruatur honoribus, ſedique propriæ regulariter reſtitutus, eius multo tempore libere potiatur honore, iuxta canonicam accuſari, vocari, iudicari, aut damnari inſtitutionem poteſt. Euſebius Cæſarienſis Epiſcopus in Eccleſiaſtica hiſtoria de quadam muliere, quæ pro caſtitate à marito accuſabatur, ait: Præceptum, vel † interdictum eſt ab † *indictũ* Imperatore lege lata, vt primo permitteretur ei rem familiarem libere diutius ordinare, tum deinde reſpõderet obiectis. Hæc omnes leges tam Eccleſiaſticæ, quam & vulgares, publicæque præcipiunt, &c. Leo Epiſcopus ſynodo Chalcedonenſi: Optaueram equidem, &c. Quia vero non ignoramus per prauas æmulationes multarum Eccleſiarum ſtatum fuiſſe turbatum, plurimoſque fratres iniuſte ſedibus ſuis pulſos, & in exilia deportatos, atque in locum ſuperſtitum alios ſubſtitutos. His primitus vulneribus adhibeatur medicina iuſtitiæ; nec quiſquam ita careat propriis, vt alter vtatur alienis, quem ita errorem omnes relinquant, vt nemini quidem perire honor debeat: ſed prioribus Epiſcopis cum omni priuilegio ſuo ius proprium reſtituatur. Eadem & antiqui Apoſtolici, qui fuerunt ante ſynodum Nicænam ſanxerunt. Eadem ſynodus, quæ habita eſt in † Lariſſa ſub † Valeriano loquitur. Eadem plurimæ Romanæ ſynodi teſtantur. Eadem Papa Symmachus, & cæteri ſancti patres ſanxerunt. *Iſidorus in prologo concil. Capitul. lib. 7. c. 129. in additis.*

† *Lampſaco al.* † *Valentiniano.*

De pœna illius, qui ſpoliat. Tit. III.

CAPVT I.

51. q. 2. c. 7. Inantiquis. EST in antiquis Eccleſiæ ſtatutis decretum; vt qui aliena inuadit, non exeat impunitus, ſed cum multiplicatione omnia reſtituat. *Luc. 19.* Vnde & in Euangelio ſcriptum eſt: Quod ſi aliquem defraudaui, reddo quadruplum. Et *12. q. 2. In legibus. c. 10.* in legibus ſæculi cautum habetur: Qui rem ſurripit alienam; illi, cuius res direpta eſt, in † vndecuplum, quæ ſublata ſunt, reſtituat. Et *† decuplum.* in lege diuina legitur: Maledictus omnis, qui *Deut. 28.* transfert terminos proximi ſui, & dicet omnis populus; Amen. *Symma. in ſyn. Rom. v. in med. Euſeb. epiſt. 2. in fin. Iul. epiſt. 2. c. 1. Ioan. epiſt. 1. in princ. Ivo par. 5. c. 249. & par. 3. c. 149. & par. 13. c. 1. & 37. decr. Burch. lib. 11. c. 25. & 27. Caſar. lib. 7. cap. 42.*

CAP. II.

Si quis Epiſcopum præter huius ſanctæ ſedis ſententiam damnare, aut propria pellere ſede præſumpſerit, ſciat ſe irrecuperabiliter eſſe damnatum, & proprio carere perpetim honore; eoſque qui abſque huius ſedis ſunt eiecti ſententia, vel damnati, huius ſanctæ ſedis auctoritate ſcitote priſtinam recipere communionem, & in propriis reſtitui ſedibus: quoniam & prius, à tempore ſcilicet Apoſtolorũ, hæc huic ſedi ſanctæ conceſſa ſunt, & poſtea in Nicæna ſynodo corroborata. *Iul. epiſt. 1. ante fin. Anſel. lib. 2. c. 43.*

CAP. III.

Vt ſi quis potentum quemlibet expoliauerit, & admonente Epiſcopo non reddiderit, excommunicetur. *Hadrian. ad Epiſcop. Medium. c. 61. Anſel. lib. 7. c. 164.*

CAP. IV.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religioſum exſpoliauerit, & mandauerit eum ad ſe venire Epiſcopus, vt audiatur, & is contempſerit; inuicem mox ſcripta percurrant per omnes Prouinciæ Epiſcopos, & quoſcumque adire potuerint, vt excommunicatus habeatur ipſe, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. 1. c. 11. Anſel. lib. 7. cap. 164.* *24. q. 3. c. 21.*

CAP. V.

Qui lateri Regis adhærent, vel potentia ſæculari inflantur, res alienas competere cognouimus: & nullis exertis actionibus, aut † conuictionibus prærogatis, non ſolum miſeros de agris, ſed etiam de domibus propriis exulare. Idcirco in remedium conſulentes decernimus, vt deinceps huius mali licentiam quiſpiam non habeat, ſed ſecundum canonum, atque legum tenorem cauſſarum ſuarum actionem proponant: vt nullus miſerorum rebus ſuis per vim, aut aſſentationem quamlibet defraudetur. Qui contra diſpoſitum noſtrum, & antiquorum patrum, & Regum venire temptauerint, anathematis vltione plectantur, *Matiſc. ij. c. 4.* *† conditionibus*

Vide Xyſt. ij. epiſt. 2. in med. ſupra tit. prox. cap. fratres quos.

LIBER XXXII.

De Probationibus.

De Probationum neceſſitate. Tit. I.

CAPVT I.

3. q. 5. c. 7. & 8. Accuſatores, & accuſationes, quas leges ſæculi non adſciſcunt, & nos vnanimiter ſubmouemus. Nec fiat in diſtricta probatione impietas, cum recta ſit iudicij in electione ſententia. *Nica.c.23.apud. Iul. epiſt.2.c.5.Teleſph. epiſt.1.c.4. Calliſt.ep.2.c.4. Steph.epiſt.2.c.3.Hadr. Pap.c.11.ad Epiſc. Mediom. Burch.lib.1.c.144. Ino par.5.c.257.decr. Anſel.lib.3.c.23. Iſidor.in prologo Concil.Capitul.lib.7.cap.108.& 307. & in additis cap.148.*

Cap. II.

3. q. 9. c. 1. Decernimus non credi accuſatori, qui abſente aduerſario cauſam ſuggerit, ante vtriuſque partis diſcuſſionem. *Nica c.33. apud Iul.epiſtula, 2.c.9.Teleſph.ep.1.c.4.Burch.lib.1.c.144. Ino par.5.c.257.decr.*

Cap. III.

Incerta nemo vmquam Pontificum iudicare præſumat; quia quamuis vera ſint, non tamen credenda, niſi quæ manifeſtis iudiciis cõprobantur, niſi quæ manifeſto iudicio conuincuntur, niſi quæ iudiciario ordine publicantur. *Nica.c.57.apud Iul.epiſt.2.c.19. Vict.epiſt.1. in prin. Xyſt.ij. epiſt.2. ante fin. Iſid.in prolog. conc. Capitul.lib.7.c.259. Ino lib.4.tit.11.c.7.*

Cap. IV.

De prob. c.11. ap. Gregor. ix. & in 4.collect. c.3. Quoniam contra falſam aſſertionem iniqui iudicis innocens litigator quandoque non poteſt veram negationem probare; cum negantis factum per rerum naturam nulla ſit directa probatio; ne falſitas veritati præiudicet, aut iniquitas præualeat æquitati: ſtatuimus, vt tam in ordinario iudicio, quam extraordinario, iudex ſemper adhibeat, aut publicam, ſi poteſt habere, perſonam; aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuerſa iudicij acta cõſcribãt: videlicet citationes, dilationes, recuſationes, & exceptiones, petitiones, & reſponſiones; interrogationes, confeſſiones, teſtium depoſitiones, inſtrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, concluſiones, & cætera, quæ occurrunt competenti ordine conſcribenda, deſignando loca, tempora, & perſonas: & omnia ſic conſcripta partibus tribuantur; ita quod originalia penes ſcriptores remaneant: vbi ſi ſuper proceſſu iudicis fuerit ſuborta contentio, per hæc poſſit veritas declarari. Hoc adhibito moderamine, quatenus ſic honeſtis, & diſcretis deferatur iudicibus, quod per improuidos & iniquos innocentum iuſtitia non lædatur. Iudex autem, qui conſtitutionem iſtam neglexerit obſeruare, ſi propter eius negligentiam aliquid difficultatis emerſerit, per ſuperiorem iudicem animaduerſione debita caſtigetur; nec pro ipſius præſumatur proceſſu, niſi quatenus in cauſſa legitimis conſtiterit documentis. *Innoc. iij.in conc.gener.Later.c.38.*

Cap. V.

Euphemius Epiſcopus, dum non probaſſet omnia, quæ teſtificabatur; prima pollicitatione damnatus eſt, & accepit anathema, dum nõ docuiſſet omnia. Et ſubſcripſerunt omnes Epiſcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romæ dixit; Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit coëpiſcopum, condemnabas, & accuſabas, &c. *Synod. Rom. ſub Xyſt.iij. in actis contra Polychronium.*

Cap. VI.

Deus omnipotens, vt nos à præcipitatæ 4. q. 4. c.
ſententiæ prolatione compeſceret, cum om- 20.
nia nuda, & aperta ſint oculis eius; mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, priuſquam manifeſte agnoſceret, quæ dicebantur.
Vnde ipſe ait: Deſcendam, & videbo, vtrum Gen. 18.
clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint; an non eſt ita, vt ſciam, &c. Mala audita
nullum moueant, nec paſſim dicta abſque cer- 30. q. 5.
ta probatione quiſquam vmquam credat, ſed Nullũ.
ante audita diligenter inquirat, ne præcipitan- c.10.
do quidquam aliquis agat, &c. Nullum ante veram, iuſtamque probationem iudicare, aut damnare debemus, manifeſte Apoſtolo dicente Paulo, qui ait: Tu quis es, qui iudicas ſer-
uum alienum? ſuo enim Domino ſtat, aut ca- Rom. 14.
dit. *Euar.ep.2.ante med.Gregor. l.19. Moral.ca.23. apud Aquiſgranen.c.37.Triburien. c. 22. Burchar. lib.11.c.9. Ino lib.4.tit.11.c.9.pano. & Anſel.lib.3. cap. 63.*

Cap. VII.

De occultis cordis alieni, temere iudicare, peccatum eſt; & eum, cuius non videntur opera, niſi bona, iniquum eſt ex ſuſpicione reprehendere: cum eorum, quæ ſunt incognita, ſolus Deus iudex ſit iuſtus, qui inſpector eſt ve-
rus. Vnde ſcriptum eſt: incerta non iudicemus 1. Cor. 4.
quo ad vſque veniat Dominus, qui & illuminabit abſcondita tenebrarum, &c. Et quamuis vera ſint, non tamen credenda ſunt, niſi teſtis iudiciis comprobentur: niſi quæ mani-

feſto iudicio conuincuntur: niſi quæ iudiciario ordine publicantur. Nullus ergo poteſt humano condemnari examine, quem Deus ſuo iudicio reſeruauit. *Xyſt.ij.epiſt.2.ante fin.Zephyr. epiſt.1.ante fin. Euſeb.epiſt.2.poſt med.Ioan.epiſt.1. in prin.Capitul.lib.7.c.259.*

CAP. VIII.

2.q.7.c. 50. Si quis Epiſcopus, Preſbyter, aut diaconus, vel quilibet clerici apud Epiſcopos, quia alibi non oportet, à qualibet perſona, quæ rite recipienda eſt, fuerint accuſati, quicumque fuerit, ſiue ille ſit ſublimis vir honoris, ſiue vllius alterius dignitatis, qui hoc genus illaudabilis intentionis arripuerit, nouerit probationis
2.q.3.c. 1. documenta ſe debere inferre. Si quis ergo circa huiuſmodi perſonas non probanda detulerit, auctoritate huius ſanctionis intelligat ſe iacturam infamiæ ſuſtinere, vt damno pudoris, æſtimationis diſpendio diſcat, ſibi alienæ verecundiæ impune inſidiari non licere. *Caius epiſt.1.cap.3. Xyſt.iij.epiſt.vnic.cap.4. Hadria.ad Epiſc.Mediom.c.22.vel 24. Anſel.lib.3.c.45.Cod. Theodoſ.lib.16.tit.2.conſt.41.Capitul.lib.7.c.438. vel 365.*

CAP. IX.

1.Cor.4. Audiuimus apud vos, veſtroſque diuerſa iudicia fieri, & incerta iudicari. Incerta cariſſimi nullatenus iudicemus, quoadusque veniat Dominus, qui latentia producet in lucem, & illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia cordium quia quamuis vera ſint, non tamen credenda ſunt, niſi quæ manifeſtis indiciis comprobantur, niſi quæ manifeſto iudicio conuincuntur, niſi quæ iudiciario ordine publicantur. *Victor epi.1.poſt prin. Nicæn. c.57.apud Iul.ep.2.c.19.Xyſt.ij.ep.2.ante fin.Capit. lib.7.c.259.Iuo lib.4.tit.11.c.6.panor.*

CAP. X.

3.q.6.c. 1. Qui non probauerit, quod obiecit; pœnam, quam intulerit, ipſe patiatur. *Fabian.epi.3.poſt prin.Xyſt.iij.epiſt.vnic.Capitul.lib.7.c.253.*

CAP. XI.

32.q.5.c. vlt. Non facile quiſquam ex ſuſpicionibus abſtinetur; qui vtique ſubmouebitur, ſi eius flagitium detegatur. Cum ergo par cauſſa ſit, interdum probatione ceſſante, vindictæ ratio conquieſcit. *Innocen.epiſt.3.c.4. Raban.c.3.de pœnit.Iuo par.8.c.214. decr.*

CAP. XII.

6.q.5.c. 1. Quod ait, vt illuc perſonam dirigere debeamus, qua præſente de iis, quæ dicuntur, poſſit eſſe probatio; eſſet vtcumque excuſabile, ſi vmquam ratio ei, qui accuſatur, neceſſitatem probationis imponeret. At poſtquam non tibi, ſed accuſantibus hoc onus incumbit, ad nos, ſicut præfati ſumus, dilatione ceſſante venire non deſinas. *Greg.lib.5.regi.ep.25.Maximo.*

CAP. XIII.

2.q.3.c. 4. Si quis Epiſcopum, preſbyterum, vel diaconem falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei eſſe communionem. *Elib.c.75. Burch.lib.2.c.195. Iuo par. 6.c.240.decr.*

CAP. XIV.

De iis, qui ſcripturas ſacras tradidiſſe dicuntur, vel vaſa Dominica, vel nomina fratrum ſuorum, placuit, vt quicumque eorum in actis publicis fuerit detectus, * non verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arelat.1.c.13.* * vel al.

CAP. XV.

Quoties clericis ab accuſatoribus multa crimina ſubiiciuntur; ſi vnũ ex eis, de quo primo actum eſt, probare non poſſunt, ad reliqua non admittantur. *Carth.c.131.G.Carth.vij.c.3. L.Afric.c.97.L.Burch.lib.2.c.198.Iuo lib.4.tit. 7.c.12.panor.& par.6.c.271.decr.Capitular.lib.1. c.45.& lib.7.c.100. Raban.c.1.de pœniten.Cæſar. lib.5.c.61.* 3.q.7.10. c.1.

CAP. XVI.

Epiſcopus ſi clerico, vel laico crimen impoſuerit, deducatur ad probationem in ſynodum. *Carthag.iv.c.29.Cæſar.lib.4.c.90.* 5.q.1.c. 1.

CAP. XVII.

Si quis clericus documenta, quibus Eccleſiæ poſſeſſio firmatur, aut ſupprimere, aut negare, aut aduerſariis tradere præſumpſerit, quidquid per abſentiam documentorum damni Eccleſiæ illatum eſt, de propriis facultatibus reddat, & communione priuetur. Hi etiam, qui in damno Eccleſiæ impie ſollicitati, à traditoribus aliquid acceperint, ſuperiori ſententia teneantur. *Agath.cap.26.Raban.c.18.de pœnit. Burch.lib.3.c.183.Iuo par.3.c.156.decr. Anſel.lib.5. c.76.Cæſar.lib.7.c.99.* 11.q.1.c. 33.&40.

CAP. XVIII.

Dignum eſt, vt vita innocentis nulla maculetur pernicie accuſatoris. Ideo quiſquis à quolibet criminatur, non ante accuſatus ſupplicio detur, quam accuſator præſentetur, atque legum, & canonum ſententia exquiratur. Quod ſi indigna ad accuſandum perſona inuenitur, ad eius accuſationem non iudicetur. *Tolet.vi.c.11.Vormatien.c.42.Tullen.poſt epiſt.ſyn. Burch.lib.16.c.5.* 3.q.9.c. 9.

CAP. XIX.

Decreuimus, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis ſanctæ conuentu regiæ ſubtilitatis aſtu, vel profanæ poteſtatis inſtructu, ſiue quorumlibet hominum malitioſæ voluntatis obniſu, citra manifeſtum & *eiuſdem culpæ ſuæ iudicium ab honore ſui ordinis, vel ſeruitio domus regiæ arceatur. Non antea vinculorum nexibus illigetur, non quæſtioni ſubdatur, non quibuſlibet tormentorum, vel flagellorum generibus maceretur, non rebus priuetur, non etiam carceralibus cuſtodiis mancipetur, neque adhibitis hinc inde iniuſtis occaſionibus abdicetur; per quod illi violenta, occulta, vel fraudulenta profeſſio extrahatur. Sed is, qui accuſatur gradum ſui ordinis teneat, & nihil ante de ſupradictorum capitulorum nocibilitate præſentiens in publica ſacerdotum, ſeniorum, atque etiam gardingorum diſcuſſione deductus, & iuſtiſſime perquiſitus, aut obnoxius reatui detectæ culpę legum pœnas excipiat; aut innoxius iudicio omnium comprobatus appareat. *Tolet.xiij.c.2.* * euidens.

CAP. XX

Ne ad proferendam ſententiam vnquam præcipites ſimus, aut remere, indiligenrerq; indiſcuſſa quæq; quoquo modo iudicemus, ſed exemplo Domini deſcendamus, videamus, & iuſto examine criminoſos diligenter *Gen.18.* perſcrutemur, ſicut ipſe Sodomam: vt videamus, vtrum clamorem populi compleuerint, nec ne, nam mala audita nullum moueant, ſed ante audita diligenter inquirat. *Tribur. c. 22. vide Euariſt. epiſt. 2. in med.*

CAP. XXI.

Iulius conſtituit, vt notitia, quæ omnibus fidē facit, per norarios colligererut; & vt omnium monimentorum in Eccleſia cōfectio per primicerlum notariorum celebraretur; ſiue quod cautiones, vel inſtrumenta, vel donationes, vel commurationes, vel traditiones, aur reſtamēta, vel colligationes, aut manumiſſiones clericorum in Eccleſia per ſcrinium ſanctum celebrentur. *Damaſ. in Iul.*

Quales teſtes eſſe debeant. Tit. II.

CAPVT I.

DEcernimus nec accuſatores, vel teſtes ſuſcipi, qui non ſunt idonei. *Nican. c. 33. apud Iul. epiſt. 2. cap. 9. Burch. lib. 1. cap. 144. Iuo par. 5. cap. 257. decr.*

CAP. II.

Cenſemus; neque eos, qui cum inimicis morantur, ad accuſationem, vel ad teſtimonium recipiendos. *Nican. cap. 41. apud Iul. epiſt. 2. c. 10. Teleſph. epiſt. 1. c. 4. Burch. l. 1. c. 144. Ino par. 5. c. 257. decr.*

CAP. III.

5. q. 6. c. vlt. Nemini de ſe confeſſo credi poteſt ſuper crimen alienum, quoniam eius, atque omnis rei *profeſſio periculoſa eſt, & admitti aduerſus quemlibet non debet. *Nican. c. 55. apud Iul. epiſt. 2. c. 18. Dionyſ. epiſt. 2. poſt med. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 17. panor. & par. 5. c. 228. decr.*

*cōfeſſio.

CAP. IV.

Primates accuſatum diſcutientes Epiſcopum, non ante ſententiam proferant damnationis, quam Apoſtolica freti auctoritate, aut reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes, & canonice examinaros regulariter teſtes conuincatur, &c. *Nican. c. 61. apud Iul. epiſt. 2. c. 26. Zephyr. epiſt. 1. in princ. Fœlix. epiſt. 1. in princip. Burch. lib. 1. c. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 11. panor. & par. 5. c. 267. decr. Anſel. lib. 3. c. 65. & 66. Tarraco. lib. 2. c. 40.*

CAP. V.

De teſti. c. 21. Gr. ix. & c. 5. de Iudæis. in 1. coll.

Teſtimonium Chriſtianorum aduerſus iudæos in omnibus cauſſis, cum illi aduerſus Chriſtianos teſtibus ſuis vtantur, recipiendum eſſe cenſemus; & anathemate decernimus feriendos, quicumque iudæos voluerint in hac parte præferre, cum eos ſubiacere Chriſtianis oporteat, & ab eis pro ſola humanitate foueri. *Alex. iij. in conc. Later. c. 26.*

CAP. VI.

Credentes, receptores, defenſores, & fautores hæreticorum excomunicationi decernimus ſubiacere: firmiter ſtatuentes, vt poſt quam quis talium fuerit excommunicatione notatus, ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo iure ſit factus infamis, nec ad publica officia, ſeu concilia, nec ad eligendos aliquos ad huiuſmodi, nec ad teſtimoniū admittatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. c. 3.*

Deher. c. 13. excommunicamus p. credentes Gr. ix. & in 4. coll. c. 12.

CAP. VII.

Quales debeant eſſe teſtes in cauſſa matrimonij. *Innocen. in conc. gener. Latera. cap. 52. Vide lib. de matrim. tit. xxxvi. de teſti. in cauſſa matrim.*

De teſti. & atteſt. c. licet. 47. Gr. ix. & c. vlt. eod. tit. in 4. coll. 3. q. 9. c. 18. abſens.

CAP. VIII.

Neque affinis teſtis admittatur. *Fœlix in ſynod. lxx. Epiſcop. epiſt. 2. in med. Hadria. c. 5. thom. 7. ad Epiſcop. Mediom. Ino par. 6. cap. 331. decr. Anſel. lib. 3. cap. 7. Capitul. lib. 7. c. 143. in addit. Cæſar. lib. 5. c. 30.*

CAP. IX.

Teſtes, & accuſatores ſine aliqua ſint infamia, vxores, & filios habētes, & omnino Chriſtum prædicantes. *Silueſt. in ſyn. Rom. cclxviij. Epiſcop. Hadria. ad Epiſc. Mediom. cap. 68. vel 72. Magunt. ſub Arnul. cap. 12. Ino par. 5. cap. 334. Capitul. lib. 1. c. 139.*

2. q. 4. c. 2 6. q. 1. c. 6.

CAP. X.

Teſtimonium laici aduerſus clericum nemo recipiat. *Silueſt. in ſynod. Rom. cclxviij. Epiſc. & in ſynod. Roman. cclxxxiv. Epiſ. cap. 14. Longob. lib. 2. tit. 51. cap. 12. Hadrian. Papa cap. 68. ad Epiſcopum Mediom. Anſel. lib. 3. cap. 23. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 6. & 7. panor. & par. 6. cap. 334. decr. Cæſar. lib. 5. c. 33.*

11. q. 1. c. 9. c. 1. de teſtib. in 1. col.

CAP. XI.

Nulli infami, atque ſacrilego de quocumq; liceat negotio aduerſus religioſum Chriſtianum, quamuis humilis, ſeruiliſq; perſona ſit, teſtimonium dicere, nec de qualibet re; actione, aut inſcriptione Chriſtianum impetere. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 5.*

CAP. XII.

Vt teſtificandi, vel accuſandi licentia denegetur his, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatem, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Fœlix. ij. in ſyno. Rom. epiſt. 1. c. 9.*

CAP. XIII.

Hæretici, à quibus nimium opprimimur, excommunicatiq; homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, ſeu qui ad ſortilegos, magoſque concurrerint, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Fœlix. ij. in ſyno. Rom. epiſt. 1. cap. 15.*

CAP. XIV.

Per ſeruos, de his, quæ (*aduerſarij Symmacho*) obiiciebant, ſecum loquebantur poſſe conuincere; addentes, vt ipſe mancipia traderet, quibus, quantum illi aſſerebant, poſſet in iudicatione ſuperari. Quæ res canonibus, & ipſis publicis erat legibus inimica: cum patrum ſtatuta ſanxiſſent, vt quos ad accuſationem leges ſæculi non admittunt, iis dicendi in co-

† accuſā-di aliquē. gnitione, vel † aſſequendi aliquid; neganda eſſet licentia. *Synod. iv. Rom. ſub Symmacho. vide Ennod. pro Symmacho. poſt princ.*

CAP. XV.

Contra Epiſcopum hæreticus teſtis non admittatur. *Apoſt. c. 75.*

CAP. XVI.

3. q. 4. c. 2. Clemens cum collegis ſuis ſtatuit, dicens: Accuſandi, vel teſtificandi licentia denegetur his, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatem, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter prohibita neglexerint, tranſgreſſores enim ſponte legis ſuæ, eiuſque violatores, & recedentes apoſtatæ nominantur; omnis enim apoſtata refutandus eſt ante reuiſionem ſuam, non in accuſatione recte agentium, aut teſtimonio ſuſcipiendus; quia vir duplex animo inconſtans eſt in omnibus viis ſuis. *Anacl. epiſt. 1. poſt princ. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 8. panor. & par. 5. cap. 237. decr.*

CAP. XVII.

3. q. 5. c. 5. Accuſatores, & teſtes eſſe non poſſunt, qui heri, aut nudius tertius inimici fuerint, ne irati nocere cupiant, vel læſi ſe vlciſci velint, inoffenſus igitur accuſatorum, & teſtium affectus quærendus eſt, & non ſuſpectus. *Anaclet. epiſt. 3. in med. Burch. lib. 1. cap. 152. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 2. panor. & par. 5. cap. 239. decr. Anſelm. lib. 3. cap. 14. Tarrac. lib. 2. cap. 2.*

CAP. XVIII.

3. q. 4. c. 10. Detractores, & auctores inimicorum ab Epiſcopali ſubmouemus accuſatione, vel teſtimonio. *Zepher. epiſt. 1. in princ. Anſelm. lib. 3. cap. 35. in Rom.*

CAP. XIX.

3. q. 4. c. 4. conſanguineorum. Quiſquis non eſt legitime coniunctus, vel abſque dotali titulo, ac benedictione ſacerdotis conſtat copulatus, ſacerdotes, vel legitime coniunctos criminari, vel in eos teſtificari minime poteſt, quoniam omnis inceſti macula pollutus infamis eſt, &c. Omnes, qui in recta fide ſuſpecti ſunt, in accuſatione ſacerdotum, & eorum, ſuper quorum fide non hęſitatur, minime recipiantur, & in teſtimonio humano dubij habeantur. Infirmati ergo oportet eorum vocem, de quorum fide dubitatur, nec eis omnino eſt credendum, qui rectam fidem ignorant, &c. *Calliſt. epiſt. 2. in med. cap. 5. Burchar. lib. 1. cap. 171. & lib. 7. cap. 1. Iuo par. 9. c. 23. decr. Tarrac. lib. 5. cap. 71.*

CAP. XX.

3. q. 9. c. 15. Similiter teſtes per quamcumque ſcripturam teſtimonium non proferant, ſed præſentes de his, quæ viderunt, & nouerunt veraciter teſtimonium dicant; nec de aliis cauſſis, vel negotiis dicant teſtimonium, niſi de his, quæ ſub præſentia eorum acta eſſe noſcuntur. Accuſatoris vero [conſanguinei, aduer- 3. q. 5. c. 1. conſanguinei. ſus extraneos teſtimonium non dicant, nec familiares, vel de domo prodeuntes, ſed ſi voluerint, & inuicem cõſenſerint inter ſe, parentes tantummodo teſtificentur, & non in alios. Nec [accuſatores, vel teſtes ſuſpecti recipiantur: 3. q. 5. c. 12. quia propinquitatis, & familiaritatis, ac dominationis affectio veritatem impedire ſolet. Amor carnalis, & timor, atque auaritia, plerumq; ſenſus hebetant humanos, & peruertunt opiniones, vt quæſtum pietatem putent, & pecuniam quaſi mercedem prudentiæ. *Calliſt. epiſt. 2. poſt med. Burch. lib. 1. cap. 171. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 3. & c. 9. panor. & par. 5. cap. 289. decr. Anſel. lib. 3. cap. 54.*

CAP. XXI.

Suſpectos, aut inimicos, aut facile litigantes, & eos, qui non ſunt bonæ conuerſationis, aut quorum vita eſt accuſabilis, & qui rectam non tenent, & docent fidem, accuſatores eſſe, & teſtes, & anteceſſores noſtri Apoſtolica repulerunt auctoritate, & nos ſubmouemus. *Pontia. epiſt. 2. in princ. Anſel. lib. 3. c. 16.* 3. q. 5. c. 4.

CAP. XXII.

Nec vllus vnquam præſumat accuſator ſimul eſſe, & iudex, vel teſtis; quoniam in omni iudicio quatuor perſonas neceſſe eſt ſemper adeſſe, id eſt, iudices electos, & accuſatores, ac defenſores, atque teſtes. *Fabia. epiſt. 2. ante fin. Burch. lib. 16. cap. 15. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 27. panor. & par. 6. c. 321. decr. Anſel. lib. 3. c. 72. Caſar. lib. 5. c. 51. Tarracon. lib. 2. c. 7. Capitular. lib. 7. cap. 339. & Iſidor. in etymolog.* 4. q. 4. c. 1.

CAP. XXIII.

Eorum accuſandi ſacerdotes, vel teſtificandi in eos vocem obſtruimus, quos humanis, & diuinis vocibus damnatos, vel mortuos eſſe agnoſcimus. *Steph. epiſt. 2. in med.*

CAP. XXIV.

Qui falſum teſtimonium dixerint nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi. [Nulli infami vnquam, atque ſacrilego, de quocumq; negotio liceat aduerſus religioſum Chriſtianum, quamuis humilis, ſeruiliſq; perſona ſit; teſtimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inſcriptione Chriſtianũ impetere. Omnibus quoque ſimiliter accuſandi, vel teſtificandi licentia denegetur, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatẽ, & ſuæ legis, vel ſui propoſiti normam, aut regulariter prohibita neglexerint. *Eutychia. epiſt. 2. in med. Iuo par. 6. cap. 333. decr. & lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. Anſel. lib. 3. cap. 25. Caſar. lib. 5. cap. 35. Tarrac. lib. 2. cap. 14.* 3. q. 4. c. 11.

CAP. XXV.

Homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, adulteri, inceſti, venefici, ſuſpecti, crimino-ſi, domeſtici, periuri, & qui raptũ fecerunt, vel 3. q. 5. c. 9. conſtitimus.

* ſortile- gos. falſum teſtimonium dixerunt, ſeu qui ad * ſacrilegos, diuinoſque concurrerunt, ſimileſque eorum nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi; quia infames ſunt, & iuſte repellendi; quia ſuneſta eſt vox eorum: vocem enim funeſtam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euſeb. epiſt. 3. in princip. Hadrian. Papa. cap. 63. ad Epiſcop. Mediom. Burch. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 10. cap. 37. decreti. Anſelmus lib. 3. cap. 19. Capitul. lib. 7. cap. 369.*

Cap. XXVI.

Eorum os accuſandi ſacerdotes, vel teſtificandi in eos obſtruimus, quos non humanis, ſed diuinis vocibus mortuos eſſe ſcimus, quoniam infidelis homo mortuus eſt in corpore viuente. *Miltia. epiſt. 1. poſt prin.*

Cap. XXVII.

2. q. 7. c. 39 teſtes. Accuſatores Epiſcoporum, & teſtes abſque vlla infamia, aut ſuſpicione, vel manifeſta macula, & veræ fidei planiret inſtructi eſſe debent & i tales, quales ad ſacerdotium eligere 2. q. 7. c. 31. ſacerdotes. iubet diuina auctoritas: quoniam ſacerdotes, vt antiqua tradit auctoritas, criminari non poſſunt, nec in eos teſtificari, qui ad eundem non debent, nec poſſunt prouehi honorẽ. *Damaſ. epiſt. 3. poſt princip. Burch. lib. 1. cap. 172. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 4. panor. & par. 5. cap. 290. decret.*

Cap. XXVIII.

4. q. 4. c. 2. Accuſatores, & iudices non iidem ſint, ſed per ſe accuſatores, per ſe iudices, per ſe teſtes per ſe accuſati, vnuſquiſque in ſuo ordinabiliter ordine. *Damaſ. epiſt. 3. ante med. Burch. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 6. cap. 336. decreti.*

Cap. XXIX.

Quæro ab his iudicium, quod prætendunt, vbi nam poſſit agitari, an apud ipſos, vt iidem ſint inimici, & teſtes, & iudices? Sed tali iudicio, nec humana debent committi negotia, ne dum diuinæ legis integritas. *Gelaſ. epiſt. ad Fauſt. in ſiu. epiſt. Nicol. ad Michael. Imperat. ante med.*

Cap. XXX.

2. q. 1. c. 6. De perſonis accuſantium, ac teſtificantiũ ſubtiliter quærendum eſt, cuius conditionis, cuiuſue opinionis, aut ne inopes ſint, aut ne ſorte aliquas contra prædictum Epiſcopum inimicitias habuiſſent, & vtrum teſtimonium ex auditu dixerunt, aut certe ſi ſcire ſpecialiter teſtati ſunt, &c. *Greg. lib. 11. epiſt. 50. Ioanni Defenſori Anſelm. lib. 3. cap. 90. al. 93. Cæſar. lib. 5. cap. 54.*

Cap. XXXI.

Quod dicit Epiſcopus (*Stephanus*) quia ſe abſente, aliqui viliſſimi ſint teſtes exhibiti: Hoc ſi verum eſt, nullius eſſe momẽti lege noſcendum eſt, conſtitutione nouella, quæ de te- * Nouel. xi. cap. vi. ſ. ſtibus loquitur cap. xvi. &c. Quales autem teſtes, vel cuius opinionis ad teſtimonium admittendi ſunt, plurimæ leges oſtendunt, quæ pene nulli habentur incognitæ, quæ etiam & illud ſanciunt, vt viliſſimis teſtibus ſine corporali diſcuſſione credi non debeat, &c. *Greg. l. 11. reg. ep. 54. ad finem. Ioann. Defenſori. Authent. de teſtib. §. & hic vero. & §. teſtes.*

Cap. XXXII.

Placuit eorum accuſandi ſacerdotes, & teſtificandi in eos vocem obſtruere, quos non humanis, ſed diuinis vocibus mortuos eſſe ſcimus: quia vocem funeſtam † interdici potius, quam audiri oportet. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 29. Capit. l. 7. c. 322. & 440. v. Steph. ep. 2. Miltia. ep. 1.* 2. q. 7. c. 53. † Interdici.

Cap. XXXIII.

Non eſt credendum contra alios eorum confeſſioni, qui criminibus implicantur, niſi ſe prius probauerint innocentes: quia periculoſa eſt, & admitti non debet, rei aduerſus quemcumque confeſſio. *Hadr. ad Epiſc. Medio. c. 31. Capit. l. 6. c. 324.* 5. q. 11. c. 8.

Cap. XXXIV.

Iudex criminoſum diſcutiens, non ante ſententiam proferat capitalem, quam aut reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes teſtes conuincatur. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom. ca. 53. Ania. lib. 9. tit. 30. conſtit. 1. Cod. Theodoſ. ſiue 40. in integro libro, quæ eſt conſtit. 16. li. 9. tit. 47. Cod. Inſt. Burch. lib. 16. c. 6. Iuo lib. 4. tit. 11. c. 4. panorm. Anſelm. lib. 3. ca 77. Capitul. lib. 7. ca. 170. & lib. 5. c. 156.*

Cap. XXXV.

Nullam damnationem Epiſcoporum eſſe vmquam cenſemus, niſi aut ante legitimum numerum Epiſcoporum, qui ſit per duodecim Epiſcopos, aut certe probata ſententia per idoneos, qui tales ſint, qui & accuſare poſſint, vt prius ad ſacra Chriſti quatuor euangelia ſacramenta præſtant, quod nil falſum depromant. *Leo iv. epiſt. ad Epiſcop. Britan. Iuo par. 5. c. 116. decret.* 2. q. 4. c. vlt.

Cap. XXXVI.

Ne inimicorum domeſtici teſtes adhibeantur. *Nicolaus ad Michaëlem Imperat. in med.* v. 4. q. 4. c. 3.

Cap. XXXVII.

Multi ſunt, qui contra Eccleſiaſticam regulam pugnare videntur, & per teſtes redemptos putant ſe ad accuſationem admitti debere, qui omnino non admittantur, niſi actis publicis docuerint omni ſe ſuſpicione carere. *Arelat. 1. cap. 13.*

Cap. XXXVIII.

Teſtes non recipiantur, qui ad accuſandum non admittuntur, neque hi, quos accuſator de domo ſua attulerit. Minor quatuordecim annis teſtis non recipiatur. *Carth. cap. 131. aliis 131. G. Afric. c. 98. L. Carth. vij. c. 4. L. Magunt. ſub Arnulph. cap. 23. Burch. lib. 16. cap. 20. Iuo lib. 4. tit. 8. c. 1. panorm. & par. 6. c. 364. decret. Capitul. lib. 7. c. 101. Raban. c. 1. de pœnit.* 4. q. 2. c. 1.

Cap. XXXIX.

Eius, qui frequenter litigat, & ad cauſandū facilis eſt, reſtimonium, nemo abſque grandi examine recipiat. *Carth.iv.cap.*58.

Cap. XL.

2.q.7.c. 24. † infidus. Non poteſt erga homines eſſe fidelis, qui Deo extiterit † infidelis. Iudæi ergo, qui dudum Chriſtiani effecti ſunt, & nunc Chriſti fidem præuaricati ſunt, ad teſtimonium dicendum admitti nō debent, quamuis eſſe ſe Chriſtianos annuntient, quia ſicut in fide Chriſti ſuſpecti ſunt, ita in teſtimonio humano dubij habentur. Infirmari ergo oportet eorum teſtimonium, qui in fide falſi docentur; nec eis eſt credendum, qui veritatis à ſe fidem abiecerunt. *Toletan.iv.cap.*63. *Iuopar.*13.*cap.*96. *decreti.*

Cap. XLI.

2.q.1.c. 8. *Epiſc.* Liberto aduerſus Eccleſiam, cuius iuris extitit, accuſandi, vel teſtificandi denegetur licentia. Si præſumpſerit, placet, vt ſtante cōmutatione, in ſeruitutem propriam reuocetur, cui nocere conatur. *Tolet.iv.c.*67. *Burch. lib.*9.*cap.*176. *Iuopar.*3.*cap.* 237. *& par.* 16. *cap.* 65.*decret.*

Cap. XLII.

*De ſern. nō ordin. c.*3. *Gr. ix. & in* 1. *coll. cap.*4. His, (*loquitur de presbyteris, & diaconis, qui de familia Eccleſiæ fuerunt manumiſſi*, ſicut & cæteris Eccleſiæ libertis accuſandi, vel teſtificandi aduerſus Eccleſiam aditus intercluditur: ad quod ſi aſpirauerint, non ſolum libertatis beneficio careant, ſed etiam honoris gradu, quem non dignitate naturæ, ſed temporis neceſſitate promeruerunt. *Toletan.iv.cap.*73.

Cap. XLIII.

De teſtibus proditionis cauſſa notatis, & poſtea teſtituris. *Toletan.xij.cap.*7.*& xiij.cap.*1.

Cap. XLIV.

Summopere admonendi ſunt comites, & iudices, ne viles, & indignas perſonas coram ſe permittant ad teſtimonium accedere; quoniam multi ſunt, qui peierare pro nihilo ducunt, in tantum, vt pro vnius diei ſatietate, aut pro quolibet paruo pretio, ad iuramentum conduci poſſint, animaſque ſuas periurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquam ad quodlibet teſtimonium admittendi ſunt. Et hoc notādum, quod non ſolum, qui peierant, ſed qui periuris conſentiunt
† ſimili. † similiter plectendi ſunt damnatione. *Turonen.ſub Carolo. cap.*34. *Iuopar.*16. *cap.* 337. *decret.*

Cap. XLV.

Teſtes probatiſſimi, & pauci de pluribus eſſe debent: tales: de quorum fide non dubitetur. Multum autem prauorum teſtium cupiditate, & falſitate læditur reſpublica. *Cabilon. ſub Carola.cap.*21.

Cap. XLVI.

Non minus, quam quatuordecim annos ætatis habeat, qui ad teſtimonium admittendus eſt ſecundum cenſuram canonicæ inſtitutionis, ſicut in Africano concilio, cap. 98. &c. *Magunt.ſub Arnul.c.*23.*vid.ſupra c. teſtes non recipiantur.*

Cap. XLVII.

Nos diximus, quia non poſſunt cohabitantes inimicis, ſuſceptabiles ad teſtimonium comprobari. *Photius Epiſc. Tyri in cauſſa Ibæ in concil. Chalcedonen. act.* 10. *in princ. vide Nicæn. c.* 41. *c. Cenſemus. Theleſphor. ep.*1.*c.*4. *Nicolaum ad Michael. Imperat. c. Ne inimici eorum.*

Cap. XLVIII.

Silueſter conſtituit, vt nullus laicus crimen clerico audeat inferre. *Damaſ. in Syluest. Ludou. Imper. li.*2.*tit.*51.*de teſtib.c.*12.*in Longobar. Burc.l.* 1.*c.*151.*Iuol.*4.*tit.*8.*c.*7.*pan.& par.*5.*c.*264.*decret. Anſel.lib.*3.*c.*23. *Cæſaraug.lib.*5.*ca.*33.*Tarrac.lib.*2, *c.*16.

Cap. XLIX.

Ego iudex datus ſum, & non poſſum teſtari. 2.q.7.c.
*Maras presbyter in Chalced. conc. act.*10.*poſt princ.* 2.
*vid. Damaſ. ep.*3.*c. Accuſatores, & ind. Fabia. ep.*2.*c. Nec vllus.*

Cap. L.

Abſque veris, & innocentibus teſtibus, vel niſi manifeſte canonice conuictos, aut ſponte confeſſos, &c. non licet damnare. *Stephan. & alij. ad Damaſ.*

De numero teſtium.
Tit. III.

CAPVT I.

SI te non audierit; adhibe tecum vnum, vel duos; vt in ore duorū, vel trium teſtiū ſtet omne verbum. *Chriſt. apud Matth. cap.* 18. *num.*16.*v. Ioan.c.*8.*Deuter.c.*17.*&* 19. *Paul.* 2. *ad Corinth.*13. *ad Hebr. cap.*10.

Cap. II.

Aduerſus presbyterum accuſationem noli recipere, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus. *Paul.* 1. *ad Thimot.*5.*num.*19.

Cap. III.

Si aliquod mortale peccatum neophytus d.48.c.1
feciſſe deprehendatur, & à duobus, vel tribus teſtibus, conuincatur, ceſſet à clero. Qui aduerſus hæc venerit, & impugnans magnam ſynodum, de ſuo clero periculum ſubeat. *Nicæn.cap.*2. *Mart. Braccaren.cap.*22.*ſynod.ſub Ioan. ix. act.* 2.

Cap. IV.

Duodecim vnciis in libera probabitur cenſura, & in ſeptuaginta duobus comparentibus damnabitur Præſul, &c. *Synod. contra Marcellin.*

Cap. V.

Non damnabitur Præſul niſi in ſeptuaginta duobus teſtibus, &c. Presbyter autem Cardinalis, niſi quadraginta quatuor teſtibus non damnabitur. Diaconus Cardinarius conſti- 2.q.4.c. 2.

tutus vrbis Romæ, niſi in viginti ſex non damnabitur: ſubdiaconus, acolythus, exorciſta, lector, oſtiarius niſi in ſeptem teſtibus non damnabitur. *Siluest. in epilogo ſyn. Rom. & in ipſa ſynod. Rom. cclxxxxiv. Epiſc. c. 3. Hadrian. Papa. ca. 68. ad Epiſc. Mediom. Magunt. ſub Arnul. c. 12. Burc. l. 1. c. 158. Iuol. 4. tit. 8. c. 7. pan. & par. 5. c. 264. & par. 6. ca. 334. decret. Deuſded. ca. 3. Capitul. lib. 1. c. 139.*

Cap. VI.

35. q. 6. c. 4. Si duo, vel tres viri conſanguinitatem iureiurando firmauerint, vel ipſimet forte confeſſi fuerint, coniugia diſſoluantur. *Vib. y. in ſyn. Troiana.*

Cap. VII.

Contra Epiſcopum in teſtem hæreticus non admittatur, ne fidelis quidem, ſi vnus tantum ſit. *Mat. 18.* In ore enim duorum, vel trium ſtat omne verbum. *Apo. c. 75.*

Cap. VIII.

2. q. 1. c. 5. Primates. Patriarcha, vel Primates accuſatum diſcutientes Epiſcopum, non ante ſententiam proferant finitiuam, quam Apoſtolica fulti auctoritate, aut reum ſe ipſum confiteatur, aut per innocentes, & regulariter examinatos conuincatur teſtes; qui minoris non ſint numero, quam illi diſcipuli fuerunt, quos Dominus ad adiumentum Apoſtolorum eligere præcepit, id eſt, ſeptuaginta duo. *Zephyr. ep. 1. in princ. Fælix ep. 1. Nicæn. c. 61. apud Iul. p. 2. c. 26. Burc. l. 1. c. 154 & 157. Iuol. 4. tit. 12. c. 11 pan. & par. 5. c. 267. decr. Anſel. lib. 3. c. 35. & c. 65. & 66. Tarracon. lib. 2. c. 40.*

Cap. IX.

1. Tim. c. 5. 2. q. 7. c. 29. accuſatio. Apoſtolus inquit, aduerſus presbyterum inſcriptionem non recipiendam abſque duobus, vel tribus idoneis teſtibus. *Xyſt. y. ep. 2. ante fin.*

Cap. X.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, niſi iam pridem repertus eſt alicuius ſceleris reus, aut tribus teſtibus conuictus, pœnæ ſuccumbit, aut ſi conuinci non potuerit, ad euangelium ſacrum, quod ſibi obiicitur, minime commiſiſſe iurans, abſoluitur. *Nicol. ad Conſul. Bulgar. c. 86.*

Cap. XI.

6. q. 2. placuit. c. vlt. Si Epiſcopus dicat aliquem ſibi ſoli crimen confeſſum, ille negat, non putet Epiſcopus, ſibi iniuriam fieri, ſi ſoli non credatur. Et ſi dicat ſcrupulo conſcientiæ ſe non poſſe ei communicare, ab aliis Epiſcopis ei non communicabitur. Nihil igitur dicat, quod probare nequit. *Carth. c. 133. & 134. G. Carth. vij. c. 5. L. Afric. c. 99. L. Iuopar. 5. c. 363. decr. & ep. 151. ad Olricum fratrem.*

Cap. XII.

6. q. 2. c. 2. Si tantum Epiſcopus alieni ſceleris ſe conſcium nouit, quamdiu probare non poteſt, nihil proferat, ſed cum ipſo ad compunctionem eius ſecretis correptionibus elaboret. Quod ſi correptus pertinacior fuerit, & ſe communioni publicæ ingeſſerit, etiam ſi Epiſcopus in redarguendo illo, quem reum iudicat, probatione deficiat, indemnatus licet, ab his, qui nihil ſciunt, ſecedere ad tempus pro perſona maioris auctoritatis iubeatur, illo, quamdiu probari nihil poteſt, in communione omnium, præterquam eius, qui eum reum iudicat permanente. *Vaſion. c. 8. Iuopar. 5. c. 364. decr. & ep. 151. ad Olricum fratrem.*

Cap. XIII.

Si quis aliquem clericorum in accuſatione fornicationis impetit, ſecundum præceptum Pauli Apoſtoli, duo, vel tria teſtimonia requirātur ab illo. Quod ſi non potuerit datis teſtimoniis approbare, quod dixit, excommunicationem accuſati accuſator accipiat. *Brac. ij. c. 8. Burc. l. 2. c. 202. alias 204. Iuol. 4. tit. 8. c. 13. panor. & par. 6. c. 276. decr. Capit. l. 5. c. 340.* *2. q. 4. placuit. c. 1. 1. Tim. 5.*

Cap. XIV.

In ore duorum, vel trium teſtium ſtat omne verbum, vt ſcriptis accepimus: à dominis manumiſſos coram tribus teſtibus eo honore fungi volumus. *Trul. c. 85.* *Mat. 18*

Cap. XV.

Apoſtolus Timotheo præcepit, in cuius perſona, vt Leo dicit, omnium Chriſti ſacerdotum numerum erudiuit, vt accuſatio aduerſus presbyterum non recipiatur, niſi ſub duobus, aut tribus teſtibus. Et ſacrum Nicænum concilium Neophytum Epiſcopum duobus, vel tribus teſtibus redargutum à clero abſtinere præcipit. Sed quia in hiſtoria Suſannæ duo teſtes, qui idonei videbantur: & in hiſtoria Naboth, & in hiſtoria Paſſionis Domini duo teſtes dixiſſe falſum teſtimonium legimus, & de numero teſtium idoneorum auctoritatem legum ſequendam vidimus; vt ſeptem teſtes idonei requirantur: & ſi ratio, vel cauſſa coëgerit, quatuordecim, vel viginti, & vnus teſtis quærantur, vt veritas patefacta monſtretur. *Troſle. c. 9.* *1. ad Timot. 5. Daniel c. 13. 3. Reg. c. 21. Matth. 26.*

De falſis teſtibus.

Tit. IV.

CAPVT I.

MOx examinantur falſi teſtes, qui contra Ignatium iurauerunt, & cum præſcripta à ſynodo ſatisfactione pœnitentiæ, recepti ſunt ad communionem Eccleſiæ. *Syn. viij. ſub Hadr. ij. act. 9. ante fin.*

Cap. II.

De falſis teſtibus non admittendis ad accuſandum, aut ad teſtimonium dicendum. *Fælix ij. in ſyn. Rom. ep. 1. ca. 5. Eutych. ep. 2. in med. Euſeb. ep. 3. in prin.*

Cap. III.

Ecleſ. 12. d. 4. q. 4. Nullus. c. 2.

Scriptum eſt: Abominatur Dominus labia mendacia, & teſtem fallacem proferentem mendacia, & ſeminantem inter fratres ſcandala, atque litigia, &c. *Damaſ. epiſt. 3. ante med. Burc. l. 16. c. 31. Iuol. 4. tit. 7. ca. 26. pan. & par. 6. c. 337. decr.*

Cap. IV.

De crim. falſi. c. 1. in 1. coll. * *non*

Falſus teſtis, prout crimen eſt: abſtinebit; ſi tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & ſi probauerit; quod * diu tacuerit, biennij tempore adſtinebit; ſi autem non probauerit, in conuentu clericorum placuit per quinquennium abſtineri. *Elíber. ca. 74. Burchar. lib. 16. c. 18.*

Cap. V.

Prouerb. 19.

Falſus teſtis iuxta ſcripturam, impunitus non ſit. *Arel. c. 14.*

Cap. VI.

24. q. 4. c. 20. ſeaque.

Homicidas, & falſos teſtes à communione Eccleſiaſtica ſubmouendos, niſi pœnitentiæ ſatisfactione crimen diluerint. *Agath. ca. 37.* * *Venetum ca. 1. Raban. ca. 13. de pœnit. Burch. l. 6. c. 29. Iuo par. 10. c. 38. & 158. d. cr.*

Cap. VII.

d. 50. c. 7

Si Epiſcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut teſtimonium falſum dixerit, ab officij honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agath. ca. 50.*

Cap. VIII.

Si quis clericus in falſo teſtimonio conuictus fuerit, reus capitalis criminis cenſeatur. *Epau. ca. 13.*

Cap. IX.

Si quis clericus furtum, aut falſitatem admiſerit, quia capitalia etiam ipſa ſunt crimina, communione conceſſa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. c. 8.*

Cap. X.

Si quis conuictus fuerit, alios ad falſum teſtimonium, vel periurium attraxiſſe, aut quacumque corruptione ſollicitaſſe: ipſe quidem vſque ad exitum non communicet; hi vero, qui ei in periurio conſenſiſſe probantur, poſt ab omni ſunt teſtimonio prohibendi, & ſecundum legem infamia notabuntur. *Matiſcon. c. 17.*

Cap. XI.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant, &c. & falſa teſtimonia non dicant. *Synod. Sueſſion. ſub Pipino.*

Cap. XII.

Vt comites, iudices, ſeu reliquus populus obedientes ſint Epiſcopo, & inuicem conſentiant ad iuſtitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falſos teſtes; ne per hoc peruertant iudicia iuſtorum, &c. *Arelat. ſub Carolo c. 13.*

Cap. XIII.

De vilibus, & indignis perſonis non admittendis ad teſtimonium, quia periculum eſt, ne falſum teſtimonium dicant. *Turon. ſub Carolo c. 34. vid. tit. Quales teſtes c. Summopere.*

Cap. XIV.

Epiſcopi conſentientes ſint comitibus, & iudicibus ad iuſtitias faciendas; & vt nullatenus per aliquotum mendacium, vel falſum teſtimonium, neque per periurium, aut per prœmium lex iuſta in aliquo deprauetur. *Magunt. ſub Carolo. c. 8. Magunt. ſub Raban. c. 7. Burc. l. 15. c. 4.*

Cap. XV.

Ex corde cunctos attentius inuicem diligere (*Petrus Apoſtolus*) inſinuabat, non falſum teſtimonium dicere, &c. non iurare, ne forte periures, veritatem ex corde, & ore proferre, &c. *Theodulph. ad presbyt. Aurel. c. 21. ex Clement. ep. 1.*

Cap. XVI.

Exod. c. 20. Deut. c. 5.

Dicendum eſt eis (*fidelibus*) vt à falſo teſtimonio abſtineāt, ſcientes, & hoc grauiſſimum ſcelus eſſe, & ab ipſo Domino in monte Sinai prohibitum, dicente eodem Domino, Non falſum teſtimonium dixeris, ſiue, Teſtis falſus non erit impunitus. *Theod. ad presb. Aure. c. 27.*

Communia de teſtibus.

Tit. V.

CAPVT I.

De accuſ. qualiter, & quando. c. 24. ap. Greg. ix. & in 4. coll. eo. titu. c. 4.

DEbet eſſe pręſens is, contra quem facienda eſt inquiſitio, niſi ſe per contumaciam abſentauerit, &c. & non ſolum dicta, ſed etiam nomina teſtium ſunt ei, vt quid, à quo ſit dictum, appareat, publicanda; nec non exceptiones, & replicationes legitimæ admittendæ, ne per ſurreptionem nominum infamandi; per exceptionum vero excluſionem deponendi falſum audacia tribuatur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 8.*

Cap. II.

De ſent. excom. c. 48. apud Greg. ix. c. 5. in 4. coll.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti commonitione præmiſſa, & præſentibus idoneis perſonis, per quas, ſi neceſſe fuerit, poſſit probari monitio, promulgare præſumat, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 47.*

Cap. III.

14. q. 2. c. 1.

Quamquam ſacerdotum teſtimonium credibilius habeatur, tamen ipſi in ſæcularibus negotiis pro teſtimonio, aut cōficiendis inſtrumentis non rogentur; quia eos in talibus rebus eſſe non cōuenit. Si autem † eruentę cauſſæ aliquid viderint, aut audierint, vbi nullæ idoneæ ſæcularium inueniantur perſonæ; ne veritas occultetur, & malus vt bonus exiſtimetur, in prouidentia proprij ſit Epiſcopi, vt,

† euenta aliquo cauſſæ interfuerunt.

aut coram ſe, & competentibus iudicibus, aut aliter veritatem honorifice attollant. *Eugen.ij. & Leo iv. in ſyn. Rom. c.13.*

CAP. III.

Cum Epiſcopus accuſatus ad iudicium venerit, congruum ſibi locum eligat, quo abſque timore ſuos, ſi neceſſitas expoſcerit, teſtes habere valeat, &c. *Fœlix ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. ca. 8. Capitul. lib. 6. ca. 287. Iuo lib. 4 tit. 8. c. 5. panorm.*

CAP. IV.

1. q. 1. c.vlt. Præceptum eſt in antiquis canonibus Epiſcopos eiectos, atque ſuis rebus expoliatos Eccleſias proprias recipere, &c. Iudices eſſe decernentes Epiſcopos recta ſapientes, & in Eccleſiam conuenientes, vbi teſtes eſſent ſingulorum, qui oppreſſi videbantur. *Zephyr. epiſt. 2. in princ. Hadrian. ad Epiſc. Mediom. cap. 13. Iuo lib. 4. tit. 6. ca. 1. & 2. panorm. & par. 5. c. 265. decr. Burc. l. 1. c. 153. Capit. l. 6. c. 287. & l. 7. c. 129. in addit.*

CAP. V.

5. q. 1. c. 3 Canonica patrum inſtituta non ſemel, ſed ſæpiſſime clamant, nec accuſationes, nec teſtimonia vllum per ſcripta poſſe proferre: nec de aliis negotiis quicumque teſtimonium dicant, niſi de his, quæ ſub præſentia eorum acta eſſe noſcuntur. *Damaſ. ep. 6. in fi. Anſel. li. 3. c. 47.*

CAP. VI.

3. q. 2. c. 7. in fin. De teſtib. c. 2. apud Gregor. ix. & in 8. col. c. 3. †Nouella 90. cap. vi. Iuſtiniani. f. Quod dicit Epiſcopus (*Stephanus*) quia ſe abſente aliqui viliſſimi ſint teſtes exhibiti: Hoc ſi verum eſt nullius eſſe momenti lege noſcendum eſt. Conſtitutione nouella, quæ de teſtibus loquitur. † cap. 16. Hoc quoque ſæpius agnouimus: quoniam quidam aut apud locorũ defẽſores, aut apud cariſſimos prouinciarum iudices; aut etiam, vt aſſolet, hic apud virum clariſſimum magiſtrum cenſus ingrediuntur, & queruntur tanquam ab alio paſſi aliquid contra leges, aut aliter læſi, aut damnificati teſtes volentes producere. At ne poſtea obiiciatur eis, quia per vnam partem geſta confecta ſunt; oportet, & illum, qui impetitur, in ipſa ciuitate conſtitutum, vbi teſtimonia dantur, admonitum à iudice, ſiue à defenſore aduenire, & audire atteſtationes: ſi vero noluerit aduenire, ſed contempſerit, vt ex hoc ab vna parte teſtimonia aduerſus eum inutilia ſint: Sancimus huiuſmodi teſtimonia ita valere, ac ſi non ex vna parte conſiſterent, ſed etiam ipſo præſente fuiſſent facta: Si enim recuſauerit, & venire noluerit, & audire, quæ deponuntur; cum vtique in publico ſit, & non ex ineuitabili quadam neceſſitate venire non poſſit; ſimilis abſenti erit, & nulla vtilitas ex contemptu ſuo ei adhibebitur: ſed videbuntur quidem in vtriuſque præſentia probationes factæ. Ecce admonendus eſt ſemper aduerſarius, vt ad audiendos teſtes adueniat. Quod quia hic omiſſum eſt, neceſſe eſt, vt quod contra leges actum eſt, firmitatem non habeat, &c. *Gregor. Ioan. Defenſori li. xi. regiſt. ep. 54. ad fin. Authent. de teſt. §. Et hic vero. Anſel. l. 3. c. 90. Cæſar. l. 5. c. 54.*

CAP. VII.

Nouit prudentia tua, quod perſonis abſentibus accuſationem per ſcripta, canonica non probet auctoritas: nec abſque partium diſceptatione per cognita in examinatione recipiat cauſſas. *Greg. vij. Goſelino Burdegalen. Archiep. l. 2. reg. ep. 2.*

CAP. VIII.

Locus ſuſpectus mutandus eſt in alium vicinum, vbi poſſit accuſatus, aut accuſator teſtes adducere, & cauſſam agere. *Carthag. ca. 30. G.*

CAP. IX.

Qui forte in Eccleſia quamlibet cauſſam, iure Apoſtolico Eccleſiis impoſito, agere voluerit, & fortaſſe deciſio clericorum vni parti diſplicuerit, non liceat clericum in iudicium ad teſtimonium deuocari eum, qui cognitor, vel præſens fuit: & nulla ad teſtimonium dicendum Eccleſiaſtici cuiuſlibet perſona pulſetur. *Carth. c. 60. G. Carth. v. c. 1. Afric. c. 26. Capit. l. 7. c. 91. Anſel. l. 5. c. 82. Iuo par. 6. c. 230.* 2. q. 6. *Statutum* c. 37.

CAP. X.

Tranſmarina iudicia non poſſunt habere neceſſarios teſtes, cum ætate, vel morbo, vel aliis rebus impediantur. *Carth. c. 138. G. Carth. vi. in fin. ep. ad Celeſt. Afric. conc. in fine.*

CAP. XI.

Omne, quod teſtibus adſtipulatur, tunc verius conſtat, cum id adiectio iurationis affirmat. Quod ſi & teſtis deficiat, innocentis fidem ſola iuriſiurandi taxatio manifeſtat, &c. *Tolet. viij. c. 2. Iuo l. 8. tit. 8. c. 1. panor. & par. 12. c. 2. decr.* 22. q. 1. c. 1.

CAP. XII.

Si pro culpis minimis, vt aſſolet (*qui dignitatem palatini ſunt conſecuti*) flagellorum ictibus à Principe verberentur; non ex hoc, aut teſtimonium amiſſuri ſunt, aut rebus ſibi debitis priuabuntur. *Tolet. xiij. c. 2.*

CAP. XIII.

Sic Gregorius decreuit: Per idoneos, vt præmiſimus, teſtes, ſacramento (*Epiſcopus*) inquiret de malæ famæ presbytero; & qui proinde iurabunt, hoc modo ſinguli iurent: De hoc, quod me interrogabis de iſto presbytero, quid inde ſciam, me ſciente, nec mendacium tibi dicam, nec veritatem reticebo; ſic me Deus adiuuet, & iſti ſancti Dei. Poſt illud ſacramentum interrogari debet hoc modo; Sancti canones præcipiunt, vt presbyteri talem acceſſum, & frequentationem, ac cohabitationem cum fœminis non habeant, vnde mala ſuſpicio, & inconueniens ſacerdoti fama poſſit exire: propterea dic mihi, ſi vidiſti, aut pro certo ſcis, talem acceſſum, vel frequentiam, aut cohabitationem habere feminas cum iſto presbytero, vnde mala ſuſpicio eſſe poſſit, & mala fama poterit exire: in illo ſacramento, quod modo iuraſti, vt veritatem inde non reticeas, & mendacium inde non dicas. *Troſl. c. 9.*

De tormentis. Tit. VI.

CAPVT I.

3.q.5.c. 4.*illi.*

NEc illi credendi ſunt, aut admittendi, qui aliorum ſponte crimina confitentur. Et ideo replicanda eſt ſollicite eorum veritas, quam ſponte prolata in illis vox habere non poteſt, hanc diuerſis cruciatibus è latebris ſuis rigoroſus tortor exigere debet; vt dum pœnis corpora ſoluuntur, quæ geſta ſunt, fideliter, & veraciter exquirantur. *Euſeb. epiſt. 1. in print. Ennod. pro Symmach. ante med. Anſelm. lib. 3. c. 26.*

Cap. II.

2.q.1.*in primis c.* 5. *ꝑ. teſtes.*

Leges etiam & illud ſanciunt, vt viliſſimis teſtibus ſine corporali diſcuſſione credi non debeat. *Greg. Ioan. Defenſori l. 11. reg. ep. 54. ad fin. Authent. de teſtib. ꝑ. teſtes. Anſel. l. 3. c. 90. Cæſar. li. 5. c. 54.*

Cap. III.

Si fur, vel latro deprehenſus fuerit, & negauerit, quod ei impingitur, aſſeritis, apud vos quod iudex caput eius verberibus tundat, & aliis ſtimulis ferreis, donec veritatem depromat, latera pungat; quam rem nec diuina lex, nec humana prorſus admittit, cum non inuita, ſed ſpontanea debeat eſſe confeſſio; nec ſit violenter elicienda, ſed voluntarie proferenda, &c. Relinquite itaque talia, & quæ hactenus inſipienter exercuiſtis, medullitus execramini. *Nicol. ad conſul. Bulgar. c. 86.*

Videtur hoc loco Nicolaus nimiam Bulgarorum ſeueritatem damnare, non tamē inde ſequitur, vt tormentorum vſum omnino dānet, dummodo moderata ea ſint.

De confeſſione. Tit. VII.

CAPVT I.

15.q.3.c. *vlt.* † profeſſio.

NEmini de ſe confeſſo credi poteſt ſuper crimen alienum: quoniam eius, atque omnis rei † confeſſio periculoſa eſt, & admitti aduerſus quemlibet non debet. *Nican. ca. 55. apud Iulium epiſt. 2. c. 18. Dionyſ. epiſt. 2. in med. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 17. panor. & par. 5. c. 288. decret.*

Cap. II.

De reo non damnando antequam confiteatur crimen, aut conuincatur. *Nican. ca. 61. apud Iul. ep. 2. c.*

Cap. III.

Si Epiſcopus accuſatur de aliqua re à fide dignis, vocetur ab Epiſcopis: ſi venerit, & confeſſus fuerit, aut conuincatur, pœna definiatur competens. *Apoſt. c. 74.*

Cap. IV.

15.q.6. c. 1. §. *quandoque.*

Eſt etiam & hoc ad hanc ſanctam ſedem perlatum, quod pudet dicere, & non ſolum ſacerdotali, ſed etiam omni Chriſtiano nomini eſt inimicum: id eſt, quod nonnulli Epiſcopos, vel ſacerdotes, aut metu compellunt, aut vi extorquent, aut fraude decipiunt aliquas confeſſionis ſuæ in alteram partem, quam debeant, aut pro ſuarum non requiſitione † rerum, aut quod deterius eſt, pro alieni erroris ſecta ſcripturas facere, & propriis manibus roborare, & coram populis recitare, atque confiteri. Aliquos dicunt carceribus, & ergaſtulis recludi, vt ſaltem his territi inſidiis deuient Domini ſacerdotes, & ſuis faueant voluntatibus, &c. Si huiuſmodi perſonis quędam ſcripturæ quoquo modo per metum, aut fraudem, aut per vim extortæ fuerint, vel vt ſe liberari poſſint, quocumque ab eis conſcriptæ, vel roboratæ fuerint ingenio, ad nullum eis præiudicium, aut nocumentum † peruenire cenſemus, neque vllam eis infamiam, vel calumniam, aut à ſuis ſequeſtrationem bonis, vnquam auctore Deo, & ſanctis Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus, ſuſtinere permittimus. Confeſſio vero in talibus non compulſa, ſed ſpontanea fieri debet, &c. Omnis enim confeſſio, quæ fit ex neceſſitate, fides non eſt, &c. Confeſſio ergo in talibus non extorqueri debet, ſed potius ſponte profiteri; peſſimum eſt enim de ſuſpicione, aut extorta cōfeſſione quemquam iudicare: cum magis inſpector cordis ſit Dominus, quam operis, &c. Non poteſt autem humano condemnari examine, quem Deus ſuo reſeruauit iudicio. Si omnia namque in hoc ſęculo vindicata eſſent, locum diuina non haberent iudicia. *Alexand. ep. 1. poſt print. & in med. Iuo l. 4. tit. 11. c. 11. pan. & par. 5. c. 241. decr.*

† cauſarum. † prouenire.

Cap. V.

3.4.11.c. 1.2.& 3.

Neganda eſt accuſantibus licentia criminandi priuſquam ſe crimine, quo premuntur, exuerint; quia non eſt credendum contra alios eorum confeſſioni, qui criminibus implicati ſunt, niſi ſe prius probauerint innocentes; quoniam periculoſa eſt, & admitti non debet rei aduerſus quemcumque † profeſſio. Familiares vero, & ſponte confeſſi, atque ſceleribus irretiti non debent admitti, nec hi, qui heſterna die, aut pridie, aut ante fuerunt inimici. *Stephan. ep. 2. c. 7. ante medium Conſtit. 7. fine 12. tit. 1. lib. 9. Cod. Theodoſ. & Anianus ibid. & Conſt. 19. tit. 1. lib. 9. Cod. Iuſtin. Hadrian. Papa c. 31. ad Epiſc. Mediom. Burchar. lib. 1. ca. 164. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 15. panor. & par. 5. c. 274. decret. Anſel. lib. 4. c. 71. Capitul. lib. 7. c. 324. & 453. Cæſar. lib. 5. c. 50. Tarrac. lib. 2. c. 11.*

† confeſſio.

Cap. VI.

3.q.9.c. 10. *decernimus in fin.*

Manifeſtum eſt, ſuum eos confiteri crimen, qui totiens euocati, abſque ineuitabili cauſſa venire diſtulerunt, & purgandi ſe voluntate non vtuntur. *Iulius epiſt. 2. cap. 1.*

Cap.

Cap. VII.

3.q.9.c. ſo. *decernimus.* Confitetur de omnibus, quiſquis ſe ſubterfugere iudicium dilationibus putat, &c. nam manifeſtum eſt confiteri eum de crimine, qui indulto, & toties delegato iudicio purgandi ſe occaſione non vtitur, &c. Nihil enim intereſt, vtrum præſenti examine omnia, quæ dicta ſunt, comprobentur, cum ipſa quoque pro confeſſione, procurata toties conſtet abſentia, &c *Boniſ.ep.2.Burc.l.2.c.161.Iuo par.5.ca.271.acer.Anſel.l.3.c.34.*

Cap. VIII.

Ideo vocatur ad iudicium certe quæcumque perſona, vt aut fateatur obiecta, aut conuincatur obiectis. Poſt confeſſionem porro litterarum tenore depromptam, cur ad iudicium vocaretur Acacius, qui ſe confeſſus eſt Petro, quem petiit à ſedis Apoſtolicæ præceptione damnari, communione ſociaſſe. *Gelaſ.ep.7.ad Epiſc.Orientis.poſt princ.*

Cap. IX.

Quamquam ea, quæ vi impulſionis fiunt, canonum minime cenſura recipiat, & iure habeantur infirma: quia ipſe ea diſſoluit, qui iniuſtum fateri, fierique compellit: ſed magis illa ſuſcipienda eſt, & amplectenda confeſſio, quæ ex ſpontanea voluntate monſtratur procedere, ſicut apud nos feciſſe dignoſceris, &c. *Greg. Anaſtaſ.presbyt.l.5.ep.64.regiſt.*

Cap. X.

Si confeſſionem ſubtilitas examinis ex occultis eliceret, & non afflictio vehemens extorqueret, quæ frequenter agit, vt & noxios ſeſe fateri etiam cogantur innoxij. Nam poſtquam Epiſcopus (*Pompeius*,) vt dicitur, cum cruciati cuſtodia, cremarique fame ſe aſſerit, ſcire debetis, ſi ita eſt, vtrum noceat, ſi ſic fuerit extorta confeſſio? *Greg. Conſtantio Epiſc. Mediolanen. l.8.regiſt.ep.30.*

Cap. XI.

Iudex criminoſum diſcutiens, non ante ſententiam proferat capitalem, quam aut reum ſe ipſe confiteatur, aut per innocentes teſtes conuincatur. *Hadrian. ad Epiſc. Mediom.ca.53. Anian.l.9.tit.30.conſtit.1.Cod.Theodoſ.ſiue 40.in integro libro, quæ eſt conſtit.16.l.9.tit.47.Cod.Iuſtin. Burchar.lib.16.ca.6. Iuo lib.4.tit.11.ca.4.panorm. Anſel.lib.3.c.77.Capit.lib.7.c.170.& li.5.c.156.*

Cap. XII.

Sicut audita mala tarde credidimus, ita tot probationibus cognita citius punire neceſſario procurauimus, & hoc rite: nam ad cognoſcendam, & condemnandam impietatem Neſtorij ſancta Epheſina ſynodus ſolam epiſtulam eius, quam ad Beatum Cyrillum ſcripſerat, recitatam ſufficere credidit. Quinta præterea ſynodus etiam iam mortuos Origenem, atque Theodorum, per eorum damnanda ſcripta non recte ſapuiſſe repertos, anathemate perculit. Sanctus quoque Papa Gelaſius de damnatione Acacij veſtræ quondam vrbis Epiſcopi ad Dardanos ſcribit, dicens: Hic ſi examinatio quæritur, iam iudicio non erat opus, poſtquam litteris ſuis ipſe confeſſus eſt. Chriſti præterea confeſſor Papa Martinus Cyrrhum Alexandrinum, Sergium, Pyrrhum, & Paulum CP. ſolis eorum in ſua ſacra ſynodo ſcriptis recenſitis, damnationi contradidit. Hæc ergo, & tot prædeceſſorum meorum exempla ſequentes ſolemniter nos Photium, & complices eius damnaſſe manifeſtum eſt: præſertim cum ex vobis audierimus in ſcriptis, Ignatium, qui merito Chriſtus Domini dicendus eſt, à ſubiectis, & inferioribus ſuis ſententiæ gladio tranſuerberatum fuiſſe, ac detrimentum dignitatis propriæ pertuliſſe, quod apte ſecundum Dauid in Saule, quem dicit Chriſtum Dei; nuncupatur; abiectus tamen à Domino iam dignoſcebatur, exhorruiſſe, Regum prodit hiſtoria. Qui dum ex 3.Reg.2. ore pueri Amalachitæ, etiam mendaciter dicentis audiſſet, quod occiderit Saulem, non alia certitudine requiſiuit, ſed protinus hunc percuſſit, dicens: Sanguis tuus ſuper caput tuum: os enim tuum locutum eſt aduerſus te, dicens: Ego interfeci Chriſtum Domini. *Nicol.ad Michael.Imp.in ep. quæ incipit: Quanto maiora, poſt med. vide Epheſinam ſyn. CP.c.6. CP. 3. actio.vl.c.11.Gelaſ.ep.11. Mart.in Lateran.ſyno. ſecret.4.*

Cap. XIII.

Confeſſionem, quam non voluntas, ſed vis extorſit, nequequam pro confeſſione recipimus. *Nicol.ad Lothar.Regem ep.51.poſt princ.*

Cap. XIV.

Non licet Epiſcopos, vel aliquos etiam minorum graduum clericos abſque veris, & innocentibus teſtibus, vel niſi manifeſte conuictos, aut ſponte confeſſos damnare. *Steph. & alij ad Damaſ.*

Cap. XV.

Decreuimus, vt nullus deinceps ex palatini ordinis gradu, vel religionis ſanctæ conuentu, regiæ ſubtilitatis aſtu, &c. citra manifeſtum, & † eiuſdem ſuę culpæ indicium ab honore ſui ordinis, vel ſeruitio domus regiæ arceatur, &c. Repulſo omni terrore ſub circumſpecta, & diligenti cuſtodia habeantur, vt tempus, quo iudicari eos oporteat, nullo modo ſub fraudulentia dilatetur, quo ab vxoribus, vel propinquis, atque etiam rebus ſuis diutiſſime ſeparati profeſſionem ſuam videantur dediſſe inuiti. Quæ tamen, & ſi data fuerit, modis omnibus non valebit, ſed iuxta ſuperiorem ordinem, illud tantum pro vero accipiatur, quod ex ore eius agnitum generali fuerit iudicio comprobatum. *Tolet.xiii.c.2.* † euidens.

Cap. XVI.

Homicidas, &c. non prius condemnant iudices, quam ipſi accuſationem confeſſione ſua confirmauerint, vel ab aliis apte conuicti fuerint. *Theodoret.ad Leonem poſt epiſtulam 60. B. Leonis.*

De expurgatione. Tit. VIII.

CAPVT I.

De hæret. c.13. Gr. ix. c.2. eod.tit.in 4. coll. QVi inuenti fuerint ſola ſuſpicione (*hæreſis*) notabiles, niſi iuxta conſiderationes ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtrauerint, anathematis gladio feriantur, &c. Ipſe autem Epiſcopus ad præſentiam ſuam conuocet accuſatos de hæreſi, qui niſi ſe ab obiecto reatu purgauerint, vel ſi poſt purgationem exhibitam, in priſtinam fuerint relapſi perfidiam, canonice puniantur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.3.*

Cap. II.

Ne cler. vel mon. c.9. Gre. ix. c. 2. eod tit. in 4. coll. Ne quiſquam purgationi aquæ feruentis, vel frigidæ, ſeu ferri candentis, ritum cuiuſlibet benedictionis, aut conſecrationis impendat, ſaluis nihilominus prohibitionibus de monomachiis, ſiue duellis antea promulgatis. *Innocent. iij. in concil. general. Lateranen. ca. 18.*

Cap. III.

2. q.5. c. 6. Habet hoc proprium antiqui hoſtis inuidia, vt quos in prauorum actuum perpetrationem, Deo ſibi reſiſtente, deiicere non valet, opinionem eorum, falſa ad præſens ſimulando, dilacerat. Quoniam igitur quædam contra ſacerdotale propoſitum de Leone fratre, & coëpiſcopo noſtro ſiniſter rumor aſperſit; verum vera eſſent diſtricta diutius fecimus inquiſitione perquiri: & nullam in eo de his, quæ dicta fuerant, culpam inuenimus. Sed ne quid videretur omiſſum, quod noſtro potuiſſet dubium cordi remanere, ad beati Petri ſacratiſſimum corpus diſtricta eum ex abundanti fecimus ſacramenta præbere. Quibus præſtitis magna ſumus exultatione gauiſi, quod huiuſcemodi experimento innocentia eius euidenter enituit. Pro qua re gloria veſtra prædictum virum cum omni caritate ſuſcipiat, & reuerentiam ei, qualem ſacerdoti deceat, exhibeat; ne qua in cordibus remaneat de his, quæ ſunt iam purgata, dubietas: ſed ita ſupradicto vos Epiſcopo deuotiſſime oportet in omnibus adhærere, vt congrue, decenterque Deum in eius perſona, cuius miniſter eſt, videamini honorare. *Gregor. lib. 2. regiſt. indict. 10. epiſt. 23. ad Iuſtinum Prætorem. Burchar. lib. 1. c. 194. Iuol. 5. tit. 1. c. 5. pan. & par. 5. c. 309. decr. Anſel. l. 6. c. 154. al. 162.*

Cap. IV.

Quia aliqua nobis de te fuerant nuntiata, quæ officij tui propoſitum non leuiter macularent, curæ nobis fuit, ea diu, ac ſubtili inueſtigatione perquirere, & quoniam nihil, quod tibi noceret, inuenimus, ne qua de his, quæ dicta fuerant, ſuſpicio remaneret, ad pleniſſimam te ſatisfactionem, ſi ab eis inſons extiteris, ad ſacratiſſimum corpus beati Petri Apoſtolorum Principis diſtricta fecimus ſacramenta præbere. Et ideo poſtquam nobis, vt oportuit, ſatisfactum eſt, dilectionem tuam præuidimus modis omnibus abſoluendam, &c. *Gregor. Martino diacono & Abbati. l. 6. regiſt. ep. 18.*

Cap. V.

Quæ de cauſſa Maximi ſint agenda, ex epiſtulis, quas ad vos ante transmiſimus, agnouiſtis. Sed quia qualis de hac re fraternitatis 2. q. 5. c. 9.
veſtræ voluntas ſit, ac magis petitio à præſentium latore Caſtorio chartulario noſtro renuntiante cognouimus; ideo ſi idem Maximus coram vobis, & prædicto chartulario noſtro, de ſimoniaca hæreſi præſtito ſe ſacramento purgauerit, atque de aliis ante corpus ſancti Apollinaris, vt ſcripſimus, tantummodo requiſitus liberum ſe eſſe reſponderit, cauſſam ipſius fraternitati veſtræ, de eo, quod excommunicatus miſſarum ſolemnia agere præſumpſerit, iudicio committimus, qua debeat pœnitentia talis culpa purgari. *Gregor. lib. 7. regiſt. epiſt. 79. Mariniano Epiſc. Rauennati.*

Cap. VI.

Quanto à nobis credi tibi, & neceſſarias 2. q. 5. c. 8.
vides cauſſas iniungi, tanto te ſtrenuum debes, & ſollicitum exhibere. Proinde ſi maximus Salonitanus præſtito ſacramento firmauerit, ſe ſimoniaca hæreſi non teneri, atque de aliis ante corpus ſancti Apollinaris tantummodo requiſitus innoxium ſe eſſe reſponderit, & de inobedientia ſua pœnitentiam, ſicut deputauimus, egerit; volumus, vt ad conſolandum illum, epiſtulam, quam ad eum ſcripſimus, vbi ei & gratiam noſtram, & communionem nos reddidiſſe ſignauimus, experientia tua dare debeat: quia ſicut in contumacia perſiſtentibus ſeueros nos eſſe conuenit, ſic iterum humiliatis, & pœnitentibus negare locum veniæ non debemus. *Greg. li. 7. regiſt. indictio. 2. ep. 80. Caſtorio notario.*

Cap. VII

Mennam reuerendiſſimum fratrem, & coë- 2. q. 5. c. 7.
piſcopum noſtrum, poſtquam ea, quæ de eo dicta fuerant, requirentes, in nullo inuenimus culpabilem eſſe, qui inſuper ad ſacratiſſimum corpus beati Petri Apoſtoli ſub iureiurando ſatisfaciens, ab his, quæ obiecta eius opinioni fuerant, ſe demonſtrauit alienum; reuerti illuc purgatum, abſolutumque permiſimus: quia ſicut dignum erat, vt ſi in aliquo reus exiſteret, culpam in eo canonice puniremus; ita dignum non fuit, vt eum adiuuante innocentia diutius retinere, vel affli-

gere in aliquo deberemus. *Greg. li. 11. epiſt. 8. ad Brunichildem Reginam Francorum. Burch. lib. 1. c. 196. Iuo li. 5. tit. 1. ca. 6. panorm. & par. 5. ca. 311. decreti.*

Cap. VIII.

2. q. 5. c. 5. Preſbyter, vel quilibet ſacerdos, ſi à populo fuerit accuſatus, & certi non fuerint teſtes, qui criminis illati approbent veritatem, iuſiurandum erit in medio; & illum teſtem proferat de innocentiæ ſuæ puritate, cui nuda & aperta ſunt omnia; ſicque maneat in proprio gradu. *Gregor. iij. ep. 4. Bonifacio poſt princ. Troſle. c. 9. Burch. li. 2. c. 186. Iuo l. 1. tit. 1. c. 8. pan. & par. 6. c. 231. decr.*

Cap. IX.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus, niſi iam pridem repertus eſt alicuius ſceleris reus, aut tribus teſtibus conuictus pœnæ ſuccumbit; aut ſi conuinci non potuerit, ad euangelium ſacrum, quod ſibi obiicitur, minime commiſiſſe iurans abſoluitur; & deinceps huic negotio finis imponitur, quemadmodum crebro dictus Apoſtolus doctor gentium atteſtatur: *Hebr. 6.* Omnis (*inquiens*) controuerſiæ eorum finis ad confirmationem eſt iuramentum. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 86.*

Cap. X.

d. 23. c. 5. Illud eſt ſtatuendum, vt quando ad eligendum Epiſcopum conuenerimus, ſi qua contradictio fuerit oborta, non præſumant ad purgandum eum, qui ordinandus eſt, tres Epiſcopi iam; ſed poſtulentur ad numerum ſupradictorum, ſi haberi poſſunt, vnus, vel duo: & in eadem plebe, cui ordinandus eſt, diſcutiantur primo perſonæ contradicentium: poſtremo etiam illa, quæ obiiciuntur, pertractentur: & cum purgatus fuerit in conſpectu publico, ita demum ordinetur. Si hoc cum veſtræ ſanctitatis animo concordat, roboretur veſtræ dignationis reſponſione. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt: ſatis placet. *Carth. c. 51. G. Carth. iij. c. 40. L. Afric. c. 17. L. Burch. l. 1. c. 6. Iuo par. 5. c. 60. decr. Anſel. l. 6. c. 55.*

Cap. XI.

11. q. 3. c. 36. Rurſus. Conſtitutum eſt, vt quoties clericis conuictis, & confeſſis, in aliquo crimine, vel propter eorum, quorum verecundiæ parcitur, vel propter Eccleſiæ opprobrium, aut inſolentem inſultationem hæreticorum, atque gentilium, ſi forte Eccleſiæ ſuæ adeſſe voluerint, & innocentiam ſuam aſſerere, intra annum excommunicationis hoc faciant; ſi vero intra annum cauſſam ſuam purgare contempſerint, nulla eorum vox poſtea penitus audiatur. *Carth. c. 80. alias 79. G. Carth. v. c. 12. Afric. c. 46. Vormatien. c. 71. Anſel. l. 12. c. 28.*

Cap. XII.

17. q. 4. c. 24. de purgat. vulg. c. 2. in 1. col. depu- Qui preſbyterum occidit, &c. ſi negauerit, ſi liber eſt cum † lxxij. iuret; ſi autem ſeruus ſe (*aliter*) purget. *Magunt. ſub Raban. c. 24. Burch. li. 6. c. 7. Iuo par. 10. c. 136. decr. Pænitent. Rom. tit. 1. c. 1.*

Cap. XIII.

Si quis, quod non optamus, de gradu Eccleſiaſtico talibus nuptiis ſe conſenſorem, vel interuentorem (*loquitur de eo, qui raptori ſponſæ alienæ fauet*) manifeſte prodiderit, à gradu proprio repellatur. Et ſi veriſimilibus exinde ſuſpicionibus fuerit propulſatus, & canonice nequiuerit approbari, ſecundum ſanctorum patrum ſtatuta ſe purgare cogatur. *Melden. c. 68. Burc. l. 9. c. 32. Iuo par. 8. c. 170. decr.* *nit. & remiſſ. c. 2. ap. Greg. ix. † al. xii. De purg. canon. c. 4. ap. Greg. ix. & in 1. coll. eod. tit. c. 3.*

Cap. XIV.

Vt illæ, quæ quaſi ſanctimoniales, ſub velamine religionis degere cognoſcuntur, ſed potius iuxta Apoſtolum in deliciis viuentes, mortuæ in diuinis oculis computantur; libidinibuſque & cæteris carnis voluptatibus inſeruire accuſantur, &c. Si manifeſte detegi non valuerint, erga Eccleſiam ſuæ opinionis malam famam legaliter purgare cogantur. *Meld. c. 70. Burc. l. 8. c. 50. Iuo par. 7. c. 68. decr.* *De purg. canon. c. 3. ap. Gr. ix. c. 2. in 1. coll. 1. Tim. 5.*

Cap. XV.

Si quis in exercitu, vel infra regnum ſine iuſſione Dominica per vim hoſtilem aliquid prædari voluerit, aut fœnum tollere, aut granum, ſiue pecora maiora, vel minora, domoſque infringere, vel incendere, hæc omnino fiant omnimodo prohibemus. Quod ſi ab aliquo præſumptuoſe factum fuerit, ſexaginta ſolidos, ſi liber eſt, ſit culpabilis, & omnia ſimilia reſtituat, aut cum duodecim teſtibus ſe purget. *Piſt. c. 4.*

Cap. XVI.

Si Epiſcopo, aut preſbytero cauſſa criminalis, hoc eſt homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in ſingulis miſſam celebrare, & ſecretam publice dicere, & communicare debet, & de ſingulis ſibi imputatis innocentem reddere: quod ſi non fecerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ extraneus habeatur, ſicut antiqui canones inſtituerunt. *Vormat. c. 10. Burc. li. 2. c. 199. Iuo par. 6. c. 272. decr.* *2. q. 5. c. vlt.*

Cap. XVII.

Sacerdotes, qui in crimine fornicationis fuerint accuſati, & crimen illis non fuerit comprobatum, aut non manifeſtauerint: quid aliud agendum eſt, niſi quod in nono Cæſarienſis ſancti concilij capitulo legitur, ac demonſtratur? Tamen ſi ipſi iuramento ſe voluerint purificare, licentiam habeant. Similiter, & diaconi, ſi fuerint accuſati, peragant. *Vorm. c. 12. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 4. panor. vide Neocæſ. ca. 9.* *Diſt. 50. c. 33.*

Cap. XVIII.

Sæpe contingit, vt in monaſteriis furta perpetrentur, & qui hæc committunt, ignorantur. Idcirco ſtatuimus, vt quando ipſi fratres de talibus ſe purgare debeant, miſſa ab Abbate celebretur, vel ab aliquo, cui ipſe Abbas præceperit, præſentibus fratribus, & ſic in vltima miſſæ celebratione, pro expurgatione ſua corpus & ſanguinem Domini noſtri Ieſu Chriſti percipiant, quatenus ita inde inno- *2. q. 5. c. 23. Huiuſmodi purgationes, & ſimiles iam abſoluerunt, vt patet ex Innocentio iii. in hoc tit. ca. Ne quiſquam*

centes ſe eſſe oſtendant. *Vorm. c.* 15. *Burc. lib.* 11. *c.* 66.

Cap. XIX.

Decernimus, vt iuxta diuinæ legis ſanctionem, & ſecundum ipſius ſedem ciuitatis, in qua ratio ventilatur, vnaquæque gens, & cuncta adiacens parochia ſubiaceat; ita vt auctoritate Epiſcopi, aut iudicij examine, aut ſacramenti proteſtatione ſe expurget. *Magunt. ſub Arnulpho c.* 23.

Cap. XX.

2. q. 5. c. 4. Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra preſbyterum aliquam habet querimoniæ controuerſiam, Epiſcopo præcipiente, ſine perſonarum acceptione finiatur. Et laicus per iuramentum, ſi neceſſe ſit, ſe purget. Presbyter vero vice iuramenti, per ſanctam conſecrationem interrogetur, quia ſacerdotes ex leui cauſſa iurare non debent; manus enim, per quam corpus & ſanguis Chriſti conficitur, iuramento polluetur? abſit; cum Dominus in Euangelio diſcipulis ſuis, quorum vicem nos indigni in ſancta gerimus Eccleſia, dicat: *Mat. 5.* Nolite omnino iurare, ſit autem ſermo veſter, eſt, eſt; non, non; quod autem his abundantius eſt, à malo eſt. *Tribur. c.* 21. *Burch. l.* 2. *c.* 182. *Iuo l.* 5. *tit.* 1. *c.* 9. *pan. & par.* 6. *c.* 227. *decr. Cæſar. l.* 6. *ca.* 6.

Cap XXI.

2. q. 5. c. 15. nobilis. De purg. vulg. c. 1. in 1. coll. & de canon. apud Greg. ix. Si quis fidelis libertate notabilis aliquo crimine, aut infamia deputatur, vtatur iure, iuramento ſe excuſare; ſi vero tanto, talique crimine publicatur, vt criminoſus à populo ſuſpicetur, & propterea ſuperiuretur, aut confiteatur, & pœniteat; aut Epiſcopo, vel ſuo miſſo diſcutiente, per ignem candenti ferro caute examinetur. *Tribur. c.* 22. *Burchar. li.* 16. *ca.* 19. *Vide Gothor. leges l.* 6. *tit.* 1. *c.* 3. *has purgationes admittentes, hodie alio iure vtimur. A.*

Cap. XXII.

2. q. 5. c. 16. Si mala fama ex veriſimilitudine per parochiam de preſbytero exierit, & accuſatores, atque teſtes legales defuerint, ne infirmorum corda de mala fama preſbyteri percutiantur, & ne vituperetur miniſterium noſtrum, neque ſecuriores preſbyteri exiſtentes in peccatum labantur; ſecundum decretum Gregorij iunioris, ſit iuſiurandum in medio, & habeat malæ famæ presbyter in ſacramento purgationis ſuæ eum teſtem, quem habebit & iudicem. Et quoniam legimus in epiſtulis Gregorij, ſæpe infamatum ſacerdotem in purgatione ſuæ malæ famæ tantum iuſiurandum præbuiſſe, & legalis ac Apoſtolica, & canonica auctoritas viciniæ teſtium teſtimonium recipit ad condemnationem, non ab re videtur, ſi recipiatur ad purgationem, &c. & Carthaginenſes canones decernunt, vt in purgatione presbyteri, & diaconi teſtes adhibeantur; conueniens eſſe dicimus, vt ſi preſbyter infamatus fuerit, & accuſatores, vel teſtes defuerint, ſecundum quantitatem & qualitatem cauſſæ, atque perſonæ vtilitatem, ac ſanationem cordium infirmorum, aut ſingulus, aut cum aliis duobus teſtibus, aut cum aliis ſex teſtibus ſeipſum per ſacramentum à mala opinione purget, &c. Experti ſumus quoſdam ad inuicem conſpiraſſe, vt ſe mutuo in ſua purgatione adiuuarent: (*Ideo*) non incongrue videtur, cùm credibili miſſo Epiſcopi, preſbyteri, qui in purgatione infamati ſacerdotis, & vna cum eo ad iuſiurandum ſe obtulerunt, talem examinationem per aduocatum recipiant, vt in ſacramento ſe Deo non perdant, ſicut quoſdam hic clam reuictos comperimus. *Troſle. ca.* 9. *ante fin. Iuo par.* 6. *c.* 420. *decr.*

Cap. XXIII.

Interrogatum eſt, ſi duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum eſſet: Decretum eſt à ſancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabili iudicio ſe expurget. Et qui profeſſus fuerit, digne pœnitentiam agat. *Salegunſtad. ca.* 7. *poſt Burchar. decret. Iuo par.* 5. *ca.* 173. *decret.* *2. q. 5. c. 24.*

Cap. XXIV.

Statuit ſancta ſynodus, ſi duo de adulterio accuſati fuerint, & ambo negauerint, & orant ſibi concedi, vt alter illorum vtroſque diuino purget iudicio: ſi vnus in hoc deciderit, vt ambo rei habeantur. *Salegunſt. c.* 14. *Iuo par.* 15. *ca.* 180. *decr.* *2. q. 5. c. 25.*

LIBER XXXIII.

De Sententia, & Appellationibus.

Pars Prior de Sententia.

Non valet ſententia prolata à non iudice. Tit. I.

CAPVT I.

NVLLVS Epiſcopus alterius parochianum prçſumat retinere, aut ordinare abſque eius Epiſcopi voluntate, vel iudicare, ſalua tamen in omnibus Apoſtolica auctoritate. Quia ſicut irrita erit eius ordinatio, ita & iudicatio, quoniam cenſemus, nullum alterius iudicis, niſi ſui, ſententia teneri. *Nican. c. 26. apud Iul. ep. 2. cap. 6. vide Apo. 35. G. 36. L. Xyſt. ij. epiſt. 2. cap. 2. Calliſt. epiſt. 2. Hadrian. ad Epiſc. Mediom. cap. 16. Magunt. ſub Arnul. cap. 14. Capitul. lib. 7. cap. 308. & in addit. cap. 149.*

Cap. II.

3.q.8.c.5. Nullum ſententia à non iudice dicta conſtringat, quia leges ſæculi id ipſum fieri præcipiunt, &c. *Zephyr. epiſt. 1. in princ. Anſel. lib. 2. cap. 37.*

Cap. III.

9.q.2.c.1. Nemo alterius terminos vſurpet, nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare præſumat, quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, nec rata erit, nec vires vllas habebit, quoniam nullus alterius iudicis, niſi ſui, ſententia tenebitur, aut damnabitur. Vnde & Dominus loquitur dicens (Prou. 22.): Ne tranſgrediaris terminos antiquos, quos poſuerunt patres tui, &c. *Calliſt. epiſt. 2. poſt princip. Iuo par. 14. cap. 72. decreti. Anſel. lib. 6. cap. 120. Capitul. lib. 7. cap. 37. Cæſar. lib. 5. cap. 18.*

Cap. IV.

Hæc omnino in ſacerdotum cauſſa forma ſeruetur, ne quemquam ſententia non à ſuo iudice dicta conſtringat. *Fabian. epiſt. 3. cap. 5. Xyſt. iij. epiſt. vnic. cap. 5. Gregor. lib. 11. regiſt. epiſt. 52. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 275. decr. Vide conſtit. Gratiani, & aliorum imperator. lib. 7. tit. 48. cap. vlt. Cod. Iuſtin. & Antan. lib. 4. tit. 14. Cod. Theodoſij.*

Cap. V.

Ab Apoſtolis, eorumque ſucceſſoribus nouimus conſtitutum, &c. Nec peregrina iudicia debere fieri; nec quemquam alterius iudicis, quam ſui, ſententia debere conſtringi. *Euſeb. epiſt. 3. in princip. Burch. lib. 1. cap. 165. Iuo par. 5. cap. 275. decr.*

Cap. VI.

Similiter ſtatuit præfata ſynodus Nicæna, vt nullum ſententia niſi à ſuo iudice dicta conſtringat. *Iul. epiſt. 2. cap. 34. Anſelm. lib. 3. cap. 21.*

Cap. VII.

De aliena Eccleſia clericum ordinare, aut iudicare nullus vſurpet, niſi eius Epiſcopus precibus exoratus concedere voluerit: quod etiam Nicęna videtur ſynodus continere. *Innocen. epiſt. 2. cap. 7. Iuo lib. 3. tit. 5. cap. 23. panor. vide Nican. 16. & 17.* d.71.c.2.

Cap. VIII.

In clericorum cauſſa huiuſmodi forma ſeruetur, ne quemquam eorum ſententia, à non ſuo iudice dicta, conſtringat. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 37. Anſel. lib. 3. cap. 88. Deuſded. cap. 3.* 11.q.1.c.50.

Ante ſententiam nemo deſeratur à ſuis. Tit. II.

CAPVT I.

HÆc ſancta ſynodus definit, & ſtatuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & ſynodicam ſententiam, à communione ſe ſeparet proprij Patriarchæ, licet criminalem quamlibet cauſſam eius ſe noſſe prætendat; ſed neque recuſet nomen ipſius referre inter diuina myſteria, vel officia. Similiter autem Epiſcopos, & preſbyteros, qui in terris, ciuitatibus, & regionibus ſunt, erga proprios Metropolitas affectare mandamus; quod etiam circa Patriarcham ſuum facere Metropolitas oportet. Sin vero quis aduerſus hanc ſanctam ſynodum deprehenſus fuerit agere, ſi quidem Epiſcopus, aut clericus eſt, ab omni ſacerdotali operatione decidat, & honore: monachus autem, aut laicus ſegregetur ab omni Eccleſiaſtica communione, atque collegio, quouſque conuerſus per pœnitentiam recipiatur. *Synodo viij. gener. CP. ſub Hadr. 9. c. 10.*

Cap. II.

Nonne directa ſunt verba canonum quicũque clericorum ab Epiſcopo ſuo ante ſententiæ tempus pro dubia ſuſpicione diſceſſerit, manifeſtam eum manere cenſuram? &c. Lex Eccleſiaſtica Pontificem ab aliis accuſatum, priuſquam ſub luce obiecta conſtiterint, exigit non relinqui. *Ennod. pro Symmac. ante med. Iuo par. 6. cap. 340. & 341. decr.* 8.q.4.c.vnic.

De diſcordia iudicum. Tit. III.

CAPVT I.

6.q.4.c.1. SI Epiſcopus de aliquibus criminibus accuſetur, & de eo Epiſcopi eius prouinciæ diſcordent, aliquibus innocentem, aliis nocẽtem iudicantibus; de tota controuerſia Metropolitanus ex proxima prouincia, alios euocet, qui iudicent ſimul cum eiuſdem prouinciæ Epiſcopis. *Antioch. cap. 14. Mart. Brac. cap. 13. Burch. lib. 1. cap. 150. Iuo par. 5. cap. 263. decr. Anſel. lib. 5. cap. 77. in addit.*

Cap. II.

ibid. Si quis Epiſcopus de aliquibus criminibus accuſatus ab omnibus eius prouinciæ Epiſcopis iudicetur, omnesque eiuſdem ſententiæ ſint, ab aliis non iudicetur, ſed firma maneat ſententia Epiſcoporum. *Antioch. cap. 15. Anſel. lib. 5. cap. 65.*

Cap. III.

6.q.4.c.2. Siquis Epiſcopus in aliquibus cauſſationibus iudicatur, & viderit ipſos Epiſcopos, qui in prouincia ſua ſunt, inter ſe iudicio diſcrepare, & alij videantur, eum, qui iudicatur, iuſtificare, alij condemnare; pro definitione huius diſſenſionis hoc placuit ſancto concilio, vt de prouincia vicina alter Metropolitanus conuocetur Epiſcopus, vt per eum confirmetur, quod ſecundum rectum placuerit canonem. *Mart. Brac. c. 13. Antioch. c. 14.*

Ne Epiſcopatus adimatur Epiſcopo ante ſententiam. Tit. IV.

CAPVT I.

de indict. c. 1. apud Greg. ix. & in 1. coll. ADimi Epiſcopo Epiſcopatum antequam cauſſæ eius exitus appareat, nulli Chriſtiano videri iure poteſt. *Fælix cum lxx. Epiſcop. epiſt. 2. ante med. Hadria. ad Epiſcop. Mediom. c. 5 Carth. cap. 88. G. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 181. Iuo par. 5. cap. 297. Capitul. lib. 7. c. 143. in additis.*

De executione ſententiæ. Tit. V.

CAPVT I.

d. 48. c. 1. SI neophytus Epiſcopus, aut preſbyter, aliquod mortale peccatum feciſſe deprehẽdatur, & à duobus, vel tribus teſtibus conuincatur, ceſſet à clero. Qui contra hæc repugnet, vti magni concilij impugnator de clero periclitetur. *Nican. c. 2. Mart. Brac. c. 22.*

Cap. II.

11 q. 3. c. 3. Si clericus cuiuſcumque honoris ſit, in aliquo crimine Epiſcoporum iudicio ſit damnatus, non liceat eum, ſiue apud Eccleſiam, cui præerat, ſiue ab aliquo homine defendi, pœna adiecta damni, pecuniæ, & honoris, vt neque ætas, neque ſexus excuſet. *Carthag. cap. 63. G. Carthag. v. cap. 2. L. Afric. cap. 29. L. apud Aquiſgr. ſub Ludou. cap. 48. Deuſded. par. 4.*

Cap. III.

Sicut ſine iudicio quemquam nolumus condemnari; ita quæ definita fuerint, nulla patimur excuſatione differri. *Greg. Dominico Domitiano lib. 8. regiſt. epiſt. 50. Anſel. lib. 3. cap. 85. Tarrac. lib. 2. cap. 57.* 2.q.1.c.3.

Cap. IV.

Nullus contentionibus finis imponitur, ſi impleri ea, quæ iudicata fuerunt, differantur. Filius noſter Placidus queſtus eſt nobis, ea, quæ inter eum & actores Eccleſię Dei iudicio definita ſunt, fraternitatem veſtram nolle complere, &c. Scriptis vos præſentibus adhortamur, vt ſubtiliter requirere debeatis: & ſi quid minus impletum eſt; ſi tamen nihil eſt, quod iuſte poſſit obſiſtere, ſine diſcordia compleatur, &c. *Grego. Dono Epiſcopo Meſſanen. lib. 9. regiſt. epiſt. 46.*

Communia de ſententiis. Tit. VI.

CAPVT I.

CAueant iudices Eccleſiæ, ne abſente eo, cuius cauſſa ventilatur, ſententiam proferant; quia irrita erit, quippe & rationem pro actione reddent in ſynodo. *Nican. cap. 59. apud Iul. epiſt. 2. cap. 24. Eleuth. epiſt. vnic. ante fin. Fælix. epiſt. 1. ante med. Hadrian. cap. 49. ad Epiſcop. Mediomat. Carthag. iv. cap. 30. Burch. lib. 16. cap. 14. Iuo par. 6. cap. 319. decret. Anſelm. lib. 3. cap. 28. Capitul. lib. 6. cap. 279. & lib. 7. cap. 219. Cæſar. lib. 5. cap. 65. Tarrac. lib. 2. cap. 58.* 3.q.9.c.2.

Cap. II.

Irritam eſſe iniuſtam Epiſcoporum damnationem decernimus, & idcirco à ſynodo retractandam. *Nican. cap. 63. apud Iul. epiſt. 2. cap. 27. Fælix epiſtula 1. ante medium. Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 54. Carthag. iv. c. 28. L.* 3.q.6.c.11. & 12. q.3.c.35.

Cap. III.

Neque in re* dubia detur ſententia, nec vllum iudicium, niſi ordinabiliter habitum teneatur. *Nican. cap. 66. apud Iul. epiſt. 2. cap. 28. Zephyr. epiſt. 1. in princ. Fælix epiſt. 1. poſt princip.* * certa iudicetur c. Qualiter, & quando. 24. de accuſ. ap. Grax. & c. 4. in 4. coll.

Cap. IV.

Iuxta formam iudicij ſententiæ quoque forma dictetur. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 8. in fin.*

Cap. V.

Sententiam ſanguinis nullus clericus dictet, aut proferat, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 18.* Ne cler. vel mon. c. 9. apud Greg. ix. c. 2. in 4. coll.

CAP. VI.

c. Cum ceſſante. 60. de app. pel. ap. Greg. ix. cap. 4. in 4. coll. Siue iudex ordinarius, ſiue delegatus, aliquid comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur, & ſano vſus conſilio ab huiuſmodi comminationis, vel interlocutionis effectu deſtiterit; libere in cauſſæ cognitione procedat; non obſtante, ſi à tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum; dũmodo non ſit ex alia legitima parte ſuſpectus: ne proceſſus negotij friuolis occaſionibus retardetur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 36.*

CAP. VII.

c. Aduerſus 7. de immunit. Eccleſ. ap. Greg. ix. c. 3. de cenſib. in 4. coll. Conſtitutiones, & ſententiæ, quæ ab excommunicatis huiuſmodi, vel de ipſorum mandato fuerint promulgatæ, inanes, & irritæ habeantur, nullo vnquam tempore valituræ. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 46.*

CAP. VIII.

3. q. 9. c. 11. Abſente aduerſario non audiatur accuſator: nec ſententia, abſente parte alia, à iudice dicta, vllam obtinebit firmitatem. *Fœlix. in ſynod. lxx. Epiſcopor. epiſt. 2. in med. Hadr. c. 5. ad Epiſcop. Mediom. them. 6. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 2. panor. & par. 6. cap. 331. decret. & par. 5. cap. 248. Anſelm. lib. 3. cap. 7. Cæſar. lib. 5. cap. 30. Tarracon. lib. 2. cap. 12.*

CAP. IX.

15. q. 1. c. 8. Omne, quod irreprehenſibile eſt, Catholica defendit Eccleſia. [d. 10. c. 2. Non licet ergo Imperatori, vel cuiquam pietatem cuſtodienti, aliquid contra mandata diuina præſumere, nec quidquam, quod Euangelicis, propheticiſque, & 11. q. 3. c. 89. Apoſtolicis regulis obuiat, agere. Iniuſtum enim iudicium, & definitio iniuſta Regis metu, 25. q. 1. c. 8. vel iuſſu à iudicibus ordinata non valet, nec quidquam quod contra Euangelicam, vel propheticam, aut Apoſtolicam doctrinam, conſtitutionemque eorum, ſiue ſanctorum patrum actum fuerit, ſtabit: & quod ab infidelibus, aut hæreticis factum fuerit, omnino caſſabitur. *Symmach. in ſynod. Rom. vi. ante fin. Calliſt. epiſt. 1. in fine. Marcellin. epiſt. 2. in fine. Hadria. ad Epiſcop. Mediom. cap. 70. Burchard. lib. 15. cap. 8. Iuo lib. 2. tit. 12. cap. 4. panor. & par. 4. cap. 231. decret. & par. 16. cap. 9. Deuſded. par. 1. & 3. Capitu. lib. 5. cap. 248. & 251. Anſel. lib. 3. cap. 86. & 88. Tarraconen. lib. 5. cap. 39.*

CAP. X.

2. q. 1. c. 20. Gen. 18. Deus omnipotens, vt nos à præcipitatæ ſententiæ prolatione compeſceret, cum omnia nuda, & aperta ſint oculis ſuis; mala tamen Sodomæ noluit audita iudicare, priuſquam manifeſte agnoſceret, quæ dicebantur, &c. Non ob aliud hæc, & alia multa per ſe inquirere dignatus eſt, niſi vt nobis exemplum daret ne præcipites in diſcutiendis, & iudicandis negotiis eſſemus: & ne mala quorumdã prius quã pręſumat credere quiſquam probaret. Cuius exemplo monemur, ne ad proferendam ſententiam vnquam præcipites ſimus, aut temere indiligenterq; indiſcuſſa quęque quoquo modo iudicemus, &c. *Euar. epiſt. 2. in med. Gregor. lib. 9. Moral. ca. 23. apud Aquiſgranen. ca. 37. Tribur. cap. 22. Burchar. lib. 11. ca. 9. Iuo lib. 4. tit. 11. ca. 9. panorm. Anſelm. l. 3. ca. 63.*

CAP XI.

Nec litigantibus iudex prius ſua velit ſententia obuiare, niſi quando ipſi iam peractis omnibus nihil habeant in quæſtione, quod proponant: & tamdiu actio ventiletur, quouſque rei veritas inueniatur. *Eleutb. epiſt. vnic. in med. Nicæn. ca. 59. apud Iul. ep. 2. ca. 31. Hadr. c. 24. ad Epiſc. Mediom. Burch. l. 16. c. 30. Iuo par. 6. ca. 317. decr. Capit. l. 5. c. 246.* 30. q. 5. c. vlt.

CAP. XII.

Patriarchæ, vel Primates accuſatum diſcutientes Epiſcopum, non ante ſententiam proferant finitiuam, quam Apoſtolica fulti auctoritate; aut reum ſe ipſum confiteatur, aut per innocentes, & regulariter examinatos conuincatur lxxij. teſtes. *Zephyr. ep. 1. in princ. Fœlix ep. 1. poſt princ. Nicæn. ca. 61. apud Iulium ep. 2. c. 26. Burc. l. 1. c. 154. & 157. Iuo lib. 4. tit. 12. ca. 11. pan. & par. 5. c. 267. decr. Anſel. l. 3. c. 65. & 66. Tarrac. li. 2. c. 40.* 2. q. 1. c. 5. Primates.

CAP. XIII.

Valde timenda eſt ſententia Epiſcopi, licet iniuſte liget aliquem; quod tamen ſummopere præuidere debet. *Vrbanus epiſtul. vnic. ante finem. Anſelm. lib. 6. c. 145. & lib. 12. c. 25. Burchard. lib. 11. c. 1. Iuo par. 14. c. 74. decret.* 11. q. 3. c. 27. Quibus.

CAP. XIV.

Epiſcopi per ſingulas Prouincias obſeruent, ne poſteriores ſe prioribus ſuis præferant; nec eis inconſultis, niſi quantum ad propriam pertinet parochiam, aliquid agant: ſed omnes de communibus eorum cauſſis conſonam ſententiam proferant, & determinent; quoniam aliter acta nullas vires habebunt, nec Eccleſiaſtica reputabuntur. *Lucius epiſt. 1. poſt princip. Burch. lib. 1. c. 54. Iuo par. 5. c. 164. decret.*

CAP. XV.

Primo ſemper ante omnia diligenter inquirite, vt cum iuſtitia, & * veritate definiatis. 2. q. 1. c. 13. Neminem condemnetis ante verum, & iuſtum iudicium. † caritatiuam. Nullum ſuſpicionis arbitrio iudicetis: ſed primum probate, & poſtea caritatiuam proferte ſententiam. Et quod vobis non vultis fieri, alteri nolite facere. *Miltiad. epi. 1. in prin. Iuo lib. 4. tit. 11. c. 5. panor.*

CAP. XVI.

Fuerat de Photino quoquo pacto aliquid 35. q. 9. c. 5. Veniam vtique grauius conſtitutum. Verum quoniam nus. id per rumorem falſum, vt aſſeritis, ſubreptum huic ſedi, & elicitum per inſidias demonſtratis; quia res ad ſalutem rediit, veniam nos hanc in tantum, vobis annitentibus, poſt con-

demnationem more Apoſtolico ſubtogamus, tantiſque veſtris aſſertionibus, vobiſque tam bonis, tam catis non dare conſenſum, omnibus tebus duris durius atbitramur. Pro veſtra ergo apptobatione, fratres cariſſimi, & ſententia, ac poſtulatione Epiſcopum Photinum habetote, licitum ita conſtituere, vt deprecamini, & noſtram in melius conuerſam ſententiam, labore, vel teſtimonio veſtro compotes voti ſuſcipite. *Innocen. epiſt. 23. cap. 7.*

Cap. XVII.

1.q.7.c. Quoniam quidquid ab alterutra parte eſt
13. iudicatum, omni videmus peruerſitate confuſum temporum neceſſitate perſpecta, hac ratione decernimus ad veniam pertinere, quod geſtum eſt, vt nihil deinceps contra præcepta beati Apoſtoli, nihil contra Nicænorum canonum conſtituta temptetur, &c. *Hilarius epiſt. 1. in princip.*

Cap. XVIII.

11.q.3.c. Non debetis pœnam ſuſtinere canonicam,
64. in cuius damnatione non eſt canonica probata ſententia. *Gregor. lib. 2. epiſt. 9. Antonio ſubdiacono.*

Cap. XIX.

De ſent. Iurgantium controuerſias celeri ſententia
& re iud. terminare, & æquitati proculdubio conuenit,
c. 2. apud & rigori. *Greg. lib. 2. epiſt. 28. reg. Ioanni. Epiſ-*
Greg. ix. *cop. Rauennati.*
& in 1.
coll. c. 3.

Cap. XX.

De ſent. Fraternitas tua, neſcio quo mentis motu,
& re iud. diuino, humanoque iure contempto, abru-
c. 1. apud ptam protulit in eius (*Hadriani Thebanorum*
Greg. ix. *Epiſcopi*) damnatione ſententiam, quæ licet
in 1. coll. non eſſet appellatione ſuſpenſa, contra leges
c. 2. tamen, canoneſque prolata ipſo non poterat iure ſubſiſtere. *Gregor. Ioann. Epiſcop. Primæ Iuſtinianæ. lib. 2. reg. indict. 11. epiſt. 6. vel cap. 45.*

Cap. XXI.

11.q.3.c. Graue ſatis eſt, & indecens, vt in re dubia
74. certa dicatur ſententia. *Gregorius lib. 4. epiſt. 30. Conſtantio Epiſcopo Mediolanenſi.*

Cap. XXII.

2.q.1.c. Quærendum eſt, &c. ſi ſcriptis iudicatum
7. In pri- eſt, & partibus præſentibus ſententia recitata
mis. eſt. *Gregor. lib. 11. epiſt. 50. Ioanni Defenſori.*

Cap. XXIII.

Quod dicitur, quia nihil ſcriptis iudicatum eſt; legendus eſt titulus xliv. libri vii. Codicis, quia ſcriptis debuit iudicari: nam ibi inter alia dicitur, atque præcipitur, vt ſententia, quæ ſine ſcripto dicta fuerit, ne nomen quidem ſententiæ habere mereatur. *Gregor. Ioanni Defenſori lib. xi. reg. ep. 54. in fine. vide l. Statutis, tit. xliv. Cod. de Sententiis ex periculo recitandis.*

Cap. XXIV.

Prælati iudicium ſemper inferioribus formidandum eſt, ne ſi ei non obedierint, licet ab eo fortaſſis iniuſte ligentur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa, id eſt inobedientia, mereantur, &c. *Nicol. in ep. ad Michael. Imper. Incipit, Quanto maiora in med. & in epiſt. ad Archiep. CP. & ſuffrag. poſt med.*

Cap. XXV.

Iudicium, & ſententia ab inimico lata nullius eſt momenti, &c. *Nicol. in epiſt. ad Michaël. Imperat. qua incipit. Propoſueramus. poſt princ.*

Cap. XXVI.

Iudicium, & ſententia ab hæreticis, vel excommunicatis data, vel à ſchiſmaticis nulla eſt. *Nicol. ſupra. Carth. iij. c. 21.*

Cap. XXVII.

Irrita erit ſententia Epiſcopi, niſi clericorum præſentia confirmetur. *Carthaginen. iv.*
c. 23. Burchard. lib. 1. c. 114. Iuo par. 5. c. 214. 15.q.7.c.
decret. 6.

Cap. XXVIII.

Qui accuſatur, vel qui excommunicatur
reconciliatus per ſcripturam accuſari, vel 2.q.1.c.8.
reconciliatus commendari iubetur. Et ſic in *Legum.*
cęteris huiuſmodi in tantum ſcriptura depoſcitur, vt ſicut beatus Gregorius in commonitorio ad Ioannem Defenſorem ex Romanis legibus ſumens, ſcribit: Sententia, quæ ſine ſcriptura profertur, nec nomen ſententiæ habere meretur. *Hincmarus in ſyn. apud S. Medardum. Greg. lib 11. epiſt. 50. & 54. Burchard. lib. 2. c. 197. Iuo par. 6. c. 269. decreti.*

LIBER XXXIII.

De Appellationibus. Pars poſterior.

A quibus appellare non liceat. Tit. I.

CAPVT I.

c. Cum in cunctis, 7. de elect. Greg. ix. c. 6. in 1. collect.

SI Archidiaconus in diaconum & Decani, & reliqui admoniti, non fuerint præfixo à canonibus tempore in Preſbyteros ordinati, & ab illo remoueantur officio, & alij conferatur, qui & velit, & poſſit conuenienter illud implere; nec proſit illis appellationis diffugium, ſi forte in tranſgreſſionem conſtitutionis iſtius per appellationem voluerint ſe tueri. *Alexandr. iij. in conc. Later. c. 3.*

Cap. II.

De appel. c. 26. Gr. ix. c. 24. in 1. coll.

Reprehenſibilis valde conſuetudo inoleuit, &c. alij dum ſuperioris ſententiam, & diſciplinam canonicam reformidant, ſine vllo grauamine appellationem obiiciunt, & ad defenſionem iniquitatis vſurpant, quod ad ſubſidium innocentium dignoſcitur inſtitutum, &c. Statuimus, vt nec ſubiecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam ante ingreſſum cauſſæ in vocem appellationis prorumpant. Si vero quiſquam pro ſua neceſſitate crediderit appellandum; competens ei ad proſequendam appellationem terminus præfigatur: infra quem ſi forte *perſequi neglexerit, libere tunc Epiſcopus ſua auctoritate vtatur. Si autem in quocumq; negotio aliquis appellauerit, & eo, qui appellatus fuerit, veniente, qui appellauerit, venire neglexerit, ſi proprium quid habuit, competẽtem ei recompenſationem faciat expenſarum: vt hoc ſaltem timore perterritus in grauamen alterius non facile quis appellet. Præcipue vero in locis religioſis hoc volumus obſeruari; ne monachi, ſiue quicumque religioſi, cum pro aliquo exceſſu fuerint corrigendi, contra regularem Prælati ſui, & capituli diſciplinam appellare præſumant, &c. *Alex. iij. in conc. gener. Late. c. 6.*

** proſequi.*

Cap. III.

c. 1. de his, quæ fiunt à maiori par. c. Greg. ix. & in 1. collect.

Statuimus, vt niſi à paucioribus, & inferioribus aliquid rationabile fuerit oſtenſum; appellatione remota, ſemper præualeat, &c. quod à maioris, vel ſanioris parte * concilij fuerit conſtitutum. *Alex. iij. in concil. Lateranen. c. 16.*

** capituli.*

Cap. IV.

c. Irrefragabil. 13. de off. iudic. ordin. Greg. ix. & c. 1. in 4. coll.

Sancimus, vt Eccleſiarum Prælati ad corrigendum ſubditorum exceſſum prudenter, & diligenter intendant: &c. Vt autem correctionis, & reformationis officium libere valeant exercere; decernimus, vt executionem ipſius nulla conſuetudo, vel appellatio valeat impedire, niſi formam exceſſerint in talibus obſeruandis. *Innoc. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 7.*

Cap. V.

c. In ſingulis. 7. de ſtat. monach. Greg. ix. c. 2. in 4. collect.

Præſint quatuor Abbates capitulis monachorum, &c. & quod ſtatutum fuerit, illis quatuor approbantibus, ab omnibus inuiolabiliter obſeruetur, omni excuſatione, & contradictione, ac appellatione remotis, &c. Præcipimus tam diœceſanis Epiſcopis, quam perſonis, quę præerunt capitulis celebrandis; vt per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota, compeſcant aduocatos, patronos, &c. ſeu alios, ne monaſteria præſumant offendere in perſonis, ac rebus, &c. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. c. 12.*

Cap. VI.

c. Quia propter. 42. de electio. Gregor. ix. c. 9. in 4. coll.

Statuimus, vt cum electio fuerit celebranda, præſentibus omnibus, qui debent, & volunt, & poſſunt commode intereſſe, aſſumantur tres de collegio fide digni, qui ſecreto ſingulatim voces cunctorum diligenter exquirant, & in ſcriptis redacta, mox publicent in communi, nullo prorſus appellationis obſtaculo interiecto, vt is collatione adhibita eligatur, in quem omnes, vel maior, vel ſanior pars capituli conſentit. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 24. vide c. 35. tit. v. c. 1.*

Cap. VII.

2. q. 6. c. 33. ſane.

Si ex conſenſu partium iudices electi fuerint, etiam à pauciore numero, quam conſtitutum eſt, non liceat prouocari. *Carth. c. 15. G. Carthag. iij. c. 10. L. Iuo par. 6. c. 363. decret. Cæſar. lib. 5. cap. 64.*

Cap. VIII.

2. q. 6. ſi autem. c. 38.

Ab electis iudicibus appellare non licet. Si appelletur, & eligat appellans iudices, & cum eo is, contra quem appellatur; ab his non liceat appellare. *Carth. cap. 98. al. 96. G. Afric. cap. 63. L.*

Cap. IX.

2. q. 6. c. 32. A iudicibus.

Ab electis iudicibus non appelletur. *Carth. c. 123. G. Mileu. c. 24. L. African. c. 89. L. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 8. panor. & par. 6. c. 365. decret. Cæſar. lib. 5. cap. 24.*

Appellatur ab omnibus ad Pontificem Maximum. Tit. II.

Vide lib. 1. de Pont. Max. tit. xv.

De appellatione ad ſynodum. Tit. III.

Vide lib. v. tit. xxxix.

De appellatione ad Patriarchas, & Primates. Tit. IV.

Vide lib. ij. tit. xviij.

De appellatione ad Archiepiſcopos. Tit. V.

Vide lib. iij. tit. xii.

De appellatione ad Epiſcopos, & alios iudices. Tit. VI.

CAPVT I.

2.q.6.c.9. PLacuit, vt à qnibuſcumque iudicibus Eccleſiaſticis ad alios iudices Eccleſiaſticos, vbi eſt auctoritas maior, fuerit prouocatum, audientia non negetur. *Nican.cap.57.apud Iul. epiſt.2.c.22. Lucius epiſt. 1. poſt princip. Hadrian c. 42. ad Epiſcop. Mediom. Carthag.c.15.G. Carth. iij. c.10. Ino lib.4.tit.12.c.9. panor. & par.6.c.363. decret. Capitul. lib.5.c.250. & lib.7.c.121. & in additis.c.141. Tarrac.lib.6.c.151.*

Cap. II.

Nullus ſacerdotum cauſſam ſuam alieno committat iudicio, niſi ad ſedem Apoſtolicam fuerit appellatum: ſed vnuſquiſque comprouinciales iudices, & notos habeat; niſi aliquam vim temerariæ multitudinis illic timuerit; aut infeſtos, aut ſuſpectos iudices habuerit: pro qnibus cauſſis ad maioris auctoritatis iudices, & ad alias Prouincias appellare, & venire conceſſum eſt. *Cornel. epiſt. 2. in fine. Ino lib. 4. tit.5.c.3. panor.*

Cap. III.

2.q.6.c.9. Placuit. & c. 36. Hoc etiam. Si à iudicibus Eccleſiaſticis ad alios iudices Eccleſiaſticos, qui habent maiorem auctoritatem, appellatio fiat, non lædantur hi quorum ſententia reuocatur; niſi conuinci poſſint per inimicitiam, vel affectionem iudicaſſe, aut gratia fuiſſe corruptos. Si pauciores iudices ſint definitis, qui ex conſenſu partium electi ſunt iudices, non licet appellare. *Carth. cap. 15. G. Carthag. iij. cap. 10. L. Ino lib. 4. tit. 12. cap. 9. panorm. & par. 6. cap. 363. decreti. Cæſaraug. lib. 5. cap. 64.* 2.q.6.c.33. Sane.

Cap. IV.

Conſtantinus vbique adminiſtrantium ſententias imperfectas eſſe voluit, & ad Epiſcopos per appellationem refugiendum eſſe ſanciuit, ſi qui vellent ciuiles iudices refutare. Firmam vero illorum ſententiam iudicans, potioremque iudicum aliorum: & tamquam ab Imperatore prolatam, ab omnibus obſeruandam, & inconuertibiles eſſe terminos ſynodales. *Tripar. lib. 1. c. 9.*

Communia de appellationibus. Tit. VII.

CAPVT I.

VT debitus honor deferatur iudicibus, & litigatoribus conſulatur, ſuper laboribus, & expenſis; ſtatuimus, vt vbi quis coram idoneo iudice conuenerit aduerſariũ: ille ante ſententiam ad ſuperiorem iudicem abſque rationabili cauſſa non prouocet; ſed coram illo ſuam iuſtitiam proſequatur, non obſtante, ſi dicat, quod ad ſuperiorem iudicem nuntium deſtinauerit, aut etiam litteras impetrauerit ab eodem, priuſquam de legato fuerint deſignatæ. Cum autem ex rationabili cauſſa putauerit appellandum, coram eodem iudice cauſſa probabili appellationis expoſita, tali videlicet, quæ ſi foret probata, deberet legitima reputari; ſuperior de appellatione cognoſcat; & ſi minus eum rationabiliter appellaſſe cognouerit, illum ad inferiorem remittat, & in expenſis alteri parti condemnet. Alioquin ipſe procedat, ſaluis conſtitutionibus de maioribus cauſſis ad ſedem Apoſtolicam perferendis. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 35.* De appel. cap. 59. Gregor. ix. c. 3. in 4. coll.

Cap. II.

Cum ceſſante cauſſa ceſſet effectus; ſtatuimus, vt ſiue iudex ordinarius, ſiue delegatus aliquid, comminando, vel interloquendo protulerit, quo executioni mandato alter litigantium grauaretur; & ſano vſus conſilio ab huius comminationis, vel interlocutionis effectu deſtiterit, libere in cauſſæ cognitione procedat, non obſtante, ſi à tali comminatione, vel interlocutione fuerit appellatum: dummodo non ſit ex alia legitima cauſſa ſuſpectus, ne proceſſus negotij friuolis occaſionibus retardetur. *Innocen. iij. in concil. gen. Lateranen. c. 36.* De appel. cap. 60. Gregor. ix. c. 4. in 4. coll.

Cap. III.

Iudex ſemper adhibeat, aut publicam (*ſi poteſt habere*) perſonam, aut duos viros idoneos, qui fideliter vniuerſa iudicij acta conſcribant, videlicet citationes, &c. interrogationes, & appellationes, &c. *Innoc. iij. in concil. generali Late. c. 38.* De probatio. c. Quoniã cõtra xi. Greg. ix. c. 3. in 4. coll.

Cap. IV.

Si requiſitus humiliter (*iudex, qui aliquem ſine iuſta cauſſa excommunicauit*) proceſſum huiuſmodi non curauerit abſque grauamine reuocare, grauatus apud ſuperiorem deponat de iniuſta excommunicatione querelam, &c. Si vero iudex ſuum recognoſcens errorem, paratus ſit talem reuocare ſententiam; & is, pro quo lata fuerit, ne abſque ſatisfactione reuo- De ſent. excom. c. Sacro. 48. Greg. ix. c. 5. in 4. coll.

cet illam, appellet, appellationi non deferat in hac patte: niſi talis ſit ettot, de quo merito* poſſit dubitari, & tunc ſufficienti cautione tecepta, quod cotam eo, ad quem extitit appellatum, vel de legato ab ipſo iuri pareat, excommunicatum abſoluat, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.* 47.

** debeat.*

CAP. V.

De appel. c. 61. Gr. ix. c. 5. in 4. coll.

Cum ſpeciali ſit prohibitione prouiſum, ne quis in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti commonitione præmiſſa, promulgare præſumat; volentes etiam prouidere, ne forte commonitis fruſtratoriæ recuſationis, vel appellationis obiectu monentis declinare poſſit examen, ſtatuimus, quod ſi alligauerit ſe iudicem habere ſuſpectum, cotam eodem cauſſam iuſtæ ſuſpicionis aſſignet, &c. Porro commonito ad appellationem conuolante, ſi eius exceſſus euidentia tei, vel ipſius confeſſione, aut alio modo legitime fuetit manifeſtatus: cum appellationis temedium non ſit ad defenſionem iniquitatis, ſed in præſidium innocentiæ inſtitutum; non eſt prouocationi huiuſmodi deferendum. Exceſſu quoque dubio exiſtente, ne friuolæ appellationis diffugio appellans iudicis proceſſum impediat, coram eodem probabilem cauſſam appellationis exponat, talem videlicet, quæ ſi foret probata, debetet legitima teputari. Et tunc ſi habuetit aduerſarium, infra terminum ſecundum locorum diſtantiam, & temporis qualitatem, & natutam negotij, ab eodem iudice moderandum, appellationem interpoſitam proſequatur; quam ſi proſequi non curauetit, ex tunc ipſe iudex, non obſtante appellatione, procedat. Nullo autem aduetſario comparente, tunc ex ſuo iudex procedat officio. Appellationis cauſſa coram ſuperiore probata, ſuperior ſuæ iuriſdictionis officium exequatur. Sed ſi appellans in eius probatione defecerit, ad eum, à quo ipſum malitioſe appellaſſe conſtiterit, remittatur, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap.* 48.

CAP. VI.

De vſur. c. Quanto 18. Gregor. ix. c. 3. in 4. coll.

Si de cætero quocumque prætextu Iudæi à Chtiſtianis graues, & immoderatas vſuras extorſerint, Chriſtianorum eis participium ſubtrahatur, &c. Chtiſtiani quoque, ſi opus fuerit, per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compellantur ab eorum cõmerciis abſtinere. *Innoc. iij. in concil. gen. Lateran. cap.* 67.

CAP. VII.

De regul. iur. & in 1. colle.

Illi, qui pulſatus fuerit, ſi iudicem ſuſpectum habuerit, licet appellare. *Eleuther. ep. cap. 3. vid. Nican. cap. 60. apud Iul. ep. 2. c. 25. Fel. ep. 1. ad Patern. Epiſcop. Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 8. Anian. Cod. Theodoſ. nouel. Valentin. & Marcian. tit. Neminem exhiberi. Iuo par. 6. cap. 318. 329. & 330. Anſel. lib. 3. cap. 28. & 88.*

CAP. VIII.

3. q. 6. c. 8.

Neminem exhiberi de prouincia ad prouinciam, vel ad comitatum oportet, niſi ad relationem iudicis, ad quem fuerit appellatum; id eſt, vt actor ſemper rei forum ſequatur. Si quis autem iudicem aduerſum ſibi ſenſerit, vocem appellationis exhibeat; quã nulli oportet negari. *Felix in ſyn. lxx. Epiſcop. epiſt. 2. in med. Fabian. epiſt. 3. cap. 2. Xyſt. iij. epiſt. vnic. cap. 3. Hadrian. cap. 5. item. 8. & cap. 32. ad Epiſcop. Mediom. Iuo par. 5. cap 248. & par 6. cap. 331. decreti. Capitul. lib. 7. cap. 143. in additis.*

CAP. IX.

Peregrina iudicia, ſalua in omnibus Apoſtolica auctoritate, generali ſanctione prohibemus, quia indignum eſt ab externis, vt iudicetur, qui prouinciales, & à ſe electos debet habere iudices, niſi fuerit appellatum, &c. [Si quis vero iudicem aduerſum ſibi ſenſerit, *2. q. 6. c. 21.* vocem appellationis exhibeat] Appellantem autem non debet afflictio vlla, aut detentionis *2. q. 6. c. 2.* iniuriare cuſtodia. Sed liceat appellatori, vitiatam cauſſam appellationis remedio ſubleuare. *2. q. 6. c. 1. & c. Liceat.* Liceat etiam in cauſſis criminalibus appellare. Nec vox appellandi denegetur ei, quem ſupplicio ſententia deſtinauit. [Pulſa- *20.* tus ante ſuum iudicem cauſſam dicat, & ante non ſuum iudicem pulſatus, ſi voluerit, taceat. *3. q. 6. c. 3.* Et vt pulſatis, quotiens appellauerint, induciæ dentur, &c. Placuit etiam, vt ſi Epiſcopus accuſatus appellauerit ad Apoſtolicam ſedem, id ſtatuendum, quod eiuſdem ſedis Pontifex cenſuerit, &c. *Fabian epiſt. 3. in prin. Xyſt. iij. epiſt. vnic. in med. Nican. c. 4. apud Iul. ep. 2. c. 16. Felix in ſyn. lxx. Epiſ. epiſt. 2. in med. Hadrian. c. 8. 32. 34. 35. 56. ad Epiſ. Mediom. Burch. lib. 1. c. 143. & lib. 16. c. 10. Iuo lib. 4. tit. 12. c. 1. panor. & par. 5. c. 261. decreti & ep. 239. ad Gunibald. Autiſiod. Epiſ. Anſel. lib. 2. c. 10. & lib. 3. c. 73. & 88. Cæſar. lib. 5. c. 30. Tarrac. lib. 1. c. 279. Capitul. lib. 7. c. 251. 333. 367. & cap. 106. in addit.*

CAP. X.

Nec vlla carceris cuſtodia appellantem arceri permittunt leges. *Damaſ. epiſt. 3. ante medium.*

CAP. XI.

6. q. 3. c. 2.

Scitote, certam prouinciam eſſe, quæ habet decem, vel vndecim ciuitates, & vnum Regem, & totidem poteſtates ſub ſe, & vnum Epiſcopũ, alioſque ſuffragatores x. vel xi. Epiſcopos iudices, ad quorũ iudiciũ omnes cauſſæ Epiſcoporum, & reliquorum ſacerdotum, ac ciuitatum cauſſæ referantur, vt ab his omnibus iuſte conſona voce diſcernantur, niſi ad maiorem auctoritatem fuerit ab iis, qui iudicandi ſunt, appellatum, &c. Et quicumque cauſſam habuerit, à ſuis iudicibus iudicetur, & non ab alienis; id eſt, à ſuæ iuſtis iudicibus prouinciæ, & non ab externis, niſi à iudicatis

fuerit appellatum. *Pelagius ij. epiſt. 1. ante fin. Ivo lib. 4. tit. 1. c. 2. panor. Anſel. lib. 6. c. 107. Tarrac. lib. 2. cap. 21.*

Cap. XII.

Placuit, vt accuſato, ſi iudicem ſuſpectum habuerit, liceat appellare; quia non oportet negare audientiam roganti. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 30. Capitul. lib. 7. cap. 323. & cap. 137. in additis. Anſel. lib. 3 cap. 88.*

Cap. XIII.

2. q. 6. c. 21. Si quis iudicem aduerſum ſibi ſenſerit, vocem appellationis exhibeat; vt cum ei conceſſum fuerit integro negotio, apud alium iudicem, amotis dilationibus, poſſit audiri. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 32. Anſel. lib. 3. cap. 88.*

Cap. XIV.

Si quando in cauſſa capitali, vel in cauſſa ſtatus interpellatum fuerit, non per procuratores, ſed per ipſos eſt agendum. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 41. Anian. in addit. ad Paul. lib. 5. ſinten. tit. 37. ſiue 39. de reddendis cauſſis appell. Anſel. lib. 3. cap. 88.* *2. q. 6. c. 39.*

Cap. XV.

Qui ad Vltramarina appellauerint, à nemine in communione recipiantur. *Carth. cap. 28. G. Milevit. cap. 22. L. Afric. cap. 92. L.* *2. q. 6. Placuit c. 34. 11. q. 3. Presbj. c. 34.*

LIBER XXXIV.

De criminibus contra Deum.

De peccatis, eorumque grauitate. Tit. I.

CAPVT I.

IN multis offendimus omnes. *Iacob. Apoſt. epiſt. canon. c. 3. nu. 2. Vrban. epiſt. 1. in princip.*

Cap. II.

Qui ſcit fratrem ſuum peccare peccatum non ad mortem, petat, & dabitur ei vita peccanti non ad mortem. Eſt peccatum ad mortem, non pro illo dico, vt roget quis. Omnis iniquitas peccatum eſt, & eſt peccatum ad mortem, &c. *Ioan. ep. 1. c. 5. num. 16. Euariſt. epiſt. 1. in fin.*

Cap. III.

Peccatum ad mortem eſt, cum peccator incorrigibilis eſt: hoc peius eſt cum contentioſe inſurgunt aduerſus pietatem, & veritatem, & venerantes mammona, obedientiæ Dei, & canonicarum conſtitutionum contradictores ſunt: in his non eſt Deus, niſi humiliati ab errore reſurgant, &c. *Nican. y. c. 5.*

Cap. IV.

1. Tim. 5. a. Paulus ait: Peccata manifeſta ſunt, aliquos vero ſequuntur; peccatis enim præuenientibus alia peccata ſequuntur, &c. *Nican ij. c. 7.*

Cap. V.

De ſim. c. 9. Gre. ix. c. 7. eo. tit. in 1. collect. Ne ſub obtentu alicuius conſuetudinis reatum ſuum aliquis tueatur: quia diuturnitas temporis non minuit peccata, ſed auget. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 6.*

Cap. VI.

Tanto grauiora ſunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. *Alex. iij. in conc. Later. c. 7.* *De ſim. c. 9. Gre. ix. c. 3. eo. tit. in 1. collect.*

Cap. VII.

Dixit Dominus, quod in Spiritum ſanctum *Mat. 12.* peccantibus, nec hic eſſet, nec in futuro ſæculo remittendum. Quantos autem cognoſcimus in Spiritum ſanctum delinquentes, ſicut hæreticos diuerſos, Arianos, Eunomianos, Macedonianos, ad fidem Catholicam reuertentes, & hic remiſſionem ſuæ percepiſſe blaſphemiæ, & in futurum ſpem indulgentiæ conſequendæ? Nec ideo non vera eſt Domini ſententia, aut putabitur eſſe vllatenus reſoluta, cum circa tales, ſi hoc eſſe permaneant, numquam omnino ſoluenda perſiſtat: effectis autem non talibus, non irrogata. Sicut etiam eſt conſequenter, & illud beati Ioannis Apoſtoli: Eſt peccatum ad mortem: *1. Ioan. 5.* non dico, vt oretur pro eo. Et eſt peccatum *Matth.* non ad mortem: dico, vt oretur pro eo. Eſt *16.* peccatum ad mortem, in eodem peccato manentibus: eſt peccatum non ad mortem: ab eodem peccato recedentibus. Nullum eſt quippe peccatum, pro quo aut non oret Eccleſia remittendo: aut quod, data ſibi diuinitus poteſtate, deſiſtentibus ab eodem non poſſit abſoluere, vel pœnitentibus relaxare, cui dicitur: Quæcunque dimiſeritis ſuper terram, *Mat. 16.* dimiſſa erunt & in cælis: & quæcumque ſolueritis ſuper terram, erunt ſoluta & in cælis. In quibuſcumque omnia ſunt, quantacumque ſint, & qualiacumque ſint: veraci nihilominus eorum manente ſententia, quæ numquam ſoluen-

ſoluenda eſſe denunciatur, in eorum tenore conſiſtens, non etiam ab hoc eodem poſt recedens. *Greg. ſ. ac anathemat. poſt princ.*

Cap. VIII.

De conſang. & affin. c. 8 Greg. ix. cap. 3. eo. tit. in 4. coll. Cum iam vſque ad quartum gradum prohibitio coniugalis copulæ ſit teſtricta, eam volumus eſſe perpetuam, &c. Si qui contra prohibitionem huiuſmodi præſumpſerint copulari, nulla longinquitate defendantur annorum, cum diuturnitas temporum non minuat peccatum, ſed augeat, tantoque grauiora ſint crimina, quanto diutius infelicem detinent animam alligatam. *Innocen. iij. in conc. genti. Lateran. c. 50. in fin.*

Cap. IX.

Diſt. 40. c. 10. Quælibet occulta loca ſine Dei gratia animam ſaluare non poſſunt, quod aliquando in ipſis quoque conſpicimus erratibus electorum. Nam Lorh in peruerſa ciuitate iuſtus fuit, in monte peccauit, ſed iſta cur dicimus, cum maiora nouimus? Quid enim paradiſo iucundius? quid cœlo ſecurius? tamen homo ex paradiſo peccando, & angelus cecidit è cœlo. *Greg. lib. 6. epiſt. 5. Cyriaco Epiſcopo C P.*

Cap. X.

Eccl. 17. Deprecatio pro peccatis, recedere ab iniuſtitia *Pelag. ij. epiſt. 2. in fine.*

Cap. XI.

Diſt. 6. c. 1. Tribus modis impletur omne peccatum ſuggeſtione, delectatione, conſenſu, ſuggeſtio per diabolum fit, delectatio per carnem, conſenſus per ſpiritum, &c. In ſuggeſtione peccati ſemen eſt, in delectatione nutrimentum, in conſenſu perfectio, &c. *Greg. ad Aug. interrog. 11. Burchar. lib. 5. cap. 43. Iuo par. 2. cap. 52. decreti.*

Cap. XII.

Antiquus hoſtis mox vt otioſam mentem inuenerit, ad eam ſub quibuſdam occaſionibus locuturus accedit: & quædam ei de geſtis præteritis ad memoriam reducit; audita quondam verba indecenter, cogitationi reſonat, & ſi qua dudum turpiter acta ſunt, eorum ſpecies oculis cordis apponit, vt quem de præſentibus non valet inquinare, de malis tranſactis violet, & decepta mens ſæpe inde delectationem reparat, vnde diu iam ſe per pœnitentiam af-

Pſal. 37. flixit, ita vt vere cum Pſalmiſta dicat: Computruerunt, & deteriorare ſunt cicatrices meæ à facie inſipientiæ meæ. Cicatrix quippe figura eſt vulneris, ſed ſanati. Cicatrix ergo ad putredinem redit, quando peccati vulnus, quod iam per pœnitentiam ſanatum eſt, in delectatione ſui animum concutit. *Greg. epiſt. 4. ad Secundinum in princ. lib. 7. c. 53. regiſt.*

Cap. XIII.

Manifeſta peccata non ſunt occulta correctione purganda; ſed palam ſunt arguendi, qui palam nocent, vt dum aperta obiurgatione ſanantur hi, qui eos imitando deliquerant, corrigantur: dum enim vnus corripitur, plurimi emendantur, & melius eſt, vt pro multorum ſalute, vnus condemnetur, quam per vnius licentiam multi periclitentur. *Gregor. ad Felic. Sicilia Epiſ. lib. 12. regiſt. epiſt. 31. alias 37.*

Cap. XIV.

Dominus, ac Deus noſter Ieſus Chriſtus cum velit nos non iam de cætero peccare, ne per peccatum, deterius quid nobis contingat, & tradamur æterno ſupplicio, cui traditur, qui hic diſciplina emendatus non fuerit, &c. ex humanitate immenſa non ea ſolum, quæ à nobis per ſcientiam, ſed etiam quæ ex ignorantia peccantur, condemnat, quæque ex obliuione, aut nuda cogitatione, aut cupiditate inutili; ne per ea, quæ leuiora eſſe videntur, malitiæ viam, ac ſemitam facientes ex contemptu ad maiora, peioraque peccata adducamur &c. *Martin. Paulo Theſſalonic. Epiſc. ep. 2.*

Cap. XV.

Omnes homines etiam iuſti aliquando peccant. *Carth. cap. 115 116. 117. G. Mileu. 6. 7. 8. L. Afric. 81. 82. 83.*

Cap. XVI.

Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt, quod Deo diſplicet. Quando autem ita faciunt quod volunt, vt diuinæ ſeruiant voluntati, quamuis volentes agāt, quod agunt; illorum ius tamen voluntas eſt, à quo præparatur, & obitur, quod volunt. *Arauſ. 9. c. 23.*

Cap. XVII.

Epiſcopi doceant plebem, vt errores fugiant idolorum, vel diuerſa crimina, id eſt, homicidium, adulterium, periurium, falſum teſtimonium, & reliqua peccata mortifera, & quod nolunt ſibi, alteri non faciant, &c. *Brac. 9. c. 1.* *10. q. 1. placuit.*

Cap. XVIII.

Auguſtinus dicit, de quotidianis autem, breuibuſque peccatis, ſine quibus vita hæc non ducitur, quotidiana oratio fidelium ſatisfacit. Eorum eſt enim dicere, Pater noſter, qui es in cœlis, qui iam Patri tales regenerati ſunt ex aqua, & Spiritu ſancto. Delet ergo hæc quotidiana oratio minima, & quotidiana peccata, delet & illa, à quibus vita fidelium, etiam ſcelerate geſta pœnitendo, in melius diſcedit mutata. Ergo ſicut Chriſtus præcepit, ſicut Apoſtolus monuit, & quemadmodum Doctores Eccleſiaſtici inſtituerunt, quia quotidie vel cogitatione, vel verbo delinquimus, quotidie & hanc orationem effundere in conſpectu Dei debemus. *Tolet. iv. c. 9.* *In lib. Enchir. ad Laurent. vl tra medium.*

Cap. XIX.

Qui gradus iam Eccleſiaſticos meruerunt, id eſt, Presbyteri, Abbates, & Leuitæ, qui exceptis grauioribus, & mortalibus culpis, nullis debent verberibus ſubiacere, non eſt dignum vt paſſim vnuſquiſque prælatus honorabilia membra ſua, &c. verberibus ſubijciat, & dolori. *Brac. 3. c. 6.* *Diſt. 45. cum beatus.*

Cap. XX.

Ventilata eſt ratio octo principalium vitiorum, vt vnuſquiſque diuerſitatem illorum ſciret, & ab * illis Domino auxiliante ſe intellige- ** alias*

rent cuſtodire, & aliis prædicare. *Remen.c.13. Pœnit.Rom.tit.9.c.18. Burch.lib.19.c.97.Inopar. 15.c.109.decr.*

Cap XXI.

Quanam ætare à Deo iudicantur peccata? Reſpondeo, ex vniuſcuiuſque cognitione, & prudentia, illi quidem à decennio, hi vero à maiori ætate. *Timoth. Epiſcop. Alexand.c.18.*

Cap. XXII.

Octo ſunt principalia vitia, ſine quibus vix vllus inueniri poteſt; eſt enim gaſtrimargia, hoc eſt ventris ingluuies, ſecundo, fornicatio; tertio, acedia, ſiue triſtitia; quarto, auaritia; quinto vana gloria; ſexto, inuidia; ſeptimo, ira, octauo, ſuperbia, &c. *Theodulph. ad Presbyt. Aurelianen.c.31. Beda c.5. de remed.peccat. Caſſian. lib.5.cap.1. de inſtit. cœnobior. & collat.5.c.2.& 16. Pœnitent.Rom.tit.9.c.16.Burchar.lib.19.c.6.*

Cap. XXIII.

Septem modis peccata dimitti ſcripturæ
ſanctæ demonſtrant. Primo in baptiſmo, qui
propter remiſſionem peccatorum datus eſt.
Secundo per martyrium, iuxta illud quod ait
Pſal. 31. a. Pſalmiſta: Beatus, cui non imputabit Domi-
nus peccatum, &c. quia iuxta eiuſdem Dauid
ſententiam: Beati quorum remiſſæ ſunt ini-
quitates, & quorum tecta ſunt peccata: remit-
tuntur peccata per baptiſmum, teguntur per
Dan. 4. f. pœnitentiam, nō imputantur per martyrium.
Tertio per eleemoſynam, iuxta Danielem,
qui prophano Nabuchodonoſor Regi ait:
Eccleſ. 3. d. Peccata tua eleemoſynis redime, & iniquita-
tes tuas miſericordiis pauperum; & illud: Ig-
Luc.11. f. nem ardentem extinguit aqua, & eleemoſy-
na extinguit peccata; & Dominus in Euange-
lio: Verumtamen date eleemoſynam, & ecce
Luc.6.f. omnia munda ſunt vobis. Quarto ſi remittat
quis peccanti in ſe peccata ſua, iuxta illud: Di-
mittite, & dimittetur vobis, date, & dabitur
Mat. 6. b. vobis; & illud: Sic & pater veſter dimittet vobis
peccata veſtra, ſi remiſeritis vnicuique de cor-
dibus veſtris. Quinto ſi per prædicationem
ſuam quis, & per bonorum exercitium alios
ab errore conuertat, iuxta illud, quod ait Apo-
Iacob. 5. d. ſtolus: Quoniam ſi conuerti fecerit quis pec-
catorem ab errore viæ ſuæ, ſaluabit animam
eius à morte, & cooperiet multitudinem pec-
catorum. Sexto per caritatem, iuxta illud: Ca-
1. Pet. 4. b. ritas Dei cooperit multitudinem peccato-
rum, per Ieſum Chriſtum Dominum no-
ſtrum. Septimo per pœnitentiam, iuxta illud
Pſal. 31. a. quod ait Dauid: Conuerſus ſum in ærumna
mea dum configitur ſpina. *Theodulph. ad pres-
byt. Aurelianen. c.36.*

De idololatria, & apoſtaſia. Tit. II.

Vide lib. xi. tit. iv. & lib. xij. tit. iij. quibus adde.

CAPVT I.

NE commiſceamini fornicariis, non vtique fornicariis huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis ſeruientibus: alioquin debueratis de hoc mundo exiſſe. Nunc autem ſcripſi vobis, non commiſceri; ſi is, qui frater nominatur, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax; cum huiuſmodi nec cibum ſumere. *Paul.1.epiſt.ad Cor.c.5.num.9.*

Cap. II.

Nolite errare; neque fornicarij, neque idolis ſeruientes, neque adulteri, &c. regnum Dei poſſidebunt. *Paul.1.epiſt.ad Cor.c.6.num.9.*

Cap. III.

De iis, qui Chriſtianitatis bonum ſuſcipere renuunt, & idolis immolant, vel genua curuant, nihil aliud ſcribere poſſumus vobis, niſi vt eos ad fidem rectam monitis, exhortationibus, & ratione illos potius, quam vi, quod vane ſapiant, conuincatis; opera manuum ſuarum, & inſenſibilia elementa, cum ſint homines intellectuabiles, adorantes, immo dæmoniis ſuam ceruicem flectentes, & immolantes.
Nam vt Apoſtolus docet: Scimus, quoniam *1. Cor. 8.*
nihil eſt idolum, ſed quæ immolant gentes, dæmoniis immolant. Iam vero, ſi vos non audierint, cum eis nec cibos ſumere, nec vllam penitus communionem habere, ſed eos tanquam alienos, atque pollutos à veſtris obſequiis, & familiaritate remouere debetis; vt tali forte confuſione compuncti conuertantur, inſpirante Deo, ad ipſum, qui eſt verus, & non falſus Deus, &c. Nulla igitur cum iis, qui non credunt, idolaque adorant, miſcenda communio eſt. Porro illis violentia, vt credant, nullatenus inferenda eſt. Nam omne, quod ex voto non eſt, bonum eſſe non poteſt; ſcriptum
eſt enim: Volunrarie ſacrificabo tibi, &c. Pro- *Pſal. 53.*
pter conſcientiam magnopere idola colentium cauenda eſt omnino communio: nam qui idololatris communicant, ipſis idolis imo dæmoniis communicare videntur. Omnes e-
nim Dij gentium dæmonia. *Nicol. ad conſulta* *Pſal. 95.*
Bulga.c.41. Inopar.1.c.181.182. & par.11.c.85.86. decret.

Cap. IV.

Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod ſine idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in fine impartiendam eſſe illi communionem. *Eliber.c.6.*

Cap. V.

Admonere placuit fideles, vt quantum poſſunt, prohibeant, ne idola in domibus ſuis habeant; ſi vero vim metuunt ſeruorum, vel ſe ipſos puros conſeruent; ſi non fecerint, alieni ab Eccleſia habeantur. *Eliber.cap.41.*

Cap. VI.

Si quis idola fregerit, & ibidem fuerit occiſus; quia in Euangelio non eſt ſcriptum, neque inuenitur ab Apoſtolis vnquam factum, placuit in numerum eum non recipi marty-

CAP. VII.

Si in alicuius Preſbyterio, prædio, vel Epiſcopi territorio infideles aut faculas accenderint, aut arbores, fontes, vel ſaxa venerentur; ſi hæc eruere neglexerit, ſacrilegij ſe eſſe reum cognoſcat. Dominus autem, vel ordinator rei ipſius, ſi admonitus emendare noluerit, communione priuetur. *Arelat. ij. c. 23.*

CAP. VIII.

Idolorum reliquiæ per totam Africam deleantur, nam in multis locis maritimis, & poſſeſſionibus diuerſis hic error manet. Et templa eorum, quæ in agris, & occultis locis cum dedecore ſunt, deſtruantur de voluntate Imperatoris. *Carthag. c. 59. G. Carth. v. c. 15. L. Afric. cap. 25. L.*

CAP. IX.

Petatur ab Imperatoribus, vt reliquiæ idololatriæ non ſolum in ſimulachris, ſed in quibuſcumque locis, vel lucis, vel arboribus omnino deleantur. *Carthag. ca. 85. G. Carthag. v. c. 15. L. Afric. c. 15. L.*

CAP. X.

Placuit & illud aduerſus hæreticos, vel paganos, vel eorum ſuperſtitiones, vt legati miſſi de hoc glorioſo concilio quidquid vtile prouiderint, à glorioſiſſimis Principibus impetrent. *Milen. c. 11.*

CAP. XI.

Si neglexerint ſacerdotes, & iudices in loco ſui territorij idololatras perquirere, & exterminare; excommunicentur. Si domini extirpare hoc malum de poſſeſſione ſua neglexerint, & à familia prohibere, ab Epiſcopo communione pellantur. *Tolet. iij. c. 16.*

CAP. XII.

Si forſan Epiſcopus, aut Preſbyter, ſeu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifeſtiſſimum, ac probatiſſimum cuiuſpiam ſacrilegij facinus prænoſcens (*loquitur de iis, qui idola colunt, fonteſque, & arbores venerantur*) hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci ſui dignitate priuatus, anni vnius ſpatio erit ſub pœnitentia conſtitutus, loco ſuo in poſtmodum rediturus, &c. Si qui vero pro talium defenſione obſtiterint ſacerdotibus, aut iudicibus, vt ea nec emendent, vt debent; nec extirpent, vt condecet; & non potius cum eis exquiſitores, vltores, ſeu extirpatores tanti criminis extiterint; ſint anathema in conſpectu indiuiduæ Trinitatis: & inſuper ſi nobilis perſona fuerit, auri libras tres fiſco exſoluat; ſi inferior, centenis verberibus flagellabitur, ac turpiter decaluetur, & medietas rerum ſuarum fiſci iuribus applicabitur. *Tolet. xvj. c. 2.*

CAP. XIII.

Vnuſquiſque Epiſcopus in ſua parochia ſollicitudinem habeat, &c. vt populus Dei paganias non faciat, ſed vt omnis ſpurcitias gentilitatis abiiciat, & reſpuat, ſiue profana ſacrificia mortuorum, &c. ſiue, hoſtias immolatitias, quas ſtulti homines iuxta Eccleſias ritu pagano faciunt, &c. ſiue omnes, quæcumque ſunt paganorum obſeruationes; diligenter prohibeant. *Franc. ſyn.*

CAP. XIV.

Vnuſquiſque Epiſcopus in ſua parochia ſollicitudinem habeat, vt populus Chriſtianus paganiſmum non faciat. *Leſtion. ſub Pipino.*

CAP. XV.

Summo decertare debent ſtudio Epiſcopi, & eorum miniſtri, vt arbores dæmonibus conſecratæ, quas vulgus colit, & in tanta veneratione habet, vt nec ramum, vel ſurculum inde audeat amputare, radicitus exſcindantur, atque comburantur. Lapides quoque, quos in ruinoſis locis, & ſilueſtribus dæmoniorum ludificationibus decepti venerantur; vbi vota vouent, & deferunt, funditus effodiantur, atque in tali loco proiiciantur, vbi nunquam à cultoribus ſuis venerari poſſint. Omnibuſque annuntietur, quantum ſcelus ſit idololatria, & qui hæc (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quaſi Deum ſuum negat, & Chriſtianitati abrenuntiat, & talem pœnitentiam inde debet ſuſcipere, quaſi idola adoraſſet; omnibuſque interdicatur, vt nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquod munus pro ſalute ſua rogaturus alibi deferat, niſi ad Eccleſiam domino Deo ſuo, ſcriptum eſt enim: Vouete, & reddite Domino Deo veſtro. *Pſal. 75.* Nouimus ſiquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas ſuos interminatus eſt, qui in lucis ſacrificabant, & in excelſis immolabant. Si quis hoc transgreſſus fuerit, fidem perdidit, & eſt infideli deterior; *1. Tim. 5* & idcirco omnimodo à ſanctæ Eccleſiæ conſortio abſcindatur, & non, niſi digne pœnituerit, recipiatur. *Nannet. c. 20. Burc. lib. 10. c. 10.*

CAP. XVI.

Qui grauem neceſſitatem ex tormentis ſuſtinuerunt, & non ferentes labores ad negationem tracti ſunt, tribus annis ſint non recipiendi, & in duobus audiant, & cum tribus annis ſubſtracti fuerint ſic ad communionem admittantur. Qui autem ſine magna neceſſitate fidem in Chriſto prodiderunt, & dæmoniorum menſam attigerunt, & græca ſacramenta iurarunt, tribus quidem annis eiiciantur, duobus audiant, poſtquam autem in ſubſtratione tribus annis orauerint, & in aliis tribus fidelibus ad orationem ſe ſubſtrauerint, ſic admittantur ad boni communionem. *Baſil. ad Amphiloch. c. 80.*

CAP. XVII.

Quicumque Antiſtes huiuſmodi nefas agi (*hoc eſt idoli cultum exhiberi*) permiſerit, vel per actum in ſua diœceſi protinus abolere diſtulerit, à loci ſui officio pulſus vnius anni excurſu ſub pœnitentiæ maneat religatus lamento. *Tolet. xvi. in Tomo Regis.*

De excommunicatione, & aliis cenſuris in hæc vitia, vide lib. xxxvij. & ſeq.

De pœnis, quæ ſunt hæreticis conſtitutę. Tit. III.

Vide lib. xI. tit. v. & liij. potiſſimum.

CAPVT I.

INfames eſſe cenſemus omnes, qui ſuam, aut Chriſtianam præuaricantur legem, aut canonicam poſtponunt auctoritatem. *Nican. c.49. apud Iul. epiſt. 2. c. 13.*

Cap. II.

Qui per vniuerſam Prouinciam hæretici Meſſaliani, & Enthuſiaſtæ ſunt, vel de eius hæreſcos morbo ſuſpecti, ſiue clerici, ſiue laici ſint, conueniantur, & ſi quidem anathematizauerint iuxta ea, quę in prædicta ſynodo ſcripto pronuntiata ſunt in ſcriptis; ſi clerici fuerint, maneant clerici; ſin laici ad communionem admittantur. Quod ſi renuerint anathematizare, ſi Preſbyteri, vel diaconi fuerint, vel in alio quopiam gradu Eccleſiæ, excidant & à clero, & à gradu, & à communione: laici vero anathematizentur: conuicti quoque non permittantur habere monaſteria, vt ne zizania diffundantur, & creſcant. *Synod. Epheſ. in definitione contra Euchetas, ſiue Enthuſiaſtas. Refert vij. ſynod. actio. 1. poſt prin.*

Cap. III.

Hæreticos & docere, & diſcere interdicimus. *Synod. viij. ſub Hadria. ij. c. 9.*

Cap. IV.

De hare. c. 10. in 1. colle. In partibus Toloſanis damnanda hæreſis dudum emerſit, quæ more cancri paulatim ad vicina loca diffundens per Vaſconiam, & alias Prouincias quamplurimos iam infecit; quæ dum in modum ſerpentis infra ſuas reuolutiones abſconditur, quanto ſerpit occultius, tanto grauius* dominicam in ſimplicibus demolitur. Vnde contra eam Epiſcopos, & omnes Domini ſacerdotes in illis partibus commorantes vigilare præcipimus, & ſub interminatione anathematis prohibere, ne vbi cogniti fuerint illius hæreſis ſectatores, receptaculum quiſquam eis in terra ſua præbere, aut præſidium impartiri præſumat. Sed nec in venditione, aut emptione aliqua cum eis communio habeatur; vt ſolatio ſaltem humanitatis amiſſo, ab errore vitæ ſuæ reſipiſcere compellantur. Quiſquis autem contra hoc venire pertemptauerit; tamquam particeps iniquitatis eorum, anathemate feriatur. Illi vero, ſi deprehenſi fuerint, per Catholicos Principes cuſtodiæ mancipati omnium bonorum amiſſione mulctentur. Et quoniam de diuerſis partibus in vnum latibulum crebro conueniunt, & præter conſenſum erroris nullam cohabitandi cauſſam habentes, in vno domicilio cõmorantur; talia conuenticula & inueſtigentur attentius, & ſi inuenta fuerint, canonica ſeueritate vetentur. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 4.*

* Eccleſiã.

Cap. V.

Quia in Gaſconia, Allegeſio, & partibus Toloſanis, & aliis locis ita hæreticorum, quos alij Catharos, alij Patarenos, alij Publicanos, alij aliis nominibus vocant, inualuit damnata peruerſitas, &c. eos, & defenſores eorum, & receptores anathemati decernimus ſubiacere. Et ſub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra ſua tenere, vel fouere, vel negotiationẽ cum eis exercere præſumat. Si autem in hoc peccato deceſſerint, neq; ſub noſtrorum priuilegiorum cuilibet indultorũ obtentu, neque ſub alia quacumque occaſione aut oblatio fiat pro eis, aut inter Chriſtianos recipiant ſepulturam. De Brebantionibus, & Arrogenum Nauariis, Baſculis, Coterellis, & Triauerdinis, &c. Similiter conſtituimus, vt qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint per regiones, in quibus taliter debacchantur, in Dominicis, & aliis ſolemnibus diebus per Eccleſias publice denuntientur, & eadem omnino ſententia, & pœna cum prædictis hæreticis habeantur adſtricti; nec ad communionem recipiantur Eccleſiæ, niſi ſocietate illa peſtifera, & hæreſi abiuratis. Relaxatos autem ſe nouerint à debito fidelitatis, & hominij, ac totius obſequij, donec in tanta iniquitate permanſerint, quicumque illis aliquo pacto tenentur annexi. Ipſis autem, cunctiſque fidelibus in remiſſionem peccatorum iniungimus, vt tantis cladibus ſe viriliter opponant, & contra eos armis populum Chriſtianum tueantur: confiſcenturque eorum bona, & liberum ſit Principibus, huiuſmodi homines ſubiicere ſeruituti, &c. *Alex. iij. in conc. Later. c. 27.*

De hare. c. 8. Gre. ix. & in 1. col. c. 6.

cap. 7. de haret. in 1. colle.

Cap. VI.

Excommunicamus, & anathematizamus omnem hæreſim extollentem ſe aduerſus hanc ſanctam, orthodoxam, Catholicam fidem, quam ſuperius expoſuimus; condemnantes vniuerſos hæreticos, quibuſcumque nominibus cenſeantur, facies quidem habentes diuerſas, ſed caudas adinuicem colligatas; quia de vanitate cõueniunt in idipſum. Damnati vero præſentibus ſæcularibus poteſtatibus, aut eorum baliuis relinquantur animaduerſione debita puniendi, clericis prius à ſuis ordinibus degradatis, ita quod bona huiuſmodi damnatorum, ſi laici fuerint, confiſcentur; ſi vero clerici, applicentur Eccleſiis, à quibus ſtipendia perceperunt. Qui autem inuenti fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi iuxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtrauerint, anathematis gladio feriantur, & vſque ad ſatisfactionem condignam, ab omnibus euitentur; ita quod ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, ex tunc velut hæretici condemnentur. Moneantur autem, & inducantur, & ſi neceſſe fuerit, per cenſuram Eccleſiaſticam compellantur ſæculares poteſtates, quibuſcumque fungantur officiis, vt ſicut reputari cupiunt, & haberi fi-

De hare. c. 13. Gr. ix. & c. 3. eo. tit. in 4. col.

deles, ita pro defenſione fidei præſtent publice iuramentum, quod de terris ſuæ iuriſdictioni ſubiectis, vniuerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudebunt; ita quodammodo quandocumque quis fuerit in poteſtatem ſiue* ſpiritualem, ſiue temporalem aſſumptus hoc teneatur capitulum iuramento firmare. Si vero Dominus temporalis requiſitus, & monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit ab hæretica fœditate, per Metropolitanum, & cæteros, comprouinciales Epiſcopos excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc ſummo Pontifici, vt ex tunc ipſe vaſſallos ab eius fidelitate denuntiet abſolutos; & terram exponat Catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis ſine vlla contradictione poſſideant, & in fidei puritate conſeruent: ſaluo iure Domini principalis, dummodo ſuper hoc ipſe nullum præſtet obſtaculum, nec aliquod impedimentum opponat: eadem nihilominus lege ſeruata circa eos, qui non habent Dominos principales. Catholici vero, qui crucis aſſumpto charactere ad hæreticorum exterminium ſe accinxerint, illa gaudeant indulgentia, illoque ſancto priuilegio ſint muniti, quod accedentibus in terræ ſanctæ ſubſidium conceditur. Credentes vero, præterea receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum, excommunicationi decernimus ſubiacere, firmiter ſtatuentes; vt poſtquam quis talium fuerit excommunicatione notatus, ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo iure ſit factus infamis, nec ad publica officia, ſeu conſilia, nec ad eligendos aliquos ad huiuſmodi, nec ad teſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis, vt nec teſtandi liberam habeat facultatem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ipſi ſuper quocumque negotio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Quod ſi forte iudex extiterit, eius ſententia nullam obtineat firmitatem; nec cauſſæ aliquæ ad eius audientiam proferantur. Si fuerit aduocatus, eius patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inſtrumenta confecta per ipſum nullius penitus ſint momenti, ſed cum auctore damnato damnentur: & in ſimilibus idem præcipimus obſeruari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio deponatur, vt in quo maior eſt culpa, grauior exerceatur vindicta. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia denotati fuerint, euitare contempſerint, excommunicationis ſententia vſque ad ſatisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiuſmodi peſtilentibus Eccleſiaſtica ſacramenta, nec eos Chriſtianæ præſumant tradere ſepulturæ, nec eleemoſynas, aut oblationes eorum accipiant; alioqui ſuo priuentur officio, ad quod nunquam reſtituantur abſque indulto ſedis Apoſtolicæ ſpeciali. Similiter quilibet regulares, quibus hoc etiam infligatur, vt eorum priuilegia in illa diœceſi non ſeruentur, in qua tales exceſſus præſumpſerint perpetrare, &c. Adiicimus inſuper, vt quilibet Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, per ſe, aut per Archidiaconum ſuum, aut alias honeſtas, idoneaſque perſonas, bis, aut ſaltem ſemel in anno propriam parochiam, in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeat: & ibi tres, vel plures boni teſtimonij viros, vel etiam, ſi expedire videbitur, totam viciniam iurare compellat. Quod ſi quos ibidem hæreticos ſciuerit, vel aliquos occulta conuenticula celebrantes, ſeu à communi conuerſatione fidelium vita, & moribus diſſidentes, eos Epiſcopo ſtudeat indicare. Ipſe autem Epiſcopus ad præſentiam ſuam conuocet accuſatos, qui niſi ſe ab obiecto reatu purgauerint, vel ſi poſt purgationem exhibitam, in priſtinam fuerint relapſi perfidiam, canonice puniantur. Si qui vero ex eis iuramenti religionem obſtinatione damnabili reſpuentes, iurare forte noluerint, ex hoc ipſo tamquam hæretici reputentur. Volumus igitur, & mandamus, & in virtute obedientiæ diſtricte præcipimus, vt ad hæc efficaciter exequenda Epiſcopi per diœceſes ſuas diligenter inuigilent, ſi canonicam effugere voluerint vltionem. Si quis enim Epiſcopus ſuper expurgando de ſua diœceſi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit, vel remiſſus, cum id certis indiciis apparuerit, & ab Epiſcopali officio deponatur, & in locum ipſius alter ſubſtituatur idoneus, qui velit, & poſſit hæreticam confundere prauitatem. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 3.*

*perpetuam.

CAP. VII.

Hæretici omnes, & ſuſpecti, &c. nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi, &c. Omnibus quoque ſimiliter accuſandi, vel teſtificandi licentia denegetur, qui Chriſtianæ religionis, & nominis dignitatem neglexerint. *Eutych. epiſt. 2. in med.*

CAP. VIII.

Quod ab infidelibus, aut hæreticis factum fuerit, omnino caſſabitur. *Marcellin. epiſt. 2. in fin.*

CAP. IX.

Aliquanti Manichæi, qui ita ſe demerſerunt, vt nullum his auxiliantis remedium poſſet ſubuenire, ſubditi legibus ſecundum Chriſtianorum Principum conſtituta, ne ſanctum gregem ſua contagione polluerent, per publicos iudices perpetuo ſunt exilio relegati, & omnia, quæ tam in † ſcripturis quam in occultis traditionibus ſuis habent profana, vel turpia, vt noſſet populus quid fugeret, aut vitaret, oculis Chriſtianæ plebis certa manifeſtatione † propalauimus. *Anaſt.* † ſcriptis † probauimus.

epiſt. 1. *cap.* 3. *Leo epiſt.* 2. *ad Epiſcopos Italiæ, in princip.*

CAP. X.

24.q.1.c. 35. *Aut Celeſtinus.* Si quis ab Epiſcopo Neſtorio, aut ab aliis, qui eum ſequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus eſt ſeu Antiſtitis, ſeu clerici dignitate, hunc in noſtra communione, & durafſe, & durare manifeſtum eſt; nec iudicamus eum remotum, quia non poterat quemquam eius remouere ſententia, qui ſe iam præbuerat ipſe remouendum. *Celeſtin. epiſt. ad Ioan. Antioch. refert Nicol. epiſt. ad Michaëlem Imper. ante med. Iuo par.* 14. *cap.* 58. *decreti.* & *lib.* 5. *tit.* 5. *cap.* 11. *panor.*

CAP. XI.

24.q.1.c. 36. Apertæ ſedis noſtræ ſanxit auctoritas, nullum, ſiue Epiſcopum, ſiue clericum, ſeu profeſſione aliqua Chriſtianum, qui à Neſtorio, vel eius ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco ſuo, vel communione deiecti ſunt, vel deiectum, vel excõmunicatum videri; ſed hi omnes in noſtra communione, & fuerunt, & huc vſque perdurant: quia neminem vel deiicere, vel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. *Celeſtin. epiſt. ad clerum Conſtantinopolitan. in fine. refert Nicol. epiſt. ad Mich. Imper. ante med. Iuo lib.* 5. *tit.* 5. *cap.* 12. *panor.* & *par.* 14. *cap.* 59. *decreti.*

CAP. XII.

Clerici hęretici non ſolum ab ordine clericatus, ſed etiam ab vrbis habitatione pellãtur. *Leo epiſtula* 73. *in fine. ad Leonem Imperat.*

CAP. XIII.

Merito patres noſtri, ſub quorum temporibus hæreſis Priſcilliani nefanda prorupit, per totum mundum inſtanter egere, vt impius furor ab vniuerſa Eccleſia pelleretur; quando etiam Principes mundi ita hanc ſacrilegam amentiam deteſtati ſunt, vt auctorem eius, ac pleroſque diſcipulos legum publicarum enſe proſternerent, &c. Et profuit diu iſta diſtrictio Eccleſiaſticæ lenitati, quę etſi ſacerdotali contenta iudicio cruentas refugit vltiones, ſeueris tamen Chriſtianorum Principum conſtitutionibus adiuuatur, dum ad ſpiritale nonnumquam recurrunt remedium, qui timent corporale ſupplicium. *Leo epiſt.* 91. *ad Turibium Epiſcopum. in princip.*

CAP. XIV.

Hæretici non poſſunt eſſe iudices. *Gelaſ. in tomo de anathemate, cuius initium eſt: Ne forte in fine.*

CAP. XV.

Præcipimus, vt præfatum hæreticum (*loquitur de quodam Armenio heretico*) qui manus noſtras, iudicium ſuæ perfidiæ formidans ſuffugit, diligenter exquiras, & ſolerter examines. Si igitur illum reſipuiſſe, & ad Catholicam fidem rediiſſe intelligentiæ tuæ conſtiterit; ſane edoctum, & confirmatum, ac in nullo lęſum dimittas incolumem. Si vero nondum ad matris Eccleſiæ gremium, & rectam fidem, de ſui erroris grauitate conuerſus fuerit, ad ſanæ doctrinæ conſilium per pœnitentiæ tramitem eum redire commonendo procures. Quod ſi veris rationibus, & ſalubribus monitis tuis Diabolico ſpiritu induratus acquieſcere, & ſinceris intellectibus fidei conſentire noluerit, ne rabies illius ignaros lateret, & ſic incautos valeat lædere; iubemus, vt eum facias perfidiæ nota in aperto ſignari; & deinde ex toto Archiepiſcopatu tuo ipſum expulſum, hæreſim eius cunctis detegendo, vbique quantum potes, vt apoſtatam, & Chriſtianæ vnitatis inimicum non deſinas perſequi. *Greg. vij. lib.* 7. *regiſt. epiſt.* 27.

CAP. XVI.

Non concedendum hæreticis ingreſſum domus Dei in hęreſi permanentibus. *Laod. cap.* 6.

CAP. XVII.

Petendum, vt illam legem, quæ à religioſæ memoriæ eorum patre Theodoſio de auri libris decem in ordinatores, vel ordinatos hæreticos, ſeu etiam in poſſeſſores, vbi eorum congregatio deprehenditur, promulgata eſt, ita deinceps confirmari præcipiant, vt in eos valeat, contra quos propter eorum inſidias Catholici prouocati, conteſtationem depoſuerunt, vt hoc ſaltem terrore à ſchiſmatica, vel hæretica prauitate deſiſtant, qui conſideratione æterni ſupplicij emendari, corrigiq; diſſimulant. Petendum etiam, vt lex, quæ hæreticis, vel ex donationibus, vel ex teſtamentis aliquid capiendi, vel relinquendi denegat facultatem, ab eorum quoque pietate hactenus repetatur, vt eis relinquendi, vel ſumendi ius adimat, qui pertinaci furore cæcati in Donatiſtarum errore perſeuerate voluerint. *Afric. cap.* 60. *vide Theodoſ. cod. lib. xvi. tit. v. l. ſi qui.* 7. & *ſeq. Cod. Iuſtin. lib.* 1. *tit. v. l. Manichæ.* 4.

CAP. XVIII.

Syricius conſtitutum fecit de omni Eccleſia, & contra omnes hæreſes, & diſperſit per vniuerſum mundum, ac per omnes prouincias, vt in omni archiuio Eccleſiæ conſeruaretur, ob oppugnationem contra omnes hæreſes, &c. Hic inuenit Manichæos, quos in exilio deportauit, & hoc conſtituit, vt non participarent cum fidelibus communionem: quia ore polluto non licet ſanctum corpus Domini † conuexari. Hic quoque conſtituit, † *vexare.* vt ſi quis conuerſus de Manichæis, rediret ad Eccleſiam, nullatenus communicaret, niſi tantum relegationi monaſterij diebus vitæ teneretur obnoxius, vt ieiuniis, & orationibus maceratus, probatus ſub omni examinatione,

vſque ad vltimum diem tranſitus ſui humanitate Eccleſiæ viaticum ei largiretur. *Ex Pontif. in Syric.*

CAP. XIX.

Innocentius multos Cataphrygas inuenit, quos in exilio* monaſterij relegauit. *Ex Pontif. in Innocen.* * monaſteriis.

CAP. XX.

Gelaſij temporibus inuenti ſunt Manichæi in vrbe Roma, quos in exilio deportari præcepit; quorumcumque codices ante fores baſilicæ ſanctæ Mariæ incendio concremauit. *Ex Pontif.*

CAP. XXI.

Hormiſda inuenit Manichæos, quos etiam diſcuſſos cum examinatione plagarum exilio deportauit; quorum codices ante fores Baſilicæ Conſtantinianæ incendio concremauit. *Ex Pontif.*

De excommunicatione, aliiſque cenſuris in hæreticos, eorumque fautores, vide lib. xxxviii. & ſequentib.

De ſeruantibus traditiones gentilium, & de ſuperſtitioſis. Tit. IV.

CAPVT I.

26.q.7.c.14. † brumā forte. SI quis Kal. Ianuarias, & † broma colere præſumpſerit, aut menſas cum dapibus in domibus præparare, & per vicos, & plateas cantiones, & choros ducere, quod maxima iniquitas eſt coram Deo; anathema ſit. *Zacha. in ſyno. Rom. cap. 9. Burch. lib. 10. cap. 16. Iuo par. 11. cap. 43. decret.*

CAP. II.

Gentilitatis ritum abiicite, & populum vobis à Deo commiſſum piis admonitionibus edocete, & à ſacrificiis mortuorum omnino deuitate. *Greg. iii. epiſt. 3. in med.*

CAP. III.

De auguriis, & phylacteriis in vrbe Roma prohibitis. *Zachar. ep. 6. poſt med.*

CAP. IV.

Porro diciris, quod affirment Græci dicentes, quod nullo modo in quarta, & ſexta balneari debeatis: de quo id nos è contra, vobis conſulentibus reſpondemus, quod beatus Papa Gregorius, & Anglorum gentis Apoſtolus Romanis de Dominico die ſermone quodam habito prædicaſſe legitur; ait enim: Ad me perlatum eſt, vobis à peruerſis hominibus eſſe prædicatum, vt Dominico die nullus debeat lauari: Et quidem ſi pro luxu animi; atque voluptate quis lauari appetit, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedimus; ſi autem pro neceſſitate corporis, hoc nec Dominico die prohibemus. Scriptum quippe eſt; Nemo carnem ſuam odio habuit, ſed nutrit, & fouet eam, & rurſum ſcriptum. Carnis curam ne feceritis in concupiſcentiis. Qui igitur carnis curam in cōcupiſcentiis fieri prohibet, profecto in neceſſitatibus concedit. Nam ſi Dominico die corpus lauare peccatum eſt; lauari ergo die eodem nec facies debet; ſi autem hoc in corporis parte conceditur, cur hoc exigente neceſſitate toto corpori negetur? Itaque quod hic præſul eximius, & ſuauiſſimus Doctor in Dominico die, qui cæteris diebus venerabilior eſt, conceſſit, nos quoque in quarta, & ſexta feria non negamus: hanc videlicet diſcretionem ſeruantes; vt ſiquidem pro luxu animi, atque voluptate quis lauari appetat, hoc fieri nec reliquo quolibet die concedamus; ſi autem pro neceſſitate corporis, hoc nec quarta, nec ſexta feria prohibemus. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 6. Greg. lib. 11. epiſt. 3. ciuibus Romæ.*

(Margin: De conſ. d.3.c.12. Peruenit. — ad Epheſ. 5. — ad Rom. c.13.)

CAP. V.

Noſſe cupitis, ſi licet alicui ſabbato, vel dominico laborationem aliquam exercere. De hoc ſanctus Papa Gregorius Romanos alloquens ait: [Peruenit ad me quoſdam peruerſi ſpiritus homines parua inter vos aliqua, & ſanctæ fidei aduerſa ſeminaſſe, ita vt die ſabbato aliquid operari prohiberent. Quos quid aliud niſi Antichriſti prædicatores dixerim, qui veniens diem ſabbatum, atque dominicū, ab omni faciet opere cuſtodiri: quia enim mori ſe, & reſurgere ſimulat, haberi in veneratione vult dominicum diem; & quia Iudaizare populum compellit, vt exteriorem ritum legis reuocet, & ſibi Iudæorum perfidiam ſubdat, coli vult ſabbatum. Hoc enim quod per Prophetam dicitur; Ne inferatis onera per portas veſtras die ſabbati, tamdiu teneri potuit, quamdiu legem licuit iuxta litteram cuſtodiri. At poſtquam gratia omnipotentis Dei Domini noſtri Ieſu Chriſti apparuit, præcepta legis, quæ per figuram dicta ſunt, iuxta litteram ſeruari non poſſunt. *Nicol. ad conſul. Bulg. c. 10. Greg. l. 11. reg. epiſt. 3.*

(Margin: de conſ. d.3.c.12. — Ier.17.c.)

CAP. VI.

Conſulitis, ſi debeatis, quando nuntius venerit, vt ad præliandum pergatur, mox proficiſci, an ſit aliqua dies, in qua non oporteat ad præliandum exire. In quo reſpondemus; Non eſt vlla dies in quibuſcumque negotiis incipiendis, vel exercendis penitus obſeruanda, præter, ſi nimia non vrgeat neceſſitas, ſupra memoratos dies celeberrimos, & omnibus venerabiles chriſtianis; non quo vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non ſit in diebus ſpes noſtra ponenda, nec à diebus, ſed à Deo ſolo viuo, & vero ſalus omnis penitus expectanda; ſed quod ſi ineuitabilis neceſſitas non eſt, vacandum eſt in his ſolito ſtudioſius orationi, & tantæ feſtiuitatis myſteria frequentanda. *Nicol. ad conſul. Bulg. c. 34.*

CAP. VII.

Si die dominico, vel cæteris feſtis diebus quando neceſſitas vrget, liceat, ambulare, vel ad bellandum procedere, ex triceſimo quarto capitulo harum reſponſionum noſtrarū pote-

ſtis aduertere. *Nicolaus ad conſulta Bulgar. cap.* 36.

Cap. VIII.

Græcos vetare perhiberis, eunuchos animalia veſtra mactare, ita vt eum, qui ex animalibus ab illis occiſis comederit, graue commiſiſſe peccatum affirment. Sed nobis valde abſonum eſt, & adhuc friuolum ſonat, quod dicitur. Porro quia ratiocinationem iſta dicentium non audimus, nihil interim de aſſertione nondum plene cognita decernere definiriue valemus. Vnum tamen ſcimus, quoniam ſi eunuchi pręcepta Dei cuſtodierint, ad regnũ cęleſte percipiendum, nihil eis obeſſe poterit membrorum detruncatio. *Nicol. ad conſul. Bulgar. cap.* 57.

Cap. IX.

Refertis, quod lapis inuentus ſit apud vos, antequam Chriſtianitatem ſuſcepiſſetis, de quo ſi quis ob aliquam infirmitatem quid accipiat, ſoleat aliquotiens remedium corpori ſuo præbere, aliquotiens vero ſine profectu remanere. Quod vtique etiam de illo lapide, quid nunquam ſumentibus, quotidie certum eſt euenire: videlicet, vt alij quidem ab ægritudine ſua remedium ſanitatis accipiant, alij vero infirmitate tabeſcant. Quamobrem nos vobis conſulentibus, vtrum de cætero ſit agēdum, an reſpuendum; reſpondemus, & decernimus, quatenus omnis eiuſdem lapidis ſumptus penitus prohibeatur, & omnimodis refu-

Pſ. 117. tetur, & in ſolo illo lapide Domino noſtro Ieſu Chriſto, quem reprobauerunt ædificantes, hic factus eſt in caput anguli, ſpes totius ſalutis humanæ ponatur. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap.* 62.

Cap. X.

Refertis, quod Græcorum quibuſdam codicem accipientibus in manibus clauſum, vnus ex eis accipiens paruiſſimam particulam ligni, hanc intra ipſum codicem condat: & ſi vndecumque aliqua vertitur ambiguitas, per hoc affirment ſcire ſe poſſe, quod cupiunt. Vos vero conſulitis, ſi ſit hoc tenendum, an reſpuendum. Vtique reſpuendum; ſcriptum eſt

Pſ. 39. enim; Beatus vir, cuius eſt nomen Domini ſpes eius, & non reſpexit in vanitates, & inſanias falſas. *Nicol. ad conſulta Bulgarorum. cap.* 77.

Cap. XI.

Perhibetis, quod moris ſit apud vos, infirmis ligaturam quandam ob ſanitatem recipiendam ferre pendentem ſub gutture: requiritis, ſi hoc agi nos de cætero iubeamus. Quod non ſolum agi non iubemus, verum etiam, ne fiat, modis omnibus inhibemus, huiuſmodi quippe ligaturæ phylacteria dæmoniacis ſunt inuenta verſutiis, & animarum hominum eſſe vincula comprobantur; ac ideo his vtentes anathemare Apoſtolica decreta perculſos ab Eccleſia pelli præcipiunt. *Nicol. ad conſul. Bulgar. cap.* 79.

Cap. XII.

Qui cereos per diem in cœmeterio incenderit, arceatur ab Eccleſiæ communione. *Elib. cap.* 34. *paganorum fortaſſe ſuperſtitionem coërcet.

Cap. XIII.

Non oportet cum paganis feſta celebrare, & communicare impietati eorum. *Laodicen. cap.* 39.

Cap. XIV.

Ne quis ieiunet die dominica cauſſa temporis, aut perſuaſionis, aut ſuperſtitionis. *Cæſar. cap.* 2. *De conſ. d.* 3. *c.* 15.

Cap. XV.

Si quis Chriſtianus, vt eſt gentilium conſuetudo, apud cuiuſcumque feræ, vel pecudis exta, inuocatis inſuper nominibus paganorum, fortaſſe iurauerit; ſi ſe ab hac ſuperſtitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, à conſortio fidelium, vel Eccleſię communione pellatur. *Aurel.* 4. *c.* 16.

Cap. XVI.

Sunt qui Kalen. Ianuarij colunt; cum Ianus homo gentilis, & Rex fuerit, Deus eſſe nō potuit, &c. Sunt etiam, qui in feſtiuitate cathedræ Domini Petri Apoſtoli cibos mortuis offerunt, & poſt miſſas, redeũtes ad domos proprias, ad gentilium reuertuntur errores; & poſt corpus Domini, ſacratas dæmoni eſcas accipiunt, &c. Quemcumque in hac fatuitate paſtores, atque presbyteri perſiſtere viderint, vel neſcio quas ad petras, aut arbores, aut ad fontes deſignata loca gentilium perpetrare, quæ ad Eccleſiæ rationem non pertinent, eos ab Eccleſia ſancta (*hac*) auctoritate appellant, nec participare ſancto altario permittant, qui gentilium obſeruationes cuſtodiunt. Quid enim Dæmonibus cum Chriſto commune? 1. Cor. 12. cum magis ſumendo † iudicium, delicta videatur addere, quam purgare? *Turon.* 2. *c.* 23. † cibum al.

Cap. XVII.

Ad nos peruenit, quoſdam de populis catholicæ fidei, execrabili ritu, die quinta feria, quæ dicitur Iouis, excolere, & operationem non facere; quam rem pro Dei timore execrantes, & blaſphemantes, quicumque ab hac die præter feſtiuitates in eo die venientes, auſus, vel auſa fuerit vacare, & operam non facere; ſi ingenuus eſt, aut ingenua de Eccleſia repellendus, & ſub pœnitentia mittendus anno vno, & eleemoſyna, & fletu ſatisfaciat, vt ei Dominus ignoſcat. Si ſeruus, aut ancilla fuerit † contenta flagella correcti Domino conſignentur, & vltra talia eos obſeruare non pręſumant. *Narbon. c.* 15. † centena f.

Cap. XVIII.

Non liceat Kal. Ianuarij † vecolo, aut ceruolo facere, vel ſternas diabolicas obſeruare. Sed in ipſa die ſic omnia beneficia tribuentur ſicut, & reliquis diebus. *Antiſiod. c.* 1. † vitulo f.

Cap. XIX.

Non liceat † compenſas in domibus propriis, nec vigilias in feſtiuitates ſanctorum facere, nec inter ſentes, aut arbores ſacri vos † conuentus.

vel ad funtes vota exoluere: ſed quicumque votum habuetit, in Ecclesia vigilet, & marriculæ ipſum votum, aur pauperibus reddat, nec ſubtilia, aut pede, aut homiuem liuco fieri penitus præſumat. *Antiſiod.c.3.*

CAP. XX.

Kalend. vota, & brumalia, & Kaleudarum
†Maij. †Martij conuentum ex chriſtianorum republ. tollimus: item mulierum publicas ſaltationes, & quæ nomine falſorum Deorum gentilium ex viris, vel mulieribus fiunt choreæ, & feſta. Quæ omnia aliena ſunt chriſtianis. Nemo etiã vir mulieris ſtulam induat, nec mulier viri, neque perſonas canonicas, vel ſatyticas, vel tragicas induat: neque Dionyſii numiue exclamato vuas exptimant: neque dum vinum in cuppis diffundunt, riſum moueant ignurantiæ, vel ſtultitiæ prætextu dæmouiaco modo operantes. Qui fecerint clerici depunantur, laici excommunicentut: *Trul.c.62.*

CAP. XXI.

Incendia, quæ ante domos, vel officinas in Neomeniis quidam ponunt, & ſuper ea veteri more tranſiliunt, ceſſare iubemus. Quiſquis tale fecetit, clericus deponatur, laicus excum-
4. Reg. 21. municetut. Scribitur enim quarto Regum Manaſſem altare ædificaſſe militiæ cæli, &c. *Trul.c.65.*

CAP. XXII.

Qui iutant, vt gentiles, pœnitentia canon coërcet, nos excommunicatione. *Trul.c.95.*

CAP. XXIII.

Vnuſquiſque Epiſcupus in ſua parochia ſolicitudinem habeat, adiuuante Graphione, qui defenſor Eccleſiæ eſt, vt populus Dei pagauias non faciat. Sed vt omnes ſpurcitias gentilitatis abiiciat, & reſpuat, ſiue profana ſacrificia murtuorum, ſiue ſortilegos, vel diuinos, ſiue phylacteria, & augutia, ſiue incantationes, ſiue hoſtias immolatitias, quas ſtulti homines iuxta Eccleſias ritu pagano faciunt, ſub uumine ſanctorum martyrum, vel confeſſorum, Deum, & ſuos ſanctos ad iracundiam prouocantes: ſiue illos ſacrilegos ignes, quos nedfri vocant, ſiue omnes, quæcumque ſunt paganorum obſeruatiunes, diligenter prohibeant. *Franci.ſyn.*

CAP. XXIV.

26. q. 7. c.15. Admoneaut ſacerdotes fideles populos, vt nouerint magicas artes incantationeſque quibuſlibet infirmitatibus hominum nihil poſſe remedij conferre, non animalibus languentibus, claudicantibuſue, vel etiam moribundis quidquam mederi, non ligaturas oſſium, vel herbarum cuiquam mortalium adhibitas prodeſſe: ſed hæc eſſe laqueos, & inſidias antiqui hoſtis, quibus ille perfidus genus humanum decipere nititur. *Turon. ſub Carolo. ca. 42.*
De celeb. miſſ.c.2. *Burch.l.10.c.40. Iuo par.11.c.65.*

CAP. XXV.

Gregor. c.2. de ſuffrag. in 2. coll. Quidam laicorum, & maxime matronæ habent in conſuetudine, vt per ſingulos dies audiant Euangelium: In principiu erat Verbum & miſſas peculiares; hoc eſt, de ſancta Trinirate, aut de ſancto Michaële. Et ideo ſancitum ẽſt in eodem concilio, vt hoc vlterius non fiat, niſi ſuo tempure, & niſi aliquis fidelium audire velit pro reuerentia ſanctæ Trinitatis, non pro aliqua diuinatioue, &c. *Salegunſt. ca. 10. poſt Burch. decretum. Iuo par. 15. ca. 176. decret.*

CAP. XXVI.

Non liceat chriſtianis, prandia ad defun- De conſe.
ctorum ſepulchra deferre, & ſacrificate mor- d.1.c.29.
tuis. *Mart. Brac.c.69. Burch.l.10.c.38. Iuo par.11. c.63 decr.* in fin.

CAP. XXVII.

Non liceat chtiſtiauis tenere traditiones 26.q.5.c.
gentilium, & obſeruare, & colere elementa. 3.
Mart. Braccar. cap. 73. Raban. cap. 24. de pœnitent. Burchard. lib.10. ca. 13. Iuo par.11. ca. 40. decret.

CAP. XXVIII.

Nun liceat iniquas obſeruationes agete 26.q.7.
diebus Kaleudarum, & otiis vacare gentili- c.13.
bus, neque lauto, aut viriditate arborum cingere domos. Omnis hæc obſeruatio paganiſſima eſt. *Mart. Brach. c. 74. Raban. ca. 24. de pœnitent. Burchard. lib.10.c.15. Iuo par.11.c.42. decreti.*

CAP. XXIX.

Non liceat mulieres chriſtianas aliquam 26. q. 5.
vanitatem in ſuis lanificiis obſeruare, ſed c.3. in fin.
Deum inuocent adiutorem, qui eis ſapientiam texendi donabit. *Mart. Brac.c.76. Burch. lib.10. ca.19. Iuo par.8. ca.330. & par.11. ca.46. decret.*

De ieiunio diei Dominici prohibito, vide lib. xx. de paſchate, & diebus feſtis. tit. xiij.

De auguriis, & aliis diuinationum generibus. Tit. V.

CAPVT I.

SI quis ariolos, aruſpices, incantatores ob- 26. q. 5.
ſeruauetit, aut phylacteriis vſus fuetit, c. 1.
anathema ſit. *Greg. ij. in ſynod. Rom.c.12. Burch. lib.10. ca.23. Iuo lib. 8. tit.5.c.1. panor. & par.11.c.1. decret.*

CAP. II.

Hætetici omnes, & ſuſpecti, & excommu- 2. q. 8. c.
nicati, homicidæ quoque, atque malefici, &c. 3. in fin.
ſeu qui ad ſortilegos, magoſque cuncurrerint, nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi. *Eutych. epiſt. 2. ante med. Iuo par.6.c.333. decret.*

CAP. III.

Contta idolorum cultores, vel aruſpices, 26. q. 5.
atque ſortilegos fraternitatem veſtram vehe- c. 10.
mentius paſtorali hortamur inuigilare cuſtodia, atque publice in populo coutra huius rei viros ſermunem facete, eoſque à tanti labe ſacrilegij, & diuini intentione iudicij, & præſentis vitæ periculo adhortatione ſuaſoria

reuocare. Quos tamen ſi emendare ſe à talibus, atque corrigere nolle reperteris, feruenti comprehendere zelo te volumus; & ſiquidem ſerui ſunt, verberibus, cruciatibuſque, quibus ad emendationem peruenire valeant, caſtigare: ſi vero ſunt liberi, incluſione digna, diſtrictaque ſunt in pœnitentiam redigendi; vt qui ſalubria, & à mortis periculo reuocantia audire verba contemnunt, cruciatus ſaltem eos corporis ad deſideratam mentis valeat reducere ſanitatem. *Gregor. lib. 7. epiſt. 66. ad Ianuarium Epiſcopum Caralitanum. Burchard. lib. 10. ca. 3. Iuo par. 11. ca. 32. & 95. decreti. Cæſar. lib. 8. ca. 91.*

CAP. IV.

26.q.5.c. 8. Peruenit ad nos, quod quoſdam incantatores, atque ſortilegos fueris inſecutus; & omnino nobis ſollicitudinem, zelumque tuum gratum fuiſſe cognoſcas, &c. Et ideo ſtudij tui ſit, ſollicite quærere, & quoſcumque huiuſmodi Chriſti inimicos inueneris, diſtricta vltione corrigere. *Gregor. li. 9. epiſt. 47. Hadriano notario. Burch. li. 10. c. 4. Iuo par. 11. c. 33. decreti.*

CAP. V.

Diuinos, vel ſortilegos, ſacrificia mortuorum, vel lucorum, vel fontium auguria, vel phylacteria, vel incantatores, & veneficos, id eſt maleficos, & obſeruationes ſacrilegas, quæ in veſtris finibus fieri ſolebant, omnino reſpuentes tota mentis intentione ad Dominum conuertimini, &c. *Gregor. iij. epiſtula 1. in medio.*

CAP. VI.

De Kalendis Ianuariis, vel cæteris auguriis, phylacteriis, & incantationibus, vel aliis diuerſis obſeruationibus, quæ gentili more obſeruari dixiſti, apud beatum Petrum Apoſtolum, vel in vrbe Roma; hoc à nobis, & omnibus chriſtianis deteſtabile, & pernicioſum *Leu. 19.* eſſe iudicamus, dicente Deo: Non augurabimini, nec obſeruabis ſomnia; & iterum; *Num. 22.* Non eſt augurium in Iſrael: nec obſeruatio in domo Iacob. Ita & à nobis cauendum eſſe cenſemus, vt nullis auguriis, vel obſeruationibus attendamus, quia omnia hæc abſciſſa eſſe à patribus ſumus edocti, &c. & nos ea amputauimus, &c. & ſanctæ recordationis prædeceſſoris, atque nutritoris noſtri Domini Gregorij Papæ conſtitutione omnia hæc pie, ac fideliter amputata ſunt, &c. *Zachar. ep. 6. poſt med.*

CAP. VII.

Qui diuinationes expetunt, ſub regula quinquennij iaceant. Vnde ad illorum ſimi- *26.q.5. c.7.* litudinem. [Sortes, quibus vos cuncti in veſtris diſcriminatis iudiciis, nihil aliud, quam quod illi patres damnarunt, diuinationes, & maleficium eſſe decernimus. Quamobrem volumus illas omnino damnari, & vltra inter chriſtianos nolumus nominari, & vt abſcindantur ſub anathematis interdicto præcipimus. *Leo iv. in epiſt. ad Epiſcopos Britanniæ c. 4. Rab. c. 23. de pœnit. Burc. li. 10. c. 27. Iuo l. 8. tit. 6. c. 1. pan. & par. 11. c. 48. decreti.*

CAP. VIII.

Defertis, quod ſoliti fueritis, quando in prælium progrediebamini, dies, & horas obſeruare, & incantationes, & ioca, & carmina, & nonnulla auguria exercere; & inſtrui deſideratis, quid nunc vobis agendum ſit. De quo nos neceſſario vos inſtrueremus, niſi ſuper hoc vos diuinitus inſtructos contueremur; ſuper diuinum enim fundamentum nos ædificare quidquam non poſſumus. Igitur cum in prælium proficiſci diſponitis, quod ipſi commemoraſtis agere, in Dei nomine non omittite: id eſt, ad Eccleſias ire, orationes peragere, &c. Nam illa, quæ commemoraſtis, id eſt diei, & horæ obſeruationes, incantationes, ioca, & iniqua carmina, atque auguria; pompæ, ac operationes diaboli ſunt, quibus, Deo gratias, iam in baptiſmate abrenuntiaſtis, & hæc cum veteri homine, & actibus eius, quando nouum induiſtis, omnino depoſuiſtis. *Nicol. ad conſul. Bulgar. c. 35.*

CAP. IX.

Qui auguria, auſpicia, ſomnia, diuinationes *26.q.5.c.* ſecundum morem gentilium obſeruant, aut *2. qui diuinationes, &c.* in domos ſuas huiuſmodi homines introducunt in exquirendis aliquibus arte malefica, *3. non liceat.* aut vt domos ſuas luſtrent, confeſſi quinquennio pœnitentiam agant ſecundum regulas antiquitus conſtitutas. *Ancyr. ca. 24. G. 23. L. Leo iv. ad Epiſc. Britan. c. 4. conc. Troſl. c. 15. Mart. Brac. c. 71. Raban. c. 23. de pœnit. Capit. lib. 7. c. 21. in addit. prioribus Burch. l. 10. c. 5. Iuo l. 8. tit. 5. c. 2 panorm. & par. 11. c. 2 decret. & pœnit. Rom. tit. 6. ca. 1. & 20.*

CAP. X.

Augur, aut pantomimus, ſi ad artes ſuas reuertantur, proiiciantur ab Eccleſia. *Eliber. c. 62.*

CAP. XI.

Non oportet clericos, magos, vel augures, *26.q.5.* aut incantatores eſſe, aut mathematicos, aut *c. 4.* aſtrologos, aut phylacteria facere, quæ animarum vincula ſunt. Si fecerint, ab Eccleſia eiiciantur. *Laod. c. 36. Agath. c. 68. vbi deeſt math. aut aſtrolog. Mart. Brac. c. 61. Capit. li. 1. c. 21. Raban. c. 23. de pœnit. Iuo l. 8. tit. 5. c. 3. pan. & par. 11. c. 3. decreti.*

CAP. XII.

Auguriis, vel incantatoribus ſeruientem à *26.q.5.c.* conuentu Eccleſiæ ſeparandum, ſimiliter & *11.* ſuperſtitionibus iudaicis, vel feriis inhærentem. *Carthag. iv. c. 89. Burc. lib. 16. ca. 7. Iuo lib. 8. tit. 6. c. 4. panorm. & par. 11. c. 35. decret. Tarrac. lib. 4. ca. 73.*

CAP. XIII.

Si quis aſtrologiæ, vel matheſi exiſtimat eſſe credendum, anathema ſit. *Toletan. 1. in fine.*

Cap. XIV.

5.5.6. Aliquanti clerici, ſiue laici ſtudent auguriis, & ſub nomine fictæ religionis, quas ſanctorum ſortes vocant, diuinationis ſcientiam profitentur, aut quarumcunque ſcripturarum inſpectione futura promittunt: in hoc quicumque clericus, vel laicus detectus fuerit, vel conſulere, vel docere, ab Eccleſia habeatur extraneus. *Agath.c.42.Venet.c.16. Raban.c.23. de pœnit. Iuo l. 8.tit.6.c.1.pan.& par.11.c.4.decreti. Burc.l.10.c.27.*

Cap. XV.

26.q.5.c.9. Si quis clericus, vel monachus, vel ſæcularis diuinationem, vel auguria crediderit obſeruanda, vel ſortes, quas mentiuntur eſſe ſanctorum, cum iis, qui eis crediderint, ab Eccleſiæ communione pellantur. *Aurel.c.32.*

Cap. XVI.

Si qui viri, ac mulieres diuinatores, quos dicunt eſſe caragios, atque ſorticularios, in cuiuſcumque domo Gothi, Romani, Syri, Græci, vel Iudæi fuerint inuenti, aut quis auſus fuerit amodo in eorum vana crimina interrogare, & non hoc voluerit annunciare; pro hoc quod præſumpſit, non ſolum ab Eccleſia ſuſpendatur, ſed etiam ſex auri vncias Comiti ciuitatis inferat. Illi vero, qui tali iniquitate repleti ſunt, & ſortes, & diuinationes faciunt, & populum præuaricando ſeducunt, vbi inuenti, vel inuentæ fuerint, ſeu liberi, ſeu ſerui, vel ancillæ ſint, grauiſſime publice fuſtigentur, & venundentur, & pretia ipſorum pauperibus erogentur. *Narbon.c.14.*

Cap. XVII.

Non liceat ad ſortilegos, vel auguria reſpicere, nec ad characteres, nec ad ſortes, quas ſanctorum vocant, vel quas de ligno, aut de pane faciunt, aſpicere: ſed quæcumque homo facere vult, omnia in nomine Domini faciat. *Antiſiod.c.4.*

Cap. XVIII.

26.q.5.c.5. Si quis Epiſcopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aut aruſpices, aut ariolos, auguses, vel ſortilegos, vel eos qui profitentur artem magicam, aut aliquem eorũ ſimilia exercentem conſuluiſſe fuerit deprehenſus: ab honore dignitatis ſuæ depoſitus, monaſterij cenſuram excipiat, ibique perpetuæ pœnitentiæ deditus ſcelus admiſſum ſacrilegij ſoluat. *Tolet.iv.c.28.Raban.c.23.de pœnit. Burch.li.10.ca.48. Iuo l.3.tit.15.c.3.& li.8.tit.5.c.4.pan.& par.51.c.5.& c.73.decreti.*

Cap. XIX.

1.Cor.6. Dicente Apoſtolo, adhærens Domino vnus ſpiritus eſt cum eo, qui cum eius aduerſario habitat vnus fit cum illo aduerſario. Qui igitur dæmonia ſe habere fingunt, & ſuis moribus illos ſimulant, iubemus eos illis pœnis, & rationibus puniri, vti vere dæmonia habentes. *Trul.c.60.*

Cap. XX.

Qui ſe vatibus dedunt, vel centurionibus quibuſdam, vel his ſimilibus, vt ab eis diſcant, quæ ignorant, iuxta antiquas patrum definitiones, pœniteant ſex annis. Item qui vrſas ſeruant, vel alia animalia ad luſum, & læſionem ſimplicium, & fortunam, & fatum, & genealogiam, & qui horum verborum multitudinem iuxta erroris vanitatem fundunt. Item nebularum perſecutores, & impoſitores, & phylacterios, & vates. Qui perſeuerant, neque pœnitent, & auerſantur has pernicies, & paganorum curas, omnino ab Eccleſia eiici volumus, vt ſacri canones dicunt. Quæ ſocietas luci ad tenebras? vt ait Apoſtolus, quæ conuentio Chriſti ad Belial? aut quæ pars fideli cum infideli? Qui autem conſenſus templi Dei cum idolis? *Trul.c.61.* 2.Cor.6.c.

Cap. XXI.

Epiſcopus det operam, vt populus ab auguriis, & incantationibus abhorreat, *Franc.ſyn.*

Cap. XXII.

Extant, & alia pernicioſiſſima mala, quæ ex ritu gentilium remanſiſſe dubium non eſt: vt ſunt magi, arioli, ſortilegi, venefici, diuini, incantatores, ſomniorum coniectores, quos diuina lex irretractabiliter puniri iubet, de quibus in lege dicitur: Anima, quæ declinauerit ad magos, & ariolos, & fornicata fuerit cum eis ponam faciem meam contra eam, &c. Ferunt enim ſuis maleficiis aëra poſſe conturbare, & grandines immittere, futura prædicere, fructus, & lac auferre, aliiſque dare, & innumera à talibus fieri dicuntur. Qui vt fuerint huiuſmodi comperti viri, ſeu fœminæ, in tantum diſciplina, & vigore Principis acrius corrigendi ſunt, in quantum manifeſtius auſu nefando, & temerario ſeruire diabolo non metuunt. *Pariſ.ſub Lud.& Lothar.l.3.c.2.* Leu.20.

Cap. XXIII.

Extant & altera diuerſorum criminum mala, quæ improbat, & condemnat lex diuina, &c. vt ſunt illa, quæ ex paganorum ritu adhuc ſupereſſe videntur: ſcilicet magica, ſortes, phylacteria, veneficia, diuinationes, incantationes, ſomniorum coniectationes: quæ omnia punire iubet lex diuina, quia manifeſtiſſime in talibus ſeruitus eſt diabolica. *Troſl. c.15.*

Cap. XXIV.

Si quis paganorum conſuetudinem ſequens diuinos, & ſortilegos in domum ſuam introduxerit, quaſi vt malum foras mittant, aut maleficia inueniant, vel luſtrationes paganorum faciant, quinque annis pœnitentiam agant. *Mart.Brac.c.71. Ancyr.c.24 G.23.L.vide ſupra c.10.Troſl.c.15.Raban.ca.24.de pœnit. Burc.li. 10.c.6.Iuo par.11.c.34.decret.* 26.q.5.c.3.Non liceat.

Cap. XXV.

Non liceat chriſtianis tenere traditiones, Gentilium, & obſeruare, & colere elementa, aut lunæ, aut ſtellarum curſus, aut inanem ſignorum fallaciam, pro domo facienda, aut propter ſegetes, vel arbores plantandas, vel coniugia ſocianda. Scriptum eſt enim, omnia, quæ facitis, aut in verbo, aut in opere, 26.q.5.c.3. Coloſ.3.

omnia in nomine Domini noſtri Ieſu Chriſti facite, gratias agentes Deo. *Mart. Braccar. c. 73. Raban. c. 24. de pœnit. Burch. li. 10. c. 13. Iuo par. 11. c. 40. decret.*

Cap. XXVI.

26. q. 5. c. 3. Non liceat io herbarum collectionibus, quæ medicinales ſunt, aliquas obſeruationes, aut incantationes attendere, niſi tantum cum ſymbolo diuino, & oratione dominica, vt tantum Deus creator omnium, & Dominus honoretur. *Mart. Brac. c. 75. Raban. c. 24. de pœnit. Burc. l. 10. c. 20. Iuo par. 11. c. 47. decr.*

Cap. XXVII.

Qui præſtigias, vel veneficium fatetur; is, homicidæ tempore confitebitur, ita diſpenſatus, vt qui in vnoquoque peccato ſe ipſum conuicit. *Baſil. ad Amphiloch. c. 64.*

Cap. XXVIII.

Qui ſe vatibus, vel eiuſmodi aliis tradit, ipſe quoque homicidarum tempore punietur. *Baſil. ad Amphiloch. c. 71.*

Cap. XXIX.

Qui vaticinantur, & gentilium conſuetudinem ſequuntur, & aliquos in ædes ſuas introducunt ad veneficiorum inuentionem, & eorum expurgationem, cadant in canonem ſexennij, & poſtquam anno defleuerint, & anno audierint, in tribus annis ſubſtracti, & anno cum fidelibus conſiſtentes, ſic admittantur. *Baſil. ad Amphiloc. c. 82. vide c. 52. 65. Greg. Nyſſ. c. 2. ad Letoium. Ancyr. c. 24.*

Cap. XXX.

Qui ad præſtigiatores, vel vates abierunt, vel eos, qui per dæmones ſe piacula quędam, & auerſiones operaturos pollicentur, ij exacte interrogantur, & examinantur, vtrum in fide in Chriſtum permanentes à neceſſitate aliqua ad illud peccatum impulſi ſunt, &c. an omnino neglecto, quod à nobis creditum eſt, teſtimonio, ad dæmonum ſocietatem ſe contulerunt. Si enim ad fidem infirmandam, & quod Deum eſſe non crederent, quia chriſtianis creditur, & adoratur, illud fecerunt, erunt ſcilicet tranſgreſſorum iudicio obnoxij. Sin autem non ferenda neceſſitas aliqua, puſillo, & abiecto eorum animo ſuperato, eo deduxit falſa aliqua ſpe deductos, ſimiliter erit & in ipſos clementia inſtar eorum, qui tormentis in tempore confeſſionis reſiſtere non potuerunt. *Greg. Nyſſen. ep. canonica c. 3.*

Cap. XXXI.

Serm. de temp. 241. Sanctus Auguſtinus dixit: qui prædictis malis, id eſt caragis, & diuinis, & aruſpicibus, vel phylacteriis, & aliis quibuſlibet auguriis crediderit, etſi ieiunet, etſi oret, etſi iugiter ad eccleſias currat, etſi largas eleemoſynas faciat, etſi corpuſculum ſuum in omni afflictione cruciauerit, nihil ei proderit, quamdiu ſacrilegia illa non reliquerit. *Bonif. in ep. ad Zachar. in fine.*

De periurio. Tit. VI.

Pars Prima.

Quo tempore non ſeruandum iuſiurandum.

CAPVT I.

Preſenti decreto ſtatuimus, vt ſemper prę- Decis, quæ ſiunt à maiori parte c. 1. ep. Greg. ix. & in 1. coll. † capituli
ualeat, & ſuum conſequatur effectũ, quod à maioris, vel ſanioris parte † concilij fuerit conſtitutum. Nec conſtitutionem noſtram impediat, ſi forte aliquis ad conſeruandam Eccleſiæ ſuæ conſuetudinem ſe iuramento dicat aſtrictum. Non enim dicenda ſunt iuramenta, ſed potius periuria, quæ contra vtilitatem Eccleſiaſticam, & ſanctorum patrum veniunt inſtituta. *Alexand. iij. in conc. gen. Later. ca. 16.*

Cap. II.

Qui ſacramento ſe obligauerit, vt litigans 22. q. 4. c. 11.
cum quolibet ad pacem nullo modo redeat, pro periurio vno anno à communione ſanguinis, & corporis Domini ſegregatus reatum ſuum eleemoſynis, fletibus, & quantis potuerit ieiuniis abſoluat, ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, venire feſtinet. 1. Pet. 4. *Iler. c. 7. Troſl. c. 11. Pœnit. Rom. tit 2. c. 11. Raban. ca. 20. de Pœnit. Burc. l. 12. c. 17. Iuo par. 11. c. 74. decret.*

Cap. III.

Si publicis ſacramentorum geſtis à quibuſ- 22. q. 4. c. 1.
libet illicita, vel non bona extitiſſet conditio alligata, quæ aut iugulare animam patris, aut agere compelleret ſtuprum ſacratiſſimæ virginis: nunquid nõ tolerabilius eſſet, ſtultæ promiſſionis reiicere vota, quam per inutilium promiſſorum cuſtodiam exhorrendam criminum implere menſuram, &c. Promiſſionis incautæ crudam, cruentamque temperare ſententiam, illa quam maxime compellimur cauſſa, quod hæc [duo mala, licet d. 13. c. 1.
ſint omnino cautiſſime præcauenda, tamen ſi periculi neceſſitas ex his vnum temperare cõpulerit, id debemus reſoluere, quod minori nexu noſcitur obligari. Quid autem ex his leuius, quidue ſit grauius, pietatis acumine veſtigemus; etenim dum periurare compellimur, creatorem quidem offendimus; ſed nos tantummodo maculamus; cum vero noxia promiſſa complemus, & Dei iuſſa ſuperbe cõtemnimus, & proximis impia crudelitate nocemus, & nos ipſos crudeliori gladio trucidamus. Illic enim duplici culpatum telo percutimur, hic tripliciter iugulamur, &c. [In- 22. q. c. 9.
commutabilis eademque ſemper exiſtens Dei natura, parcens, ſua ſæpe in ſacris litteris legitur mutaſſe præmiſſa, & pro miſericordia tem-

tempetare ſententiam. Vnde quamlibet ſit impaſſibilis, atque immutabilis, eiuſdemque deitatis, licet ſint dicta firmiſſima, crebro tamen eius, & iuramenta leguntur, & pœnitentia, quæ ſacris extant myſteriis adoperta. Iurare namque Dei, eſt à ſeipſo nullatenus ordinata conuellere: pœnitere vero, eadem ordinata, cum voluerit, immutare: ſic enim per

Hier. 18. Hieremiam dicit: Repente loquar aduerſus gentem, & aduerſum regnum, vt eradicem, & deſtruam, & diſperdam illud, ſi pœnitentiam egerit gens illa ſuper malo ſuo, quod locutus ſum aduerſus eam; agam & ego pœnitentiam ſuper malo, quod cogitaui, vt faceـ

Lib. 1. de rem eis, &c. Præclarus auctor Ambroſius ſic
offic. c. loquitur: Eſt etiam contra officium nonnun-
50. quam ſoluere promiſſum, & ſacramentum cuſtodire: vt Herodes qui iurauit, quoniam
Matth. 14. quidquid petitura eſſet, daret filiæ Herodia-
Mar. 6. dis; & necem Ioannis præſtitit, ne promiſſum
Iud. 11. denegaret. Nam de Iephte quid dicam, qui immolauit filiam, quæ ſibi victori primum occurrerat, quo votum impleret, quod ſpoponderat, vt quidquid ſibi primum occurriſſet, offerret Deo? Melius fuerat nihil tale promittere, quam promiſſum ſoluere parricidio.

Lib. 3. de Item in libro tertio: [Sæpe plerique conſtrin-
offic. c. 12 gunt ſe iuriſiurandi ſacramento, & cum ipſi
22. q. 4. cognouerint promittendum non fuiſſe, ſacra-
8. vnuſ- menti tamen contemplatione faciunt, quod
quiſque. ſpoponderint, ſicut de Herode ſupra ſcripſimus, qui ſaltatrici præmium turpiter promiſit, crudeliter ſoluit. Turpe eſt, quod regnum pro ſaltatione promittitur: crudele quod mors prophetæ pro iuriſiurandi religione datur. Quanto tolerabilius tale fuiſſet periurium ſa-
c. 31. Sen- cramento? &c. Noſtri quoque ſæculi doctor
tent. 10. egregius Iſidorus in lib. ſentent. ſecundo hæc
22. q. 4. pro tali narrat negotio: [Non eſt conſeruan-
c. 13. dum ſacramentum; quod male, & incaute promittitur; velut ſi quiſpiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur; tolerabilius eſt enim non implere ſacramentum, quam permanere in ſtupri flagitio. Simi-
Iob. 2. liter in Synonymis: In malis promiſſis reſcinde fidem, in turpi voto muta decretum. Quod incaute vouiſti non facias. Impia eſt promiſſio, quæ ſcelere adimpletur. *Tolet. viij. c. 2. Raban. c. 21. de pænitent. Barchard. lib. 12. cap. 10. & c. 29. Ino lib. 8. tit. 8. c. 8. 16. 25. 30. panorm. & par. 12. c. 9. 16. 17. 67. decr. Anſel. l. 11. c. 165. Cæſar. l. 6. c. 8. & 13.*

CAP. IV.

Non poſſunt vtraque ſeiuncta æqua obſeruantiæ lance ſeruari: quia ſi promiſſa cognatis fides ſeruetur; populis, quæ promiſſa ſunt, deperibunt: & iterum ſi data in populis inremerata Deo ſacramenta ſeruentur, cognatis procul dubio promiſſa beneficia negabuntur; neque vnius partis præſtatio, ſine alterius poteſt eſſe diſpendio. Quid ergo? nunquid ob hoc vtraque iuramentorum promiſſa ſoluenda ſunt, quia ſingula inuicem ſine culpa agi non poſſunt? abſit. Transfundendum ergo eſt vnum in alterum, & ad vnam regulam redigendum, ita vt minoris partis vota potioribus ſint coniuncta, &c. Sic ergo ab illis vinculis iuramenti, quibus ſocero ante iurauit, principem noſtrum Egicanem Regem ſancta ſynodus abſoluendum elegit; vt aut cognatos ad populorum regulam dirigat, aut populos in cognatorum iuſtam defenſionem aſſumat, &c. *Tolet. xv. in fine.*

CAP. V.

In quadam homilia beati Bedæ preſbyteri legimus: Si forte nos incautius iuraſſe contigerit, quod ſcilicet obſeruatum peiorem vergat in exitum, libere illud mutandum nouetimus ſalubriori conſilio. *Tribur. ca. 21. ex Beda homil. decollat. S. Ioan. Bapt.*

CAP. VI.

Illud volumus eſſe notum, quoddam iuramentum, nullo modo à chriſtianis obſeruandum; videlicet cum malum aliquod incaute, vel etiam ſcienter iurando promittatur; velut ſi quiſpiam adulteræ perpetuam cum ea permanendi fidem polliceatur; aut ſi quis ne ad pacem redeat, vel vt aliquod flagitium committat, ſe ſacramento conſtrinxerit. Tolerabilius eſt denique non implere ſacramentum, quam in illo, quod male ſpopondit, permanere; vel quod decreuit, perficere flagitium. *Troſle. c. 11.*

CAP. VII.

Quod iuraui, iuratus ſum; quodque peieraui, noui: verum Dominum meum, & creatorem non abiuraui; te vero non audio. *Sophronius Hieroſolym. Epiſc. in limonario apud vij. ſyno. gener. actio. 4. poſt medium.*

CAP. VIII.

Ioannes religioſiſſimus monachus dixit. In- *22. q. 4.*
dicant verba Sophronij; quod ſcilicet præſtat *cap. 18.*
iurantem peierare, quam plane iuramentum *Actione.*
in deſtructionem venerandarum imaginum ſeruare. *Ioannes Vicarius ſacerdotum Orientis. Ibid. poſt med. Cæſar. l. 6. c. 4.*

CAP. IX.

Herodes bene iurauit, ſed periit. Petrus autem negans Dominum cum iureiurando, deinde regreſſus, poſtquam fleuiſſet, ſeruatus eſt. *Taraſ. ibid. poſt medium.*

CAP. X.

Leo Epiſcopus Phoceæ dixit, Scriptum eſt, *Zach. 8.*
quod falſum iuſiurandum non amabitis: huius gratia falſum noſtrum iuramentum, veluti nullum habens robur, remittetur. *Ibid. poſt med. Ivo par. 12. ca. 15. decr. & l. 8. tit. 8. c. 13. 14. 15. panor.*

CAP. XI.

Id quod eſt iurare Principes, quod ſubiectis male facturi ſunt, magna medicina opus habet. Medela autem eorum eſt duplex: vna quidem, vt ipſi doceantur non facile iurare: altera autem, ne in malis iudiciis perſiſtant,

Quare, qui ſe alteri malefactorum iurare anticipauit, quod ad iurandum nimium facilis fuerit, ſe pœnitere oſtendat: non autem pietatis prętextu ſuam improbitatem confirmet, neque enim Herodi iuraſſe profuit, qui ne peieraret, prophetam occidit, &c. Quare eum, qui iurauit, pœnitere, non impietatem ſtudere, confirmare oportet, eius enim abſurditatem fuſius exquire. Si quis ſe fratris oculos effoſſurum iurauerit, eine honeſtum eſt, hoc ad effectum deducere? Si quis ſe interfecturum, ſi quis omnino iurauerit mandatum aliquod tranſgreſſurum? *Baſil. ad Amphiloch. cap. 29.*

Pars Secunda.

De pœna illius qui peierauit.

CAPVT I.

Stephanus Deo amabilis diaconus, & notarius legit Epitimium, quod definierunt ſanctiſſimi Vicarij, & tota ſancta ſynodus iis, qui contra Ignatium ſanctiſſimum Patriarcham mendaciter iurauerunt, &c. Definimus, & promulgamus, eos, qui non pœnituerunt, neque annuntiauerunt, neque epitimium acceperunt, ſed permanſerunt in duritia cordis ſui, &c. per ſeptem annos epitimium habere propter manifeſtatum peccatum: in duobus annis extra eccleſiam, & in aliis duobus intra Eccleſiam audire diuinas ſcripturas vſque ad catechumenos, non tamen vllo modo communicare; ſed abſtinere à carnibus & vino quatuor annis, pręter Dominicos dies, & pręter dominicas feſtiuitates, & in aliis tribus annis ſtare cum fidelibus, & mereri diuinam communionem in ſolis dominicis ſolemnitatibus cum eleemoſynis, & orationibus, atque ieiuniis, ita vt tribus diebus hebdomadæ, ſecunda videlicet, quarta, & ſexta feria, abſtineant à carnibus, & vino. *Syno. viij. gener. Conſtantinop. ſub Hadr. ij. actio. 9. ante fin.*

Cap. II.

Periuri excommunicentur. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. c. 16.*

Cap. III.

cap. 1. de treuga. & pace. ap. Gre. ix. & in 1. coll. Si quis treugam frangere temptauerit, poſt tertiam commonitionem, ſi non ſatisfecerit, Epiſcopus ſuus in eum excommunicationis ſententiam dictet, & ſcriptam Epiſcopis viciniis annuntiet. Epiſcoporum autem nullus excommunicatum in communionem ſuſcipiat, immo ſcripto ſuſceptam ſententiam confirmet. Si quis autem hoc violare præſumpſerit ordinis ſui periculo ſubiacebit. *Synod. Rom. ſub Innoc. ij. c. 9. apud Ivo. poſt panor. Alex. iij. in conc. Later. c. 21.*

Cap. IV.

Epiſcopus, presbyter, diaconus in adulterio, periurio, furto deprehenſus deponatur, non etiam excommunicetur. *Apoſt. ca. 25. Tribur. ca. 11. Raban. c. 1. de pœnitent. Burchard. lib. 2. ca. 189. Ivo par. 6. c. 234. decr. Anſel. lib. 11. c. 30. al. 29. in Rom.* *Diſt. 81. c. 12.*

Cap. V.

Infames eſſe dicimus periuros, raptores, maleficos, &c. *Steph. ep. 1. in med.* *6. q. 1. c. 17.*

Cap. VI.

Statuimus cum omnibus, qui nobiſcum ſunt, Epiſcopis, vt homicidæ, periuri, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium, ſint admittendi, quia infames ſunt, & iuſte repellendi, quia funeſta eſt vox eorum. *Euſeb. ep. 3. in princ.*

Cap. VII.

Si quis contra ſuam profeſſionem, vel conſcriptionem venerit, ſi clericus fuerit, deponatur, ſi laicus, anathematizetur. *Hadr. ad Epiſc. Mediom. c. 57. Carth. ca. 13. G. & Carth. ij. ca. ult. L. Anſel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 158.*

Cap. VIII.

Si qui parentes fidem fregerint ſponſaliorum, triennij tempore abſtineant ſe à communione. *Eliber. c. 54.*

Cap. IX.

Qui contra ſuam profeſſionem, vel ſubſcriptionem venerit ipſe ſe ab hoc cœtu ſeparabit. *Carth. ij. c. ult.*

Cap. X.

Si ab Eccleſiæ atriis, vel domo Epiſcopi reus conſignatus ſit, ad Euangelia datis ſacramentis de morte, & debilitate, & omnium pœnarum genere: ſi quis ſua ſacramenta violauerit, reus periurij, non ſolum à communione Eccleſiæ, vel omnium clericorum, verum etiam à catholicorum conuiuio ſeparetur. *Aur. c. 1. al. 3. Raban. c. 22. de pœnit. Burc. lib. 3. c. 190. Ivo par. 3. c. 107. decr.* *17. q. 4. c. 36. id conſtitui mus.*

Cap. XI.

Si ſeruus confugiens ad Eccleſiam, Domino ſub ſacramento immunitatis reſtitutus ſit; & Dominus ſacramentum violauerit; à communione, & conuiuio catholicorum extraneus habeatur. *Aurel. c. 3. al. 5. Raban. d. c. 22. Burch. lib. 3. c. 192. Ivo lib. 2. tit. 7. c. 2. panorm. & par. 3. c. 109. decret.* *d. c. 36.*

Cap. XII.

Si quis clericus in cauſſis, quæ ſub iureiurando finiendæ ſunt, præbuerit iuramenta, & poſt rebus euidentibus detegitur peieraſſe, biennij tempore à communione pellatur. *Aurelian. iy. cap. 8.*

Cap. XIII.

De ſeruis pro qualibet cauſſa, ſi ad Eccleſiæ ſepta confugerint, id ſtatuimus obſeruandum, vt ſi quid in antiquis conſtitutionibus tenetur ſcriptum pro conceſſa culpa, datis à

domino ſacramentis, quiſquis ille fuerit, egrediatur de venia iam ſecurus. Enim vero ſi immemor fidei Dominus tranſcendiſſe conuincitur, quod iurauit, vt is, qui veniam acceperat, probetur poſtmodum pro ea culpa, qualicumque ſupplicio cruciatus; dominus ille, qui immemor fuit datæ fidei ſuſpenſus ſit ab omnium communione, &c. Quod ſi gentilis dominus fuerit, aut alterius ſectæ, qui à conuentu Eccleſiæ probatur extraneus: is, qui ſeruum repetit, pro ſe requirat bonæ fidei chriſtianum, vt ipſe in perſona Domini pro ſeruo præſtet ſacramentum: quia ipſi poſſunt ſeruare, quod ſactum eſt, qui poſt tranſgreſſionem, eccleſiæ metuunt diſciplinam, *Aurel. v. c. 23.*

CAP. XIV.

22. q. 5. c. 7. Si quis conuictus fuerit alios ad falſum teſtimonium, vel periurium attraxiſſe, aut quacumque corruptione ſollicitaſſe; ipſe quidem vſque ad exitum non communicet: hi vero, qui eis in periurio conſenſiſſe probantur, poſt ab omni ſunt teſtimonio prohibendi, & ſecundum legem infamia notabuntur. *Matiſcon. c. 17. Burch. lib. 16. ca. 8. Inopar. 12. c. 26. Cæſar. lib. 6. c. 17.*

CAP. XV.

Quicumque ex nobis, vel totius Hiſpaniæ populis qualibet coniuratione, vel ſtudio ſacramentum fidei ſuæ, quod pro patriæ, gentiſque Gothorum ſtatu, vel conſeruatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, temerauerit; &c. anathema ſit in conſpectu Dei Patris, &c. *Tolet. iv. c. 74. Tolet. xvi. c. 10.*

CAP. XVI.

Inflexibilis Iudæorum perfidia, deflexa tandem videtur pietate, & potentia ſuperna; nam excellentiſſimus, & chriſtianiſſimus Princeps, &c. non ſinit in regno ſuo degere eum, qui non eſt catholicus, &c. Quiſquis ſuccedentium temporum regni ſortitus fuerit apicem, non ante conſcendat regiam ſedem, quam inter reliqua conditionum ſacramenta pollicitus fuerit, hanc ſe catholicam, non permiſſurum eos violare fidem, &c. Si temerator huius promiſſi extiterit; ſit anathema maranatha in conſpectu Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni, ſimilique cum eo damnatione perculſi quicumque ſacerdotum, vel quilibet chriſtianorum eius implicati fuerint errore. *Tolet. vi. c. 3.*

CAP. XVII.

Si quis religioſorum ab Epiſcopo vſque ad † extremũ ordinis clericorum, ſiue monachorum generalia iuramenta in ſalutem regiam, gentiſque, aut patriæ data reperiatur violaſſe voluntate profana; mox propria dignitate priuatus, & loco, & honore habeatur excluſus; eo miſerationis obtentu tantummodo reſeruato, vt an locum, an honorem, an vtraque poſſideat, concedendi ius, licentiamque

† extremi ordinis clericorum, ſiue monachum el.

principalis poteſtas obtineat. *Tolet. x. c. 2.*

CAP. XVIII.

Eſt quorumdam ſæcularium, & quod peius eſt ſacerdotum improbanda ſatis obſtinatio animarum, vt fidem ſuis principibus ſub iuramento promiſſam obſeruare contemnant, & verborum fuco iuramenti obnubilant promiſſionem, &c. Quicumque inuentus fuerit talia feciſſe, & viuente principe in alium attendiſſe regem futurum, à conuentu catholicorum excommunicationis ſententia repellatur, &c. *Tolet. xvi. c. 9. vide de reis læſæ maieſtatis. lib. ſeq.*

CAP. XIX.

Non ſolum qui peierant, ſed etiam qui periuris conſentiunt, ſimili plectendi ſunt damnatione. *Turon. ſub Carolo c. 34. Inopar. 16. c. 337. decreti.*

CAP. XX.

Si quiſpiam Epiſcoporum, aut quilibet ſequentis ordinis Eccleſiaſtici deinceps timore, aut cupiditate, aut qualibet ſuaſione, à domino & orthodoxo Ludouico Imperatore defecerit, aut etiam ſacramentum fidelitatis illi promiſſum violauerit, & eius contrariis maleuola intentione quolibet modo ſe copulauerit, gradum proprium canonica, atque ſynodali ſententia amittat. Quod ſi quiſquam laicus ſuperius comprehenſa facere temptauerit, ſciat ſe ab vniuerſo gradu anathematizandum. *Aquiſgr. ſub Lud. par. 2. c. 12.*

CAP. XXI.

Vt multiplex iuramentorum, & periuriorum confuſio, per quam multæ fidelium animæ in toto hoc regno perditæ cognoſcuntur, quam ſit deteſtanda, & Deo odibilis attentius omnibus annuncietur; ſicut ipſe Dominus oſtendit, dicens: Non periurabis in nomine meo, nec polluès nomen Dei tui: Ego Dominus: Tantum namque hoc malum eſt, vt ad ſanctuaria martyrum, vbi diuerſorum ægritudines ſanantur, ibi periuri, licet manifeſte interdum vexati non videantur, iuſto Dei iudicio à dæmonibus arripiantur, ſicut ſanctus dicit Gregorius: Ad horum corpora ægri veniunt, & ſanantur: dæmoniaci veniunt, & curantur: periuri veniunt, & à dæmonio vexantur. *Melden. cap. 39. Gregor. homil. 32. in Euang.*

Leu. 19.

CAP. XXII.

Quia impia, & Deo inimica; & chriſtianæ religioni nimis contraria ex iniquiſſima, & deteſtabili conſtitutione quorundam ſæcularium legum conſuetudo inualuit, vt in forenſi iudicio litigantes ex vtraque parte contendentium, æqualiter iuramentum dare cogantur, vbi ſine dubio duobus contra ſe iurantibus, vnus periurus efficitur: tanti ſceleris immanitatem, & animarum perditionem dolentes, ſtatuimus, vt quicumque vno iuramento legitimo dato, quod ſecundum le-

Hebr. 6.

gem diuinam omnis humanæ controuerſiæ finis eſſe debet, alterum è contrario iuramentum opponere præſumpſerit, ab ipſis liminibus Eccleſiæ, quæ ſua impietate profanauit, excluſus omnium chriſtianorum conſortio, atque conuiuio reddatur extraneus, niſi ſe continuo admonitus ad agendam pœnitentiam tanti reatus humili ſatiſfactione inclinauerit. *Valent. ſub Lothario. c. 11.*

CAP. XXIII.

Et quia ex huiuſmodi iuramentorum, immo periuriorum contentione, etiam vſque ad armorum certamina ſolet prorumpi, & crudeliſſimo ſpectaculo effunditur cruor belli in pace: Statuimus iuxta antiquum Eccleſiaſticæ obſeruationis morem, vt quicumque tam iniqua, & chriſtianæ paci inimica pugna alterum occiderit, ſeu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequiſſimus, & latto cruentus ab eccleſia, & omnium fidelium cœtu ſeparatus ad agendam legitimam pœnitentiam modis omnibus compellatur. *Valent. ſub Lothar. c. 12.*

CAP. XXIV.

Eum, qui impie iurauit, pœnitere, non impietatem ſtudere, confirmare oportet. *Baſil. ad Amphiloch. c. 29.*

CAP. XXV.

Periurus vndecim annis non erit communionis particeps, duobus annis deflens, tribus audiens, quatuor ſubſtratus, anno ſolum conſiſtens, & tunc communione dignus habebitur. *Baſil. ad Amphiloch. c. 63.*

CAP. XXVI.

De iis qui peierarunt; ſi vi quidem, & neceſſitate ſacramenta tranſgreſſi ſunt, leuioribus pœnis ſubiiciuntur; vt poſt ſex annos poſſint ſuſcipi. Qui autem ſine neceſſitate ſuam fidem prodiderunt, cum duobus annis defleuerint, & duobus annis audierint; & in quinto anno in ſubſtratione fuerint, & in duobus aliis ſine oblatione in orationis communionem ſuſcepti extiterint, ita tandem, condigna ſcilicet pœnitentia oſtenſa, in corporis Chriſti communionem recipientur. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 81.*

CAP. XXVII.

22. q. 1. c. vlt. Prædicandum eſt, vt periurium fideles caueant, & ab hoc ſummopere abſtineant, ſcientes hoc grande ſcelus eſſe, & in lege, & prophetis, ſiue euangelio prohibitum. Audiuimus enim quoſdam paruipendere hoc ſcelus, & leuem quodammodo periuris pœnitentiæ modum imponere: qui noſſe debent, talem de periurio pœnitentiam imponi debere, qualem & de adulterio, fornicatione, homicidio ſponte commiſſo, & de cæteris criminalibus vitiis. Si quis vero perpetrato periurio, aut quolibet criminali peccato timens pœnitentiam longam ad confeſſionem venire noluerit, ab eccleſia repellendus eſt. *Theodulph. ad presb. Aurel. c. 26. Burc. l. 12. c. 14. Iuo par. 12. c. 71. decr. Anſel. l. 11. c. 65. al. 71. in Rom.*

CAP. XXVIII.

Prouocemus (*periuros, & alios ſceleratos homines*) ad pœnitentiam, & emendationem: aut impœnitentes, & corrigi nolentes, gladio verbi bis acuto eorum corpora, & animas concidamus; & æterno illo anathemate, hoc eſt alienatione à Chriſto, & Eccleſia, tam in præſenti, quam in futuro plectamus; niſi vel modo reſipiſcant à laqueis diaboli, & conuertantur ad Dominum viuum & verum, per dignam correctionem. *Heriueus Metropol. ad ſyn. Troſlei.*

Pars tertia.

Varia de iureiurando, & de periurio.

CAPVT I.

NOn iurare, ne forte periurium fiat. *Clem. ep. 1. ante finem. Theodulph. ad presb. Aurelian. ca. 21.*

CAP. II.

Sacramentum hactenus à ſummis ſacerdotibus, vel Dei miniſtris exigi, niſi pro fide recta, minime cognouimus: nec ſpontaneos iuraſſe reperimus. Summopere ergo ſanctus Iacobus Apoſtolus prohibens ſacramentum, dicit: Ante omnia, fratres mei, nolite iurare, neque per cœlum, neque per terram, neque aliud quodcumque iuramentum; ſit autem ſermo veſter, eſt, eſt; non, non; vt non ſub iudicium decidatis. Et Dominus in Euangelio ait: Audiſtis, quia dictum eſt antiquis, &c. quod autem his abundantius eſt, à malo eſt; id eſt ab exigenre, & à iurante. Hæc ipſe Dominus prohibet, id eſt, non debere iurare; hæc Apoſtoli maxime omnes, hæc ſancti viri prædeceſſores noſtri, qui huic ſanctæ vniuerſali Apoſtolicæ eccleſiæ præfuerunt ante nos; hæc prophetæ, & reliqui ſancti doctores per vniuerſum mundum diſperſi ad prædicandum iuramenta fieri vetant, &c. Quæ nos ſanctorum ſequentes Apoſtolorum, eorumque ſucceſſorum iura firmamus, & ſacramenta incauta fieri prohibemus, &c. Deus Moyſi in tabulis dedit: Vide ne aſſumas nomen Domini Dei tui in vanum, &c. Nos ſacramentum Epiſcopis neſcimus oblatum, nec vnquam fieri debet: quoniam præceptum eſt à Domino non iurandum neque per cælum, &c. Hæc ſunt præcepta Saluatoris, hæc prophetarum, hæc ſanctorum pattum inſtituta, quæ ſi quis in vanum duxerit, hoſtis eſt animæ ſuæ; quia nemo contra prophetas, nemo contra Apoſtolum, nemo contra Euangelium facit aliquid abſque periculo. *Corn. epiſt. 2. in princ. Burthard. lib. 2. cap. 193. & lib. 12. c. 19. Iuo par. 5. ca. 308. & par. 12. c. 77. decr. Cæſar. li. 6. ca 29. Tarrac. lib. 4. c. 30.*

2. q. 5. c. 4. Iacob. 5. Matt. 5. 2. q. 5. c. 3. Exod. 20. 2. q. 5. c. 3

CAP. III.

Perhibetis, vos conſuetudinē habuiſſe, quo-

tieſcumque aliquem iureiurando pro qualibet re diſponebatis obligare; ſpatham in medium afferre, & per eam iuramentum agebatur: nunc autem per quod iurare debeatis à nobis iuberi depoſcitis. Sed nos ante omnia, non ſolum per ſpatham, verum etiam per aliam omnino condignam ſpeciem iurari indicamus indignum: per quam enim quis iurat, profecto & diligit, & veneratur; ſed & fiduciam ſuam ei firma ſtabilitate commendat; quamobrem per Deum iurandum eſt, qui ab hominibus diligendus, & venerandus, & in quo omnis ſpes, & fiducia eſt locanda, & à quo præ cunctis creaturis eſt ſemper auxilium expectandum. Nam cum à Domino per cælum, terram, caput, & Hieruſalem non iurare iubetur, nihil niſi vt per creaturam iuretur, proculdubio inhibetur. Quod autem per Dei nomen iurare præcipiamur, ipſo iubente didicimus. Sane poſſumus per eas dumtaxat creaturas iurare, quæ diuinis ſunt cultibus deputatæ, vt eſt templum, & altare; in quibus qui iurat, iurat in eo, qui habitat in ipſis, & ſi qua ſunt talia. Quapropter iure per Euangelium iurandum eſt, in quo quidquid continetur, nihil niſi Dei; qui in eo ſcribitur, & legitur eſſe profecto dignoſcitur, ipſum enim eſt lex noſtra, ipſum teſtamentum noſtrum, quod legifer, & teſtator Dominus, & redemptor noſter electis ſuis diſpoſuit. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap.* 67.

Matt. 5.

CAP. IV.

Cum liber homo crimine fuerit appetitus; niſi iampridem repertus eſt alicuius ſceleris reus, aut tribus teſtibus conuictus pœnę ſuccumbit: aut ſi conuinci non potuerit, ad Euangelium ſactum, quod ſibi obiicitur, minime commiſiſſe iurans, abſoluitur, & deinceps huic negotio finis imponitur, quemadmodum crebro dictus Apoſtolus Doctor gentium atteſtatur: Omnis, inquiens, controuerſiæ eorum finis ad confirmationem eſt iuramentum. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap.* 86.

Hebr. 6. 6.

CAP. V.

Si quis Chriſtianus, vt eſt gentilium conſuetudo, apud cuiuſcumque feræ, vel pecudis exta, inuocatis inſuper nominibus paganorum, fortaſſe iurauerit, ſi ſe ab hac ſuperſtitione commonitus noluerit cohibere, donec reatum emendet, à conſortio fidelium, vel Eccleſiæ communione pellatur. *Aurel. iv. cap.* 16.

CAP. VI.

Multarum gentium tanta extat perfidia animorum, vt fidem ſacramento promiſſam Regibus ſuis obſeruare contemnant, & ore ſimulent iuramenti profeſſionem, dum retineant mentę perfidiæ impietatem, &c. Quæ ſpes talibus populis contra hoſtes laborantibus erit? Quæ fides vltra cum aliis gentibus in pace credenda? Quod fœdus non violandum? Quæ in hoſtibus iurata ſponſio ſtabilis permanebit, quando ipſis propriis regibus iuratam fidem non ſeruant? *Tolet. iv. cap.* 74. *Vide Tolet. xvi. cap.* 9.

CAP. VII.

Omne, quod in pacis fœdera venit, tunc ſolidius ſubſiſtit, cum iuramenti hoc interpoſitio roborat. Sed & omne, quod animos amicorum conciliat, tunc fidelius durat, cum ea ſacramenti vincula ligant. Omne etiam, quod teſtibus adſtipulatur, tunc verius conſtat, cum id adiectio iurationis affirmat. Quod ſi & teſtis deficiat, innocentis fidem ſola iuriſiurandi taxatio manifeſtat. *Tolet. viij. c.* 2. *Ivo par.* 12. *cap.* 2. *decr. & lib.* 8. *tit.* 8. *cap.* 1. *panor.*

22. *q.* 1. *c.* 1.

CAP. VIII.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum, canon pœnitentiis ſubiicit: nos excommunicationem definimus. *Trull. cap.* 95.

CAP. IX.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant, &c. & periuriis in Eccleſiis non conſentiant. *Syn. Sueſſion. in med.*

CAP. X.

Omnes homines admonemus, ne per ſingula verba, quaſi ad confirmationem ſuæ aſſertionis, nomen Domini in vanum aſſumant, quod ipſe Dominus interdicit faciendum, vbi ait: Ne aſſumas nomen Dei tui in vanum. In vanum enim nomen Dei aſſumitur, quando aliquis ad ſingula verba, quibus vult, vt ſibi ab alio credatur, Deum omnipotentem teſtē rei, de qua ait, inuocat: eumque ſibi ita eſſe adiutorem, ſicut ea vera ſunt, quæ loquitur. Nam & ipſe Dominus in Euāgelio hoc modo prohibens omne genus iuramenti. Nolite, inquit, omnino iurare, neque per cælum, neque per terram, neque per caput tuum, &c. *Turon. ſub Carolo cap.* 43.

Exo. 20.

Matt. 5.

CAP. XI.

Nullatenus per aliquorum mendacium, vel falſum teſtimonium, neque per periurium aut præmium, lex iuſta in aliquo deprauetur. *Magunt. ſub Raban. cap.* 7. *Burchar. lib.* 15. *cap.* 4.

CAP. XII.

Nullus deinceps veritatis Epiſcopus ſolito ſuper ſacra iurare præſumat: quod myſterij cauſſa ſancti quæſierint Patriarchæ, & fecerint; non enim in hæſitatione, & malitia exigentis, ſed in caritate non ficta fides ſeruatur. *Melden. cap.* 38.

CAP. XIII.

Si quis presbyter contra laicum, vel laicus contra presbyterum aliquam habet querimoniæ controuerſiam; Epiſcopo præcipiente, ſine perſonarum acceptione finiatur: & laicus per iuramentum; ſi neceſſe ſit, ſe expurget: presbyter vero vice iuramenti, per ſanctam conſecrationem interrogetur: quia ſacerdotes ex leui cauſſa iurare non debent; manus enim per quam corpus,

2. *q.* 5. *c.* 4.

& ſanguis Chriſti conficitur, iuramento polluetur? abſit: cum Dominus in Euangelio diſcipulis ſuis, quorum vicem nos indigne in *Mat. 5.* ſancta gerimus Eccleſia, dicat: Nolite omnino iurare: ſit autem ſermo veſter, eſt, eſt, non, non: quod autem his abundantius eſt, à malo eſt. *Triburien. cap. 21. Burchar. lib. 2. cap. 182. Iuo lib. 5. tit. 1. cap. 9. panor. & par. 6. cap. 227. decr. Caſar. lib. 6. cap. 6.*

Cap. XIV.

Cohibeantur periuria, non ſolum, quæ alicuius factionis fiunt commento, vel fallendi, alioſque decipiendi ſtudio, ſed & ea, quæ ex ipſa praua conſuetudine iam veluri pene per ſingula admittuntur verba ab eis, quibus æque falſa conſtat iutare, vt vera: cum ſi forte propter eos, qui pigri ſunt ad credendum, neque mouentur ad fidem verbi, qui & in hoc grauirer delinquunt, quod ſibi loquentes iurare cogunt, neceſſe fuerit proferre iuramentum. Hos comites habere debet iuſiurandum, veritatem, iudicium, & iuſtitiam, dicente, Domino per prophe- *Hier. 4.* tam Hieremiam: Er iurabis viuit Dominus in veritate, & iudicio, & iuſtitia, ſi enim iſta defuerint, nequaquam eſt iuramentum, ſed periurium. Et vetus quidem lex iurare cõ- *Exod. 20.* ceſſit, periurare prohibuit: Non aſſumes, inquit, nomen Domini Dei tui in vanum, nec enim inſontem habebir Dominus eum, qui aſſumpſerit nomen Domini Dei ſui fruſtra, &c. In nouo autem teſtamento ipſe Dominus di- *Mat. 5. 6.* cit: Audiſtis quia dictum eſt antiquis: non periurabis: Ego autem dico vobis non iurare omnino, &c. Sunt quoque multi, qui aſſidue faciunt iutare, ſed & non timent periurare per Dominum, & omnes Sanctos, quidam per corpora ſanctorum, per animam, vel ſuam, vel patris, vel matris, aut alicuius cati ſui, paruipendentes ſuæ ipſius animæ, ſuorumque ſalutem, &c. Qui vult ergo cauere crimen periurij, non teneat vſum iurandi, *Eccli. 23.* dicente ſcriptura: Iurationi non aſſueſcat os tuum, & item: *ibidem.* Vir multum iurans replebitur iniquitate, & non diſcedet à domo illius plaga. Vnde Iſidorus Epiſcopus dixit: Sicut mentiri non poteſt, qui non loquitur; ſic periurare non poterit, qui iurare non appetit numquam ergo iuret, qui periurare timet. Quid vero de his dicendum eſt, qui vt alios fallanr, mentiuntur, vel quacumque verbotum arte, ſe potius, quam alium decipiendo, peſetant: Deus namque qui reſtis eſt conſcientiæ, ita hoc accipit, ſicut ille, cui iuratur, intelligit. Vnde ſanctus Auguſtinus air: Periuri non ſunt, qui verbis non ſeruatis, illud, quod ab eis cum iurarent, ſpectatum eſt, impleuerunt: & periuri ſunt, qui etiam ſeruatis verbis, expectarionem eotum, quibus iuratum eſt, deceperunt hi miſeri. Heu quantis rei tenenrur criminibus, præuaricatores totius ſacræ legis veteris, & nouæ, perditi, quia loquuntur mendacium, quia aſſumunt nomen Dei ſui in vanum, quia proximum dolo capiunt, inſuper & periurant. *Triſleian. cap. 11.*

Cap. XV.

Volumus, vt ſacramenta cito non fiant; ſed vt vnuſquiſque iudex prius cauſſam veracitet cognoſcat, vt eum veritas latete non poſſit, ne facile ad ſacramentum veniant. *Troſleia. cap. 11. ex Capitular. lib. 5. cap. 349.*

Cap. XVI.

Interrogati nos de Bianore ptesbytero, an propter iuſiurandum ſit in clerum ſuſcipiendus. Ego veto commune iam quoddam decretum de omnibus, qui ſimul iurauerunt, iis, qui Antiochiæ ſunt clericis, me edidiſſe memini, vt ipſi à publicis conuentibus abſtineant, priuatim autem preſbytetotum munera obeant, eodem autem modo, & ad ſuum miniſterium ei poteſtatem præbere oportet: quia non eſt Anriochiæ ſacerdotium, ſed Iconij, quod vt ipſe ad nos ſcripſiſti, Antiochia ad habitationem permutauit. Eſt ergo vir ille ſuſcipiendus, à quo tua pietas poſtulatur, vt ob facilitatem iuriſiurandi eum pœniteat, quod ſub infideli viro iurauit, cum parui illius periculi moleſtiam ferre non potuerit. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 57.*

De blaſphemia. Tit. VII.

CAPVT I.

Clericum per creaturas iurantem acerrime obiurgandum: ſi perſtiterit in vitio, excommunicandum. *Carthag. iv. cap. 61. L. Burch. lib. 2. cap. 175. Iuo par. 6. cap. 266. decr. Capitul. lib. 7. cap. 193. in addit. Caſar. lib. 4. c. 512. in fine.* *22. q. 1. c. 9.*

Cap. II.

Eos, qui iurant iuramenta paganorum, canon pœnitentiis ſubiicit, nos eis excommunicationem definimus. *Trull. cap. 95.*

Cap. III.

Si quis accepto nomine Chriſtianiſmi, Chriſtum contumelia afficit, nulla eſt illi appellationis vtilitas. *Baſil. ad Amphilochium cap. 45.*

De Simonia. Tit. VIII.

Pars Prima.

De eo, qui emit, aut vendit Sacramenta.

Vide lib. iv. tit. lij. lib. vi. tit, xlvij. & xlviij. lib. vij. tit. xxiv. lib. viij. tit. xxxvi. & ſeq. lib. xxij. tit. xxv. lib. xxiij. tit. xiij. lib. xxvij. tit. xxxi. quibus adde.

CAPVT I.

De ſimō. c.9. Gr. ix. & c. 8. eod. tit. in 4. coll. CVm in Eccleſiæ corpore omnia debeant ex caritate tractari, & quod gratis receptum eſt, gratis impendi; horribile nimis eſt, quod in quibuſdam Eccleſiis locum venalitas perhibetur habere, ita vt pro Epiſcopis, vel Abbatibus; ſeu quibuſcumque perſonis Eccleſiaſticis ponendis in ſede, ſeu introducendis presbyteris in Eccleſiam, nec non pro ſepulturis, & exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium, ſeu aliis ſacramentis aliquid exigatur, & ille, qui indiget, non poſſit iſta percipere, niſi manum implere curauerit largitoris. Putant pluros ex hoc ſibi licere, quia legem mortis de longa inualuiſſe conſuetudine arbitrantur, non ſatis, quia cupiditate cæcati ſunt, attendentes; quod tanto grauiora ſunt crimina, quanto diutius animam infelicem tenuerint alligatam. Ne igitur hoc de cętero fiat, & vel pro perſonis Eccleſiaſticis deducendis ad ſedem, vel ſacerdotibus inſtituendis, aut mortuis ſepeliendis, ſeu nubentibus benedicendis, ſeu etiam aliis ſacramentis aliquid exigatur, diſtrictius inhibemus. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit; portionem cum Giezi ſe nouerit habiturum, cuius factum turpis muneris exactione imitatur. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 7.* *4. Reg. 5. c.*

CAP. II.

1. q. 1. c. 118. Nullus per ambitum ad Epiſcopalem honorem permittatur accedere. Nam cum hic exceſſus in laica conuerſatione culpetur, quis dubitat, quod religioſis, & Deo ſeruientibus incutiat opprobrium? [Si quis Epiſcopatum deſiderat, data pecunia, potentes perſonas minime ſuffragatrices adhibeat, nec ad decretū ſibi faciendum clericos, vel ciues ſubſcribere, adhibito cuiuſlibet generis timore compellat, vel præmiis aliquibus hortetur. *Symmach. epiſt. 1. cap 5. Anſel. lib. 6. cap. 6. & 69.* *1. q. 6. c. 1.*

CAP. III.

Confirmamus Primatū ſuper quatuor prouincias Lugdunenſis Eccleſiæ tuæ, & per eam tibi, tuiſque ſucceſſoribus, his tantum, qui nullo interueniente munere electi, vel promoti fuerint, videlicet à manu, ab obſequio, & à lingua; à manu vt nullum pretium prorſus à ſe, vel ab aliquo tribuatur; ab obſequio; vt nihil inde ſeruitij faciat, ſicut, quidam intentione Eccleſiaſticæ prælationis potentibus perſonis ſolent deferre: à lingua, vt neque per ſe neque per ſubmiſſam perſonam preces effundat, ſed neque his, qui per ſæcularem poteſtatem ad hanc dignitatem peruenerint. *Greg. vij. lib. 6. regiſt. epiſt. 34.*

CAP. IV.

Placuit conuentui humilitatis noſtræ, vt ſicut ſæpe auctoritate diuinarum ſcripturarum: ſcilicet beati Petri Apoſtoli in Simonem Magum damnatione, nec non & canonum ſanctione, ſed & beati Gregorij adhortatione ſancitum eſt; Nullus Epiſcopale miniſterium per ambitionem munerum attemptare præſumat, &c. *Aquiſgran. ij. ſub Ludouic. par. 1. cap. 1.* *Act. 8. d.*

Pars Secunda.

De eo qui emit, aut vendit beneficia Eccleſiaſtica.

Vide lib. iv. tit. liij. lib. vj. tit. lxviij. lib. viij. tit. xxxvj. & xxxvij.

CAPVT I.

SI quod abſit, tranſitus Papæ inopinatus euenerit; vt de ſui electione ſucceſſoris nō poſſit ante decernere: Si quidem in vnum totius inclinauerit Eccleſiaſtici ordinis electio; conſecretur electus Epiſcopus. Si enim, vt fieri ſolet, ſtudia cœperint eſſe diuerſa eorum, de quibus certamen emerſerit, vincat ſententia plurimorum, ſic tamen, vt ſacerdotio careat, qui captus promiſſione, non recto iudicio de electione decreuerit. *Symmach. in ſyno. Rom. 1. cap. 4. Iuo lib. 3. tit. 1. cap. 2. panorm. Anſel. lib. 6. cap. 1. Deuſded. cap. 1. Cæſar. lib. 3. cap. 4. Tarrac. lib. 3. cap. 57.* *Diſt. 79. c. 10. & 8. q. 1. in princ.*

CAP. II.

Si quis pecunia, vel gratia humana, vel populari, ſeu militari tumultu, ſine concordi, & canonica electione, ac benedictione Cardinalium Epiſcoporum, ac deinde ſequentium ordinum religioſorum clericorum fuerit Apoſtolicę ſedi inthronizatus, non Papa, vel Apoſtolicus, ſed Apoſtaticus habeatur, liceatque Cardinalibus Epiſcopis, cum religioſis, & Deum timentibus clericis, & laicis, inuaſorem etiam cum anathemate, & humano auxilio, & ſtudio à ſede Apoſtolica repellere, &c. *Nicol. ij. in ſynod. Rom. in fine. Iuo par. 5. c. 80. decreti. Anſelm. lib. 6. ca. 13. Cæſar. lib. 3. c. 10. Tarrac. lib. 6. ca. 23.*

CAP. III.

Celebrauit Dominus Gregorius Papa Romæ ſynodum à VI. Kal. Martij vſque ad ſecundum Kal. prædicti menſis, vbi interfuit Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, & Abbatum multitudo, atque diuerſi ordinis clericorum, & laicorum copia; in qua inter cætera decreta, quæ ibi geſta ſunt, quinque de familia Regis Teutonicorum, quorum conſilio Eccleſiæ venduntur, è liminibus ſanctæ Eccleſiæ ſeparauit, ita vt ſi ab inde vſque ad Kalendas Iunias Romam non venirent, & ſatisfacerent, excommunicati haberentur. *Greg. vij. in ſyn. Rom. anni. 2. ſui Pontificatus.*

CAP. IV.

Ne aliquis clericus, vel monachus ab ipſis laicis Eccleſias recipiat dono, vel pretio, niſi ab Epiſcopo. *Greg. vij. in concil. Rom. anni incer. cap. 1.*

CAP. V.

Si quis Imperatorum, Regum, Ducū, Principum, Comitum, vel cuiuslibet poteſtatis ſæcularis Epiſcopatum, vel quamuis aliam Eccleſiaſticam dignitatem dare præſumpſerit, eiuſdē ſententiæ vinculo ſe aſtrictū nouerit. Cum trecenti, & * octo patres in Nicæno concilio omnes huiuſmodi vendentes, & ementes excommunicauerint cenſentes, vt qui dat, & qui recipit, anathema ſit. *Victor. iij. in ſynod. Beneuentana.*

* decem, & octo.

CAP. VI.

Nullus ſibi præbendam emat; quod ſi quis emerit, vel parentes eius illi emerint, in manum, & diſpoſitionem Epiſcopi ſui reddant. Hoc idem de altaribus, & de omni Eccleſiaſtico fiat. *Vrban. ij. in concil. Claromont. cap. 4.*

CAP. VII.

Dei, & Apoſtolorum eius parte præcipimus, ne quis vlterius vel dato, vel promiſſo, vel pretio, vel ſeruitio ea intentione impenſo, vel precibus Epiſcopalem nitatur aſſequi dignitatem: nec vllus eam prætaxato tenore induſgeat. Hoc idem etiam de omni Eccleſiaſtica dignitate, vel officio Apoſtolicæ poteſtatis auctoritate præfigimus, alias, & dator, & acceptor proprij ordinis dignitate priuentur. Epiſcopus omnia ſui Epiſcopatus membra, videlicet Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Decanias, vel aliquas Præpoſituras Eccleſiæ, ſiue canonicas gratis, & abſq; omni venalitate diſponat. Præbendas etiam, quæ canonicæ dicuntur, ſine venalitate diſtribuat. Quiſquis autem ea pretio dederit, quique pretio acceperit; depoſitioni ſubiaceat. *Vrban. ij. in ſynod. apud Melfiam. cap. 1.*

CAP. VIII.

8. q. 2. c. 1. Illud præ omnibus tibi curæ ſit, vt in hac electione (*Epiſcopi Salonitani*) nec datio quibuſcumque modis interueniat præmiorum, nec quarumlibet perſonarum patrocinia conualeſcant. *Greg. lib. 2. indict. 11. epiſt. 22. in 0. par. 5. cap. 129.*

CAP. IX.

7. q. 5. c. 3. p. Illud. Illud caritatem tuā ſpecialiter admonemus; vt ſi vera fuerit huius ſuggeſtio (*loquitur de quodam presbytero, qui dicebat ſe iniuſte de ſacerdotio deiectum*) atque in ſuum fuerit ordinem reſtitutus, de presbytero, qui in loco eius, ordinatus eſt, ſubtiliter, diſtricteque debeas eſſe ſollicitus. Et ſi quidem ſiue datione aliqua ad eundem ordinem peruenerit, vt in ſimoniacam hæreſim non potuiſſet incidere, in alia quatumque vacante Eccleſia eum volumus cardinari. Sin autem in eo quidpiam, quod auertat Dominus, fuerit tale repertum, ipſo etiam presbyteratus priuetur ordine, quem non cauſſa reprendæ neceſſitatis Eccleſiæ, ſed ſola comprobarur ambitione ſuſcepiſſe. *Gregor. lib. 3. epiſt. 13. Maximiano Epiſcop. Syracuſano.*

CAP. X.

Cum omnis auaritia idolorum ſit ſeruitus, quiſquis hanc, & maxime in dandis Eccleſiaſticis honoribus vigilanter non præcauet, infidelitatis perditioni ſubijcitur, etiamſi tenere fidem, quam negligit, videatur. *Greg. lib. 9. epiſt. 54. ad Theodoricum Regem. Anſel. lib. 13. c. 44.* 1. q. 1. c. 10.

CAP. XI.

Sicut ſcitis Gotefredus, viuente Guidone Archiepiſcopo Mediolanenſi, eandem Eccleſiam, quæ quondam meritis glorioſę Virginis, & genetricis Dei Mariæ, necnon auctoritate clariſſimi doctoris beati Ambroſij, inter cæteras Lombardorum Eccleſias religione, libertate, ac ſpeciali gloria enituit, nunc quaſi vilem ancillam præſumpſit emere, ſponſam videlicet Chriſti Diabolo proſtituere, quod audiens ſancta Romana Eccleſia mater veſtra, & totius Chriſtianitatis, ſicut ſcitis, magiſtra, concilio multorum ſacerdotum, & diuerſorum ordinum conſenſu, fulta beati Petri Apoſtolorum Principis auctoritate, Gotefredum fidei Catholicæ, & legis Chriſtianæ inimicum excommunicauit, & anathematis iaculo vna cum omnibus ſibi conſentientibus transfixit. *Greg. vij. lib. 1. regiſt. epiſt. 15.*

CAP. XII.

Neque Eccleſiæ vllatenus vendantur, aut pro munus impoſitione pretium accipiatur. *Greg. vij. lib. 2. regiſt. epiſt. 68.*

CAP. XIII.

Alij per ambitus ſacerdotia appetunt, alij oblatis muneribus pontificatum aſſumunt: nonnulli etiam ſceleribus implicati, vel ſæculari militiæ dediti, indigni ad honorem ſummi ſacri ordinis peruenerunt, &c. Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum, neceſſario credimus inſerendum. Id eſt: [Qui in aliquo crimine detecti ſunt: qui infamię nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, &c. qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur. *Toletan. c. 18.* d. 51. c. 5.

CAP. XIV.

Si quilibet presbyterorum defunctus fuerit, vicinus presbyter apud ſæcularem ſeniorem nulla precatione, vel aliquo xenio Eccleſiam illam obtineat. *Nannet. c. 16.*

CAP. XV.

Vt nemo Epiſcopatum, Abbatiam, Archidiaconatum, Archipreſbyterarum, præbendam, vel alios Eccleſiaſticos honores, vel in duabus eccleſiis prælationes exerceat, niſi in vna tantum, & neutrum horum quiſquam per pecuniam acquirat: & quicumque tali modo iam acquiſiſſe comprobantur, omni remota occaſione deponantur. *Pictauienſe c. 2.*

Pars tertia.

De eo, qui emit, aut vendit res ſpirituales.

Vide lib. viij. *tit. xxxvij. lib. ix. tit. xxxiv.*

CAPVT I.

16. q. 1. c. 64. Act. 20. 2. Cor. 6. PAulus ad Epheſios ait, nullius pecuniam concupiui, &c. Epiſcopus à ſuis Epiſcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam ſpeciem, ait enim Apoſtolus: Iniuſti regnum Dei non poſſidebunt, &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem miniſterio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant ſacra miniſteria Dei, &c. pari pœna puniatur, vt contraueniens mandatis Dei, & Apoſtolicis 1. Pet. 5. d. conſtitutionibus. Petrus enim Princeps Apoſtolorum ait: Paſcite gregem Dei, qui in vobis eſt, &c. *Nican.* 7. *c.* 4.

CAP. II.

De ſimo. c. 41. Gr. ix. &c. 5. eo. tit. in 4. coll. Audiuimus de quibuſdam Epiſcopis, quod decedentibus Eccleſiarum rectoribus, ipſas interdicto ſubiiciunt, nec patiuntur aliquos in eiſdem inſtitui, donec ipſis certa ſumma pecuniæ perſoluatur. Præterea cum miles, aut clericus domum religionis ingreditur, vel apud religioſos eligit ſepulturam, etiam ſi nihil loco religioſo reliquerit, difficultates ingerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum. Cum igitur non ſolum à malo, ſed etiam ab omni ſpecie mali ſit ſecundum Apoſtolum abſtinendum; exactiones 1. Theſ. 5. huiuſmodi penitus inhibemus. Quod ſi quis transgreſſor extiterit, exacta duplicata reſtituat in vtilitates locorum, in quorum fuerint ſoluta diſpendium, fideliter conuertenda. *Inn. iij. in conc. gen. Later. c.* 65.

CAP. III.

Vt nullus habitum monachi ſuſcipiat ſpem, aut promiſſionem habens, vt Abbas fiat. *Nicol.* 9. *in ſynod. Rom. cxiij. Epiſcoporum. c.* 7.

CAP. IV.

Arnulphum Cremonenſem publice coram noſtra præſentia conuictum, & confitentem ſe ſimoniacum ab omni Epiſcopali officio abſque ſpe reparationis deponimus, & vſque ad dignam ſatisfactionem anathemate percutimus. *Greg. vij. in conc. Rom. anni* 5.

CAP. V.

Diſt. 83. c. 1. Si quis Epiſcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum, ſeu ſubdiaconorum, vel crimini inceſtus in ſua parochia precibus, vel pretio interueniente conſenſerit; vel commiſſum, ſibique compettum auctoritate ſui officij non impugnauerit, ab officio ſuſpendatur. *Greg. vij. in conc. Rom. anni* 6. *c.* 12. *Tarrac. lib.* 5. *cap.* 56.

CAP. VI.

Nullus Abbas pretium exigere ab eis, qui ad conuerſionem veniunt, aliqua placiti occaſione, præſumat. *Vrban.* ij. *in ſynodo apud Melfiam. cap.* 7. 1. q. 2.

CAP. VII.

Quiſquis contra ſimoniacos pro officijs ſui conſideratione vehementer non exarſerit, cum eo nō dubitet ſe habere portionem, à quo hoc peculiare flagitiū ſumpſit exordium. *Gregor. vij. lib.* 9. *regiſt. epiſt.* 34. *ex diuo Gregor. lib.* 9. *ep.* 64. *& hom.* 39. *in Luc. Tarrac. lib.* 6. *c.* 161. 1. q. 1. c. 3.

CAP. VIII.

Quia innotuiſti nobis, vtrum vendere Eccleſiaſticam rem, ſimoniacum ſit? Hoc ſimoniacum eſſe patenter colligitur ex hoc, quod beatus Petrus ait Simoni; Pecunia tua tecum ſit in perditionem: quia exiſtimaſti, donum Dei pecunia poſſideri. Donum quippe Dei eſt Spiritus ſanctus, & donum Dei eſt res ipſi Eccleſiæ oblata, &c. Quiſquis igitur res Eccleſiaſticas, & Dei dona, quæ à Deo fidelibus, & à fidelibus Deo donantur: quæque ab eodem gratis accipiuntur, & ideo gratis dare debent, propter ſua lucra vendit, vel emit; cum eodem Simone donū Dei poſſideri pecunia exiſtimat; ideo, qui eas non ad hoc, ad quod inſtitutæ ſunt, ſed ad propria lucra, munere linguæ, vel indebiti obſequij, vel pecuniæ largitur, vel adipiſcitur, ſimoniacus eſt, &c. Penſandum vero eſt, qua pœna mulctentur, qui iam Deo, & Eccleſiæ ſuæ oblata vendunt, vel emunt, ſi cū flagellis à Dei templo eiecti ſunt, qui, quæ Deo erant offerenda, vendebant, vel emebant. *Vrba.* ij. *epiſt. ad L. præpoſit. S. Iuuentij.* 1. q. 3. c. 8. Sal. nator. Act. c. 8. d.

CAP. IX.

Placuit, vt quotiens ab aliquo fidelium ad conſecrandas Eccleſias Epiſcopi inuitantur, non quaſi ex debito munus aliquod à fundatore requirant: ſed ſi ipſe quidem aliquid ex ſuo voto obtulerit, non reſpuatur. *Brac.* ij. *cap.* 5. *Vorm. cap.* 3. *Burch. lib.* 3. *cap.* 37. *Iuo par.* 3. *cap.* 42. *decret.*

CAP. X.

Cauendum, & ſummopere præcauendum, ac per virtutem Chriſti ſanguinis interdicendum & Epiſcopis, & Regibus, & omnibus ſublimioribus poteſtatibus, atque cunctis fautoribus, & electoribus quorumcumque, atque conſenſoribus, ſeu ordinatoribus in gradu Eccleſiaſtico, vt nemo per ſimoniacam hæreſim regiminis locum obtineat quacumque factione, calliditate, promiſſione, ſeu commoditate, aut datione per ſe, aut per emiſſam perſonam, cum Spiritus ſanctus inter cætera documenta Eccleſiaſtica per os ſancti dicat Gregorij: Cur non perpenditur, quia benedictio illi in maledictionem conuertitur, quia ad hoc, vt fiat hæreticus, promouetur? &c. *Meld. en. c.* 43. *ex lib.* 7. *regiſt. epiſt.* 110. 1. q. 7. c. 8. libr. ep. 1. 10.

De ſacrilegio. Tit. IX.

Pars prima.

De iis, qui rebus ſanctis non habent honorem.

Vide lib. xvij. tit. v:

CAPVT I.

IN nouiſſimis temporibus noua prauitas, & valde reprehenſibilis apparuit adinuentio; homines enim laici ad dedecus, & confuſionem Chriſti Dei noſtri, & Eccleſiæ ipſius, ac ſacerdotalis dignitatis amicti ſacerdotalibus ſtolis, & Epiſcopalibus ſuperhumeralibus, & accipientes orationem ſacerdotalem ab aliquo laico quoque patriarchalem formam habentem præſumpſerunt ſacerdotio fungi, & agere putatiua, veluti digni ſacerdotes diuinæ adminiſtrationis myſteria in deriſionem, & vituperationē dati à Deo principibus ſacerdotum honoris, & detractionem immaculatæ Chriſtianorum fidei, &c. Ideo iuſtum duximus hos aptis, & conuenientibus epitimiis ſubmittere. *Synod. viij. Gen. CP. ſub Hadr. ij. act. 9.*

Cap. II.

Magnis vlulatibus, & multis lacrymis opus à multis fidelibus ad noſtros peruenit auditus; aiunt enim fuiſſe quoſdam laicos ſub eo, qui nuper imperauit in ordine ſenatorio, qui ſecundum diuerſam imperatoriam dignitatem videbantur capillorum comam circumplexam inuoluere atque reponere; & gradum quaſi ſacerdotalem per quædam indicia, & veſtimenta ſacerdotalia ſumere, & vt putabatur Epiſcopos conſtituere ſuperhumeralibus, id eſt pallijs circumamictos, & omnem aliam pontificalem induros ſtolam, qui etiam proprium Patriarcham adſcribētes eum, quin adinuentionibus riſum mouentibus prælatus, & princeps erat, inſultabant, & illudebant quibuſque diuinis, modo quidem electiones, promotiones, & conſecrationes, modo autem calumnias, damnationes, & depoſitiones Epiſcoporum, quaſi ad inuicem, & per inuicem miſerabiliter, & præuaricatorie agentes, & patientes. Talis autem actio nec apud gentes à ſæculo vmquam audita eſt, ita vt peiores, & miſerabiliores infidelibus nationibus exhibeat, & demonſtret hos, quos nunc manifeſtos effecimus. Qua de re ſancta, & vniuerſalis ſynodus definiuit, & promulgauit illos quidē malitiæ riſus omnino, vt ſceleſtos abominari; neminem autem fidelium, qui ex chriſtiana cenſentur appellatione, deinceps conari tale quid faciendi, vel admittendi, aut ſilentio tegendi quemquam eorum, qui huiuſmodi operantur impietatem. Si vero quiſpiam Imperatorum, vel potentum, aut magnatum taliter illudere diuinis, & talem, ac tantam iniuriam impie in diuinum ſacerdotium facere, vel admittere temptauerit; primo quidem arguatur à Patriarcha illius temporis, & Epiſcopis, qui cum ipſo fuerint; & ſegregetur, & indignus diuinis myſteriis iudicetur. Deinde vero accipiat quoſdam alios in duram obſeruantiam labores, & pœnas, quæ viſæ fuerint: & niſi celeriter pœniteat, etiam anathema ſit ab hac ſancta, & vniuerſali ſynodo, tanquam qui ſinceræ, & immaculatæ fideī myſterium dehoneſtauerit. Si vero præſumentibus quibuſdam huiuſmodi nefas operari Patriarcha Conſtantinopolitanus & ſuffraganei eius Epiſcopi, quod factum fuerit cognoſcentes, neglexerint debitum aduerſus eos oſtendere zelum; deponantur, & à proprio ſacerdotio, ac honore pellantur. Qui autem quoquomodo huiuſmodi miniſtrauerint, vel miniſtraturi ſunt impiiſſimæ actioni; & minime confeſſi acceperint *conueniens epitimium, definimus per trienium ſequeſtratos eſſe; anno, quidem vno extra Eccleſiam flentes, alio vero anno intra Eccleſiam ſtare vſque ad catechumenos, porro tertio ſiſtere cum fidelibus, & ita dignos fieri ſanctificationibus. *ſyn. viij. gen. CP. ſub Hadriano ij. cap. 16.*

* conuenientem pœnitentiam.

Cap. III.

Qui palla altaris mortuum obuoluerit, vel diaconus ſcapulas ſuas, diaconus triennio, & ſex menſibus à dominico altari ſit alienus, graui percuſſus anathemate. Quod ſi clericum presbyter non commonuerit, decem annis, & quinque menſibus excommunicatus ſit. Poſtea cum grandi humilitate matri reconcilietur Eccleſiæ. *Clem. epiſt. 2. in princip. vide Antiſio. cap. 12. & 13.*

De conſe. d. 1. c. 39. Nemo.

Cap. IV.

Cauſſam ipſius Maximi fraternitatis veſtræ, de eo, quod excommunicatus miſſarum ſolemnia agere præſumpſerit, iudicio committimus, qua debeat pœnitentia talis culpa purgari. Et ideo quidquid vobis ſecundum Deum placet, ſecuri diſponite: nec aliquod de nobis dubium habeatis; nam quidquid à vobis de hac cauſſa fuerit ordinatum nos & grate ſuſcipimus, & libenter admittimus. Hortamur tamen, vt debeatis eſſe ſolliciti, & ita quæ fienda proſpicitis, temperetis, & vigoris Eccleſiaſtici genium congrua, vt oportet, diſpenſatione ſeruetis. *Greg. l. 7. epiſt. 79. Mariniano Ravennati Epiſcopo.*

2. q. 5. c. 9. qua de cauſſa.

Cap. V.

Si quis ad ſepulchra martyrum adiungat corpora præcipitatorum inſanorum, ſi laici ſunt, ad pœnitentiam redigantur, ſi clerici poſt commonitionem, & cognitionem honore priuentur, hoc & ſingulis conciliis ſtatutum eſt. *Carth. i. cap. 2.*

Cap. VI.

Si quis acceptam à ſacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur. *Tolet. 1. cap. 14.*

Cap. VII.

Euchariſtiæ gratiam ſi quis probetur acceptam non conſumpſiſſe in Eccleſia, anathema ſit in perpetuum. *Caſar.c.3.*

Cap. VIII.

Non licet mortuis euchariſtiam tradi, nec velo, vel pallis corpora eorum inuolui. *Antiſiod.cap.12.*

Cap. IX.

Non licet diacono velo, vel palla ſcapulas ſuas inuolui. *Antiſ.c.13.*

Cap. X.

Qui corpus Domini abſque ineuitabili infirmitate proiecerit, ſi fidelis eſt, perpetuo communione priuetur; ſi infidelis eſt, verberibus ſubdatur, & perpetuo exilio relegetur; ſi vero quilibet exceſſum huiuſmodi digna pœnitentiæ ſatisfactione defleuerit, poſt quinquennium licebit illum communioni priſtinæ reformari. *Tolet.xvi.c.11.*

Cap. XI.

De conſe. d.2.c.7. cum omne. Qui aliud offert, quam panem, & calicem vino, & aqua permixtum, tamdiu ſacrificando ceſſabit, quamdiu legitima pœnitentiæ ſatisfactione correptus, ad gradus ſui officij redeat, quod amiſit. *Brac.iij.cap.1. Burchard.lib.5.c.1. Iuo lib.1.tit.4.c.24.panor.& par.2 c.11.decret.*

Cap. XII.

Laicus in hebdomadam excommunicetur, qui ſibi diuina myſteria tradiderit, præſente Epiſcopo, presbytero, vel diacono. *Trull.c.58.*

Cap. XIII.

Anathematizamus eos, qui falſa martyrologia pro veris recipiunt. *Trull.c.63.*

Cap. XIV.

Excommunicetur in quadraginta dies laicus, qui publice verbum Dei docere conatur. *Trull.c.64.*

Cap. XV.

Non liceat libros veteris, & noui teſtamenti, & ſanctorum noſtrorum doctorum conſumere, & diſcindere, aut bibliopolis, vel vnguentariis, vel aliis, vt perdantur, tradere; niſi ſi aqua, vel qua alia re, vtputa tineis, inutiles fierent. Contra faciens in annum excommunicetur. Item qui hos libros emerit; ſi non ſibi, aut alij conſeruauerit, ſed corruperit, excommunicetur. *Trull.c.68.*

Cap. XVI.

Excommunicentur, qui in ſolo poni curant crucem. *Trull.c.73.*

Cap. XVII.

Non oportet in dominicis locis, vel Eccleſiis eas, quæ dicuntur agapas, id eſt, charitates facere, & intus in æde comedere, & accubitus ſternere. Qui autem hoc auſi fuerint, vel ceſſent, vel ſegregentur. *Trull.c.74.*

Cap. XVIII.

Qui intra ſacra ſepta tabernam, vel venditiones exerceat, excommunicetur. *Trull. cap.76.*

Cap. XIX.

Item laicus, qui intra Eccleſiam ſine neceſſitate iumentum introducit. *Trull.c.88.*

Cap. XX.

Item laicus, qui cum vxore, vel alia in Eccleſia habitat, & nolit exire, excommunicetur. *Trull.c.97.*

Cap. XXI.

Qui dat communionem eam accipienti in vaſe aliquo, excommunicetur, & qui recipit. *Trull.c.101.*

Cap. XXII.

Non alter panis in altaris domini ſacerdotali benedictione ſanctificandus proponatur, niſi integer, & nitidus, qui ex ſtudio fuerit præparatus: neque grande aliquid, ſed modicatantum oblata, &c. Quicumque hoc decretum noſtrum temerandum crediderit, animaduerſioni diuini iudicij ſubiacebit, & anni vnius ſpatio à communione alienus manebit. *Tolet.xvj.c.6.*

Cap. XXIII.

Presbyteri nulli ſub prætextu medicinæ, vel cuiuſlibet rei chriſma donare præſumant, ſi fecerint, honore priuentur. *Arel. ſub Carolo.c.18. Magunt.c.27.*

Cap. XIV.

Pari tenore excommunicatus eſt quidam homo vocabulo Theodoricus cum complicibus ſuis; quia quamdam viduam fugiendo proſtratam ſuper corpus ſancti Euentij, rapuit, & de monaſterio traxit, & in vxorem ſibi eam taliter ſociauit. *Metem.c.7.*

Cap. XXV.

Si quis temerarius atrium Eccleſiæ euaginato gladio præſumptuoſe intrauerit ſacrilegium facit: & ideo ſacrilegium in atrio Domini perſoluatur. Dominus dicit in Euangelio: Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt. *Mat.26.* Id eſt, qui ſe ipſos vice rationis per peccatum in præſenti vleiſci deſiderant, gladiis ipſius peccati in animam moriuntur. Quanto magis is qui *ſanctum atrium, quod Dominus ſibi præ cæteris ſegregauit locis, ſuæ ſanctæ Eccleſiæ ad honorem, polluit, & temeratius irruperit, gladio peccati, & iniquitatis ſuæ mortuus iacuerit? Quapropter opus eſt pœnitentia, vt reſurgat ad vitam, qui guſtauit mortem. *Tribur.c.6.* *ſecundum.

Cap. XXVI.

Sacrilegium eſt ſacræ legis violatio, quod cum mulrarum ſpecierum diuidatur, & ſit factum ſacrilegij mori altari & Domini ſacrilegium ſchiſmatis: vnde pater ait beatus Auguſtinus: Apertiſſimũ ſacrilegium eminet ſchiſmatis, ſi nulla fuerit cauſſa ſeparationis. Eſt etiam blaſphemi ſermonis, & cuiuſque contra legem vſurparæ actionis. Specialius tamen nunc à nobis illud ſacrilegium denoratur, quod à prædonibus de rebus Eccleſiæ agitur, &c. *Troſleian.c.4.*

Cap. XXVII.

Conqueſtum eſt in ſancto Concilio de qui-

buſdam ſtulriſſimis Preſbyteris, vt quando incendium videant, corporale dominico corpore conſecratum ad extinguendum incendium temeraria præſumptione in ignem proiiciant. Ideoque decretum eſt ſub anathematis interdictione, ne vlterius fiat. *Salegunt.c.6. & in fine decreti Burch. Iuo par. 15. cap. 172. decreti.*

Pars ſecnnda.

De iis, qui res ſacras, aut Eccleſiaſticas ſurripiunt.

Vide lib. xv. tit. xxij. & xxxiij. quib. add.

CAPVT I.

12.q.2.c. 43. NOn licet clericis, poſt mortem Epiſcopi ſui, rapere eius bona, vt antiquis canonibus prohibetur: aut de ſuis gradibus periclitenrur. *Chalcedon. c. 22. Aquiſgranen. c. 88. Vormat. cap. 75.*

Cap. II.

Si quiſpiam inuaſor comprobarus dicat pro parte Eccleſiæ ſe egiſſe de priuata re ſibi pertinenre; ab ipſo, ſuoque hærede ſoluatur inuaſio. Sacerdos denique in rali culpa pauper inuenrus à proptio canonice iudicetur Epiſcopo, vr non Eccleſia ſibi commiſſa damna ſuſtineat, ſed illæſam huius inuaſionis temeritate permanere ſancimus. *Eugen. ij. & Leo iv. in ſyn. Rom. c. 22.*

Cap. III.

Sceleſtiſſima conſuetudo inoleuit, vt abeunte ſanctæ Romanæ Eccleſiæ ſedis Pontifice, ipſum patriarchium deprædari ſolear, & non ſolum in eodem ſancto parriarchio, ſed etiam per totam ciuitarem, & ſuburbana eius talis baccharur præſumptio; nec non quia & id multum hactenus neglectũ eſt, adeo vt omnia Epiſcopia eadem patiantur, vniuſcuiuſq; Eccleſiæ obeunre Pontifice; quod ne vlterius præſumatur; omnimodis interdicimus; quod qui facere præſumpſerit, non ſolum Eccleſiaſtica cenſura, ſed etiam Imperiali indignatione feriatur. *Ramennat. ſub Ioan. iv. c. 11.*

Cap. IV.

Vr moriente Romano Pontifice, vel cuiuſcumque ciuitatis, nullus præſumat facultates eorum inuadere; ſed ſucceſſoribus eorum reſeruentur integræ. *Nicol. ij. in ſynod. Rom. cxiij. Epiſcoporum c. 2.*

Cap. V.

12.q.2.c. 4. Quicumque militum, vel cuiuſcumque ordinis, vel profeſſionis perſona prædia Eccleſiaſtica à quocumque Rege, ſeu ſæculari Principe, vel ab Epiſcopis inuitis, ſeu Abbatibus, aut aliquibus Eccleſiarum rectoribus ſuſceperir, vel inuaſerit, vel etiam de rectorum priuato, ſeu vitioſo conſenſu renuerit, niſi eadem prædia Eccleſiæ reſtituerit, excommunicarioni ſubiaceat. *Gregor. vij. in ſynod. Roman. anno mlxxviij. ex lib. 6. regiſt. Tarraconen. lib. 5. c. 46.*

Cap. VI.

Ne aliquis clericus res Epiſcoporum, vel clericorum vel in vita, vel poſt morrem eorũ diripiat, vel in vſus proprios conferat. Quod ſi quis fecerit, anathema ſir. Et dictum eſt ab omnibus, fiat. *Vrban. ij. in concil. Claramont. cap. 29.*

Cap. VII.

Illud, quod in ſacro Chalcedonenſi conſtitutum eſt concilio, irrefragabiliter conſeruari præcipimus: vt videlicet decedentium bona Epiſcoporum à nullo omnino hominum diripiantur: ſed ad opus eccleſiæ, & ſucceſſoris ſui in libera œconomi, & cleticorum permaneant poteſtate. Ceſſet igitur de cætero illa deteſtabilis, & ſæua rapacitas. Si quis autem hoc aliquo modo temprare præſumpſerit excommunicarioni ſubiaceat. Qui vero morientium Preſbyterorum, vel clericorum bona rapuerir, ſimili ſenrenriæ ſubiiciarur. *Synod. Rom. ſub Innoc. ij. cap. 4. apud Iuo. poſt panor.* 12.q.2.c. 47.

Cap. VIII.

Hæretici omnes, & ſuſpecti & excommunicati, homicidæ quoque atque malefici, fures, ſacrilegi, &c. ſeu qui ad ſortilegos, magoſque concurrerint, nullatenus ad accuſationem ſunt admittẽdi. [Nulli infami vmquam, atque ſacrilego de quocumque negotio liceat aduerſus religioſum Chriſtianum, quamuis humilis, ſeruiliſque perſona ſit, teſtimonium dicere, nec de qualibet re, actione, vel inſcriptione Chriſtianum impetere. *Eutychian. epiſt. 2. ante med. Iuo lib. 4. tit. 8. cap. 8. panor. & par. 6. c. 33. decreti. Anſel. lib. 3. c. 25. Caſar. lib. 5. c. 35. Tarrac. lib. 2. c. 14.* 2.q.8.c. 3. in fin. 5.q.4.c. 11.

Cap. IX.

Defuncto Epiſcopo inteſtato, poſt defunctionem eius, à preſbyteris, & diaconibus de rebus ipſius inuenrarium fideliter conſcribarur, à minimo vſque ad maximum, id eſt, vrenſilibus, vel omni ſupellectili. Ira tamen; vr ſi quis exinde vel ſumpſiſſe aliquid, vel occulte fuerir tuliſſe conuictus, ſecundum furti tenotem reſtituat vniuerſa. *Tarrac. c. 2.* 12.q.5.c. 6. Sicut.

Cap. X.

Clericus, qui ſede Epiſcopi ſui vacante, quidpiam abſtulit, reus ſacrilegij prolixiori anathemare condemnetur; & vix quoque peregrina ei communio concedarur. *Ilerd. c. 16.* 12.q.2.c. 38. hac.

Cap. XI.

Placuit, vr Epiſcopo ab hoc ſæculo, iubente Domino accerſito, clerici ab omni omnino ſupellectili, vel quæcumque ſunt in domo eccleſiæ, vel Epiſcopi in libris, ſpeciebus, vtenſilibus, vaſculis, frugibus, gregibus, animalibus, vel omni omnino re rapaces manus abſtineanr, & nihil larronum more diripianr. *Valent. Hiſp. c. 2. Troſl. c. 14.*

Cap.

Cap. XII.

Parentibus, & propinquis decedentis Epiſcopi, ſi inteſtatus obierit, denuntietur, vt ſine Metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum conſcientia nihil de rebus defuncti occupare pertemptent, ne forte cum hereditariis rebus etiam aliqua ad Eccleſiam pertinentia, vel permixta vſurpent: ſed vſque ad ordinationem futuri Antiſtitis expectent, &c. Si quis autem * contemptor diuini timoris contra hæc ſancta ſynodica clericus quiſque, vel laicus venire improba mente temptauerit, & communione, & conſortio priuetur Eccleſiæ; quia durum eſt, vt ad illam conueniat, quam exſpoliare non metuit. *Valen. Hiſpan. c. 3. Troſl. c. 14.*

* immemor.

Cap. XIII.

Qui reculam Eccleſiæ petunt à regibus, & horrendæ cupiditatis impulſu egentium ſubſtantiam rapiunt; irrita habeantur, quæ obtinent, & à communione Eccleſiæ, cuius facultatem auferre cupiunt, excludantur. *Aruer. c. 4. Melden. c. 40. Burch. lib. 15. c. 36. Iuopar. 16. c. 37. decr.*

De rebus Eccleſ. non alien. cap. 2. Greg. ix. & in 1. collect.

Cap. XIV.

Vbi Epiſcopus obierit, nullus Epiſcopus quidquam de rebus Eccleſiæ, præter humanitatem, præſumat auferre. Si fecerit, conuentus ab inſtituto Pontifice ſine dilatione ablata reſtituat; ſin minus, anno integro miſſas facere non præſumat. *Aurel. v. c. 8.*

Cap. XV.

Si quis aliquid de xenodochio Lugdunenſi abſtulerit, vt xenodochium eſſe deſinat, vt necator pauperum irreuocabili anathemate feriatur. *Aurel. v. c. 15. Mel. c. 40.*

Cap. XVI.

Teſtamenta, quæ Epiſcopi, preſbyteri, ſeu inferioris ordinis clerici, vel donationes, aut quæcumque inſtrumenta propria voluntate confecerint, quibus aliquid Eccleſiæ, aut quibuſcumque conferre videantur, omni ſtabilitate ſubſiſtant, &c. de quibus rebus ſi quis animæ ſuæ contemptor aliquid alienare præſumpſerit, vſque ad emendationis ſuæ, vel reſtitutionis rei ablatæ tempus à conſortio Eccleſiaſtico, vel omnium Chriſtianorum conuiuio habeatur alienus. *Lugdun. c. 2.*

Cap. XVII.

Epiſcopus, qui monaſterium ſpoliandum, aut conuellendum, aut diſſoluendum temptauerit, anathema effectus maneat, & à regno Dei extraneus; nec proficiat ei bonum fidei, vel operis ad ſalutem, &c. & omnes Epiſcopi eius Prouinciæ congregati eundem ſacrilegum à communione ſuſpendant, & monaſterium reſtaurent. *Hiſpalen. ij. c. 10.*

Cap. XVIII.

12. q. 2. c. 48. Non licet Metropolitano moriente Epiſcopo eius bona, vel eius Eccleſiæ auferre, vel alienare; ſed ſub cuſtodia cleri ſint, quoad alius promoueatur, niſi clerici ea non receperint, tunc enim Metropolitanus ea cuſtodiat, Epiſcopo ordinando ea daturus. *Trullan. c. 35.*

Cap. XIX.

Nec violenta ablatione, nec illicitorum præceptorum confirmatione res ab Eccleſiis vobis ad tuendum, & defenſandum, ac propagandum commiſſas auferre temptate, &c. *Syn. Holonien. apud Melden. c. 11. in fine ad Carolum Regem.*

Cap. XX.

Res Eccleſiaſticæ tempore principatus veſtri ablatæ ex integro præſentialiter reſtituantur, & reſtitutæ conſeruentur, ſicut tempore aui, & patris veſtri fuerunt, & excepto ſuperpoſito, quod ad vſus poſſidentium abſumptum eſt, quomodo tunc erant, quando vos illas tuliſtis, ſine refragatione reddantur. Hinc enim in canone Aurelian. ſcriptum eſt tit. xiij. ne cui liceat res, vel facultates Eccleſiæ, &c. *Beluacen. apud concil. Melden. c. 17. vide ſupra Aurel. v. c. 13.*

Cap. XXI.

Vt præcepta illicita iure beneficiario de rebus Eccleſiaſticis facta, à vobis ſine dilatione reſcindantur, & vt de cætero non fiant, à dignitate veſtri nominis regij caueatur. *Beluac. apud Melden. c. 18.*

Cap. XXII.

Admonenda eſt regia magnitudo de hoſpitalibus, quæ tempore prædeceſſorum ſuorum & ordinata, & exculta fuerunt, & modo ad nihilum ſunt redacta. Sed & hoſpitalia Scotorum, quæ ſancti homines gentis illius in hoc regno conſtruxerunt, & rebus pro ſanctitate ſua acquiſitis, ampliauerunt, ab eodem hoſpitalitatis officio funditus ſunt alienata, &c. Vnde pertimeſcenda eſt canonica ſententia, & maxime decretalis Symmachi Papæ definitio, &c. Qui reculam, inquit, vel quicquid fuerit Eccleſiæ petunt à Regibus, & * corrumpendæ pietatis inſtinctu, egentium ſubſtantiam rapiunt, irrita habeantur, quæ obtinent, & à communione Eccleſiæ, cuius facultatem auferre cupiunt, excludantur. *Melden. cap. 40. Aruer. cap. 4. Burch. lib. 15. c. 36. Iuopar. 16. c. 37. decr.*

De rebus Eccleſ. non alien. c. 2. ap. Gregor. ix. & in 1. colle.
* horrendæ cupiditatis impulſu.

Cap. XXIII.

Quod res ad Eccleſiam pertinentes, & tempore principatus veſtri ablatas ita præſentialiter reſtituatis, & reſtitutas conſeruetis, ſicut tempore aui, & patris veſtri fuerant, &c. *Melden. ad Carolum Caluum Regem, c. 83.*

Cap. XIV.

Placuit vniuerſali concilio, vt Salomoni, qui Britannorum tenet regionem, ſuggeratis, &c. vt facultates Eccleſiaſticas nec ipſe Deo auferat, nec aliis auferre permittat. *Tullen. in epiſt. ad quoſdam Epiſcopos.*

Cap. XXV.

Qui agapem pauperum, & ſuſtentationem peregrinorum, & Eleemoſynas defunctorum defraudant, apud ſanctos patres, eorum necatores vocantur. *Tullen. par. 11. c. 14.*

Cap. XXVI.

Quia inter noſtrates hic peſſimus inoleuit mos, vt defuncto Eccleſiæ Epiſcopo, mox à quibuſcumque potentioribus res peruadentur Eccleſiaſticæ, quaſi Epiſcopi fuerint propriæ; cum etiam ſi eius iuris eſſent, contra omne ius hoc fieret. Hoc tam immane ſacrilegij facinus, & iam ſæpius factum ſcientes dolemus, & ne vlterius à quolibet præſumatur, auctoritate Dei, & ſanctorum eius, qui cum illo regnant in cœlo, noſtro etiam Epiſcopali miniſterio interdicimus. *Trosleia.c.14.*

Cap. XXVII.

10.q.2.c. vlt. Si quis Epiſcopus nulla Eccleſiaſticæ rationis neceſſitate compulſus in ſuo clero, aut vbi forte non eſt Preſbyter, de rebus Eccleſiaſticis aliquid præſumpſerit vendere: & res ipſas Eccleſiæ propriæ reſtaurare cogatur; & in iudicio Epiſcoporum deiiciatur auditus, & tanquam furti, aut latrocinij reus ſuo priuetur honore. *Mart. Brac.c.14. vide Carth.c.26.G. Burch. lib.1.c.215.& lib.3.c.181. Iuo par.3.c.172. & 242. & par.5.c.329. decr. Cæſar. lib.7.c.73. Tarrac. lib. 6. cap. 135.*

Cap. XXVIII.

Si quis Preſbyter, aut diaconus inuentus *Diſt. 50.* fuerit aliquid de miniſteriis Eccleſiæ venum- *c. 22.* dediſſe, quia ſacrilegium commiſit, placuit eum in ordinatione Eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen Epiſcopi dimittendum eſt, ſiue dignus ſit, ſiue indignus, in ſuo recipi debeat gradu; quia multoties hoc ipſum, quod de ſacro altario contaminatum eſt, in Epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt. *Mart. Brac. cap. 17. Burch. lib.3. cap. 179. Iuo par.3.c.173. & 240. decr. Cæſar. lib. 7.c.79.*

LIBER XXXV.

De criminibus contra Proximum.

De homicidio. Tit. I.

Pars prima.

De iis, qui ſibi vitam eripuerunt, aut membrum aliquod abſciderunt.

Vide lib. xxvij. tit. xxj. quibus adde.

CAPVT I.

Si quis, cum ſit clericus, ſeipſum mutilauerit, deponatur: eſt enim ſui homicida. *Apoc. cap. 22. G. cap. 23. L.*

Cap. II.

Laicus ſemetipſum abſcindens, annis tribus communione priuetur, quia ſuæ vitæ inſidiator exiſtit. *Apoc.c.23.G.24.L.*

Cap. III.

Si ſit ſepeliendus, qui ſeipſum occidit, vel ſi ſit pro eo ſacrificium offerendum requiritis. Sepeliendus eſt quidem, ne viuentium odoratui moleſtiam ingerat; non tamen eſt, vt aliis pauor incutiatur, ſolito cum obſequiis more ad ſepulchra ferendus. Sed & ſi qui ſunt, qui eius ſepulturæ ſtudio humanitatis obſequuntur, ſibi, non illi, qui ſui extitit homicida, præſtare videntur. Sacrificium vero pro eo non eſt offerendum, qui non ſolum ad mortem vſque peccauit, ſed & mortis ſibimet interitum propinauit; quis enim magis ad mortem pecca-
1. *Ioan.* 5. tum facit, pro quo Ioannes Apoſtolus non dicit orandum, quam is, qui Iudam imitatus ſui ipſius homicida fuiſſe, magiſtro Diabolo, comprobatur? *Nicol. ad conſulta Bulgar.c.98.*

Cap. IV.

Si quis famulorum cuiuſlibet conditionis aut generis, quaſi ad exacerbandam Domini diſcretionem, ſe Diabolico repletus furore percuſſerit, ipſe tantum ſanguinis ſui reus erit, neque ad dominum ſceleris alieni inuidia pertinebit. *Arelat.ij.c.34.*

Cap. V.

Oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere cenſemus, ſi tamen non ipſi ſibi mortem probentur propriis manibus intuliſſe. *Aurel. iij.c.15.*

Cap. VI.

Qui ſibi ipſis per ferrum, aut per venenum, *23. q. 5.* aut per præcipitium, aut ſuſpendium, aut quo- *placuit.* libet modo violentam ſibi inferunt mortem, *c. 12.* nulla pro illis in oblatione commemoratio fiat neque cum pſalmis ad ſepulturam eorum cadauera deducantur; multi enim ſibi hoc per ignorantiam vſurpant. Similiter & de his placuit fieri, qui pro ſuis ſceleribus puniuntur. *Bracar.I.c.34. Capitul. lib.7.c.206. in addit. Burc. lib.19.ca.130. Iuo par.10.c. vlt. & par.15.cap.140. decr.*

Cap. VII.

Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti ſunt, &c. Qui ſemetipſos abſciderunt, &c. *Tolet. iv.c.18.*

Cap. VIII.

Quicumque ſe propria voluntate in aquam iactauerit, aut collo ligato ſe ſuſpenderit, aut de arbore præcipitauerit, aut ferro percuſſe-

rit, aut qualibet occaſione voluntariæ ſe morti tradiderit, iſtorum oblata non recipiantur. *Antiſiod. c.17.*

CAP. IX.

Quorumdam hominum tam graue inoleuit deſperationis contagium, vt dum fuerint pro qualibet negligentia, aut diſciplinæ cenſura mulctati, aut pro ſui purgatione ſceleris, ſub pœnitentiæ ſatisfactione, cuſtodiæ mancipati, incumbente deſperationis incommodo, ſe ipſos malunt aut laquei ſuſpendio enecare, aut ferro, vel aliis mortiferis caſibus interimere, &c. Quicumque talibus decipulis irretitus, interemptionis euaſerit caſus, duorum menſium ſpatio, & à Catholicorum collegio, & à corpore, ac Chriſti ſanguine ſacro maneat omnimodo alienus. Quia oportet, vt per pœnitentiæ cenſuram priſtinæ reddatur ſpei, atque ſaluti, qui animam ſuam per deſperationem conabatur Diabolo ſociare. *Tolet. xvi. c.4.*

CAP. X.

Ille, qui occiſus fuerit (*loquitur de ſingulari certamine*) tamquam ſui homicida, & propriæ mortis ſpontaneus appetitor à dominicæ oblationis commemoratione habeatur alienus; nec cadauer eius, iuxta ſanctorum canonum decretum, cum pſalmis, & orationibus ad ſepulturam deducatur, &c. *Valent. ſub Loth. c.12.*

CAP. XI.

Si quis cum ſui compos non eſſet, ſibi manum attulerit, vel etiam ſe præcipitauerit, fit ne oblatio, an non? Reſpond. Hoc debet clericus diſcernere, an re vera hoc fecerit, cum eſſet emotæ mentis; ſæpe enim ij, qui ad eum, cui hoc accidit, attinent, volentes aſſequi oblationem, & orationem pro ipſo, mentiuntur, & dicunt, eum non fuiſſe apud ſe: nonnumquam autem propter inſultationem hominũ, vel aliquo alio modo per negligentiam hoc fecit, tunc autem non eſt ſuper eum facienda oblatio; eſt enim ſui homicida. *Timoth. Epiſcop. Alexandr. c.14.*

Pars Secundo.

De eo, qui patrem, filium, vxorem, aut alios huiuſmodi interficit.

CAPVT I.

De his, qui patrem, matrem, fratrem, aut ſororem occiderint, vt toto vitæ ſuæ tempore corpus non ſuſcipiant dominicum, niſi tempore exitus pro viatico: abſtineant à carnis comeſtione, & potu vini, donec vixerint; ieiunent ſecundam, quartam, & ſextam ferias, vt ſic poſſint deflentes diluere commiſſum. *Greg. y. epiſt. 8. ante fin. Anſel. lib. 11. c. 51. al. 53. Pœnit. Roman. tit. 1. c. 13.*

CAP. II.

Quid patricida, id eſt, qui patrem, vel matrẽ occidit, vel etiam qui fratrem, aut ſororem interficit, pati debeat, leges indicant. Porto ſi ad Eccleſiam confugerit, id quod Epiſcopus loci, vel ſacerdos, qui ab illo conſtitutus eſt, prouiderit, agendum decernimus. *Nicol. ad conſul. Bulgar. c.24. Iuo par. 10. c. 180. decr.*

CAP. III.

De his, qui proximum, id eſt, conſanguineũ ſuum, vt eſt frater, conſobrinus, aut nepos, trucidauerint, venerandæ leges proprium robur obtineant; ſed ſi ad Eccleſiam conuolauerint, mortis quidem legibus eruantur, pœnitentiæ vero, quam Antiſtes loci vel presbyter conſiderauit, abſque dubio ſubmittantur. Nolo, inquit Dominus, mortem peccatoris, ſed vt conuertatur, & viuat. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 26. Iuo par. 10. c. 180.* Ezec. 18.

CAP. IV.

In quibuſdam Hiſpaniæ partibus filios ſuos parentes interimunt, fornicationis auidi, neſcij pietatis, quibus, ſi tędium eſt filios numeroſius augere, prius ſe ipſos caſtigare debent à fornicatione. Nam dum cauſſa propagandæ prolis ſociantur coniugia, parricidio, & fornicatione tenentur obnoxij, qui filios necando docent, ſe non pro filiis, ſed pro libidine vxores duxiſſe. Proinde Reccaredus Rex iudicibus imperauit, vt amouendum tantum facinus cum ſacerdote procurent, & adhibita ſeueritate prohibeant. Ergo & ſacerdotes eorumdem locorum idem ſcelus cum iudice curioſius quærant, & ſine capitali viudicta, acriori diſciplina prohibeant. *Tolet. iij. c.17.*

CAP. V. 23. q. 5. c. 22.

Inceſtuoſi, parricidę, homicidę ſacerdotum nolunt admonitionibus aurem accommodare, volentes in priſtinis perdurare criminibus, quos oportet per ſæcularis potentię diſciplinã à tam praua conſuetudine coërceri, qui per ſalutifera ſacerdotum monita noluerũt reuocari, quorum aliquos iam excommunicauimus, &c. *Turon. ſub Carolo c.41. Burchar. lib.7 c.29. Iuo par. 9. c. 65.*

CAP. VI.

Quia in modernis tẽporibus parricidæ profugi currunt per diuerſa, & variis vitiis, atque gulę illecebris deſeruiunt; melius nobis videtur, vt in vno loco manentes, pœnitentia diſtricta ſemetipſos caſtigent, ſi forte à Domini bonitate indulgentiam facinoris ſui percipere mereantur. Non enim eis licebit vltra militare cingulum ſumere, & nuptiis, vel coniugiis copulari: quia ſacri canones hoc eis non conſentiunt. *Magunt. ſub Rabano c.20. Burch. lib.6. c.35.*

CAP. VII.

Statuimus, vt patricidę, & fratricidę per vnius anni curriculum ante fores baſilicæ orantes Domini clementiã perſeuerent. Completo autem anni curriculo introducantur in Eccleſiam; tamen inter audientes, vſque dum vnius anni ſpatium finiatur, ſtent, cum ad miſſarum ſolemnia, vel alia ſacra audire officia venerint. His ita peractis, ſi pœnitentię fructus in eis conſpicitur, corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti participes fiant, vt deſperantię non inobdurentur caligine. Carnem non manducent omni- 5. 33. q. 2. c. 15.

bus diebus vitæ illorum, & ieiunent vſque ad nonam boram diei quotidie, exceptis feſtis diebus, atque dominicis. Abſtineant à vino, medone, atque ceruiſia mellita tres dies per hebdomadam. Arma gerere non audeant, vel ſumere, niſi contra paganos. Et vbicumque ire maluerint, nullo vehiculo deducantur, ſed pedeſtri more proficiſci ſtudeant. Tempus autẽ huius pœnitentiæ in Epiſcoporum ponimus arbitrio, vt ſecundum conuerſationem illorum aut extendere, vel minuere valeant. Ab vxoribus, ſi habuerint, non ſeparentur. Si autem non habuerint, & ſe continere non velint legitimas accipiant in coniugio fœminas, ne fornicationis voraginem incidere videantur. Et ſi finis vitæ illorum venerit, antequam duorum prædictorum annorum finiantur curricula, viaticum illis non negetur. *Vormat. cap. 30. Iuo par. 10. c. 180.*

CAP. VIII.

Si qua mulier, vt ſæpe contingit, infantem proprium prope ignem collocauerit, & alius, qui caldarium ſuper ipſum ignem pependerit, & aquam infuderit, atq; aqua ipſa per ignem feruens egreditur, & infanti ſuperfunditur, & propterea mortuus agitur: mater infantis propter negligentiam iudicio ſacerdotum pœniteat, & homo, qui caldarium pependit, ſecurus permaneat. Simili modo de cæteris ſimilibus, quæ ſæpe diuerſe ſolent euenire, & iudicamus, & eſſe volumus. *Tribur. c. 37.*

CAP. IX.

Si quis filium ſuum, quod abſit, non ſponte, ſed caſu contingente occiderit, ſecundum homicidia * ſponte commiſſa pœniteat. *Tribur. cap. 53.*

* non ſponte.

Pars tertia.

De iis, qui fœtus necant.

CAPVT I.

QVæ fornicantur, & necant partus, & curant fieri abortus, priori definitione ad exitum vitæ, humaninus nunc agendo, decem annis per gradus pœniteant. *Ancyr. c. 21. Magun. ſub Raban. c. 21. Mart. Brac. c. 78. Raban. c. 11. Pœniten. Burch. li. 17. c. 54. Iuo par. 8. c. 314. & par. 10. c. 181. & 183. decr. Anſel. lib. 11. c. 40. Tarrac. lib. 5. c. 32. Pœnit. Rom. tit. 2. c. 28.*

CAP. II.

Nec in finem detur communio ei, quæ abſente marito conceperit, & conceptum occiderit. *Elib. c. 63.*

CAP. III.

Catechumena, ſi per adulterium conceperit, & conceptum necauerit, placuit eam in fine baptizari. *Elib.* .68.

CAP. IV.

Hi, qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare ſtuduerint, vel in * ventribus matrum potionibus aliquibus colliſerint, in vtroque ſexu adulteris poſt ſeptem annorum curricula communio tribuatur: ita tamen, vt omni tempore vitæ ſuæ fletibus, & humilitati inſiſtant. Si clerici fuerint, officium eis miniſtrandi recuperare non liceat; attamen in choro pſallentium à tempore receptæ communionis interſint. Ipſis veneficis in exitu tantum, ſi facinora ſua omni tempore vitæ ſuę defleuerint, communio tribuatur. *Ilerd. c. 2. Magunt. ſub Raba. c. 11. Pœnit. Anſel. l. 11. c. 56. al. 58. Burch. lib. 17. c. 52. & lib. 19. pag. 277. Iuo par. 10. c. 182. decr.*

* vteris.

CAP. V.

Eas, quæ dant abortionem facientia medicamenta, & quæ fœtus necantia venena excipiunt, homicidæ pœnis ſubiicimus. *Trul. c. 92.*

CAP. VI.

Mulieres, quæ ante temporis plenitudinem cõceptos vtero infantes voluntate excutiunt, vt homicidæ proculdubio iudicandæ ſunt. Illæ vero, quæ dormiendo filios ſuffocare videntur, leuiter de his iudicare oportet: quia nolentes, & non conſentiendo ad hunc deuolutæ ſunt caſum. *Vorm. c. 55.*

CAP. VII.

Si qua mulier fornicata fuerit, & infantem, qui exinde fuerit natus occiderit; & quæ ſtuduerit aborſum facere, & quod conceptum eſt, necare; aut certe, vt non concipiat, elaborat, ſiue ex adulterio, ſiue ex legitimo coniugio; has tales mulieres in morte recipere communionem priores canones decreuerunt: nos tamen pro miſericordia, ſiue tales mulieres, ſiue conſcias ſcelerum ipſorum, decem annis agere pœnitentiam iudicamus. *Mart. Brac. cap. 77. al. 78.*

CAP. VIII.

Quæ de induſtria fœtum corrupit, cędis pœnas luat. Formati autem, vel informis ſubtilitas à nobis non attenditur: hic enim nõ ſolum quod naſcendum eſt, vindicatur, ſed etiam ipſa, quę inſidias parauit: quoniam vt plurimum eiuſmodi inceptis vna quoque mulieres intereunt. Ei autem accidit fœtus quoque interitus alia cædes, eorum quidem certe, qui hoc audent, exiſtimatione. Oportet autem non vſque ad obitum eorum confeſſionem extendere, ſed decem quidem annorum menſurã admittere: definire autem non tempore, ſed modo pœnitentiæ medicinam. *Baſil. ad Amphiloc. c. 2.*

CAP. IX.

Mulier, quæ in via peperit, & ſui fœtus curam non geſſit, cædis crimine teneatur. *Baſil. ad Amphiloch. c. 33.*

CAP. X.

Quæ fœtus in via nati curam non geſſit: ſi, cum poſſet quidem, ſeruare neglexerit; vel ſe ideo peccatum celare exiſtimãs, vel etiam omnino belluina, & inhumana ratione vtens, tamquam propter homicidium iudicetur. Sin autem eum concinnare, & componere non potuit, & propter ſolitudinem, rerumq. neceſſariarum inopiam fœtus interiit, matri ignoſcendum eſt. *Baſil. ad Amphiloch. c. 52.*

Pars quarta.

De his, qui Epiſcopo, preſbytero, &c. mortem afferunt, aut vulnus infligunt, aut grauem aliquam iniuriam faciunt.

CAPVT I.

De pœnis c.12.ap. Greg.ix. & c.2.eo. tit. in 4. collect. SI quis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & Imperiales iuſſiones, irridens vincula, & iura Eccleſiaſtica, & ciuilia, auſus ſit aliquem Epiſcopum verberare, aut cuſtodire, aut ſine cauſſa, aut efficta cauſſa, anathema ſit. *Syn. CP. viij. ſub Ioan. viij. c.3.*

CAP. II.

In quibuſdam prouinciis Eccleſiarum patroni, ſeu vicedomini, & aduocati ſe in tantam inſolentiam erexerunt, quod non ſolum cum vacantibus debet Eccleſiis de paſtoribus idoneis prouideri, difficultates ingerunt, & malitias; verum etiam de poſſeſſionibus, & aliis bonis Eccleſiaſticis pro ſua voluntate præſumunt: &, quod horrendum eſt dicere, in necem prælatorum prorumpere non formidant, &c. Prohibemus expreſſe, ne patroni, vel aduocati, ſeu vicedomini ſuper præmiſſis de cætero plus vſurpent, quam reperitur in iure permiſſum: & ſi contra præſumpſerint, canonica diſtrictione compeſcantur. Sacri nihilominus cōcilij prouiſione ſtatuimus, quatenus ſi patroni, vel aduocati, aut feudatarij ſeu, vicedomini, ſeu alij beneficiati alicuius Eccleſiæ rectorem, vel clericum alium ipſius Eccleſiæ per ſe, vel per alios occidere, vel mutilare auſu nefando præſumpſerint; patroni ius patronatus, aduocati aduocatiam, feudatarij feudum, vicedomini vicedominatum, beneficiati beneficium protſus amittant, &c. & non ſolum de præmiſſis nil perueniat ad heredes, ſed etiam vſque ad quartam generationem poſteritates talium in clericorum collegium nullatenus aſſumantur, nec in regularibus domibus alicuius prælationis aſſequantur honorem, niſi cum eis fuerit miſericorditer diſpenſatū. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateran. cap. 45.*

CAP. III.

diſt.45.c. 2. Nemo quemquam peccantem clericū cæde attingat, non preſbyter, non diaconus, nec Epiſcopus clericum ad cædem perducat: ſed ſi ita cauſſa exigit clerici, triduo priuetur honore, vt pœnitentes redeant ad matrem Eccleſiam. *Silu. in ſyn. Rom. cclxxxiv. Epiſcopor. cap. 17.*

CAP. IV.

Vniuerſa ſynodus dixit: Epiſcopalem perſecutionem, & Eccleſiarum abſciſſionē, vel vaſtationem, atq; ſeruorum Dei inſectationem, fulti prædicta auctoritate, & omnium ſanctorum patrum prohibitione, veſtraque conſolatione, communi tractatu pariter in futurum robuſte, ac veraciter amputantes, ſanctorumque patrum ſtatuta firmantes expreſſis ſententiis ſancimus, ne vnquam talia à quoquam noſtris, aut futuris temporibus præſumantur, &c. Si quis hæc, quæ hodie in hac ſancta ſynodo prohibita ſunt, infringere præſumpſerit, aut voluntarie tranſgredi temptauerit, ſi clericus eſt, gradu proprio penitus careat; ſi vero monachus, aut laicus fuerit, communione priuetur. Et ſi non emendauerit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero inſidias, vel manifeſtas Pontificibus à quibuſcumque illatas, vel ea, quæ huius ſanctæ ſynodi ſententia cōplectitur, ſi quis ad Eccleſię pertulerit notitiā, potiatur honore; & hi, qui aduerſa eis moliuntur, ſicut à ſanctis patribus dudum ſtatutum eſt, & hodie ſynodali, & Apoſtolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur, & exilio, ſuis omnibus ſublatis, perpetuo tradantur. *Synod. Rom. v. ſub Symmach. in fine.* *3.q.5.c.3. Accuſatoribus.*

CAP. V.

Beliſarius mandauit, me ad ſe venire, &c. me vi retentum miſerunt in exilium, &c. Ego tamen propterea non dimiſi, nec dimitto officium meum, ſed cum Epiſcopis, quos congregare potui, eos, qui talia contra me egerunt, anathematizaui; & vna cūm illis Apoſtolica, & ſynodali auctoritate ſtatui, nullum vnquam taliter decipiendum, ſicut deceptus ſum; & ſi aliquis deinceps vllum vnquam Epiſcoporū ita deciperet, anathema maranatha fieret in conſpectu Dei, & ſanctorum Angelorum. *Siluer. in ſyn. epiſt. 1. Anſel. lib. 12. cap 8.* *23.q.4.c. 30.*

CAP. VI.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus Epiſcopis vim inferre, vel eos temere lacerare præſumat; quatenus, cum ad ſynodum conueniunt, libere eis tractare, & ſtatuere liceat, quæ ſanctorum patrum canonica cenſura decreuit. Nullusq; eos lacerare, vel ſacris canonibus, & iuſta examinatione inquietare, &c. abſque ſtatus ſui periculo pertemptet. *Rauen. ſub Ioan. ix. cap. 2.*

CAP. VII.

Violatores, ſeu corruptores ſacri tumuli Formoſi Papæ, qui ſub fœdere conſpirationis ad capiendum theſaurum, corpus illius trahentes in fluuium Tiberim iāctare non timuerunt, diuina auctoritate, ſynodaliq; noſtro cōſultu, niſi reſipuerint, ſint à ſanctæ Dei Eccleſiæ liminibus ſeparati. *Rauen. ſub Ioan. ix. par. 1. cap. 9.*

CAP. VIII.

Vbicumq; preſbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captæ fuerint, ſtatim excommunicetur receptum, vnde factum, vel ad quod ductum fuerit. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. cap. 15.*

CAP. IX.

Si quis parochianus, vel dictis, vel factis contumelias ſuo intulerit preſbytero, extra Eccleſiam fiat, donec ſatisfaciat: ne nomen Dei, & ordo vileſcat. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. c. 26.*

CAP. X.

Si quis Epiſcopum ceperit, & incarcerauerit, perpetuæ infamiæ ſubiaceat; vlterius ar-

ma nõ exerceat, & clamatum eſt ab omnibus, fiat. *Vrban. y. in conc. Claramon. cap. 30.*

C A P. XI.

17. q. 4. Si quis ſuadente Diabolo huius ſacrilegij
c. 29. reatum incurrerit, quod in clericum, vel mo-
nachum violentas manus iniecerit, anathema-
ti ſubiaceat; & nullus Epiſcoporum illum præ-
* vrgente. ſumat abſoluere, niſi mortis * imminente peri-
culo, donec Apoſtolico conſpectui præſente-
tur, & eius mandatum ſuſcipiat. *Syn. Rom. ſub Innoc. y. c. 11. apud Ino poſt panor. in alijs eſt c. 15. Eugen. iij. in ſyn. Remen. c. 13.*

C A P. XII.

Si clericus iniuria affecerit Epiſcopum, de-
Exod. 22 ponatur: Præfecto enim populi tui non male-
Act. 23. dices. *Apo. cap. 55.* Si presbyterum, vel diaco-
num, excommunicetur. *Apo. cap. 56.*

C A P. XIII.

2. q. 7. c. Qualis condemnatio, & qualis imminet ma-
9. ledictio his, qui in patres peccant, diuina nos
Gen. 9. docet ſcriptura, ſi enim Cham filius Noë cum
vidiſſet nudum ſuum patrem, quoniam non cooperuit patris corporalis nuditatem, ſed egreſſus nunciauit eam fratribus, & illi veſtimento eum cooperuerunt: ipſe quidem Chã, & illi, qui ex eo nati ſunt, ſub maledicto facti ſunt; qui autem cooperuerunt, magnã benedictionem meruerunt; multo magis iſti maiore, & ampliore cõdemnatione digni ſunt, qui patribus obuiare, aut contra eos inſurgere nituntur, aut iniuriam, vel contumeliam eis inferre moliuntur: quoniam qui eis reſiſtit, Deo reſiſtit; & qui eis iniuriam, vel contumeliam facit, Deo, cuius legatione funguntur, facit. *Clemens epiſt. 2. poſt med. Troſlei. c. 5.*

C A P. XIV.

Si quis ſacerdotum, vel reliquorum clericorum ſuo Epiſcopo inobediens fuerit, aut inſidias ei parauerit, aut contumeliam, & calumniam; & conuinci potuerit; mox curiæ tradatur. Qui autem facit iniuriam, recipiat hoc, quod inique geſſit. *Pius epiſt. 2. in fin.*

C A P. XV.

Patres ſancti ſynodum congregauerunt generalem in Nicæa, &c. leges poſuerunt, quas ſacros canones appellamus, quibus multa perneceſſaria ad ſtatum Eccleſiæ ſanctæ Dei, & ſupplementum columnarum eius, id eſt, Epiſcoporum, qui eam propriis humeris geſtant, ſunt decreta, & nocumenta eorum prohibita; ita, vt qui talia agere tẽptauerint; aut eis nocere præſumpſerint, ſi quidem clerici fuerint, à proprio gradu decidãt; ſi vero monachi, aut laici fuerint, anathematizentur. *Iul. epiſt. 1. ad Epiſcop. Orient. ante med.*

C A P. XVI.

Lambertus ſpeudo Epiſcopus excommunicatus eſt tum pro aliis nefariis, tũ pro eo, quod quinque clericos ad Romanam ſynodum ire, & de malitia eius querimoniam volentes facere, captione peſſima afflixit. *Greg. vij. lib. 9. regiſt. epiſt. 34.*

C A P. XVII.

5. q. 6. c. Si quis ſæcularium per calumniam Eccleſiam,
vlt. aut * clerum fatigare tẽptauerit, & * victus fue- * clericũ * conuictus.
rit, ab Eccleſiæ liminibus, & à Catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, arceatur. *Agath. c. 32. Vormat. c. 24. & 61. Anſel. lib. 3. c. 116. vel 125. Burchard. lib. 15. c. 5. Ino par. 16. c. 6. decr.*

C A P. XVIII.

Si qui clerici in mutuam cædem proruperint, prout dignitas officiorum in tali exceſſu contumeliam protulerit, à Pontifice diſtrictius vindicetur. *Iler. c. 11.*

C A P. XIX.

Si quicumq; iudex clericum abſq; cauſſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio, iniuria affecerit, aut cuſtodiæ deputauerit, quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur. *Matiſc. c. 7.*

C A P. XX.

Sæcularis iudex, qui Epiſcopum de Eccleſia extrahit, & qui ei conſenſerint, vſq; ad generale concilium anathemate de Eccleſia ſeparentur. *Matiſc. ij. c. 9.*

C A P. XXI.

Omnis poteſtas Epiſcopalis modũ ſuæ ponat iræ, nec pro quolibet exceſſu cuilibet ex familia Eccleſię aliquid corporis membrorum ſua ordinatione præſumat extirpare, aut auferre. Quod ſi talis emerſerit culpa, aduocato iudice ad examen eius deducatur, quod factũ fuiſſe aſſeritur: & quia omnino iuſtum eſt, vt Pontifex ſæuiſſimam non impendat vindictã, quidquid coram iudice verius patuerit, per diſciplinæ ſeueritatem, atque turpi decaluatione maneat emendatum. *Emerit. c. 15.*

C A P. XXII.

Quicumq; iudex, aut ſæcularis presbytero, aut diacono, aut cuilibet de clero, aut de iunioribus abſq; audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, vel Archipresbyteri iniuriam inferre præſumpſerit, anno ab omnium Chriſtianorũ conſortio habeatur extraneus. *Antiſ. c. 43.*

C A P. XXIII.

Presbyteri, Abbates, & Leuitæ, exceptis gra- Diſt 45.
uioribus, & mortalibus culpis, nullis debent cum beatus c. 8.
verberibus ſubiacere. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quæ intulerit, excõmunicationem pariter, & exilij ſententiam ſuſtinebit. *Brac. iij. cap. 6.*

C A P. XXIV.

Si quis ſubdiaconẽ calumniatus fuerit, vul- 17. q. 4. c.
nerauerit, vel debilitauerit, & conualuerit, 27. Qui
quinque quadrageſimas ſine ſubditis annis ſubdiac.
pœniteat, & ccc. ſolidos cum ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis componat. Si autem mortuus fuerit, ſingulas ſupradictas quadrageſimas cum ſequentibus annis pœniteat, & cccc. ſolidos cum tripla ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis Epiſcopo componat. *Synod. apud Theodonis villam cap. 1. & ibidem in edicto Imp. Caroli Magni. Burch. lib. 6. c. 5 & 6. Ino lib. 8. tit. 2. c. 2. panor. & par. 10. c. 9. & c. 134. & 135. decr. Capitul. lib. 3. c. 25. Longob. lib. 1. tit. 9. cap. 27. Cæſar. lib. 7. c. 7.*

Cap. XXV.

Si diaconum calumniatus fuerit, & conuaſuerit, ſex quadragnſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & quadringentos ſolidos cum compoſitione ſua, & Epiſcopalibus bannis componat: ſi autem mortuus fuerit, ſingulas ſupradictas ſex quadrageſimas cum ſequentibus annis pœniteat, & ſexcentos ſolidos cum tripla ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis Epiſcopo componat. *Ibid. cap. 2. & in edicto Imperat. Burch. & Ino vbi ſupra.*

Cap. XXVI.

Si quis presbyterum calumniatus fuerit, & *ſpaſſauerit, ſeptem quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & ſexcentos ſolidos cum triplici ſua compoſitione, & Epiſcopalibus bannis triplicibus Epiſcopo componat: ſi autem mortuus fuerit duodecim annorũ pœnitentia ſecundum canones ei imponatur, & CM. ſolidos cum triplici compoſitione ſua, & Epiſcopalibus bannis triplicibus Epiſcopo componat. *Ibid. cap. 3. Burchard. & Ino vbi ſupra.*

* debilitauerit.

Cap. XXVII.

Si quis Epiſcopo inſidias poſuerit, comprehenderit, vel in aliquo dehoneſtauerit, decem quadrageſimas ſine ſubditis annis pœniteat, & presbyteri non occiſi triplicem compoſitionem componat. Si autem caſu, & non ſponte occiditur, cum comprouincialium Epiſcoporum conſilio homicida pœniteat. Si quis autem ſponte eum occiderit, carnem non comedat, vinum non bibat cunctis diebus vitæ ſuæ. Cingulum militare deponat; abſque ſpe coniugij in perpetuo maneat. *Synod. apud Theod. villam cap. vlt. Burchard. & Ino vbi ſupra.*

Cap. XXVIII.

De Epiſcopis, presbyteris, diaconibus, & monachis interfectis quærendum à Domino Imperatore eſt, cui illius homicidij pretium exoluendum ſit. *Cabilo. ſub Carolo cap. 24.*

Cap. XXIX.

Qui presbyterum occidit, duodecim annorum ei pœnitentia ſecundum ſtatuta priorum imponatur: aut ſi negauerit, ſi liber eſt, cum XII. iuret, &c. Conuictus vero noxæ vſque ad vltimum vitæ tempus militare cingulum deponat, & vxorem * amittat. *Magunt. ſub Rab. cap. 24. Burch. lib. 6. cap. 7. Ino par. 10. cap. 136. decreti Pœnit. Rom iii 1. ep. 1.*

17. q. 4. c. 24. de pœnit. & ex cap. 2. de purg. vulg. in 3. coll.

* id eſt non accipiat.

Cap. XXX.

Nuntiatum eſt nobis, quod aliqui, qui olim dixerunt, ſe fuiſſe ſacerdotes, & poſtea degradati pro ſuis peccatis, pœnitentiam agendo ſuffragia ſanctorum per diuerſa loca tranſeuntes quæſierũt, trucidati ſunt. Huiuſcemodi interfectoribus omnem Eccleſiaſticam communionem denegamus, donec dignam pœnitentiam proceatu ſuo ſecundum iudicium Epiſcoporum exſoluant. *Magunt. ſub Rab. c. 25.*

Cap. XXXI.

Qui ſacerdotem morti voluntate tradiderit, carnem non comedat, nec vinum bibere præſumat; & ieiunet vſque ad veſperam exceptis feſtis diebus, atque dominicis. Arma non ſumat; & vbicumque ire voluerit, nullo vehiculo deducatur, ſed propriis pedibus proficiſcatur; Eccleſiam per quinquennium non ingrediatur, ſed cum ſacrarum orationum officia, aut miſſarum ſolemnia celebrantur, ante fores baſilicæ perſeueret orans, ac deprecans dominum, vt tanto crimine abluatur. Poſt expletum vero quinquennij tempus ingrediatur Eccleſiam, non dum vero communicet, ſed inter audientes tantummodo ſtet, vel dum facultas conceditur, ſedeat. Et cum decimi anni curſus fuerit finitus, communicandi ei licentia concedatur, & equitandi tribuatur medela: maneat autem in reliquis obſeruationibus tres dies per hebdomadam, vt perfectius ad culmen purificationis peruenire mereatur. *Worm. cap 26. Magunt. ſub Arnulpho cap. 16.*

Cap. XXXII.

Relatum eſt ſanctæ ſynodo, quod à malis Chriſtianis plurimæ vexationes ſacerdotibus Chriſti, ſeu cæteris clericis inferioris gradus ſæpiſſime inferantur; &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, ſeu calumniam ingeſſerit, à liminibus ſanctæ Eccleſiæ arceatur, vſque ad condignam ſatisfactionem. *Magunt. ſub Arnulpho. cap. 7.*

Cap. XXXIII.

Ad aures ſanctæ ſynodi Aino venerabilis Vurziburgenſis Eccleſiæ ſe reclamauit, quod quidam ſceleſti quendam honorabilem presbyterum ſuum comprehendiſſent, eique nates abſcidiſſent, & capillos capitis incidiſſent, nec non & ſæuis verberibus cruciatum ſemiuiuum reliquerant. Vnde tanto ſcelere inaudito peracto, ſancta ſynodus ſtatuit, vt iidem temerarij anathematis vinculo conſtringantur, quouſque proprio Epiſcopo poſt dignam pœnitentiam abſoluti ſanctæ matri eccleſiæ ſociari mereantur. *Magunt. ſub Arnul. c. 8.*

Cap. XXXIV.

Si quis presbyter, quod abſit, quia ſacerdos altiſſimi Dei eſt, vulneratus, vel quibuſlibet iniuriis, & contumeliis dehoneſtatus euaſerit, & ſuperuixerit, tota compoſitio perſoluatur presbytero. Si autem articulo mortis præuentus obierit, pretium † viceregeldi tripartita partiatur diuiſione, id eſt altari, cui ordinatus fuerat, pars vna, Epiſcopo, in cuius diœceſi erat, altera; tertia, parentibus, de quibus ortus fuerat. Si vero in atrio eccleſiæ aliquid ex iſtis presbytero factum fuerit, ſupradicto modo presbytero, & pro presbytero ſoluatur. Sed quia, vt Hilarius Papa omnibus Epiſcopis per diuerſas prouincias in epiſtula ſua ſcribit, iniuria ſacerdotum, & eccleſiarum ſacrilegium eſt, ſacrilegium in atrio factum altari, & Domino eiuſdem loci perſoluatur. *Tribur. c. 4.*

† id eſt multæ pecuniæ.

Cap. XXXV.

Si quis ſacerdotem non coactus, ſed propria voluntate ſeductus morti tradiderit, ſecundũ ſententiam Apoſtolicorũ, & noſtrorũ moderni temporis ſacerdotũ, quinquennio pleniſſimæ caſtigationi pœnitentiæ ſubſternatur, ita vt carnem non manducet, nec vinum bibat; ieiunet autem vſque ad veſperam, exceptis dominicis, & diebus feſtis. Arma non portet; & vbicumque eat, pedibus incedat, Eccleſiam nõ intret; ſed ante fores ſtet orans Dominum puro corde, vt abluatur tanto crimine. Expleto vero quinquennio, introducente Epiſcopo ingrediatur Eccleſiam, non dum tamen communicans, ſed * intra audientes ſtans. Et aliud quinquennium indulgentius introëat indultum. Quo vero expleto, cum decimi anni curſus fuerit finitus gratia communicandi, & licentia concedatur ei equitãdi. Maneat autem in reliquis obſeruationibus tres dies per hebdomadam, vt purificationis mereatur culmen. *Tribur. cap. 5.*

[margin: * inter ſ]

Cap. XXXVI.

Si quis irreuerens, timorẽ Domini poſtponens, in ſeruos eius ſæuire præſumpſerit; quos ipſe præ cæteris peculiari ſingularitate ſibi ſegregauit, & coronæ ſuæ ſimilitudinem, tradente Apoſtolorum principe, geſtare fecit, & ſeruos ſuos dici, & eſſe voluit, ſortemque illorum ſe conſtituit, ſicut de eis ſcriptum eſt, loquẽte ipſo Domino; Ego hæreditas eorum: Dominus hæreditas mea eſt. Si quis, vt diximus, vllum eorum quocumque ordine conſecratum cæſis vulneribus, vel quibuſcumque iniuriis anguſtauerit, iubeat eum Dominus Epiſcopus per bannum à ſe impoſitum ante ſe venire, & aduocet cognitorem, & adiutorẽ comitem, conſtringat proteruum Epiſcopus auctoritate canonica, vt eidem clerico, cui cõtra diuinas, & humanas leges contumelias ingeſſit, iuſtam, & debitam perſoluat compoſitionem, & comite agente, perſoluat bannum Regibus debitum. *Tribur. cap. 20.*

[margin: 1. Pet. 2. — Deut. 18. — Numer. 18. c.]

Cap. XXXVII.

Qui ſacerdotibus iniuriam, vel contumeliã irrogant, Domino Deo noſtro Ieſu Chriſto, cuius vices agunt, iniurioſi, & contumelioſi exiſtunt. Et quia omnes, qui Eccleſias, ſacerdoteſque contra diuinas ſanctiones vexant, ſacrilegi habentur, atque indubitanter infames ſacrilegi vocantur. Si ſacerdotes Dei non ſunt infeſtandi, non contriſtandi, nõ accuſandi, non à ſęcularibus arguendi, non reprehendendi, non aliqua iniuria, vel contumelia afficiendi, quanto minus perſequendi, excęcandi, aut interficiendi? Si quis Epiſcopo aliquam iniuriam, aut iniuſtam dehonorationem fecerit, de vita componat, & omnia, quæ habere viſus fuerit, Eccleſiæ, cui Epiſcopus eſſe dignoſcitur, integerrime ſocientur, & nobis in triplo, bannus noſter, id eſt ſoldi ſexaginta perſoluantur, aut ipſe in ſeruitio fiſci noſtri ſeruiturus ſemper ſocietur, vſq; ſe redimat in triplo iuxta vuirgildum ſuum, ſi potuerit. Si quis in hoc genus ſacrilegij proruperit, vt in Eccleſias, earumque res irruens ſacerdotibus, & miniſtris, vel ipſo cultu, locoque aliquid importet iniuriæ, vel inferat ad diuini cultus iniuriam, conuictos, ſiue confeſſos reos capitali ſententia nouerit vindicandum; nec expectetur, vt Epiſcopus iniuriæ propriæ vltionem depoſcat. Quicumque iudex ſæcularis preſbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, vel Archidiaconi, vel Archipreſbyteri iniuriam inferre præſumpſerit, anathema ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur. *Troſleian. c. 5. ex Capitular. Caroli Imperatoris. lib. 6. c. 98. 99. 297.*

Cap. XXXVIII.

Nullus iudex neque preſbyterum, neque diaconum, aut clericum, aut iuniorem Eccleſiæ ſine cõſcientia Pontificis per ſe diſtinguat, aut condemnare præſumat. Quod ſi fecerit ab Eccleſia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoſcitur, tam diu ſit ſequeſtratus, donec reatum ſuum cognoſcat, & emendet. *Troſleia. c. 6. Capitular. lib. 6. cap. 154. lib. 7. c. 139. & in addit. c. 210. Burch. lib. 16. c. 22.*

[margin: 11. q. 1. c. 2. de for. cõp. c. 2. Greg. ix. c. 3. eo. tit. in 1. coll.]

Cap. XXXIX.

Quoniam hoc ſcelus homicidiorum inter noſtros iam crebrius actitatur, & non ſolum quorumlibet Chriſtianorum, ſed ipſórum etiã Chriſti miniſtrorũ inſuper, & ſummorum ſacerdotum temerarie ſanguis effũditur, & Dei timor, ſacræq; legis veteris, & nouæ obſeruatio, ac ſacerdotalis reuerentia canonum quoque ſtatuta conculcantur, &c. Quid nobis agendum eſt, dum religio ſancta annullatur, dum fas, & ius confunditur? reſtat dummodo proclamare cum Pſalmiſta ad Dominũ, & dicere; Exurge Deus, iudica cauſſam tuam; memor eſto improperiorum tuorum, eorum, quę ab inſipiente ſunt tota die. Veruntamen, vt quos diuinus non reſtringit, ſaltem humanus timor coërceat; proponantur eis edicta Imperialia; in libro Capitular. vi. c. 90. ita cenſetur: Qui occiderit monachum, aut clericum, arma relinquat, & Deo in monaſterio ſeruiat cunctis diebus vitæ ſuæ: nunquam ad ſæculum reuerſurus, & ſeptem annos publicam pœnitentiam gerat. Ex eodem libro cap. 28. Si quis ſacerdotem, vel leuitam, aut monachum interfecerit, vel debilitauerit, iuxta ſtatuta priorum capitulorum, quæ legi ſunt addita, & inſuper bannum noſtrum, id eſt ſexaginta ſolidos, nobis perſoluat, & arma relinquat, atque in monaſterio diebus vitæ ſuæ ſub ardua pœnitentia Deo ſeruiat, &c. Item in lib. vij. ca. * 255. De homicidis ita iuſſimus obſeruari; vt quicumque auſu temerario alium ſine cauſſa occiderit, vitæ periculo experiatur; & pretio ſe redimere nunquam audeat: & ſi conuenerit, vt ad compoſitionem quiſque deſcendat, nullus de parentibus, aut amicis eum quidquam adiuuet, quod ſi fecerit, ſuum Vuir-

[margin: Pſal. 73. — 17. q. 4. c. 28. — * 257.]

gildum omnino componat. Cum ergo de iſtis tam diſtrictum proferatur iudicium, quid cenſebitur de nece Epiſcoporum? Quod fortaſſis hic videtur omiſſum, quia poſt ſopitam perſecutionis chriſtianorum, quæ à paganis exercebatur, ſæuitiam, vel fuit rariſſimum, vel nullum tam immane facinus inter chriſtianos eſt perpetratum; & idcirco quomodo pœniteri, vel puniri debeat, hac non eſt lege definitum. Hoc tantum inter cætera capitularium ſcripta libro quinto c. 261. reperitur. Quod qui Epiſcopum occiderit, nongentis ſolidis culpabilis iudicetur. Sane quo modo in talibus vindicandum ſit, quia non hominis vindicta quæritur, ſed Dei, ne, quantum ad humanum ſpectat interitum, tantum facinus videatur remanere inultum; & ſuper eos, qui Dei vindices eſſe debuerant, dum ſuas grauius, Dei vero vel leuius, vel nullatenus vlciſcuntur iniurias, iuſtum eius ſuperducatur iudicium, videat Rex, vt recte de talibus iudicando, nomen ſuum ſatis adimpleat, &c. Nos vero talibus, ſi forte tandem aliquando, vel in vltimis ſuis reſipuerint, nequaquam pœnitentiam denegari dicimus, &c. Si tamen pœnitentiam agere noluerint, ſed vt cœperunt, in ſua perſeuerauerint malitia, nos quoque cum omni eccleſia Chriſti eis nec viuis, nec mortuis communicabimus. Inſuper & ſecundum poteſtatem nobis à beato Petro, & in cæteris collatam Apoſtolis, quibus dictum eſt;
Matt. c. 18. Quæcumque alligaueritis ſuper terram, erunt ligata, & in cælis, anathematis vinculo eos innodabimus, vt iuxta Pauli vocem, quia non amant Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, † quin in vno oderunt, & perſequuntur; & illum, qui nomen eius cum ſacra vnctione geſtabat, viceſque illius agebat, Chriſtum Domini interfecerunt; ſit quiſque eorum, qui hoc nefandiſſimum ſcelus opere perpetrauit, & quicumque eis quoquomodo faciendo, & communicando conſentit, anathema maranatha, id eſt condemnatus donec Dominus redeat; vel perditio, ſiue, vt dictum eſt, condemnatus in die iudicij, quando Dominus veniet. *Troſle. ca. 13. Inopar. 10. c. 10. decr. Caſar. lib. 7. cap. 7.*

† *quinimo.*

Cap. XL.

Quidam Stephanum Epiſcopum dolo occidit; cœnobium petiit. Abbas directis litteris ad Papam Romanum conſultum expoſtulat, cui Apoſtolicus talia remandat. Impoſſibile eſt, talem ad aliquem gradum prouehi, &c. Sed nec communionem ſanctam accipere poteſt. In exitu autem vitæ pro miſericordia ei viaticum detur. Nihil hic aliud, quam luctum agat, ſi illic forte miſericordiam inueniat. Ita hactenus ille viuit permanens in pœnitentiæ luctu, non offerens, neque communicans. *Lemon. tit. 2.*

Cap. XLI.

Maras excommunicatus eſt à proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit presbytero. *Ibas Epiſcopus in ſynod. habita Tyri. vide apud Chalced. act. 10. ante med.*

Cap. XLII.

Vox ſanguinis fratris mei Ioannis clamat ad Deum contra te, ô Imperator, ſicut quondam Abel iuſti contra parricidam Cain, &c. Eieciſti è throno ſuo re non iudicata magnum totius orbis doctorem; & vna cum eo Chriſtū perſecutus es, &c. Noua autem Dalila Eudoxia, quæ paulatim te erroris, ſeu ſeductionis nouacula totondit, execrationem ex multorum ore ſibi ipſi induxit, graue, & quod geſtari nequear, peccatorum pondus colligans, atque id prioribus peccatis ſuis ſuperaddens. Itaque ego minimus, & peccator, cui thronus magni Apoſtoli Petri creditus eſt, ſegrego te, & illam à perceptione immaculatorum myſteriorum Chriſti Dei noſtri: Epiſcopum etiā omnem, aut clericum ordinis ſanctæ Dei eccleſiæ, qui adminiſtrare, aut exhibere ea vobis auſus fuerit, ab ea hora, qua præſentes vinculi mei legeritis litteras, dignitate ſua exceDiſſe decerno, &c. Arſacium, quem pro magno Ioanne in thronum Epiſcopalem produxiſtis, etiam poſt obitum exauctoramus, vna cum omnibus, qui conſulto cum eo communicarunt, Epiſcopis; cuius etiam nomen ſacro Epiſcoporum albo non inſcribatur; indignus enim eo honore eſt, vt qui Epiſcopatum quaſi adulterio polluerit, &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, anathematiſmum, & abſolutam à chriſtianiſmo alienationem. *Innoc. ep. ad Archad. Imperat. apud Nicephorum l. 13. c. 34.*

Pars Quinta

De iis, qui ſeruos occidunt.

CAPVT I.

Si qua fœmina furore zeli accenſa flagellis verberauerit ancillam ſuam, ita vt intra tertium diem animam cum cruciatu effundat, &c. ſi voluntate occidit, poſt ſeptem annos; ſi caſu, per quinque annorum tempora acta legitima pœnitentia ad communionem placuit admitti. Quod ſi intra tempora conſtituta fuerit infirmata, accipiat communionem. *Elib. c. 5. Magun. ſub Rab. c. 22. Vormat. c. 39. Raban. c. 14. de pœnit. Burc. li. 6. c. 19. Inopar. 10. ca. 22. & 148. decr. Anſel. l. 11. c. 35.* *Diſt. 50. c. 43.*

Cap. II.

Si quis ſeruum proprium ſine conſcientia iudicis occiderit, excommunicatione († vel pœnitentia) biennij reatum ſanguinis emendabit. *Agath. c. 62. Epau. c. 34. Magunt. ſub Rab. c. 22. Vorm. c. 38. Raban. c. 14. de pœnit. Burc. lib. 6. c. 18. Inopar. 10. ca. 147. decreti. Anſelm. lib. 11. cap. 55.*

† *hæc verba deſunt in Epau.*

Pars Sexta.

De variis homicidiis.

CAPVT I.

HOmicidæ, malefici, fures, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Fælix y. in ſynod. Rom. epiſt. 1. ca. 15.*

CAP. II.

Si quis perpetrato homicidio manſerit in adulterio, ad perfectam pœnitentiam minime recipi debere decretum eſt. *Vrban. y. in concil. Claram. c. 22. al. 20.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percuſſerit, & is moriatur, deponatur, laicus excommunicetur. *Apoſt. c. 64.*

CAP. IV.

6. q. 1. c. 5. beatus. Homicidas ab Epiſcoporum vexatione, & accuſatione prohibebat Petrus Apoſtolus. *Clem. ep. 1. poſt med.*

CAP. V.

6. q. 1. c. 17. Infames eſſe eas perſonas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia, id eſt, omnes fures, &c. homicidas, raptores, &c. *Steph. ep. 1. in med. Burc. l. 1. c. 173. Anſel. l. 3. c. 5. Iuo par. 5. c. 291. Cæſaraug. l. 5. c. 28.*

CAP. VI.

Hæretici omnes, & ſuſpecti, & excommunicati, homicidæ quoque, atque malefici, &c. nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi. *Eutychia. ep. 2. in med.*

CAP. VII.

3. q. 5. c. 9. Statuimus iterum cum omnibus, qui nobiſcum ſunt, Epiſcopis, ſicut dudum decretum reperimus, vt homicidæ, malefici, fures, &c. ſimileſque eorum nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi. *Euſeb. ep. 3. in princ. Hadr. ad Epiſc. Mediom. ca. 63. Burch. l. 16. c. 4. Anſel. l. 3. c. 19. Iuo par. 10. c. 37. decret.*

CAP. VIII.

Qui conuiuio ſolo gentilium, & eſcis immolatitiis vſi ſunt, poſſunt ieiuniis, & manus impoſitione purgari, &c. Si autem aut idola adorauere, aut homicidiis, vel fornicationibus contaminati ſunt, ad communionem eos, niſi per pœnitentiam publicam, non oportet admitti. *Leo ep. 90. in fin.*

CAP. IX.

Quidam ex fidelibus ad immolandum ſua venundant mancipia, &c. Eis ſimilem homicidæ indices pœnitentiam. *Gregor. y. epiſt. 8. in fine.*

CAP. X.

Si quos repererit tua fraternitas Epiſcopos, presbyteros, aut diaconos contra canones, vel ſtatuta patrum exceſſiſſe, &c. vt ſi ſanguinem chriſtianorum, ſiue paganorum effuderunt, &c. nulla ratione Apoſtolica auctoritate permittat ſacerdotio fungi, &c. Qui non ab hominum ſanguinis effuſione manus ſeruant innoxias, quales ſe eſſe ſacerdotes exiſtimant? &c. propriis manibus chriſtianos, atque paganos homines necant, & fit, vt quibus in remiſſionem peccatorum debuerunt lauacrum regenerationis impendere, atque Chriſti ſacramentum donare, ne in æternum perirent, eorundem ſacrilegis manibus ipſi extinguantur, &c. Virum ſanguinum, & doloſum abominabitur Dominus, &c. *Pſal. 5.* Iſti nec ſacerdotio fungi patiantur, neque diuina contingere myſteria, commonemus. *Zachar. ep. 6. poſt princ.*

CAP. XI.

Igitur referentes qualiter diuina clementia chriſtianam religionem perceperitis; qualiterque populum veſtrum baptizari omnem feceritis, qualiter autem illi poſtquam baptizati fuerunt, inſurrexerint vnanimiter cum magna ferocitate contra vos dicentes, non bonam vos eis legem tradidiſſe, volentes etiã vos occidere, & regem alium conſtituere; & qualiter vos diuina cooperante potentia aduerſus eos præparati à maximo vſque ad modicum ſuperaueritis, & manibus veſtris detentos habueritis; qualiterque omnes primates eorum, atque maiores, qui in culpa erant, cum omni prole ſua (*à vobis*) gladio fuerint intẽpti; mediocres vero, ſeu minores nihil mali pertulerint. De his noſſe deſideratis, qui vita priuati ſunt, vtrum ex illis peccatum habeatis. Quod vtique ſine peccato euaſum non eſt; nec ſine culpa veſtra fieri potuit, vt proles, quæ in conſilio parentum non fuit, nec aduerſus vos arma ſuſtuliſſe probatur, innocens cum nocentibus trucidaretur, &c. Verum quia zelo chriſtianæ religionis, & ignorantia potius, quam alio vitio deliquiſtis, pœnitentia ſubſequente per Chriſti gratiam, de his & miſericordiam conſequemini. *Nicol. ad conſulta Bulg. ca. 17.*

CAP. XII.

Conſuetudinis eſſe patriæ veſtræ perhibetis, ſemper cuſtodes inter patriam veſtram, & aliorum iuxta terminos inuigilare; & ſi ſeruus, aut liber per eandem cuſtodiam quocunque modo fugerit, ſine omni intermiſſione cuſtodes pro eo interimuntur. Deinde percontamini; quid nos hinc iudicemus. Et de hoc in legibus eſt requirendum. Veruntamen abſit à mentibus veſtris, vt tam impie iam iudicetis, qui tam pium Deum, & Dominum agnouiſtis; præſertim cum magis oporteat, vt ſicut hactenus ad mortem facile quoſque pertraxiſtis, ita deinceps non ad mortem, ſed ad vitam, quos poteſtis, nihilominus perducatis. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 25.*

CAP. XIII.

De iis, qui ſocium ſuum morti tradiderint, venerandæ leges proprium robur obtineant: ſed ſi ad eccleſiam conuolauerint, mortis quidem legibus eruantur pœnitentiæ vero,

quam Antiſtites loci, vel presbyter conſiderauerit, abſque dubio ſubmittatur. *Nicol. ad conſulta Bulg. c.26. & 27.*

CAP. XIV.

De eo, qui nolens hominem interfecerit, id ſtatuimus, quod ſacræ regulæ ſtatuunt, quas Epiſcopum veſtrum apud ſe penes vos poſitum præ manibus oportet ſemper habere. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c.30.*

CAP. XV.

Circa eum, de quo ſciſcitamini, qui mortiferum quid homini dederit ad bibendum, vos ad miſericordiam exhortamur; ſicut & Dominus iubet dicens: Dimittite, & dimittetur vobis. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c.85.* *Luc. 6.*

CAP. XVI.

Diſt. 50. eos vero. c.42. & c. ſi quis 44.

Homicidæ voluntarij in exitu vitæ tantum communicent, caſuales olim ſeptennio, hodie quinquennio pœniteant. *Ancyr. ca.22-23. G.22. L. Tribur. c.52. Magun. ſub Raban. c.22. ex concilio Neocæſ. & c.23. ex Ancyr. Troſle. c.13. vide Epaun. ca.31. Mart. Brach. ca.79. Raban. c.15. de pœnit. Iuopar. 10. c.25.142.144. & 39. decr. Burch. lib.6. c.13. & 15.*

CAP. XVII.

Hic nimius rigor moderatus ab eccleſia.

Flamines, qui poſt fidem lauacri, & regenerationis ſacrificauerint, eo quod geminauerint ſcelera accedente homicidio, vel triplicauerint facinus cohęrente mœchia, placuit eos, nec in fine accipere communionem. *Eliber. ca.2.*

CAP. XVIII.

Si quis maleficio interficiat alterum, eo, quod ſine idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in finem habeat communionem. *Elib. c.6. Troſle. c.13.*

CAP. XIX.

5. q. 6. c. 6.

Delator ſi quis extiterit fidelis, & per delationem eius aliquis fuerit proſcriptus, vel interfectus, non niſi in finem accipiat communionem. Si leuior cauſſa fuerit, intra quinquennium accipiat communionem. Si catechumenus fuerit, poſt quinquennium admittatur ad baptiſmum. *Elib. c.73. Burc. lib.6. c.27. Iuopar. 10. c.156. decret. Capit. l.6. c.244. & lib.7. c.205. & in addit. c.160.*

CAP. XX.

24. q. 3. cap.20. Itaque.

Homicidas, & falſos teſtes à communione Eccleſiaſtica ſubmouendos cenſuimus, niſi pœnitentiæ ſatisfactione crimina diluerint. *Agath. c.37. Venet. c.1. Magun. ſub Raba. c.22. Troſl. c.13. Burc. l.6. c.29. Iuopar. 10. c.38. & 158. decreti. Raban. c.13. de pœnit.*

CAP. XXI.

Homicidis penitus non communicandum, donec per confeſſionem pœnitentia ipſorum crimina diluantur. *Turon. c.7.*

CAP. XXII.

De pœnitentia homicidarum, qui ſæculi leges euaſerunt, hoc ſumma reuerentia de eis inter nos placuit obſeruari, quod Ancyrani canones decreuerunt. *Epaun. c.31. vid. Ancyr. c.22.23. G.22. L.*

CAP. XXIII.

17. q. 4. c. 36. Id conſtituimus.

De homicidis, adulteris, & furibus, ſi ad eccleſiam confugerint, id conſtituimus obſeruandum, quod Eccleſiaſtici canones decreuerunt, & lex Romana conſtituit; vt ab eccleſiæ atriis vel domo Epiſcopi reos abſtrahere omnino non liceat; ſed nec alteri conſignare; niſi ad Euangelia datis ſacramentis, de morte, & debilitate, & omnium pœnarum genere ſint ſecuri; ita vt ei, cui reus fuerit criminoſus, de ſatisfactione conueniat. Quod ſi quis ſua ſacramenta conuictus fuerit violaſſe, reus periurij non ſolum à communione eccleſiæ, vel omnium clericorum, verum etiam & à catholicorum conuiuio ſeparetur. Quid ſi is, cuius reus eſt, noluerit intentione faciente componi; & ipſe reus de eccleſia actus timore diſceſſerit, ab eccleſiæ clericis non quæratur. *Aurel. c.1. al.3.*

CAP. XXIV.

Quiſquis homicidium voluntate commiſerit; ita vt occidere audeat innocentem: ſi à principibus, aut à parentibus quacumque re ſe reddiderit abſolutum, modus pœnitentiæ diſtringendi in ſacerdotis poteſtate conſiſtat. *Aurel. iv. c.27. al.28.*

CAP. XXV.

Plerique ſacerdotum, &c. miſſam pro requie defunctorum promulgatam, fallaci voto pro viuis ſtudent celebrare hominibus, non ob aliud, niſi vt is, pro quo id ipſum offertur ſacrificium, ipſius ſacroſancti libaminis interuentu mortis, ac perditionis incurrat periculum, &c. Obinde noſtra elegit vnanimitas, vt ſi quis ſacerdotum deinceps talia perpetraſſe fuerit detectus à proprij deponatur ordinis gradu; & perpetuo exulet cum eo, qui eum ad id incitauit; & in fine vitæ tantum communicet, &c. *Tolet. xvij. c.6.*

CAP. XXVI.

Iterum ſupplicitei admonendo veſtræ ſuggerimus ſerenitati, vt veſtro ſolertiſſimo ſtudio, veſtraque Imperiali auctoritate, tam temeraria chriſtianorum ſanguinis effuſio in regno veſtro fieri non ſinatur, ſemper illud attendentes, quod Dominus poſt diluuium dixerit famulo ſuo Noë, De manu hominis, & de manu viri, & fratris eius requiram animam hominis. Quicumque effuderit humanum ſanguinem, fundetur ſanguis illius. Ad imaginem quippe Dei factus eſt homo, &c. Neſcimus qua pernoxia adinuentione à nonnullis vſurpatum eſt, vt hi, qui nullo miniſterio fulciuntur, propter ſua odia, & diuerſiſſimas voluntates peſſimas indebitum ſibi vſurpant in vindicandis proximis, & interficiendis hominibus vindictæ miniſtrum; & quod Rex ſaltem in vno exercere debuerat propter terrorem multorum, ipſi impudenter in multis perpetrare non metuunt propter odium: & putant ſibi licere ob inimicitiarum vindicatas; *Gen. 9. a.*

quod nolunt, vt rex faciat propter Dei vindictam. *Par ſ. ſub Lud. l. 3. c. 17.*

CAP. XXVII.

Plurimi veſtrum homicidia crudeliſſime exercent, & creaturam diſſipant, quæ facta eſt ad imaginem Dei, ad eius iniuriam, qui creauit. Sancti Dei, qui ante nos eccleſiam rexerunt, eos, qui voluntarium homicidium fecerint, pœnitentiam, quamdiu viuerent, facere ſtatuerunt: & vt nunquam acciperēt ſanctam communionem, niſi in fine pro viatico decreuerunt. De vno homicidio hoc ab illis eſt confirmatum. Vobis quid faciendum eſt, de quibus nunciatur, multos à ſingulis trucidatos? *Syn. Tullen. in ep. ad Rotbertum, & alios.*

CAP. XXVIII.

2. q. 5. c. vlt. Si Epiſcopo, aut presbytero cauſſa criminalis, hoc eſt, homicidium adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in ſingulis miſſam celebrare, & ſecretam publice dicere, & communicare debet, & de ſingulis ſibi imputatis innocentem reddere. Quod ſi non fecerit, quinquennio à liminibus eccleſiæ extraneus habeatur, ſicut antiqui canones inſtituerunt. *Worm. c. 10. Burch. l. 2. c. 199. Iuo par. 6. c. 272. decr.*

CAP. XXIX.

Qui odij meditatione, vel propter auaritiā paganum occiderit, quia non leui vitio committitur, vt homicidam conuenit pœnitere: quādoquidem nec exteris gentibus, niſi oblatam pacem reſpuerint, bellum eſt populo an-
Deut. 20 tiquo penitus inferre præceptum. *Worm. c. 27.*

CAP. XXX.

15. q. 1. c. 12. Si quis inſaniens aliquem occiderit, ſi ad ſanam mentem peruenerit, leuior ei pœnitentia imponenda eſt, quam ei, qui ſana mente tale quid commiſerit. Cui quamuis pœnitentia ſit imponenda, quia ipſa infirmitas cauſſa peccati, licet fortaſſis occulta contigiſſe creditur, tanto tamen leuior, quam ei, qui ſanus aliquem occiderit quantum inter inſanum, & ſanum, irrationabile, & rationabile conſtat eſſe diſcriminis. *Worm. c. 28. Burc. l. 6. c. 25. Iuo par. 10. c. 154. decret.*

CAP. XXXI.

Diſt. 50. c. 49. Sæpe contingit, vt dum quis opere neceſſario inſiſtens arborem incidat, aliquis ſubtus ipſam veniens deprimatur; & idcirco ſi voluntate, vel negligentia incidentis arborem factū eſt, vt homicida pœnitentiæ debet omnino ſubmitti. Quod ſi nō voto, non incuria illius, nō denique ſcientia contigit, ſed dum ille operi neceſſario fortaſſis incumberet, iſte inſperatus occurrens ſub arborem improuiſus deuenit; & ſua ipſa nemine valente penitus adiuuare ſuppreſſus eſt, inciſor arboris homicidæ proculdubio non eſt comparandus. *Worm. c. 29. Burc. l. 6. c. 21. Iuo par. 10. c. 150. decr.*

CAP. XXXII.

Si quis clericus, quamuis nimium coactus homicidium fecerit, ſiue ſit presbyter, ſiue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apoſtolorum, quod Epiſcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus eſt, deponatur: quanto magis is, qui hoc immane ſcelus fecerit, ab ordine ceſſare debebit? &c. Si quis clericorum præſens erit, vbi homicidium fuerit, & neque conſenſu, neque conſultu, neque in aliquo homicidij reatu pollutus eſſe conuincitur, nihil ei obſit, quin conſecratus in gradu permaneat; non conſecratus, ſi alias dignus ſit, promotus accedat. *Tribur. c. 31. Apo. 24.*

CAP. XXXIII.

Vna cum interfectis paganis perempti fuerunt in prælio chriſtiani captiui: quia impetu belli à barbaris nequeunt diſtingui. Idcirco iuſtum decernentes ſtatuimus cum interfectoribus miſericordius agendum: ita vt quadraginta diebus pœnitentiæ indulgentius tranſactis, penes Epiſcopum ſit auctoritas, & poteſtas, vt perpendat culpam, agat indulgentiam. *Tribur. c. 24.*

CAP. XXXIV.

Si contingat duos fratres ſimul arborem ſuccidere ſiue in ſylua, ſiue quocumque loco; & ſi cadente arbore alter alteri, fuge, vel caue, dixerit; & ipſe ſtans, ſiue fugiens ſubtus ipſam arborem deuenerit, & mortuus fuerit; ſuperſtes frater innocens de morte defuncti diiudicetur, &c. Hanc eandem ſtatuimus definitionem de cæteris ſimilibus ſiue cognatis, ſiue nulla proximitate coniunctis. *Tribur. c. 36. Burch. l. 6. c. 22. Iuo par. 10. c. 151. decreti.* Diſt. 50. & ſi duo fratres. c. 50.

CAP. XXXV.

Placuit nobis de homicidiis non ſponte cōmiſſis hic inſerere, quod in Ancyrano ſancto concilio. c. 22. legitur, vbi dicitur, de homicidiis non ſponte commiſſis: Prior quidem definitio poſt ſeptennem pœnitentiam perfectionem conſequi præcipit; ſecunda vero quinquennij tempus replere. Modus autem huius pœnitentiæ in Epiſcopi ſit arbitrio; vt ſecundum conuerſationem pœnitentium, poſſit, & extendere tardantibus, & minuere ſtudioſe feſtinantibus. *Tribur. c. 52. Maru. ſub Rab. c. 23.*

CAP. XXXVI.

De his, qui voluntarie homicidium fecerint, Ancyrano ſancto concilio cap. 21. legitur Vt pœnitentiæ quidem iugiter ſe ſubmittant: perfectionem vero, id eſt communionis Chriſti gratiam, circa vitæ exitum conſequantur. Inſtituta canonica, & ſanctorum patrum decreta, noſtro, & omnium orthodoxorum iudicio inuiolabilem habeant firmitatem. Nobis autem, qui paſtores Chriſti ouium ſumus, pro moderni temporis qualitate, & hominum fragilitate bonum, & vtile videtur, vt his, qui voluntarie homicidium fecerint, auctoritate ſynodali, & iudicio generali, & modum caſtigationis imponamus, & certum, ac definitum pœnitentiæ tempus præmonſtrēmus: ne prolixum tempus pœnitentiæ generet faſtidium negligentibus, ſed curſim exercitatis accreſcat opus ſalutis. *Tribur. c. 54.*

CAP.

Cap. XXXVII.

Si quis ſponte homicidium fecerit, quadraginta diebus ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur: & nihil mãducet illis quadraginta diebus præter ſolum panem, & ſalem; neque bibat, niſi puram aquam: nudis pedibus incedat; lineis non induatur veſtibus, niſi tantum femoralibus; ſęcularia arma non portet; nullo vehiculo vtatur; ad nullam fœminam, nec ad propriam vxorem his diebus miſceatur; nullam communionem illis quadraginta diebus cum aliis chriſtianis, nec cum alio habeat pœnitente in cibo, vel potu, aut vllis rebus. Si vero ſint aliqui vitæ ſuæ inſidiatores, vt præ illis non poſſit digne pœnitere, interim differatur ei eadem pœnitentia, donec ab Epiſcopo proprio pax ei ab illis ſit facta. Si enim aliqua corporali infirmitate detentus ſit, vt non poſſit rite ieiunare, adhibeatur ei miſericordia, quouſque conualeſcat, & tunc demum pœniteat. Si vero longo tempore eadem ſit occupatus infirmitate, ad Epiſcopum pertinebit, vt prudenter pertractet, quomodo infirmum peccatorem curare diſponat, &c. *Tribur. c. 55.*

Cap. XXXVIII.

Poſt illos quadraginta dies vnum annum integrum ab introitu Eccleſiæ ſuſpendatur, & abſtineat ſe à carne, & caſeo, à vino, & medone, ac mellita ceruiſia, niſi dominicis diebus, & feſtis, qui per illum Epiſcopatum publice celebrantur apud cunctum populum: & niſi vel in hoſte, aut in aliquo magno ſit itinere, vel longe, aut diu ad dominicam curtem, vel ſi infirmitate detentus ſit. Tunc licitum ſit ei tertiam feriam, & quintam, atque ſabbatum redimere vno denario, vel pretio denarij, ſiue tres pauperes pro nomine Domini paſcendo: ita dumtaxat, vt vel carne, vel vino, vel medone, id eſt, de tribus vna te vtatur, non omnibus veſcatur. Poſtquam autem de itinere domum reuertatur, aut de infirmitate liberetur, prædictas ferias non redimat, ſed ſtatuto modo pœniteat. Completo vero vnius, eiuſdemque anni curriculo, ita caſtigatus rite, & ordinabiliter, more pœnitentium introducatur in Eccleſiam. *Tribur. c. 56.*

Cap. XXXIX.

Secundum vero, & tertium annũ ſimili modo pœniteat, excepto quod prædictas tres ferias redimere ius habeat, vbicumque eſt, ſiue in domo, ſiue in itinere. Cætera per omnia obſeruet, vt in primo anno faciebat. *Tribur. c. 57.*

Cap. XL.

Quartum annum, & quintum, ſextum, & ſeptimum iſto modo obſeruet. Ieiunet autem his ſingulis tres quadrageſimas, vnam ante paſcha Domini à caſeo, & pinguibus piſcibus, à vino, & medone, & mellita ceruiſia. Alteram ante natiuitatem ſancti Ioannis baptiſtę. Si vero deſunt quadraginta dies ante natiuitatem, impleantur poſt natiuitatem. Tertiam quadrageſimam ante natiuitatem Domini Saluatoris ieiunet, & abſtineat ſe à carne, & cæteris rebus prædictis. Et in his quatuor annis tertia feria, & quinta, ac ſabbato manducet, & bibat quodcumque libeat; & ſecundã, atque quartam feriam denario, aut prædicto denarij pretio redimere ius habeat. Sextam vero feriam caute obſeruet. His ſeptem annis rite expletis reconcilietur, & more pœnitentium ſacris altaribus, & ſanctæ cõmunioni reſtituatur, atque perfectionẽ conſequatur. *Trib. c. 58.*

Cap. XLI.

Si quis voluntarie, & per inſidias hominẽ interfecerit, iugi ſe pœnitentiæ ſubmittat; & ſi hoc publice actum conſtat, ſi laicus eſt, à communione orationum quinquennio remoueatur: poſt quinquennium tantum in orationum communionem recipiatur; nõ autem offerat, non corpus Domini contingat. In quo perdurans quatuordecim annis, tunc ad plenam communionem cum oblationibus recipiatur. *Nannet. c. 17.*

Cap. XLII.

Si quis caſu non volens homicidium perpetrauerit, quadraginta diebus in pane, & aqua pœniteat; quibus peractis biennio ab oratione fidelium ſegregetur; non communicet, nec offerat. Poſt biennium in communione orationis offerat; nõ tamen communicet, poſt quinquennium ad plenam communionem recipiatur. Abſtinentia ciborum in arbitrio ſacerdotis maneat. *Nannet. c. 18. Burch. li. 6. ca. 26. Iuo par. 10. c. 145. decreti.*

Cap. XLIII.

Si quis homicidij, aut facto, aut præcepto, aut *Diſt. 50.*
conſilio, aut defenſione poſt baptiſmum con- *c. 8.*
ſcius fuerit; & per aliquam ſubreptionem ad clericatum venerit, deiiciatur; & in finem vitæ ſuæ communionem recipiat. *Mar. Brac. ca. 26. Anſelm. lib. 7. c. 198.*

Cap. XLIV.

Si quis voluntarie homicidium fecerit, ad *Diſt. 50.*
ianuam eccleſiæ catholicæ ſemper ſubiaceat; *ſi quis c.*
& communionem in exitu vitę ſuæ recipiat. *44.*
Si autem non voluntarie, ſed caſu aliquo homicidium fecerit prior canon ſeptem annis agere pœnitentiam iuſſit, ſecundus canon quinque mandauit. *Mart. Brach. ca. 78. vel 79. Iuo par. 10. c. 39. decreti.*

Cap. XLV.

De iis, qui inter barbaros annumerati ſunt, & abſurda quædam in eis, qui ſunt ſui generis, fecerunt. Eos itaque, qui inter barbaros enumerati ſunt, & cum eis in captiuitate inuaſerũt obliti ſe eſſe Ponticos, & chriſtianos; efferati autem, barbarique redditi, vt & eos, qui ſui ſunt generis vel ligno, vel ſuffocatione interficiant: vias autem, vel domos neſcientibus barbaris oſtendant, etiam ab auditione arceri oportet; donec de iis congregatis ſanctis aliquid communiter viſum fuerit, & ante eos ſancto Spiritui. *Greg. Thaumaturg. c. 7.*

Cap. XLVI.

Quemadmodum non licet occidere, ſed occidere in bello aduerſarios eſt & iuſtum, & laude dignum: ita & magnis laudibus digni

habentur, qui ſe in bello præclare, fortiterque geſſerint, & eorum columnæ excitantur, quæ recte geſta prædicent. *Athanaſ. ep. ad Ammunm monachum.*

CAP. XLVII.

Maſculorum, & animalium initores, & homicidæ, &c. eadem condemnatione digni habentur. *Baſil. ep. ad Amphiloch. c. 7.*

CAP. XLVIII.

Qui ſecuri in ita aduerſus vxorē ſuam vſus eſt, eſt homicida. Recte autem me admonuiſti, & vt tuam ſapientiam decuit, vt fuſius de iis dicerem; quoniam multæ ſunt in voluntariis, & inuoluntariis differentiæ. Eſt enim omnino inuoluntarium, & multum ab eo, qui incœpit, remotum: vt qui lapidem in ca[illegible], vel arborem iaceret, hominem aſſequeretur, &c. Inuoluntarium autem eſt, & ſi quis volens aliquem in melius conuertere, loro, vel virga non dura eū percutiat, mortuus autem ſit, qui percuſſus eſt: propoſitum enim hic conſideratur, quod peccantem corrigere volebat, non autem interimere. Eſt illud quoque & ex inuoluntariis, vt quiſpiam in pugna ſe ligno, vel manu acriter defendēs in præcipuas partes ictum torqueat: vt eum lædat, non vt omnino interficiat. Sed hoc quidem ad volūtarium magis accedit: qui enim eo inſtrumento ad ſe defendendum vſus eſt; vel qui acriter, minimeque parcens ictum inflixit, ſatis præ ſe tulit, ſe animi perturbatione victum, homini non pepercisse, &c. Qui autem enſe, vel aliquo alio eiuſmodi vſus eſt, nullam habet excuſationem, & maxime qui ſecurim iaculatus eſt: neque enim manu percuſſiſſe videtur, vt in eo eſſet ictus moderatus; ſed iaculatus eſt, vt & ferri grauitate, & acie, & vehementi per magnum ſpatium motu neceſſario fieret pernicioſus ictus. Rurſus autem omnino eſt voluntarium, & quod nullam habet dubitationem, quale eſt, quod fit & à latronibus, & à bellicis incurſionibus: illi enim propter pecunias interimunt probationem fugientes: & qui bella gerunt, ad cædes faciēdas accedunt, non terrere, nec caſtigare, ſed aduerſarios palam, & ex profeſſo interficere ſtatuentes. At qui, & ſi propter aliquam aliam cauſſam curioſum medicamentū quis miſcuerit, & interfecerit, id inter voluntaria ponendum eſt; vt fere faciunt mulieres, quæ quibuſdā incantationibus, & amuletis ad ſuum amorem attrahere conantur: & dant eis medicamenta, quæ mentibus tenebras, & caliginem offundunt. Hæ ergo, ſi interfecerint, etiam ſi aliud volentes aliud fecerint; tamen propter curioſum, & prohibitum exercitium inter voluntarias homicidas reputabuntur. Itaque & quæ abortum cientia præbent medicamenta, ſunt & ipſæ homicidæ, ſicut & quæ fœtus necantia venena accipiunt. *Baſil. ep. ad Amphil. c. 8. & 54.*

CAP. XLIX.

Qui inuoluntariam cædem fecit in vndecim annis abunde ſatisfecit. Clarū eſt enim, quod in iis, qui percuſſi ſunt, quæ voluit Moyſes, obſeruauimus; vt eum quidem, qui propter plagas, quas accepit, decubuit; rurſus autem virga ſua innixus ambulauit, occiſum eſſe non reputabimus. Sin autem poſt ictus non ſurrexit, cum eum tamen nolit interficere, qui verberauit, eſt quidem homicida, ſed inuoluntarius propter propoſitum. *Baſil. ad Amphil. c. 11.*

CAP. L.

Cædes in bellis factas patres pro cædibus nō reputauere: vt mihi videtur, ignoſcentes iis, qui pro pudicitia, & pietate decertant. Recte autem forte habet conſulere, vt qui ſunt manibus non puris, ſola trium annorum communione abſtineant. *Baſil. ad Amphil. c. 13.*

CAP. LI.

Qui mortis ictum dedit proximo, eſt homicida, ſiue prior percuſſit, ſiue vltus eſt. *Baſil. ep. ad Amphil. c. 43.*

CAP. LII.

Qui ſua ſponte interfecit, & poſtea pœnitentia ductus eſt, viginti annis ſacramento non communicabit; viginti autem anni ſic in eo diſpenſabuntur. Debet quatuor annis deflere ſtans extra fores oratorij, & fideles ingredientes rogans, vt pro eo precentur, ſuam iniquitatem pronuncians. Poſt quatuor autem annos inter auditores recipietur; & quinque annis cum ipſis egredietur: ſeptem autem annis cum iis, qui in ſubſtratione orant, egredietur. In quatuor annis ſolum ſtabit cum fidelibus; ſed non erit oblationis particeps. His autem expletis, erit ſacramentorum particeps. *Baſil. ad Amphiloch. c. 56.*

CAP. LIII.

Qui non voluntarie interfecit, vndecim annis ſacramentis non communicabat. Vndecim autem anni ſic in eo diſpenſabuntur: duos quidem annos deflebit; tres autem annos inter auditores perſeuerabit; in quatuor ſubſtratus, & anno ſolum conſiſtet; & deinceps ad ſacra admittetur. *Baſil. ad Amphil. c. 57.*

CAP. LIV.

Eſt cædes quidem voluntaria, quæ præparato ſuſcepta eſt ab eo, qui ſe ad hoc comparauerat, vt hoc facinus perpetraret. Deinde illud quoq; in volunta. iis exiſtimatū eſt, quando quis in congreſſu verberans plagam per irā mortiferā intulerit; qui enim ira ſemel victus eſt; & animi appetitioni cedit, nihil eorū, quæ malum poſſent amputare, ei in mentem venit. Quare & illic quoque, qui ex concertatione profectus eſt, cædis euentus in factum voluntarium, non in caſum refertur. Inuoluntariæ autem habent manifeſta indicia; quando quis alicui alteri rei ſtudium applicans caſu aliquid incurabile patrauerit. In his ergo cædes quidem in triplex tempos extenditur iis, qui per conuerſionem voluntario facinori remedium afferunt. Ter nouem etiam ſunt anni nonenario annorum numero in vno quoqi gradu præfinito, vt in perfecta quidem ſegregatione nouem annorum tempore verſetur ab eccleſia prohibitus, alios autem tot

annos in anditione permaneat, ſola doctorũ, & ſcripturarum audirione dignus habitus. In tertio autem nouenario eum ſubſtratis in conuerſione orans, vt perueniat ad cõmunionem ſacramenti ſcilicet; & in eodem erit obſernatio ab eo qui eccleſiam adminiſtrat, & pro ratione conuerſionis illi quoque pœnę exrenſio reſcindetur, vt pro noucm annis in vnoquoq; gradu, vel ſex, vel ſeptem anni ſolum fiant, ſi pœnitentiæ magnitudo tempus vincat, & ſuperet correctionis ſtudio eos, qui in longo tẽpore pręſtituto ſuſceptas à ſe maculas ſegniter elunnt. Inuoluntarium autem venia quidem dignum, ſed non laudabile indieatum eſt, &c. Quantum autem eſt expiarionis tempus ob ſimplicem fornicationem, tantum etiam recte habere exiſtimatum eſt in iis, qui cædem inuoluntariam feciſſent, ſcilicet in iis quoque pœnitentis voluntate examinata; vt ſi ſit fide quidem digna conuerſio, non ſetuetur annorum numerus: ſed temporis prolixitate reſecata ad Eceleſiæ reſtitutionem, & boni participationem compendio deducatur. *Greg. Nyſſenus ad Letoium c. 5.*

C a p. LV.

Si quis tempore non expleto à canonibns pręſtituto vita excedar (*loquitur de homicida*) inbet patrum clementia, vt effectns ſacramentorum particeps non viatico vacuus ad extremam illam, & longam peregrinationem mittatur. Sin autem poſtquam ſacramenti particeps factus fuerir, rurſum ad vitam reuerſus ſit, ſtarutum tempus expecter in illo gradu exiſtens, in quo erat ante communionem illi ex neceſſitare datam. *Greg. Nyſſenus ad Letoium c. 5.*

Pars ſeptima. De bello.

CAPVT I.

DE expeditione terræ ſanctæ, de indulgentus, priuilegiiſque conceſſis in eo bello commorantibus. *Innoc. iij. in conc. gen. Latera. in fin.*

C a p. II.

Infames ſnnt, qui de publicis fugiunt bellis. *Euſeb. ep. 1. ante med.*

C a p. III.

23. q. 4. 45. Si non ex fidei merito, & chriſtianæ teligionis gratia, tanta excellentię veſtrę bellicotum actuum proſperitas eueniret non ſummopere miranda fuerat: cum ſciamus, hæc etiam antiquis bellorum dueibus fuiſſe cõceſſa. Sed cum futuras, Deo largienre, victorias non carnali prouidenria, ſed magis orationibus præuenitis; fit, vt hoc in ſtuporem veniat, quod gloria veſtra non terreno conſilio, ſed Deo deſuper largiente deſcendat. Vbi enim meritorum veſtrorum loquax non diſeurrit opinio? quæ & bella vos frequenter appetere non deſiderio fundendi ſanguinis, ſed dilatandæ cauſſa reipub. in qua Deum coli conſpicimus, loquitur: quatenus Chriſti nomen per ſubditas gentes fidei prædicatione circumquaque diſcurrat, &c. Quæcumque igitut hic illi chriſtianiſſima mente confertis; horum retributionem per ſpem in futuro judicio ſuſtinetis. *Greg. l. 1. epiſt. 73. Gennadio Patricio. Burch. l. 15. c. 18. Anſel. l. 13. c. 30. Iuo par. 16. c. 19. decr.*

C a p. IV.

Cognoſcat Abbarem, quem ad Agiulphum ante multum iam tempus tranſmiſimus, pacẽ cum eo, Deo propitio, quantum nobis ab excellentiſſimo Exarcho ſcriptum eſt, ordinaſſe. Et ideo quouſque pacta de confirmatione pacis ipſius conſcribanrur, ne forre hoſtes noſtri in hac dilatione ad partes illas iterum velint accedere, murorum vigilias, & ſolicirudinem in locis facite omnibus adhiberi. Er confidimus in Redemptotis noſtri potentia, quia aduerſariorum nobis incurſus, vel inſidiæ denuo non nocebunt, &c. *Greg. Ianuar. Epiſc. Caralit. l. 7. regiſt. indict. 2. ep. 2.*

C a p. V.

Sanctitas veſtra gratiam inter ciuitatis ſuæ habitatores, adhibitis ſibi filiis ſuis, ſacerdotali adhortatione, ſicut eam decer, ſtudeat facere: quia in hoc maxime tempore quãdo de hoſte formido eſt, diuiſum habere populum non debetis. Quia vero nõ minorẽ de vobis, quam de nobis ſolicitudinem gerimus, hoc quoque pariter iudicandũ curauimus, quod finita hac pace Agiulphus Longobardorum Rex pacem non faciet, vnde neceſſe eſt, vr fraternitas veſtra, dum licet, eiuitatem ſuam, vel alia loca fortius muniri prouideat, atque immineat, vt abundanter in eis condita procurentur; quatenus dum hoſtis illue, Deo ſibi irato, acceſſerit, non inueniat quod lędat, ſed confuſus abſcedat. &c. *Greg. Ianua. Epiſc. Caralit. lib. 7. regiſt. indict. 2. ep. 5. in fin.*

C a p. VI.

Vt pridem expreſſimus gloriæ veſtræ, quia 23. q. 8. c.
milites illuc erant parati venire: ſed quoniam 17.
inimicos congregatos, & huc diſcurrere epiſtula veſtra ſignificauerat; hæc eos hic cauſſa retinuit. Nunc vero vtile eſt viſum, vt aliquãti illuc milites tranſmittantur, quos gloria tua admonere, & hortari, vt parati ſint ad laborẽ, ſtudeat: & occaſione inuenta cum glorioſis filiis noſtris Mauritio & Vitaliano loquere, & quæcumque vobis, Deo adiutore, pro vtilitate reipub. ſtatuerint, facite: & ſi huc, vel ad Rauennates partes, nec dicendum Ariulphũ cognoueritis excurrere; vos à dorſo eius, ita ſicut viros decet fortes, laborate: quatenus opinio veſtra ex laboris veſtri qualitate amplius in repub. Deo auxilianre, proficiat, &c. *Gregor. l. 12. epiſt. 21. Veloci Magiſtro militum. Iuo par. 10. c. 90. decr.*

C a p. VII.

Aldio vir memorandus poſt aduentum hominum veſtrorũ nobis ſcripſit, quia in proximo iam Ariulphus eſſet, & timuimus, ne milites, qui ad vos diriguntur, in manus eius inciderent. Et tamen hic, quantum Deus adiuuerit, contra eum filius noſter glorioſus magiſter militum ſe parauit. Sed & gloria veſtra, ſi huc perrexerit ipſe hoſtis, quomodo conſueuiſtis,

Cum auxilio Dei, à dorſo eius, quod poteſtis, perficite. Speramus enim in omnipotentis Dei virture, & in ipſius beati Petri Apoſtolorum Principis, in cuius ille natali ſanguinem effundere deſiderat, quia ipſum ſibi contrarium ſine mora inueniet. *Gregor. Mauricio & Vitaliano l. 12. regiſt. epiſt. 22.*

C A P. VIII.

23. q. 8. c. 18. Suppliciter gloriç veſtrç per filium noſtrum Vitalianum, cum quo & tractatis & verbo, & ſcripto mandauimus. Vndecimo autem die menſis Ianuarij Ariulphus hanc epiſtulam, quam vobis direximus, rranſmiſit: & ideo relegentes eam videte, ſi in fide ſua Suanenſes, quam reipub. promiſerunt, perſtiterunt: obſideſque dignos, de quibus poſitis confidere, ab eis percipite, & inſuper eos ſacramentis obſtringite, reddentes eis, quod loco pignoris ſuſtuliſtis, & ſermonibus veſtris eos ſanãtes. Si autem manifeſtiſſime cognoueritis, eos cum
† ſubditione. Ariulpho de ſua † ſubiectione locutos fuiſſe; vel cerre obſides ei dediſſe; ſicut nos Ariulphi epiſtula, quam vobis direximus, dubios reddidit, ſalubri conſilio pertractantes, ne in aliquo anima noſtra de ſacramentis grauetur, quidquid vtile reipub. iudicaueritis, peragite. Sed ita faciat gloria veſtra, vt neque ſit aliquid, vnde poſſimus ab aduerſariis comprehendi, neque in quo vtilitas reipub. quod auertat Dominus, negligatur. Præterea glorioſi filij eſtote ſolliciti, quia quantum comperi hoſtem collectum habet, & Narina dicitur reſidere, & ſi huc curſum, Deo ſibi irato, mittere voluerit, vos loca ipſius, quantum Dominus iuuauerit, deprædate: aut certé ſcultas, quos mittitis, ſollicite requirant, ne dolens factum ad nos diſcurrat. *Gregor. l. 12. ep. 23. Mauricio & Vitaliano. Anſel. l. 13. c. 8.*

C A P. IX.

Summa militiæ laus, inter alia bona merita, hæc eſt; obedientiam reipub. vtilitatibus exhibere, quodq; ſibi vtiliter imperatum fuerit, obtemperare: ſicut etiam nunc deuotionem veſtrã feciſſe didicimus, quæ epiſtulis noſtris, quibus magnificum virum Conſtantium Tribunum cuſtodiæ ciuitatis deputauimus præeſſe, paruit, & congruam militaris deuotionis obedientiam demonſtrauit. Vnde ſcriptis vos præſentibus curauimus admonendos, vti prædicto viro magnifico Tribuno, ſicut & feciſtis, omnem debeatis pro ſereniſſimorum dominorum vtilitate, vel conſeruanda ciuitate obedientiam exhibere: quatenus quidquid à vobis hactenus bene geſtum agnoſcitur, per præſentis temporis vigilantiam, ac ſollicitudinem augmentetis. *Greg. l. 12. ep. 24. Militibus Neapolitanis. Anſel. l. 3. c. 9.*

C A P. X.

De ſigno crucis pro ſigno militari ad bellum ferendo. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 33. vide l. xvi. tit. xvi.*

C A P. XI.

Conſuliris, ſi debeatis, quando nuntius venerit, vt ad præliandum pergatur, mox proficiſci, an ſit aliqua dies, in qua non oporteat ad præliandum exire? In quo reſpondemus, non eſt vlla dies in quibuſcumque negotiis incipiendis, vel exercendis penitus obſeruanda; præter, ſi nimia non vrgeat neceſſitas, ſupra memoratos dies celeberrimos. & omnibus venerabiles chriſtianis; non quó vel in his tale quid fieri prohibeatur, cum non ſit in diebus ſpes noſtra ponenda, nec à diebus, ſed à Deo ſolo viuo, & vero ſalus omnis penitus expectanda. Sed quo, ſi ineuitabilis neceſſitas non eſt, vacandum eſt in his ſolito ſtudioſius orationi, & tantæ feſtiuitatis myſteria frequentanda. Nam cum Hebrçi, quondam ſabbatum obſeruantes, noluiſſent contra hoſtes ſuos die ſabbatorum arma ſuſtollere, & Deus omnipotens, quod in ſe tantum, & non in obſeruantia dierum ſpes eſſet, & fortitudo locanda voluiſſet oſtendere; occiſi ſunt ex eis mille viri, ita vt ſuperſtites pœnitẽtia ducti inuicem dicerent: Si omnes fecerimus, ſicut fratres noſtri fece- 1. Mach. 2.
re, & non pugnauerimus aduerſus gentes pro animabus noſtris, & iuſtificationibus noſtris, citius diſperdent nos à terra. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 34.*

C A P. XII.

Referitis, quod ſoliti fueritis; quando in prælium progrediebamini, dies, & horas obſeruare, & incantationes, & ioca, & carmina, & nõnulla augutia exercere: & inſtrui deſideratis, quid nunc vobis agendum ſit, &c. Cum in prçlium proficiſci diſponitis, quod ipſi commemoraſtis, agere in Dei nomine non omittite: id eſt, ad eccleſias ire, orationes peragere, peccantibus indulgere, miſſarum ſolemniis intereſſe, oblationes offerre, confeſſionem delictorum ſacerdotibus facere, reconciliationem, & communionem percipere, carceres apẽrire, vincula diſſoluere, & ſeruos, & præcipue confractos, & debiles, atque captiuos libertati donare, ac indigentibus eleemoſynas erogare. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 35.*

C A P. XIII.

Dicitis, quod quando in caſtris eſtis, orationem perfectam, & congruam facere nequeatis, ac per hoc exponi cupitis, quid agere debeatis? Vnde nos contra ſuademus, vt quanto plus hoſtes ſæuiunt; & neceſſitas, vel tribulatio incumbit, tanto inſtantius orationi operam detis, nam patres noſtri plus orãdo, quam pugnando victores fuere, & voti compotes plus precibus, quam præliis extiterunt. Denique Moyſes orabat, & Ioſue pugnabat: ſed plus Exod.
ille vincebat orando, quam iſte pugnando; 17. b.
aptius ergo ab armis, quam ab oratione vacandum eſt. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 38.*

C A P XIV.

Conſuetudinem patriæ veſtræ perhibetis ineſſe, vt priuſquam ad pugnam progrediamini, mittatur à dominatione veſtra fideliſſimus, & prudentiſſimus vir, qui cuncta arma, & cauallos, & quæ neceſſaria pugnæ exiſtunt,

conſideret, & apud quem inutiliter præparata inuenta fuerint, capite punitur. Nunc autem noſſe cupitis, quid nos hinc fieri decernamus. Sed hæc nos cuncta vobis ad ſpiritalis apparatus armaturam conuertere ſuademus, & tantæ ſeueritatis rigorem ad pietatis exercitium inclinare monemus: ita vt ſicut hactenus illa præparatio armorum, & equorum diligenter inquirebatur, vtrum bene apta eſſet contra viſibiles hoſtes; ita nunc ſtudioſe inueſtigetur, vt arma ſpiritalia, id eſt, bona opera, ſin- *Epheſ.6.* guli præparata poſſideant aduerſus Principes, & Poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia nequitia in cæleſtibus. Porro equus animus intelligitur: quia nimirum ſicut homo portatur equo, ſic & regitur animo. Optime ergo *Ierem. 48.* qui arma contra hoſtes præparata non habet, perit; quia, vt ſcriptum eſt, Maledictus vir, qui facit opus Dei negligenter. De equo ve- *Pſal.32.* ro, qui imparatus eſt animo, bene per Pſalmiſtam dicitur: Falſus equus ad ſalutem, in abundantia autem virtutis eius non erit ſa- *Ibid.* lus, niſi enim falſus eſſet, imparatus non eſſet, Equo contra de præparato dicitur: Equus paratus ad diem belli, dominus autem ſalutẽ tribuit. Sic itaq; quod hactenus carnaliter obſeruaſtis, & arma, quæ forſitan ab inopibus hæc præparare non valentibus crudeliter exegiſtis, iam nunc ſpiritaliter veneramini: & hæc magnos, & paruos præparare pie, & indeſinenter hortamini. *Nicol. ad conſ. Bulg. c.* 40.

23.q.8 ſi nulla. c. 25.

Cap. XV.

Si quadrageſimali tempore liceat, ſi neceſſitas exigit, vel ſi non exigit vlla neceſſitas, ad bella procedere, non vobis eſt neceſſarium exponendum, &c. Bellorum quippe, ac præliorũ certamina, nec non omnium iurgiorum initia Diabolicæ fraude ſunt artis profecto reperta, & dilatandi regni cupidus, vel iræ, vel inuidiæ, vel alius cuiuſpiam vitij dilector tantum his intendere, ſeu delectari conuincitur. Et ideo ſi nulla vrget neceſſitas, non ſolũ quadrageſimali tempore, ſed omni eſt præliis abſtinendum. Si autem ineuitabilis vrget opportunitas, nec quadrageſimali eſt tempore pro defenſione tam ſua, quam patriæ, ſeu legum paternarum bellorum proculdubio præparationi parcendum: ne videlicet Deum videatur homo tẽptare, ſi habet, quod faciat, & ſuæ, ac *Joſue. 6.* aliorum ſaluti conſulere non procurat, & ſanctæ religionis detrimenta non præcauet. Porro muri Iericho, filiis Iſraël, qui ſabbatum iam obſeruandum ſuſceperant, etiam ſabbato vrbem circumeuntibus, & tubis clangentibus, ad terram proſtracti ſunt. *Nicol. ad conſul. Bulg. c.46. Iuo lib.8. tit.4 c.33 panor. & par.10.c.93. decr. Cæſar. lib 7.c.11.*

Cap. XVI.

Qui odij meditatione, vel propter auaritiã paganum occiderit, &c. vt homicidam conuenit pœnitere; quandoquidem nex exteris gentibus, niſi oblatam pacem reſpuerint, bellum eſt populo antiquo penitus auferre præceptum. *Formar. cap.27.*

Pars Octaua.

De torneamẽtis, ſeu ſingulari certamine.

CAPVT I.

De torn. c.1 Gr. 18. & in 1. coll.

Felicis memoriæ Papæ Innocentij, & Eugenij prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, deteſtabiles nundinas, vel ferias, quas vulgo torneamenta vocant, in quibus milites ex condicto venire ſolent; & ad oſtentationem virium ſuarum, & audaciæ temerarie congrediuntur; vnde mortes hominum, & animarum pericula ſæpe proueniunt, fieri prohibemus. Quod ſi quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poſcenti venia non negetur, Eccleſiaſtica tamen careat ſepultura. *Alex.iij in conc. Later. c.20. Innoc. ij. in conc. Rom. c.10. Eugen. iij. in conc. Remen. c.12.*

Cap. II.

Licet torneamenta ſint in diuerſis conciliis ſub certa pœna generaliter interdicta: quia tamen hoc tempore crucis negotium per ea plurimum impeditur, nos illa ſub pœna excommunicationis firmiter prohibemus vſque ad triennium exerceri. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. in fine.*

Cap. III.

Vid. c. 2. de torne. in 1. coll.

Deteſtabiles illas nundinas, vel ferias, in quibus milites ex condicto venire ſolent; & ad oſtentationem virium ſuarum, & audaciæ temere congrediuntur; vnde mortes hominum, & animatum pericula ſæpe proueniunt, omni *modo fieri interdicimus. Quod ſi quis eorum ibidem mortuus fuerit, quamuis ei poſcenti pœnitentia, & viaticum non negetur, Eccleſiaſtica tamen careat ſepultura. *Syn. Roman. ſub Innoc. ij. cap. 10. apud Iuo. poſt panor. Eugen. iij. in conc. Remen. cap.7. al.12.*

**omnino.*

Cap. IV.

2. q. 5. c. 22. 1. Reg. 16.

Monomachiã in legem aſſumi, nuſquã præceptum fuiſſe reperimus, quia licet quoſdam iniuſſe legerimus, ſicut ſanctum Dauid & Goliath ſacra prodit hiſtoria: nuſquam tamen, vt pro lege teneatur, alicubi diuina ſancit auctoritas, cum hoc, & huiuſmodi ſectantes, Deum ſolummodo temptare videantur. *Nicol. ad Carol. Regem. epiſt. qua incipit: Numquam æque. Burc. lib.9. c.51. Iuo par.8. cap.187. decreti. epiſt. 68. vel 41. ad Cenoman. Epiſc: & 74. vel 200. ad Guilel. militem.*

Cap. V.

Quia ex huiuſmodi iuramentorum (*litigantium, qui in forenſi iudicio contra ſe iurabant*) immo periuriorum contentione, etiam vſq; ad armorum certamina ſolet prorumpi, & crudeliſſimo ſpectaculo effunditur cruor belli in pace: ſtatuimus iuxta antiquum Eccleſiaſticæ obſeruationis morẽ, vt quicumq; tam iniqua, & Chriſtianæ paci inimica pugna alterum occiderit, ſeu vulneribus debilem reddiderit, velut homicida nequiſſimus, & latro cruentus ab

Eccleſię, & omnium fidelium cœtu ſeparatus, ad agendam legitimam pœnitentiam modis omnibus compellatur. *Valentin. ſub Lothario. cap.* 12.

Pars nona.

De illo, qui inimicitias gerit cum alio.

CAPVT I.

22. q. 4. c. 11. QVi ſacramento ſe obligauerit, vt litigans cum quolibet ad pacem nullo modo redeat; pro periurio vno anno à communione ſanguinis, & corporis Domini ſegregatus, reatum ſuum eleemoſynis, fletibus, & quantis potuerit ieiuniis, abſoluat. Ad caritatem vero, quæ operit multitudinem peccatorum, celeriter venire feſtinet. (1. Pet. 4.) *Ilerd. cap. 7. vide Troſ. cap. 11. Burch. lib. 12. cap. 17. Iuo par. 12. cap. 74. Raban. cap. 20. de pœnit.*

CAP. II.

Ioan. 14. Propter illud cæleſte mandatum: Pacem meam do vobis, &c. ſi inter conſacerdotes ex cauſſa liuor emerſerit, vt pendente certamine ſibi inuicem reconciliari non poſſint; electis ab vtraque parte fratribus, id eſt, preſbyteris, litis iacula finiant, & vota pacis acquirant, &c. Si quis tunc reconciliari neglexerit, cum ad ſynodum venerit, non ſolum reatum coram coëpiſcopis ſe cognoſcat incurrere; verũ etiam congruæ pœnitentiæ intelligat vindictam ſubire. *Turon. ij. cap. 2.*

CAP. III.

Diſt. 90. c. 2. Diſcordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionẽ, nullo modo recipiendas eſſe cenſuimus. De perſonis tamen diſcordantium, id ſpeciali definitione præcipimus, vt antequam eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis ſanctæ percipiat: ſed geminato tempore per pœnitentiam compenſabunt, quod diſcordiæ ſeruierunt, &c. *Tolet. xi. cap. 4.*

De proditoribus, perfugis, fugitiuis, & de iis, qui contra ſuperiores coniurant. Tit. II.

CAPVT I.

11. q. 1. conſurationũ. 22. & 24. COnſurationes, & collegia ab externis legibus prohibentur, multo magis in Eccleſia. Si clerici, vel monachi id fecerint; & contra Epiſcopum, vel clericos cõſpirauerint, à gradu ſuo cadant. *Chalced. cap. 18. Trull. cap. 34. Vormat. cap. 74. Tullen. poſt epiſt. Synod. Raban. cap. 19. de pœnit. Burchard. lib. 10. cap. 68. Iuo par. 12. cap. 87. decr. Anſelm. lib. 8. cap. 16.*

CAP. II.

Secretas inſidias, vel manifeſtas Pontificibus à quibuſcumque illatas, ſi quis ad Eccleſiæ pertulerit notitiam, portatur honore: & hi, qui aduerſa eis moliuntur, ſicut à ſanctis patribus dudum ſtatutum eſt; & hodie ſynodali, & Apoſtolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur. *Syno. Roman. v. ſub Symmacho. ante fin.*

CAP. III.

Veſtræ maieſtati non manet incognitum, qualiter illicitas coniunctiones Romani, ac Longobardi, ſimul & Franci contra Apoſtolicam, & Imperialem voluntatem facere præſumpſerunt in territoriis beati Petri Apoſtolorum principis. Petimus, vt ſicut à veſtris anteceſſoribus Imperatoribus prohibitum eſt, ne quoquo modo fierent, ita amodo veſtro Auguſtali decreto omnimodis prohibeantur: & ſynodaliter, ne amodo, & deinceps fieri temptetur, in perpetuum firmiter ſtatuatur, atque firmetur. *Rauennen. ſub Ioan. ix. par. vlt. cap. 8.*

CAP. IV.

Epiſcopos Longobardiæ, qui ſpreta canonica, & Apoſtolica auctoritate contra beatum Petrum Apoſtolorum principem ſacramento conſpirauerunt, auctoritate eiuſdem beati Petri ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus, & à communione ſanctæ Eccleſiæ ſeparamus. *Gregor. vij. in ſynod. Roma. anni 3. ſui Pontificatus.*

CAP. V.

Vſurarij, &c. & fidei proditores excommunicentur. *Gregor. vij. in conc. Roma. anni incer. cap. 16.*

CAP. VI.

Si aliquis nunc in malum oculos alicuius Principis incipit tractare, manifeſte reus maieſtatis iudicatur; & infamis efficitur, aut potius capitali ſententiæ ſubiacet. *Anaclet. epiſt. 2. poſt princ. Alex. epiſt. 1. poſt prin.*

CAP. VII.

Proditoris ne calumnia, nec vox audiatur. 3. q. 5. c. 2. *Eleuth. epiſt. vni. ante fin. Felix. epiſt. 1. ante med. Nican. c. 59. apud Iul. epiſt. 2. c. 24.*

CAP. VIII.

Conſpirationum crimina veſtris in partibus vigere audiuimus; & plebes contra Epiſcopos ſuos conſpirare. 11. q. 1. c. 23. Cuius criminis aſtutia non ſolum inter Chriſtianos abominabilis eſt, ſed etiam inter ethnicos, & ab exteris legibus prohibita: & idcirco huius criminis reos non ſolum Eccleſiaſticæ, ſed etiam ſæculi damnant leges, & non ſolum conſpirantes, ſed etiam conſentientes eis. Anteceſſores vero noſtri cum plurima turba Epiſcoporum, quicumque eorum in ſacerdotali honore ſunt poſiti, aut exiſtunt clerici, honore, quo vtuntur, cadere præceperunt; ceteros vero communione priuari; & ab Eccleſia extorres fieri iuſſerunt; omneſq; ſimul vtriuſque ordinis viros infames eſſe cenſuerunt, & non ſolum facientes, ſed & eis conſentientes, &c. Hi vero in nullius accuſationem ſunt recipiendi, nec

* anathematizatorum. eorum , vel* anathematum vox vlli nocere, vel accuſare poteſt. *Calliſt.epiſt.2.in prin.Burch. lib.20.cap.64.Iuopar.6.cap.346.& par.12.cap. 85. decr.*

CAP. IX.

11.q.1.c. ſtatuimus. 32. Si aliquis clericorum ſuis Epiſcopis infeſtus, aut inſidiatot fuerit, eosq; criminari voluerit, aut conſpirator fuerit, mox ante examinatum iudicium ſubmotus à clero curiæ tradatur, cui diebus vitæ ſuæ deſeruiat; & infamis abſque vlla ſpe teſtitutionis permaneat. *Fabian. epiſt. 2. prope fin. Gregor. vij.lib. 7. regiſt. epiſt. 2. ante med. Deuſded.par. 4. Anſelm. lib. 7. Capitul. 159. Tarracouen. lib. 2. cap. 23.*

CAP. X.

3. q.4.c. 8. Clericus, qui Epiſcopum ſuum accuſauerit; aut ei inſidiator extiterit, non eſt recipiendus; quia infamis effectus eſt; & à gradu debet recedere, aut curiæ tradi ſeruiturus. *Steph. epiſt. 2. in med. Greg. vij. lib. 7. regiſt. epiſtul. 2. in med. Deuſded.par.4.*

CAP. XI.

Infames ſunt impugnatores Epiſcoporum, &c. & qui de publicis fugiunt prælus. *Euſeb. epiſt.1.ante med.*

CAP. XII.

Quid iure de iis faciendum ſit, qui ad occidendum Regem inſurrexerint, venerandæ leges, quas ſcripto mittemus, vos affatim edocebunt. Verumtamen hoc in arbitrio Regis
Matth. 18. manet, qui non ſemel tantum, ſed & ſeptuagies ſepties debet peccanti dimittere, iuxta
Luc. 7. quod Dominus in Euágelio ſancto Petro mádauit, nam cui plus dimittitur, plus diligit. Et
Matth. 18. quemadmodum Euangelium docet, Rex decem millia ralenta, id eſt, multa, & immania peccata ſeruo dimitteret; ſi ipſe conſeruo ſuo centum denarios, id eſt, minora dimittere voluiſſet. *Nico.ad conſul.Bulgar.cap.19.*

CAP. XIII.

Quid de homine libero iudicandum ſit, qui de patria ſua fuga lapſus fuerit, ſi comprehendatur? Nihil vtique, niſi quod leges decernunt, &c. Nonnulli patrum noſtrorum exules per plurimos annos in terra non ſua habitauerunt. Alioquin liber non eſt, ſi de patria ſua quis non audet egredi. Porro ſi liber eſt, & iure nullius conditionis nexibus tenetur obſtrictus, non fugit, ſed exit de patria ſua;
Gen. 12. quemadmodum & Abrahæ non fuge, ſed exi de terra tua, dicitur. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap.20.*

CAP. XIV.

Si ſeruus dominum fugiens receſſerit; ſi comprehenſus fuerit, ignoſcendum eſt ei, alias autem legum ſcita non tranſcendantur in eo, Verumtamē ſemper illud Apoſtoli Pauli præ oculis habeatur ſalubris admonitionis di-
Coloſ. 4. centis: Domini, quod iuſtum eſt, & æquum ſeruis præſtate, ſcientes quoniam & vos Dominum habetis in cælo. *Nicol. ad conſulta Bulgar.cap.21.*

CAP. XV.

Circa hos, qui, quando ad pugnam contra hoſtes proceditis, fugam arripiunt, ſi non miſericorditer præueniat compaſſio, ſaltem legum temperetur ſeueritas. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 22.* De iis, quibus iuſſum eſt contra hoſtes progredi, & iuſſioni parere contemnunt, eadem ſuademus. *Ibid. c.23.*

CAP. XVI.

Clericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur. *Carth.iv.c.56.Burc.l.2.c.176.Iuol.3.tit.15. c.7.pan.& par.6.c.267.decret.* Di. 46. c. 3.

CAP. XVII.

Qui in tradendis, vel capiendis ciuitatibus interfuiſſe fuerint detecti, non ſolum à communione habeantur alieni: ſed ne conuiuiorum quidem admittantur eſſe participes. *Andegau.c.6.*

CAP. XVIII.

Si qui clericorum rebelli auctoritate ſe in vnum coniuratione intercidente collegerint; & aut ſacramenta inter ſe data, aut chartulam conſcriptam fuiſſe patuerit, &c. cum in ſynodum ventum fuerit, in præſumptores iuxta perſonarum, & ordinum qualitatem à Pontificibus, qui tunc in vnum collecti fuerint, vindicetur: quia ſicut caritas ex præceptis Dominicis corde, non chartulæ conſcriptione, vel coniurationibus eſt exhibenda: ita quod ſupra ſacras admittitur ſcripturas, auctoritate, & diſtrictione Pontificali eſt reprimendum. *Aurel. iij.c.21.* 11.q.1.c. 25.

CAP. XIX.

Multi in perniciem animæ ſuæ ita conati ſunt, aut conantur aſſurgere, vt animas longa temporis quiete ſine vlla ſtatus ſui competitione viuentes, nunc improba proditione, atque traditione aut captiuauerint, aut captiuare conentur. Si emendare diſtulerint, quouſque hos, quos abduxerunt in loco, in quo longum tempus quiete vixerunt, reſtaurare debeant, eccleſiæ communione priuentur. *Lugdun.c.3.*

CAP. XX.

† Concinnabula, vel coniurationes ſecundum concilium Nicænum non fiant clericorum, quæ ſub patrocinio ſolebant fieri laicorum. Nec vnuſquiſque de inferiore gradu ſeniorem ſibi elatus aut incipet, aut iniuriet. Quod ſi quis prætermiſſo tam iuſtæ cenſuræ ordine, auſus fuerit facere; diſtrictione ſæuiſſima corrigatur, vt ſub pœnitentiæ nomine vitio recedente, id eſt, anno vno in monaſterio ſciat abiicere ſuperbiam, vnde inflatur. *Narbon.c.5.* † conciliabula ſ.

Cap. XXI.

Multarum gentium tanta extat perfidia animorum, vt fidem ſacramento promiſſam Regibus ſuis obſeruare contemnant, &c. Non ſit in nobis, vt in quibuſdam gentibus infidelitatis ſubtilitas impia, non ſubdola mentis perfidia, non periurij nefas, & coniurationum nefanda molimina. Nullus apud nos præſumptione regnum accipiat, nullus excitet mutuas ſeditiones ciuium; nemo meditetur interitus Regum: ſed defuncto in pace Principe, primates gentis cum ſacerdotibus ſucceſſorem Regni concilio communi conſtituant, &c. Quicumque ex nobis, vel totius Hiſpaniæ populis qualibet coniuratione, vel ſtudio ſacramẽtum fidei ſuæ, quod pro patriæ, gentiſque Gothorũ ſtatu, vel conſeruatione regiæ ſalutis pollicitus eſt, temerauerit, aut Regem nece attrectauerit, aut poteſtate regni exuerit, aut præſumptione tyrannica regni faſtigium vſurpauerit, anathema ſit, in conſpectu * Dei Patris, & Angelorum; atque ab Eccleſia Catholica, quam periurio profanauerit, efficiatur extraneus, & ab omni cœtu Chriſtianorũ alienus cum omnibus impietatis ſuæ ſociis: quia oportet vt vna pœna teneat obnoxios, quos ſimilis error inuenerit implicatos, &c. *Tolet. iv. cap. 74. Tolet. xvi. cap. 10.*

* Chriſti, & Apoſtolorum eius.

Cap. XXII.

Si quiſquam quacumque argumentatione Reges odioſe moleſtare, aut lædere fuerit conatus, ſit anathema in Chriſtianorum omniũ cœtu, atque ſuperno condemnetur iudicio: ſit exprobrabilis omnibus Catholicis, & abominabilis ſanctis Angelis in miniſterio Dei conſtitutis. Sit hoc ſæculo perditus, & in futuro condemnatus, &c. *Tolet. v. cap. 2.*

Cap. XXIII.

Contra reos læſæ maieſtatis. *Toletan. v. c. 3. 6. 7. & 8. vi. conc. cap. 14. 17. 18. & vij. cap. 1. & xij. cap. 1. 3. 7.*

Cap. XXIV.

Quia & religioni inimicum, & hominibus conſtat eſſe pernicioſum, futura illicita cogitare, & caſus Principum exquirere, ac ſibi in poſterum prouidere, &c. Cenſemus, vt quiſquis inuentus fuerit talia perquiſiſſe, & viuente Principe in alium attendiſſe pro futura Regni ſpe; aut alios in ſe propter id attraxiſſe, à conuentu Catholicorum excommunicationis ſententia expellatur. *Tolet. v. cap. 4.*

Cap. XXV.

Prauatum audacia mentium ſæpe malitia cogitationum, aut cauſſa culparum refugium appetit hoſtium. Vnde quiſquis patrator culparum extiterit talium virtutem petẽs defendere aduerſariorum; & patriæ, vel genti ſuæ detrimenta intulerit rerum; in poteſtatẽ Regis, ac gentis reductus, excommunicatus, & retruſus longinquioris pœnitentiæ legibus ſubdatur. Quod ſi ipſe mali ſui prius reminiſcens ad Eccleſiam fecerit confugium, interceſſu ſacerdotum, & reuerentia loci regia in eis pietas reſeruetur, comitante iuſtitia. *Toletan. vj. c. 12.*

Cap. XXVI.

Si quis clericus à maximo gradu vſque ad minimum in alienæ gentis regionem ſe contulerit, vt ex ea genti Gothorum, vel Regi, vel regno nocere poſſit; itemque qui huiuſmodi homini conſilium, vel auxilium præbet, omni honoris ſui gradu priuetur; & ſi recte pœniteat, communio ei tantum concedatur in fine vitæ. *Tolet. vij. c. 1.*

Cap. XXVII.

Non erit ab anathematis ſententia alienus, aut diuinæ animaduerſionis vltione ſecurus, quiſquis contra ſalutem Regis deinceps, aut erexerit vocem, aut commouerit cædem, aut quamcumque exquiſierit lædendi vltionem. *Tolet. xij. c. 1. in fin.*

Cap. XXVIII.

Eſt quorumdam ſæcularium, & quod peius eſt ſacerdotum improbanda ſatis obſtinatio animorum, qui fidem ſuis principibus ſub iuramento promiſſam obſeruare contemnant; & verborum fuco iuramenti obnubilent promiſſionem, &c. Vnde quia Siſbertus Toletanę ſedis Epiſcopus talibus machinationibus denotatus repertus eſt, pro eo, quod ſereniſſimũ Dominum Egicanem Regem non tantum regno priuare, ſed interimere definiuit, per decreti noſtri definitionem iam & loco, & honore priuatus exiſtit, &c. Qui inuentus fuerit talia feciſſe, & viuente Principe in alium attendiſſe Regem futurum, à conuentu Catholicorum excommunicationis ſententia repellatur: honore, & loco pulſus, & omnibus rebus exutus perpetuo exilio maneat relegatus, &c. *Tolet. xvi. c. 9. & in decreto iudicij.*

Cap. XXIX.

Super alia ſua ſcelera (*Iudæi*) non ſolum ſtatum eccleſiæ perturbare maluerunt, verum etiam auſu tyrannico inferre conati ſunt ruinam patriæ, ac populo vniuerſo, &c. Qua de cauſſa dũ in hac ſancta ſynodo per alias cauſſarum ſemitas dirigeremus, eorumdem infidorum conſpiratio ad vnionis noſtræ peruenit auditus, eo quod non ſolum contra ſuam pollicitationẽ ſuorum rituum obſeruatione, tunicam fidei, qua eos per vndam ſacri baptiſmatis induit ſancta mater eccleſia, maculauerint, ſed, & regni faſtigium per conſpirationẽ vſurpare maluerint, &c. Huius decreti noſtri ſententia eos decernimus irreuocabili feriri cenſura, ſcilicet, vt ex iuſſione Principis noſtri ſuis omnibus rebus nudati, & ipſæ reſculæ fiſci viribus ſociatæ, tam eorumdem perfidorum perſonæ, quam vxorum ſuarum, ac filiorum, vel reliquæ poſteritatis à locis propriis exulatæ per cunctas Hiſpaniæ prouincias perpetuæ ſeruituti ſubactæ maneant vſquequaque diſperſi, &c. *Tolet. xvij. c. 8.*

Cap. XXX.

Si quiſpiam Epiſcoporum, aut quilibet ſequentis ordinis Eccleſiaſtici deinceps timore,

aut cupiditate, aut qualibet ſuaſione à domino, & orthodoxo Ludouico Imperatore defecerit: aut etiam ſacramentum fidelitatis illi promiſſum violauerit; & eius contrarius maleuola intentione quolibet modo ſe copulauerit, gradum proprium canonica, atque ſynodali ſententia amittat. Quod ſi quiſquam laicus ſuperius comprehenſa facere temptauerit, ſciat ſe ab vniuerſo gradu anathematizandum. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par. 2. c. 12.*

CAP. XXXI.

Statuimus, atque auctoritate Eccleſiaſtica confirmamus, eos, qui contra Regem, vel Eccleſiaſticas dignitates, ſiue reipublicæ poteſtates in vnoquoque ordine legitima diſpoſitione conſtitutas, coniurationes, & conſpirationes rebellionis, & repugnantiæ faciunt à communione, & conſortio Catholicorum veram pacem amantium, ſubmouendos; & niſi per pœnitentiam, & emendationem paci ſe Eccleſiaſticæ incorporauerint, ab omnibus filiis pacis ſancimus extorres. *Magun. ſub Raban. c. 5.*

CAP. XXXII.

Si quis quemcumque contra nos, & contra pactam ſinceritatem aliquid moliri manifeſte cognouerit, ſi eum conuertere nequiuerit, aperte prodat, atque denotet; & conſilio, atque auxilio Epiſcopalis auctoritas, & fidelium vnanimitas, vt honor, & poteſtas regia inconuulſa permaneat totis niſibus decertare, & adiuuare procuret. *Carolus Rex in conc. Holon. apud Melden. c. 2.*

CAP. XXXIII.

Si quis contra regiam dignitatem doloſe, ac callide, ac pernicioſe ſatagere comprobatus fuerit, niſi digniſſime ſatisfecerit, anathematizetur. *Melden. c. 14.*

CAP. XXXIV.

Rom. 13. Si quis poteſtati regiæ, quæ non eſt, iuxta Apoſtolum, niſi à Deo, contumaci, ac inflato ſpiritu contra auctoritatem, & rationem pertinaciter contradicere præſumpſerit; & eius iuſtis, & rationabilibus imperiis ſecundum Deum, & auctoritatem Eccleſiaſticam, ac ius ciuile obtemperare irrefragabiliter noluerit, anathematizetur. *Melden. c. 15*

CAP. XXXV.

Quicumque laicorum in aduerſitate propriæ gentis, aut patriæ, vel regiæ poteſtatis ad externas partes ſe conferendo noxius fuerit vltra repertus, non ſolum omni rerum ſuarum proprietate priuetur, ſed & perpetua excommunicatione damnato numquam illi, præterquam in vltimo mortis ſuæ, communio tribuatur. *Vormat. c. 43.*

CAP. XXXVI.

De iis, qui ad hoſtes ſe conferunt, & ſuis ciuibus nocent. *Greg. Thaumaturg. c. 7.*

CAP. XXXVII.

Quemcumque, aut per tumultuoſas plebes, aut per abſconſa dignitatis publicæ machinamenta adeptum eſſe conſtiterit regni faſtigia, mox idem, cum omnibus tam nefarie ſibi conſentientibus, & anathema fiat, & Chriſtianorum communionem amittat. *Tolet. viij. in edicto Regis in fine.*

De veneficis. Tit. III.

CAPUT I.

Homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, venefici, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Felix. iij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. c. 5.*

CAP. II.

Infames eſſe eas perſonas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia: id eſt omnes, &c. maleficos, veneficos, adulteros, &c. *Steph. epiſt. 1. poſt. med.* *6. q. 1. c. 17.*

CAP. III.

Hæretici omnes, & ſuſpecti, &c. venefici, adulteri, &c. nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi. *Eutych. epiſt. 2. in med.*

CAP. IV.

Statuimus, vt homicidæ, malefici, &c. adulteri, inceſti, venefici, ſuſpecti, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi. *Euſeb. epiſt. 3. in princ.* *3. q. 5. c. 9.*

CAP. V.

Circa eum, de quo ſciſcitamini, qui mortiferum quid homini dederit ad bibendum, vos ad miſericordiam exhortamur, ſicut & Dominus iubet dicens: Dimittite, & dimittetur vobis. *Nicol. ad conſulta Bulg. c. 85.* *Luc. 6.*

CAP. VI.

Si quis maleficio interficiat alterum, eo quod ſine idololatria perficere ſcelus non potuit, nec in fine habeat communionem. *Elib. c. 6. Troſleia. c. 15.*

CAP. VII.

Si Epiſcopo, aut presbytero cauſſa criminalis, hoc eſt, homicidium, adulterium, furtum, & maleficium imputatum fuerit, in ſingulis miſſam celebrare, &c. & communicare debet, & de ſingulis ſibi imputatis innocentem reddere; quod ſi non fecerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ extraneus habeatur. *Vormat. c. 10. Burch. lib. 2. c. 199. Iuo par. 6. c. 272. decreti.* *2. q. 5. c. vlt.*

CAP. VIII.

Si quis aliquem veneno, vel herbis, aut diuerſi generis maleficiis perdiderit, velut peſſimus homicida duplici mulctetur pœnitentia. *Tribur. c. 50.*

CAP. IX.

Maſculorum, & animalium initores, & venefici, &c. eadem condemnatione digni habeantur. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch. c. 7.*

CAP. X.

De pœnitentia venefici. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 64.*

Vid. Ancyr. cap. 21. tit. de pœniten. mulierum, quæ fœtus necant. Ilerd. c. 2. eodem tit. Hi qui malè. Trull. c. 92. eodem tit. c. Eas, quæ.

De incendiariis. Tit. IV.

CAPVT I.

VT tantas impietates, pro quibus nos ad vos veniſſemus, quas etiam per territoria noſtra vidimus, in truncationibus, deprædationibus, incendiis, rapinis, ac violentiis à vobis diligentiſſime inquirantur, & prout neceſſe eſt, legaliter emendentur. *Rauen. ſub Ioan. ix. par. 3. c. 4.*

Cap. II.

23. q. 8. Peſſimam, & depopulatricem, & horrendam
c. 32. incendiariorum malitiam auctoritate Dei, &
beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli omnino deteſtamur, & interdicimus, &c. Si quis
* conſti- poſt huius noſtræ * prohibitionis promulga-
tutionis. tionem malo ſtudio, ſiue pro vindicta ignes
appoſuerit, vel apponi fecerit, aut appoſitoribus conſilium, vel auxilium ſcienter tribuerit, excommunicetur. Et ſi mortuus fuerit in-
* Eccle- cendiarius, * Chriſtianorum careat ſepultu-
ſiaſtica. ra, nec abſoluatur, niſi prius damno, cui intulit, ſecundum facultatem ſuam reſarcito, iuret ſe vlterius ignem non appoſiturum: Pœnitentiam autem ei detur, vt Hieroſolymis, aut in Hiſpania in ſeruitio Dei per annum integrum permaneat. Si quis autem Archiepiſcopus hoc relaxauerit, damnum reſtituat, & per annum ſe ab officio Epiſcopali abſtineat. Sane Regibus, & Principibus facultatem faciendæ iuſtitiæ, conſultis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, non negamus. *Innoc. ij. in ſyn. Rom. c. 18. poſt Iuon. panor. Eug. iij. in conc. Remen. cap. 9. Pœnit. Rom. tit. 8. c. 17.*

Cap. III.

Incendiarij Chriſtianorum villas incendunt, & plurimorum damnis, atque mortibus faciunt ſe dignos incendio ſempiterno. *Tullen. in epiſt. ad Robert. & alios.*

De ſeditioſis. Tit. V.

CAPVT I.

PErlatum eſt ad ſedem Apoſtolicam, aliquos veſtrum nocere fratres velle, & vt cadant, decertare, ſimiliter in ſacramentis diſcrepare, & ob id contentiones, & æmulationes inter vos fieri: à quibus diſſenſionibus vos auertere, & in omnibus concordare, & opem ferre viciſſim mandamus. Nam ſi hoc agere cito neglexeritis, & viciſſim reconciliari non ſtudueritis, ab Apoſtolicæ ſedis, & totius Eccleſiæ communione vos pelli non dubitetis. *Victor. epiſt. 2. in prin.*

Cap. II.

Si qui Epiſcopi ordinati ſunt, nec recepti Diſt. 92.
ab illa Parochia, in qua fuerint denominati, c. 6.
voluerintque alias occupare parochias, & vim Præſulibus earum inferre, ſeditiones aduerſus eos excitando, hos abiici placuit. *Ancyr. cap. 18. Burch. lib. 1. c. 36. Iuo par. 5. c. 147.*

Cap. III.

Seditionarios numquam ordinandos cleri- Diſt. 46.
cos, ſicut nec vſurarios, nec iniuriarum ſua- c. 8.
rum vltores. *Carth. iv. c. 67. L. Agath. c. 69. Burc. lib. 2. c. 17. Iuo. par. 6. c. 36. decr.*

Cap. IV.

Nulli interceſſori licitum ſit cathedram cui 7. q. 1. c.
interceſſor datus eſt, quibuſlibet populorum 22. conſti-
ſtudiis, vel ſeditionibus retinere; ſed dare ope- tutionem eſt.
ram, vt intra annum eiſdem Epiſcopum prouideat. *Charth. c. 75. G. Carth. v. c. 8. L. Afr. c. 41. L. Capitul. lib. 7. c. 120.*

Cap. V.

Clerici, qui in quacumque * ſeditione arma 23. q. 8. c.
volentes ſumpſerint, amiſſo ordinis ſui gra- 5.
du, in monaſterium contradantur pœnitentię. * factione.
Tolet. iv. cap. 44. Anſel. lib. 7. cap. 187. Tarrac. lib. 6. cap. 3.

Cap. VI.

Si quis Epiſcopus ordinatus fuerit, & non vult ipſam Parochiam ſuſcipere, in qua nominatus eſt; ſed alibi vult ordinari, & vim facit, ac ſeditiones concitat contra eos, qui illum ordinauerunt, hunc ab honore oportet remoueri. *Mart. Brac. c. 12.*

De vſura. Tit. VI.

CAPVT I.

QVoniam multi clerici auaritiam ſequun- 14. q. 4.
tur obliti ſacræ ſcripturæ, quæ ait, pecu- c. 8. & d.
niam ſuam non dedit ad vſuram; ſed fœne- 47. c. 2.
rantur, & centeſimas exigunt. Si quis dein- quoniã.
ceps inuentus fuerit accipere vſuras, aut ſpe- Pſal. 14.
cies frumentorum ad ſexcuplum dare, aut a- 14. q. 4. c.
liud lucrum ex re mutuo data, deponatur, & 4. ſi quis.
alienus ſit à clero. *Nicen. c. 17. G. 18. L. Aquiſgranen. ſub Ludouic. cap. 40. Mart. Brach. c. 62. vel. 63. Capitul. lib. 1. c. 5. Burch. lib. 2. c. 120. Iuo par. 13. c. 8. & par. 6. c. 196. decreti. Anſel. lib. 7. c. 153. in addit. Raban. c. 32. de pœnit. Cæſar. lib. 8. c. 77.*

Cap. II.

Plures clericorum, & quod mœrentes dici- De vſur.
mus, eorum quoque, qui præſens ſæculum c. 1. Gre.
* conditione vocis & habitu reliquerunt, dum ix. & in
communes vſuras, quaſi manifeſtius dãnatas 1. colle.
exhorrent, commodata pecunia indigentibus * profeſ-
ſione.
poſſeſſiones eorum in pignus accipiunt vltra ſortem. Idcirco generalis concilij decreuit auctoritas, vt nullus amodo conſtitutus in clero vel hoc, vel aliud vſuræ genus exercere præſumat. Et ſi quis hactenus alicuius poſſeſſionem data pecunia ſub hac ſpecie in pignus accepit; ſi ſortem ſuam deductis expenſis de

fructibus iam recepit, abſolute poſſeſſionem reſtituat debitori. Si autem aliquid minus habet eo recepto, poſſeſſio libere ad Dominum reuertatur. Quod ſi poſt huiuſmodi conſtituta in clero quiſquam extiterit, qui deteſtandis vſurarum lucris inſiſtat, Eccleſiaſtici officij periculum patiatur: niſi forte beneficium Eccleſiæ fuerit, quod redimendum ei hoc modo de manu laica videatur. *Alexand. iij. in concil. Turon. c. 2.*

CAP. III.

De vſur. c. 3. apud Greg. ix. c. 2. eo. ti. in 1. colle.

Quia in omnibus fere locis crimen vſurarum ita inoleuit, vt multi aliis negotiis prætermiſſis quaſi licite vſuras exerceant; & qualiter vtriuſque tituli pagina condemnetur, nequaquam attendunt. Ideo conſtituimus, vt vſurarij manifeſti nec ad communionem admittantur altaris; nec Chriſtianam, ſi in hoc peccato deceſſerint, accipiant ſepulturam: ſed nec eorum oblationem quiſquam accipiat. Qui autem acceperit, aut eos Chriſtianæ tradiderit ſepulturæ, & ea, quæ acceperit, reddere compellatur; & donec ad arbitrium ſui Epiſcopi ſatisfaciat, ab officij ſui maneat executione ſuſpenſus. *Alexand. iij. in concil. Lateran. cap. 25.*

CAP. IV.

De vſur. cap. 18. quanto. Greg. ix. c. 3. eo. tit. in 4. coll.

Synodali decreto ſtatuimus, vt ſi de cætero quocumque prætextu iudæi à Chriſtianis graues, & immoderatas vſuras extorſerint, Chriſtianorum eis participium ſubtrahatur, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 67.*

CAP. V.

Iudæos ad remittendas vſuras cruce ſignatis per ſæcularem compelli præcipimus poteſtatem. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateran. cap. vlt.*

CAP. VI.

Sacerdotes fœnore aliquo, aut venatione, &c. omnino non occupentur. *Eugen. ij. in ſynod. Rom. & Leo. iv. c. 12.*

CAP. VII.

Vſurarij, & qui tenent pignus, poſtquam inde habent, quod præſtauerunt, excommunicentur. *Gregor. vij. in ſynodo Rom. ann. incer. cap. 16.*

CAP. VIII.

Inſatiabilem fœneratorum rapacitatem damnamus, & ab omni Eccleſiaſtica conſolatione ſequeſtramus; præcipientes, vt nullus Archiepiſcopus, nullus Epiſcopus, vel cuiuſlibet ordinis Abbas, vel quiuis in ordine, & clero niſi cum ſumma cautela vſurarios recipere præſumat: ſed in tota vita infames habeantur; & niſi reſipuerint, Chriſtiana ſepultura priuentur. *Innocen. ij. in ſynodo Romana. cap. 13.*

CAP. IX.

Diſt. 47. c. 1.

Epiſcopus, presbyter, diaconus vſuras à debitoribus exigens aut ceſſet, aut deponatur. *Apoſt. c. 44. Capit. lib. 1. c. 5. Iuo lib. 3. tit. 13. c. 2. pan. & par. 6. c. 195. & par. 13. c. 15 decr. Burch. lib. 2. c. 119.*

CAP. X.

Nec hoc prætereundum eſſe duximus, quoſdam lucri turpis cupiditate captos vſurariam exercere pecuniam, & fœnore velle diteſcere: quod nos, non dicam in eos, qui ſunt in clericali officio conſtituti, ſed in laicos cadere, qui Chriſtianos ſe dici cupiunt, condolemus. Quod vindicari acrius in eos, qui fuerint comprobati, decernimus, vt omnis peccandi opportunitas adimatur, &c. Sicut non ſuo, ita nec alieno nomine aliquis clericorum exercendum fœnus attemptet; indecens enim eſt, crimen ſuum commodis alienis impendere. Fœnus autem hoc ſolum aſpicere, & exercere debemus; vt quod hic miſericorditer tribuimus, à Domino, qui multipliciter, & in perpetuum manſura retribuet, recipere valeamus. *Leo epi. 1. cap. 3. & 4. Aquiſgr. ſub Ludou. c. 62. & 92. Iuo par. 6. c. 65. decr. Raban. c. 32. de pœnit. Burch. lib. 2. c. 121. & 123. Anſel. lib. 7. c. 150. & 149 in additis. Tarraconen. lib. 4. c. 27.*

14. q. 4. c. 7. — *Diſt. 46. c. vlt.*

CAP. XI.

Diſt. 47. c. 4.

De Petro inſuper ad nos perueniſſe cognoſcite, quod ſolidos dedit ad vſuram; quod vos oportet cum omni ſubtilitate perquirere: & ſi ita conſtiterit, alium eligite; nam nos amatoribus vſurarum nulla ratione manus imponimus. Si vero ſubtili habita inquiſitione, hoc falſum eſſe patuerit, quia perſona nobis ignota eſt, &c. cum decreto à vobis facto ad nos eum venire neceſſe eſt; vt vitam, moreſque illius ſollicitius inquirentes, ſenſum quoque pariter agnoſcamus; vt ſi huic iudicio aptus extiterit, veſtra in eo adiuuante Domino deſideria compleamus. *Greg. lib. 8. epiſt. 40. ad clerum, & ciues Neapolit. Anſel. lib. 6. c. 9.*

CAP. XII.

Diſt. 47. c. 5.

Si quis clericorum detectus fuerit vſuras accipere, placuit degradari, & abſtinere. Si laicus correptus promiſerit ceſſare, venia ei tribuatur; ſi durauerit, ab Eccleſia proiiciatur. *Elib. c. 20. Iuo par. 13. c. 12. decr. & lib. 3. tit. 23. c. 1. panor.*

CAP. XIII.

14. q. 4. miniſtri. c. 2.

De miniſtris, qui fœnerantur, iuxta formam diuinitus datam, à communione abſtineant. *Arelat. j. c. 12. Iuo par. 13. c. 10. decr.*

CAP. XIV.

Si quis clericus pecuniam dedit ad vſuram; aut conductor alienæ rei voluit eſſe; aut turpis lucri gratia aliquod genus negotiationis exerceat, depoſitus à clero à communione alienus habeatur. *Arelat. ij. c. 14.*

CAP. XV.

Auaritiæ cupiditas omnium malorum mater abſit; nemo alienos fines transgrediatur, nec patrum fines. Nulli clerico liceat alicuius rei vſuram accipere. Quæ apertiſſime ab ſcriptura diuina ſanciuntur, magis ſequenda, quam decernenda ſunt. Quod laicis vetatur, multo magis clericis prohibendum eſt. Nemo contra Prophetas, vel contra Euangelia, ſine

periculo quid agat. *Carth.c.5. G.Carth.j.c.13.L. Aquiſg.c.61.*

Cap. XVI.

In noſtro concilio ſtatutum eſt, vt non liceat clericis fœnerare, &c. *Carthaginen. j. cap. 13. L.*

Cap. XVII.

Non oportet clericos fœnerari, & vſuras, & ſeſcupla accipere. *Laodic. cap. 4. Aquiſgran. cap. 61.*

Cap. XVIII.

Diſt.46. c.2. Seditionarios numquam ordinandos clericos, ſicut nec vſurarios, nec iniuriarum vltores. *Carth.iv.c.67.L. Agath.c.69. Burch.lib.11.c.17.Iuopar.6.c.36.decr.*

Cap. XIX.

Illud etiam ſecundum ſcripturarum auctoritatem, vel patrum conſtitutionem addendum credidimus; vt ne quis clericus, qui negotiandi ſtudium habere voluerit, vſuras accipiat; quia ſcriptum eſt: Qui pecuniam ſuam non dedit ad vſuram: & alio loco: Et non defecit de plateis eius vſura, & dolus, Manifeſtum eſt enim, beatitudinis non poſſe conſequi gloriam qui à præceptis diuinis deuiauerit. *Turon.c.13.* *Pſal.14. Pſal.54.*

Cap. XX.

15.q.2.c. vnic. Ne quis ſacerdotum, vel clericorum, more ſæcularium iudicum, accipiat pro impenſis patrocinijs munera, niſi in Eccleſiis oblata, &c Si acceperit, veluti exactor fœnoris, aut vſurarum poſſeſſor ſecundum ſtatuta patrum degradetur. *Tarraconen. cap. 10. Cæſaraug. lib.5. cap.76.*

Cap. XXI.

Clericus à diaconatu, & ſupra pecuniam non commodet ad vſuras, nec de præſtitis beneficiis quidquam amplius, quam datur, ſperet: nec vt in exercendis negotiis turpis lucri cupiditate verſetur, ſicut publici negotiatores, qui ad populares* penſam obſeruant; aur ſub alieno nomine interdicta negotia audeat exercere. Quod ſi quis aduerſus hæc ſtatuta venire præſumpſerit, communione conceſſa ab ordine degradetur. *Aurelian. iij. cap. 26.* *menſaſ.

Cap. XXII.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus vſuras, vel centeſimas accipiens ceſſet, vel deponatur. *Trull.c.10.*

Cap. XXIII.

Clerici vſuris nequaquã incumbant; neque turpium occupationes lucrorum, fraudiſque cuiuſquam ſtudium apperant: amorem pecuniæ quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, &c. *Maguut. ſub Carolo c.10. ex Iſidoro.*

Cap. XXIV.

Quidam putant, vſuram tantum eſſe in pecunia, quod præuidens ſcriptura omni rei aufert ſuperabundantiam, vt non plus recipias, quam dediſti. Solet in agris frumenti, & milij, vini & olei, cæterarumque ſpecierum vſura exigi, ſiue, vt appellat ſermo diuinus, ſuperabundantiam. Verbi gratia, vt hyemis tempore demus decem modios; & in meſſe recipiamus quindecim, hoc eſt, amplius quam partem mediam; qui iuſtiſſimum ſe putauerit, quartam plus accipiet portionem: & ſolent argumentari, & dicere: dedi vnum modium, qui ſatus fecit decem modios: nonne iuſtum eſt, vt medium modium de meo plus accipiã; cum ille mea liberalitate nouem, & ſemis de meo habeat? Nolite errare, inquit Apoſtolus, Deus non irridetur, &c. Alij pro pecunia fœnerata ſolent munuſcula accipere diuerſi generis; & non intelligunt, vſuram appellari, & ſuperabundantiam, quidquid illud eſt, ſi ab eo, quod dederint, plus acceperint. *Hiero. in comm. in c. 18. Ezechiel. apud Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib.1.c.53. vbi multa de vſuris.* *Galat.6. b.*

Cap. XXV.

Cupiditatem tamquam radicem omnium malorum, & Apoſtolica damnat ſententia, & ab omni ordine Eccleſiaſtico canonica perturbat interdictio: ita vt ſtatuerit nullum clericum de qualibet re fœnus accipere. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par.1.c.5.* *1.Tim.6*

Cap. XXVI.

Nemo laicorum preſbyteros Eccleſiarum turpi villicationi, & ſecundum Apoſtolorum, ſæculari, & inhoneſtæ negotiationi implicare, nec ſecum alioſum contra auctoritatem præſumat ducere, quo miniſterium ſibi commiſſum cogantur negligere. Quod ſi contra interdicta præſumpſerit, excommunicetur. *Melden.c.49. Burch.lib. 2.c.146.*

Cap. XXVII.

Vt Epiſcopi ſe ipſos, atque miniſtros ſuos, & maxime Eccleſiaſticos, cunctoſque Chriſtianos in ſua parochia, perpendentes ex hoc ſtatuta Nicæni concilij, & cæterorum conciliorum ab vſuris ſine excuſatione compeſcant, & quos compeſcere aliter non potuerint, canonicam in eos ſententiam proferant. *Melden. cap. 55.* *Nican. c.18.*

Cap. XXVIII.

Vſurarum turpia lucra canonica ſeueritate inhibemus. *Valent. ſub Loth. c.10.*

Cap. XXIX.

Inhibemus modis omnibus cum ingenti proteſtatione peſſimam lucri rabiem, vſurarum adinuentionem, quam non minus clerici ſectantur, quam laici, Dominici immemores præcepti, quo dicitur, pecuniam tuam non dabis ad vſuram, & iterum: Non accipies à fratre tuo vſuram, nec amplius, quam dediſti. *Troſleia.c.15.* *Leui.25.*

Cap. XXX.

Clerici arma portantes, & vſurarij excommunicentur. *Pictau.c.10.* *cap.2. de vita, & hone. cler.*

Cap. XXXI.

Qui vſuras accipit, ſi iniuſtum lucrum in pauperes conſumere voluerit, & ab auaritiæ morbo deinceps liberari, eſt ad ſacerdotiũ admitten- *Greg. in. & co. rit. in 1. reiz.*

mittendus. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch. c. 14.*

Vide Aquiſgr. y. ſub Ludou. par. 3. c. 8 tit. de turpi lucro. c. de illis. & Cabil. ſub Carolo c. 5. Remen. c. 32. eod. tit.

Ne quiſquam pauperibus, aut menſuris inæqualibus vtatur. Tit. VII.

CAPVT I.

SVper omnia autem auaritiam fugite, quæ homines occaſione præſentis lucri ab æternis ſeparat bonis. Pondera, menſuras, ſtateras pro locis quibuſque æquiſſima cuſtodite; depoſita fideliter reſtituite; iudiciũ Dei ſemper in corde voluatis, &c. *Clem. epiſt. 1. poſt prin.*

Cap. II.

Leu. 19. Prou. 20. Vt pōdera, & menſuræ vbique æqualia ſint, & iuſta, ſicut ſcriptum eſt: Æquus modius, & æquus ſextarius. Et iterum: Pondus, & pondus, menſura & menſura: vtrumque abominabile eſt: apud Deum. *Arelat. ſub Carolo. c. 15.*

Cap. III.

Quod menſuræ, & pondera iuſta vbique habenda ſint, teſtis eſt Salomō, qui dicit, quod *Prou. 11.* ſtatera doloſa abominatio ſit apud Deum; & pondus æquum voluntas eius. Et Dominus in *Mat. 7.* Euangelio; In qua menſura, inquit, menſi fueritis; remetietur vobis. Quod licet de mutua ibi dictum indulgentia intelligi poſſit; tamen non abſurde, & de hac re dictum accipi valet *Turon. ſub Carolo c. 45.*

Cap. IV.

Quidam non ſolum clerici, ſed & laici Dominici præcepti transgreſſores effecti minorē modium atque ſextarium in vendendo, atque commodando, maioremq; in recipiendo habent; ſimulque ſtateras minores, atque doloſas in* mutando, atque vendendo; maioreſq; in recipiendo habentes. Et ob hoc dum ſuæ intolerabili cupiditati ſatisfacere æſtuant, heu pro dolor, miſeros quoſque paupertati addicunt, & mendicos efficiunt; quoniam his inæqualibus menſuris, & diuerſis fœneratoribus adeo eos obligantes coarctant, vt ex vineolis ſuis ob mercedem laboris ſui nihil reſidui ſibi, ſuæque coniugi, & liberis nec cyathus, nec vua quidē remaneat; ſed vt omnia in cellaria ſua ex aſſe deueniant, ſagaciter elaborāt. &c. Quamquam ergo conſuetudines peruerſæ non facile corrigantur, hæc tamen conſuetudo inæqualium modiorum, & iniuſtorum ſextariorum, atque ponderum doloſorum, neceſſe eſt, vt principali metu ocyus corrigatur; & ad præceptum diuinum tanta tortitudo reflectatur: quia verendum eſt, ne inter cætera mala hoc quoque non ſolum facientibus, & conſentientibus, ſed etiam non corrigentibus, quod abſit, proueniat in damnationem. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 1. c. 51.*

** mutuando. f.*

Cap. V.

De menſurarum inæqualitate, & modiis iniuſtis, & ſextariis, quæ Domini lege haberi *Leui. 19.* prohibentur, qualiter res ad certam correctionem perduci poſſit, non ſatis perſpicue nobis patet, eo quod in diuerſis prouinciis diuerſæ ab omnibus pene habeantur. Hoc tamen modis omnibus optamus, & monemus, vt in vnaquaque Prouincia Imperij noſtri iuſſu, atque terrore celſitudinis veſtræ nullus duplices menſuras in ſua dominatione aut habeat, aut haberi permittat: quoniam hac occaſione multos pauperes affligi in pleriſque locis cognouimus, & ad paupertatem, miſeriamque deueniſſe. *Pariſ. ſub Ludouic. & Lothar. lib. 3. c. 3. vide Magunt. ſub Carolo cap. 14. tit. de turpi lucro.*

De turpi lucro. Tit. VIII.

CAPVT I.

PAſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei, prouidentes non coactè, ſed ſpōtaneè ſecundum Deum: neque turpis lucri gratia, ſed voluntarie; neque vt dominantes in cleris, ſed forma facti gregi ex animo. Et cum apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibilem gloriæ coronam. *Petrus Apoſt. ep. ſt. 1, cap. 5. num. 2.*

Cap. II.

Auaritiam, vt pote ſecundam idololatriam, Paulus magnus exectatur Apoſtolus; cunctos videlicet, qui Chriſtiano vocabulo, ab omni turpi lucro abſtinere volens: multo magis ergo iis, qui ſacerdotio funguntur, nefas eſt coëpiſcopos, & ſuffraganeos ſuos per quemcumque modum grauare, &c. *Syno. viij. gener. CP. ſub Hadria. ij. c. 19.*

Cap. III.

16. q. 1. Nulli Epiſcopi c. 61. Nulli liceat Epiſcoporum à ſubiecto ſacerdote, vel alio quolibet clerico, & piis locis dationes vltra ſtatuta patrum exigere, aut ſuperpoſita in angariis inferre: ſed cum ſit optimus proſpector, ita proſpiciat, vt vniuerſæ ſibi oues commiſſæ à ſe maxime alantur, atque in neceſſitatibus adiuuentur, quam illicitis exactis dationibus opprimantur. *Eugen. ij. in ſyno. Roma. & Leo iv. c. 26. Anſel. lib. 6. c. 166. Cæſar lib. 4. c. 89.*

Cap. IV.

Praua conſuetudo, prout accepimus, & deteſtabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici poſt ſuſceptum habitum, & profeſſionem factam ſpreta beatorum magiſtrorum Benedicti, & Auguſtini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiſcunt. Auaritiæ namque flammis accenſi ſe patronos cauſſarum faciunt, &c. Vt ergo ordo monaſticus, & canonicus Deo placens in ſancto propoſito inuiolabiliter conſeruetur, ne hoc vlterius præſumatur auctoritate Apoſtolica interdicimus. Epiſcopi autē, Abbates, & Priores tantæ enormitati conſentien-

tes, & non corrigentes propriis honoribus priuentur; vel ab Eccleſiæ liminibus arceantur. *Innocen.y.in ſyno. Rom.c.6.*

CAP. V.

de pœnit. d.5.c.2. Qualitas lucri negotiantem aut excuſat, aut arguit: quia eſt & honeſtus quæſtus, & turpis; &c. Difficile eſt inter ementis, vendentiſque commercium non interuenire peccatum. *Leo epiſt.90.ad Ruſticum Epiſc.Narbon.c.10.*

CAP. VI.

d.88.c.1 Conſequens fuit, vt illa quoque quæ de Piceni partibus nuper ad nos miſſa relatio nuntiauit, non prætereunda putaremus: id eſt, plurimos clericorum negotiationibus inhoneſtis, *Mat.21. Luc.19.* & lucris turpibus imminere nullo pudore cernentes Euangelicam lectionem, qua ipſe Dominus negotiatores è templo verberatos flagellis aſſeritur expuliſſe: nec Apoſtoli verba *2.Tim.2* recolentes, quibus ait: Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus. Pſalmiſtam quoque Dauid ſurda diſſimulantes aure can- *Pſal.70.* tantem: Quoniam non cognoui negotiatio- *14.q.4. clerici. c.1.* nes, introibo in potentias Domini. Proinde huiuſmodi aut ab indignis poſthac quæſtibus nouerint abſtinendum: & ab omni cuiuſlibet negotiationis ingenio, vel cupiditate ceſſandum: aut in quocumque gradu ſint poſiti mox à clericalibus officiis abſtinere cogantur: quo- *Luc.19. 8.* niam Domus Dei domus orationis eſſe debet, & dici; ne officina negotiationis, & ſpelunca potius ſit latronum. *Gelaſ. epiſt.1.c.17. Aquiſgr. ſub Ludou. c.93. Iuo par.13.c.28. decr. Cæſar. lib.8. cap.76.*

CAP. VII.

14.q.4. Nullus. c.6. Si clericus pecuniam dederit, pecuniam accipiat; ſi ſpeciem, ſpeciem. *Carth.c.16.G. Carth. iij.c.16.L. Vorm.c.69. Burch.lib.2.c.124. Iuo lib.3. tit.13.c.3. panor.& par.6.c.198.& par.13.c.9. decr. Anſel. lib.7.c.152.*

CAP. VIII.

21.q.3.c.3. Placuit, vt Epiſcopi, & Preſbyteri, & diaconi, vel clerici non ſint conductores, neque procuratores, neque vlli turpi lucro, vel inhoneſto negotio victum quærant; quia reſpicere *1.Tim.2* debent, ſcriptum eſſe: Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus. *Carth.iij.c.15. Vorm.c.67. Anſel.lib.7.c.151. Burch.lib.2.c.151. Iuo par.6.c.242.*

CAP. IX.

14.q.4. c.5. Canonum ſtatutis firmatum eſt, vt quicumque in clero eſſe voluerit, emendi vilius, vel vendendi carius ſtudio non vtatur. Certe, ſi hæc voluerit exercere, cohibeatur à clero. *Tarrac.c.2. Burch.lib.2.c.122. Iuo par.6.c.197.& par.13.c.13.decr.*

CAP. X.

14.q.4. c.5. Si quis clericus ſolidum in neceſſitate præſtiterit, hoc de vino, vel frumento accipiat, quod mercādi cauſſa tempore ſtatuto decretum eſt venundari. Cæterum ſi ſpeciem non habuerit neceſſariam, ipſum quod dedit, ſine vllo augmento recipiat. *Tarrac. cap.3. Iuo lib.3.tit.13.c.4. panor.& par.6.c.369.& par.13.c.14.decr.*

CAP. XI.

Item placuit, vt ſobrie, & pie, caſteque iuxta *Tit.1.* Apoſtolum viuentes fugiamus turpis lucri gratiam. *Foroiul.c.3.*

CAP. XII.

Vt iuxta Apoſtoli vocem, ſacerdotes irreprehenſibiles ſint, & moribus ornati; & nequaquam turpibus lucris deſeruiant, iuxta illud, *1.Tim.3* quod ait ſcriptura: Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus; vt ei placeat, cui ſe *2.Tim.2* probauit: & à turpibus lucris, & vſuris non ſolum ipſi abſtineant; verum etiam plebes ſibi ſubditas abſtinere inſtituant. *Cabilo. ſub Carolo cap.5.*

CAP. XIII.

Imputatur quibuſdam fratribus, eo quod auaritiæ cauſſa hominibus perſuadeant, vt abrenunciantes ſæculo res ſuas Eccleſiæ conferant, &c. Epiſcopi, ſiue Abbates, qui non in *16.q.7. c.42. Conſtituit.& 10.q.3. c.vlt.* fructum animarum, ſed in auaritiam, & turpe lucrum inhiantes quoſlibet homines illectos circumueniendo totonderunt; & res eorum tali perſuaſione non ſolum acceperūt, ſed potius ſubripuerunt, pœnitentiæ canonicæ, ſiue regulari, vt puta turpis lucri ſectatores ſubiaceant. Hi vero, qui vanis promiſſionibus, vel quibuſlibet machinationibus perſuaſi, mentis inopes effecti, rerum ſuarum domini eſſe neſcientes comam depoſuerint, in eo, quod cœperunt, perſeuerare cogantur. Res namque quæ ab illectis, & negligentibus datæ, ab auaris, & cupidis non ſolum acceptæ, ſed raptæ noſcuntur, hæredibus reddantur, qui dementia parentum, & auaritia incentorum exheredati eſſe noſcuntur. Si vero neſcientibus Epiſcopis, aut Abbatibus miniſtri eorum, quilibet videlicet in clero hoc feciſſe conuincuntur: Epiſcopi, & Abbates deſidia, illi vero rapacitate, & auaritia iudicentur. Hoc vero, quod quiſque Deo iuſte, & rationabiliter de rebus ſuis offert, Eccleſia tenere debet. *Cabilon. ſub Carolo c.6.& 7. vide Magunt. c.23. Burch. lib.8.c.93. Iuo par.7.c.111.decr.*

CAP. XIV.

Miniſtri altaris Domini, vel monachi à negotiis ſæcularibus omnino abſtineant. Multa *Ne cler. vel mon. c.1. Greg. ix. & in 1. collect.* ſunt negotia ſæcularia, &c. quidquid plus iuſto appetit homo; turpe lucrum, munera iniuſta accipere, vel etiam dare; pro aliquo ſæculari quæſtu pretio aliquem conducere; contentiones, & lites, vel rixas amare, &c. pondera iniuſta, vel menſuras habere; negotium iniuſtum exercere, &c. *Magunt. ſub Carolo c.14. Magunt. ſub Raban. c.13. Burch. lib.8.c.90. Iuo par.7. c.108. dec. Capitul. lib.7.c.172. in addit.*

CAP. XV.

Vt nemo ſacerdotum, vel monachorum negotiis illicitis ſe implicet, *quomodo ſcriptum ** quoniā ſ.* eſt: Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus: Vt turpia lucra, & vſuras minime *2.Tim.2* exerceant; ſicut ipſum habet concilium. *Remen.c.30.& 32.*

Cap. XVI.

Turpis quoque lucri appetitus, ab eo, qui Epiſcopus futurus eſt, eſſe debet alienus; ſunt enim multi docentes, quæ non oportet, turpis lucri gratia, qui totas domos ſubuertunt; & putant quæſtum eſſe pietatem. Melior eſt autem, iuxta Salomonem, modica acceptio cum iuſtitia, quam multa genimina cum iniquitate. Et magis eligendum in paupertate nomen bonũ, quam in diuitiis nomen peſſimum. Epiſcopus, qui imitator Apoſtoli eſſe cupit, habens victum, & veſtitum, his tantum debet eſſe contentus, &c. Turpis lucri appetitio eſt, plus de præſentibus, quam de futuris cogitare. *Hieron. in epiſt. ad Titum apud Aquiſgran. c.* 10.

Prou. 16.

1. *Ti.* 6.

Cap. XVII.

1. *Re.* 11. Auaritiam in ſacerdote vitandã & Samuel docet, nihil cuiquam eripuiſſe ſe coram populo probans: & Apoſtolorum paupertas, qui refrigeria ſumptuum à fratribus accipiebant; & præter victum, atque veſtitum nihil ſe aliud nec habere, nec velle gloriabantur. Quam ad

1. *Tim.* 3. Timotheum auaritiam, ad Titum turpis lucri

Tit. 1. cupiditatem apertiſſime notat. *Hieronym. in epiſt. ad Oceanum apud Aquiſgr. c.* 11.

Cap. XVIII.

Comperimus nonnullos presbyteros, & monachos deſertores ordinis ſui, quod non ſine magno animi mœrore proſequimur, adeo villicationes, & negotiationes, diuerſaque turpia

Iſai. 24. *a.* lucra ſpectare, vt illud videatur completum, quod dicitur. Et erit ſicut populus, ſic ſacer-

Oſea. 4. *b.* dos. Quod & leges diuinæ, & iura canonica condemnant: quantumque etiam id religioni Chriſtianæ contrarium ſit, manifeſtum eſt. Quod vero ab huiuſcemodi illicito actu vterque ordo & ſacerdotalis, & monaſticus ſe cohibere debeat, ſubter breuiter collecta teſtimonia declarant: ait namque Dominus in E-

Luc. 9. *g.* uangelio: Nemo mittens manum ad aratrum, & reſpiciens retro, aptus eſt regno Dei. Et

2. *Ti.* 2. Paulus, Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus; vt ei placeat cui ſe probauit. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib.* 1. *c.* 28.

Cap. XIX.

De illis presbyteris, qui contra ſtatuta canonum villici fiunt, tabernas ingrediuntur, turpia lucra ſectantur, & diuerſiſſimis modis vſuris inſeruiunt, &c. obſeruandum iudicauimus, vt ab hinc diſtricte, ſeueriterque coërceantur, ne per eorum illicitam, & indecentem actionem & miniſterium ſacerdotale vituperetur; & quibus debuerant eſſe in exemplum, deueniant in ſcandalum. *Aquiſgr. ij. ſub Ludo. par.* 3 *c.* 8.

Cap. XX.

Auditur, quod monachi ſpreta humilitate ornamentis operam impendant; & nequaquam contenti communibus rebus, propriis, & lucris turpibus inſeruiant: quod vitium, tamquam peſſimum cancer, ne vltra proſerpat, radicitus euellendum eſt. *Troſlei c.* 3.

De furto & rapina, maxime rerum Eccleſiæ. Tit. IX.

Vide lib. xv. tit. xxij. & xxxiij. lib. xxxv. tit. ix. par. ij.

CAPUT I.

Scripſi vobis in epiſtula, ne commiſceamini fornicariis, non vtique fornicariis huius mundi, aut auaris, aut rapacibus, aut idolis ſeruientibus; alioquin debueratis de hoc mundo exiſſe. Nunc autem ſcripſi vobis, non commiſceri. Si is, qui frater nominatur, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax: cum huiuſmodi nec cibum ſumere, &c. *Paul.* 1. *ad Corin. c.* 5. *num.* 10. *Prius epiſt.* 2. *in med.*

Cap. II.

Nolite errare: neque fornicarij, &c. neque fures, neque auari, &c. neque rapaces regnum Dei poſſidebunt. *Paul.* 1. *ad Cor. c.* 6. *num.* 9.

Cap. III.

Excommunicationis pœnæ ſubdantur, qui Romanos, aut alios Chriſtianos pro negotiatione, vel aliis cauſſis honeſtis nauigio vectos, aut capere, aut ſpoliare præſumunt. *Alex. iij. in conc. Later. c.* 24. *De rapt. c.* 3. *Gre. ix. & c.* 2. *eo. tit. in* 1. *colle.*

Cap. IV.

Homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, venefici, adulteri, & qui raptum fecerint, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Felix ij. in ſynod. Rom. epiſt.* 1. *c.* 15.

Cap. V.

Vbicumque presbyter, vel monachus, vel peregrinus, vel res eorum captæ fuerint, ſtatim excommunicetur receptum vnde factum, vel quo ductum fuerit. *Greg. vij. in conc. Rom. anno incer. c.* 15.

Cap. VI.

Fures, & horum ſimiles excommunicentur. *Greg. vij. in conc. Rom. ann. incer. c.* 16.

Cap. VII.

Ne aliquis laicus alterius ſibi hæreditates vſurpet. *Vrban. ij. in conc. Claramon. c.* 21.

Cap. VIII.

Quicumque bona eorum, qui ad Hieroſolymam proficiſcuntur, diſtrahere, vel auferre, quãdiu in via illa morãtur, præſumpſerint, excõmunicationis vltione plectantur. *Caliſt. ij. in conc. Rom. c.* 11.

Cap. IX.

Epiſcopus, presbyter, diaconus, clericus, in adulterio, periurio, furto deprehenſus deponatur, non etiam excommunicetur. *Apo. c.* 24. *G.* 25. *L.* *Diſt.* 81. *c.* 15. *presbyter.*

Cap. X.

Qui abſtulerit aliquid patri, vel matri, dicitque hoc peccatum non eſſe, homicidæ particeps eſt, &c. Qui Chriſti pecunias, & Eccleſiæ rapit homicida eſt, atque homicida ante conſpectum iuſti iudicis eſſe deputabitur. Qui rapit pecuniam proximi ſui, iniquitatem operatur, &c. *Anacl. epiſt.* 1. *ante fin. Lucius epiſt. vnic. c.* 6. *Tribur. c.* 7. *Troſlei. c.* 4. *Borchar. lib.* 11. *c.* 18. *Iuo par.* 14. *c.* 88. *decr.* 12. *q.* 2. *c.* 6. 17. *q.* 4. *c.* 18.

Cap. XI.

Similiter de raptoribus, vel eis, qui ſeniores impetunt, fieri cenſemus. Hos ergo ſæculi leges interficiunt: ſed nos miſericordia præeunte, ſub infamiæ nota ad pœnitentiam recipimus. Ipſam quoque infamiam, qua ſunt aſperſi, delere non poſſumus, ſed animas eorum per pœnitentiam publicam, & Eccleſiæ ſatisfactionem ſanare cupimus: quia manifeſta peccata non ſunt occulta correctione purganda. *Calliſt. epiſt. 2. in med.*

Cap. XII.

11. q. 2. c. Eſt in antiquis Eccleſiæ ſtatutis decretum, vt
7. & 10. qui aliena inuadit, non exeat impunitus; ſed
cum multiplicatione omnia reſtituat. Vnde &
Luc. 19. in Euangelio ſcriptum eſt: Quod ſi aliquid defraudaui, reddo quadruplum. Et in legibus ſæculi cantum habetur: Qui rem ſubripit alienam, illi, cuius res direpta eſt, in decuplum, quæ ſublata ſunt, reſtituat. Et in lege diuina
Deut. 27. legitur: Maledictus omnis, qui transfert terminos proximi ſui. Et dicet omnis populus, Amen. Talia ergo non præſumantur abſque vltione; nec exerceantur abſque ſua damnatione. *Euſeb. epiſt. 2 in fin. Ioan. 1. epi. 2. in med. Burch. lib. 11. c. 25. & 27. Inopar. 3. c. 149. & par. 5. c. 249. & par. 13. c. 1. & 37. Anſel. lib. 5. c. 41.*

Cap. XIII.

3. q. 4. Firmantes cana patrum ſtatuta, ſtatuimus
conſtitui- iterum cum omnibus, qui nobiſcum ſunt, E-
mus. c. 9. piſcopis, ſicut dudum decretum reperimus, vt homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, raptores, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi; quia infames ſunt, & iuſte repellendi; quia funeſta eſt vox eorũ; vocem enim funeſtam in omnibus interdici potius, quam audiri oportet. *Euſeb. ep. 3. in princ. Hadria. ad Epiſc. Mediom. c. 63 Burch. lib. 16. c. 4. Anſel. lib. 3. c. 19. Inopar. 10. c. 37. decr.*

Cap. XIV.

14. q. 6. c Patrocinia Eccleſiaſtica ſub tanto modera-
3. *hi qui.* mine debetis impendere; quatenus ſi qui in furtis publicis implicati ſunt, à nobis non videantur iniuſte defendi; ne opinionem male agentiũ ex indiſcretæ defenſionis auſu in nos vllo modo transferamus: ſed quantum decet Eccleſiam, admonendo, verbum interceſſionis adhibendo, quibus modis valetis, ſuccurrite: vt & illis opinionem ſanctæ Eccleſiæ non inquinetis. *Greg. l. 7. indict. 2 ep. 24. Rom. Defenſori.*

Cap. XV.

Circa fures animalium, ſi non miſericordia, ſaltem legum edicta ſeruentur. Similiter de iis, qui virum, aut fœminam rapuerint, permittimus. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 31. 32.*

Cap. XVI.

Si quis clericus furtum, aut falſitatem admiſerit, quia capitalia etiam ipſa ſunt crimina, communione conceſſa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. c. 8.*

Cap. XVII.

Seruis Eccleſiæ, vel ſacerdotum prædas, vel captiuitates exercere non liceat: quia iuſtum eſt, vt quorum domini redemptionis debent prȩſtare ſuffragium, per ſeruorum ſuorum exceſſum diſciplina Eccleſiaſtica non maculetur. *Aurel. iv. c. 23.*

Cap. XVIII.

Si quicumque iudex clericum abſque cauſſa criminali, id eſt, homicidio, furto, aut maleficio iniuria afficere, aut cuſtodiæ deputare præſumpſerit, quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiȩ liminibus arceatur. *Matiſcon. cap. 7.*

Cap. XIX.

Ex interpellatione quorundã cognouimus, quod calcatis canonibus, & legibus hos, qui lateri Regis adhærent, vel aliquos, qui potentia ſæculari inflantur, res alienas competere, & nullis exertis actionibus, aut conditionibus prærogatis, miſeros non ſolum de agris, ſed etiam de domibus propriis exultare, &c. Decernimus, vt deinceps huiuſmodi licentiam quiſquam non habeat, &c. Illi autem, qui contra diſpoſitum non ſolum noſtrum, ſed etiam antiquorum patrum, & Regum venire temptauerint proceſſoſi anathematis vltione plectantur. *Matiſc. ij. c. 14*

Cap. XX.

Si monachus in monaſterio adulterium cõmiſerit; aut peculiare habere præſumpſerit, aut furtum fecerit; & hoc Abbas per ſe non emendauerit, aut Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit, ad pœnitentiam agendam in alio monaſterio retrudatur. *Antiſ. c. 23.*

Cap. XXI.

Nullus ante audientiam res quorumlibet inuadere, aut auferre præſumat: quod qui fecerit, vt necator pauperum habeatur. *Cabil. c. 6.*

Cap. XXII.

Si ſacerdotes per ſe, ſeu per quoſlibet aliena diripiunt, peruaſa, vel præſumpta reſarciant; & pro exceſſu religioni contrario duarum hebdomadarum excommunicatione plectendi ſunt. *Tolet. xi. c. 5.*

Cap. XXIII.

Petimus tandem, vt ordo Eccleſiaſticus, in quibuſcumq; ei fuerit neceſſe, rigorem ſalutis humanæ exercere, per poteſtatem veſtram, & per miniſtrorum dominationis veſtræ ſecundum antiquam conſuetudinem ſuum vigorẽ recipiat, &c atque conſilio ſacerdotali veſtra ſublimitas, & quiſq; in quolibet ſtatu, vel ordine de rapinis, & cȩteris, quæ diſcordiæ malo acciderunt præteritis erroribus, pœnitudinem gerat, & Domini reconciliationem expoſtulet, &c. *Conc. Holonien. c. 12. apud ſyno. Melden.*

Cap. XXIV.

Apoſtolus Paulus dixit, quia rapaces regnũ *1. Cor. 6.*
Dei non poſſidebunt. Et diues purpuratus non
propterea ardet in inferno, quod Saluator eũ *Luc. 16.*
referat crudeliter aliena rapuiſſe, ſed miſericorditer propria indigenti non tribuiſſe. Vnde exiſtimate, quanta pœna cruciabitur, qui aliena diripit; ſi in inferno igne damnatur, qui petenti propria denegauit. *Synod. Tullen. in epi. ad Rotber. & alios.*

CAP. XXV

Vt raptores, & adulteri, vel rapaces, qui ſicut
1.Cor.6. ait Apoſtolus, regnum Dei non cõſequentur;
cum quibus etiam, ſicut ipſe præcipit, nec ci-
Rom.13. bus ſumendus eſt; cenſura, & ſeueritate Princi-
b. pum, qui nõ ſine cauſa gladium portant, inſe-
quantur, quoadusq; ſacerdotũ iudicio publice
Eccleſiaſticæ ſubdantur diſciplinæ. *Tuleen.par. vlt.c.vlt.*

CAP. XXVI.

Quia hactenus indiligenter eſt actũ, amodo omni conamine omnes ſtudere volumus, quo penitus à noſtro regno rapina eliminetur; & pauperũ voces, vſque nunc Domini Sabaoth aures pulſantes querimoniis, incipiant ſuo creatori laudes rependere pro vbiq; pace, & quiete conceſſa nobis à gentibus. *Syn. Ticinen. in edicto Ludou. ij. Imper.*

CAP. XXVII.

Vnuſquiſque Epiſcopus in ſua parochia, & Miſſi in illorũ miſſaticis, & Comites in illorũ comitatibus cum maximo ſtudio, & ſumma diligentia curam habeant, vt quicũq; raptores, & prædatores, vbi ſunt, cuiuſcumque homines ſint, ad rationẽ deducantur: & ſecundũ legem, quæ ibi malefacta habet, emendet, aut ſoluant ſecundũ legale placitũ; aut per indulgentiam ſibi impetrent perdonari. Et Epiſcopi ſecundum qualitatem, & quantitatem peccatorum abſq; acceptione perſonarum rapacibus, & his ſimilibus vitiis nominatis, & conuictis pœnitentiæ leges iniungant. *Piſten. cap. 2.*

CAP. XXVIII.

Communi placito conſtituimus, vt qui iſtas deprædationes, & alia male facta criminaliter, & publice fecerunt, vt inde apud Dominum, & apud eos, quibus malefecerunt, ſe pacificẽt. Et quiſquis hoc non fecerit, bannum noſtrum dupliciter cõponat, &c. Et qui poſt iſtud bannum per conſenſum omnium factum illa emẽdare, ſicut illis ſpatium dedimus, noluerint; & omnia, quæ commiſerunt, legaliter componere compellantur; & per publicam pœnitentiã ſecundum ſacros canones, Deo, & Eccleſiæ, in quam peccauerunt, ſatisfaciant; alioquin excommunicentur. *Piſten. cap. 3.*

CAP. XXIX.

Si quis intra regnum rapinam fecerit, aut cuipiam noſtro fideli, eiuſq; homini vi aliquid abſtulerit, in triplo, cui aliquid abſtulerit, legibus componat; & inſuper bannum noſtrum, id eſt, lx. ſolidos nobis perſoluat: poſtmodum vero ante noſtrũ Comite adducatur; vt in baſtonico, vel in alio carcere truſus, vſq; dum nobis placuerit, pœnas luat. Nam ſi publice actum fuerit, publicam inde agat pœnitentiam: quo-
1.Cor.6. niam raptores, vt ait Apoſtolus, niſi veram egerint pœnitentiam, regnum Dei non poſſidebunt. *Piſten. cap. 4. ex Capitul.*

CAP. XXX.

2.q.5.c. vlt. Si Epiſcopo, aut presbytero cauſſa criminalis, hoc eſt, homicidiũ, adulteriũ, furtũ, & maleficiũ imputatum fuerit, in ſingulis miſſam celebrare, & ſecretam publice dicere, & communicare debet, & de ſingulis ſibi impoſitis innocentẽ reddere. Quod ſi non fecerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ extraneus habeatur. *Vormat. c. 10. Burch. lib. 2. c. 199. Inopar. 6. c. 272. decr.*

CAP. XXXI.

Franco venerabilis Tungrenſis ſedis Epiſcopus cura paſtorali permotus ſuggeſſit, ſanctam Dei Eccleſiam à ſchiſmaticis, & raptoribus grauiter vexari. Cuius ſuggeſtioni valde condolentes decreuimus, eos, qui tam pertinaci ſtimulo irretiti ſunt, vt ea mala ſanctæ matri Eccleſiæ inferrent, aut ſtaturo tempore pia cõſideratione illorum ſaluti conſulentes, videlicet vt in feſtiuitate S. Ioannis Baptiſtæ octauo kalen. Iulij in Foroiulij, quando iterum, Deo annuente, ſynodus celebranda erit, pœnitentiæ, & emendationi ſecundum priſcorum ſtatuta patrum, ſe ſubmittant: aut ſi inſtigante diabolo, cuius inſtinctu ad tam nefandum peruenerunt flagitium, hoc cõtempſerint; perpetuo, & irreuocabili eos anathemate feriendos eſſe decernimus. Eos vero, qui crebra admonitione, & diuturna conuenti ſunt, vt reſipiſcerent, & ad pœnitentiæ remedia confugerent, more canum ad vomitum rapacitatis abſque Dei reſpectu reuerſi ſunt, ſtatuimus ſine dilatione gladio anathematis eſſe puniendos. *Colonienſe ſub Carolo iij. cap. 2.*

CAP. XXXII.

Si quis de potentibus clericum, aut quemlibet pauperem, aut religioſum expoliauerit, & 24.q.3.c. 21.
mandauerit eum ad ſe venire Epiſcopus, vt audiatur, & is contempſerit; mox inuicẽ ſcripta percurrant per omnes prouinciæ Epiſcopos, & quoſcumq; adire potuerint, vt excõmunicatus habeatur ipſe, donec obediat, & reddat aliena. *Tolet. 1. c. 11.* Talium enim ſcelerum patratoribus, ſicut in capitularibus glorioſiſſimorum Imperatorum Caroli, & Ludouici continetur, niſi poſt puram & publicam pœnitentiam, & per Eccleſiæ ſatisfactionem, & per impoſitionem manus Epiſcoporum, nec viuis, nec mortuis communicare debemus. *Colonien. ſub Carolo iij. c. 3. Anſel. lib. 7. c. 164.*

CAP. XXXIII.

Non ceſſemus ad Deum clamare, ipſoſq; ſacrilegos monere, vt per confeſſionem, & emẽdationem reatus ſui dent gloriã Deo: & quoniam, vt ſanctus ait Iob, dedit eis Deus locum Iob.24. d.
pœnitẽtiæ; videant Epiſcopi, ne abutantur eo in ſuperbia. Ideo deniq; tales diuina diſpenſatio in iniquitate tolera, vt ab iniquitate compeſcat. Sed ſi accepta pœnitentia poſt tẽpora diuertunt ad culpam, & ſecundum duritiam ſuam, & cor impœnitens theſaurizant ſibi irã in die iræ, diſtrictus in vltimis iudex impenſa argumenta miſericordiæ conuertet ad pœnã. *Troſlei. cap. 4. poſt prin.*

CAP. XXXIV.

Eſurienti non dare panẽ damnabile eſt, ipſo Matt.25.
Domino in extremo iudicio dicturo: Eſuriui, & nõ dediſtis mihi mãducare, &c. Quibus ſubiungit, Ite maledicti in ignem æternũ, qui pa-

ratus eſt diabolo, & Angelis eius. Hinc eſt colligendum, qua damnatione plectendi ſint, qui aliena diripiunt, ſi tali animaduerſione feriũtur, qui ſua indiſcrete, & immiſericorditer tenuerunt Quam multiplex autem ſit rapina, & quot modis agatur, Iob breuiter enumerat, *Iob.24. a.* inquiens: Alij terminos tranſtulerunt; diripuerunt greges; aſinos pupillorum abegerunt; abſtulerunt pro pignore bouem viduæ; ſubuerterunt pauperũ viam; oppreſſerunt manſuetos terræ; agrum non ſuum demerunt, & vineam eius, quẽ vi oppreſſerunt, vindemiãt: nudos dimittunt homines veſtimenta tollentes, quibus non eſt operimentũ in frigore, &c. Audiant raptores, quid de eis vas electionis Paulus, qui ad tertium cęlum raptus eſt, dicit: *1.Cor.6. b.* Neq; rapaces regnum Dei poſſidebũt. Non ergo raptor, non prædo pauperum regnum Dei poſſidebit, niſi perfectam egerit pœnitentiã, & iniuſte ſublata reddiderit. Sunt enim quidam, qui pœnitere quidem volunt, ſed res reddere nolunt: peſſimum quidem hominũ genus, cui pœnitendi medicina omnino non prodeſt, ſi enim res rapta, cum reddi poſſit, non redditur, non agitur pœnitentia, ſed fingitur. Ij enim, vt dicit S. Auguſtinus, ſcelus ſibi cupiunt relaxari, & id, propter quod ſcelus admiſſum eſt, poſſidere. Nõ ergo remittetur rapina peccati, niſi reſtituatur ablatum. Sciat ergo vnuſquiſq; raptor, non ſibi dimitti rapinæ peccatum, niſi cũ poteſt, id, quod rapuit, reſtituat; plerũq; enim qui aufert, amittit, ſiue alios patiendo malos, ſiue ipſe male viuendo, nec habet vnde reſtituat, &c. Sane ſtatuta Eccleſiæ antiquæ præcipiunt eorum, qui pauperes opprimunt, dona à ſacerdotibus eſſe reſutanda: & merito, cum ſint apud Dominũ abominabilia, teſtante ſu- *Eccl.34.* per hoc ſcriptura: Qui offert, inquit, ſacrificiũ de ſubſtantia pauperis, quaſi qui victimat filiũ in conſpectu patris. De iudicibus quoque, & potẽtibus, qui pauperes opprimunt, in libro vi. Capitularium, cap. 418. ſic continetur: Vt iudices, & potentes, qui pauperes opprimunt, ſi admoniti à Pontifice ſuo ſe nõ emendauerint, excommunicentur. Et ipſi quidem, niſi condignam de talibus geſſerint pœnitentiam, ſicut *1.Cor.6.* beatus teſtatur Paulus Apoſtolus, regnum Dei non poſſidebunt. Cęterum regalis poteſtas tales punire debet ſecundum antiquorum Regũ ſanctiones de his prolatas, qui infra regnum rapinam fecerint, vel apud quem ſcelus agnoſcitur, & pars rapinæ inuenta fuerit, &c. *Troſtet. c.7. v. Capitul. lib.6. c.354. de aliis pœnis corporalibus.*

Cap. XXXV.

Illa cohibenda omnibus modis ſunt, quæ contra ius fiunt humanæ ſocietatis; ſicut ſunt furta, & execrabiles rapinæ, calũniæ, oppreſſiones, inuaſiones, quæ prius reddẽda, poſtea ſunt remedio conſcientiæ corrigenda. *Troſtet. c.15.*

Cap. XXXVI.

Non ſolum prædari ſugiendum, horrendũque prædicatur; ſed plura concupiſcere, & aliena propter turpe lucrum attingere: & quicumq; eſt eiuſmodi, is eſt à Dei Eccleſia abdicatus. *Greg. Thaumaturg. cap.2.*

Cap. XXXVII.

Eos, qui alienas domos inuadere auſi fuerint, ſi accuſati quidem cõuicti fuerint, nec auditione dignos exiſtimare: ſin autem ſe ipſos enunciarint, & reddiderint, in eorũ; qui conuertuntur, ordinem ſubſterni. *Greg. Thaumat. c.8.*

Cap. XXXVIII.

Eos, qui in campo aliquid inuenerunt, vel in ſuis ædibus à barbaris relictũ, ſi accuſati quidem conuicti fuerunt, ſint ſimiliter in iis, qui ſubſternuntur. Sin autem ſeipſos enunciauerint, & reddiderint, etiam precibus digni habeantur. *Greg. Thaumaturg. cap.9.*

Cap. XXXIX.

Qui furatus eſt, ſi ex ſe quidem pœnitentia motus ſe ipſum accuſauerit, anno à ſola ſacramentorum cõmunione arcebitur. Sin autẽ cõuictus fuerit, duobus annis tempus illi ad ſubſtrationem diuidetur, & cõſiſtentiam; & tunc cõmunione dignus habeatur. *Baſil. ad Amphi. c. 61.*

Cap. XL.

Diuiditur furtum in latrociniũ, ſeu deprædationem, & murorum effoſſionẽ. Idem autẽ vtriſq; eſt inſtitutum, videlicet aliena auferre: in animo autẽ ipſorũ magna eſt inter ſe differentia, latro enim etiam homicidium ad id, quod ſtudet aſſequi, aſſumit, ad id paratus, & armis, & copiis, & opportunitate loci: adeo vt is homicidarũ iudicio ſubiiciatur, ſi per pœnitentiã ad Dei Eccleſiam reuerſus fuerit. Qui autem latenti ablatione ſibi alienum vſurpet: deinde per enunciationem peccatum ſuum ſacerdoti aperuerit, vitij ſtudio in contrarium mutato, ægritudinem curabit: dico autem largiendo, quæ habet, pauperibus: vt dum, quæ habet, profundit, ſe ab auaritiæ morbo liberũ aperte oſtendat. Sin autem nihil aliud; præter quam ſolum corpus habeat, iubet Apoſtolus *Ephes 4.* per laborem corporalẽ ei morbo mederi. Dictionis autem ita habet contextus. Qui furatur, nõ amplius furetur; ſed potius laboret bonum operans, vt poſſit ei largiri, qui indiget. *Greg. Nyſſen. ad Letoium cap 6.*

Cap. XLI.

Sacrilegium, in antiqua quidem ſcriptura, ne cędis quidem condemnatione viſum eſt tolerabilius. Similiter enim qui cædis conuictus erat, & qui res Deo dedicatas abſtulerat, lapidationis ſupplicium ſubibat. In Eccleſiaſtica autem cõſuetudine de pœnæ grauitate neſcio quomodo aliquid detractũ, & eo lenitatis deſcenſum eſt, vt illius morbi exiſtimetur tolerabilius piaculũ, in minori enim tempore, quam adulterium, ij à patrũ traditione pœnam ſuſceperunt. Vbiq; autẽ hoc in ſupplicij genere ante omnia videndũ eſt, qualis ſit eius, cui medela adhibetur, affectio; & non exiſtimare tẽpus ad medelam ſufficere, quænam enim fuerit ex tempore medicina? ſed eius, qui ſibi per conuerſionem medetur animum, & inſtitutũ. *Grego. Nyſſen. ad Letoium c.8.*

De iis, qui res naufragorum diripiunt. Tit. X.

CAPVT I.

De rapt. c. 3. apud Greg. ix. & in I. coll. ILli, qui Chriſtianos naufragium facientes, quibus ſecundum regulam fidei auxilio eſſe tenentur, damnanda cupiditate rebus ſuis ſpoliare præſumunt, niſi ablata reddiderint, excommunicationi ſe nouerint ſubiacere. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 24.*

Cap. II.

Quoniam Dei iudicio nonnullos naufragio perire cognoſcimus, & eos quaſi legali iam iure, Diabolico immo inſtinctu ab his, quibus miſericorditer ſubleuari, & conſolati deberent, deprędati conſpicimus: ſtatuimus, & ſub anathematis vinculo, vt à prędeceſſoribus noſtris ſtatutum eſt, iubemus: vt quicumque naufragum quemlibet, aut bona illius, inuenerit, tam eum, quam omnia ſua dimittat. *Greg. vij. in conc. Rom. anni 5.*

Cap. III.

Quicumque res naufragorum diripiunt, vt raptores, & fratrum necatores ab Eccleſiæ liminibus excludantur. *Paſchal. ij. in conc. incerto. cap. 9.*

De piratis. Tit. XI.

CAPVT I.

De Iudæis, & Saracen. c. 6. apud Greg. ix. & in I. coll. SVnt, qui pro ſua cupiditate in galeis, & piratitis ſaracenorum nauibus regimen, & curam gubernationis exercent. Tales igitur à communione Eccleſiæ præciſos, & excommunicationi pro ſua iniquitate ſubiectos, & rerũ ſuarum per ſæculi principes Catholicos, & conſules ciuitatum priuatione mulctari, & capientium ſeruos, ſi capti fuerint, fore cenſemus. *Alex. iij. in conc. gen. Later. cap. 24.*

Cap. II.

Quia curſarij, & piratæ nimium impediunt ſubſidium terræ ſanctæ, capiendo, & expoliando tranſeuntes ad illam, & redeuntes ab ipſa: nos ſpeciales adiutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus: ſub interminatione anathematis inhibẽtes, ne quis cum eis ſcienter communicet aliquo venditionis, vel emptionis contractu: & iniungentes rectoribus ciuitatum, & locorum ſuorum, vt eos ab hac iniquitate reuocent, & compeſcant; alioquin quia nolle perturbare peruerſos, nihil aliud eſt, quam fouere, nec caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare, in perſonas, & terras eorum, per Eccleſiarum Prælatos ſeueritatem Eccleſiaſticam volumus, & præcipimus exerceri. *Innocen. iij. in concil. generali Lateranen. cap. vlt.*

De iis, qui nummos adulterant. Tit. XII.

CAPVT I.

QVicumque monetam falſam ſe ſciente fecerit, aut ſtudioſe expenderit; tamquam maledictus, & pauperum virorum oppreſſor, nec non & ciuitatis turbator à fidelium conſortio ſeparetur. *Calliſt. ij. in concil. Roma. cap. 16.*

De eo, qui ſepulchra violauit. Tit. XIII.

CAPVT I.

CLericus in demoliendis ſepulchris deprehenſus, à clericatus ordine ſubmotus, pœnitentiæ triennio deputetur. *Toletan. iv. cap. 45.*

Cap. II.

Qui ſepulchra effodit vndecim annis carebit communione. *Baſil. ad Amphiloch. c. 65.*

Cap. III.

Sepulchrorum effoſſio, ipſa quoque diuiditur in id, quod veniam meretur, & id, quod non meretur. Si enim mortuorum parcens religioni, & tectum corpus intactum relinquẽs, vt nec ſoli oſtendatur turpitudo corporis, lapidibus aliquot ex iis, qui ante ſepulchrum proiecti ſunt, ad aliquod opus conſtruendum vſus eſt, ne hoc quidem eſt laudabile, ſed vt eſſet dignum venia, effecit conſuetudo, quando ad aliquid melius, & reipublicæ vtilius materia traducta ſit: ſed ratnis in terram redactę puluerem perſcrutari, & oſſa mouere, ſpe aliquem ex defoſſis lucrifaciendi ornatum, id eorum iudicio condemnatum eſt, quo ſimplex fornicatio, quemadmodum in præcedente oratione diuiſio facta eſt, conſiderante ſcilicet œconomo, ſeu diſpenſatore ex ipſa vita eius, cui medela adhibetur, medicinam, vt ſpatium à canonibus præſtitutum poſſit contrahere. *Gregor. Nyſſen. epiſt. canonica ad Letoium. cap. 7.*

De crimine falſi. Tit. XIV.

CAPVT I.

MOx examinantur falſi teſtes, qui contra Ignatium iurauerant, & cum præſcripta à ſynodo ſatisfactione pœnitentiæ recepti ſunt ad communionem Eccleſiæ, ſic recepti ſunt, & cæteri, qui defecerunt ad Photium deſerto legitimo Antiſtite Ignatio. *Syn.*

M iiij

viij. gen. ſub Hadr. ij. actio. ix. ante finem.

Cap. II.

De reſcr. c. 8. ap. Greg. ix. & in 4. coll. c. 5.

Si quis ſuper aliqua quæſtione de cætero ſine mandato ſpeciali Domini, litteras Apoſtolicas impetrare præſumpſerit, & litteræ illæ non valeant, & ipſe tamquam falſatius puniatur: niſi forte de illis perſonis extiterit, de quibus non debet exigi de iure mandatum. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 37.*

Cap. III.

Homicidæ, malefici, fures, ſacrilegi, & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Felix. ij. in ſynod. Rom. epiſt. 1. cap. 15.*

Cap. IV.

Bonorum opera inter cætera ſemina, ac negotia ſunt: totis intimi cordis viſceribus Deũ diligere, &c. non occidere, non adulterari, nõ furtum facere, non concupiſcere, non falſũ teſtimonium dicere, &c. dolum corde non tenere, nec pacem falſam dare, &c. *Petrus Apoſt. apud Clem. epiſt. 1. ante fin. Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap. 21.*

Cap. V.

Hæretici omnes, & ſuſpecti, &c. & qui raptum fecerint, vel falſum teſtimonium dixerint, nullatenus ad accuſationem ſunt admittendi. *Euty. h. epiſt. 2. in med.*

Cap. VI.

3. q. 5. c. 9

Statuimus, &c. vt homicidæ, malefici, & qui raptum fecerunt, vel falſum teſtimonium dixerunt, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi. *Euſeb. epiſt. 3. in princ. Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 63. Burch. lib. 16. cap. 4. Iuo par. 10. cap. 4. cap. 37. decr.*

Cap. VII.

4. q. 4. c. 2.

Accuſatores, & iudices non iidem ſint, ſed per ſe accuſatores, per ſe iudices, per ſe teſtes, per ſe accuſati, vnuſquiſque in ſuo ordinabiliter ordine, &c. De quibus omnibus vera ſemper fiat æquitas; quatenus accuſationis, & iudicij, ac teſtimonij mercedem per veritatem geſtorum conſequi valeãt, ſcriptum eſt enim: Abominatur Dominus labia mendacia, & teſtem fallacem proferentem mendacia, & ſeminantem inter fratres ſcandala, atque litigia, &c. *Damaſ. epiſt. 3. ante med. Burchard. lib. 16. cap. 31. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 26. panor. & par. 6. cap. 337. decr.*

Eccl. 12.

Cap. VIII.

Si quis Epiſcopum, aut presbyterum, aut diaconem falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, nec in fine dandam ei eſſe communionem. *Hadrian. ad Epiſcop. Mediom. cap. 58. Eliber. c. 75.*

Cap. IX.

Requirendum à nobis dicitis, quid de eo iudicandum ſit, qui quemlibet falſo criminatus fuerit, & poſtmodum accuſator fallax apparuerit. De hoc quamuis venerandæ leges abunde, quod iuſtũ eſt, innuant; nos tamen potius cum Apoſtolo vos ad miſericordiæ viſcera, quam ſe Deum ſuper ſacrificium velle teſtatur, ſemper conuenit exhortari. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap. 84.*

Colo.

Cap. X.

De crimine falſi c. 1. in collect. 1.

Falſus teſtis, prout crimen eſt, abſtinebit, ſi tamen non fuerit mortis, quod obiecit, & ſi probauerit: quod diu tacuerit, biennij tempore abſtinebit. Si autem non probauerit in conuentu clericorum, placuit per quinquennium abſtinere. *Elib. c. 74. Burch. lib. 16. c. 19.*

Cap. IX.

De iis, qui falſo accuſant fratres ſuos, placuit eos, vſque ad exitum non communicare ſed falſum teſtem iuxta ſcripturam impunitũ non licere eſſe. *Arel. 1. cap. 14.*

Prou. 19.

Cap. XII.

*3. q. 10. c. 2. Eos, *capitula*

Niſi digna ſatisfactione pœnituerint, qui falſa fratribus capitalia obiecíſſe conuicti fuerint, vſque ad exitum non communicent, ſicut magna ſynodus ante conſtituit. *Arel. ij. c. 25. Capitul. lib. 6. c. 241.*

Cap XIII.

24. q. 3. c. Itaque 20.

Homicidas, & falſos teſtes à communione Eccleſiaſtica ſubmouendos, niſi pœnitentię ſatisfactione crimina diluerint. *Agath. c. 37. Venet. c. 1. Magunt. ſub Rabano cap. 22. Raban. cap. 13. de pœnit. Burch. lib. 6. c. 29. Iuo par. 10. c. 38. & 158. decr.*

Cap. XIV.

Diſt. 50. c. 7.

Si Epiſcopus, presbyter, aut diaconus capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut teſtimonium falſum dixerit; ab officij honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agat. c. 50.*

Cap. XV.

Si quis clericus in falſo teſtimonio conuictus fuerit, reus capitalis criminis cenſeatur. *Epaun. ca. 13.*

Cap. XVI.

Si quis clericus furtum, aut falſitatem admiſerit, quia capitalia etiam ipſa ſunt crimina, communione conceſſa, ab ordine degradetur. *Aurel. ij. c. 8.*

Cap. XVII.

Si quis conuictus fuerit alios ad falſum teſtimonium, vel periurium attraxiſſe, aut quacumque corruptione ſollicitaſſe: ipſe quidem vſque ad exitum non communicet; hi vero, qui ei in periurio conſenſiſſe probantur, poſt ab omni ſunt teſtimonio prohibendi, & ſecundum legem infamia notabuntur. *Matiſcon. ca. 17.*

Cap. XVIII.

Dum ſanctus Spiritus humano generi ſtatuat omnibus modis mendacium præcauere, dicente Salomone: Noli amare mendacium aduerſus fratrem tuum, neque amico ſimiliter facias: & iterum: Os, quod mentitur, occidit animam, plerique ſacerdotum, qui prædicatores veritatis exiſtere debuerunt, &c. ita prępediente delicto, atque ſauciati inimicitiæ do-

Eccleſ. 7. Sap. 1.

lo, non ſolum hominibus fallaciter loqui minime pertimeſcunt; ſed & in ſanctis baſilicis ſupra altare Domini, coram Deo id nequaquam perpetrare horreſcunt. *Toletan. xvij. cap. 6.*

CAP. XIX.

Falſos presbyteros, & adulteros, vel fornicarios diaconos, & clericos de peculus eccleſiarum abſtulimus, & degradauimus, & ad pœnitentiam coëgimus. *Fran. ſyn.*

CAP. XX.

Decreuimus, vt laici homines legitime viuant, &c. & falſa teſtimonia non dicant. *Sueſſionen. ſub Pipino.*

CAP. XXI.

Vt comites, iudices, ſeu reliquus populus obedientes ſint Epiſcopo, & inuicem conſentiant ad iuſtitias faciendas, & munera pro iudicio non recipiant, nec falſos teſtes; ne per hoc peruertant iudicia iuſtorum, &c. *Arelat. ſub Carolo c. 13.*

CAP. XXII.

Summopere admonendi ſunt comites, & iudices, ne viles, & indignas perſonas coram ſe permittant ad teſtimonium accedere: quoniam multi ſunt, qui peierare pro nihilo putant, in tantum, vt pro vnius diei ſatietate, aut pro quolibet paruo pretio ad iuramentum conduci poſſint, animaſque ſuas periurio perdere minime formident. Quamobrem tales nequaquã ad quodlibet teſtimonium admittendi ſunt. Et hoc notandum, quod non ſolum qui peierant, ſed etiam qui periurio conſentiunt † ſimiliter plectendi ſunt damnatione. *Turonen. ſub Carolo ca. 24. Inopar. 16. ca. 337. decr.*

† ſimili.

CAP. XXIII.

Epiſcopi conſentientes ſint comitibus, & iudicibus ad iuſtitias faciendas; & vt nullatenus per aliquorum mendacium, vel falſum teſtimonium, neque per periurium, aut per præmium lex iuſta in aliquo deprauetur. *Magunt. ſub Carolo c. 8. Magunt. ſub Raban. c. 7. Burc. li. 15. cap. 4.*

CAP. XXIV.

Sciat ſe quiſquis hoc perpetrauerit (*falſi teſtimonij crimen*) aut tali pœnitentia purgandum, vt ſuperius dictum eſt de periurio; aut tali damnatione, & excommunicatione damnandum, ſicut ſuperius inſertum eſt. Dicendumq; eſt illis, vt à falſo etiam teſtimonio abſtineant, & hoc grauiſſimum ſcelus eſſe, & ab ipſo Domino in monte Sinai prohibitum, dicente eodem Domino: Non falſum teſtimonium dixeris: ſiue, Teſtis falſus non erit impunitus. *Theodul. ad presbyt. Aurel. c. 27.*

Exo. 20. Deut. 5

Vide lib. v. tit. xxvi. de falſis conciliis, aut veris corruptis; & de falſis, aut corruptis decretis Pontificum Romanorum.

De Detractoribus. Tit. XV.

CAPVT I.

Deponentes omnem malitiam, & omnem dolum, & ſimulationes, & inuidias, & omnes detractiones, ſicut modo geniti infantes rationabiles, ſine dolo lac concupiſcite. *Petrus ep. 1. c. 2. num. 2.*

CAP. II.

Nolite detrahere alterutrum fratres mei. Qui detrahit fratri, aut qui iudicat fratrem ſuum, detrahit legi, & iudicat legem. *Iacob. ep. 1. c. 4. num. 11. Clem. ep. 2. poſt med.*

CAP. III.

Homicidiorum tria genera eſſe dicebat (*Petrus Apoſtolus*) & pœnam eorum parilem fore docebat: ſicut enim homicidas interfectores fratrum, ita, & detractores eorum, eoſque odientes homicidas eſſe: quia & qui occidit fratrem ſuum, & qui odit, & qui detrahit, pariter homicidæ eſſe monſtrantur. *Clem. epiſt. 1. ante fin. Burch. l. 6. c. 28. Inopar. 10. c. 157.*

De pœni. diſt. 1. c. 24.

CAP. IV.

Quotidiana illius (*loquitur de Petro Apoſtolo*) prædicatio erat, &c. Quantum vnuſquiſque ſapit, & poteſt, totis internis cordis viſceribus Deum diligere, &c. Non eſſe ſuperbum, non pigrum, non murmuratorem, nec detractorem: quia qui detrahit, non ſe ſolum, ſed & multos alios occidit. *Clem. ep. 1. ante fin. Theodul. ca. 21.*

CAP. V.

Scimus, quia multum derogatio præualet, quando derogator creditur fide dignus. Ideo fratres varijs detractionibus, & accuſationibus non oportet labefactari iudices, & Primates eccleſiæ; ſed magis Apoſtolorum, & doctorum regulis informari, ac roborari. *Anaclet. ep. 1. ante finem.*

CAP. VI.

Qui rancida, corda virorum inficit, malitiam inter homines ſpargit, & qui detrahit fratri ſuo, homicida eſt. *Anacl. ep. 1. ante fin.*

CAP. VII.

Si detractores quorumcumque grauiter iudicantur, & in perditionis laqueum cadunt, multo magis laceratores, & detractores, atque accuſatores memoratorum Dei famulorum (*Epiſcoporum*) atque perſecutores damnantur, & in barathrum, niſi ſe correxerint, & per eorum ſatisfactionem condignam egerint pœnitentiam, indubitanter vadunt, & vindicibus flammis exuruntur. *Anacl. ep. 2. ante med.*

CAP. VIII.

Deteriores ſunt, qui doctorum vitam, moreſque corrumpunt his, qui ſubſtantias aliorum, prædiaque diripiunt; ipſi enim ea, quæ extra nos, licet noſtra ſint, auferunt: noſtri autem detractores, & morum corruptores noſtrorum, ſiue qui aduerſus nos armantur, proprie nos ipſos decerpunt, &c. Manifeſtum eſt,

6. q. 1. c. 15.

diabolum, qui ſicut leo rugiens circuit quærens, quem poſſit deuorare, cordibus plebium *Pet. 5.* ſuadere, vt doctores, atque paſtores ſuos detractionibus accuſent; vt plebibus langueſcentibus, vel male agentibus, non tenentibus paſtoribus fræna eorum, laſciuiant, atque in ima ruant. *Anacl. epiſt. 3. poſt med. Burch. lib. 1. c. 138. Ivo par. 5. c. 239. decr. Deusded. par. 3. Anſel. l. 3. c. 11.*

CAP. IX.

Pareat vnuſquiſque à laceratione, vel detractione linguæ ſuæ; caueatque, ne aut linguam, aut aures habeat prurientes, id eſt, ne, aut aliis deroget, detrahatque quibuſcumque, aut alios audiat derogantes, vel detrahentes; cuſtodiatque quiſque ſermones ſuos, & ſciat, quia quicumque de aliis loquitur, ſua ſententia iudicabitur. Caueat etiam omnis fidelis, ne derogando, quod in domo cuiuſcumque agitur, alia domus per eum cognoſcat; ſed omnium Chriſtianorum domos, quaſi proprias amet. Nemo enim inuito auditori libenter refert, ſitque vniuſcuiuſque ſtudium, non ſolum oculos caſtos ſeruare, ſed & linguam. *Anacl. ep. 3. in fin. Anter. ep. vni. in med. vid. D. Hiero. epiſt. ad Nepotian. apud Aquiſgr. c. 94.*

CAP. X.

Obediendi, diligendi, & ſummopere venerandi ſunt (*Epiſcopi*) non detrahendi, vel lacerandi, aut eiiciendi, ſed portandi, & amandi, *Luc. 10.* ipſo dicente Domino: Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit. *Euariſt. ep. 2. poſt princ. Troſle. c. 5.*

CAP. XI.

Omnis qui odit fratrem ſuum, homicida eſt, *1. Ioan. 3.* qui vero diligit eum, in Deo manet, & Deus in eo, &c. Summa iniquitas eſt fratres detrahere, & accuſare; vnde ſcriptum eſt: Omnis, qui detrahit fratrem ſuum, homicida eſt, & omnis homicida non habet partem, aut hereditatem in regno Dei. *Alexandr. epiſt. 3. in princ.*

CAP. XII.

De pœn. d. 3. c. 21. Nihil prodeſt homini ieiunare, & orare, & alia religionis bona agere, niſi mens ab iniquitate reuocetur, & ab obtrectationibus lingua cohibeatur: vnde ait Propheta: *De conſe. diſt. 5. c. 23.* Cohibe linguam tuam à malo, & labia tua ne loquantur dolum. *Pſal. 33.* Diuerte à malo, & fac bonum. Nemo enim bonum faciens, alteri verbo, aut facto nocere vult. *Pius ep. 1. poſt med.*

CAP. XIII.

Non multum debemus timere opprobrium hominum, neque eorum exprobrationibus vinci; quoniam hoc nobis Dominus iubet per *Eſai. 51. 6.* Eſaiam Prophetam dicens: Audite me, qui ſcitis iudicium, populus meus, in quorum cordibus lex mea eſt. Nolite timere opprobrium hominum, & blaſphemias eorum ne timeatis, &c. Non enim detrahentibus bonum eſt detrahere: aut palo, ſecundum vulgarem fabulam excutere palum. Abſit. Non ſunt noſtra iſta; hæc enim auertat diuinitas. *Zephyr. epiſt. 2. poſt princ. Fælix ij. epiſt. 2. poſt princ.*

CAP XIV.

Caueat vnuſquiſquè ne aut linguam, aut aures habeat prurientes: id eſt, ne aut ipſe aliis *6. q. 1. c. 13.* detrahat, aut alios audiat detrahentes: Sedens (*inquit*) aduerſus fratrem tuum loquebaris *Pſal. 49.* (*detrahendo*,) & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum, &c. Parcant ſinguli detractioni linguæ, *6. q. 1. c. 14. ex merito.* cuſtodiantque ſermones ſuos; & ſciant, quia cuncta, quæ de aliis loquuntur, ſua ſententia iudicabuntur. Nemo inuito auditori libenter refert. Officij ſingulorum ſit, dilectiſſimi, non ſolum oculos caſtos ſeruare, ſed & linguam. Nec quid in cuiuſquam domo agatur, alia domus per vos vnquam nouerit, &c. Non eſt humilitatis meæ, neque menſuræ, iudicare de cæteris, & de miniſtris eccleſiarum ſiniſtrum quippiam dicere [Abſit, vt *11. q. 3. c. 14.* quidquam ſiniſtrum de iis loquar, qui Apoſtolico gradui ſuccedentes, Chriſti corpus ſacro ore conficiunt, per quos nos etiam chriſtiani ſumus, qui claues regni cælorum habentes, ante iudicij diem iudicant. *Anter. ep. vnic. poſt med. vid. Hieron. in ep. ad Nepotia. in fin. & ad Heliodor. poſt med.*

CAP. XV.

Sacerdotes non ſunt leuiter tractandi, nec lacerandi, nec temere accuſandi, aut reprehendendi, niſi à magiſtris ſuis, &c. Apoſtolica auctoritate iubemus, *vid. 2. q. 7. c. 13.* ne paſtorem ſuum oues, *Oues.* quæ ei commiſſæ fuerant, niſi in fide errauerit, reprehendere audeant: quia facta præpoſitorum oris gladio ferienda non ſunt, &c. Exemplo Cham filij Noë damnantur, *Gen. 9.* qui patris ſui culpas in publicum produnt, aut eos accuſare, vel detrahere præſumunt; veluti Cham, qui patris ſui Noë pudenda non operuit, ſed magis deridenda monſtrauit. *Fabia. epiſt. 2. poſt med. & in fin. Anacl. epiſt. 3. poſt med.*

CAP. XVI.

Monemus, vt omnes à præcipitio, in quo fratres, & Domini paſtores detrahẽdo, & perſequendo, verbis, & factis labuntur, laqueis, quibus poteſtis, retemptetis, &c. Oportet vos, & omnes fideles diligere inuicem, & non detrahere. *Fabian. ep. 3. ante med. Xyſt. iij. ep. vnic. in med.*

CAP. XVII.

Detractores, qui diuina auctoritate eradi- *3. q. 4. c. 10.* candi ſunt, & fautores inimicorum ab Epiſcopali ſemouemus accuſatione, &c. Quid aliud detrahentes faciunt, niſi in puluerem flant, atque in oculos ſuos terram excitant? & vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis vident. *Fælix ep. 1. poſt princ. & in fine. vid. Zephyr. ep. 1. in princ.*

CAP. XVIII.

Detractiones, & accuſationes, atque perſecutiones inter chriſtianos vitandæ ſunt: quia ſcilicet pauci ſimus in comparatione aliorum, ſi tamen vnanimes fuerimus, facilius aduerſariis reſiſtemus. *Marcel. ep. 2. poſt prin.*

CAP. XIX.

Non leuiter quiſquam aſſentiat in detractione, vel iudicatione, vel damnatione fratrum, maximeque ſacerdotum, &c. *Damaſ. ep. 3. ante finem. ad Steph. & alios Epiſcopos.*

CAP. XX.

Detrahentibus nolite detrahere, quoniam detrahentibus detrahere non eſt bonum, &c. Non debemus timere omnino opprobrium hominum, neque eorum exprobrationibus vinci. *Pelag. 9. ep. 3. in fine.*

CAP. XXI.

11. q. 3. c. 52. In cunctis, quæ in hac vita aduerſa proueniunt, ſola eſt, ſicut noſtis, omnipotentis Dei diſtrictio penſanda, atque ad eor ſemper proprium recurrendum: vt nullius nos ibi lingua implicet, vbi conſcientia non accuſat. Quem enim conſcientia defendit, & inter accuſationes liber eſt; & liber, vel ſine accuſatione eſſe non poteſt ſi ſola, quæ interius addicit, conſcientia accuſat. De veſtra igitur ſanctitate, abſit à chriſtianorum iudicio, vt ea, quæ maledicorum hominum rumoribus conficta credimus, in qualicumque modulo ſuſpicionis adduci: quia ex ſacri eloquij teſtimonio tenemus, vt maiora mala, cum forſitan dicuntur, niſi probata, credi non debeant; ſed probata citius vlciſci, &c. Hæc igitur dixi, vt nimiæ eſſe leuitatis oſtenderem; ſi quis mala grauia credere ſtudeat, quæ probari non poſſunt. Vnde ſanctitas veſtra debet mentem ſuam à maledicorum hominum rumoribus, atque obtrectatione diſiungere; & ſola, quæ ęterna ſunt, atque ad vtilitatem ſubditorum proficiunt, cogitare. *Gregor. l. 6. ep. 14. Conſtantio Epiſc. Mediolanen.*

CAP. XXII.

11. q. 3. c. 55. Inter verba laudantium, ſiue vituperantium ad mentem ſemper recurrendum eſt: & ſi in ea non inuenitur bonum, quod † de nobis dicitur; magnam triſtitiam generare debet: & rurſum ſi in ea non inuenitur malum, quod de nobis homines loquuntur, in magnam debemus lætitiam proſilire. Quid enim ſi homines laudent, & conſcientia nos accuſet? aut quæ debet eſſe triſtitia, ſi omnes accuſent, & ſola conſcientia nos liberos demonſtrat? Habemus Paulum dicentem: Gloria noſtra hæc eſt, teſtimonium conſcientiæ noſtræ. Iob quoque dicit: Ecce in cælo teſtis meus. Si ergo eſt nobis teſtis in cælo, teſtis in corde: dimittamus ſtultos foris loqui, quod volunt. Quid aliud dettahentes faciunt, niſi in puluerem ſufflant, atque in oculos ſuos terram excitant? vt vnde plus detractionis perflant, inde magis nihil veritatis videant. Vocandi tamen ſunt ipſi, & tranquille admonendi, eiſque ſatisfieri modis omnibus debet; ſcientes quid de Iudęis veritas dicit: Ne forte ſcandalizemus eos. Si autem ſatisfieri ſibi ex veritate noluerint; habes conſolationem, quam in ſancto Euangelio conſpicias, cum enim Domino dictum fuerit: Scis, quia Phariſæi, audito verbo hoc ſcandalizati ſunt; reſpondit: Sinite illos, cæci ſunt, & duces cæcorum. Paulus quoque Apoſtolus admonet dicens: Si fieri poteſt, quod ex vobis eſt, cum omnibus hominibus pacem habentes. Dicturus quippe, cum omnibus pacem habentes: quia hoc difficile eſſe proſpexit, præmiſit; ſi fieri poteſt. Sed tamen adiunxit, quod poſſit fieri, cum dixit: Quod ex vobis eſt. Quia ſi nos in mente caritatem erga odientes ſeruare cupimus, etſi illi nobiſcum pacem non habent, nos tamen cum illis ſine dubio habemus. *Gregor. lib. 8. epiſt. 45. Palladio presbytero Xyſtus iij ep. vnic. poſt prin.*

Margin: † de vobis. — 2. Cor. 1. — Iob. 16. — Mat. 7. d. — Matth. 15. b. — Rom. 12

CAP. XXIII.

Si laudibus lætamur, & detractionibus frangimur, gloriam noſtram non in nobis, ſed in aliorum ore ponimus, &c. Et ſi omnes vitupetent, liber eſt tamen, quem conſcientia non accuſat: quia & ſi omnes laudent, liber eſſe non poteſt, ſi hunc conſcientia accuſat, &c. De ſtultorum vocibus excellentia veſtra turbari nullatenus debet: maxime quia in omnipotentis Dei miſericordia tunc certa fiducia eſt, quando pro bono opere aduerſitatis aliquid in hoc mundo recipitur, vt plena merces in æterna retributione ſeruetur. Vnde in ſancto Euangelio veritas dicit: Beati eritis, cum aduerſus vos omne malum dixerint homines, mentientes propter nomen meum. Qui in conſolatione noſtra ſua in exemplum adducere opprobria dignatus eſt, dicens: Si patrem familias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domeſticos eius? Sunt autem plurimi, qui vitam bonorum fortaſſe amplius quam debent, laudant: & ne qua elatio de laude ſurrepat, permittit omnipotens Deus malos in obtrectationem, & obiurgationem prorumpere; vt ſi qua culpa ab ore laudantium in corde naſcitur, ab ore vituperantium ſuffocetur. Hinc eſt ergo, quod doctor gentium ſe in prędicatione currere teſtatur per infamiam, & bonam famam. Qui etiam dicit: Vt ſeductores; & veraces. Si ergo fuerunt qui malam famam Paulo imponerent, qui hûc ſeductorem vocarent, quis ergo chriſtianus debet indignum ducere, pro Chriſto iniurias audire? *Gregor. ad Theoctiſtam Patriciam l. 9. regiſt. ep. 39. in quamultis exemplis probat detractores æquo animo eſſe ferendos.*

Margin: Mat. 5. — Matth. 10. — 2. Cor. 6.

CAP. XXIV.

Cauendum eſt, ne manum dettactionis, aut vituperationis quidam mittant in vnctum Domini, vel in prædicatores ſanctæ eccleſiæ; quia eorum vexatio, ſiue detractio ad Chriſtum pertinet, cuius vice in eccleſia legatione funguntur. Vnde ſummopere cauendum eſt omnibus fidelibus ne clanculo, aut publice Epiſcopum ſuum, id eſt vnctum Domini detractionibus, aut vituperationibus dilanient.

Gregor. ad Felicem Epiſcopum lib. 12. epiſt. 31. al. 33.

Cap. XXV.

Gen.9. Denique ſi Cham videns patris verenda, tiſir potius, quam, vt cæteri, cooperuit; maledictionem in filio percepiſſe legitur: quanto potius, hi qui verecundiam patris, non ſolum, ſi quæ liber fuit, minime cooperuerunt, ſed & riſerunt, & falſo ad ſubſannationem ſui moris homines prouocauerunt, atque quod eſt deterius, parenter contra ipſum de pharetra iniquitatis ſuæ ſagittam iudicij produxerunt? Non ſic è contra filij ſobrij, non ſic, ſed auerſi operuerunt. Quod moraliter egregius doctor Papa Gregorius interpretatus, ait: Auerſari dicimur, quod reprobamus. Quid eſt ergo, quod filij verecunda patris ſuperiecto dorſis pallio, auerſi venientes operiunt; niſi quod bonis ſubditis ſic præpoſitorum ſuorum mala diſplicent, vt tamen hæc ab aliis occultentur? operimentum auerſi deferunt, quia diiudicantes factum, & venerantes magiſterium nolunt videre, quod tegunt. Sed hæc dicentes; *Diſt. 11. c. 5. Nolite.* nolite æſtimate nos cuiuſcumque proximorum noſtrorum, quæ ſunt digna reprehenſione, velle defendere: ſed quod ita velim filios circa ſpiritalem patrem, & diſcipulos erga magiſtrum deuotos, ac ſobrios eſſe, vt nulla penitus temeritate ad eorum vitam, vt non dicam diiudicandam, ſed nec ſaltem tenuiter reprehendendam proſiliant. Quoniam dicente præfato Papa in libro regulę paſtoralis. Admonendi ſunt ſubditi, ne præpoſitorum ſuorum vitam temere iudicent, ſi quid eos forraſſe agere reprehenſibiliter vident; ne vnde recte mala redarguunt, inde per elationis impulſum in profundiora mergantur. Admonendi ſunt, ne cum culpas præpoſitorum conſiderant, contra eos audaciores fiant: Sed ſic quæ valde ſunt eorum praua, apud ſemetipſos diiudicent, vt tamen diuino timore conſtricti, ferre ſub eis iugum reuerentiæ non recuſent, &c. Facta præpoſitorum oris gladio ferienda non ſunt, etiam cum recte reprehendenda iudicantur. Si quando vero contra eos vel in minimis lingua labitur, neceſſe eſt, vt per afflictionem pœnitentiæ cor prematur, quatenus ad ſemetipſam redeat; & cum præpoſitæ poteſtati deliquerit, eius contra ſe iudicium, à quo ſibi prælata eſt, perhorreſcat; nam cum in præpoſitis delinquimus, eius ordinationi, qui eos nobis prætulit, obuiamus. *Exo. 16.* Vnde Moſes quoque cum contra ſe, & Aaron conqueri populum cognouiſſet, ait: Nos enim quid ſumus? nec contra nos eſt murmur veſtrum, ſed contra Dominum. *Nicolaus epiſt. ad Michael. Imperat. ante med. Gregor. moral. lib. 25. c. 22. & lib. paſtor. 3. c. 5. poſt med. apud Aquiſgr. c. 103.*

Cap. XXVI.

Diſt. 46. c. 5. Clericus maledicus maxime in ſacerdotibus cogatur ad poſtulandam veniam: ſi noluerit, degradetur, nec vnquam ad officium abſque ſatisfactione reuocetur. *Carthag. iv. ca. 57. Burch. l. 10. c. 66. Iuo par. 11. ca. 11. & par. 13. ca. 66. decr. Cæſar. l. 4. c. 112.*

Cap. XXVII.

Sed & hoc pro peſtilentioſis hominum motibus ſalubri deliberatione cenſemus; ne quis in Principum maledicta congerat. Scriptum eſt enim à legiſlatore. Principem populi tui ne maledixeris. Quod ſi quis fecerit excom- *Exo. 22.* municatione Eccleſiaſtica pellatur. *Tolet. v. cap. 5.*

Cap. XXVIII.

Decernimus, vt nullus ſubiectus decedentem detrahat Epiſcopum, nullus de eo deroget, nec malum quidquam loquatur. Si quis talia deinceps facere præſumpſerit, ſi presbyter fuerit, tribus menſibus ab Epiſcopo ſuo ſub pœnitentia relegatus maneat: ſi diaconus quinque; ſi ſubdiaconus, aut clericus, vel quilibet religioſus de maiori gradu, quia conſtat ex his iam aliquos per bonam actionem eſſe venerandos, nonem: ſi minimi fuerint, qui leui corde ſunt, minimæque adhuc perſonæ, quinquagenis flagellis iuſſione feriantur Epiſcopi. Quod ſi laicus, quamuis ingenuus, in domo eccleſiæ tamen nutritus, & ab eccleſiæ rebus dignitatis gratia præditus, iuxta quod dignitas eius † egerit, pro tali exceſſu excom- † exegerit f. municationis ſententia feriendus erit. Si vero de familia eccleſiæ fuerit quiſque, ſi maior fuerit, qui dignitate polleat, ſex menſibus ab Epiſcopo ſuo excommunicatus manebit; inferior tamen, aut minima perſona diſciplinam mereatur, iuxta quod Epiſcopi ſui proceſſerit ſententia. *Emerit. c. 17.*

Cap. XXIX.

Clerici vſuris nequaquam incumbant, &c. odium, æmulationes, obtrectationem, atque inuidiam fugiant. *Magunt. ſub Carolo c. 10. ex Hieron. in ep. ad Nepotian.*

Cap. XXX.

Caue, ne aut linguam, aut aures habeas prurientes: id eſt, ne aut ipſe aliis detrahas, aut alios audias detrahentes. Sedens, inquit, aduerſus fratrem tuum loquebaris, & aduerſus filium matris tuæ ponebas ſcandalum. Parce *Pſal. 49.* à detractione linguæ, cuſtodi ſermones tuos; & ſcito, quia per cuncta, quæ de aliis loqueris, tua ſententia iudicaris: & in his ipſis forte reprehendendus eris, quæ in aliis arguebas. Neque vero illa iuſta eſt excuſatio, referentibus aliis iniuriam facere non poſſum: Nemo inuito auditori libenter refert. *Diuus Hieronymus in ep. ad Nepotian. apud Aquiſg. c. 94. vide Anter. ep. vnic. poſt med. Anacl. ep 3. in fin.*

Cap. XXXI.

David Saül ferire metuit, quia piæ ſubdi- *1. Reg. 24.* torum mentes, ab omni ſe peſte obtrectationis abſtinentes pręrpoſitorum vitam nullo linguæ

gnæ gladio percutiunt, etiam cum de imperfectione reprehendunt. *Gregor. in paſtor. l.3.c.5. apud Aquiſgr. c.103.*

Cap. XXXII.

Quamquam, quod valde dolendum eſt, multi Prælatorum ad inſtar Saül ſunt reprobi effecti; non ſunt tamen manu reprehenſionis, & detractionis tangendi; quia, vt Iſidorus in libro ſententiarum ſcribit: Rectores à Deo ſolummodo, non à ſubditis ſunt iudicandi, & pro moribus reprobis tolerandi magis, quam à plebe ſunt diſtringendi. In Eccleſiaſtica hiſtoria Conſtantinus imperator Epiſcopis ait:
Lib. 10. c. 2. auctore Ruffino. Deus vos conſtituit ſacerdotes, & poteſtatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi: & ideo nos à vobis recte iudicamur: vos autem non poteſtis ab hominibus iudicari, &c. Cum hæc ita ſe habeant, vtrinque non mediocriter delinquitur, & animarum periculum generatur, quia dum prælati exemplo ſuæ peruerſitatis ſubditis detrahendi locum dant, ſe, & illos proculdubio ad perditionem pertrahunt. Subditi vero, dum præpoſitorum praua facta non compaſſionis, ſed inſultationis, ac liuoris voto mordent, quantum animæ ſuæ periculum incurrant, diligenter animaduertant, & ab hinc ſuæ ſaluti proſpicientes, ab huiuſmodi detractionibus ſe cohibere non negligant. *Pariſ. ſub Lud. & Lothar. l.1.c.19.*

Cap. XXXIII.

Sunt & alia deteſtanda vitia, quæ ita habentur quaſi naturaliter in vſu, vt ea perpetrantes, quanti ſint diſcriminis, non aduertant: ſi-
Gal. 5. c. cut ſunt ea, quæ Apoſtolus aperte ennmerat: id eſt, ebrietates, comeſſationes, contentiones, iræ, rixæ, diſſenſiones, detractiones, inuidiæ, &c. quæ homines iuxta eundem Apoſtolum à regno Dei excludunt. *Pariſ. ſub Ludo. & Lothar. l.3.c.2.*

Cap. XXXIV.

Fideles veſtri per vos admoneantur, & inſtruantur, quatenus quando aliquid nobis veſtra celſitudo de noſtra correctione, vel veſtra, nec non & illorum ſalute tractandum committit; vt non per inanem, & falſam ſuſpicionem contra nos ſcandalum ſumant, & ſine cauſſa in nos detrahendo Dominum offendant: & vnde ſibi ſalutem ſperare, & acquirere debuerant, culpam incurrant. *Aquiſgr. 9. ſub Ludo. par. 4. c. 6.*

Cap. XXXV.

Vnuſquiſque noſtrum in clero, & populo, & ſacerdotibus, ac monaſteriis ſibi commiſſis ſollicite, & paterna pietate prouideat, ne propter aliquas oppreſſiones peſtiferis murmurationibus, & querimoniis, ac detractionibus adnexus eoſdem paſtores ſuos inſeruiant: quia per hæc caritatis vinculum, quod præcipue inter paſtorem & gregem Deus requirit, & quod nos ſingulariter Deo iungit, nimis dolenter ſoluitur: & recedente Deo, qui in ſciſſura mentium habitare non poteſt, grauiſſima quotidie damna, & mortes animarum fiunt, ita vt ſi hæc negligantur, non iam paſtores, ſed interfectores, quod abſit, Chriſti ouium inueniamur. *Valent. ſub Lothar. c.14.*

De libellis famoſis. Tit. XVI.

CAPVT I.

QVidam maligni ſpiritus conſilio repletus 5. q. 1. c. 1.
contra Caſtorium notarium, & reſponſalem noſtrum nocturno ſilentio in ciuitatis loco conteſtationem poſuit in eius crimine loquentem, mihiq; etiam de facienda pace callide contradicentem. Et quia quiſquis veraciter loquitur, ſemetipſum innoteſcere non debet formidare; oportet, vt publice exeat, & quæcumque loqui in conteſtatione ſua præſumpſit, oſtendat. Qui ſi non exierit, neque publice confeſſus fuerit, quiſquis ille ſit, qui hoc agere præſumpſit, vel conſenſum in tantæ iniquitatis conſilio præbuit; ex Dei & Domini noſtri Ieſu Chriſti ſpiritu definimus, vt ſancti eius corporis, & ſanguinis participatione priuatus ſit. Sin vero, quia latet, & quoniam neſcitur, teneri à diſciplina non valet, ſi tanti mali conſcius, etiam prohibitus corpus ac ſanguinem Domini percipere præſumit, anathematis vltione percuſſus ſit, & vt fallax, ac peſtifer à ſanctę eccleſię corpore ſit diuiſus, &c. Sin autem in eadem ciuitate egreſſus ad publicum potuerit docere, quæ dixit, vel certe ſciens ſe non poſſe, quæ ſcripſit, oſtendere, errorem ſuum fuerit aperte confeſſus, Dominici corporis, ac ſanguinis participatione non ſit priuatus, neque à corpore ſanctæ eccleſiæ alienus exiſtat. *Gregor. clero & populo Roma. li. 5. regiſt. epiſt. 30. Inopar. 6. c. 381.*

Cap. II.

Qui in alterius famam in publico ſcripturam, aut verba contumelioſa confixerit, & re- 5. q. 1. c. 1.
pertus ſcripta non probauerit, flagelletur: & qui ea prius inuenerit, rumpat, ſi non vult auctoris facti cauſſam incurrere. *Hadr. ad Epiſc. Medio. c. 46. Inopar. 4. c. 156. & par. 16. c. 235. vid. eund. par. 6. c. 404. & par. 16. c. 235. 248. Capit. l. 7. c. 360.*

Cap. III.

Si qui inuenti fuerint libros famoſos legere, vel cantare, excommunicentur. *Hadr. ad Epiſc. Medio. c. 59. Inopar. 4. c. 154. Anſel. l. 3. c. 88. Capit. l. 7. c. 368.*

Cap. IV.

Si qui inuenti fuerint libellos famoſos in ec- 5. q. 1. c. vlt.
cleſia ponere, anathematizentur. *Eliber. ca. 52. Burc. l. 3. c. 199. Inopar. 3. c. 251. & par. 4. c. 154. decr. Capit. l. 6. c. 243.*

De ſcandalo. Tit. XVII.

CAPVT I.

Diſt.93. c.10. ILle proculdubio ſcandalizatur in Deum, qui recte non docet, & quieius ſcandalizat Epiſcopum, vel ſacerdotem. *Anacl.ep.1.in med. Inopar.6.c.245.*

Cap. II.

De admonendis iis, qui ſine cauſſa ſcandalizantur; & de reddenda eiſdem ratione, ne ſcandalizentur. *Xyſt. iij. epiſt. vnic. poſt princ. Gregor. lib. 8.regiſt. ep. 45 vide ſupra tit. de detractoribus.*

Cap. III.

Sunt quædam ſcandala, quæ omnino deſpicienda ſunt; quædam vero, cum vitari ſine culpa poſſint, deſpicienda non ſunt, ne cum culpa ſequentur. Quod ſacro Euangelio teſtante cognouimus: quia cum veritas diceret: *Marc. 7. a.* Non, quod intrat in os, conquinat hominem, ſed quod procedit ex ore, hoc coinquinat hominem: *Mat.15. B.* & diſcipuli reſponderent, dicentes: ſcis quia Phariſæi, audito hoc verbo, ſcandalizati ſunt; protinus reſpondit: Omnis plantatio, quam non plantauit pater meus cæleſtis, eradicabitur, ſinite illos; cæci ſunt, & duces cæcorum. Et tamen cum tributum peteretur, prius rationem reddidit, per quam tributum ſoluere non deberet: atque illico ſubiunxit: *Matth. 17.d.* Vt autem nõ ſcandalizemus eos, vade ad mare, & mitte hamum, & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle; & aperto ore eius, inuenies ſtaterem, illum ſumens, da eis pro me, & te. Quid eſt, quod de ſcandalizatis dicitur; Sinite illos cæci ſunt & duces cæcorum: & aliis, ne ſcandalizentur, à Domino tributum ſoluitur, quod etiam non debetur? Quid eſt, quod aliud ſcandalum eſſe permiſit, aliud vero venire prohibuit? niſi, vt nos doceret, & illa ſcandala, quæ nos ad peccata implicant, contemnere; & & ea, quæ placare ſine peccato poſſumus, modis omnibus mitigare. *Gregor. ad Theoctiſtam Patriciam l. 9. regiſt. ep. 39. in med.*

Cap. IV.

Prima temptamenta ſunt clericorum, fœminarum frequentes acceſſus. Iſte ſexus reprehenſibiles exhibet clericos. Quid tibi cum fœminis, qui ad altare cum Domino fabularis? Te in publico cũcti, te in agro ruſtici, aratores, ac vinitores quotidie lacerabunt, ſi contra depoſitum fidei, cum fœminis habitare contendis. Et quia, vt arbitror, concupiſcis, irreprehenſibilis inueniri, teſtimonio bono munire. Num in choro Apoſtolorum fœminæ affuerunt? &c. Sed dicis: Qui ambulat ſimpliciter, *Prou.10.* ambulat confidenter. Bene, & argute: ſed oportet, te teſtimonium habere ab iis, qui foris ſunt. Licet coram Domino incedas, tamen coram hominibus bona prouidẽda ſunt, quia aſtutiores ſunt filij tenebrarum ſuper filios lucis. Cum à te hoc genus non amputatur, das locum reprehendentibus te. Ipſe te detrahentium morſibus tradidiſti, ſi agapetarum conſortium non dimiſeris, &c. De congregatione puellarum pulchre cenſeo, in hebdomada ſecunda viſitatione ad benedicendam congregationem conuenias: ſed non ſolus, ne rumigeruli linguis te lacerantibus macerent: alienam enim cupiunt vicini diſcutere vitam, non ſuam. Propterea digne accipe noſtrorum præcepta verborum, & monita humilitatis, quæ fraterno affectu, calamo imperante expreſſimus, dulciter lege, &c. Lædit ſacerdotis opinionem in plebe, quando de proximis eius male loquitur populus. Super omnia hæc præcipit Apoſtolus, boni teſtimonij clericos fundamenta componere, vt bonorum operum teſtificatio caſto confirmetur effectu. *Hier. ad Ocean. apud conc. Aquiſgr. c. 98.*

Cap. V.

Conſcientia tibi, fama proximo tuo eſt neceſſaria; qui fidens conſcientiæ ſuæ, negligit famam ſuam, crudelis eſt, maxime in loco iſto poſitus, de quo dicit Apoſtolus, ſcribens ad *ad Tit. 2.* diſcipulum ſuum: Circa omnes te ipſum bonorum operum præbe exemplum. *Auguſt. in ſerm. de vita & morib. cleric. apud conc. Aquiſgr. cap. 112.*

Cap. VI.

Ne laici per inanem ſuſpicionem contra Epiſcopos ſcandalum ſumant. *Aquiſgranen. ij. ſub Ludou. par. 4. cap. 6. vide ſupra tit. de detractoribus.*

Cap. VII.

Contra clericos, qui fœminas apud ſe habent, & dummodo cum illis caſte viuant, ſcandalum non curant. *Troſcian. c. 9. Baſil. epiſt. ad Gregor. presbyterum. vide lib. viij. tit. Ne clerici fœminas apud ſe habeant præter matrem, &c.*

De variis iniuriarum generibus. Tit. XVIII.

CAPVT I.

TAraſius ait; Si intulerit qualiſcumque, etiam Epiſcopus verbera, aut plagas viris Deum timentibus, quique perſecutionem patiuntur, indignus eſt Epiſcopatu. Sancta ſynodus ait, indignus eſt. *vij. ſyn. act. 3. in prin.*

Cap. II.

Si Metropolitanus ab Epiſcopo exigat frumentum, vel aliam ſpeciem, reddat quadruplum. *vij. ſyn. c. 6.*

Cap. III.

Statutum eſt, vt in omni die monachi, & clerici, & fœminæ, & qui cum eis fuerint, in pace permaneant; tribus autem diebus, ſcilicet ſecunda, tertia, & quarta iniuria ab aliquo alicui illata, non reputabitur pacis infractio. Quatuor autem reliquis diebus, ſi quis alicui iniuriam intulerit, infractionis ſanctæ pacis reus habeatur, & prout iudicatum

fuerit, puniatur. *Vrban. ij. in concil. Claramon. cap. 1.*

CAP. IV.

Sunt quidam, qui vel violentia, vel fauore non permittunt eccleſias regulariter ordinari: hos decernimus, vt ſacrilegos iudicandos. *Paſchal. ij. in conc. incer. c. 7.*

CAP. V.

24. q. 3. c. 23. Si quis Romipetas, & peregrinos, & Apoſtolorum limina, & aliorum ſanctorum oratoria viſitantes capere, ſeu rebus, quas ferunt, ſpoliare tentauerit, donec ſatisfecerit, communione careat chriſtiana. *Callixt. ij. in concil. Rom. c. 16.*

CAP. VI.

Præcipimus, vt in eos, qui ad eccleſiam, vel cœmeterium fugiunt, nullus omnino manum mittere audeat; quod qui fecerit, excommunicetur. *Innocen. ij. in conc. Rom. c. 11. Eugen. iij. in conc. Remen. c. 14.*

CAP. VII.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus fideles, aut
Diſt. 45. c. Epiſcopum. 7. infideles etiam delinquentes verberans, vt timeatur, deponatur. Nam Chriſtus, cum per-
Iſai. 53. 1. Pet. 2. d. cuteretur, non repercutiebat; cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur. *Apoſt. ca. 27. G. 28. L. Anſel. lib. 6. c. 159.*

CAP. VIII.

Si clericus iniuria affecerit Epiſcopum, deponatur, &c. *Apoſt. c. 55.*

Si preſbyterum, vel diaconum excommunicetur. *Apoſt. c. 56.*

CAP. IX.

Si clericus, vel laicus claudum, ſurdum, cæcum, aut pedibus debilem irriſerit, excommunicetur. *Apoſt. c. 57.*

CAP. X.

Qui iniuria affecerit Imperatorem, vel magiſtratum pœnas luat, & clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Apoſt. c. 83.*

CAP. XI.

Bonorum operum inter cætera ſemina, ac negotia ſunt, quantum vnuſquiſque ſapit, & poteſt, totis intimis cordis viſceribus Deum diligere, &c. malum pro malo non reddere, nec iniuriam facere, ſed factam patienter ſufferre. *Petrus Apoſt. apud Clem. ep. 1. ante fin. Theod. ad presb. Aurel. c. 21.*

CAP. XII.

Vnicuique prouidendum eſt, ne aliquem iniuſte perſequatur, iudicet, vel puniat; ne Ieſum perſequatur, iudicet, vel puniat. *Pelag. ij. ep. ad Benign. in med.* 11. q. 3. c. 82.

CAP. XIII.

Ne vnuſquiſque de inferiore gradu ſeniorem ſibi elatus aut increpet, aut iniuriet. Quod ſi quis, prætermiſſo tam iuſto cenſuræ ordine, auſus fuerit facere, diſtrictione ſæuiſſima corrigatur. *Narbon. c. 5.*

CAP XIV.

Poſt vinolentiam hoc præcepit (*Paulus*) ne percuſſor ſit: quod quidem & ſimpliciter intellectum ædificat audientem, ne facile manum porrigat ad cædendum, ne in os alterius verberandum inſanus erumpat. Melius eſt autem, vt non percuſſorem illum eſſe dicamus, qui manſuetus, & patiens ſciat, quid in tempore loquendum ſit, quid tacendum, ne ſermone inutili conſcientiam percutiat infirmorum. *Hieron. in epiſt. ad Titum. apud Aquiſgr. c. 10.*

CAP. XV.

Percuſſorem Epiſcopum ille condemnat, qui dorſum poſuit ad flagella; & maledictus non remaledixit, Sed modeſtum. Duobus malis vnum oppoſuit bonum, vt temulentia, & ira modeſtia refrænentur. Non litigioſum, non auarum; nihil enim impudentius arrogantia ruſticorum, qui garrulitatem, auctoritatem putant, & parati ſunt ſemper ad lites, in ſubiectum ſibi gregem tumidis ſermonibus tonant. *Hieron. in ep. ad Oceanum. apud Aquiſgr. cap. 11.* 1. Pet. 2. d.

LIBER XXXVI.

De criminibus contra ſe.

De alea. Tit. I.

Vide lib. viij. tit. xl. quibus adde.

CAPVT VNIC.

SI quis fidelis alea, id eſt, tabula luſerit, placuit, eum abſtinere, & ſi emendatus ceſſauerit, poſt annum poterit communione reconciliari. *Eliber. c. 79.*

De ludis, & iocis immoderatis. Tit. II.

Vide lib. iv. tit. xxxiv. lib. vi. tit. LI. lib. viij. tit. xxiv. quibus adde.

CAPVT I.

FOrnicatio, & omnis immunditia, aut auaritia, nec nominetur in vobis, &c. aut ſtultiloquium, aut ſcurrilitas, quæ ad rem non pertinet. *Paul. ad Epheſ. c. 5. num. 3. Anter. ep. vnic. Marcell. ep. 2. Euſeb. ep. 3.*

CAP. II.

Sunt quidam, & maxime mulieres, qui feſtis ac ſacris diebus atq; ſanctorum natalitiis, non pro eorum, quibus debent, delectantur deſideriis aduenire, ſed ballando, verba turpia decantando, choros tenendo, ac ducendo, ſimilitudinem paganorum peragendo aduenire procurant; tales enim ſi cum minoribus veniũt ad eccleſiam peccatis, cum maioribus reuertantur, &c. Qui huius pernicioſi, & ſceleſti facti ſtudioſus inuentus, admonitus à ſacerdote minime obaudierit, à communione modis omnibus ſuſpendatur. *Eug. ij. in ſyn. Ro. & Leo. iv. c. 35. Iuo par. 11. c. 77. decr. Cæſar. l. 8. c. 82.*

CAP. III.

Conſulitis ſi liceat in quadrageſimali tempore iocis vacare. Quod non ſolum in quadrageſimali, verum etiam in nullo tẽpore licitum eſt chriſtianis. Sed quia vobis, qui in montem nondum aſcendere tanquam infirmi poteſtis, vt inde ſublimia mandata Dei percipiatis, ſed in campeſtribus, quemadmodum filij quondã Iſrael, poſiti eſtis, vt ſaltem ibi plana, & minora quæq; præcepta ſumatis, necdum poſſimus ſuadere, vt omni tempore iocis abſtineatis, vel quadrageſimę, ac ieiunij tempore, quando peramplius, & inſtantius orationi, abſtinentiæ, & omnimodæ pœnitentiæ, ſicut longe ſuperius expoſuimus, vacare debetis; non ſolum iocis, verum etiã ab omni vaniloquio, & ſcurrilitate, quæ ad rem non pertinent, &c. Nulla ergo vos voluptatum, vel iocorum, & maxime in tempore ieiuniorum, vanitas ſeducere valeat, non enim lamenta cum iocis conueniunt, & fallax, ac deceptrix lætitia veraces lacrymas producere neſcit. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 47.*

CAP. IV.

Si augur, aut pantomimi credere voluerint, placuit, vt prius artibus ſuis renuntient, & tunc demum ſuſcipiantur, ita vt vlterius nõ reuertantur. Quod ſi facere contra interdictum temptauerint, proiiciantur ab eccleſia. *Eliber. c. 62.*

CAP. V.

Prohibendum, ne qua fidelis, vel catechumena, aut comicos, aut viros ſcenicos habeat. Quæcumque hoc fecerit, à communione arceatur. *Eliber. c. 67.*

CAP. VI.

De agitatoribus, qui fideles ſunt, quamdiu agitant, placuit eos à communione ſeparari. *Arel. 1. c. 4.*

CAP. VII.

De theatricis placuit ipſos, quamdiu agunt, à communione ſeparari. *Arel. 1. c. 5.*

CAP. VIII.

Parſimoniam cum veſte humili non repro- *d 41. c. 5.* bamus; ſicut etiam ornatum propter corporis tantum curam minime ſuperuacaneam, atque operoſam laudamus: diſſolutos autem, & fractos in veſtibus inceſſus non recipimus. *Gangr. in fin. Iuo par. 8. c. 321.*

CAP. IX.

De agitatoribus, ſiue theatricis, qui fideles ſunt, placuit, quamdiu agitant, à communione ſeparari. *Arel. ij. c. 20.*

CAP. X.

Quod non oporteat chriſtianos euntes ad nuptias plaudere, ſed venerabiliter cœnare, vel prandere, ſicut chriſtianos decet. *Laod. c. 53.*

CAP. XI.

Preſbyteri, diacones, ſubdiacones, vel dein- *diſt. 34.* ceps, quibus ducendi vxores licentia non eſt, *c. 19.* etiam alienarum nuptiarum euitent conuiuia; nec iis cœtibus miſceantur, vbi amatoria cantãtur, & turpia, aut obſcœni motus corporum choreis, & ſaltationibus efferũtur: ne auditus, & obtutus ſacris myſteriis deputati, turpium ſpectaculorum, atque verborum contagione polluantur. *Agath. c. 39. Venet. c. 11. Burch. li. 2. c. 132. & 134. Iuo par. 6. c. 206. & 208. decr. Tarr. l. 6. c. 234.*

CAP. XII.

Volumus, quod Epiſcopalis domus, quæ ad hoc Deo fauente inſtituta eſt, vt ſine perſonarũ acceptione omnes in hoſpitalitate recipiat, canes non habeat, ne forte hi, qui in ea miſeriarum ſuarum leuamen habere cõfidunt, dum infeſtorũ canum morſibus laniantur, dettimẽ-

tum verſa vice ſuorum ſuſtineant corporum. Cuſtodienda eſt igitur Epiſcopalis habitatio hymnis, nō latratibus, operibus bonis, nō morſibus venenoſis. Vbi igitur Dei eſt aſſiduitas cātilenæ, monſtrū eſt, & dedecoris nota, canes ibi, vel accipitres habitare. *Matiſco.ij.c.13.*

CAP. XIII.

Non licet presbytero inter epulas cantare, vel ſaltare. *Antiſiod.cap.40.*

CAP. XIV.

Nō licet clerico, vel monacho in hippodromia aſcendere, aut rhymelicorū ludis intereſſe. Et ſi clericus vocetur ad nuptias, cum venerint ludi, ſurgat, & abeat ex patrū diſciplina; alias vel ceſſet, vel deponatur. *Trull.c.24.*

CAP. XV.

Placuit, vt eas proſus mundanas dignitates, quas ſæculares viri, vel principes terræ exercere ſolent, in venationibus ſcilicet, vel in canticis ſæcularibus, aut in reſoluta, vel immoderata lætitia, in lyris, & tibiis, & his ſimilibus luſibus nullus ſub Eccleſiaſtico canone conſtitutus, ob inanis lætitiæ fluxum audeat, faſtu ſuperbiæ tumidus, quandoq; præſumēdo abuti: niſi forte ſi in hymnis, & ſpiritalibus canticis delectatur, de ſacris videlicet ſcripturarum voluminibus digne, honeſteq; compoſitis vtatur. Ab his igitur non ſolum non inhibemus abſtinere, verum etiam conniuentes licentiæ concedimus votum. *Foroiul.c.6.*

CAP. XVI.

Clericis lege patrum cauetur, vt vulgari vita ſecluſi à mūdi voluptatibus ſeſe abſtineant: non ſpectaculis, non pōpis interſint, conuiuia inhoneſta & turpia fugiāt. Vnde Hieronymus in epiſtula ad Nepotianū dicit: Omniū Chriſtianorum domos quaſi proprias amare debemus, vt conſolatores nos in mœroribus ſuis potius, quam conuiuas in proſperis, nouerint. Item Iſidorus. Clerici conuiuia priuata non tantū pudica, ſed & ſobria colant, &c Sæcularia officia, negotiaq; abiiciant, &c. Dolos, & coniurationes caueant; odium, æmulationē, obtrectationē, atq, inuidiam fugiant: nō vagis oculis, non infreni lingua, aut petulanti, tumido q. geſtu incedant; ſed pudorē, ac verecundiam mentis ſimplici habitu, inceſſuq; oſtendant. Obſcœnitatem etiam verborū, ſicut & operum, penitus exęcrentur. Viduarum, ac virginum viſitationes frequentiſſimas fugiāt. Contubernia feminarum nullatenus appetāt. Caſtimoniam quoq; inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudeant. Senioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neq; vllo iactantiæ ſtudio ſe attollant. Poſtremo in doctrina, & lectionibus, pſalmis, & hymmis, & canticis exercitio iugi incumbant, &c. *Magun. c.10*

CAP. XVII.

cap. 1. ne cleri. vel mon. Greg. ix. & in 1. coll. Miniſtri altaris Domini, vel monachi à negotiis ſæcularibus omnino abſtineāt. Multa ſunt ergo negotia ſæcularia, de his tamen pauca perſtrinximus, ad quæ pertinet omnis libido, non ſolū in immunditia carnis, ſed etiā in omni concupiſcentia carnali: quidquid plus iuſto appetit homo, turpe lucrū, munera iniuſta accipere, &c. turpis verbi, vel facti ioculatorem eſſe, vel iocū ſæcularem diligere; aleas amare; ornamentū incōueniens propoſito ſuo quærere, in deliciis viuere velle, &c. *Magun.c.14. & Magun. ſub Raban.c.13. Burch. lib. 8. c. 90. Iub. par.7.c.108.decr.Capit.lib.7.c.172.in addit.*

CAP. XVIII.

Epiſcopi, & Abbates ante ſe ioca turpia facere non permittant. *Remen.c.17.*

CAP. XIX.

Viduæ non ſint in deliciis, ſed ſecundum Apoſtolum, ſub poteſtate Epiſcopi viuant, vt decet. *Remen. c.34.* *1.Tim.5.*

CAP. XX.

De ſcurrilitate, & ſtultiloquio, & maledictionibus, quoniam iuxta Apoſtolū, maledicentes regnū Dei nō poſſidebunt, de mēdacio, de periculoſo, noxio, aſſiduoq; iuramento, & obſcœnis, turpibuſque canticis omnibus Chriſtianis omnino intelligendū, & obſeruandum eſt, vt ſummopere ab his ſe caueant. *Pariſ.ſub Ludou. & Lothar.lib.3.cap.2.* *1.Cor.6.*

CAP. XXI.

Monachi ante ſe ioca ſæcularia, vel turpia fieri non permittant. *Magun.ſub Rab.c.13.in fin.*

CAP. XXII.

Vnuſquiſq; Chriſtianus caueat ab his, quæ videntur quidem leuia, ſed contra diuina fiunt mandata, à ſcurrilitate, & ſtultiloquio, à fabulis otioſis, turpibuſq; & obſcœnis ſermocinationibus. *Troſl.c.15.Capit. lib. 7.c. 22. in addit. Vide Carth. iv. c. 86. tit. ſeq. cap. Neophyti.*

De gula, & ebrietate. Tit. III.

Vide lib. iv. tit. xxx. lib. vi. tit. xxxvi. quibus adde.

CAPVT I.

Attendite vobis, ne forte grauētur corda veſtra in crapula, & ebrietate, & curis huius vitæ: & ſuperueniat in vos repentina dies illa. *Chriſtus apud Luc.c.21.num.34.*

CAP. II.

Abiiciamus opera tenebrarum, & induamur arma lucis: ſicut in die honeſte ambulemus: non in comeſſationibus, & ebrietatibus, nō in cubilibus, & impudicitiis, &c. *Paul. epiſt. ad Roma.c.13.num.12.*

CAP. III.

Scripſi vobis in Epiſtula, ne commiſceamini fornicariis, &c. Si is, qui frater nominatus, eſt fornicator, aut auarus, aut idolis ſeruiens, aut maledicus, aut ebrioſus, aut rapax; cum huiuſmodi nec cibū ſumere. *Paul.1.ad Cor.c.5.nu.9.*

CAP. IV.

Nolite errare, neq; fornicarij, neque idolis ſeruientes, neq; adulteri, neq; molles, neq; maſculorū concubitores, neq; fures, neq; auari, neque ebrioſi, neq; maledici, neq; rapaces regnū Dei poſſidebunt. *Paul. ad Cor.c.6.num.9.*

Cap. V.

Manifeſta ſunt opera carnis, quæ ſunt fornicatio, immundiria, &c. ebrietates, comeſſationes, & his ſimilia, quæ prædico vobis, ſicut prædixi; quoniam qui talia agunt, regnũ Dei non conſequentur. *Paul. ad Galat. cap. 5. num. 19.*

Cap. VI.

Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, &c. *Paul. ad Epheſ. c. 5. num. 18.*

Cap. VII.

1. Cor. 10 *Matt. 5. d.* *1. Cor. 6.* Siue comeditis, ſiue bibitis, omnia in gloriam Domini facite, inquit Apoſtolus. Chriſtus in Euangelio initiũ peccati abſcindi oportere iubet, vt qui viderit mulierem, &c. Omnia licent, ſed non omnia expediunt, inquit Apoſtolus. Omnis homo neceſſario vt viuat, comedat: & qui habent vxores, & filios, & laicam conuerſationem, cum his comedunt, neque eſt improbandum, ſi reddant gratias datori ciborum; neque thymelicis ſaranicis, aut citharis, & meretriciis artibus gaudeãt. Aduerſus quos *Iſai. 5.* prophetica vox eſt. Væ qui cum cithara, & pſalterio vinum bibitis, opera Domini non vident, & opera manuum ſuarum non cognoſcunt. Huiuſmodi homines corrigantur, vel contra eos canonice poſita inferantur. At quibus vita eſt quieta, & ſolitaria, qui iugo Domini coniungitur, ſedeat ſolus, & cũ ſilentio. Clerico autem non ſemper licet cum mulieribus comedere; niſi cum ſanctis, & piis vitis: vt ipſum etiam conuiuium ad ſpiritualem correctionem perducat. Idem eſt ſi cum propinquis ſedeat. Sed in itinere monachus, vel clericus in pandocheo, vel in domo alicuius, vt neceſſitas coget, faciat. *Nicæn. ij. cap. 21.*

Cap. VIII.

de vit. & hon. cler. c. 14. Greg. ix. c. 3. eo. tit. in 4. coll. A crapula, & ebrietate omnes clerici diligenter abſtineãt, vnde vinum ſibi temperent, & ſe vino, nec ad bibendum quiſpiam incitetur; cum ebrietas mentis inducat exilium, & libidinis prouocet incentiuum. Vnde illum abuſum decernimus penitus abolendum, quo in quibuſdam partibus ad potus æquales ſuo modo ſe obligant potatores, & ille iudicio talium plus laudatur, qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit. Si quis autem ſuper his culpabilem ſe exbibuerit, niſi à ſuperiore commonitus ſatisfecerit competenter, à beneficio, vel officio ſuſpendatur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap. 15.*

Cap. IX.

Ebrietatem oppido prohibebat Petrus Apoſtolus, & ebrioſos corpore & animo mortuos eſſe prædicabat, de quibus & in exemplum aiebat: Væ qui conſurgitis mane ad ebrietatem *Eſai. c. 5.* ſectandam, & potandum vſque ad veſperam, vt vino æſtuetis, &c. Væ qui potentes eſtis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miſcendam ebrietatem, &c. *Clem. epiſt. 1. poſt med.*

Cap. X.

Inſtruebat Beatus Petrus verba diuina libenter audire, &c. non eſſe ſuperbum, non violentum, nec multum edacem. *Clem. epiſt. 1. in fin.*

Cap. XI.

Multis ab vrbe tua venientibus, frater cariſſime, didici, paſtorali cura derelicta, ſolis te conuiuiis occupatum: quæ audita non crederem, niſi hæc actionum tuarum experimentis adprobarem, nam quia nequaquam lectioni ſtudeas, nequaquam exhortationi inuigiles, ſed ipſum quoque vſum Eccleſiaſtici ordinis ignores; hoc eſt, teſtimonium, quod eis, ſub quibus es poſitus, ſeruare reuerentiam neſcis, &c. *Greg. lib. 2. epiſt. 14. ad Natal. Epiſcop.* *d. 44. c. 5*

Cap. XII.

Conuiuia, quæ ex intentione impendendæ caritatis fiunt, recte veſtra * fraternitas in ſuis Epiſtulis laudat. Sed tamen ſciendum eſt, quia tunc ex caritate veraciter prodeunt, cum in eis nulla abſentium vita mordetur, nullus ex irriſione reprehenditur, nec in eis ſæcularium negotiorum fabulæ, ſed verba ſacræ lectionis audiuntur: cum non plus, quam neceſſe eſt ſeruitur corpori; ſed ſola eius infirmitas reficitur, vt ad vſum exercendæ virtutis habeatur. Hæc itaque ſi vos in veſtris conuiuiis agitis, abſtinentium, fateor, magiſtri eſtis. *Gregor. lib. 2. epiſt. 37. ad eundem.* *d. 45. c. 6* **ſanctitas*

Cap. XIII.

Neophiti aliquandiu à lautioribus epulis, & ſpectaculis, vel coniugibus abſtineant. *Carthag. iv. c. 86. Burch. lib. 4. c. 12. Iuo par. 1. cap. 207. decr.* *De conſ. d. 5. c. 1.*

Cap. XIV.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes, ac nutrix eſt. Quem ebrium fuiſſe conſtiterit; vt ordo patitur, aut triginta dierum ſpatio cõmunione ſtatuimus ſubmouendum, aut corporali ſubdendum ſupplicio. *Agath. cap. 41. Venet. cap. 13. Burch. lib. 14. cap. 11. Iuo par. 13. cap. 79. decr Capit. lib. 7. cap. 218. & 270.* *Diſt. 35. c. vlt.*

Cap. XV.

Licet à partibus noſtris fuerit conſtitutum, vt quicumque ſacerdos, vel leuita filiorum procreationi operam dare fuiſſet conuictus, à cõmunione Dominica abſtineret; nos tamen &c. decreuimus, vt ſacerdos, vel leuita coniugali concupiſcentiæ inhærens, vel à filiorum procreatione non deſinens, ad altiorem gradum non conſcendat, neque ſacrificia Deo offerre, vel plebi miniſtrare præſumat; à communione tamen non efficiatur alienus. Sed vt hæc valeant * obſeruate, fomitem omnium vitiorum oportet abſcindi, Apoſtolo præcipiente: Nolite inebriari vino, in quo eſt luxuria, &c. neque fornicatores, neque idolis ſeruientes, neque ebrioſi regnum Dei poſſidebunt. Si quis clericus ab ebrietate ſe non abſtinet, ſecundum actus ſui ordinem, competens in eum vindicta exerceatur. *Turon. cap. 2.* **obſeruari.* *Epheſ. 5. 1. Cor. 6.*

Cap. XVI.

Epiſcopum non oportere nimium profuſis incumbere conuiuijs; ſed parco, & moderato cõtentus ſit cibo: ne videatur Domini abuti ſententia, dicentis: Attendite, ne grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. Et quamdiu conuiuatur potius ſacra lectio ante menſam eius recitetur, quam otioſa à ſuſurronibus reſonent verba. *Turon. ſub Carolo cap. 5.*

Luc. 21.

Cap. XVII.

Renuntiatur in baptiſmo diabolo, & omnibus operibus eius, & omnibus pompis eius, Opera eius intelliguntur, & ſunt homicidia, fornicationes, adulteria, ebrietates, & multa alia his ſimilia. *Turon. ſub Carolo cap. 18.*

Cap. XVIII.

Ebrietatem, & crapulam fideles ſectari non debere Dominus in Euangelio auctor eſt, qui ſuis auditoribus ita præcipiens: Attendite, inquit, ne grauentur corda veſtra in crapula, & ebrietate. Quæ vitia modo apud homines nullius momenti eſſe putantur: ſed quanta mala de illis generari ſoleant, facile non poſſunt comprehendi, generantur enim de illis quique noxiores corporum morbi, vt phyſici teſtantur. Ad ſtatum quoque mentis euertendum, quantum noceat ebrietas, facile deprehendi poterit; quippe cum pene omnium malorum, quæ ab hominibus ſæpe perpetrantur, cauſſa ſit, & origo ebrietas. *Turonen. ſub Carolo cap. 48.*

Luc. 21.

Cap. XIX.

Magnum malum ebrietas, vnde omnia vitia pullulant, modis omnibus cauere præcipimus, Et qui hoc cauere noluerit, excommunicandum eum eſſe decreuimus, vſque ad emendationem congruam. *Magun. ſub Carolo cap. 46. Burch. lib. 14. cap. 2. Ivo par. 13. cap. 70. decr. Capitul. li. 5. cap. 96. & li. 7. cap. 35. in addit.*

Cap. XX.

1. Thim. 3.

Sobrium, prudentem, ornatum, hoſpitalem, doctorem, pudicum, &c. Sacerdotes, qui miniſtrant in templo Dei prohibentur vinum, & ſiceram bibere; ne crapula, & ebrietate aggrauentur corda eorum, & vt ſenſus officium exhibens Deo vigeat ſemper, & tenuis ſit. Quod autem infert, prudentem; excludit, eos qui ſub nomine ſimplicitatis excuſant ſtultitiam ſacerdotum; niſi enim cerebrum ſanum fuerit, omnia membra in vitio erunt. Ornatum; Qui vitia non habet, irreprehenſibilis appellatur, qui virtutibus pollet, ornatus eſt. Poſſumus & aliud intelligere ex hoc verbo, iuxta illud Tullij: Caput eſt artis, docere, quod facias. Sunt enim quidam ignorantes menſuram ſuam, & tantæ ſtoliditatis, ac vecordiæ; vt & in motu, & in inceſſu, & in habitu, & in ſermone communi riſum ſpectantibus* tribuant. Et quaſi intelligentes quid ſit ornatus, comunt ſe veſtibus, & munditiis corporis, & lautioris menſæ epulas parant: cum omnis iſtiuſmodi ornatus, & cultus ſordibus fœdior ſit, &c. Non vinolentum, non percuſſorem: virtutibus vitia oppoſuit. Didicimus, quales eſſe debeamus; diſcamus, quales non eſſe debeant ſacerdotes: Vinolentia ſcurrarum eſt*, & comeſſatorum, venterque mero æſtuans cito deſpumat in libidines. In vino luxuria, in luxuria voluptas, in voluptate impudicitia eſt. Qui luxuriatur, viuens mortuus eſt, ergo qui inebriatur, & mortuus eſt, & ſepultus. *Noë, &c. Gen. 9. Lothar. &c. Gen. 19. Hieronym. ad Ocean. apud Aquiſ. cap. 11.*

S. de Oratore.

*præbeant.

1. Tim. 5.

Cap. XXI.

Sunt & alia deteſtanda vitia, quæ ita habentur, quaſi naturaliter in vſu, vt ea perpetrantes, quanti ſint diſcriminis, non aduertant: ſicut, ſunt ea, quæ Apoſtolus aperte enumerat: id eſt, ebrietates, comeſſationes, contentiones, iræ, rixæ, diſſenſiones, detractiones, inuidiæ, inimicitiæ, quæ homines, iuxta eumdem Apoſtolum, à regno Dei excludunt. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib. 3. cap. 2.*

Gala. 5.

Cap. XXII.

Multa ſunt negotia ſæcularia; de his tamen pauca perſtrinximus, &c. In comeſſationibus, & vinolentiis nimiis incumbere, ſuperfluitatem in quibuſlibet rebus nolle fugere, &c. *Magunt. ſub Rabano. cap. 13.*

Cap. XXIII.

De collectis, vel confratriis, quas conſortia vocant, ſicut verbis monuimus, & nunc ſcriptis expreſſe præcipimus, vt tantum fiat, quantum tectum ad auctoritatem, & vtilitatem, atque ad ſalutem animæ pertinet, &c. Paſtos autem, & comeſſationes, quas diuina auctoritas vetat, vbi & grauedines, & indebitæ exactiones, & turpes, ac inanes lætitiæ, & rixæ, ſæpe etiam, ſicut experti ſumus, vſque ad homicidia, & odia; & diſſenſiones accidere ſolent, adeo penitus interdicimus, vt qui contra hoc decretum agere præſumpſerint, ſi preſbyter fuerit, vel quilibet clericus gradu priuetur; ſi laicus eſt, aut fœmina ab eccleſia vſque ad ſatisfactionem ſeparetur. *Nannet. ca. 15.*

Cap. XXIV.

Extirpanda ſunt illa, quæ quaſi naturaliter in vſu habentur; ſicut ſunt ebrietas, comeſſationes, contentiones, &c. & his ſimilia, quæ iuxta Apoſtolum homines à regno Dei excludunt: Quoniam, inquit, qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur. *Troſleia. c. 15.*

Gala. 5.

Cap. XXV.

Abſtinentia in his diebus omnium deliciarum eſſe debet, & ſobrie, & caſte viuendum. Qui vero ouis, caſeo, piſcibus, & vino abſtinere poteſt, magnæ virtutis eſt, &c. Vini enim ebrietas, & luxuria prohibitæ ſunt, non lac, & oua. Non enim ait Apoſtolus: Nolite comedere lac, & oua; ſed nolite inebriari vino, in quo eſt omnis luxuria. *Theodul. ad presbyt. Aurel. c. 40.*

Epheſ. 5.

Cap. XXVI.

Zoſimus præcepit, vt † nullis clericis po-

† nullus clericus.

culum in publico propinaretur, niſi tantum in cellis fidelium, maxime clericorum. *Ex Pontif.*

De luxuria. Tit. IV.

Pars prima. De monachis, & virginibus, qui caſtitatis votum violarunt.

Vide lib. vij. tit. xxxix. lib. ix. tit. xvij. xxiij. & xxiv. quibus adde.

CAPVT I.

27.q.1.c. 22. SI vir, & vxor diuertere pro ſola religioſa inter ſe conſenſerint vita, nullatenus ſine conſcientia Epiſcopi fiat, vt ab eo ſingulariter prouiſo conſtituantur loco. Nam vxore nolēte, aut altero eorum, etiam pro tali re matrimonium non ſoluatur. [Vtraq; enim pars cōſentiens & magis alter ex illis diuini amoris, quam humani ardens, vt in caſtitate maneret diuortium miſerit, & poſt modum pollicitationem propriam non obſeruauerit, ad diſtrictam mētiens pœnitentiam redigatur. *Synod. Rom. ſub Eugen. ij. & Leone iv. cap. 36. Ino lib. 6. tit. 5. cap. 2. panor. & par. 8. cap. 127. decr. Cæſar. lib. 10. cap. 98.* *Addit. Leon.*

Cap. II.

27.q.1.c. 2.p.1.& c.9. Hæ vero, quæ necdum ſacro velamine tectæ, tamen in propoſito virginali, ſemper ſe ſimulauerunt permanere; licet velatæ non fuerint; ſi forte nupſerint, his agenda aliquanto tempore pœnitentia eſt; quia ſponſio earum à Domino tenebatur. Si enim inter homines ſolet bonæ fidei contractus nulla ratione diſſolui, quanto magis iſta pollicitatio, quā cum Deo pepigerunt, ſolui ſine vindicta non poterit. *Innoc. epiſt. 2. cap. 13. Turon. ij. cap. 21. Raban. cap. 5. de pœnit. Burch. lib. 8. cap. 12. & 45. Iuo par. 7. cap. 18. & 63. decr.*

Cap. III.

27.q.1.c. 29. Et quia aliquos monachorum vſque ad tantum nefas proſiluiſſe cognouimus, vt vxores publice ſortiantur; ſub omni vigilantia eos requiras, & inuentos digna coërcitione in monaſteriis, quorum monachi fuerint, retranſmittas. *Greg. lib. 1. epiſt. 40. Anthemio ſubdiacono. Iuo par. 7. c. 122. decr.*

Cap. IV.

27.q.1. c.28. Si quæ monacharum vel per anteriorem licentiam, vel per impunitatis prauam conſuetudinem ad lapſum deducta eſt, aut in futuram fuerit perducenda voraginem: hanc poſt competentis ſeueritatem vindictæ, in aliud diſtrictius virginum monaſterium in pœnitentiam redigi volumus: vt illic orationibus, atque ieiuniis & ſibi pœnitendo proficiat, & metuendum cæteris arctioris diſciplinæ præſtet exemplum. Is autem, qui cum huiuſmodi fœminis in aliqua fuerit iniquitate repertus, communione priuetur, ſi laicus eſt: ſi vero clericus, à ſuo quoque remotus officio, pro ſuis continuo lugendis exceſſibus in monaſterium detrudatur. *Greg. lib. 3. epiſt. 9. Ianuario Epiſcop. Calaritano. Ino par. 7. c. 123. decr. Cæſar. lib. 10. cap. 118.*

Cap. V.

Eos, qui in prædictas mulieres, quæ egreſſæ ſunt de monaſteriis, exceſſerunt, & nunc dicuntur communione ſuſpenſi, ſi fraternitas tua de tali facinore digne pœnituiſſe præuiderit, ad * ſacramentum communionis te volumus reuocare. *Greg. lib. 3. epiſt. 24. Ianuario Epiſcopo Calaritano.* 27.q.1.c. 29. *ſacram communionem.

Cap. VI.

Virgines, quæ virginitatem ſuam non cuſtodierint, ſi eoſdem, qui eas violauerunt, duxerint maritos; eo quod ſolas nuptias violauerint, poſt annum ſine pœnitentia reconciliari debebunt, vel ſi alios cognouerint viros, eo quod mœchatæ ſint, placuit, per quinquennij tempora, acta legitima pœnitentia, admitti eas ad communionem. *Elib. c. 14.*

Cap. VII.

Statuimus, vt poſt hanc ſynodum quiſquis ſeruorum Dei, vel ancillarum Chriſti in crimen fornicationis lapſus fuerit, vt in carcere pœnitentiam faciat in pane, & aqua. Et ſi ordinatus preſbyter ſit, duos annos in carcere pœnitentiam faciat, & in carcere permaneat. Si autem clericus, vel monachus in hoc peccatum ceciderit, poſt tertiam verberationem in carcerem miſſus vertentem annum ibi pœnitentiam agat. Similiter & velatæ, vel ſanctimoniales eadem pœnitentia contineantur, & radantur omnes capilli capitis earum. *Synod. Franc. ante fin.*

Pars ſecunda. De Epiſcopis, preſbyteris, diaconibus, &c: lapſis à caſtitate.

Vide lib. iv. tit. xxxvi. xxxvii. xlj. xlij. lib. vi. tit. xxxiii. xxxiv. xxviii. xxix. lib. vii. tit. xvi. xvii. quibus adde.

CAPVT I.

SI quis eorum ordinum, qui ſacris altaribus adminiſtrant, preſbyter ſcilicet, diaconus, & ſubdiaconus vxorem, vel concubinam habet, niſi illis omnino dimiſſis dignam pœnitentiam agant, ſacris altaribus penitus adminiſtrare deſiſtant, nec aliquo eccleſiæ beneficio vlterius potiantur, ſiue potitis fruantur. *Gregor. vij. lib. 2. regiſt. epiſt. 63.*

Cap. II.

Prædeceſſores noſtros Nicolaus, & Gregorius à miſſis ſacerdotum, quos tales (*adulteros, homicidas, ebrioſos*) reuera eſſe conſtiterit, *Diſt. 32. c. præter p. ad hoc.*

fideles abſtinere decreuerunt, vt & peccandi licentiam cæteris auferrent, & huiuſmodi ad dignæ pœnitentiæ lamenta reuocarent. *Vrban. ij. in epiſt. ad L. Præpoſitum.*

CAP. III.

Diſt. 50. c. 51. & 15. q. 8. c. 2. Hi, qui altario Dei deſeruiunt, ſi ſubito in fienda carnis fragilitate corruerint, & Domino reſpiciente digne pœnituerint, ita vt mortificato corpore, cordis contriti ſacrificium Deo offerant; maneant in poteſtate Pontificis, vel veraciter afflictos non diu ſuſpendere, vel deſidioſos prolixiori tempore ab Eccleſiæ corpore ſegregare: ita tamen vt ſic officiorum ſuorum loca recipiant, ne poſſint ad altiora officia promoueri. Quod ſi iterato, velut canes ad vomitum reuerſi fuerint, &c. non ſolú dignitate officij careant, ſed etiam ſanctam communionem niſi in exitu non percipiant. *Ilerd. c. 5. Rabar. c. t. de pœnit. Burch. lib. 19. c. 74. Iuo par. 15. c. 87. decr.*

CAP. IV.

Si quis clericorum ſuſpicionem aduerſam, aut oblocutionem populi de muliere quacumque fortaſſis incurrerit, eam ſtatim, ſi intra domum habet, abiiciat. Si certe extranea, & ſui iuris eſt, ita omnibus conditionibus ſtudeat obuiare, vt infamia, quæ excitata eſt, abrogetur. Qui hæc vitare noluerit, pro inobedientia triennij excommunicatione mulctetur, &c. *Aurel. iij. c. 4.*

CAP. V.

Diſt. 81. c. 10. Si quis clericus adulteraſſe aut confeſſus fuerit, vel conuictus; depoſitus ab officio communione conceſſa in monaſterio toto vitę ſuę tempore trudatur. *Aurel. iij. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 11. panor. & par. 8. c. 285. decreti.*

CAP. VI.

Non ſolum caſtitatem retinendam Pontifices ſuo corpore cenſeant, ſed & preſbyteris, & diaconibus miniſtrantibus Dei altaribus modis omnibus obſeruandam conſtituant; vt ex his, qui caſtitatis voluerit patientiam violare tali ſorte coërceatur, vt vltimus à quo eſt gradu deiectus, Deo amplius non miniſtret, ſed ſacerdotis ſui electione ſit tali clauſtro conſeptus, vt cæteros ſuo exemplo corrigat, & ille ex pœnitentia reuiuiſcat. *Tolet. ſub Reccaredo Rege xvi. Epiſcop. c. 1.*

CAP. VII.

Diſt. 81. Quidã c. 30. Clerici religentur ad pœnitentiam, qui conſortia extranearum mulierum, & ancillarum appetunt. *Toletan. iv. c. 42. Anſel. lib. 7. c. 140.*

CAP. VIII.

Si preſbyter, diaconus, ſubdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiſerit, & Archipreſbyter hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Antiſiod. c. 20.*

CAP. IX.

Potamius (*Epiſcopus*) clamauit ſe & vere eadem mala de ſe confiteri (*loquitur de fornicatio*) & ad hæc confitenda nulla ſe violentia prægrauari; vnde etiam ferme per nouem menſes ſponte deſeruiſſe regimen Eccleſiæ ſuæ, & ergaſtulo quodam pro admiſſo flagitio acturus pœnitentiam ſe concluſiſſe prædixit. Tunc per fidelem confeſſionem eius eſt agnitum, quod tactu fœmineo ſorduiſſet. Licet hunc patcriia antiquitas ſacris regulis deiicere ab honore decernat, nos tamen non abſtulimus nomen honoris, quod ipſe ſibi ſui criminis confeſſione iam abſtulerat, ſed valida auctoritate decernimus, perpetua pœnitentia hunc inſeruire officiis, & ærumnis, &c. *Toletan. x. in fine contra Potamium Epiſcopum.*

CAP. X.

Omnem fornicandi occaſionem cupientes auferre ſancimus, vt nullus ſacerdotum, ſiue quiſque de clero abſque honeſto, & competenti teſtimonio, excepta ſola matre, cum quibuſlibet fœminis ſecrete ſe præſumat adiungere, & non ſolum cum extraneis mulieribus ſed nec cum ipſis etiam ſororibus, vel propinquis; nec licentia ſororum, vel propinquarum mulierum quiſquam ſolus familiarior habeatur ad perpetrandum ſcelus. Huius præceptionis tranſgreſſor ſex menſibus ſe nouerit pœnitentiæ legibus ſubiacere. *Bracaren. iij. c. 4.*

CAP. XI.

Si preſbyter fornicationem fecerit, quamquam ſecundum Apoſtolorum canones deponi debeat, iuxta tamen auctoritatem B. Silueſtri Papæ, ſi in vitio non perdurauerit, ſed ſua ſponte confeſſus adiecit, vt reſurgeret, decem annis in hunc modum pœniteat. Tribus ſiquidem menſibus priuato loco à cæteris remotus ſolo pane, & aqua à veſpera in veſperam vtatur: diebus autem dominicis, & præcipuis feſtis modico vino, & piſciculis, atque leguminibus recreetur, ſine carne, ſine ſagimine, ouis, & caſeo, ſacco indutus humo adhæreat; die, ac nocte iugiter omnipotentis Dei miſericordiam imploret. Finitis tribus continuis menſibus exeat, tamen in publicum non procedat; ne grex fidelis in eo ſcandalum patiatur: nec enim debet ſacerdos publice pœnitere, ſicut laicus. Poſtea aliquantiſper reſumptis viribus vnum annum, & dimidium in pane, & aqua expleat, exceptis dominicis diebus, & præcipuis feſtis, in quibus vino, ſagimine, ouis, & caſeo iuxta canonicam menſuram vti poterit. Finito primo anno, & dimidio, corporis, & ſanguinis Domini, ne indureſcat, particeps fiat, & ad pacem veniat; cum fratribus pſalmos in choro vltimus canat, ad cornu altaris non accedat. Iuxta B. Clementis vocem, minora gerat officia. Deinde verò vſque ad expletionem ſeptimi anni, omni quidem tempore, exceptis paſchalibus diebus, tres legitimas ferias in vnaquaque hebdomada in pane, & aqua ieiunet. Expleto ſeptimi anni circulo, ſi ſui confratres, apud *Diſt. 82. c. vlt.*

quos pœnituit, eius condignam pœnitentiam collaudauerint, Epiſcopus in priſtinum honorem, iuxta B. Calliſti Papæ auctoritatem, eum reuocare poterit. Sane ſciendum, quia ſecundam feriam vnum pſalterum canendo, aut vnum denarium pauperi dando, ſi operarius eſt, redimere poterit. Finitis ſeptem annis, deinde vſque ad finem decimi anni, ſextam feriam nulla interueniente redemptione obſeruet in pane, & aqua. Eadem quoque pœnitentia erit ſacerdoti de omnibus aliis peccatis, & criminibus, quæ eum in depoſitionem adducunt. Neque hoc cuilibet videatur onerosum ſi ſacerdos poſt lapſum digne, vt ſupra dictum eſt, pœnitens ad priſtinos redeat honores. *Synodo Hibern. ſub Leone iij. vid. Apoſt. c. 25. Silueſt. in ſyno. Rom. act. 2. Calliſt. epiſt. 2. Caſar. lib. 15. cap. 41. Pœnit. Rom. tit. 8. c. 6. vide Burchard. lib. 17. c. 49. Anſel. lib. 8. c. vlt. Beda c. 8. de remed. peccatorum.*

Cap. XII.

Clerici, qui obſcœnis voluptatibus inhiantes, concubinas vſque ad hæc tempora publice tenuerunt, ne delictum præteritum tranſeat impunitum, eos ſub pœnitentiam duximus redigendos: vt ſi canonici fuerint, quadraginta diebus in clauſtris ſuis in quadrageſimali cibo ieiunent, &c. *Conc. habitum in Germania ſub Conrado Cardin. c. 2.*

Cap. XIII.

De clericis ruralibus concubinariis expreſſus rigor ſuperius obſeruetur. *Concilium habitum in Germania ſub Conrado Cardin. c. 3.*

Pars tertia. De inceſtu inter conſanguineos.

Vide lib. xxviij. tit. xiij. quibus adde.

CAPVT I.

Scripſimus de gradibus cognationum, vel quomodo debeat quilibet amodo, & deinceps legitimo coniugio copulari, &c. Gregorius iunior aliquas illicitas coniunctiones anathematis vinculo damnauit, &c. *Zachar. in ſyn. Rom. c. 15. Greg. ad interrog. Aug. c. 6. Iuo par. 9. c. 20. decr.*

Cap. II.

De eo, qui ad proximam ſanguinis ſui ingreditur, quid iudicandum ſit, lectis legibus reperietis, &c. Verum huius tanti peccati lepram melius ad ſacerdotis conſiderationem, & iudicium profecto dignimus. *Nicol. ad conſulta Bulgar. c. 28. & 29.*

Cap. III.

Si ſponſus ſponſæ ſororem vitiet, ac ſponſam poſtea ducat, ſororque ſe occidat, rei huius facti decennio pœniteant. *Ancyr. cap. 25. C. 24. L.*

Cap. IV.

Si quis relictam fratris, ſororem vxoris, priuignam, conſobrinamve, relictam, id eſt, patrui, vel auunculi, carnalis contagij macula crediderit violandam, & auſu ſacrilego auctoritatem diuinæ legis, ac iura naturæ præruperit: & cui caritatis, ac pij affectus ſolatia exhibere debuerat, ſuorum hoſtis, ac pudicitiæ expugnator vim inferre temptauerit, Apoſtolicæ conſtitutionis ſententia feriatur; & quamdiu in tanto verſatur ſcelere, à chriſtiano cœtu, atque conuiuio, & Eccleſiæ communione priuabitur. *Aruer. cap. 11. Turonen. 9. cap. 22.*

Cap. V.

De inceſtis coniunctionibus in ſynodo Aurelianenſi, quam inuictiſſimus Rex Clodouæus fieri ſupplicauit, ſic decretum eſt: Ne ſuperſtites fratres, &c. (*Aurel. c. 20.*) In Epaunenſibus canonibus à Papa Auito, vel reliquis Epiſcopis conſtitutum eſt: Inceſtis coniunctionibus, &c. (*Epan. cap. 30.*) In canonibus etiam Aruernenſibus à beatiſſimis patribus ſic habetur inſertum. Si quis relictam fratris, &c. (*Aruer. cap. 11.*) Et Apoſtolus: Omnino auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes, ita, vt vxorem patris ſui aliquis habeat, &c. Ego quidem abſens corpore, præſens autem ſpiritu iam iudicaui tradere huiuſmodi hominem ſatanæ in interitum carnis, vt ſpiritus ſaluus ſit in die Domini noſtri Ieſu Chriſti, &c. *Turon. 15. c. 22.* *1. Cor. 5.*

Cap. VI.

Si homo inceſtus fecerit, de iſtis cauſſis, de Deo ſacrata, aut cum matre ſua, aut cum matrina ſua ſpirituali de fonte, & confirmatione Epiſcopi, aut cum matre, & filia, aut duabus ſororibus, aut cum fratris filia, aut ſororis filia, aut nepti, aut conſobrina, aut cum amita, vel matertera, de iſtis capitulis pecuniam ſuam perdet, ſi habet: & ſi emendare ſe noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet: Et ſi fecerit, ſexaginta ſolidos domino Regi componat, vſque dum ſe ipſe homo correxerit. Et ſi pecuniam non habet, ſi liber eſt, mittatur in carcerem vſque ad ſatisfactionem: ſi ſeruus, aut libertus eſt, vapuletur plagis multis, & ſi Dominus ſuus permiſerit eum amplius in tale ſcelus cadere, ipſos ſexaginta ſolidos domino Regi componat. De Eccleſiaſticis vero, ſi bona perſona fuerit, perdat honorem ſuum; minores vero vapulentur, aut in carcerem recludantur. *Synodo ſub Pipino c. 1. & 2.*

Cap. VII.

Quicumque clericus, aut laicus, vel fœmina inceſtum commiſerit, & ab Epiſcopo ſuo correptus ſi ſe emendare noluerit, & ab Epiſcopo ſuo excommunicatus fuerit; ſi quis eum ipſo communicauerit ſcienter, ſciat ſe eſſe excommunicatum. *Vernen. c. 9.*

Cap. VIII.

Inceſtuoſi, parricidæ, &c. multi apud nos *23. q. 5. c. 22.*

reperiuntur, &c. quorum aliquos iam excommunicauimus. *Turon. ſub Carolo c. 41. Burchard. lib. 7. c. 29. Ivo par. 9. c. 65.*

CAP. IX.

Dictum eſt nobis quod in quibuſdam locis Epiſcopi, & comites ab inceſtuoſis, & ab his, * vadea. qui decimas non dant * vadios accipiant, &c. Conſtituimus, vt inceſtuoſi iuxta canonicam ſententiam pœnitentia mulctentur, &c. *Cabilo ſub Carolo c. 18.*

CAP. X.

32. q. 7. c. 20. Si quis vxorem viduam duxerit, & poſtea cum filiaſtra ſua fornicatus fuerit, ſeu duabus ſororibus nupſerit, aut ſi qua duabus fratribus, ſeu cum patre & filio, tales copulationes anathematizari, & diſiungi præcipimus, nec vmquam amplius coniugio copulari, ſed magna diſtrictione feriri. *Magunt. c. 56. Magunt. ſub Rabano c. 29.*

CAP. XI.

Vt Epiſcopi inceſtuoſos penitus inueſtigare ſtudeant, omnino decreuimus: qui ſi pœnitere noluerint, de Eccleſia expellantur, donec ad pœnitentiam reuertantur. Quod ſi ſacerdotum noluerint admonitionibus aurem accommodare, oportet eos per ſæcularem potentiam coërceri. *Magunt. ſub Rabano cap. 28. Magunt. ſub Carolo cap. 53 Vormat. cap. 79.*

CAP. XII.

Obtentum eſt à deuotiſſimo Principe, vt inceſti, & quilibet alij perditi examen Epiſcoporum refugientes, per iudices publicos ad eorum præſentiam reducantur, ne alterius illecebram peccandi nutriat impunitas vitiorum. *Syn. Sueßion. apud D. Medardum. cap. 8.*

CAP. XIII.

Inueniuntur quidam, qui inceſta matrimonia contraxerunt, & vel proximis ſuis, vel Deo ſacratis mulieribus copulati ſunt: quidam etiam publicæ poſſunt pœnitentiæ ſubiugari: petimus, vt comitum veſtrorum auxilio fulciantur. *Ticin. cap. 12.*

CAP. XIV.

35. q. 2. c. 16. Si quis cum duabus ſororibus fuerit fornicatus, aut cum his perſonis, de quibus ſacra ſcriptura prohibet, ſi dignam egerit pœnitentiam, & caſtitatis non voluerit continentiam ſuſtinere, liceat ei legitimam in coniugio vxorem accipere: ſimiliter & mulier, quæ tali fuerit ſcelere lapſa, vt fornicationis non perducatur ad chaos, perficiat. Sed hoc de laicis viris, ac mulieribus ſolummodo ſtatuimus. *Vormatien. cap. 33.*

CAP. XV.

34. q. 2. & 2. c. 9. & 35. q. 2. & 3. c. 5. Si quis cum matre, & filia in adulterio manſit, neſciente matre, quod cum filia manſiſſet, ſimiliter & filia neſcia: & poſtea ille vir ſi acceperit mulierem, dimittat eam, & vſque in diē mortis ſuæ non habeat vxorem, & illa mulier, quam reliquerit, accipiat virum: & illa mater, & filia, cum quibus in adulterio manſit, ambabus neſcientibus, quod cum matre, & filia manſiſſet, habeant viros. Nam in notitiam illarum ſi venerit hoc ſcelus, dimittant maritos, & agant pœnitentiam, & illarum mariti, & illi poſteriores accipiant mulieres. Similiter, & de duabus ſororibus, qui cum vna in adultero manſit, & aliam in publico accepit; non habeat mulierem vſque ad mortem: & illæ duæ ſorores neſcientes accipiant viros: & ſi in notitiam eis venerit, forma ſuperior ſeruetur. Si quis cum nouerca ſua dormierit, nec ille, nec illa poſſunt ad coniugium peruenire. Si quis cum filiaſtra ſua dormierit, ſimilis ſententia poteſt ſtare. Qui cum duabus ſororibus dormierit, & vna ex illis antea ei vxor fuerat, nullam vxorem poſtea habeat, nec illa ſoror habeat virum. *Vorm c. 62. al. 63. Burch. lib. 17. c. 12. Ivo par. 9. c. 62. decr.*

CAP. XVI.

De inceſtis coniunctionibus, &c. ſi conuenti fuerint, & ad pœnitentiæ remedia conuolauerint, ſeque ſacramento conſtrinxerint, vlterius tam nefanda, & prorſus abominanda pollutione non eſſe polluendos, iterumque ad recidiua malitiæ, & vitæ priſtinæ ſordes relapſi fuerint, ab Epiſcopo ciuitatis comprehenſi, ſicut in concilio Toletano cap. 7. reperitur, in cuius territorio ſunt, rurſum legibus pœnitentiæ in monaſteriis ſubdantur inuiti. *Colonienſe ſub Carolo iij. cap. 6. Epaun. cap. 30. Turon. ij. c. 22. Arelat. ſub Carolo cap. 1c. Raba. cap. 2. pœniten. Burch. lib. 7. cap. 4. Ivo par. 9. cap. 40. decr. Anſel. lib. 11. cap. 82. Capitul. lib. 7. cap. 200. in addit.* 35. q. 2. & 3. c. 8.

CAP. XVII.

Si quis de vno in alium omnino tranſmigrat Epiſcopatum, etſi, quod abſit, contingat eum filiam ſororis ſuæ, amitæ, aut materteræ, auunculi, vel patrui polluere, aut aliquod crimen admittere: Epiſcopus, in cuius tunc diœceſi commoratur, & tali ſcelere criminatur, habeat ius, & poteſtatem, ſecundum canonicam auctoritatem, & noſtram ſynodalem inſtitutionem, flagitioſum coërcere, & ad pœnitendum emollire. *Tribur. cap. 42.*

CAP. XVIII.

Si quis cum qualibet fornicatus fuerit, & vid. 34. eo neſciente filius eius, vel frater eiuſdem q. 1. & 2. rei inſcius cum eadem ſe polluerit, & poſtquā c. vlt. ſe pollutum eſſe cognouit, confeſſus fuerit, & hoc ſe neſcire cum iuramento confirmauerit, quia hoc pœnituit, & confeſſus fuit, poſt peractam congruam pœnitentiam, legitimo vtatur matrimonio, ne iterum mordente crudeliſſima libidinis beſtia ſaucietur, & voraginem fornicationis incidere videatur; &c. mulier vero vlterius pœniteat, atque continens, & innupta permaneat. *Tribur. cap. 43.*

CAP. XIX.

Secundum ſanctos canones definimus, & iudicamus de eo, qui cum duabus ſororibus fuerit pollutus, vt vſque in exitum vitæ pœnitens, & continens permaneat, ſoror autem, quæ poſterior libidinis perforata aculeis, ſcienter ſe cum eodem commaculauerit, vſq;

in finem vitæ pœnitens, & continens perducet. Si autem improuiſe contingit, condigna ſtringatur caſtigatione: & ſi velit, legitima vtatur viri coniunctione. *Tribur.c.45.*

Cap. XX.

Si quis non æquo gradu, ſed inceſtuoſo ordine cum his perſonis, quibus à regulis diuinis prohibitum eſt, ſe coniunxetit, vſquequo pœnirentiam ſequeſtratione teſtentur, vtriqi communione priuentur, & neque in palatio habere militiam, neque in foro agendatum cauſſarum licentiam habebunt, &c. Res autẽ eotum ad primos parentes vſq; ad ſequeſtrationem perueniant, ſub ea conditione, vt antequam ſegregentur per nullum ingenium, neque per parenres, neque pet emptionem, neque per auctoritatem regiam ad proprias perueniant facultates, niſi præfatum ſcelus ſequeſtrationis ſeparatione pet * pœnitentiam fateantur. *Troſleia.c.8. ex Capitular. lib.6. c.p.407.*

* al. & pœnitentiæ.

Cap. XXI.

Inceſti non ſint legitimi heredes, ſed infamia ſint notati vtræque perſonæ *Troſleia. c.8. Capitul. lib. 6.c.307. ex lib. legum. Theodoſij tertio cap. 12.*

Cap. XXII.

Cum ſorore coitus homicidæ tempore punietur. *Baſil. ad Amphiloch. c.66.*

Cap XXIII.

Qui cum propria ex matre ſorore pollutus eſt, in domum orationis ne permittatur accedere, donec ab iniqua, & nefaria actione deſiſtat Poſtquam autem in horrendi peccari ſenſum, & animaduerſionem venetit, triennio defleat ſtans propter fores domus oratoriæ, & rogans populum ingtedиẽtem ad orationem, vt vnuſquiſque pro ipſo miſericorditer ad dominum intenſas fundat preces. Poſtea autem alio triennio ad ſolam auditionem admittatur, & ſcripturam, ac doctrinam audiens eiciatur: & nec oratione dignus habeatur. Deinde ſiquidem illam cum lacrymis exquiſiuit, & Domino cum cordis contritione, & valida humiliatione ſupplex procidit, detur ei ſubſtratio in aliis tribus annis. Et ſic poſtquam pœnitentiæ fructus dignos oſtenderit, decimo anno in fidelium orationes ſuſcipiatur ſine oblatione, & cum dnobus annis vna cum fidelibus ad orationem ſubſtiterit, ſic deinceps dignus habeatur boni commnnione. Idem eſt decretum in eos quoqne, qui ſuas nurus accipiunt. *Baſil. ad Amphiloch. c.74.75. vid. c.76. & 77. tit. de adulteriis.*

Cap. XXIV.

Ij, qui in ſuas nouercas inſaniunt, ſunt eidem canoni obnoxij, cui & ij, qui in ſuas ſorores inſaniunt. *Baſil, ad Amphiloc. c.78*

Vide Zachar. in ſynodo Romana c.5. de monachis lapſis.

Pars quarta. De inceſtu inter cognatos ſpirituales.

Vide lib. xxij. tit. xxiij. & lib. xxiij. tit. xij. quibus adde.

CAPVT I.

SI homo inceſtum commiſerit cum Deo ſacrata, &c. aut cum matrina ſua ſpitituali de fonre, & confirmatione Epiſcopi, &c. pecuniam ſuam perdat, ſi habet, & ſi emendare ſe noluerit, nullus eum recipiat, nec cibum ei donet. *Synod. ſub Pipino c.1.*

Cap. II.

Si quis cum commatte ſpitituali fuerit fornicatus vſque ad dignam pœnitentiam anathematis percutiatur ictibus, ſimiliter & illum petcutere promulgamus, qui cum ea, quam de ſacro fonte baptiſmatis ſuſceperit, aut cum ea, quam ante Epiſcopum tenuerit, cum ſacro chriſmate fuerit vncta, fornicationis perpetrauerit ſcelus: legitimam autem, ſi habuerit, non dimittat vxorem. *Vorm. c.34. Ino par. 1. cap. 138. & par. 9. c.36:* 35. q. 2. c. 17.

Pars quinta. De adulterio.

Vid. lib. xxix. tit. xxi. xxii. xxviii. & xxxiv. quibus adde.

CAPVT I.

NOlite errare, neque fornicatij, neqne idolis ſeruientes, neque adulreri, neque molles, &c. regnum Dei poſſidebunt. *Paul. ep. 1. ad Corinth. c.6. num 9.*

Cap. II.

Chtiſtus Deus noſtet in ſuis Euangeliis iuſſit peccatorum principia reſecare. Non enim adultetium ſolum apud ipſum punitur, ſed etiam cogitationis motus ad aggrediendum adnlterium condemnatur, ipſo dicente: Qui adſpexerit mulierem ad concupiſcendam ipſam, eam iam in corde ſuo adulrerauit. *Nican. ij. cap. 22.* Matt. c. 5.

Cap. III.

Clerici, qui ſecundum religionis ſuæ morem, non abdicarunt copulam coniugalem, ſi lapſi fuetint, grauius punianrur, cum legitimo matrimonio poſſint vti. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. c.14.* De vita & honeſt. cler. c.13. Greg. ix. c.2. eo. ti. in 4. coll.

Cap. IV.

Homicidæ, malefici, &c. adulteri, & qui taptum fecerint, vel falſnm teſtimonium dixerint, nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium erunt admittendi. *Felix ij. in ſynodo Rom. epiſt. 1. c.15.*

Cap. V.

Nulli liceat, excepta canſſa fornicationis, adhibiram vxorem relinquete, & deinde aliã copnlare, alioquin tranſgreſſorem priori conuenit ſociari coniugio. Sin autem vir, & vxor diuertere pro ſola religioſa inter ſe conſenſerint vita, nullatenus ſine conſcientia Epiſcopi fiat: vt ab eo ſingulariter prouiſo cõſtituantur 27. q. 2. c. ſi vir, & vxor. 12.

loco

loco. Nam vxore nolente, aut altero eorum, etiam pro tali re matrimonium non ſoluatur. *Eugen.ij.in ſyno. Rom. & Leo iv.c.36. Iuo lib.6.tit. 5.c.2.panor.& par.8.c.127.decr.Cæſar.lib.10.c.38.*

Cap. VI.

**concubinam.* Nulli liceat vno tempore duas habere vxores, vxoremve, &* conſobrinam: quia cum domui non ſit lucrum, animæ fit detrimentum. Nam ſicut Chriſtus caſtam obſeruat Eccleſiam, ita vir caſtum debet cuſtodire coniugiũ. Contra hæc ſalubria dicta faciens, cum vxore concubinam habens, ſi perſeuerauerit, & cum ſatisfactione non emendauerit, perſeuerans ab Eccleſia penitus amputetur, reſipiſcens vero communionis, vel reconciliationis tempus Epiſcopus abbreuiare debebit. *Eugen.ij.in ſyno. Rom.& Leo iv.c.37.*

Cap. VII.

Habeant Epiſcopi ſingularum vrbium in ſua diœceſi liberam poteſtatem adulteria, & ſcelera inquirere, vleiſci, & iudicare, ſecundum quod canones cenſent, abſque impedimento alicuius. Et cum opus fuerit ad comprimendos rebelles, & contemptores, publicum conuocent; non ad præiudicandum, ſed potius ad ea, quæ Deo placita ſunt, & ſaluti animarum conueniunt, proſequendum. *Rauen. ſub Ioan.ix.par.2.c.13.*

Cap. VIII.

35. q. 2. & 3. ca. 17. de cõſanguinitate. Vt laicus ſimul vxorem & concubinam habens non communicet Eccleſiæ. *Nicol.ij.in ſynod.Rom.cxiij.Epiſcopor.c.12.*

Cap. IX.

Adulter non ordinetur. *Gregor. vij. in conc. ann. incer.c.19.*

Cap. X.

Si quis perpetrato homicidio, manſerit in adulterio, ad perfectam pœnitentiam minime recipi debere decretum eſt. *Vrban. ij. in concil. Claramon.c.22.*

Cap. XI.

Si quæ accuſatio fiat contra fidelem de fornicatione, vel adulterio, vel de alio crimine, & coarguatur, in clerum non introducatur. *Apoſt.c.60.*

Cap. XII.

32. q. 1. c. 16. Quid in omnibus peccatis adulterio grauius? ſecundum namque in pœnis obtinet locum: quoniam quidem primum illi habent, qui aberrant à Deo, etiam ſi ſobrie vixerint, &c. valde apud Deum graue crimen ducitur fornicatio, cuius ſpecies ſunt quidem plures, &c. Prima ſpecies adulterij eſt, virum propria vxore ſolummodo non eſſe contentum, & mulierem non proprio tantum ſeruare ſe viro; ſi ergo caſtus fuerit quis, poteſt & humanus & miſericors fieri, &c. *Clem epiſt.1.poſt.princ.vide Nicol.1.epiſt.reg.49.incip. Optaremus, & alias de adulterio Lotharij. Iuo lib.7.tit.3.c.4.panor.& par. 8.c.99. decr.*

Cap. XIII.

6. q. 1. c. 5. beatus. Adulteros ab Epiſcoporum, & preſbyterorum accuſatione prohibebat Petrus Apoſtolus. *Clemens epiſt.1.poſt med.*

Cap. XIV.

Vult Deus vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium neſciat. *Clem. epiſt. 4. ante fin.*

Cap. XV.

Infames eſſe eas perſonas dicimus, quæ pro aliqua culpa notantur infamia: id eſt, omnes fures, ſacrilegos, adulteros, &c. *Steph. epiſt. 1. in med.* *6.q.1.c. 17.*

Cap. XVI.

Hæretici omnes, & ſuſpecti, venefici, adulteri, &c. nullatenus ſunt ad accuſationem admittendi, &c. *Eutych. epiſt.2.in med.*

Cap. XVII.

Statuimus, vt homicidæ, fures, ſacrilegi, raptores, adulteri, inceſti, venefici, &c. nullatenus ad accuſationem, vel ad teſtimonium ſint admittendi. *Euſeb. epiſt.3.poſt princ.*

Cap. XVIII.

Cur communicantes viri cum adulteris vxoribus non conueniant, cum contra vxores in conſortio adulterorum virorum manere videantur? Super hoc chriſtiana religio adulterium in vtroq; ſexu pari ratione condemnat. Sed viros ſuos mulieres non facile de adulterio accuſant, & non habent latentia peccata vindictam. Viri autem liberius vxores adulteras apud ſacerdotes deferre conſueuerunt; & ideo mulieribus prodito earum crimine communio denegatur; virorum autem latente cõmiſſo non facile quiſquã ex ſuſpicionibus abſtinetur; qui vtiq; ſubmouebitur, ſi eius flagitium detegatur. Cum ergo par cauſſa ſit, interdum, probatione ceſſante, vindictæ ratio conquieſcit. *Inno. ep.3.c.4. Raban.c.3.de pœnit.* *32.q.5.c. vlt. chriſtiana.*

Cap. XIX.

Meminit tua reuerenda fraternitas, quod tribus iam vicibus ſcripſimus, vt nullus adulter, nullus fornicator ſacrum miniſterium debeat attrectare. *Zachar. epiſt 4. ante med.*

Cap. XX.

De his, qui ad vxorem alterius comprehenſus fuerit, quid iudicandum ſit, lectis legibus reperitis. Iam vero ſi ad Eccleſiam adulter cõfugerit, id iudicandum ab Epiſcopo fore decernimus, quod ſacros conſtat definiſſe canones, vel ſanctos Apoſtolicæ ſedis præſules, clarum eſt ſtatuiſſe. *Nicol. ad conſul. Bulgar.c.28.*

Cap. XXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem irruerit, ſeptem annis pœnitentiam agat. *Ancyr.c.20. Vorm.c.44. Mar. Brac. c.77. Raban. 1.c.1. & 3. de pœnit.*

Cap. XXII.

Si preſbyter vxorem duxerit, deponatur ab ordine; ſi fornicator, vel adulter eſt, eiiciatur, & agat pœnitentiam. *Neocæſ.c.1. refert Magunt. ſub Arnulph.c.17. Pariſ. ſub Ludou.& Loth.lib.1.c. 35. Mart.Brac.c.27 Burch.lib.2.c.108. Iuo lib.3.tit, 8.c.8.panor.& par.6.c.185.decr.* *Diſt. 28. c.9. preſbyteri.*

Cap. XXIII.

Flamines qui poſt fidem lauacri, & regenerationis ſacrificauerint, eo quod geminauerint ſcelera accedente homicidio, vel triplicauerint facinus, cohęrente mœchia, placuit, nec in fine accipere communionem. *Eliber. c. 2.*

Cap. XXIV.

Item Flamines, &c. ſi poſt pœnitentiam fuerint mœchati, placuit vlterius eis non eſſe dandam communionem; ne luſiſſe de dominica communione videantur. *Elib. c. 3.*

Cap. XXV.

Rigor hic viſitatus in principio, moderatus eſt poſtea ab Eccleſia vt ait Innocen. ep. 3. ad Exuper.

Si fidelis poſt lapſum mœchiæ poſt tempora conſtituta acta pœnitentia, denuo fuerit fornicatus, nec in fine habeat communionem. *Eliber. c. 7.*

Cap. XXVI.

Epiſcopi, presbyteri, diacones ſi in miniſterio poſiti detecti fuerint, quod ſint mœchati, & propter ſcandalum, & ꝓpter nefandum crimen, nec in fine communionem accipiant. *Eliber. c. 18.*

Cap. XXVII.

Subdiaconem ordinari non debere, qui in adoleſcentia ſua fuerit mœchatus; eo quod poſtmodum per ſubreptionem ad altiorem gradum non ſit promouendus: antea ordinati amoueantur. *Eliber. c. 30.*

Cap. XXVIII.

Adoleſcentes, qui poſt fidem lauacri ſalutaris fuerint mœchati, cum duxerint vxores, acta legitima pœnitentia, ad communionem admittantur. *Eliber. c. 31.*

Cap. XXIX.

Si quis fidelis habens vxorem, non ſemel, ſed ſæpe fuerit mœcharus, in fine mortis eſt conueniendus. quod ſi ſe promiſerit ceſſaturum, detur ei communio. Si reſuſcitatus, rurſus fuerit mœchatus, non edat vlterius de communione pacis. *Eliber. c. 47.*

Cap. XXX.

Si qua mulier per adulterium, abſente marito, conceperit, idque poſt facinus occiderit, nec in fine dandam communionem, quod geminauerit ſcelus. *Eliber. c. 63.*

Cap. XXXI.

Si qua mulier, vſque in finem vitæ ſuæ cum alieno fuerit mœchata, nec in fine dandam communionem. Si eum reliquerit poſt decem annos recipiatur ad communionem, acta legitima pœnitentia. *Eliber. c. 64.*

Cap. XXXII.

Si clerici vxor fuerit mœchata, & ſciat maritus, neque eam ſtatim proiecerit, nec in fine accipiat communionem: ne ab his, qui exemplum bonæ conuerſationis eſſe debent, videãtur magiſteria ſcelerum procedere. *Elibe. c. 65.*

Cap. XXXIII.

Catechumena, ſi per adulterium conceperit, & conceptum necauerit, in fine baptizetur. *Elib. c. 68.*

Cap. XXXIV.

Si habens vxorem ſemel lapſus fuerit, quinquennio agat pœnitentiam, & ſic reconcilietur, niſi neceſſitas cogat ante tempus dare cõmunionem. Hoc & circa fœminas obſeruandum. *Elib. c. 69. Iuo par. 8. c. 281. decr. Pœnit. Rom. tit. 3. cap. 4.*

Cap. XXXV.

Si conſcio marito, fuerit mœchata vxor, placuit nec in fine dandam ei eſſe communionem. Si eam reliquerit, poſt decem annos accipiat communionem. *Eliber. c. 70.*

Cap. XXXVI.

Si quis fidelis habens vxorem cum Iudæa, vel gentili fuerit mœcharus, à cõmunione arceatur. Quod ſi alius eum detexerit, poſt quinquennium, acta legitima pœnitentia, poterit Dominicæ ſociari communioni. *Elib. c. 78.*

Cap. XXXVII.

Si quorumcumq; clericorum vxores peccauerint, ne forte peccandi licentiam plus habeant, accipiant mariti earum hanc poteſtatẽ, præter necem, cuſtodiendi, ac ligandi in domo ſua, ad ieiunia ſalutaria, non mortifera, eas cogentes, ita vt inuicem ſibi clerici pauperes auxilium ferant, ſi ſeruitia non habeant. Cum vxoribus autem ipſis, quæ peccauerint, nec cibos ſumant: niſi forte ad timorem Dei, acta pœnitentia, reuertantur. *Tolet. 1. c. 7.* 33. q. 2. c. placuit. 10.

Cap. XXXVIII.

Eos, qui relictis vxoribus ſuis, ſicut in Euangelio dicitur, excepta cauſſa fornicationis, ſine adulterij probatione, alias duxerint, ſtatuimus à communione eſſe arcendos. *Venet. c. 2.* Mat. 5.

Cap. XXXIX.

Si quis lectorum, vel oſtiariorum adulteræ mulieris voluerit miſceri, vel adhærere conſortio, aut relinquat adulteram, aut à clero habeatur extraneus. *Tarrac. c. 9.*

Cap. XL.

His, qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare ſtuduerint, vel in ventribus matrum potionibus aliquibus colliſerint, poſt ſeptem annorum curricula communio tribuatur. *Ilerd. c. 2. Magunt. ſub Raba. c. 21. Raban. c. 11. de pœnit. Burch. lib. 17. cap. 52. & lib. 19. p. 277. Iuo par. 10. c. 182. decr.*

Cap. XLI.

Si quis de laicis, poſt vxorem, aliam cuiuſcumque conditionis cognouerit mulierem, in clero nullatenus admittatur. *Gerund. c. 8. Burch. lib. 2. c. 38. Iuo par. 6. c. 139. decr.* Diſt. 34. c. 8.

Cap. XLII.

Si de adulterij permixtione fuerit (*Antiſtes, aut clericus*) comprobatus, in degradatione honorum, priorum canonum ſtatuta ſequentur: in quibus communicationibus Metropolitanus à comprouincialibus ſuis; comprouincialis à Metropolitano cum reliquis comprouincialibus diſtringatur. *Aurel. 4. c. 4.*

Cap. XLIII.

Si quis clericus adulteraſſe aut confeſſus fuerit, vel conuictus, depoſitus ab officio, communione conceſſa, in monaſterio toto vitæ ſuæ tempore trudatur. *Aurel. 4. c. 7. Iuo lib. 3. tit. 11. c. 11. pauor. & par. 8. c. 285. decr.*

CAP. XLIV.

Si quæ mulieres fuerint prolapſæ in adulterium cum clericis, diſtrictione clericis adhibita mulieres ipſæ, prout ſacerdoti viſum fuerit, diſtrictioni ſubiaceant; & à ciuitatibus, vt ſacerdos præceperit, repellantur. *Aurel. iv. cap. 28.*

CAP. XLV.

Si preſbyter, diaconus, ſubdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiſerit: & Archipreſbyter hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Antiſiod. c. 20.*

CAP. XLVI.

Si monachus in monaſterio adulterium cōmiſerit, aut peculiare habere præſumpſerit, aut furtum fecerit, & hoc Abbas per ſe non emendauerit, aut Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit, ad pœnitentiam agendam in alio monaſterio retrudatur. *Antiſiod. c. 23.*

CAP. XLVII.

33. q. 2. c. vlt. Si coniugatus fuerit incontinens, ne poſtea adulterij incurrat lapſum, redeat ad priſtinum coniugium, quouſque poſſit adipiſci temporis maturitate continentiæ ſtatum. Nos idem de fœminis, vt de viris cēſemus pro humana fragilitate indultum. Ea ratione, vt ſi is, qui pœnitente non eſt legibus deditus, ante ab hac vita deceſſerit, quam ex cōſenſu alter ad continentiam eat, vnde fuerit regreſſus, ſuperſtiti non liceat denuo ad vxoris tranſire amplexus: ſi autem illius vita extiterit ſuperſtes, qui non accepit benedictionem pœnitentis, nubat, ſi ſe continere non poteſt, & alterius conſortio fruatur vxoris. Quod de vtroque ſexu pari modo à nobis decretum eſt, vt in his omnibus ſacerdotis ordinatio expectetur; vt iuxta quod ætatem aptam perſpexerit, pœnitentiæ abſolutionis, vel diſtrictionis tribuat legem. *Tolet. vi. c. 8. Cæſar. lib. 15. c. 70.*

CAP. XLVIII.

Si quis Epiſcoporum magnatis cuiuſquam vxorem, filiam, neptem, ſeu quolibet illum gradu adhibito pertingentem quacumque fraude, vel ſubtilitate adulterina pollutione fœdauerit, & honoris proprij gradum amittat, & ſub exilij relegatione perpetuam excommunicationis ſententiam perferat, qui tamen circa finem vitæ communionis remedio adiuuandus eſt. *Tolet. xi. c. 5.*

CAP. XLIX.

Qui alterius ſponſam, viuo ſponſo, ducit, adulterij crimine ſubiaceat. *Trull. c. 99.*

CAP. L.

Falſos preſbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis Eccleſiarum abſtulimus, & degradauimus, & ad pœnitentiam coëgimus. *Franc. ſynod.*

CAP. LI.

Prouideant viri potentes, & maxime potentes fœminæ, vt in ſuis domibus adulteria, & luxuriæ concubinaticæ, & inceſta adulteria non vigeant. Et ſuis preſbyteris, qui cum eis in capellam vadunt, huiuſmodi virtutem habere faciant. *Melden. c. 74.*

CAP. LII.

Plurimi veſtrum fornicationes, & adulteria ſine timore diuino, & ſine humana verecundia faciunt. Audiant Apoſtolum Paulum dicentem: Fornicatores, & adulteros iudicabit Deus, id eſt, damnabit. Audiant etiam eundē dicentem: Horrendum, id eſt, timendum eſt, incidere in manus Dei viuentis. *Synod. Tullen. in epiſt. ad Rotbertum, & alios.* Heb. 13. Heb. 10.

CAP. LIII.

Vt raptores, & adulteri vel rapaces, qui, ſicut ait Apoſtolus, Regnum Dei non conſequentur, cum quibus etiam, ſicut ipſe præcipit, nec cibus ſumendus eſt, cenſura, & ſeueritate principum, qui non ſine cauſſa gladium portant, inſequantur, quoadusque ſacerdotum iudicio, publicæ Eccleſiaſticæ ſubdantur diſciplinæ. *Tullen. par. vlt. c. vlt.* 1. Cor. 6.

CAP. LIV.

Si Epiſcopo, aut presbytero cauſſa criminalis, hoc eſt homicidium, adulterium, &c. imputatum fuerit, in ſingulis miſſam celebrare, & ſecretam publice dicere, & communicare debet, & de ſingulis ſibi imputatis innocentem reddere. Quod ſi non fecerit, quinquennio à liminibus Eccleſiæ habeatur extraneus. *Worm. cap. 10. Burch. lib. 2. c. 199. Ivo par. 6. c. 272. decr.* 2. q. 5. c. vlt.

CAP. LV.

Si quis legitimam duxerit vxorem, & impediente quacumque domeſtica infirmitate, vxorium opus non valens implere cum illa, frater vero eius, ſuadente diabolo, adamatus ab ipſa clanculo eam humiliauerit, & violatam reddiderit; omnimodo ſeparentur, & à neutro vlterius eadem mulier contingatur, &c. *Tribur. c. 41.*

CAP. LVI.

De his, qui in adulterio iuncti per incentiua libidinis malè filium, vel filiam genuerunt, canonice præiudicamus, vt quando ab Epiſcopo iuſta diuiſione ſeparantur, eo tenore ſeiungantur, ne vltra ſpe reuerſionis deludantur. Quare ſi quid inter ſe proprietatis, aut pecuniæ communi donatione tradiderunt, vtrique communi ſeruent infanti. De reliqua vero proprietate, & pecunia nullam vlterius habeant communionem, ſed vterque ſua prouideat, & vt velit, faciat. Et vt hoc verius credatur, atque firmius obſeruetur: verbo Domini præcipimus, & canonica, atque ſynodali impoſitione iniungimus, quatenus iuramento colligentur, deinceps, & vltra ſub vno non cohabitare tecto; nec familiari frui colloquio, excepto in Eccleſia, & in publico: nec vllam habere communionem in proprietate, aut mancipiis, vel pecunia ſiue vllis rebus, vnde ſuſpicio luxurioſi facti, aut ſcandalum libidinoſi deſiderij iuſte poſſit oriri. *Tribur. c. 49.*

Cap. LVII.

Si cuius vxor adulterium perpetrauit, & hoc à viro deprehenſum fuerit, & publicatum; dimittat vxorem, ſi voluerit, propter fornicationem: illa vero ſeptem annis publice pœniteat. Vir vero eius, illa viuente, nullatenus aliam accipiat. Quod ſi voluerit adulteram ſibi reconciliari, licentiam habeat; ita tamen vt pariter cum illa pœnitentiam agat, & exacta pœnitentia, poſt ſeptem annos ad communionem vterque accedat. Similis forma & in muliere ſeruabitur, ſi eam vir eius adulterauit, *Nannetẽ.c.12.*

Cap. LVIII.

Si vir non habens vxorem, alterius vxorem adulterauit, aut ſi qua mulier non habens virum, cum alterius viro; ille, qui fœdus violauit coniugij, ſeptem annis, vt ſupra dictum eſt, pœniteat; ille, qui lege coniugij non tenetur, quinque annis pœniteat. *Nannet.cap.14. Burch.lib.9.c.70. Iuopar.8.c.207.decr.& Pœnit. Rom.tit.3.c.3.*

Cap. LIX.

2.q.5.c. 24. Interrogatum eſt, ſi duo in adulterio inculpati fuerint, & vnus profiteretur, & alter negaret, quid inde agendum eſſet. Decretum eſt etiam à ſancto concilio, vt ille, qui negauerit, probabili iudicio ſe expurget, & qui profeſſus fuerit, digne pœnitentiam agat. *Salegunſtad.c. 7.poſt Burch.decr. Iuopar.15.c.173.decr.*

Cap. LX.

Statuit ſancta ſynodus, ſi duo de adulterio

2.q.5.c. 25. accuſati fuerint, & ambo negauerint, & orant ſibi concedi, vt alter illorum vtroſque diuino purget iudicio. Si vnus in hoc ceciderit, ambo rei habeantur. *Salegunſt.c.14.poſt Burch.decr. Iuo par.15.c.180.decr.*

Cap. LXI.

Si cuius vxor adulterium fecerit, aut vir in alienam vxorem irruerit, ſeptem annis pœnitentiam agat. *Mart.Cracar.c.77.Antyr.c.20.Vermat.c.44.*

Cap. LXII.

Si quis mulris nuptiis fuerit copulatus, pœnitentiam agat: conuerſio autem, & fides pœnitentis compendiat tempus. *Mart. Brac.c. 18.*

Cap. LXIII.

Maſculorum, & animalium initores, & homicidæ, & venefici, & adulteri, &c. eadem condemnatione digni habeantur. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch.c.7.*

Cap. LXIV.

Domini dictum ſecundum ſententiæ conſequentiam ex æquo & viris, & mulieribus conuenit; quod non liceat à matrimonio diſcedere præterquam propter fornicationem. Conſuetudo autem non ita habet, ſed in mulieribus quidem multum accurate, & diligenter obſeruari inuenimus, cum Apoſtolus qui-

1.Cor. 6. dem dicat; quod, qui adhæret meretrici, fit vnum corpus, &c. conſuetudo vero etiam adulterantes viros, & in fornicationibus verſantes iuber à mulieribus retineri. Quare quæ cum viro dimiſſo cohabitat, neſcio an poſſit adultera appellari: crimen enim attigit mulierem, quæ dimiſit. Quamnam ob cauſſam à coniugio deceſſit? ſi enim pulſata, & verberata non ferens; pati ſatius erat, quam à coniuge ſeparari: ſiue iacturam in pecuniis non ferens, nec ipſa eſt iuſta excuſatio. Sin autem quod ipſe viuat in fornicatione, non habent hanc obſeruantiam in Eccleſiaſtica conſtitutione: ſed etiam infidelis viri iuſſa eſt mulier non ſeparari, ſed remanere propter incertitudinem euentus. Quid enim ſcis mulier, an virum ſis ſeruatura? Quare quæ relinquit, eſt adultera, ſi ad alium virum acceſſit. Qui autem reliquit, eſt dignus venia, & qui ei cohabitat, non ideo condemnatur. Sed ſi vir, qui ab vxore diſceſſit, acceſſit ad aliam, eſt & ipſe adulter; quoniam fecit eam adulterari, & quæ ei cohabitat, eſt adultera, eo quod alienum virum ad ſe traduxit. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch. cap. 9.* Quæ cum vir ſeceſſit, & non apparet, antequam de eius morte certior facta ſit, cum alio cohabitauit, mœchatur. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 31.*

Cap. LXV.

Adulteratas mulieres, & confitentes, vel quomodocumque conuictas publicare quidẽ patres noſtri prohibuerunt, ne conuictis mortis cauſſam præbeamus, eas autem ſtare ſine communione iuſſerunt, donec impleretur tempus pœnitentiæ. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch. cap. 34.*

Cap. LXVI.

Qui, poſtquam aliena ei ablata fuerit, vxorem duxit, in prima quidem adulterij accuſabitur, in ſecunda vero reus non agetur. *Baſil. ad Amphiloch. c.37.*

Cap. LXVII.

Quæ viuit cum adultero, eſt omni tempore adultera. *Baſil. ad Amphiloch. c.39.*

Cap. LXVIII.

Quæ à marito dimiſſa eſt, meæ quidem ſententia manere debet. Si Dominus autem di- *Mat. 5.*
xit: Si quis reliquit vxorem, præterquam ratione fornicationis, facit eam adulterari, ex eo, quod eam adulteram nominat, excluſit eã à ſocietate cum alio. Quomodo enim poteſt vir quidem eſſe reus, vt auctor adulterij, mulier autem nulli eſſe culpæ affinis, quæ adultera appellata eſt propter conſuetudinem cum alio viro? *Baſil. ad Amphiloch. c.48.*

Cap. LXIX.

Qui adulterauit, in quindecim annis ſacramentis non communicabit. In his autem annis ſic quoque diſpenſabitur: quatuor annis erit deflens, & duobus audiens, quatuor ſubſtratus, in duobus ſubſiſtens ſine communione. *Baſil. ad Amphiloch. c.58.*

Cap. LXX.

Vno anno defleãt, biennio audiant, triennio ſubſternãtur, ſeptimo cũ fidelibus cõſiſtant, &

ita oblatione digni habeantur, ſi cum lacrymis pœnitentiam egerint, qui duas ſorores in matrimonium accipiunt, etſi diuerſis temporibus. *Baſil. ad Amphiloch. c.* 76. 77. *Trull. c.* 87.

CAP. LXXI.

Eorum, quæ ad cupiditatem, & voluptatẽ fiunt peccatorum, hæc eſt diuiſio: hoc enim vocatur adulterium, illud vero fornicatio. Ac nonnullis quidem eorum, qui ſunt ſubtiliores placuit etiam fornicationis peccatũ adulteriũ eſſe exiſtimare: quoniam vna eſt legitima cõiunctio & vxoris cum marito, & mariti cum vxore, quidquid ergo non eſt legitimum, eſt omnino iniuſtum, & legi cõtrarium, & qui nõ habet proprium, habet omnino alienum: Homini enim vna tantum data eſt auxiliatrix; & mulieri vnum appoſitũ eſt caput. Ergo, ſi quis
1. Theſ. 5 quidem proprium vas ſuum, vt diuinus Apoſtolus nominat, poſſederit, ei lex naturę iuſtũ vſum concedit: ſi quis autem extra proprium conuerſus fuerit, erit omnino in aliena, eſt autem vnicuiq; alienum, quidquid non eſt proprium, etiam ſi id non confiteatur, qui eſt Dominus. Non longe ergo à peccato adulterij fornicatio ab iis, qui rem paulo accuratius examinant, ſuſcepta eſt, &c. Sed quia imbecillorum fuit parribus cura gerenda, diſtinctum eſt peccatum hac generali diuiſione; quod fornicatio quidem dicatur, cupiditatis, ſeu libidinis expletio, quæ fit ſine alia alicuius iniuria: adulterium vero, inſidiæ, & iniuria, quæ alteri affertur. In eo autem & cum animalibus coitum, & pædraſtũ eſſe exiſtimant, quoniam hæc ſunt naturæ adulterium, in id enim, quod eſt alienum, & quod eſt præter naturam fit iniuſtitia. *Gregor. Nyſſen. epiſt. canonica cap.* 4.

CAP. LXXII.

Quæ in adulterio, & in reliquis immunditiæ generibus fit iniquitas, eodem iudicio punietur, quo & fornicationis ſcelus, ſed tempore duplicabitur. *Gregor. Nyſſen. epiſt. citata ad Letoium.*

CAP. LXXIII.

Libuit nobis inſerere ſententiã cuiuſdã patris, in qua magna breuitate quid agi, quidve vitari debeat, continetur. In primis Dominũ Deum diligere, &c. deinde non occidere, non adulterari, non facere furtum. *Theodulph. ad presb. Aurel. c.* 21. *ex Clem. epiſt.* 1. *ante fin.*

Pars ſexta. De raptoribus fœminarum.

CAPVT I.

36. q. 2. cer. c. 1. & cap. 4. de puellis. QVi rapiunt mulieres prætextu coniugij, & adiutores, ac conſentientes, ſi clerici ſunt, cadant à gradu ſuo, ſi laici anathematizentur. *Chalced. c.* 27. *Trull. c.* 93. *Vormat. c.* 77. *Troſle. c.* 8. *Capitul. lib.* 1. *c.* 104. & *lib.* 7. *c.* 183. *Burch. lib.* 9. *c.* 35. *Iuo par.* 8. *c.* 173. & 174. & 322. *decr.* & *lib.* 6. *tit.* 3. *c.* 12. *panor. Anſel. lib.* 10. *cap.* 49. *Cæſar. lib.* 10. *c.* 84.

CAP. II.

Si quis viduam furatus fuerit in vxorem, vel conſentiens ei, anathema ſit. *Gregor.* 4. *in ſyno. Rom. c.* 10. *Troſl. c.* 8. *Burch. lib.* 9. *c.* 11. *Iuo lib.* 6. *tit.* 3. *c.* 11. *panor.* & *par.* 8. *c.* 149. *decr.* 36. q. 2. c. 5.

CAP. III.

Si quis virginem, niſi deſponſauerit, rapuerit, vel furatus fuerit in vxorem, vel conſentiens ei, anathema ſit. *Gregor.* 4. *in ſyno. Rom. c.* 11. *Troſles. c.* 8. *Burch. lib.* 9. *c.* 12. *Iuo par.* 8. *c.* 150. *decr. Tarrac. lib.* 6. *c.* 229 Ibidem.

CAP. IV.

Si quis temerario auſu præſumpſerit virginem, aut viduam furari in vxorem, præter ſi deſponſatam habuerit, anathema ſit. *Zacha. in ſyn. Roma. c.* 7.

CAP. V.

Qui virginem non ſponſatam violauerit, excommunicetur, nec aliam ducat, ſed eam, licet pauper ſit. *Apoſt. c.* 67.

CAP. VI.

Raptores viduarum, vel virginũ ob immanitatem tanti facinoris deteſtamur, illos vehementiùs perſequendo, qui ſacras virgines, vel volentes, vel inuitas matrimonio ſuo ſociare tẽptauerint. Quos pro tam nefandiſſimi criminis atrocitate à communione ſuſpendi præcipimus. *Symma. epiſt.* 1. *c.* 3. *Anſel. lib.* 10. *c.* 58. *Tarrac. lib.* 6. *c.* 249. 36. q. 2. c. 2.

CAP. VII.

Deſponſatas puellas, & poſtea ab aliis raptas reddi placet ſponſis, etſi vis ab aliis illis illata fuerit. *Ancyr. cap.* 10. *Troslei. cap.* 8. *Burch. lib.* 9. *cap.* 38. *Iuo lib.* 6. *tit.* 1. *c.* 17. *panor.* & *par.* 8. *cap.* 176. *decr. Anſel. lib.* 10. *cap.* 8. *Cæſar. lib.* 10. *cap.* 61. 36. q. 2. c. 45.

CAP. VIII.

Puellæ ſponſus eius ſororem vitiauit, & ſibi habuit, duxit poſtea ſpõſatam; vitiata vero ſe interemit: decennium pœniteant per gradus, qui in hoc facto ſe miſcuerunt. *Ancyr. cap.* 25. *G.* 24. *L.*

CAP. IX.

Si ad Eccleſiam raptor cum rapta confugerit, & eam vim paſſam conſtiterit, ſtatim libetetur de poteſtate raptoris, & raptor mortis, vel pœnarum impunitate cõceſſa, aut ſeruiendi conditioni ſubiectus ſit, aut redimendi ſe liberam habeat facultatem. Si puella patrem habeat, & puella raptori conſenſerit, poteſtati patris excuſata reddatur, & raptor patri ſuperioris cõditionis ſatisfactione teneatur obnoxius. *Aurel. cap.* 2. *al.* 4. *Raban. c.* 22. *de pœnit. Burch. lib.* 3. *c.* 191. *Iuo lib.* 1. *tit.* 7. *c.* 1 *panor.* & *par.* 3. *c.* 108. *decr. Anſel. lib.* 10. *c.* 57. *Cæſar. lib.* 10. *c.* 89. & *lib.* 13 *c.* 68. 36. q. 1. de raptorib. c. 3.

CAP. X.

Nullus viduam, neq; filiam alterius extra voluntatem parentum, aut rapere præſumat, aut Regis beneficio æſtimet poſtulandam. Quod ſi fecerit, ſimiliter ab Eccleſiæ communione remotus, anathematis damnatione plectatur. *Pariſ. c.* 6. *Iuo par.* 8. *c.* 25. *decr.* 36. q. 2. c. 6.

Cap. XI.

De raptoribus viduarum, ac virginum dignum duximus, vt ab vniuerſis comitibus omninisu inueſtigentur, & inuenti cōdigna inuectione ex auctoritate Imperiali caſtigentur, vt à tam illicita præſumptionis audacia ipſi coërceantur, & cæteri hoc admittere volẽtes terreantur. *Aquiſgr. ij. ſub Lu lou. par. vlt. c. 24.*

Cap. XII.

Raptores virginum, & viduarum, qui etiam poſtea voluntate parentum eas quaſi deſponſantes, ſub dotalitij nomine in coniugium duxerũt, publicæ pœnitentiæ ſubigantur, & poſt publicam pœnitentiam, prout præuiderit Epiſcopus peractam, ne in peius corruant, iterum conueniẽtes de cętero eleemoſynis, & cęteris quibuſq; religioſæ, & ſalutiferæ conuerſationis actionibus inſeruire procurẽt, vſquequo ab opere coniugali ex conſenſu ſe valeant abſtinere. *Melden. cap 64.*

Cap. XIII.

36 q. 2. ſi autem. c. 10. Hi, qui necdum eas, quas rapuerant, cũ voluntate parentum ſub præfato deſpõſionis, vel dotalitij nomine in coniugium ſumptas habent; quando omniũ aures hæc in fuerit conſtitutio promulgata, ab earum cõiunctione ſeparentur, & publicæ pœnitentiæ ſubigantur. raptæ autem legaliter parentibus reſtituantur, &c. *Melden. c. 65. Burch. lib. 9. c. 39. Iuo lib. 6. tit. 3. c. 13. panor. & par. 8. c. 177. decr.*

Cap. XIV.

Qui deinceps rapere virgines, vel viduas præſumpſerint, ſecundum ſynodalem B. Gregorij definitionem, ipſi, & complices eorum anathematizentur, & raptores ſine ſpe coniugij perpetuo maneant. *Melden. c. 66. Gregor. ij. in ſyno. Roma. c. 10. & 11. Burch. lib. 9. c. 34. Iuo par. 8 c. 177. decr.*

Cap. XV.

Qui ſanctimoniales virgines, vel viduas rapiunt, & progreſſu etiam criminis in coniugiũ ſumunt, publicæ pœnitentiæ, iuxta modum, quem præuiderit Epiſcopus ſubigantur. Ipſæ vero locis congruis pœnitentiæ retrudantur, & ad habitũ religionis redire cogantur; vterq; autẽ ſine vlla ſpe vxoriæ copulationis perẽniter maneat, &c. *Melden. c. 67. Burch. lib. 8. c. 52.*

Cap. XVI.

De his, qui ſponſas alienas rapiunt, vel conſenſu parentum accipiunt, antiqua & ſynodalis ſententia obſeruetur, &c. nullo modo vt ad maximam indulgentiam deſcẽdamus, alterius ſponſæ acceptor ſine publica tranſeat pœnitentia, & ſponſo legaliter mulctam componat. Quod ſi his obedire renuerit, ſine vlla refragatione anathematizetur, &c. *Melden. c. 68. Burchar. lib. 9. c. 32. Iuo par. 8. c. 170. decr.*

Cap. XVII.

Pari tenore excommunicatus eſt quidam homo vocabulo Theodricus cum complicibus ſuis: quia quandam viduam fugiendo proſtratam ſuper corpus ſancti Euentij rapuit, & de monaſterio traxit, & in vxorem ſibi eam taliter ſociauit. *Meten. cap. 7.*

Cap. XVIII.

Eſt quædam ſpecies rapinæ, vel potius ſacrilegij, quam ex ipſo actu ruſtico raptum vocant; quod quantum ſit malum, non tantũ diuina, ſed humana quoq; auctoritate damnatũ, paucis mõſtrabimus verbis. Ac primo de puellis raptis, & nondum deſponſatis in concilio Chalcedonenſi ita habetur: Eos, qui rapiunt 36. q. 2. c. 1. & 4. puellas ſub nomine ſimul cohabitandi, cooperantes, & cõniuentes, decreuit ſancta ſynodus, vt ſi qui clerici ſunt, decidant gradu proprio, ſi vero laici anathematizentur. Quibus verbis aperte datur intelligi, qualiter huius mali auctores damnandi ſunt, quando participes, & conniuentes tanto anathemate feriuntur. Et quod iuxta canonicam auctoritatem ad coniugia legitima raptas ſibi iure vendicare nullatenus poſſint in concilio Ancyrano cap. 10. legitur, &c. Statutum eſt, vt raptor publica pœ- 37. q. 2. c. nitentia mulctetur; raptæ vero, ſi ſponſus eam 34. recipere noluerit, & ipſa eiuſdem criminis cõſentiens non fuerit, licentia nubendi alij non negetur; quod ſi & illa conſenſerit, ſimili ſententiæ ſubiaceat. Quod ſi poſt hæc ei ſe iungere præſumpſerit, vtriq; anathematizentur. Quid autem lex Imperatorum de huiuſmodi raptoribus iubeat in libro v. capitular. c. 239. ſcire volens reperiet. Item in lib. vij. c. 245. de raptoribus viduarum, vel virg[illegible], ita decernitur. Sancitum eſt, vt raptores v[illegible]arum, vel virginum ab Eccleſię communione pellantur. Item de his, qui rapiunt fœminas, v[illegible] eas non habeant vxores, & quid de raptis agend[illegible], ex eodem libro cap. 395. Placuit, vt hi, qui rapiunt fœminas, vel furãtur, aut ſeducũt, vt eas 36. q. 2. c. 11. nullatenus habeant vxores, quamuis poſtmodum conueniat, vt eas dotauerint, vel nuptialiter cum conſenſu parentũ acceperint. Si quis autem vxorẽ habere voluerit, canonice, & legaliter eam accipiat, & non rapiat. Qui vero rapuerit, aut furatus fuerit, vel ſeduxerit, numquã eam vxorem habeat, ſed propinquis ſuis eam reddat, & in triplo bannum dominicum componat, & inſuper canonice publicam pœnitentiam gerat. Ad quod omnes clamauerũt dicentes: Iſta omnes tenere firmiter volumus, & in perpetuum ab omnibus conſeruari optamus. *Troslet. c. 8. Burch. lib. 9. c. 35. 36. Iuo par. 8. c. 174.*

Cap. XIX.

Eos, qui ex raptu habent mulieres, ſi aliis quidem deſponſas abripuerint, nõ prius oportet admittere, quam ab eis ablatæ ſint, & ſint in eorum poteſtate, quibus deſponſæ fuerant, an eas velint accipere; an deſiſtere. Si quis autem vacantem acceperit, auferre quidẽ oportet, & ſuis reſtituere: illorum autem ſententiæ permittere, ſiue ſint parentes, ſiue fratres, ſiue quicumque alij præſint: & ſi eã tradere voluerint, matrimonium conſtituere; ſin autem renuerint, non cogi. *Baſil. ad Amphiloc. cap. 22.*

Cap. XX.

De his, qui rapiunt, canonem quidem anti-

quum non habemus, ſed propriam ſententiam proferimus; vt ipſi, & qui cum eis rapiunt, tribus annis ſint extra orationes. Quod autem non eſt violentum, nulli eſt pœnæ obnoxium, quando nec ſtuprum, nec furtum rem præceſſerit. *Baſil. ad Amphiloch. cap.* 30.

CAP. XXI.

Stupra, quæ per vim inferuntur, non ſunt accuſationi obnoxia, quare etſi ancillæ vis allata fuerit à proprio domino, ea à culpa eſt libera. *Baſil. ad Amphiloch. cap.* 49.

CAP. XXII.

De Biſte, qui in Ereba conſtitutus eſt presbyter, quærendum eſt, & ſi alicui quidem mulieri ſeparatæ viuente marito vim attulit, non ſinatur eſſe presbyter, nam nec vt laicus quidem debet communicare, cum eos, qui tales ſunt, ſeparare conſueuerit Eccleſia. *Theophil. Epiſcopus Alexandr. in commonitorio. cap.* 2.

Pars ſeptima. De concubitu cum hominibus, & brutis.

CAPVT I.

De exce. Prælato. Greg. ix. c. 4. & in 1. coll. de cohabita. cleric. c. 12. Gen. 19.

QVicumque incontinentia illa, quæ contra naturam eſt, propter quam venit ira Dei in filios diffidentiæ, & quinque ciuitates igne conſumpſit, deprehenſi fuerint laborare; ſi clerici fuerint, eiiciantur à clero, vel ad pœnitentiam agendam in monaſteriis detrudantur; ſi laici excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium fiant prorſus alieni. *Alex. iij. in conc. Later. cap.* 11.

CAP. II.

De vita, & honeſt. cler. Gr. ix c. 13. & in 4. coll. c. 2.

Vt clericorum mores, & actus in melius reformentur, continenter, & caſte viuere ſtudeant vniuerſi, præſertim in ſacris ordinibus conſtituti ab omni libidinis vitio præcauentes, maxime illo, propter quod ira Dei venit de cælo in filios diffidentiæ, quatenus in conſpectu Dei omnipotẽtis, puro corde, & mundo corpore valeant miniſtrare. Ne vero facilitas veniæ incentiuum tribuat delinquendi; ſtatuimus, vt qui deprehenſi fuerint incontinentiæ vitio laborare; prout magis, aut minus peccauerint, puniantur, ſecundum canonicas ſanctiones, quas efficacius, & diſtrictius præcipimus obſeruari; vt quos diuinus timor à malo non reuocat, temporalis ſaltem pœna à peccato cohibeat. Si quis igitur hac de cauſa ſuſpenſus, diuina celebrare præſumpſerit, non ſolum Eccleſiaſticis beneficiis ſpolietur, verum etiam pro hac duplici pœna perpetuo deponatur. Prælati vero, qui tales præſumpſerint in ſuis iniquitatibus ſuſtinere, maxime obtentu pecuniæ, vel alterius commodi temporalis, pari ſubiaceant vltioni. Qui autem ſecundum regionis ſuæ morem non abdicarunt copulam coniugalem, ſi lapſi fuerint, grauius puniantur; cum legitimo matrimonio poſſint vti. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.* 14.

CAP. III.

Qui * cum brutis, ſe immiſcuerint, vel miſcẽt, qui ante vigeſimum annum peccauerunt, quindecim annis pœniteant: communione orationum quinquennio vtantur; poſtea ad oblationem admittantur. Examinetur autem vita eorum pœnitentiæ tempore, & humanitate fruantur, Qui ſæpius peccarunt, magis pœniteant Qui maiores viginti annis, & vxores habentes peccarũt, vigintiquinque annis pœniteant: quinque annis orent, poſtea admittantur ad oblationis communionem. Qui vero vxores habent, & maiores quinquaginta annis ſunt, in exitu vitæ communionem accipiant. Qui eorum leproſi ſunt, aut fuerunt, hi inter furioſos orent. *Ancyr. c.* 17. [leproſos interpretes intelligit, qui alios peccatores eſſe fecerunt, & furioſos intelligit energumenos. *Mart. Brac. cap. 82. Raban. c. 6. de pœni. Capit. lib. 1. c. 49. Burch. lib. 17. c. 31. Ivo par. 9. c. 89 decr. Anſel. lib. 11. c. 96.*

* vel brut.

CAP. IV.

Stupratoribus puerorum nec in fine dandam eſſe communionem. *Elib. c.* 71.

CAP. V.

Ne occaſio famam laceret honeſtatis, quia aliqui laici, dum diuerſa perpetrant adulteria, hoc quod de ſe ſciunt, in aliis ſuſpicantur, ſicut ait Seneca: Peſſimum in eo vitium eſſe, qui in id, quo inſanit, cæteros putat furere, &c. Nullus ſacerdotum, aut monachorum colligere alium in lecto ſuo præſumat. *Turon ij. c.* 15.

CAP. VI.

Sancimus, vt qui huius nefariæ actionis patratores extiterint, quique in his turpitudinibus ſeſe implicari permiſerint, & contra naturam maſculi in maſculos hanc turpitudinem operari fuerint, ſi quidem Epiſcopus, presbyter, aut diaconus fuerit, de proprij honoris gradu deiectus; perpetui exilij manebit damnatione perculſus: ſi vero cuiuſlibet ordinis, gradusve perſonæ talibus colluuionis noxis repertę fuerint implicatæ, illius legis, quæ de talibus eſt edita, nihilominus ferientur ſententia, atque ab omni chriſtianorum ſint alieni caterua, & inſuper centenis verberibus correpti, ac turpiter decaluati, exilio mancipentur perpetuo; ita vt niſi tam eos, qui religionis cultum tuipaſſe viſi fuerint, quam etiam alios, vt diximus, cuiuſcumque ordinis homines digna ſatisfactio pœnitentiæ accipere corpus & ſanguinem Chriſti in fine permiſerit, aut chriſticolarum ſocietati reddiderit, nec in exitus ſui die, ſecundum canonum inſtituta, communionis perceptione ſe nouerint releuari, nec catholicorum cœtui aggregari. *Toletan. xvi. capi. 3. in legibus Viſigothorum lib.* 4.

CAP. VII.

Cum miſeria humana multifariis fragilita-

tis ſuæ exceſſibus, creatoris ſui incomparabilem dulcedinem ſæpiſſime ad amaritudinem prouocet, tunc grauius, ſceleratiusque in eum delinquit, quando contra naturam peccat, &c. Quiſquis tanti ſceleris patratorem ſe eſſe meminit, dum tempus acceptabile, dieſque ſalutis exiſtit, per confeſſionem, & pœnitentiæ ſatisfactionem ſibi conſulere non differat, &c. Patratores tam nefandiſſimi, Deoque deteſtabilis vitij, ſecundum iudicium canonicum, quod in Ancyritano concilio ſub titulo ſexto decimo continetur, iudicentur. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib. 1. cap. 34.*

CAP. VIII.

Sunt ſane diuerſorum malorum patratores, quos & lex diuina improbat, & condemnat, pro quorum etiam diuerſis ſceleribus, & flagitiis populus fame, & peſtilentia flagellatur, & Eccleſiæ ſtatus infirmatur, & regnum periclitatur, &c. ſicut ſunt diuerſarum pollutionum patratores, quas cum maſculis, & pecoribus nonnulli diuerſiſſimis modis admittunt, quæ incomparabilem dulcedinem piiſſimi creatoris ad amaritudinem prouocantes tanto grauius delinquunt, quanto contra naturam peccant. Pro quo etiam ſcelere igne cæleſti conflagratæ, infernique hiatu quinque abſorptæ
Gen. 19 ſunt ciuitates: necnon & quadraginta, & eo
Iud. 19. amplius millia ſtirpis Beniaminiæ mucrone
& 20. fraterno confoſſa ſunt. Hæc porro iudicia, & euidentes vindictæ declarant, quam execrabile, & deteſtabile apud diuinam maieſtatem hoc vitium exiſtet. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib. 3. cap. 2.*

CAP. IX.

Extant, & alia diuerſorum criminum mala, quæ improbat, & condemnat lex diuina, pro quibus populus vaſtitate, & gladio, fame, & peſtilentia atteritur, & Eccleſiæ ſtatus infirmatur, regnumque periclitatur: vt ſunt nefandiſſimæ cum maſculis, aut pecoribus pollutiones, pro quibus dulcis, & benignus Deus noſter ad amaritudinem iracundiæ tanto grauius prouocatur, quanto contra naturam fieri comprobantur. *Troſleia. c. 15.*

CAP. X.

Maſculorum, & animalium initores, & homicidæ, & venefici, & adulteri, & idololatræ eadem condemnatione digni habentur. *Baſil. epiſt. ad Amphiloch. cap. 7.*

CAP. XI.

Qui in brutorum concubitu ſuam impietatem profitetur; eadem ratione confitens ſeruatur. (*puniatur vt adulter. Balſam.*) *Baſil. ad Amphiloch. cap. 62.*

CAP. XII.

Si quis ante viginti annos in cuiuslibet animalis commiſtione peccauerit, decẽ, & quinq; annis in humilitate ſubiaceat ad Eccleſiæ ianuam, & poſt hoc aliis quinque annis in orationis communionem receptus pœnitentiam agat, & ſic gratiam ſuſcipiat ſacramenti. Interrogentur autem alij de eo, qualem vitã in pœnitentia egerit, & ſic communioni miſericordiam conſequatur. Si quis autem poſt viginti annos habens vxorem, huic peccato irruerit, vigintiquinque annis humilitati ſubiaceat, & quinque annis orationibus tantum cõmunicans, poſtea recipiat ſacramẽtum. Quod ſi hanc menſuram aliquis tranſgreſſus fuerit, ſacramentum in exitu conſequatur; oportet autem tales inter dæmonioſos orare. *Mart. Brac. c. 81. al. 82. Ancyr. c. 16. & 17.*

Pars octaua. De ſtupro, & ſimplici fornicatione, aliiſque peccatis ad luxuriam pertinentibus.

CAPVT I.

Scripſi vobis in epiſtula: Ne commiſceamini fornicariis, non vtique fornicariis huius mundi, aut auaris, &c. Nunc autem ſcripſi vobis non commiſceri. Si is, qui frater nominatur, eſt fornicator, aut auarus, &c. cum eiuſmodi nec cibum ſumere. *Paulus epi. 1. ad Corint. cap. 5. num. 9.*

CAP. II.

Nolite errare: neque fornicarij, neque idolis ſeruientes, &c. neque rapaces regnum Dei poſſidebunt, &c. Eſca ventris, & venter eſcis: Deus autem hunc, & has deſtruet. Corpus autẽ non fornicationi, ſed Domino, & Dominus corpori, &c. Neſcitis, quoniam corpora veſtra membra ſunt Chriſti? Tollens ergo membra Chriſti, faciam membra meretricis? abſit. An *Gen. 2. 4.*
neſcitis, quoniam qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur? Erũt enim, inquit, duo in carne vna. Qui autem adhæret Domino, vnus ſpiritus eſt. Fugite fornicationẽ. Omne peccatum, quodcumque fecerit homo, extra corpus eſt: qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. An neſcitis, quoniam membra veſtra templum ſunt Spiritus ſancti, qui in vobis eſt, quem habetis à Deo, & non eſtis veſtri? *Paul. 1. ad Corinth. c. 6. à nu. 9. ad 19.*

CAP. III.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, &c. Hoc enim ſcitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, &c. non habet hæreditatem in regno Chriſti, & Dei. *Paul. ep. ad Epheſ. c. 5. nu. 3. & 5.*

CAP. IV.

Virginis non deſponſæ corruptor excommunicetur. *Apoſt. c. 68. al. 66.*

CAP. V.

Obſeruet vnusquiſque ne menſtruatæ mulieri miſceatur: hoc enim execrabile ducit lex Dei, &c. Sed & illa ſpecies caſtimoniæ obſer- *Leuit. c.*
uanda eſt, vti ne paſſim, & libidinis ſolius *18.*
cauſſa, cum fœminis coëat quis, ſed poſteritatis reparandę gratia: quę obſeruantia, cum etiã in nonnullis pecudibus inueniatur, pudoris eſt, ſi non ab hominibus rationalibus, & Deum colentibus obſeruetur. *Clem. epiſt. 4. in fin.*

CAP. VI.

17. q. 4. c. ſicut. 11. Non grauius peccatum eſt fornicatio, quam ſacrilegium. Sed ſicut maius peccatum eſt, quod in Deum committitur, quam quod in hominem; ſic grauius eſt ſacrilegium agere, quam fornicari, &c. *Pius ep. 2. ante med.*

CAP. VII.

Et hoc quæſitum eſt, quid de his obſeruari oporteat, qui poſt baptiſmum omni tempore incontinentiæ, & voluptatibus dediti in extremo fine vitæ ſuæ pœnitentiam ſimul, & reconciliationem communionis expoſcunt. De his obſeruatio prior durior; poſterior interueniente miſericordia inclinatior eſt. Nam conſuetudo prior tenuit, vt concederetur eis pœnitentia, ſed communio negaretur, &c. Sed poſtquam Dominus noſter pacem eccleſiis ſuis reddidit, iam depulſo terrore communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini miſericordiam quaſi viaticum profecturis, ne Nouatiani hæretici negantis veniam aſperitatem, & duritiam ſubſequi videamur. *Inno. ep. 3. ad Exuper. Tholoſ. Epiſc. c. 2. Tribur. c. 31.*

CAP. VIII.

Qui homicidiis, vel fornicationibus contaminati ſunt, ad communionem eos, niſi per pœnitentiam publicam, non oportet admitti. *Leo ep. 90. c. 18.*

CAP. IX.

Si quis fidelis, poſt lapſum mœchiæ, poſt tempora pœnitentiæ, denuo fuerit fornicatus, nec in finem habeat communionem. *Elib. cap. 7.*

CAP. X.

Mater, vel parentes, vel quælibet fidelis, ſi lenocinium exercuerit, eo quod alienum vendiderit corpus, vel potius ſuum placuit eam nec in fine accipere communionem. *Elliberit. cap. 12.*

CAP. XI.

Virgines, quæ virginitatem ſuam non cuſtodierunt, ſi eoſdem, qui eas violauerunt † duxerint, & tenuerint maritos, eo quod ſolas nuptias violauerint, poſt annum ſine pœnitentia reconciliari debebunt, vel ſi alios cognouerint viros, eo quod mœchatæ ſint, placuit, per quinquennij tempora, acta legitima pœnitentia, admitti eas ad communionem. *Elib. c. 14.*

† accepe-runt.

CAP. XII.

31. q. 1. c. 7. Si qua vidua fuerit mœchata, & eumdem habuerit maritum, poſt quinquennium, acta legitima pœnitentia, communione reconcilietur. Si alium duxerit illo relicto, nec in fine dandam communionem. Si fuerit ille fidelis, quem acceperit, communionem non accipiat, niſi poſt decem annos, acta legitima pœnitentia, niſi infirmitas coëgerit velocius dare communionem. *Elib. c. 72.*

CAP. XIII.

In quibuſdam Hiſpaniæ partibus filios ſuos parentes interimunt fornicationis auidi, pietatis alieni, &c. Sacerdotes eorumdem locorum idem ſcelus cum iudice curioſius quærant, & ſine capitali vindictæ acriori diſciplina prohibeant. *Tolet. iij. c. 17.*

CAP. XIV.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui cum mulieribus in balneo lauantur. *Trull. c. 78.*

CAP. XV.

Eos, qui ad animarum lapſus meretrices cogunt, & alunt, ſi ſint quidem clerici, deponi; ſi vero laici ſegregari. *Trull. c. 86.*

CAP. XVI.

Clerici fornicationem non faciant, &c. ſimiliter decreuimus, vt laici homines legitime viuant, & diuerſas fornicationes non faciant. *Syno. Sueſſion.*

CAP. XVII.

Canticum turpe, atque luxurioſum circa eccleſias agere omnino contradicimus, quod vbique vitandum eſt. *Magun. c. 48.*

CAP. XVIII.

Prouideant viri potentes, & maxime potentes fœminæ, vt in ſuis domibus adulteria, & luxuriæ concubinaticæ, & inceſta adulteria non vigeant. Et ſuos preſbyteros, qui cum eis in capellam vadunt, huiuſmodi virtutem habere faciant. *Meld. c. 74.*

CAP. XIX.

Si qua mulier non habens virum, aut vir non habens vxorem, fuerint fornicati, tribus annis pœniteant. *Nannet. c. 13.*

CAP. XX.

Omni fidelium ordini denuntiamus cauendos eſſe ſummopere libidinis æſtus; Domino per Euangelium præcipiente: Sint lumbi veſtri præcincti. Denique cum oporteat nos cōtra reliqua vitia omni virtute reſiſtere contra libidinem non tam expedit repugnare, quam fugere. Vnde & Apoſtolus Paulus præcipit dicens; Fugite fornicationem: omne peccatū, quodcumque fecerit homo extra corpus eſt; qui autem fornicatur, in corpus ſuum peccat. Et iterum fornicatores, & adulteros iudicabit Deus, &c. luxuria per ſe ipſam eſt turpis, cuius prima tela ſunt oculorum, ſecunda verborum, &c. conualeſcit vero luxuria epulis, exardeſcit nimia ſaturitate ventris, perfodit animam pabulo ebrietatis; inter delicias namque pudicitia ſeruatur difficile. Denique ſaturitas cibi, & potus mentem ad luſum, carnem monet ad luxum. Nec ideo tamen, quia delicia eſt potentum, minor debet eſſe cautela pauperum; quoniā & in ſerico, & in pannis exercet libido ius ſuæ poteſtatis; nec timet purpuram tegum, nec ſpernit ſquallorem mendicantium, & cum vitam animæ petimat, & auferat, cæcitatem quoque menti ingerit, ipſum etiam corpus cito debilitat, fractumque in miſeram ſenectutem præcipitat, & niſi ſolius Dei miſerentis pietas manum benigniſſime extendens clementiæ iacentem ſubleuet, & antequam mors veniat, reſipiſcere faciat, in infernum hominē immergit, & in porcas, & in

Luc. 12.

1. Cor. 6.

Heb. 13.

pœnas tattati tralit. Væ denique illi, qui tunc habuerit terminum luxuriæ, quando, & vitæ, &c. Hoc omni gradui, omni ordini, & vtrique obſtamur ſexui, putridam potius fugere luxuriam, & ſuccinctis lumbis caſtitatem tenere virtutem: ſcientes pro certo veriſſimam eſſe vocem Apoſtolicam quæ inter cæ-
1.Cor. 6. tera terribiliter clamat: Neque fornicarij, neque adulteri, neque molles, neque maſculorum concubitores regnum Dei poſſidebunt. *Troſle.c.*10.

Cap. XXI.

Non cibi nos grauant ſancte Papa, &c. Et hoc quoque quod captiuæ mulieres corruptæ fuerunt barbaris earum corporibus inſolenter abutentibus: Sed ſi prius quoque damnata vita fuerit, procul ab oculis abeuntibus, vt dicitur, fornicationibus, vt ſcriptum eſt, fornicarius ſcilicet habitus eſt, etiam tempore captiuitatis. *Greg. Thaumaturgus, c.*1.

Cap. XXII.

Si vir cum muliere cohabitans, poſtquam matrimonio non delectatus in fornicationem inciderit, eum fornicatorem iudicamus, & eum pœnis amplius grauamus; canonem tamen non habemus, qui eum adulterij crimini
Prouerb. ſubiiciat, ſi in ſolutam à matrimonio pecca-
18. *d.* tum commiſſum ſit. Nam adultera quidem, inquit, polluta polluetur, & ad virum ſuum non reuertetur, & qui adulteram detinet, ſtultus eſt, & impius. Qui autem fornicatus eſt, non excludetur à cohabitatione cum vxore; quemadmodum mulier maritum ſuum à fornicatione reuertentem excipiet: vir autem eam, quæ polluta eſt, à ſuis ædibus amandabit. Ac eorum quidem ratio minime eſt facilis: conſuetudo autem ſic inualuit. *Baſil. ad Amphiloch. c.*21.

Cap. XXIII.

Ei, qui mulierem vel vi, vel clam eſſe vitiatam habet, neceſſe eſt fornicationis pœnas imponere: eſt autem in quatuor annis præfinitum fornicatoribus ſupplicium. Oportet autem eos anno primo à precibus expelli, & ipſos deflere ad fores eccleſiæ. Secundo autem ad auditionem admitti. Tertio admiti ad pœnitentiam. Quarto ad congregationem cum populo abſtinentes ab oblatione. Deinde eis permitti boni communionem. *Baſil. ad Amphil. cap.*22.

Cap. XXIV.

Qui à ſe ſtupratam mulierem detinet, ſtupri quidem pœnam ſubibit, ei autem mulierem habere permittitur. *Baſil. ad Amphiloch. cap.*25.

Cap. XXV.

Fornicatio non eſt matrimonium, ſed nec initium matrimonij. *Baſil. ad Amphiloch. c.*26.

Cap. XXVI.

Puellæ, quæ præter patris ſententiam fornicatores ſecutæ ſunt, reconciliatis parentibus, videntur res remedium accipere, ſed non protinus ad communionem reſtituuntur, ſed triennio punientur. *Baſil. ad Amphil. c.*38.

Cap. XXVII.

Quæ præter Domini ſententiam ſe viro tradidit, fornicata eſt. *Baſil. ad Amphiloch. c.* 40.

Cap. XXVIII.

Quę ſine iis, qui habent poteſtatem, fiunt matrimonia, ſunt fornicationes. *Baſil. ad Amphiloch. c.* 42.

Cap. XXIX.

Fornicator ſeptem annis non communicabit; duobus deflens, & duobus audiens, & in vno ſolo conſiſtens, octauo autem ad communionem admittetur. *Baſil. ad Amphiloch. capite* 59.

Cap. XXX.

Lector, ſi cum ſua ſponſa ante matrimonium commercium habuerit, poſtquam anno ceſſauerit, ad legendum recipietur, manens non vlterius promouendus. Quod ſi abſque deſponſatione furtim coierit, ceſſabit à miniſterio. Idem & miniſtet. *Baſil. ad Amphil. c.*68.

Cap. XXXI.

In iis, qui diligentiore conuerſione vſi fuerint (*loquitur de iis, qui in fornicationem inciderunt*) licet ei, qui diſpenſat pro eccleſiaſticæ œconomiæ vtilitate tempus auditionis contrahere, & celerius ad conuerſionem deducere; & rurſus hoc quoque tempus contrahere; & celerius communionem reddere, vt ſua probatione, eius, cui medela adhibetur, conſtitutionem indicet. *Gregor. Nyſſen. epiſt. canonica cap.*4.

Cap. XXXII.

Eius cui medela adhibetur, affectio conſiderabitur, quomodo & in iis, qui fornicationis inquinamento illaqueati ſunt; vt vel citius, vel tardius, eis ſit boni participatio. *Greg. Nyſſ. epiſt. canon. c.* 4.

Cap. XXXIII.

Qui in fornicatione polluti ſunt, in tribus quidem annis ab oratione omnino expellantur; in tribus autem, ſint ſolius auditionis participes; in tribus autem aliis, cum his, qui in conuerſione ſubſternuntur, precentur, & tunc ſint ſacramentorum participes. *Gregor. Nyſſen. ep. canon. c.*4.

Pars nona. De illo, qui nefarias nuptias ignarus contraxit.

CAPVT I.

De presbytero, qui per ignorantiam nefariis nuptiis implicatus eſt, definiui, quod oporteat eſſe quidem cathedræ participem à reliquis autem actionibus abſtinere, ei enim ſufficit venia: vt is autem aliis benedicat, qui ſua debet negotia curare, non eſt conſentaneum; benedictio enim eſt ſatisfactionis communicatio, qui autem eam non habet propter ignorantiæ lapſum, quo modo

aliis communicabit? Nec ergo publice, nec priuatim benedicat, nec Chriſti corpus alius impertiat, nec aliquod aliud ſatrum miniſterium obeat, ſed quod præſideat contentus, ſibi aliis, & Chriſto defleat, vt ſibi ignorantiæ peccatum condonetur. *Baſil. ad Amphil.c.27.*

C A P. II.

Maximus aſſeruit, ſe eceleſiæ leges ignorantem illicito matrimonio coniunctum eſſe; & quia hoc eum male habet, quod non recte, & ex ordine agat, affirmauit, quia contra leges fecit per ignorantiam, ſe ab illicita vitæ ſocietate ex conſenſu abſtentutum, illa etiam hoc volente. Si ergo probaueris, quod hoc ex conſenſu faciant, & non fallant, quia eſt tempus decennale; ſi conſideras eos debere verſari cum catechumenis, nunc eos ſic diſpenſa. Sin autẽ vides, quod velint decipere, & acerbitate adhuc in eos opus ſit, fac id, quod Deus tibi ſuggeſſerit, id ſemper ſequens, quod in vſu eſt, vimque obtinet. *Theophil. Epiſc. Alex. ep. ad Agathonem Epiſc.*

De ſuperbia. Tit. V.

Vide lib. IV. tit. LXXIII.

CAPVT I.

56. q. 7. c. 35. MOnaſterium, vel oratorium canonice conſtructum à dominio conſtructoris inuite non auferatur: liceatque illi id presbytero, cui voluerit, pro ſacro officio illius diœceſeos, & bonæ auctoritatis, (*& idoneos auctoritate*) cum conſenſu Epiſcopi, ne malus exiſtat, commendare, ita vt ad placita, & ad iuſtam reuerentiam ipſius Epiſcopi obedienter ſacerdos recurrat. *Leo.* Si vero ſuperbia eleuatus, vel alio quolibet modo à proprij ſe ſubtrahere maluerit mandatis Epiſcopi, canoniciſ eum decernimus vltionibus ſubiacere. *Eug. ij. in ſyn. Rom & Leo iv. c. 21. Anſel. l. 5. c. 37. Cæſaraug. l. 8. c. 43.*

C A P. II.

Presbyteri, qui in diuerſis locis, baptiſteriis, vel quibuſcumque ſacris oratoriibus ordinantur, inſtanter, ac inexcuſabiliter ad concilium diœceſis Epiſcopi occurrere, ſecundum ſanctorum ſtatuta patrum decernimus. Hi autem qui colonatus poſſeſſiones retinent, nihilominus volumus ad Epiſcopi indifferenter conuenire concilium; nam ſi per contumaciam ſe quaſi in alterius poteſtate ſubtraxerint, & proprio non ſubiiciantur Epiſcopo, canonicis correctionibus ſubiaceant. *Leo iv. in ſyn. Rom. c. 40.*

C A P. III.

Quotidiana Petri Apoſtoli prædicatio inter cætera diuina mandata, hæc erat, &c. dolentes conſolari, & ſuis bonis refouere, & à malis actibus ſe alienum facere non eſſe ſuperbum, non violentum, &c. *Petrus Apoſtolus apud Clem. epiſt. 1. ante fin. Theodul. ad presbyt. Aur. cap. 21.*

C A P. IV.

Poſt hæc agnoſcat (*Chriſtianus*) Deum honorare, honor autem eius eſt, vt ita viuat, ſicut ipſe vult: vult enim vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium neſciat; odium, & auaritiam fugiat; iram, ſuperbiam, iactantiam reſpuat, & execretur, &c. *Clem. ep. 4. ante fin.*

C A P. V.

Virum catholicum, & præcipue Domini ſacerdotem, ſicut nullo errore implicari, ita nulla oportet cupiditate violari; dicente quippe Scriptura ſancta: Poſt concupiſcentias *Eccleſ.*
tuas non eas, &c. multis mundi huius illece- *18.*
bris, multis vanitatibus reſiſtendum eſt, vt vere continentiæ obtineatur integritas: cuius prima eſt labes ſuperbia, initium tranſgreſſio- *Eccleſ.*
nis, & origo peccati. Quoniam mens poten- *10.*
tiæ auida, nec abſtinere nouit à vetitis, nec gaudere conceſſis, dum inordinato, prauoque progreſſu, impunitarum tranſgreſſionum augentur exceſſus, & crebreſcunt culpæ, quæ toleratæ ſunt ſtudio fidei reparandæ, & amore concordiæ, &c. Hæc tibi ſcribens hortor, ac moneo, vt depoſito ambitionis deſiderio, ſpiritu potius ferueas caritatis, eiuſque virtutibus ſecundum doctrinam Apoſtolicam perficienter orneris. *Leo epiſt. 51. in princip. & in fine.*

C A P. VI.

Melior eſt in malis factis humilis confeſſio, *15. q. 3. c.*
quam in bonis ſuperba gloriatio. *Calliſt. ep. 1. in* *89.*
fin. Iuo par. 5. c. 235. decr.

C A P. VII.

Iuſtum eſt, vt qui diuina contemnunt man- *23. q. 3. c.*
data, & inobedientes patrum exiſtunt iuſſio- *c. 9.*
nibus ſeuerioribus corrigantur vindictis: quatenus cæteri talia committere timeant, & omnes gaudeant fraterna concordia, & cuncti ſumant ſeueritatis, atque bonitatis exemplum; nam ſi, quod abſit, Eccleſiaſticam ſollicitudinem, vigoremque negligimus: perdit deſidia diſciplinam, & animabus fidelium profecto nocebitur. *Calliſt. ep. 2. poſt princ. Anſel. li. 13. c. 13. Iuo par. 6. c. 346. decr.*

C A P. VIII.

Per Prophetæ vocem contra ſuperbientem *Ezec. 16.*
animam dicitur: Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. Fiduciam quippe animam in pulchritudine ſua habere, eſt in ſemetipſa de iuſta actione præſu-
mere. Hinc rurſum per prophetam ſcriptum *Ezec. 32.*
eſt: Quo pulchrior es deſcende. Anima etenim vnde eſt pulchrior, inde deſcendit, quãdo ex virtutis decore, quæ exaltari apud Deum debuit, ab eius gratia per ſuam electionem cadit. Quid ergo in his agendum eſt, niſi vt malignus ſpiritus cum nobis ad eleuandam mentem reducit, bona, quæ egimus, nos ſemper ad memoriam mala noſtra reuocemus? quatenus & noſtra cognoſcamus eſſe, quę pec-

cando fecimus, & ſolius omnipotentis Dei munera, cum peccata declinamus. *Greg.ep. ad Reccaredum Regem.c.4.l.7. regiſt.ep.126.*

CAP. IX.

Si fuerit ſuperbus miniſter, cum Zabulo computatur; ſed per illum Chriſti ſacramenta non contaminantur. *Vrb. y.ep. ad L. præpoſitum ex verbis D. Auguſtini.*

CAP. X.

†communionē. Diſt.30. ſi quis per ſuperbiam. c. — Si quis ſuperbiæ vſus affectu † conuentus abominatur, qui ad confeſſiones martyrum celebrantur, & † miniſteria, quæ in iis fiunt, ſimul cum eorum memoriis execratur, anathema ſit. *Gangr.c.20.*

9. † miſſas. 15 q 7.c. 3.

CAP. XI.

Si quis tumidus, vel contumelioſus extiterit in maiorem natu, vel aliquam cauſſam habuerit, à tribus vicinis Epiſcopis, ſi diaconus eſt, arguatur: presbyter, à ſex; ſi Epiſcopus, à duodecim conſacerdotibus audiatur. Vniuerſi dixerunt Epiſcopi: Contemptus debet contumaciæ, & ſuperbiæ in omnibus frangi. *Cart. cap.11.*

CAP. XII.

Diſt.50. c.21. — Contumaces clerici, pro vt dignitatis ordo permiſerit, ab Epiſcopis corrigantur; & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia communionem fortaſſe contempſerint, aut eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint; peregrina eis communio tribuatur: ita vt cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum, dignitatemque ſuſcipiant. *Agath.c.2. Capit.l.7.c.311. Ivo par.6.ca. 366.decr.*

CAP. XIII.

Epiſcoporum, quorum vita non reprehenditur, poſteriorẽ (*presbyterum, vel clericum*) priori nullus præponat, niſi forte elatus ſuperbia, quod pro neceſſitate eccleſiæ Epiſcopus iuſſerit, implere contemnat. *Agath.c.23.*

CAP. XIV.

Si quis ſuperbia elatus officium ſuum indignatione quacumque implere noluerit, ab ordine tamdiu depoſitus habeatur, quamdiu digna pœnitentia, & ſupplicatione ſatisfecerit præſidenti Pontifici. *Aurel.iij.c.19.*

CAP. XV.

Si clericus ordinationem Epiſcopi ſui ſub cothurno ſuperbiæ neglexerit implere, non ſolum ab ſtipendio, ſed anno vno à communione priuetur. *Narbon.c.10.*

CAP. XVI.

Renuntiatur in baptiſmo diabolo, & omnibus operibus eius, & omnibus pompis eius, &c. Pompæ eius ſunt: Superbia, iactantia, elatio, vana gloria, faſtus, & alia quamplurima, quæ ex his oriri videntur. *Turonen. ſub Carolo. cap. 18.*

CAP. XVII.

Clerici non vagis oculis, non infræni lingua, aut petulanti, tumidoque geſtu incedant, &c. Senioribus quoque debitam præbeant obedientiam, neque vllo iactantiæ ſtudio ſe attollant. *Magun.c.10.ex Iſidoro l.2.c.2.de Eccleſ. officiis.*

CAP. XVIII.

Cætera, quæ ſequuntur, in nobis poſita ſunt. Non proteruum, id eſt non tumentem, & placentem ſibi, quod Epiſcopus ſit: ſed quaſi bonum villicum, id requirentem, quod pluribus proſit, &c. *Hieron. in ep. ad Titum apud Aquiſg. cap.10.* — *Tit.1.b.*

CAP. XIX.

Caue ne hominum rumuſculos aucuperis, ne in offenſam Dei populorum laudem commutes. Si adhuc, inquit Apoſtolus, hominibus placerem, Chriſti ſeruus non eſſem. Deſiit placere hominibus, & ſeruus factus eſt Chriſti; per bonam, & malam famam; à dextris, & à ſiniſtris Chriſti miles graditur, nec laude extollitur, nec vituperatione frangitur. Non diuitiis tumet, non contrahitur paupertate, & læta contemnit, & triſtia. Per diem ſol non vrit eum, neque luna per noctem. Nolite orare in angulis platearum, ne rectum iter precum tuarum frangat aura popularis; nolo te dilatare fimbrias, & oſtentui habere philacteria: & conſcientia repugnante, phariſaica ambitione circumdari. Inde pendet euangelium, inde lex, & prophetæ, &c. Totte regulæ, quot ſpecies gloriarum percurrant. Quanto melius erat, hæc non in corpore, ſed in corde geſtare; Dominum habere fautorem, non aſpectus hominum. *Hieron.ep.ad Nepotian.apud Aquiſgr.c.94.* — *Gal.1.b.* *Pſa.120.b.*

CAP. XX.

Inter cætera mala, quæ fidem commaculant, quatuor nobis vitia ſpiritualia merito exaggeranda videntur: quæ quanto occultiora ſunt, tanto perniciosiora: id eſt ſuperbia, per quam Angelus diabolus effectus, de cælo electus eſt, &c. *Pariſ.ſub Ludouic. & Loth. lib.1. cap.1.*

CAP. XXI.

Pactum, quod cum Deo in baptiſmate fit, à multis ex toto, à multis ex parte tranſgreditur. Ex toto quidem tranſgreditur; quando quis poſt acceptam baptiſmatis gratiam, aut ad infidelitatem, aut ad hæreſim, aut certe ad ſchiſma prolabitur. Ex parte vero, quando quis, aut ad ſuperbiam, aut ad inuidiam, aut ad cætera vitia ſpiritalia, quæ ex radice ſuperbiæ prodeunt, labitur. *Pariſ.ſub Lud.& Loth.l.1.c.9.*

CAP. XXII.

Opera (*diaboli*) ſunt, quæ vtrique operibus Saluatoris contraria exiſtunt. Primum ſuperbia, cuius ille auctor eſt, & quæ eum ex angelo dæmonem fecit, quæ eſt etiam initium omnis peccati, & cætera vitia, quæ ex radice prodeunt ſuperbiæ. Pompa diaboli hæc eſt, quæ & pompa mundi, id eſt ambitio, arrogantia, vana gloria, omniſque cuiuſlibet rei ſuperfluitas in humanis vſibus, vnde creſcit elatio, — *Eccl.10.*

quæ

quę multoties honeſtati ſolet aſcribi, & cętera huiuſmodi, quæ de fonte ſuperbiæ procedere noſcuntur. *Pariſien. ſub Lud. & Loth. l. 1. c. 10.*

CAP. XXIII.

Quam ſit præſumptio grauis, & periculoſa, quæ ex contẽptu præceptorum Dei naſcitur,
Gen. 11. ędificatio turris, & confuſio linguarum prodit.
Gen. 19. Sodoma autem, & Gomorrha, & finitimæ ciuitates, quibus flagitiis deletæ, & quomodo ęterna damnatione in exemplum humani generis ſint perditæ, manifeſtum eſt; & tamen in comparatione earum Hieruſalem duplum malum feciſſe legitur, eo quod notitiam & præceptum Dei habuerit, & ſeruare contempſerit, ſecuta propriam voluntatem. Nam iniquitas Sodomitica, iuxta prophetam, fuit ſu-
Eze. 16. perbia, &c. *Pariſ. ſub Lud. & Loth. l. 2. c. 9.*

CAP. XXIV.

Nemo contemnat, neq; tranſgrediatur bannum ab Epiſcopis ſuperpoſitum. Sciat, & abhorreat in epiſtula B. Clementis dictum cõtra
11. q. 3. c. 11. ſe ſcriptum. Si vobis Epiſcopis non obedierint, omnes tam maiores, quam & inferioris ordinis, atque reliqui populi, tribus, & linguæ non ſolum infames, ſed etiam extorres à regno Dei, & conſortio fidelium à liminibus ſanctæ Dei eccleſiæ alieni erunt. Et audiant
Luc. 10. ipſum Dominum in Euangelio dicentem: Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit. *Tribur. c. 8. Clem. ep. 1. & 3.*

CAP. XXV.

Videat vnuſquiſque (*vt fides*) dat orem diuerſis commaculet flagitiis, inter quæ maximè hæc cauenda præuidimus, & quanto occultiora, tanto perículoſiora eſſe pro certo ſcimus: ſuperbiam ſcilicet, quæ de angelo diabolum facere, & de cælo nouit præcipitare, &c. *Troſle. c. 15.*

De auaritia. Tit. VI.

Vide lib. iv. tit. lxx. & lxxi. lib. vi. tit. IL. quibus adde.

CAPVT I.

Scripſi vobis in epiſtula: Ne commiſceamini fornicariis, &c. Si is qui frater nominatur, eſt fornicator, aut auarus, &c. aut rapax cum eiuſmodi nec cibum ſumere. *Paul. ep. 1. ad Cor. c. 5. num. 10.*

CAP. II.

Nolite errare, neque fornicarij, &c. neque fures, neque auari, neque ebrioſi, neque maledici, neque rapaces regnum Dei poſſidebunt. *Paul. ep. 1. ad Cor. c. 6. num. 10.*

CAP. III.

Fornicatio, & omnis immunditia, aut auaritia nec nominetur in vobis, ſicut decet ſanctos &c. Hoc enim ſcitote, intelligentes, quod omnis fornicator, aut immũdus, aut auarus, quod eſt idolorum ſeruitus, non habet hæreditatem in regno Chriſti, & Dei. *Paul. in ep. ad Epheſ. c. 5. num. 5.*

CAP. IV.

Ab auaritia alieni mores ſint, præſentibus 2. Cor. 12.
contenti, is, qui tertium cælum conſcendit, & arcana verba audiuit, Paulus diuinus Apoſtolus aperte vociferatur. *Nycæn. ij. c. 1.*

CAP. V.

Auaritiam, vtpote ſecundam idololatriam, Paulus magnus execratur Apoſtolus: cunctos videlicet, qui chriſtiani vocabulo cenſentur ab omni turpi lucro abſtinere volens; multo magis ergo iis, qui ſacerdotio funguntur, nefas eſt, coëpiſcopos, & ſuffraganeos ſuos per quemcumque modum grauare, &c. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. c. 19.*

CAP. VI.

Non ſatis vtiliter in populo auaritia redarguitur, ſi ab iis, qui in clero conſtituti videntur, & præcipue qui contempto ſæculo religioſorum nomen profitentur, & regulam, modis omnibus non cauetur, &c. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 6. poſt conc. Later. par. 2. c. 10.* De ſimo. c. 8. Gre. ix. & in 2. coll. c. 7.

CAP. VII.

Nulli liceat Epiſcoporum à ſubiecto ſacerdote, vel alio quolibet clerico, & piis locis dationes vltra ſtatuta patrum exigere, aut ſuppoſita in angariis inferre: ſed cum ſit optimus perſpector, ita proſpiciat, vt vniuerſæ ſibi oues commiſſæ à ſe maxime alantur, atque in neceſſitatibus adiuuentur, † quam illicitis exactis dationibus opprimantur. Quia Dominus paſcere, & docere nos docuit, & omnibus miniſtrare, non terrenis lucris, vel auaritiis delectari. *Eugen. ij. in ſyn. Rom. & Leo iv. c. 26. Anſel. l. 6. c. 166. Cæſar. l. 4. c. 89.* 16. q. 1. Nulli Epiſcoporum. c. 61. † potius quam &. Leo.

CAP. VIII.

Praua conſuetudo, prout accepimus, & deteſtabilis inoleuit, quoniam monachi, & regulares canonici poſt ſuſceptum habitum, & profeſſionem factam, ſpreta beatorum magiſtrorum Benedicti, & Auguſtini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiſcunt; auaritiæ namque flammis accenſi ſe patronos cauſſarum faciunt, &c. Vt ergo ordo monaſticus, & canonicus Deo placens in ſancto propoſito inuiolabiliter conſeruetur, ne hoc vlterius præſumatur, auctoritate Apoſtolica interdicimus. Epiſcopi autem, Abbates, & Priores tantæ enormitati conſentientes, & non corrigentes, propriis honoribus priuentur, vel ab Eccleſiæ liminibus arceantur. *Inno. ij. in ſyn. Rom. c. 6.*

CAP. IX.

Super omnia auaritiam fugite (*loquitur cum presbyteris*) quæ homines occaſione præſentis lucri ab æternis ſeparat bonis. *Clem. epiſt. 1. ante med.*

CAP. X.

Vult Deus vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium neſciat, odium, & auaritiam fugiat, &c. *Clem. ep. 4. ante fin.*

CAP. XI.

Fraternitatem tuam inſtitutis Apoſtolicis conuenimus, vt patrum regulis, & præceptis Dominicis innitentes, de templo fidei auari-

tiam, quæ idolorum eſt ſeruitus, excludamus, vt in domo Domini nihil noxium, nihilq; adſit confuſum. *Grego. ad Aether. Lugd. Epiſc. l. 7. regiſt. epiſt. 100.*

Cap. XII.

17. q. 4. c. 2. ap. Gre. ex. c. 3 de preben. & in 1. coll. c. 3.

Ratio nulla permittit, vt propriis cuiuſquam vſibus applicetur, quod pro communi vtilitate datum eſſe cognoſcitur. *Greg. l. 11. ep. 31. Anthemio Subdiacono. Anſel. l. 5. c. 35.*

Cap. XIII.

Diſt. 85. c. 1.

Iudicatum nobis eſt, Florentinum Archidiaconum eccleſiæ Anconitanæ, qui ad Epiſcopatum fuerat electus, ſcripturæ quidem ſacræ ſcientiam habere; ſed ita ætatis ſenio iam confectum, vt ad regiminis officium non poſſit aſſurgere: adiicientes etiam, ita illum tenacem exiſtere, vt in domo eius amicus ad caritatem nunquam introeat, &c. requirendum eſt, ſi hoc, quod de præfato Archidiacono dictum eſt, quia nunquam amicus domum eius ingreſſus eſt, ſi ita ſe veritas habet; & vtrum ex neceſſitate, an ex tenacitate talis ſit. *Gregor. l. 12. ep. 6. Ioanni Epiſcopo.*

Cap. XIV.

Leu. 19. & 20. Coloſſ. 3.

Scriptum eſt: Sancti eſtote, quoniam & ego ſanctus ſum, dicit Dominus; & illud Apoſtolicum: Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram: id eſt, fornicationem, & immunditiam, concupiſcentiam malam, & auaritiam quibus quanto eſt pertinacior vis in mali, tanto auſterioribus conuenit obuiare decretis. *Tolet. viij. c. 5.*

Cap. XV.

† nullus.

Cupiditatis, & auaritię malum † nullatenus ſectetur, ſicut Carthag. interdicit concilium. *Remen. c. 28.*

Cap. XVI.

1. Reg. 12.

Auaritiam in ſacerdote vitandam, & Samuël docet, nihil cuiquam eripuiſſe ſe coram populo probans, & Apoſtolorum paupertas, qui refrigeria ſumptuum à fratribus accipiebant; & præter victum, atque veſtitum, nihil ſe aliud nec habere, nec velle gloriabantur; quam ad Timotheum auaritiam, ad Titum turpis lucri cupiditatem apertiſſime notat. *Hieronymus in epiſt. ad Oceanum apud Aquiſgr. cap. 11.*

1. Tim. 3. Tit. 1.

Cap. XVII.

Coloſ. 5. a. 1. Tim. 6.

Cauendum ſummopere ſacerdotibus eſt, vt ab auaritiæ peſte, quæ eſt idolorum ſeruitus, & cupiditate, quæ radix omnium malorum eſt, ſuoſque ſectatores à regno Chriſti excludunt, ſe compeſcant; quoniam digne non poſſunt ſubditis prædicare, vt ab his ſe abſtineãt, cum ipſi his, quod valde dedecus, immo periculoſum eſt, ſe mancipauerint. Grauius quippe, atrociuſque hæ peſtiferæ lues in illis damnantur, quam in his, qui eorum dictis, & exẽplis ab eis coërceri debuerunt. Solent namque à nonnullis multifariæ occaſiones obtendi, quæ neceſſitatis nomine palliantur. Et reuera dum exterius neceſſitas prætenditur, interius auaritia tegitur. Ait itaque Dominus in Euangelio: Nolite theſaurizare vobis theſauros in terra, &c. *Matt. 6.* In vita beati Ambroſij legitur: Ingemiſcebat vehementer, cum videlicet radicem omnium malorum auaritiam, quæ neque copia, neque inopia minui poteſt, magis, magiſq; increſcere in hominibus, & maxime in iis, qui in poteſtatibus erant conſtituti, &c. Et quid dicam, ſi in huiuſmodi perſonis ira rabiem ſuam exercet, qui ſolent aut filiorum, aut propinquorum cauſſas prætendere ad excuſandas excuſationes in peccatis, quandoquidem pleroſque ceperit etiam cæca labes ſacerdotes, & leuitas, quibus portio Deus eſt, vt illam etiam ipſi appetant? Et væ mihi miſero, quia nec fine mundi prouocamur, vt tam graui iugo ſeruitutis liberari velimus, quo demergimur ad profundum inferni, vt faciamus nobis amicos de mammona iniquitatis, *Luc. 16. b.* qui nos recipiant in æterna tabernacula. His ita præmiſſis oportet ſacerdotes Domini, vt ab appetitu auaritiæ, & cupiditatis ſe cohibentes, ſibi ſubiectis in omnium virtutum profectibus ſe imitabiles exhibeant, quibus pro omnibus diuitiis ſolus Chriſtus abundet, iuxta illud Apoſtoli: Mihi viuere Chriſtus eſt, *Philip. 1.* & mori lucrum. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. li. 1. cap. 13.*

Cap. XVIII.

Non ſolum rumore, ſed etiam euidentibus factis comperimus quorumdam Epiſcoporum miniſtros, non ſolum in presbyteris, ſed etiam in plebibus parochiæ ſuæ auaritiam potius exercere, quam vtilitati eccleſiaſticæ dignitatis inſeruire, populique ſaluti conſulere. Quam negligentiam, immo & execrabile, ac damnabile cupiditatis vitium omnibus in cõmune deinceps vitandum ſtatuimus, &c. At ſi forte, quod abſit, vllus Epiſcoporum deinceps ſectatores auaritiæ miniſtros in parochia ſua conſtituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate paſtorali acriter ferire detrectauerit, exemplum negligentis Heli ſacerdotis imitari ſe cognoſcat, *1. Reg. 2.* ſciatque quia quidquid prauitatis, vel auaritiæ huiuſcemodi ſubiecti in plebibus Chriſti egerint, ſi eos corrigere iuxta facti qualitatem neglexerit, in eum proculdubio, à quo conſtituti ſunt, ea, quæ admiſerint, redundabunt, & ſynodali ſe correptioni modis omnibus ſubiiciendum. *Pariſ. ſub Lud. & Loth. l. 1. c. 25.*

Cap. XIX.

Quamuis auctoritas canonica ea doceat, vt quarta pars decimarum, & redituum ex oblationibus fidelium in vſus Epiſcoporum cedat: vbicumq; tamen Epiſcopus ſua habet, ſuis cõtentus ſit: vbi autem nihil rerum eccleſiæ ſuæ habet, accipiat de memorata quarta parte ſibi, ſuiſque nõ quod auaritia, quod abſit, ſuaſerit, ſed potius quod neceſſitas compulerit. Cæterum ſi accipiendi nulla neceſſitas vrſerit, nihil de memorata quarta parte accipiat, ſed vſibus

Eccleſiarum, & pauperibus Chriſti impartiendam ſecundum ſuam diſpoſitionem relinquat. *Pariſ. ſub Lud. & Loth. l. 1. c. 31.*

CAP. XX.

Si in nobis caritas non eſt, ſed odium, & inuidia, & auaritia, & diſcordia, & ſimulatio, & luxuria, & cætera mala regnant, quæ omnia à chriſtianitatis propoſito abhorrent: mirum non eſt, ſi animaduerſiones diuinæ nos interius, exteriuſque diuerſiſſimis modis feriunt, & impetum inimicorum aduerſum nos commoueant. *Pariſien. ſub Ludouic. & Lothar. lib. 2. cap. 6.*

CAP. XXI.

Epiſcopi miniſtros non ſectantes auaritiam per parochias ſuas conſtituant, &c. Si forte, quod abſit, vllus Epiſcoporum deinceps ſectatores auaritiæ miniſtros in parochia ſua conſtituerit, & eorum cognitam prauitatem auctoritate paſtorali acriter ferire detrectauerit, exemplum negligentis Heli ſacerdotis (*1. Reg. 2.*) imitari ſe cognoſcat, & ſynodali correptioni modis omnibus ſubiiciendum. Nam & in conſenſu communi ſtatuimus, vt vnuſquiſq; Epiſcoporum ſuper Archidiaconos ſuos deinceps vigilantiorem curam adhibeat, quoniam propter eorum auaritiam, &c. multi ſcandalizantur, & miniſterium ſacerdotale vituperatur. *Aquiſgr. y. ſub Lud. par. 3. c. 4.*

CAP. XXII.

Grauis res eſt auaritia, & plura habendi cupiditas, nec poſſunt vna epiſtula proponi ſcripturæ, in quibus non ſolum prædari fugiendum, horrendumq; prædicatur, ſed plura concupiſcere, & aliena propter turpe lucrum attingere: & quicumq; eſt eiuſmodi, is eſt à Dei eccleſia abdicatus. In tempore autem incurſionis, in tanto luctu, tantiſque fletibus auſos eſſe aliquos, tempus, quod omnibus exitium afferebat, exiſtimare eſſe ſibi lucri tempus, eſt hominum impiorum, & Deo inuiſorum, & quorum improbitati nihil poteſt adiici. Vnde eis omnibus eiuſmodi interdicere viſum eſt, eoſque abdicare, ne forte ad totum populum ita veniat, & in eos primum, qui præſunt, & non inquirunt, &c. Non ecce Achan Zare filius in eo, quod Deo dedicatum erat, peccauit (*Ioſue. 7.*), & in omnem Iſraël ſynagogam ira peruenit? &c. Nemo ſeipſum ſeducat, neque tanquam inuenerit, neque enim fas eſt ei, qui inuenerit, lucri facere, &c. in Exodo (*Exo. 23.*) non ſolum ſi quis res fratris, ſed etiam inimici, inuenerit, reſtitutione, inquit, reſtituas ipſa domui Domini ipſorum; ſi autem ab eo, qui in pace, & in otio delicate vitam tranſigit, vel etiam ab inimico non licet lucrari, quanto magis ab eo, qui rebus aduerſis premitur, & fugit, & neceſſitate coactus propria relinquit. Alij autem ſe ipſos ſeducunt, aliena, quæ inuenerunt, detinentes. Vt quoniam Boradi, & Gotthi eis hoſtilia fecerunt, ipſi ſint aliis Boradi & Gotthi. *Gregor. Thaumaturgus c. 2. 3. 4. 5.*

CAP. XXIII.

Altera idololatriæ ſpecies, ſic enim diuinus Apoſtolus (*Coloſſ.*) auaritiā appellat, neſcio quo modo abſque vlla pœnę medela à Patribus prętermiſſa ſit. Atqui hoc malum quidem videtur eſſe trium animi conſtitutionum affectio. Nam & ratio ab eius, quod pulchrum eſt, iudicio aberrans, eſſe in materia, quod pulchrum eſt, exiſtimat; non ad pulchritudinem à materia ſeparatam aſpiciens, & deſiderium ad ea, quæ ſunt inferiora inclinatur, ab eo, quod vere eſt expetendum, dilabens. Iam vero & contentioſa, animoſaque animæ affectio ex hoc peccato multas occaſiones accipit. Diuinus enim Apoſtolus eam non ſolum idololatriam (*1. Tim. 6*), ſed etiam omnium malorum radicem pronuntiauit, & tamen hæc morbi ſpecies inconſiderata, & abſque vlla eius cura prætermiſſa eſt. Quo fit, vt hic morbus valde in eccleſia redundet. *Greg. Nyſſenus ad Letoium.*

De inuidia. Tit. VII.

CAPVT I.

Manifeſta ſunt opera carnis; quæ ſunt fornicatio, &c. rixæ, ſectæ, inuidiæ, &c. *Paul. ad Gal. cap. 5. num. Eutychian. epiſt. 2. in med.*

CAP. II.

Bonorum operum inter cætera ſemina, ac negotia ſunt, &c. Zelum malum non habere, inuidiam non exercere, nec contentionem amare, &c. *Petrus Apoſt. apud Clem. ep. 1. ante fi. Theodul. ad preſbyt. Aurel. c. 21.*

CAP. III.

Poſt hæc agnoſcat (*Chriſtianus*) Deum honorare, honor autem eius eſt, vt ita viuat, ſicut ipſe vult: vult enim vnumquemque ita viuere, vt homicidium, & adulterium neſciat, &c. inuidiam quoque, & cętera his ſimilia penitus à ſe ducat aliena. *Clem. ep. 4. ante fin.*

CAP. IV.

Summopere conſiderare debetis, quod ij, qui fratribus inuident, eoſque damnare, aut perdere cupiunt, per ſe ſua dogmata deſtruunt, &c. *Liber. ep. 2. in fin. Pelag. ij. epiſt. 1. poſt med.*

CAP. V.

Clericus inuidens fratrum profectibus, donec in vitio eſt, non promoueatur. (*Diſt. 46. c. 7.*) *Carthag. iv. c. 54. Burch. l. 2. c. 16. Iuo par. 6. c. 35. decreti.*

CAP. VI.

Omnes homines, & maxime chriſtiani ſtudeant inter ſe pacem, vnanimitatem, & concordiam habere; odium vero, & diſcordiam longe à ſe propellere, neque pro terreno & caduco quæſtu, quis inuidiæ ſtimulis agitatus, felicitati fratris inuideat: ſed potius bona, quæ ſibi optat, eadem & proximis æqualiter accipiat. *Turon. ſub Carolo c. 32.*

Cap. VII.

Iſidorus ait: Clerici conuiuia priuata non tantum pudica, ſed & ſobria colant, &c. dolos, & coniurationes caueant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant. *Mogunt. c. 10. ex Iſidoro l. 2. c. 2. de eccleſ. officiis.*

Cap. VIII.

Admonendi ſunt inuidi ſubiecti, vt perpendant, quantæ cæcitatis ſunt, qui alieno profectu deficiunt, aliena exaltatione contabeſcunt: quantæ infœlicitatis ſunt, qui per meliorationem proximi deteriores fiunt, dumq; augmenta alienæ proſperitatis adſpiciunt, apud ſemetipſos anxie afflicti cordis ſui peſte moriuntur; quid inuidis infelicius? quos dum conſpecta felicitas afficit, pœna nequiores reddit? Aliorum vero bona, quæ habere non poſſunt, ſi diligerent, ſua feciſſent. Noſtra nimirum ſunt bona aliorum, quæ etſi imitari non poſſumus, amamus in aliis, & amantium fiunt, quæque amantur in nobis. Hinc ergo penſent inuidi, caritas quantæ virtutis eſt, quæ alieni laboris opera, noſtra ſine labore facit. Dum ſe inuidi à labore minime cuſtodiũt, in antiquam verſuti hoſtis nequitiam demerguntur. De illo namque ſcriptum eſt: Inuidia Diaboli intrauit mors in orbem terrarum; quia enim ipſe cælum perdidit, condito hoc homini inuidit, & damnationem ſuam perditus, adhuc alios perdendo cumulauit. Cognoſcant inuidi quantis lapſibus ſubcreſcentis ruinæ ſubiaceant, qui dum liuorem à corde non proiiciunt, ad apertas operum nequitias deuoluuntur. Niſi enim Cain inuidiſſet acceptam fratris hoſtiam, minime perueniſſet ad eius extinguendam vitam; vnde ſcriptum eſt: Et reſpexit Dominus ad Abel, & ad munera eius; ad Cain vero, & ad munera eius, non reſpexit. Iratuſque eſt Cain, & concidit vultus eius. Itaque liuor ſacrificij fratricidij ſeminarium fuit; nam quem meliorem ſe eſſe doluit, ne vtcumque eſſet, amputauit. Dicendum eſt inuidis, quia dum ſe iſta intrinſecus peſte conſumunt, etiam quidquid in ſe aliud boni habere videntur, interimunt; vnde ſcriptum eſt: Vita carnium, ſanitas cordis: putredo oſſium, inuidia. Per liuoris virium ante Dei oculos pereunt etiam, quæ humanis oculis fortia videntur. Oſſa quippe per inuidiam putreſcere eſt, quædam etiam robuſta deperire, &c. *Greg. in paſtoralibus l. 3. c. 11. apud Aquiſg. c. 105. Greg. l. 6. c. 34. Moral.*

Sap. 2. *Gen. 4. 4.* *Prov. 14.*

Cap. IX.

Inter cætera mala, quæ fidem commaculant, quatuor nobis vitia ſpiritalia merito exaggeranda videntur; quæ quanto occultiora, tanto pernicioſiora: id eſt, ſuperbia, &c. inuidia, per quam diabolus hominem, de paradiſo eiecit. *Pariſ. ſub Ludouic. & Loth. li. 1. c. 1.*

Cap. X.

Si in nobis caritas non eſt, ſed odium, & inuidia, & auaritia, & diſcordia, & ſimulatio, & luxuria, & cætera mala regnant, quæ omnia à chriſtianitatis propoſito abhorrent: mirum non eſt, ſi animaduerſiones diuinæ nos interius, exteriuſque diuerſiſſimis modis feriant, & impetum inimicorum aduerſum nos commoueant. *Pariſ. ſub Ludouic. & Lothar. lib. 2. cap. 6.*

Cap. XI.

Sunt & alia deteſtanda vitia, quæ ita habentur, quaſi naturaliter in vſu, vt ea perpetrantes, quanti ſint diſcriminis, non aduertant. Sicut ſunt ea, quæ Apoſtolus aperte enumerat: id eſt, ebrietas, comeſſationes, contentiones, iræ, rixæ, diſſenſiones, detractiones, inuidiæ, inimicitiæ, quæ homines iuxta eundem Apoſtolum à regno Dei excludunt. *Pariſ. ſub Lud. & Lothar. l. 3. c. 2.* *Gal. 5.*

Cap. XII.

Videat vnuſquiſque, ne fidei decorem diuerſis commaculet flagitiis, interque maxima hæc cauenda præuidimus: ſuperbiam ſcilicet, & inuidiam à diabolo inuentam ad deiiciendum de paradiſo hominem, & ad mortem in orbe terrarum introducendam: odium & diſcordiam præfatorum criminum ſequaces. *Troſle. c. 15.*

Cap. XIII.

Obitu exiſtimatio augetur bonorum: quia omnis aduerſus mortuos euaneſcit inuidia. *Valentinian. & Marcianus in epiſt. ad Palladium Praet. Praefect. in Chalced. actio. 3.*

De negligentia. Tit. VIII.

CAPUT I.

Dolentes referimus, quod non ſolum quidam minores clerici, verum etiam aliqui eccleſiarum prælati circa comeſſationes ſuperfluas, & confabulationes illicitas, vt de aliis taceamus, fere medietatem noctis expendunt, & ſomno reſiduum relinquentes, vix ad diurnum concentum auium excitantur, tranſcurrendo vndique continuata ſyncopa matutinum. Sunt & alij, qui miſſarum celebrant ſolemnia vix quater in anno, vel quod deterius eſt, intereſſe contemnunt; & ſi quando interſunt, chori ſilentium fugientes, &c. Hæc igitur & ſimilia, ſub pœna ſuſpenſionis, penitus inhibemus, diſtricte præcipientes in virtute obedientię, vt diuinum officium diurnum pariter, & nocturnum, quantum eis Deus dederit, ſtudioſe celebrent pariter, & deuote. *Innocentius iij. in concil. gener. Lateran. c. 17.*

De celebr. miſſ. c. 9. Gregor. ix. & in 4. coll. c. 1. eo. tit.

Cap. II.

Si Epiſcopus, vel presbyter negligat clerum, vel populum ſuum, neque eos doceat religionem, excommunicetur; ſi perſeuerauerit, deponatur. *Apoſt. c p.* 18.

Cap. III.

Bonorum operum inter cætera ſemina, ac negotia ſunt, &c. dolentes conſolari, & ſuis bonis refouere, & à malis actibus ſe alienum facere; non eſſe ſuperbum, non vinolentum, nec multum edacem, non ſomnolentum, non pigrum, non murmuratorem, &c. *Petrus Apoſtolus apud Clem. epiſt 1. ante fin. Theodulph. ad presbyt. Aurel. cap.* 21.

Cap. IV.

Diſt. 83. *c. vlt. nihil.* Sicut artium in ſuo quoque opere inuenitur mater inſtantia, ita nouerca eruditionis eſt negligentia. *Anacl. epiſt.* 1. *ante med. Anſel. lib.* 6. *cap.* 146. *Tarrac. lib.* 4. *cap.* 25.

Cap. V.

2. *q.* 7. *c.* 55. 23. *q.* 3. *c.* 8. Negligere, cum poſſis, deturbare peruerſos, nihil aliud eſt, quam fouere. Nec caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obuiare. *Eleuth. epiſt. vnic. in fin. Damaſ. epiſt.* 3. *cap.* 8.

Cap. VI.

Diſt. 86. *c.* 1. Inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides ac negligentes rectores, qui multam ſæpe nutriunt peſtilentiam, dum * neceſſariam diſſimulant adhibere medicinam. *Leo epiſt.* 3 *in fin. & epiſt.* 84. *ſiue* 86. *in fine. Troſlei. cap.* 9. *Anſel. lib.* 6. *cap.* 147. *Capitul. lib.* 7. *cap.* 57. *Tarracon. lib.* 4. *cap.* 45.

*auſteriorem.

Cap. VII.

De Paſchaſio Epiſcopo negligente, quem niſi reſipiſcat, & officio ſuo, vt par eſt, ſatisfaciat, ad ſe tranſmitti iubet. *Greg. lib.* 11. *epiſt.* 29. *Anthem. ſubdiacono Campaniæ.*

Cap. VIII.

Diſt. 84. *c.* 2. Nunciatum eſt nobis, Campaniæ Epiſcopos ita negligentes exiſtere, vt immemores honoris ſui, neque erga Eccleſias, neque erga filios ſuæ paternæ vigilantiæ curam exhibeant, vel monaſteriorum ſollicitudinem gerant, ſeu in oppreſſorum, & pauperum ſe tuitionem impendant. Idea hoc tibi auctoritate præcipimus, vt eis ad te conuocatis, ex noſtro illos mandato diſtricte commoneas, quatenus deſides vlterius eſſe non debeant: ſed ſacerdotalem ſe habere zelum, & ſollicitudinem opere doceant; atque in his, quæ eos iuſte ſecundum Deum agere conuenit, vigilantes exiſtant, vt nullum nos de eis denuo murmur exaſperet. Si quem vero eorum poſt hęc negligentem eſſe cognoueris; ad nos eum ſine aliqua excuſatione tranſmitte, vt quam ſit graue, nolle ab his, quæ reprehenſibilia, & valde vituperanda ſunt, corrigi; regulari in ſe valeat diſtrictione ſentire. *Gregor. eidem. lib.* 11. *epiſtola* 33.

Cap. IX.

Mulier intra monaſterium nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Præpoſitus negligens apparuerit, qui eam viderit, & non ſtatim eiecerit, excommunicetur. *Turon.* 2. *cap.* 17.

Cap. X.

De Epiſcopis quibuſdam negligentibus, qui officium ſuum exequi diligenter iubentur. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth. lib.* 1. *cap.* 21. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par.* 1. *c.* 1.

Cap. XI.

Didicimus ſane nonnullos Epiſcopos in gubernandis congregationibus ſibi ſubiectis, canonicis videlicet, & monachis, & ſanctimonialibus hactenus valde negligentes extitiſſe, & ob id multos in ſui detractionē, & contemptum prouocaſſe. ita vt nonnulli alij Prælati in eorum parochiis conſtituti, eorum praua exempla ſecuti, ſuas ſimiliter congregationes neglexerint. Quos, & fraterno, & ſynodali cōuentu admonēdos eſſe neceſſario duximus, vt ab hac negligentia deinceps ſe cohibeant, & cæteris ſe imitabiles præbeant: ne forte propter illorum incuriam, & diuinæ ſeruitutis contemptus, & pericula promoueantur animarum, & auribus excellentiæ veſtræ moleſtia ingeratur, & noſtræ mediocritati in ſacris conuentibus tædium, & opprobrium inferatur. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par* 1. *c.* 11.

Cap. XII.

Danda eſt opera, vt presbyteri, à luxuriæ præcipitatione reuocentur, & nos de diſſoluta correptione non diiudicemur; ſicut Heli ſacerdos damnatus eſt, quia filios ſuos ſegnius, ac lenius, quam debuerit, corripuerat, & ipſe, & filij eius perierunt: quia vt Leo dicit, Inferiorum ordinum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides, negligētesq; rectores, &c. & S. Gregorius dicit, Qui non corripit, reſecanda committit. *Troslei. cap.* 9. *1. Reg.* 2.

De mendacio. Tit. IX.

CAPVT I.

INſtituebat D. Petrus os à multo, vel prauo colloquio cuſtodire, & verba vana, aut mendacia non loqui: quia os, quod mentitur, occidit animam. *Clem. epiſt.* 1. *ante fin.* *Sapien.* 1.

Cap. II.

Chriſtiano genus omne mendacij ſummopere declinandū eſt, propter illud, quod à Deo dicitur: Perdes omnes, qui loquuntur mendacium, & iterum: Os, quod mentitur, occidit animam, & Apoſtolus: Nolite, ait mentiri inuicem. *Nicol. ad conſul. Bulgar. c.* 81. *Pſal.* 5. *Sapien.* 1. *Coloſ.* 3.

Cap. III.

Diſt. 41. *c.* 6. Sæpe ſe vitia eſſe virtutes mentiuntur: vt tenacitas, parſimonia; effuſio, largitas; crudelitas, zelus iuſtitiæ; remiſſio, pietas velit videri. *Greg. Ioan. CP. & aliis Epiſc. lib.* 1. *epiſt.* 24.

Cap. IV.

Cum Deo inſpiranre veſtra pieras de Eccleſiaſtica, & communi vrilitare, aliquid nobis tractare præcipit, non eſt nobis fas mentiri; quia aliquando veritarem ſine gtaui periculo ad rempus reticere, nunquam tamen interrogati de ipſa veritate ſine graui diſcrimine poſſumus mentiri. Sed quia veritas ſæpe odium generat, & ſermo Dei aduerſarius à Domino noſtris carnalibus voluptatibns deſcribitur, tamen ei in via, id eſt, in præſenti vita, conſentiendum eſt. Sic eriam erga nos agendum eſt, vt quotieſcumque inrerrogatí veritatem proferimus, quamquam nounulli infirmi ſine cauſſa ſcandalizentur, nobis tamen cõſentiendum eſt propter ipſam veritarem. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib. 3. c. 10. Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par. 4. c. 6.*

Cap. V.

Cum octo ſint genera mendacij, vt pater B. Auguſtinus dicir, nullo eorum à perfectis viris mentiendum eſt; vnde Iſidotus: Summo-
22. q. 2. c. 16. pere cauendum eſt omne mendacium. Et itẽ: Omne genus mendacij ſummopere fuge: omne enim quod à veritate diſcordat, iniquitas eſt, eſto in verbo verax, neminem mentiendo fallas, non aliud loquatis, & aliud facias; non aliud dicas, & aliud in animo reneas. Et in Epiſtula Calliſti Papæ: Nihil mali vulr, qui fidelis eſt, ſi quis fidelis eſt, videat ne falſa loquarur, aut cuiquam inſidias ponat; dicir pſal-
Pſal. 5. mus: Perdes omnes, qui loquunrur mendacium. *Trosle. cap. 13. Calliſt. epiſt. 1. in med. Auguſt. lib. de mendacio cap. 14. Iſido. lib. 2. de ſynonymis. cap. 10.*

De variis prohibitis. Tit. X.

CAPVT I.

Mortificate membra veſtra, quæ ſunt ſuper terram, id eſt, fornicationem, & immunditiam, concupiſcentiam malam, & auaritiam, &c. *Paul. ad Coloſſ. cap. 3. num. 5. Tolet. viij. cap. 5.*

Cap. II.

Cum anima ſit multo pretioſiot corpore, ſub interminatione anathematis prohibemus; ne quis medicorum pro corporali ſalute aliquid ægtoto ſuadeat, quod in periculum animæ connertatur. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 22.* *De pæni. & remiſſ. c. 13. ap. Greg. ix. & in 4. coll. c. 4.*

Cap. III.

Artem illam mortiferam, Deo odibilem, baliſtariorum, & ſagittariorũ aduerſus Chriſtianos Catholicos exerceri de cætero ſub anathemate prohibemus. *Innoc. ij. in ſyno. Rom. cap. 12. poſt Iuo. panor.* *de ſagittar. c. vn. ap. Greg. ix. & in 1. coll.*

Cap. IV.

Bonorum auctori inhærere aliter non valemus, niſi cupiditatem à nobis, quæ omnium malorum radix eſt, abſcindamus. *Gregor. lib. 7. epiſt. 110. al. 108.* *Diſt. 47. c. 7.*

Cap. V.

Græcos prohibere vos aſſeritis, cum ligatura lintei, quam in capite geſtatis, Eccleſiam intrare: quod nos quoque ſimiliter non abs re forſitan inhibemus, non ſæpe memoratus, ac ſemper memorandus Apoſtolus Paulus ait: Omnis vir orans, aut prophetans velato capite deturpat caput ſuum, & iterum: Vir quidem non debet velare caput, quoniam imago, & gloria eſt Dei. Quod enim de velamine dicitur, etiam de ligaturæ volumine debet, credimus, obſeruari. *Nicol. ad conſulta Bulgar. cap. 66.* *1. Cor. 11.*

Cap. VI.

Qui arma proiiciunt in * pace, placuit abſtinere eos à communione. *Arelat. cap. 3.* * bello al.

Cap. VII.

Nullus clericorum ſine permiſſione Epiſcopi ſui cũ ſæcularibus habitare præſumat: quod ſi fecerit, ab omni officij communione pellatur. *Aurelian. ij. cap. 9.*

LIBER XXXVII.

De excommunicatione.

Vt quis iuſte excommunicetur à iudice, neceſſaria eſt cauſſa iuſta, & admonitio. Tit. I.

CAPVT I.

11.q.3.c.73.ſeruetur.

DEüs, qui communione priuantur, ſeu ex clero, ſeu ex laico ordine ab Epiſcopis pet quamcũqı prouinciã, ſententia regularis obtincat, vt hi, qui abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. Requiratur autem, ne puſillanimitate, aut contentione, aut alio quolibet Epiſcopi vitio videatur à congregatione ſecluſus. *Nican.cap.* 5. *Aquiſgr.c.*42.*vide Tribur.cap.*2. *Anſel.lib.* 12. *cap.* 13.*in addit.Burchard.lib.*11.*cap.*36.*Inopar.*14.*cap.* 100.*decr.vide Capitul.lib.*1.*cap.*1.

Cap. II.

De appel. c.26.reprehenſibilis. Greg.ix. & in 1. col.c.42. eo.tit.

Statuimus, vt nec Prælati, niſi canonica commonitione præmiſſa, ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam proferant in ſubiectos; niſi forte talis ſit culpa, quæ ipſo genere ſui excommunicationis pœnam inducat: nec ſubiecti contra diſciplinam Eccleſiaſticam ante ingreſſum cauſſæ in vocem appellationis prorumpant. *Alex. iij. in concil. Later. capite* 6.

Cap. III.

De ſent. excom.c.48.Gr.ix.c.5.eo.tit.in 4. coll.

Sacro approbante concilio prohibemus, ne quis in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti commonitione præmiſſa, & præſentibus idoneis perſonis, per quas, ſi neceſſe fuerit, poſſit probari monitio, promulgare præſumat. Quod ſi contra præſumpſerit, etiam ſi iuſta fuerit excommunicationis ſententia, ingreſſum Eccleſiæ per menſem vnum ſibi nouerit interdictum: alia nihilominus pœna mulctandus, ſi viſum fuerit expedire. Caueat etiam diligenter, ne ad excommunicationem cuiuſquam abſque manifeſta, & rationabili cauſſa procedat, ad quam ſi forte taliter proceſſerit, & requiſitus humiliter, proceſſum huiuſmodi non curauerit abſque grauamine reuocare, grauatus apud ſuperiorem deponat de iniuſta excommunicatione querelam. Quod ſi abſque periculo moræ poteſt, ad excommunicatorem illum cum ſuo mandato remittat infra competentem terminum abſoluendum: alioquin ipſe per ſe, vel per alium, prout viderit expedire, ſufficienti cautione recepta, munus ei abſolutionis impendat. Cumque aduerſus excommunicatorem de iniuſta excommunicatione cõſtiterit, excommuncator conde mnetur excommunicato ad intereſſe; alias nihilominus, ſi culpæ qualitas poſtulauerit, ſuperioris arbitrio puniendus; cum non leuis ſit culpa, tantam infligere pœnam inſonti: niſi forſan errauerit ex cauſſa probabili; maxime ſi laudabilis opinionis exiſtat. Verum ſi contra excommunicationis ſententiam nihil rationabile fuerit à conquerente probatum, & idem ſuper iniuſta conqueſtionis moleſtia per pœnam ad intereſſe, vel alias ſecundum ſuperioris arbitriũ condemnetur: niſi forſan & ipſum probabilis error excuſet, & ſuper eo, pro quo iuſta fuerit excommunicatione ligatus per cautionem receptam ſatisfacere compellatur, vel in priſtinam reducatur ſententiam vſque ad ſatisfactionem condignam inuiolabiliter obſeruandam. Si vero iudex ſuum recognoſcens errorem, paratus ſit talem reuocare ſententiam; & is, pro quo lata fuerit, ne abſque ſatisfactione reuocet illam, appellet: appellationi non deferat in hac parte, niſi talis ſit error, de quo merito poſſint dubitari, & tunc ſufficienti cautione recepta, quod coram eo, ad quem extitit appellatum, vel delegato ab ipſo iuri parebit, excommunicatum abſoluat. Sicque pœnæ præſcriptæ minime ſubiacebit. Cauens omnino, ne volũtate peruerſa in alterius præiudicium mentiatur errorem; ſi diſtrictionis canonicæ vult effugere diſciplinam. *Innoc. iij. in conc. Later. c.*47.

Cap. IV.

De appel. c.61.Gr. ix. c. 5. eo. tit. in 4. collect.

Cum ſpeciali ſit prohibitione prouiſum, ne quis in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti commonitione præmiſſa promulgare præſumat: volentes etiam prouidere, ne forte commonitus fruſtratoriæ recuſationis, vel appellationis obiectu monentis declinare poſſit examen, ſtatuimus, quod ſi allegauerit, ſe iudicem habere ſuſpectum, coram eodem, cauſſam iuſtæ ſuſpicionis aſſignet &c. *Innoc. iij. in cõnc. gen.* Later. *cap.* 48.

Cap. V.

c.6.de ſenten. excommun. in 4. colle.

Sub interminatione diuini iudicij penitus interdicimus, vt cauſſa cupiditatis nullus audeat excommunicationis vinculo aliquem innodare, vel abſoluere innodatum; in illis maxime regionibus, in quibus ex conſuetudine, cum excommunicatus abſoluitur, pecuniaria pœna mulctatur, ſtatuẽtes, vt cum excommunicationis ſententiam iniuſtam fuiſſe conſtiterit, excommunicator ad reſtituendam pecuniam ſic extortam per cenſuram Eccleſiaſticam compellatur. Et niſi probabili fuerit errore deceptus, tantumdem iniuriam paſſo perſoluat. Et ſi forte ſoluendo nõ fuerit, animad-

uerſione alia caſtigetur. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. cap.* 49.

Cap. VI.

Sancimus, vt quęcumque res Eccleſiæ delegatas, & Domino oblatas abſque Epiſcopi iuſſu poſſidens præſumpſerit deinceps tenere,
22.q.1.c.21. *Indignep.* *Debet.* liminibus Eccleſiæ arceatur. [Debet tamen eſſe prouiſio, vt vindictam admonitio manifeſta procedat. *Synod. Rom. vi. ſub Symmacho. poſt prin.*

Cap. VII.

Poſt tertiam admonitionem Epiſcopi, excommunicantur laici, & deponuntur clerici; qui adhærent preſbytero, qui ſeparatim altare erexit, Epiſcopo contempto. *Apoſt. cap.* 31. *G.*32. *L. vid. Antioch. cap.* 5.

Cap. VIII.

Nulli Chriſtianorum facile communio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium ſacerdotis, quod in magni reatus vltionem inuitus, & dolens quodammodo debet inferre animus vindicantis. Cognouimus enim pro commiſſis, & leuibus verbis quoſdam à gratia communionis excluſos; & animam, pro qua Chriſti ſanguis effuſus eſt, irrogatione tam ſæui ſupplicij ſauciatam, & inermem quodammodo, exutamque omni munimine Diabolicis incurſibus, vt facile caperetur, obiectã. Certe, ſi quando cauſſa talis emerſerit, vt pro commiſſi criminis qualitate aliquem iuſte faciat communione priuari, is tantum pœnæ ſubdendus eſt, quem reatus inuoluit: nec particeps debet eſſe ſupplicij, qui conſors non docetur commiſſi. *Leo epiſt.* 87. *ante fin. ad Epiſcopos Viennen. prou.*

Cap. IX.

23.q.4.c.27. Inter querelas multiplices, Iſidorus vir clariſſimus à fraternitate tua ſe excommunicatum, anathematizatumque conqueſtus eſt. Quod ob quam rem factum fuerit, dum à clerico tuo, qui præſens erat, voluiſſemus addiſcere, pro nulla alia cauſſa, niſi pro eo, quod te iniuriauerat, factum innotuit. Quæ res nos vehementer affligit. Quod ſi ita eſt, nihil te oſtendis de cæleſtibus cogitare; ſed terrenam te conuerſationem habere ſignificas, dum pro vindicta propriæ iniuriæ, quod ſacris regulis prohibetur, maledictionem anathematis inuexiſti. Vnde de cætero omnino eſto circũſpectus, atque ſollicitus; & talia cuiquam pro defenſione propriæ iniuriæ tuæ inferre denuo non præſumas, nam ſi tale aliquid feceris, in te ſcias poſtea vindicandum. *Gregor. lib.* 2. *indict.* 9. *epiſt.* 34. *Ianuario Epiſcopo. Anſelm. lib.* 12. *cap.* 23. *Iuo par.* 5. *cap.* 351. *decr. Cæſaraugust. lib.* 14. *cap.* 23. *Tarracon. lib.* 4. *cap.* 58.

Cap. X.

24.q.3.c.2. Comperimus, quod Laurentius quondam frater, & Coëpiſcopus noſter nullis te culpis extantibus communione priuauerit. Ideoque huius præcepti noſtri auctoritate munitus officium tuum ſecutus perage, & communionem ſine aliqua ſume formidine. *Greg. lib.* 2. *indict.* 10. *epiſt.* 14. *Magno presbytero. Iuo lib.* 4. *tit.* 5. *c.* 6. *panor. & par.* 14. *c.* 17. *decr.*

Cap. XI.

De excommunicationis articulo, quæ tamen interpoſita conditione gradu ſecundo, vel tertio iam, vt ita dicam, ex neceſſitate ſubiuncta eſt, beatitudo veſtra immerito queritur; cum Paulus Apoſtolus dicat. In promptu habentes vlciſci omnem inobedientiam. *Greg. lib.* 2. *indict.* 10. *epiſt.* 37. *Natali Epiſcopo. Tarrac. lib.* 6. *c.* 208. 24.q.3.c.15. 2. Cor. 10.

Cap. XII.

Epiſcopi, ſi ſacerdotali moderatione poſtpoſita, innocentes, aut minimis cauſſis culpabiles excommunicare præſumpſerint, aut ad gratiam feſtinantes recipere fortaſſe noluerint, à vicinis Epiſcopis cuiuſlibet Prouinciæ litteris moneantur; & ſi parere noluerint, cõmunio illis vſque ad tempus ſynodi à reliquis Epiſcopis non denegetur, ne fortaſſe propter excommunicatoris peccatum, excommunicati longo tempore morte præueniantur. *Agath. c.* 3. *Verm. c.* 14. *Burch. lib.* 11. *c.* 11. *Iuo par.* 14. .16. & 81. *decr. Iuo lib.* 5. *tit.* 5. *cap.* 5. *panor. Cæſar. lib.* 5. *cap.* 86. 11.q.3.c.8.

Cap. XIII.

Si quis ab Epiſcopo ſuo, vel de Eccleſia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendũ; ſi nihil conuicij, aut criminationis obiecerit, eum pro ſola † contentione à communione eccleſiæ non liceat ſubmoueri. *Aurel. c.* 8. 2.q.7.c.20. †conuentione.

Cap. XIV.

Sijs, qui rem eccleſiaſticam tenet, admonitus iudicium declinarit, quouſque aut ad diſcuſſionem veniat; aut rem eccleſiaſticam reſtituat, communione priuetur. *Aurelian. iij. cap.* 12.

Cap. XV.

Nullus ſacerdotum quemquam rectæ fidei hominem pro paruis, & leuibus cauſſis à communione ſuſpendat, præter eas culpas, pro quibus antiqui patres ab eccleſia arceri iuſſerunt committentes. *Aurelianen. v. ca.* 2. *Verm. cap.* 13. 11.q.3.c.42.

Cap. XVI.

Vt nemo Epiſcoporum quemlibet ſine certa, & manifeſta peccati cauſſa communione priuet Eccleſiaſtica. Anathema autem ſine conſenſu Archiepiſcopi, aut Coëpiſcoporum, prælata etiam euangelica admonitione, nulli imponat, niſi vnde canonica docet auctoritas: quia anathema æternæ eſt mortis damnatio, & non niſi pro mortali debet imponi crimine, & illi, qui aliter non potuerit corrigi. *Meld. c.* 56. *Burch. l.* 11. *c.* 10. *Iuo l.* 5. *tit.* 3. *c.* 13 *pan. & par.* 14. *c.* 80. *decr.* 11.q.3.c.41. *Nemo.*

Cap. XVII.

Cauſſæ penſandæ ſunt; & tunc ligandi, atque ſoluendi poteſtas exercenda. Videndum eſt, quæ culpa, aut quæ ſit potentia ſecuta poſt

culpam: vt quos omnipotens Deus per compunctionis gratiam viſitat, illos paſtoris ſenteotia abſoluat. Tunc enim vera eſt abſolutio præſidentis, cum interni arbitrium ſequitur iudicis, &c. Sub magoo ergo moderamine paſtores Eccleſiæ vel ſoluere ſtudeant, vel ligare, ſed vtrum iuſte, vel iniuſte obliget paſtor, paſtoris tamen ſententia gregi timenda eſt; ne is, qui ſubeſt, & cum iniuſte forſitan ligatur, ipſam obligationis ſuæ ſententiam ex alia culpa merearur. Paſtor itaque quiſque vel abſoluere indiſcrete timeat, vel ligare: is autem, qui ſub manu paſtoris eſt, ligari timeat, vel iniuſte, nec paſtoris ſui iudicium temere reprehendat; ne etſi iniuſte ligatus eſt, ex ipſa tumidę reprehenſionis ſuperbia, culpa, quæ non erat, fiat. *Gregor. homil. 26. ſuper Euang. Ioan. 20. Cum ſcro eſſet. apud Aquiſgr. c. 37.*

CAP. XVIII.

Epiſcopi eſt de notis cauſſis excommunicare, ne Epiſcopi vileſcat poteſtas. *Armoriten. act. 2.*

CAP. XIX.

Quantæ temeritatis, & præſumptioois exiſtat, quod qui ſeruare debent canonicas ſanctiones, in quibus aperte continetur, quod nullus aliquem ſine rationabili cauſſa excommunicare præſumat; eas frangere non formidant, plures non amore iuſtitiæ, ſed liuore odij; vel fauore aduerſariorum excommunicationis vinculo innodantes, nullus prorſus ignorat. Quare firmiter prohibemus, ne in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti admonitione præmiſſa, & præſentibus perſonis idoneis, per quas, ſi neceſſe fuerit, poſſit probari admonitio, promulgare pręſumat. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Car. cap. 4.*

CAP. XX.

Ne Archidiaconi, vel eorum officiales ſententias excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti in aliquem audeant promulgare, vbi exceſſus non eſt manifeſtus, niſi admonitione canonica præcedente. Si quis autem contta præmiſſa excommunicationis ſententiam tulerit in quemcumque, pœnæ ſubiaceat in Lateranenſi concilio (*ſub Innocentio iij.*) ptomulgatæ Pro ſuſpenſiooe vero, vel interdicto ſuperioris arbitrio puniatur. Quod & ſupetiores prælati obſeruent. *Oxonien. ca. 20. in 2. par.*

Ne quiſquam communicet cum excommunicato, & qui communicat, luat pœnas. Tit. II.

CAPVT I.

11. q. 3. c. 73. ſermetur. DE his, qui communione priuantur, ſeu ex clero, ſeu ex laico ordine ab Epiſcopis per vnam quanquam prouinciam ſeotentia regularis obtineat, vt ij, qui abiiciuntur, ab aliis non tecipiantur. Requiratur autem, ne puſillanimitate, aut conteotione, aut alio quolibet Epiſcopi vitio videatur à congregatione ſeclusus. Vt hoc ergo decentius inquiratur, bene placuit annis ſingulis per vnamquamque prouinciam bis in anno concilia celebrari; vt communiter ſimul omnibus Epiſcopis congregatis prouinciæ diſcutiantur huiuſmodi quæſtiones. Et ſic qui ſuo peccauerunt Epiſcopo euidenter, excommunicati rationabiliter ab omnibus ęſtimentur, vſquequo, vel in communi, vel Epiſcopo ſuo placeat humaniorem pro talibus ferre ſententiam. *Nicen. c. 5. Aquiſgranen. cap. 42. Tribur. cap. 2. Burch. lib. 11. c. 36. Iuo par. 14. c. 100. decr.*

CAP. II.

Adhuc (*Dioſcorum damnamus: quia*) quoſdam à diuerſis conciliis rite damnatos in communionem propria auctoritate ſuſcepit. Sanctis regulis præcipientibus, excommunicatos ab aliis in communionem alios non debere ſuſcipere, &c. *Chalcedon. in epiſt. ad Valentian. & Martian. Imperatores in princ.*

CAP. III.

Si quis treugam frangere temptauerit, poſt tertiam commonitionem, ſi non ſatisfecerit; Epiſcopus ſuus ſententiam excommunicationis dictet, & ſcriptam vicinis ſuis annunciet. Epiſcopus autem nullus excommunicatum in communionem ſuſcipiat; immo ſcriptam ſuſceptam ſententiam quiſque confirmet Si quis autem hoc violare præſumpſerit, ordinis ſui periculo ſubiaceat. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 21. Innoc. y. in Syn. Rom. cap. 9.* *cap. 1. de treuga, & pace. Greg. ix. & c. 1. eo. tit. in 1. collect.*

CAP. IV.

Epiſcoporum nullus excommunicatum in commuoionem ſuſcipiat: immo ſcripto ſuſceptam ſententiam quiſque confirmet. *Innoc. ij. in ſynod. Rom. c. 9.*

CAP. V.

Leonem Paſchalem, & Ioannem dudum diaconos ſanctæ Romanæ eccleſiæ, iuſte, & canonice damnatos, & à gremio ſanctæ Dei eccleſiæ ſequeſtratos ſi aliquis homo ſacratiſſimis auctoritatibus fractis illos inter eccleſiaſticos viros nobis inconſultis habere voluerit, aut in ipſos gradus, quibus canonica auctoritate priuati ſunt, teducete quoquo modo aliquando maluerit, ſiue eos ſacerdotes vocare, aut habere temptauerit; & nobiſcum cuncta non ſenſerit, vel minime obſeruauerit, ſciat ſe fore anathemate perculſum à Patre, & Filio, ſanctoque Spiritu, tamquam qui ſanctorum canonum violator extiterit. *Syn. Rauen. ſub Ioan. ix cap. 8.*

CAP. VI.

Agathenſem Epiſcopum Berengarium, qui Narbonenſi Epiſcopo excommunicato communicauit, & vices Epiſcopales pro illo fecit, excommunicamus. Deſideriũ, & Romanenſis eccleſiæ clericos, qui regulares noſtros ab ea expulerunt, & excommunicatis communica-

uerunt, inde, donec ſatisfaciant, excommunicamus. *Greg. vij. in ſynod. Rom. anni 3. lib. 3. regiſt. poſt epiſt.* 10.

CAP. VII.

Quicumque ſeu Epiſcopus, ſiue presbyter Nortmannis, donec excommunicati fuerint, diuinum officium fecerit, à ſacerdotali officio perpetuo ſubmouemus. *Greg. vij. in conc. Rom. ann.* 5.

CAP. VIII.

Nullus clericus excommunicatum alterius recipiat. *Gregor. vij. in conc. Rom. anni incer. c.* 8.

CAP. IX.

Si quis clericus, vel monachus receperit ſciens excommunicatum, quod peccauerat excommunicatus, emendabit, qui recepit, ſi aliter non poterit recipi, & periculo ſubiacebit. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incer. c.* 18.

CAP. X.

A ſuis Epiſcopis excommunicatos ab aliis, recipi magnopere prohibemus. *Vrban. ij. in ſynodo. apud Melfiam. c.* 15.

CAP. XI.

A ſuis Epiſcopis excommunicatos, ab aliis Epiſcopis, Abbatibus, & clericis in communionem recipi proculdubio prohibemus. *Calliſt. ij. in conc. Rom. c.* 8. *al.* 9.

CAP. XII.

A ſuis Epiſcopis excommunicatos, ab aliis ſuſcipi modis omnibus prohibemus. Qui autem excommunicato, antequam ab eo, qui eum excommunicauerit, abſoluatur, communicare præſumpſerit, pari ſententia teneatur obnoxius. *Synod. Rom. ſub Innoc. ij. c. 2. apud Iuo. poſt panor.*

CAP. XIII.

Qui ab Epiſcopis ſuis anathematis ſententia condemnantur, quoniam à communione Eccleſiaſtica remouentur, Diabolicæ dignoſcuntur ſubiici poteſtati: non enim eſt homo, qui ligat, ſed Chriſtus, qui hanc miniſtris ſuis tribuit poteſtatem. Ideoque à ſuis Epiſcopis excommunicatos ab aliis ſuſcipi modis omnibus prohibemus. Epiſcopus autem, qui ſententiam promulgauerit, eam Epiſcopis vicinis enuntiet. Qui vero excommunicato, donec ab eo, qui eum excommunicauerat, vel ab alio auctoritate ſedis Apoſtolicæ abſoluatur, ſcienter communicare præſumpſerit, eadem excommunicationis ſententia ipſum teneri cenſemus. *Remen. ſub Eugenio iij. c.* 1.

CAP. XIV.

11. q. 3. c. 16. ſicut. Qui cum excommunicato etiam domi orat, excommunicetur. *Apoſt. c. 10. G. 11. L. Tribur. c. 2. Iuo par. 14. cap. 40. & 99. dec. Anſel. lib. 12. c. 17. Burch. lib. 11. c.* 35.

CAP. XV.

Si clericus, vel laicus excommunicatus, vel non ſuſcipiendus in alia vrbe ſine litteris commendatitiis ſuſcipiatur; & ſuſcipiens, & ſuſceptus excommunicentur. Sed & excommunicatio ſuſcepti protelетur: quod mentitus eſt, & decepit Eccleſiam Dei. *Apoſt. c. 12. G. 13. L.*

CAP. XVI.

Si presbyter, vel diaconus ab Epiſcopo excommunicetur, non ſuſcipiatur ab alio, niſi mortuo eodem Epiſcopo. *Apoſt. c. 32. G. 33. L.*

CAP. XVII.

Quædam ex vobis ipſis intelligere debetis: Si qua ſunt, quæ ipſe (*Clemens*) propter inſidias hominum malorum non poteſt euidentius, & manifeſtius proloqui, verbi gratia; [Si inimicus eſt alicui pro actibus ſuis; vos nolite expectare, vt ipſe vobis dicat, cum illo nolite amici eſſe: ſed prudenter obſeruare debetis, & voluntati eius, abſque commonitione obſecundare, & auertere vos ab eo, cui ipſum ſentitis auerſum. Sed nec loqui his, quibus ipſe non loquitur; vt vnuſquiſque, qui in culpa eſt, dum cupit omnium veſtrum amicitias reparare, feſtinet citius reconciliari ei, qui omnibus præeſt; vt per hoc redeat ad ſalutem, cum obedire cœperit monitis præſidentis. Si vero quis amicus fuerit iis, quibus ipſe amicus non eſt, & locutus fuerit iis, quibus ipſe non loquitur: vnus eſt, & ipſe ex illis, qui exterminare volunt Eccleſiam Dei, &c. *Clem. epiſt. 1. ante med. refertur ab Anacleto epiſt. 3. in fin. Alex. epiſt. 1. ante med. Fabia. ep. 1. Vaſen. c. 6. vid. Meten. c. 8. Capit. lib. 7. c. 461. Anſel. lib. 1. c. 6. Iuo par. 14. c. 22. decr. Cæſar. lib. 4. c. 95. Tarrac. lib. 6. c.* 61. *Diſt. 93. c. 1 & 11. q. 3. c. 15.*

CAP. XVIII.

Si quis hæc præcepta non obſeruauerit, (*loquitur de eo, qui communicat cum excommunicato*) hoſtis eſt animæ ſuæ, & non tantum infamis, ſed & excommunicatus, atque alienus ab Eccleſia efficitur: quoniam neceſſe eſt, ea vitia ferro abſcindere, quæ aliis medicaminibus non ſanantur. *Anaclet. epiſt. 3. ante fin.*

CAP. XIX.

Excommunicatos quoque à ſacerdotibus nullus recipiat ante vtriuſque partis iuſtam examinationem; nec cum eis in oratione, aut cibo, aut potu, aut oſculo communicet, nec Aue eis dicat. Quia quicumque in his, vel aliis prohibitis ſcienter excommunicatis communicauerit, iuxta Apoſtolorum inſtitutionem, & ipſe ſimili excommunicationi ſubiacebit. Ab his ergo clerici, & laici ſe abſtineant, qui eadem pati noluerint. *Calliſt. epiſt. 2. in princ. Tribur. cap. 2. Iuo par. 14. c. 23. & 102. decr. & lib. 5. tit. 3. c. 14. panor. Burch. lib. 11. c. 38. Anſel. lib. 12. c. 14. Cæſar. lib. 14. c.* 18. *11. q. 3. c. 17.*

CAP. XX.

Quibus Epiſcopi non communicant, non communicetis; & quos eiecerint, non recipiatis; valde enim timenda eſt ſententia Epiſcopi, licet iniuſte liget aliquem, quod tamen ſummopere prouidere debet. *Vrban. epiſt. 1. vni. ante fin. Burch. lib. 11. cap. 1. Iuo par. 14. cap. 74.* *11. q. 3. c. 27.*

74.decr.Anſel.lib.6.cap.145.& lib.12.cap.25.

CAP. XXI.

6.q.1.c. 4. Omnes. 2.Cor.5. b.

Ab iis, quos ſanctorum Patrum ſtatuta anathematizant, vos ſeparate. Similiter & ab [omnibus, quos Apoſtolus commemorat, dicens; cum eis nec cibum ſumere, quia & illi, ſicut & iſti ſunt repellendi, & ante ſatisfactionem Eccleſiæ non ſunt ſuſcipiendi: quoniam illi, cum quibus cibum ſumere non licet, manifeſte apparent ſequeſtrati vſque ad ſatisfactionem à reliquis fratribus: quamobrem non debent, nec poſſunt in accuſationem fidelium ſuſcipi, ſed etiam ab eorum conſortio vſque ad iam dictam ſatisfactionem repelli, ne ſimiles eis efficiantur, aut eorum excommunicationi ſubiaceant. Quoniam ſic Apoſtoli ſtatuerunt, dicentes: Cum excommunicatis non eſt communicandum. Et ſi quis cum excommunicatis auertendo regulas ſcienter pſallat in domo, aut ſimul locutus fuerit, aut orauerit; ille communione priuetur. Tales ergo in omnibus ſunt cauendi, & non ſuſcipiendi; quia iuxta Apoſtolum, non ſolum qui faciunt, damnantur, ſed qui conſentiunt facientibus. Vnde & beatus Apoſtolorum Princeps Petrus in ordinatione Clementis ait. Si inimicus eſt iſte Clemens alicui, &c *Fabian. epiſt. 1 in med. vid. Apoſt. c.10. G.11. L. & 12. G.13. L. & 32. G.33. L. Clem. epiſt. 1. Fabian. epiſt. 2. Iuo lib. 5. tit. c.15. panor. & par.14 c.24. decr. Anſel. lib.1. c.6.*

11.q.3.c. ſicut.16.

Rom. 1.

CAP. XXII.

6.q.1.c. 5. illi. 1.Cor.5.

Similiter & illi (*valde cauendi ſunt*) de quibus Apoſtolus ait, cũ huiuſcemodi hominibus nec cibum ſumere: quia infamia ſunt notati, antequam ſacerdotali auctoritate ſanentur, & in gremio ſanctæ matris Eccleſiæ redintegrentur; quia qui extra nos ſunt, nobiſcum communicare non poſſunt. Manifeſtum eſt enim, quod hi extra nos ſunt, & à nobis diſcreti eſſe debent, cum quibus nos nec edere, nec cibum ſumere licet. *Fabian. epiſt. 2. poſt med. Anſelm. lib. 11. c.32.*

CAP. XXIII.

24.q.2. cap.1. de communiones.

Quibus viuentibus non communicamus, mortuis communicare non poſſumus. *Leo ep. 90. al. 92. c.6. al.7. refert. Meten. c.8. Iuo lib.5. tit. 4. c.4. panor. & par.14. c.60. decr. Cæſar. lib.5. c.90.*

CAP. XXIV.

Deceſſores mei ſacerdotes, qui præuaricatoribus ſe communicaſſe propria voce confeſſi ſunt, à communione eos Apoſtolica ſubmouerunt, &c. *Gelaſ. in commonitorio ad Fauſtum in prin.*

CAP. XXV.

24.q.1. c.1. & 3. * aliorum.

Acacius non fuit noui, vel proprij inuentor erroris, vt in eum noua ſcita prodirent, ſed *alieno facinori ſuam communionem miſcuit. Itaque neceſſe eſt, vt illam recideret iuſta lance ſententiam, quam cum ſuis ſucceſſoribus per conniuentiam ſynodalem ſuſceperat auctor erroris. *Gelaſ. ad Fauſtum poſt princ. Tarrac. lib.1. c.69.*

CAP. XXVI.

24.q.3 c. Cum quibus. 36. in fin. ad Tit.3. cap.

Nobis nullum fas eſt inire certamen cum hominibus communionis alienæ, diuina ſcriptura prædicante; Hominem hæreticum poſt primam; & ſecundam correptionem deuita; ſciens, quod huiuſmodi delinquat proprio iudicio condemnatus. *Gel. ſ. in commonit. ad Fauſt. poſt. med.*

CAP. XXVII.

Acacius profitetur ſe Alexandrino Petro, quem expetita Apoſtolicæ ſedis auctoritate, executor ipſe quoque damnauerat, abſque ſedis Apoſtolicæ notitia communione permiſtum. Beati autem Petri ſedes, quæ Alexandrinum Petrum ſe tantummodo damnaſſe; non etiam *ſoluiſſe nouerat, non recepit. Atque ideo ne per Acacium in Petri conſortium duceretur, ipſum quoque à ſua communione ſubmouit, & multis modis tranſgreſſorem à ſua ſocietate fecit alienum. *Gelaſ. ep 6. ad Epiſcopos Dardaniæ poſt princ.*

*abſoluiſſe. f.

CAP. XXVIII.

Ioannes frater, & Coëpiſcopus noſter conſulit, quo ordine ex clero Græcorum venientibus tribui deberet ſancta communio; propter cauſſam ſcilicet Acacij à prædeceſſoribus noſtris pro hæreticorum communione damnati, in qua, qui ſe ab eius contagione non diuidunt, à noſtra communione habeantur excepti. *Hormiſda in Epiſcopos Hiſpaniæ 2. in prin.*

CAP. XXIX.

Ad hoc nequitia veſtra peruenit, vt excommunicatis communicare contra canones ſuperbo præſumpſeritis ſpiritu. *Vigil. in ep. ad Sebaſtianum, & Ruſticum poſt med. quæ lecta fuit in ſynod. V. gen. act. 7.*

CAP. XXX.

Miratus valde ſum, qui in tanto Salonitanæ Eccleſiæ clero, vel populo, vix duo ex ſacris ordinibus inuenti ſunt, frater ſcilicet, & Coëpiſcopus noſter Paulinus, & dilectiſſimus filius meus honoratus Archidiaconus eiuſdem Eccleſiæ, qui communicare Maximo ſacerdotiũ rapienti minime conſentirent, & ſe Chriſtianos eſſe cognoſcerent: Debuiſtis enim, filij chariſſimi, penſare ordines veſtros, & quem ſedes Apoſtolica repellebat, repulſum cognoſcere, vt prius, ſi poſſet, ab illatis criminibus mundaretur; & tunc ei veſtra dilectio communicaret, ne particeps obligationis eius exiſteret. *Greg. clero. & nobilibus Salonæ lib. 3. reg. ep. 26. Anſel. lib.12. c.11.*

Diſt. 93. c. 2.

CAP. XXXI.

11.q.3.c. 25.

Rogo, hortor, & moneo, vt prohibitæ vos communionis conſortio per omnia ſuſpendatis: Ne cuiquam ſacerdoti, ſuperſcripto Maximo, communicanti contra animam ſuam quiſquam communicare præſumat. *Greg. clero, & populo Iaderæ lib. 5. regiſt. epiſt. 48.*

C A P. XXXII.

11. q. 3. c. 105. Suggeſſit ſancta fraternitas tua in ſuis apicibus, [quod prædeceſſor noſter beatæ memoriæ Gregorius huius ſanctæ ſedis Apoſtolicæ Præſul, dum ad prædicandum verbum Euangelij tuam miſiſſet fraternitatem in Germaniæ partibus, & gentibus illis paganis, verbo † *muniā* pollicitationis illam ante voluit eſſe* munitam; ita vt Orthodoxos Epiſcopos, preſbyteros, vel quoſcumque reperire potuiſſes in verbo exhortationis perfectos, amplius confirmares,& eis communicares,quod & factum eſt. Si quos vero ſeductores Epiſcopos, aut pſeudopreſbyteros, vel quoſcumque à recto fidei tramite diſcedentes reperiſſes, nulla tibi cum eis eſſet communio. Quod re, Deo ſolatiante, vſque ad præſens ſpiritaliter ſeruaſſe confeſſus es, vel ſi omnino propter principalem, & humanum fauorem gentis Francorum, dum ad eos acceſſiſſes corporaliter, abſtinere non valuiſti,cogente neceſſitate Eccleſiarum Dei; tamen in eorum concilio, & conſenſu communionis anima tua non eſt coinquinata. Itaque propter hoc, quod cum eis conuerſatus es, non conſentiens iniquitati eorum, nullum tibi eſt detrimentum coram Deo: te enim prædicante, ſi obedirent, ſalui eſſent. *Zachar. epiſt. 5. ad Boniſ. poſt princ.*

C A P. XXXIII.

Miramur, quomodo excommunicari ad iudicandum recepti ſunt: cum ſecundum Apoſtolicos canones ſine commendatitiis litteris in communione ſola recipi prohibeantur. *Nicol. in epiſt. ad Michaël. Imp. ante med.*

C A P. XXXIV.

Epiſcoporum, qui excommunicato Regi communicare præſumunt, ordinatio, & conſecratio apud Deum,teſte beato Gregorio, fit execratio. *Greg. vij. lib. 4. reg. epiſt. 2.*

C A P. XXXV.

Epiſcopus ab eo, qui non communicat, munera non accipiat. *Elib. c. 28.*

C A P. XXXVI.

Ab eo Epiſcopo quis recipiat communionem, à quo abſtentus in crimine aliquo fuerit. Si quis Epiſcopus præſumpſerit eum admittere ſine illius voluntate, qui communione priuauit, ſciat ſe huiuſmodi cauſſas inter fratres eſſe cum ſtatus ſui periculo præſtaturum. *Elib. cap. 53.*

C A P. XXXVII.

Si quis excommunicatum alterius, ſiue clericum, ſiue ſæcularem recipere poſt interdictum præſumpſerit, nouerit ſe teum fraternitatis factum, cauſſam in concilio redditurum. *Aurel. ij. c. 8. vid. Nican. c. 5.*

C A P. XXXVIII.

Secundum inſtituta ſeniorum, ſi à communione ſacerdotali fuerit auctoritate ſuſpenſus Epiſcopus, hunc non ſolum à clericorum ſed etiam à totius populi colloquio, atque conuiuio placuit excludi, donec reſipiſcens ad ſanitatem redire feſtinet. *Arel. y. cap. 30.*

C A P. XXXIX.

Cum excommunicatis non licet communicare,nec cum iis, qui per domos conueniunt deuitantes orationes Eccleſię,ſimul orandum eſt, &c. Si quis autem de Epiſcopis, aut preſbyteris, vel diaconis, ſeu quilibet ex clero deprehenſus fuerit cum excommunicatis communicare, etiam iſte priuetur communione tanquam qui regulas confundat Eccleſiæ. *Antioch. c. 2. Triburien. c. 2. Capitul. lib. 1. c. 1. Burchard. lib. 11. c. 34. Ivo par. 14. c. 98. decr.*

C A P. XL.

Si quis à ſuo Epiſcopo excommunicetur, non ante ab aliis ſuſcipiatur, niſi à ſuo Epiſcopo ſuſceptus ſit, aut ſynodo facta comparens reſpondeat; & perſuadens ſynodo, ab ea aliam ſententiam accipiat. Idem in laicis, & preſbyteris, diaconis, & clericis ſeruetur. *Antioch. cap. 6. vid. Nican. c. 5. Aquiſgr. c. 72. Mart. Brac. c. 36. Burch. lib. 11. c. 37. Ivo par. 14. c. 27. & 101. decr. & lib. 5. tit. 3. c. 21. pan. Denſ. ſcd. par. 4.* 11. q. 3. c. 2.

C A P. XLI.

Preſbyter, diaconus, clericus excommunicatus,ſi confugit ad alium Epiſcopum,qui norit eum eſſe à ſuo Epiſcopo communione priuatum,non liceat Epiſcopo ei communionem præbere. Si fecerit, coram Epiſcopis conuenientibus cauſſam dicat. *Sardic. c. 13. G. 16. L. Aquiſg. ſub Lud. c. 53.*

C A P. XLII.

Si Epiſcopus iracundus, quod eſſe non debet, celeriter contra preſbyterum, vel diaconum motus eiicere eum ab Eccleſia voluerit, prouidendum eſt, ne innocentem cōdemnet, vel communione priuet. Eiectus poteſt adire Metropolitanum, vel ſi is abeſt, adire † proximos Epiſcopos, qui de cauſſa diligenter † cognoſcant Eiecto porro, antequam pronuntietur,non eſt communio præſtanda. *Sardic. c. 14. G. c. 17. L. vide Nican. apud Carth. vi. c. 6. L. Afric. c. 101. L. & in epiſt. ad Boniſ. L. ante canones. Carth. G. Capitul. lib. 1. c. 1. Ivo lib. 5. tit. 5. c. 4. panor. & par. 14. c. 15. dec. Anſelm. lib. 2. c. 68. Cæſaraug. lib. 5. cap. 48.* 11. q. 3. c. 4. † *vicinos. G.* † *cognoſcet. G.*

C A P. XLIII.

Qui merito facinorum ſuorum ab Eccleſia pulſi ſunt, ſi ab aliquo Epiſcopo, aut preſbytero, vel clerico fuerint in communione ſuſcepti; refugientes ſui Epiſcopi regulare iudicium, etiam ipſe pari cum eis crimine teneatur obnoxius. *Carth. c. 9. G. Carth. ij. c. 7. Tullen. poſt epiſt. ſynod. Capitul. lib. 1. c. 36. Burch. lib. 11. c. 43. Ivo lib. 2. tit. 3. c. 18 pan. & par. 14. c. 28. & 107. decr.* 11. q. 3. c. 19.

CAP.

Cap. XLIV.

11.q.3.c. Qui communicauerit, vel orauerit cum ex-
19. communicato ſiue clericus, ſiue laicus, excommunicetur. *Carth.iv.c.73. Burch.lib.11.c.44. Ivo lib.5.tit.3.c.19. panor. & Ivo par. 14.c.28. al.29. & 108. decr. Anſel.lib.12.c.18.*

Cap. XLV.

Nullus clericus diſcedat ab Epiſcopo ſuo, & alteri Epiſcopo communicet, niſi cum de hæreticorum ſchiſmate diſcedit ad fidem Catholicam. Si qui autem de Catholicis diſcedunt, & in communione eorum vel palam, vel occulte cum eis, qui vel excommunicati ſunt, vel per ſententiam iam notati fuerint inuenti, habeant illorum, ad quos ire voluerint, etiam in damnatione conſortium. *Toler.1.c.12.*

Cap. XLVI.

11.q.3.c. Si quis laicus abſtinetur; ad hunc, vel ad do-
26. mum eius nullus clericorum, vel religioſorum accedat. Similiter & clericus ſi abſtinetur, à clericis deuitetur. Si quis cum illo colloqui, aut conuiuari fuerit deprehenſus, etiam ipſe abſtineatur: ſed hoc pertineat ad eos clericos qui eius ſunt Epiſcopi, & ad omnes, qui commoniti fuerint de eo, qui abſtinetur, clerico, vel laico. *Tolet.1.c.15. Ivo par. 14.c.30. decr. Capitular.lib.7.c.295.*

Cap. XLVII.

Placuit in reatum venire Epiſcopum, qui admonitus de excommunicatione cuiuſque ſine reconciliatione [illegible]s, qui eum excommunicauit; ei communicare præſumpſerit; vt integra omnia, ſi reconciliatio interceſſerit, de iniuſtitia, vel iniquitate excommunicationis proximæ ſynodo reſeruentur. *Arauſ. cap. 11.*

Cap. XLVIII.

Qui per diſciplinam, aut ſententiam Epiſcopi ab Eccleſia fuerint ſeparati, ab aliis Epiſcopis non ſunt recipiendi. Quod ſi ſcientes fecerint, non habeant communionem. *Cæſaraugust. cap.5.*

Cap. IL.

Quicumque Epiſcopus illum, quem alter Epiſcopus excommunicatum habet, poſtquam fuerit de ipſius excommunicatione commonitus, communicare præſumpſerit, vſque ad ſynodum excommunicatus habeatur. *Turon. 3. cap. 8.*

Cap. L.

Vniuerſis ſacerdotibus ita conuenit, vt ſi quis de eis pro contemptu canonum, aut perſuaſione rerum Eccleſiaſticarum à communione Eccleſiæ aliquem fortaſſe ſuſpenderit, à nullo penitus Epiſcopo recipi præſumatur. Quod ſi factum fuerit; is, qui eum contra interdicta receperit, & à fratrum ſuorum erit concordia ſeparatus, & æterni iudicis in futurum, vt confidimus, iracundiam ſuſtinebit. *Pariſ. cap. 7.*

Cap. LI.

Illud, quod ſancti Patres ſalubriter ordinarunt, placuit iterari: vt ſi quicumque Epiſcopus pro reatu aliquo quemquam à communione ſuſpenderit, apud omnes ſacerdotes eatenus à communione habeatur alienus, vſque quo eius iudicio debeat recipi, à quo meruerat pro reatu ſuo à caritate Eccleſiaſtica ſequeſtrari. *Lugdun.c.4. Antioch.c.6.*

Cap. LII.

Item placuit, vt qui pro hæreſi, aut pro crimine aliquo excommunicantur, nullus eis cõmunicare præſumat; ſicut & antiqua canonum continent ſtatuta. Quæ ſi quis ſpernit voluntarie, ſe ipſum alienum à communione facit. *Brac.c.33.*

Cap. LIII.

Non licet cum excommunicato communicare, nec cum eo cibum ſumere. *Antiſ.c.38.*

Cap. LIV.

Si quis preſbyter, aut quilibet de clero, aut de populo, excommunicatum abſque voluntate ipſius, qui eum excommunicauit, ſciens receperit, aut cum illo panem manducauerit, vel colloquium habere decreuerit, ſimili ſententiæ ſubiacebit. *Antiſio.c.39.*

Cap. LV.

Si quis preſbyter ab Epiſcopo ſuo degrada- *de cleric.*
tus fuerit, & ipſe per contemptum poſtea ali- *excom.*
quid de ſuo officio ſine commeatu facere præ- *miniſt. c.*
ſumpſerit; & poſtea ab Epiſcopo ſuo corre- *2. ap. Gr.*
ptus, & excommunicatus fuerit; qui cum ipſo *ix. & in*
communicauerit ſcienter, ſciat ſe eſſe excom- *1. collect.*
municatum. Similiter quicumque clericus, aut laicus, vel fœmina inceſtum commiſerit, & ab Epiſcopo ſuo correptus, ſi ſe emendare noluerit, & ab Epiſcopo ſuo excommunicatus fuerit; ſi quis cum ipſo communicauerit ſcienter, ſciat ſe eſſe excommunicatum, &c. *Conc. apud Palatium Vernis.c.9.*

Cap. LVI.

Qui cum ſenioribus ſuis de aliis prouinciis ad noſtras parochias veniunt, &c. inſtruantur, quam religioſe, atque ſtudioſe ſacrum miniſterium peragant, &c. & vt excommunicatis nequaquam communicent. *Melden.c.51.*

Cap. LVII.

Scriptum eſt in canonibus, vt qui excommunicato communicauerint, omnes ab Eccleſia reſpui; maxime eos, qui ſciebant eum eſſe deiectum. *Synod. apud S. Medardum in cauſſa Hincmari in fin.*

Cap. LVIII.

Qui ab vna Eccleſia fuerint excommunicati, in nulla alia ſalſo, & furtiue communicandi inueniant facultatem. *Valent. ſub Lothar. cap.13.*

Cap. LIX.

Ad Epiſcopos Brittonum, qui contra auctoritatem à Metropoli ſua moliuntur diſcindere, ſynodus litteras ſecundum auctoritatem ſacram direxit, quatenus ad ſuam Metropo-

lim tedeant, eique debito iure ſe ſubdant, ne à canonica, & Epiſcopali communione ſe ſegregent: excommunicatis etiam, ſicut ſacræ decernunt regulæ, Brittones communicantes ipſi ſe ſacra communione non priuent. *Tullen. cap. 9.*

Cap. LX.

Mouet nos, quod iis, quos veſter Metropolitanus eum aliis Epiſcopis propter diuerſa crimina excommunicauit, indifferenter vos communicare comperit. In canonibus autem diuinitus inſtitutis ſocij excommunicatorum eorumdem ſententia feriuntur. Proinde monemus ſanctam, nobiſque amabilem fraternitatem veſtram, vt ab his exceſſibus vlterius temperetis, &c. Pro diuerſis criminibus excommunicatos ne recipiat (*Salomon Brittonum princeps*) ſuadete, oſtendentes diuino iudicio, ſi id præſumpſit, aut præſumpſerit, pari eum vindicta conſtringi. *Tullen. in epiſt. ad Epiſcopos Brittonum.*

Cap. LXI.

Quæſitum eſt à ſancta ſynodo, quid de iis ſacra fieri auctoritas iuberet, qui cum prędictis excommunicatis communionem habeant: nam non tantum laici, verum etiam presbyteri in celebratione Miſſæ excommunicatos recipiunt, & quid de iis, qui in eadem excommunicatione mortui fuerint. Verum ad hæc tanta auctoritas prolata eſt: Sanctus Petrus
Diſt. 93. c. 1. 11. q. 3. c. 15. Apoſtolus in ordinatione ſancti Clementis ita plebes alloquitur: [Si inimicus eſt alicui pro actibus ſuis; vos cum illo nolite amici eſſe, & prudenter obſeruare debetis, auertere vos ab eo, cui ipſum ſentitis aduerſum; ſed neque loqui iis, quibus ipſe non loquitur. Iſtius tranſgreſſores ſanctus Petrus, & omnis auctoritas excommunicat. *Meten. cap. 8. vide Clem. epiſt. 1. Anaclet. epiſt. 3. in fi. Alex. epiſt. 1. ante med. Fabia. epiſt. 1. Vaſen. c. 6. Capitul. lib. 7. c. 461. Anſel. lib. 1. c. 6. Cæſar li. 4. c. 95. Tarrac. lib. 6. c. 61.*

Cap. LXII.

Qui excommunicatum neſciens ſuſceperit, & poſt probauerit, ad pœnitentiam recurrat; qui autem ſcienter id egerit, presbyter deponatur; qui presbyter non eſt, communione euchariſtiæ, & audientia Miſſæ priuetur, vſque ad reconciliationem Epiſcopi. *Lemouicenſe actio. 2.*

Cap. LXIII.

Sunt nonnulli, qui craſſam prætendentes ignorantiam, quæ cum non excuſet à culpa, nec eos à pœna poterit excuſare; coram iis diuina celebrare præſumunt, qui excommunicationis vinculo ſunt innodati; dicentes, quod eis excommunicatio nec per litteras, nec per nuntios fuerit renuntiata, cum ipſi excommunicati impediant ſæpe, ne poſſit ad eos denuntiatio, vel citatio peruenire, vel malitioſe ſe occultant: & cum talis ſit merito contumax cenſendus; ſtatuimus, vt poſtquam tales excommunicati fuerint, & in vicinis locis publice denuntiati; ſacerdos, qui coram eis celebrauit, ſimili pœna puniatur. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Card. c. 7.*

Cap. LXIV.

Si Epiſcopus aliquem excommunicauerit certa de cauſſa, denuntiet vicinis Epiſcopis per ſuas patentes litteras, vt excommunicatum denuntiari faciant, & deuitari: & tunc ſine difficultate aliqua vicini Epiſcopi excommunicatum faciant publice denuntiari, & in diœceſibus ſuis arctius euitari. Si vero Epiſcopi fuerint negligentes, & excommunicatis ſcienter communicauerint; tamdiu cathedralium Eccleſiarum canonici eis non communicent, quamdiu huic ſalubri ſanctioni contempſerint obedire. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Card. c. 8.*

Cap. LXV.

Non liceat communicare excommunicatis, neque in domos eorum introeuntes orare cum eis; neque liceat cum eis in alia Eccleſia ſegregari. Si quis autem Epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus, aut quilibet Eccleſiaſticus excommunicato communicauerit; quaſi perturbans omnem diſciplinam Eccleſiaſticam, excommunicetur. *Mart. Brac. c. 85. Antioch. c. 2.*

Cap. LXVI.

Timotheum, qui iam damnatus oſtenditur, & etiam eos, qui cum ſcirent eum fuiſſe damnatum, communicare ſine periculo crediderunt, extraneos eos eſſe à Dei Eccleſia iudicamus, &c. nulla eis venia, nec ſpe reſtitutionis vllo modo remanente. *Pergamius, & alij Epiſcopi epiſt. ad Leonem Imp. quæ adiuncta eſt concilio Chalcedon.*

Cap. LXVII.

Quiſnam ſermo ſufficiet ad enumerationem eorum, in quibus ille (*Seruus hæreticus*) peccauit contra diuinos canones, & Eccleſiaſticum ordinem? &c. Quid autem, quod præſumpſit alienos clericos canonice ligatos à propriis Epiſcopis, ad ipſum confluentes per prædicationem animæ corruptiuam ab ipſo ſubornatos, & ad ſuam communionem aſſumptos ſine permiſſione eius, qui ligauerat, permittere in Eccleſiaſticis miniſteriis miniſtrare? *Epiphan. Epiſcopus Tyri, & alij in epiſt. ad Theophil. & alios apud ſyno. v. gener. actio. 1.*

Cap. LXVIII.

Anathematizamus Acacium quondam Conſtantinopolitanæ vrbis Epiſcopum, complicem eorum (*Timothei Æluri, & Petri Alexandrini*) & ſequacem factum, nec non & perſeuerantem in eorum communione, & participatione; quorum enim quis communionem amplectitur, eorum ſimilem adiudicationem in condemnatione conſequitur. *Ioan. CP. in epiſt. ad Hormiſdam.*

De quibuſdam, qui poſſunt communicare cum excommunicatis. Tit. III.

CAPVT I.

11.q.3.c. 100. QVoniam multos, peccatis noſtris exigentibus, pro cauſſa excommunicationis perire quotidie cernimus, partim ignorantia, partim etiam nimia ſimplicitate, partim timore, partim etiam neceſſitate, deuicti miſericordia, anathematis ſententiam, ad tempus, prout poſſumus, opportune temperamus. Apoſtolica itaque auctoritate ab anathematis vinculo hos ſubtrahimus: videlicet vxores, liberos, ſeruos, ancillas, ſeu mancipia; nec non ruſticos, ſeruientes, & omnes alios, qui non adeo curiales ſunt, vt eorum conſilio ſcelera perpetrentur, & illos, qui ignoranter excommunicatis communicant, ſeu illos, qui communicant cũ eis, qui communicant excommunicatis. Quicumque autem aut orator, ſiue peregrinus, aut viator in terram excommunicatorum deuenerit, vbi nõ poſſit emere, vel non habeat, vnde emat, ab excommunicatis accipiendi licentiam damus. Et ſi quis excommunicatis non *in ſuſtentationem ſuperbiæ, ſed humanitatis cauſſa, aliquid dare voluerit, non prohibemus. *Greg. vij. in ſynod. Rom. c. 1. Ivo par. 14. c. 43. decr. Cæſar. lib. 14. c. 32.*

*proſu- ſtentatione.

Cap. II.

Quoſdam veſtrum minus ſecundum conſcientiam Dei zelum habere audiuimus, &c. dum & excommunicatos propriæ voluntatis merito, excommunicatiſque communicantes reos æqualiter arbitrantur, &c. Qui huiuſmodi excommunicatis omnino inuiti, vel ſeruitio, vel cohabitatione iunguntur, non omnino vitandi ſunt, &c. Hinc eſt, quod prædeceſſor noſter ſanctæ memoriæ Gregorius VII. Papa excommunicatorum vxores, ſeruos, filios, ruſticos, quorum conſilio, vel voluntate excommunicationis meritum non perpetratur; viatores quoque ob itineris neceſſitatem inuitos, communicantes neceſſitate; excommunicationis vinculo non teneri conſtituit; ſicut beatus Auguſtinus ad Auximum ſcribens euidenter oſtendit.* Dicant igitur fratres noſtri in omnibus regiam tenere viam, & in medio nationis prauæ, & peruerſæ, tanquam luminaria lucere ſtudeant. *Paſchal. ij. epiſt. ad Gebeardum, & alios.*

* diſt. 3. f.

De excommunicatis, qui excommunicationem, aut alias cenſuras contemnunt. Tit. IV.

CAPVT I.

11.q.3.c. 9. DEfiniunt canones: Si quis excommunicatus ante audientiam cõmunicare præſumpſerit, ipſe in ſe damnationem protulit. Item placuit vniuerſo concilio, vt qui excommunicatus fuerit pro ſuo neglectu, ſiue Epiſcopus, ſiue quilibet clericus, & tempore excommunicationis ſuæ ante audientiam communicare præſumpſerit, ipſe in ſe damnationis iudicetur protuliſſe ſententiam. *Vigil. in epiſtula ad Ruſticum, & Sebaſtian. apud ſynod. v. gen. Tr. actio. 7. poſt med. Carthag. c. 29. G. Aquiſgr. c. 54.*

Cap. II.

De presbytero depoſito, qui auſus fuit offerre ſacrificium: qui priuatur perceptione Euchariſtiæ, præter quam in obitu; niſi Epiſcopus, inſpecta illius pœnitentia, aliud iudicauerit. *Greg. lib. 4. regiſt. epiſt. 5.* Diſt. 50. c. 10.

Cap. III.

Hoc inquiſiſti; quid fiendum ſit de excommunicato Epiſcopo, & Apoſtolicam auctoritatem negligente. Hic deteſtabilis eſt coram Deo, & hominibus, cui condemnato incondemnatus non communicabit. *Zachar. epiſt. 5. in fin.*

Cap. IV.

Si Epiſcopus, presbyter, diaconus depoſitus iuſte ob manifeſta facinora auſus ſit miniſtrare, ab Eccleſia abſcindatur. *Apoſt. c. 28. G. 19. L. Raban. c. 1. de pœniten.* cap. 1 de cler. excommu. Greg. ix. & in 1. collect.

Cap. V.

Si quis Epiſcopus depoſitus à ſynodo, vel presbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo, auſi fuerint aliquid de miniſterio ſacro cõtingere, ſiue Epiſcopus iuxta præcedentem conſuetudinem, ſiue presbyter, aut diaconus; nullo modo liceat ei, nec in alia ſynodo reſtitutionis ſpem, aut locum habere ſatisfactionis. Sed & communicantes ei omnes abiici de Eccleſia, & maxime, ſi poſtea quam didicerint, aduerſum memoratos prolatam fuiſſe ſententiam, eidem communicare temptauerint. *Antiſ. c. 4 refertur v. ſyno. actio. 1. Nicol. epiſt. ad Mich. Imp. Apoſt. c. 28. Aquiſgr. c. 47. Mart. Brac. c. 37. Capitul. lib. 1. c. 7. Burch. lib. 1. c. 199. Ivo par. 5. c. 362. decr. Anſel. lib. 12. c. 26. Raban. c. 1. de pœnit. Cæſarang. lib. 14. c. 27.* 11.q.3.c. 6. c. 2. de cler. excom. Gre. ix. & in 1. collect.

Cap. VI.

Ob negligentiam ſuam excommunicatus Epiſcopus, vel clericus, ſi antequam audiatur, communicauerit, ipſe contra ſe ſententiam fert. *Carth. cap. 29. G. Aquiſgr. c. 54. Burch. lib. 1. c. 200. Ivo par. 5. c. 314 & par. 14. c. 39. decr. & lib. 5. tit. 3. c. 22. panor. Anſel. lib. 12. c. 27. Capitul. lib. 5. c. 28. Cæſar. lib. 14. c. 28.* 11.q.3.c. placuit. 9.

Cap. VII.

Placuit, vt quicumque non communicat in prouincia propria, & in aliis prouinciis, vel tranſmarinis partibus ad communicandum obrepſerit, iactutam communionis, vel clericatus excipiat. *Carthag. c. 108. G. Mileuit. c. 18. L. Afric. c. 72.*

Cap. VIII.

Si quis pœnitentem, digamum, vel viduarum maritos ordinauerit, anno integro miſſas facere non præſumat: ſi fecerit, ab omnium fidelium caritate nouerit ſe alienum. *Arelat. iij. cap. 3.* Diſt. 50. c. 11. Arelat.

CAP. IX.

11. q. 3. c. 39. Qui iubente ſacerdote pro quacumque culpa Eccleſiam exire contempſerit, pro noxa contumaciæ tardius recipiatur ad veniam. *Ilerd. c. 10.*

CAP. X.

Epiſcopus pro ordinationis temeritate (*loquitur de eo, qui quempiam ante legitimam ætatem, aut digamum, aut pœnitentem, aut eum, qui publice aliquando arreptus eſt, ordinauerat*) ſex menſibus à celebrãdis officiis ſequeſtretur. Quod ſi miſſas intra ſtatutum tempus facere præſumpſerit, anno integro omnium fratrum caritate priuetur. *Aurel. iij. c. 6.*

CAP. XI.

Qui contra canones ordinauerit bigamum, vel internuptæ maritum, vnius anni ſpatio ſe ſciat eſſe ſuſpenſum ab omni officio ſacerdotij, ſi contempſerit, à communione eius vſque in aliam ſynodum ſe fraternitas vniuerſa ſuſpendat. *Aurel. iv. c. 10.*

CAP. XII.

Excommunicatus in Eccleſiam non debet intrare, nec cum vllo Chriſtiano cibum, vel potum ſumere, &c. Quod ſi aliquis iſta omnia contempſerit, & Epiſcopus emendare minime potuerit, regis iudicio exilio condemnetur. *Concilium apud palatium Vern. c. 9.*

CAP. XIII.

23. q. 5. c. 22. Inceſtuoſi, parricidæ, homicidæ multi apud nos, heu proh dolor, reperiuntur: ſed aliqui ex illis ſacerdotum nolunt admonitionibus aurem accommodare, volentes in priſtinis perdurare criminibus, quos oportet per ſæcularis potentiæ diſciplinam, à tam praua conſuetudine coërceri, qui per ſalutifera ſacerdotum monita noluerunt reuocari: quorum aliquos iam excommunicamus; ſed illi hoc paruipendentes, in eiſdem perdurarunt criminibus. Quam ob rem veſtra decernat manſuetudo, quid de talibus deinceps agendum ſit. *Turon. ſub Carol. c. 41. Capitul. lib. 2. c. 43. & lib. 7. c. 93. in addit. Burch. lib. 7. c. 29 Iuo par. 9. c. 65. decr.*

CAP. XIV.

Multi nomine ſacerdotes, cenſuram Eccleſiaſticam contemnentes, excommunicati à Prælatis ipſorum, exigentibus culpis ſuis, & immemores, quæ Epiſcopis & Prælatis clauiũ regni cæleſtis collata ſit poteſtas, attrectare ſibi diuina myſteria non verentur, &c. Statuimus igitur, vt tales ſine ſpe reſtitutionis, ab officiis, & beneficiis deponantur, & infames, & inteſtabiles ſint, & de cætero ad beneficia Eccleſiaſtica nullatenus admittantur: niſi per pœnitentiam approbatam, & * conuerſionem laudabilem Sedis Apoſtolicæ gratiam meruerint obtinere. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Card. c. 6.*

* conuerſationem.

CAP. XV.

11. q. 3. c. 7. Si quis Epiſcopus in concilio excommunicatus fuerit, ſiue presbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo; & poſt excommunicationem præſumpſerit facere oblationem, vel matutinum, aut veſpertinum ſacrificium, quaſi in officio ſuo agere, ſicut prius: non liceat ei, nec in alio concilio ſpem reconciliationis habere, nec vltra reconciliari: ſed etiam eos, qui communicauerint, omnes ab Eccleſia reſpui, maxime eos qui ſciebant eum eſſe deiectum. Si autem permanſerit turbans, & concitans Eccleſiam, per foraſticam poteſtatem oportet eum, ſicut ſeditionarium ab omni plebe expelli. *Mart. Brac. c. 37. Antioc. c. 4. & 5. Nicol. in ep. ad Micha. Imperat.*

CAP. XVI.

Præcipimus, & auctoritate noſtra iniungimus omnibus regni noſtri Comitibus, poſtquã ab Epiſcopis anathemate excommunicationis (*aliqui*) percelluntur, & tamen ad pœnitendum non inclinantur, & ab ipſis comprehendantur, & ante nos perferantur: vt qui diuina iudicia non verentur, humana ſententia feriantur, &c. Si enim tam rebelles extiterint, vt comprehendentibus repugnare ſtuduerint, & in tali temeritate interfecti fuerint, iudicio Epiſcoporum interfectoribus nulla imponatur pœnitentia, & præcepto noſtro * vueregeldi nulla ab eis extorqueatur compoſitio. Conſtringantur que proximi, & eorum cognati cum iuramento, ne in illis eos vindicent, ſed pacem ad eos, & concordiam ſeruent. *Arnulph. Imperat. in conc. Triburien. c. 3.*

* hoc eſt mulctæ.

Quibus rebus priuantur excommunicati. Tit. V.

CAPVT I.

Excommunicati non poſſunt accuſare Epiſcopos. CP. c. 6. G. *Nicol. epiſt. ad Mich. Imp. ante med. Iuo lib. 4. (?) c. 7. c. 20. panor. & par. 14 c. 70. decr.* 4. q. 1. c. 2.

CAP. II.

Significamus veſtræ ſanctitati, ac dilectioni, quod ſiquidem Metropolitanus prouinciæ defecit à ſancto generali concilio, & adiunxit ſe apoſtatarum cœtui, vel in poſterum ſe adiunxerit, aut cum Cæleſtio ſenſit, aut in illius ſententiam tranſierit; is contra Epiſcopos Prouinciæ nullo modo aliquid agere, efficereve poterit, cum iam de hinc ex omni Eccleſiaſtica communione concilium eum eiecerit, & ob id nullam poteſtatem, aut ius agendi quidquam habeat. Quin etiam ipſis prouincialibus Epiſcopis, item finitimis, & vndique vicinis Metropolitanis, qui recte ſentientis Eccleſiæ partes ſequuntur, obnoxius erit, &c. Porro ſi quibus eleticis cuiuſque vel prouinciæ, vel ciuitatis, idcirco, quod recte ſapierent, à Neſtorio, eiuſque ſociis ſacerdotium abrogatum eſt; iuſtum, & æquum eſſe cenſuimus, vt his etiam ſuus gradus reſtituatur. Communiter autem, & in genere iubemus, vt ij, qui cum orthodoxo, & generali concilio clerici ſentiunt, nullo modo prorſus iis, qui defecerunt, vel deficiunt Epiſcopis obnoxij, & ſubditi ſint. *Epheſ. c. 1. & 3.*

Cap. III.

3.q.6.c. Nos ſanctorum prædeceſſorum noſtrorum
4. ſtatuta tenentes, eos, qui excōmunicatis, fide-
litate, aut ſacramento conſtricti ſunt, Apoſto-
† ſacra- lica auctoritate à † iuramento abſoluimus; &
mento. ne ſibi fidelitatem obſeruent, omnibus modis prohibemus. *Gregor. vij. in ſyno. Roma. ann. 5. c. 2. Tarracon. lib. 6. c. 44.*

Cap. IV.

9.q.1.c.5 Ordinationes, quæ ab hæreſiarchis nominatim excommunicatis (*loquitur de Guiberto quodam*) factæ ſunt, & ab eis, qui Catholicorum adhuc viuentium Epiſcoporum ſedes inuaſerunt, irritas eſſe iudicamus. *Synod. Placent. ſub Vrbar. ij. c. 9.*

Cap. V.

3.q.4.c. Omnes, quos ſanctorum Patrum ſtatuta,
7. tam præteritis, quam futuris temporibus anathematizant, ſubmouemus, & ab omni accuſatione fidelium alienamus. *Fabian. epiſt. 1. in med. Anſel. lib. 3. c. 27.*

Cap. VI.

6.q.1.c.3. Illi, qui illa peccata perpetrant, de quibus
Gal.5.d. Apoſtolus ait: Quoniam qui talia agunt, regnum Dei non conſequentur; valde cauendi ſunt, &c. Similiter & illi, de quibus ipſe ait:
1.Cor.5. Cum huiuſcemodi hominibus, nec cibū ſumere, quia infamia ſunt notati, antequam ſacerdotali auctoritate ſanentur, & in gremio ſanctæ matris Eccleſiæ redintegrentur; quia qui extra nos ſunt, nobiſcum cōmunicare nō poſſunt. *Fabia. epiſt. 2. poſt med.*

Cap. VII.

6.q.1.c. Omnes anathematizatos, vel pro ſuis ſcele-
17. ribus ab Eccleſia pulſos, infames eſſe dicimus. *Steph. epiſt. 1. poſt med. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14 panor. & par. 5. c. 291. decr. Anſel. lib. 3. cap. 5.*

Cap. VIII.

3.q.4.c. Nullus anathema ſuſcipiatur (*in accuſatione*)
6. nec à quoquam credatur, quæ ab eis, vel dicuntur, vel conſcribuntur. *Steph. epiſt. 2. c. 3. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 18. panor. & par. 6. c. 327. decr.*

Cap. IX.

2.q.7.c. Eſt à ſanctis prædeceſſoribus noſtris ple-
4. rumq; iam ſtatutum, vt nemo anathema in noſtra ſuſcipiatur accuſatione. *Xyſt. ij. epiſt. 2. in fin. Iul. epiſt. 2. in fin.*

Cap. X.

Quibus regnū Dei excluditur, proculdubio & Eccleſia denegatur; de quibus Dominus in Euangelio poteſtatem Apoſtolorū, eorumq;
a Mat.18. ſucceſſorum annuntians, ait: Quorum dimiſe-
Ioan.20. ritis peccata, dimittuntur eis; & quorum alligaueritis, alligata erunt: id eſt, quibus Eccleſiā interdixeritis, niſi reconciliati per ſatisfactionem fuerint, ipſis & ianua regni cœleſtis clauſa erit. *Eutychia. epiſt. 2. ante med.*

Cap. XI.

Excommunicati accuſare non poſſunt. *Eutych. epiſt. 2. in med. Fœlix ij. epiſt. 1. cap. 15. Iuo par. 6. cap. 333. decr.*

Cap. XII.

Eſt inſuper in prædicta ſancta Nicæna ſyn- 2.q.7.
do ſtatutum, vt nemo anathema in noſtra ſuſ- 4.
cipiatur accuſatione. *Iul. epiſt. 2. in fin.*

Cap. XIII.

Miramur quomodo excommunicati ad iu- 24.q.1.c.
dicandum recepti ſint, cum ſecundū Apoſto- 37.
licos canones, ſine commendatitiis litteris in communione nolare cipi prohibeantur. Abſurdum etenim eſt, vt cum non liceat cum minimis, iuxta ſacras regulas communicare, liceat penes vos etiam de maioribus iudicare. *Nicol. epiſt. ad Michael. imper. ante med.*

Cap. XIV.

Quod cum excommunicatis ab illo (*Pontifice Maximo*) inter cætera nec in eadem domo debeamus manere. *Gregor. vij. lib. 2. regiſtr. in dictato.*

Cap. XV.

Secundum inſtituta ſeniorum, ſi à communione, ſacerdotali fuerit auctoritate ſuſpenſus Epiſcopus: hunc non ſolum à clericorum, ſed etiam à totius populi colloquio, atque conuiuio placuit excludi, donec reſipiſcens ad ſanitatem redire feſtinet. *Arelat ij. c. 30.*

Cap. XVI.

Excommunicatus ad accuſandum non reci- 4.q.1.in
piatur, ſiue clericus, ſiue laicus ſit. *Carth. cap.* ſumma.
129. G. Carth. vij. c. 1. L. Afric. c. 95. vide CP. cap. 6. & conc. apud S. Medard. in accuſatione Hincmari. Iuo lib. 4. tit. 7. c. 19. panor. & par. 14. c. 69. decr. Anſel. lib. 3. c. 118.

Cap. XVII.

In Eccleſiam non debet (*excommunicatus*) intrare, nec cum illo Chriſtianus cibum, vel potum ſumere, nec eius munera accipere debet, vel oſculum porrigere, nec in oratione ſe iungere, nec ſalutare, antequam ab Epiſcopo ſuo fuerit reconciliatus, &c. *Vernen. c. 9.*

Cap. XVIII.

Poſtquam tales excōmunicati fuerint, & in vicinis locis publice denuntiati, ſacerdos, qui coram eis celebrauerit, ſimili pœna puniatur. *Conc. German. coram Conrado Card. c. 7. fin.*

Excommunicationes contra apoſtatas, & contra eos, qui idololatrarum cerimonias ſeruant, aut illis fauent, Tit. VI.

Vide lib. xi. tit. iv. lib. xi. tit. iij. lib. xxxiv. tit. ij. quibus adde.

Caput I.

SI quis Calendas Ianuarias, & † broma co- † brumā
lere præſumpſerit, aut menſas cum dapi- ſ. vel bru-
bus in domibus præparare, & per vicos, & malia. 16.q.7.c.
plateas cantationes & choros ducere, anathe- 14.
ma ſit. *Zachar. in ſyno. Rom. c. 9. Burch. lib. 10. cap. 16. Iuo par. 11. cap. 43. decr.*

CAP. II.

Si qui ſacerdotibus idolorum filias iunxerint, nec in finem accipiant communionem. *Elиber.cap.17.*

CAP. III.

Puellæ fideles, quæ gentilibus iunguntur, aliquanto tempore à communione ſeparentur. *Arelat.I.cap.11.*

CAP. IV.

Eos ab Eccleſia ſancta repellant paſtores, atque presbyteri, nec participare ſancto altario permittant, qui gentilium obſeruationes cuſtodiunt. *Turon.ij.cap.23.*

Anathemata contra hæreticos. Tit. VII.

Vide lib. xi. à tit. xxiv. ad lij. & maxime tit. liij.

De hæreticis etiam poſt mortem anathematizandis. Tit. VIII.

Vide lib. xi. tit. xi.

Excommunicationes contra eos, qui hæreticis aliquo modo fauent. Tit. IX.

Vide lib. xi. tit. xxij. quib. adde.

CAPVT I.

* Allegeſio al. *de hære. c.8. apud Greg. ix. & c.6. eo. tit. in 1. collect.* † Patarenos. QVia in Gaſconia, * Albigeſio, & partibus Toloſanis, & aliis locis, ita hæreticorum, quos alij Catharos, alij † Patrinos, alij Publicanos, alij aliis nominibus vocant, inualuit damnata peruerſitas, vt iam non in occulto, ſicut aliqui, nequitiam ſuam exerceant, ſed ſuum errorem publice manifeſtent, & ad ſuum conſenſum ſimplices attrahant, & infirmos: eos, & defenſores eorum, & receptores anathemati decernimus ſubiacere: & ſub anathemate prohibemus, ne quis eos in domibus, vel in terra ſua tenere, vel fouere, vel negotiationem cum eis exercere præſumat. Si autem in hoc peccato deceſſerint, non ſub noſtrorum priuilegiorum cuilibet indultorum obtentu, nec ſub alia quacumque occaſione aut oblatio fiat pro eis, aut inter Chriſtianos recipiant ſepulturam. *c. 7. in 1. collect. de hæret.* De Brebantionibus, & † Arrogenum Nauarris, Vaſculis, Coterellis, & Triauerdinis, † Aragoneſib. al. qui tantam in Chriſtianos inhumanitatem exercēt, vt nec Eccleſiis, nec monaſteriis deferant, &c. conſtituimus, vt qui eos conduxerint, vel tenuerint, vel fouerint, per regiones, in quibus taliter debacchantur, in Dominicis, & aliis ſolemnibus diebus excommunicari per Eccleſias publice denuntientur, & eadem omnino ſententia, & pœna cum prædictis hæreticis habeantur adſtricti, nec ad communionem recipiantur Eccleſiæ, niſi ſocietate illa peſtifera, & hæreſi abiuratis. Relaxatos autem ſe nouerint à debito fidelitatis, & hominij, ac totius obſequij, quicumque illis aliquo † peccato tenentur obnoxij, &c. † pacto illis autem, qui admonitioni Epiſcoporum in huiuſmodi parte parere contempſerint, à perceptione corporis & ſanguinis Domini iubemus fieri alienos. Interim vero eos, qui ardore ad eos expugnandum laborem iuſtum aſſumpſerint, ſub Eccleſiæ defenſione recipimus, &c. Si quiſpiam præſumpſerit eos moleſtare, per Epiſcopum loci excommunicationis ſententia feriatur, & tam diu ſententia ſeruetur ab omnibus, donec & ablata reddantur, & de illatis damnis cōgrue iterum ſatisfaciat. *Alex. iij. in conc. Later. cap. 27.*

CAP. II.

Si dominus temporalis requiſitus, & monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit ab hac hæretica fœditate, per Metropolitanum, & cæteros comprouinciales Epiſcopos, excommunicationis vinculo innodetur. Et ſi ſatisfacere contempſerit infra annum, ſignificetur hoc ſummo Pontifici, vt ex tunc ipſe vaſſallos ab eius fidelitate denuntiet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam, &c. *de hære. c.13. Excommunicamus apud Gr. ix. & c. 2. eo. ti. in 4. coll.* Credentes vero, præterea receptores, defenſores, & fautores hæreticorum excommunicationi decernimus ſubiacere; firmiter ſtatuentes, vt ſi poſtquam quilibet talium fuerit excōmunicatione notatus, ſatiſfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo iure ſit factus infamis, &c. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia denotati fuerint, euitare contempſerint, excommunicationis ſententia, vſque ad ſatisfactionem idoneam percellantur. Sane clerici non exhibeant huiuſmodi peſtilentibus eccleſiaſtica ſacramenta, nec eos chriſtianæ præſumant ſepulturæ tradere, nec eleemoſynas, aut oblationes eorum accipiant, alioquin ſuo priuentur officio, ad quod numquam reſtituantur abſque indulto Sedis Apoſtolicæ ſpeciali. *Innocen. iij. in conc. gener Later. cap. 3.*

CAP. III.

Si quis ſecundum ſceleroſos hæreticos, quocumque modo, aut verbo, aut tempore, aut loco terminos remouens illicite, quos poſuerunt firmius ſancti catholicæ eccleſiæ Patres, id eſt, ſanctæ, & vniuerſales quinque ſynodi, nouitates temere exquirere, & fidei alterius expoſitiones, aut typos, vel leges, aut definitiones, aut libellos, vel epiſtulas, aut conſcripta, &c. & compendioſe, ſi quid aliud impijſſimis hæreticis conſuetum eſt agere, per diabolicam operationem tortuoſe, & callide agit contra pias orthodoxorum catholicæ eccleſiæ, hoc eſt dicere, paternas eius, & ſynodales prædicationes, ad euerſionem ſin-

ceriſſimæ in Dominum Deum noſtrum cōfeſſionis, & vſque in finem ſine pœnitentia permanet; hæc impie agens huiuſmodi in ſæcula ſæculorum condemnatus ſit. *Lateran. ſub Martino cap.* 20.

C A P. IV.

De multis Epiſcopis Orientis, qui communione fuerunt priuati, quia cum hæreticis communicarunt. *Gelaſ. ad Epiſcopos Orientis, vbi multa de hac re.*

C A P. V.

Aſſume medelam medicinæ, ſimul accingere auctoritate iuſtitiæ: & ſit circa ſimplices humanitate mollire, vt in hæreticorum contagione perdurantes; aut eos, qui innocentiam ſimulant, & cum noſtris ſola voce conſentiunt, ab iis, quibus pro Eccleſiæ redintegratione conſulitur, & prouidetur, excludantur. Nec enim expedit circa eos Eccleſiaſticam temperare cenſuram. *Hormiſda epiſt.* 6. *ad Epiphanium Epiſcopum CP. in med.*

C A P. VI.

Petri Abaëlardi peruerſa dogmata ſanctorum canonum auctoritate, cum ſuo auctore damnamus, &c. Vniuerſos quoque erroris ſui ſectatores, & defenſores à fidelium conſortio ſequeſtrandos, & excommunicationis vinculo innodandos eſſe cenſemus. *Innoc. ij. in epiſt. ad Samſonem Archiepiſcopum Remen. & ad alios.*

C A P. VII.

Qui filias hæreticis, vel Iudæis tradunt, abſtineant per quinquennium. *Elib. cap.* 16.

C A P. VIII.

Excommunicentur ad tempus clerici, qui adeunt cœmeteria, & martyria hæreticorum orationis, & ſanctitatis cauſſa. Sed pœnitentes, & confeſſi recipiantur. *Laod. cap.* 9.

C A P. IX.

Qui relictis martyribus Chriſti, accedit ad pſeudomartyres hæreticorum anathema ſit. *Laod. cap.* 34.

C A P. X.

Anathema Epiſcopo dicatur, etiam mortuo, & nomen eius à ſacerdotibus non ſuſcipiatur, qui reliquit hæredes etiam propinquos hæreticos, vel gentiles, etiam ab inteſtato. *Carth. cap.* 82. *G. Afric. cap.* 48. *L.*

de hære. c. 5. *Greg. ix. c.* 8. *eo. tit. in* 3. *coll.*

C A P. XI.

Admonitus Epiſcopus, vt ſuæ matricis curam habeat contra hæreticos, niſi intra ſex menſes reſipuerit, communione priuetur, donec faciat. *Carth.* 124. *G. Mileu. cap.* 25. *L. Afr. c.* 90. *L.*

C A P. XII.

Excommunicantur ij, qui cum Priſcillianiſtis communicant, eiſque non obſiſtunt. *Brac. i. in fin.*

C A P. XIII.

Excommunicetur orthodoxus, qui hæreticam duxerit; & orthodoxa, quæ hæretico nupſerit. *Trul. cap.* 72.

Excommunicationes contra eos, qui nouum ſymbolum componunt. Tit. X.

Vide lib. ix. tit. 1.

Excommunicationes contra eos, qui ſeruant ceremonias Iudæorum, aut cum eis coniunctiſſime viuunt, aut quomodocumque eis fauent in rebus prohibitis. Tit. XI.

Vide lib. xii. tit. vii. ix. & xi. lib. xx. tit. v. quibus adde.

CAPVT I.

Excommunicentur, qui cum Iudæis, aut Saracenis præſumpſerint habitare. Teſtimonium quoque Chriſtianorum aduerſus Iudæos, &c. recipiendum eſſe cenſemus, & anathemate decernimus feriendos, quicumque Iudæos chriſtianis voluerint in hac parte præferre, &c. Si qui conuertuntur ad fidem, &c. principibus, vel poteſtatibus eorum locorum ſub pœna excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis & bonorum ſuorum, ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. in conc. Later. c.* 26.

de Iudæis c. 5. *Greg. ix. eod. tit. de teſtib. c.* 26. *ap. Greg. ix.*

C A P. II.

Chriſtiani, ſi opus fuerit, per cenſuram eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compellantur, à Iudæorum, qui graues, & immoderatas vſuras extorquent, commerciis abſtinere. *Inno. iij. in conc. gen. Later. c.* 67.

De vſur. cap. 18. *Quanto ap. Greg. ix. c.* 3. *eo. tit. in* 4 *coll.*

C A P. III.

Iudæi, donec vſuras cruce ſignatorum remiſerint, ab vniuerſis Chriſti fidelibus per excommunicationis ſententiam eis omnino communio denegetur. *Innoc. iij. in concil. gener. Later. c. vlt.*

C A P. IV.

Si quis chriſtianus filiam ſuam Iudæo in coniugio copulare præſumpſerit, niſi perfecte crediderit Chriſto, & baptizatus fuerit; vel ſeruum, aut ancillam eidem Iudæo chriſtianus venundare præſumpſerit; & ſi vidua Chriſtiana Iudæum duxerit virum, vel conſentientibus ei, anathema ſit. *Zachar. in ſynod. Rom. c.* 10.

C A P. V.

Iudices prouinciarum cum ſacerdotibus, Iudæorum ſubreptiones fraudulenter relictas ſuſpendant, & officia publica eos agere non permittant. Si quis autem hoc permiſerit, velut in ſacrilegum excommunicatio profetatur. *Toletan. iv. cap.* 64. *In opar.* 13. *cap.* 97. *decreti.*

17. q. 4. *c. Conſtitut.* 31.

Cap. VI.

Excommunicetur, qui carnem ad altare offert iudaico more ſacerdoti, &c. *Tullen. cap.*100.

Cap. VII.

Si ſeu Chriſtiano Iudęa, ſiue Iudęo Chriſtiana mulier carnali conſortio miſcearur; quiq; horum tantum nefas admiſiſſe noſcuntur, à Chriſtiano, cœtu, atque conuiuio, & à communione Eccleſiæ protinus ſegregentur. *Melden. c.*73. *vbi multa de hac re ex aliis conciliis.*

Excommunicationes contra eos, qui fauent Sarracenis, aut piratis. Tit. XII.

Vide lib. xij. tit. xxi. lib. xxv. cap. xi.

Excommunicationes contra ſchiſmaticos, & contra eos, qui Pontifici Maximo, & aliis Epiſcopis ſuperbe reſiſtunt. Tit. XIII.

Vide lib. xi. tit. liv. quibus adde.

CAPVT I.

QVoniam apparuit Photium poſt prolatam contra ſe iuſtiſſimam ſententiam, accuſationes, & crimina contra beatiſſimum Papam Nicolaum commouiſſe, & anathema procaciter, & audacter contra eum, & cunctos communicantes ei ſæpe promulgaſſe, &c. Anathematizamus quidem primitus prædictum Photium propter huiuſmodi cauſſam, &c. *Syno. Gen. viij. ſub Hadr. ij. cap.* 6. *vid. ep. encyclicam act.* 10.

Cap. II.

Eccl. 11. 4. Diuina manifeſte clamante ſcriptura, ante examinationem ne vituperes: & intellige primum, & tunc increpa: & numquid lex noſtra *Ioan.* 8. iudicat hominem, niſi prius audierit ab eo, & cognouerit, quid faciat? iuſte, ac congruenter, & hæc ſancta, & vniuerſalis ſynodus definiuit, & ſtatuit, quod nullus laicorum, vel monachorum, aut aliquis ex catalogo clericorum ante diligentem examinationem, & ſynodicam ſententiam à communione ſe ſeparet proprij Patriarchæ, licet criminalem quamlibet cauſſam eius ſe noſſe prætendat: ſed neque recuſet nomen ipſius referre inter diuina myſteria, vel officia. Similiter autem Epiſcopos, & presbyteros, qui in terris, ciuitatibus, & regionibus ſunt erga proprios Metropolitas * effectare mandamus, quod etiam circa Patriarcham ſuum facere Metropolitas oportet. Si vero quis aduerſus hanc ſanctam ſynodum deprehenſus fuerit agere, ſi quidem Epiſcopus, aut clericus eſt, ab omni ſacerdotali operatione decidat, & honore; monachus autem, aut laicus ſegregetur ab omni Eccleſiaſtica communione, atque collegio, quouſque conuerſus per pœnitentiam recipiatur. *Syno. Gen. viij. ſub. Hadr. ij. c.* 10.

* *effectuare. f.*

Cap. III.

Si quis aliqua poteſtate fruens, vel potens pellere temptauerit Apoſtolicæ cathedræ Papam, aut aliorum Patriarcharum quemquam anathema ſit. *Synod. viij. gen. ſub Hadr. ij. c.* 21. *Anſelm. lib.* 2. *c.* 72. *v. d.* 22. *c. vlt.*

Cap. IV.

Photium, qui licet ſit à deceſſore meo, & à nobis pro criminibus ante patratis iure damnatus, & anathematizatus: nunc tamen quia recentioribus exceſſibus priores iniquitates tranſcendit, & ponens in cœlum os ſuum aduerſus veneranda ſedis Apoſtolicæ priuilegia noua temeritate prorupit, cui reſiſtere minime formidauit; Apoſtolicæ auctoritatis cenſura iterato damnamus, & anathematis nexibus innodamus. Si tamen viua voce, ac propria Apoſtolicæ ſedi in omnibus obedire ſpoponderit, & profanum conciliabulum à ſe Conſtantinopoli celebratum damnauerit, laicæ communionis gratiam non negamus. *Had. ij. in ſynod. Rom. c.* 2. *apud. ſyn. gen. viij. ſub eodem. Hadr. act.* 2.

Cap. V.

Si presbyter, diaconus, clericus relinquat ſine licentia ſui Epiſcopi ſuam parœciam in alia non † miniſtret. Si ab Epiſcopo reuocetur, & contempſerit, vt laicus communicet. *Apoſt. c.* 15. Si ab vllo Epiſcopo neglecta hac pœna contumaciæ, vt clericus accipiatur; Epiſcopus excommunicetur, vti magiſter inobedientiæ. *Apoſt. cap.* 16. *vide Ant. o. b. cap.* 3.

† *celebret.*

Cap. VI.

Si quis legationem veſtram impedit, non vnius; ſed multorum profectum auertit, &c. Et quia Dei cauſſam impedit, & ſtatum conturbat eccleſiæ, ideo ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis eſt cauendus, & non in communione fidelium vſque ad ſatisfactionem recipiendus. Eſt enim ſtatutum olim, vt qui ſtatum conturbat eccleſiæ, ab eius liminibus arceatur, ne cum fidelibus communicet, qui eorum bona auertit. *Alex. ep.* 2. *in prin. Tribur. c.* 9. *Burc. l.* 15. *c.* 37. *Iuo par.* 16. *c.* 38. *decr.* *Diſt.* 94. *c.* 2.

Cap. VII.

In ipſis epiſtulis, vel libellis anathematis vinculo ſe, & ſucceſſores (*Epiſcopi Conſtantinopolitani*) conſtrinxerunt, ſi vnquam aliquid contra (*Pontifices Romanos*) præſumpſiſſent; aut contra Apoſtolicam, vel vllius alterius Epiſcopi ſedem quidquam aduerſi quoquo modo eſſent moliri; idcirco eos, non eſt neceſſe excommunicare, aut anathematizare; quia ipſi anathematis vinculo propriis manibus profeſſiones ſuas, ſuaque ſcripta roborando

conſtrinxerunt. Sciat ſe tamen & ipſe Ioannes, niſi errorem ſuum cito correxerit, à nobis excommunicandum fore, & Apoſtolicæ ſedis, atque omnium ſanctorum Epiſcoporum communione carere. Vniuerſalitatis quoque nomen, quod ſibi illicite vſurpauit, nolite attendere, nec vocatione eius ad ſynodum, abſque auctoritate ſedis Apoſtolicæ vnquam venire, ſi Apoſtolicæ ſedis, & cæterorum Epiſcoporum communione vultis frui. *Pelag. ij. ep. 2. poſt prin.*

CAP. VIII.

Nam & hoc inquiſiſti, quid faciendum ſit de excommunicato Epiſcopo, & Apoſtolicam auctoritatem negligente? Hic deteſtabilis eſt coram Deo, & hominibus; cui condemnato incondemnatus non communicabit: ipſi enim condemnabuntur, &c. *Zachar. ep. 1. in fin.*

CAP. IX.

11. q. 3. c. 5. Si quis presbyter damnatus ſit, ad vicinos Epiſcopos eat, vt ipſi de cauſſa cognoſcant; & per eos ſuo Epiſcopo reconcilietur. Si id noluit facere, ſed ſe ſuperbe ab Epiſcopi communione ſeparet, & ſchiſma cum aliquibus faciat, & ſacra miniſtret, anathema habeatur, & ſuum locum perdat. Sed videatur, ne contra Epiſcopum iuſtam querelam habeat. *Carth. c. 10. 11. G. Carth. ij. c. 8. L. Vorm. c. 66. Capit. li. 1. ca. 37. Burch. l. 2. c. 194. Iuo par. 6. c. 239. decr. Anſel. l. 12. c. 33.*

CAP. X.

2. q. 6. c. 19. Quiſquis probatus fuerit per contumaciam nolle obtemperare iudicibus, cum hoc primæ ſedis Epiſcopo fuerit probatum, det litteras, vt nullus ei communicet, donec obtemperet. *Mileuit. c. 24. Afric. c. 89. Carth. G. ca. 123. Iuo li. 4. tit. 12. c. 8. pan. & par. 6. c. 365. decr.*

Excommunicationes contra augures, & ariolos, & contra eos, qui huiuſmodi homines conſulunt.

Tit. XIV.

Vide lib. xxxiv. tit. iv. & v.

Excommunicationes contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizandi opus bonum eſſe credunt, aut extra tempora conſtituta baptizant.

Tit. XV.

Vide lib. xxii. tit. xxvii. quibus adde.

CAPVT I.

De bapti. c. vlt. ap. Greg. ix. c. 1. eod. tit. in 2. collect. POſtquam Græcorum eccleſia cum quibuſdam complicibus, & fautoribus ſuis ab obedientia ſedis Apoſtolicæ ſe ſubtraxit: in tantum Græci cœperunt abominari Latinos, quod inter alia, quæ in derogationem eorum, impie committebant, ſi quando ſacerdotes latini ſuper eorum celebraſſent altaria, nō prius ipſi ſacrificabant in ipſis, quam ea, tanquam per hoc inquinata, lauiſſent. Baptizatos etiam à Latinis ipſi Græci rebaptizare auſu temerario præſumebant, &c. Si quis tale quid præſumpſerit, excommunicationis mucrone percuſſus ab omni officio, & beneficio eccleſiaſtico deponatur. *Innocen. iij. in concil. gen. Later. cap. 4.*

CAP. II.

Cum rebaptizatis fideles religioſi nec in cibo participent. *Ilerd. c. 14.*

CAP. III.

Non licet abſque paſchæ ſolemnitate vllo tempore baptizare, niſi illos, quibus mors vicina eſt, quos grabatarios dicunt. Quod ſi quis in alio pago, contumacia faciente, poſt interdictum hoc, infantes ſuos ad baptiſmum detulerit in eccleſias noſtras, non recipiantur. Et quicumque presbyter ipſos extra noſtrum permiſſum recipere præſumpſerit, tribus menſibus à communione eccleſiæ ſequeſtratus ſit. *Antiſiod. c. 18.*

Excommunicationes contra eos, qui in rebus ad miſſæ, vel aliorum diuinorum officiorum celebrationem pertinentibus grauiter peccant.

Tit. XVI.

Vide lib. xxiv. par. poſt. tit. iv. & xix. & lib. xix. tit. ix. quibus adde.

CAPVT I.

EPiſcopus, aut presbyter, dum ingreſſus fuerit ad miſſarum ſolemnia celebranda, nullo modo audeat data oratione recedere, vt ab alio Epiſcopo, aut presbytero suppleantur miſſarum ſolemnia; ſed qui initium ponit, ſuppleat vſque ad finem, &c. Si quis vero præſumpſerit, præter quod poſuimus, agere, à ſacro corpore, & ſanguine Domini noſtri Ieſu Chriſti ſit ſuſpenſus. *Zachar. in ſyno. Rom. c. 14. Burchard. lib. 3. cap. 230. Iuo par. 3. cap. 271. decr.* *De conſ. diſt. 1. c. Nullus. 57.*

CAP. II.

Si quis acceptam à ſacerdote Euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur. *Tolet. 1. c. 14.*

CAP. III.

Sacerdote verbum faciente in eccleſia, qui egreſſus de auditorio fuerit, excommunicetur. *Carthag. iv. c. 24. L. Burchard. lib. 2. cap. 66. Iuo par. 6. cap. 162. decr. Capitul. lib. 7. ca. 186. in addit.* *De conſ. diſt. 1. c. 62.*

CAP. IV.

Clericus, qui abſque corpuſculi ſui inæqualitate vigiliis deeſt, ſtipendiis priuatus *Diſt. 91. c. 3.*

excommunicetur. *Carth. iv. ca. 49. Cæſar. lib. 4. c. 112.*

Cap. V.

De conſ. diſt. 1. c. ſi quis. 34. Clerici, ſi qui in feſtiuitatibus, quæ maximę habentur in oratoriis, niſi iubente, aut permittente Epiſcopo, miſſas facere, aut tenere voluerint, à communione pellantur. *Agath. c. 21. Iuopar. 4. c. 9. decr.*

Cap. VI.

Omnibus dominicis diebus altaris oblatio ab omnibus viris, & mulieribus offeratur, tam panis, quam vini, &c. Qui per inobedientiam euacuare contendunt, anathemate percellantur. *Matiſcon. ij. c. 4. Burc. l. 5. c. 24. Iuopar. 2. c. 34. decr.*

Cap. VII.

Clericus, quem intra muros ciuitatis ſuæ manere conſtiterit, & matutinis hymnis ſine probabili excuſatione ægritudinis inuentus fuerit defuiſſe, ſeptem diebus à communione habeatur extraneus. *Venet. c. 14.*

Cap. VIII.

Excommunicatione plectendi, qui hymnos reiicere fuerint auſi. *Tolet. iv. c. 12.*

Cap. IX.

7. q. 1. c. Nihil. 16. Si quis poſt cibum, vel potum miſſas fecerit, vel non perfecerit, ſine magna moleſtia, excommunicationis ſententiam ſuſtinebit. *Tolet. vij. ca. 2. Burchard. lib. 3. cap. 70. Iuopar. 3. cap. 124. decr.*

Cap. X.

Sicut in aliis eccleſiis veſpertino tempore poſt lumen oblatum prius dicitur veſpertinum, quam ſonum in diebus feſtis, ita & à nobis cuſtodiatur in eccleſiis noſtris. Si quis hunc ordinem minime cuſtodierit in ſua eccleſia, cunctoſque ad ſe pertinentes non inſtruxerit, vt bonum huius operis agant, dum talis ad Metropolitani peruenerit aures, & res fuerit conuicta, excommunicationis ſe nouerit feriri ſententia. *Emerit. c. 2.*

Cap. XI.

Salubri deliberatione cenſemus, vt per ſingulas quaſque eccleſias, in quibus preſbyter iuſſus fuerit per ſui Epiſcopi ordinationem præeſſe, per ſingulos dies dominicos ſacrificium Deo procuret offerre, & eorum nomina, à quibus eas eccleſias conſtat eſſe conſtructas, vel qui aliquid his ſanctis eccleſiis videntur, aut viſi ſunt contuliſſe; ſi viuentes in corpore ſunt, ante altare recitentur tempore miſſæ: quod ſi ab hac diſceſſerunt, aut diſceſſerint luce, nomina eorum cum defunctis fidelibus recitentur ſuo in ordine. Si quis hanc inſtitutionem preſbyter implere neglexerit, dum talis cauſſa per quemlibet ad aures ſui Epiſcopi peruenerit, preſbyter ille excommunicationis ſententia feriendus erit. *Emerit. c. 19.*

Cap. XII.

Pontifices vniuſcuiuſque prouinciæ, rectoreſque eundem in pſallendo teneant modum, quem in metropolitana ſede cognouerint inſtitutum, &c. Quiſquis horum decretorum violator extiterit, ſex menſibus communione priuatus apud Metropolitanum ſub pœnitentiæ cenſura permaneat corrigendus. *Tolet. xi. cap. 3.*

Cap. XIII.

Preſbyter in miſſa vtitur oratio ſuper vtrumque humerum, &c. Si quis aliter egerit, excommunicationi debitæ ſubiaceat. *Brach. iij. c. 13.* *Diſt. 23. c. eccleſiaſtica. 9.*

Cap. XIV.

Plerique ſacerdotum miſſam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro viuis ſtudent celebrare hominibus, non ob aliud niſi vt is, pro quo ipſum offertur ſacrificium, ipſius ſacroſancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurrat periculum, &c. Obinde noſtræ elegit vnanimitatis conuentus, vt ſi quis ſacerdotum deinceps talia perpetraſſe fuerit detectus, à proprio deponatur gradu, & tam ipſe ſacerdos, quam etiam ille, qui eum ad talia peragenda incitaſſe perpenditur, exilij perpetui ergaſtulo religati, excepto in ſupremo vitæ curriculo, cunctis vitæ ſuæ diebus ſacræ communionis eis denegetur perceptio. *Tolet. xvij. c. 5.* *16. q. 5. c. quicunque 13.*

Excommunicationes contra eos, qui non venerantur res ſanctas, vt oportet. Tit. XVII.

Vide lib. xvii. tit. v. lib. xxxiv. tit. ix. par. 1.

CAPVT I.

Communio corporis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſi negligenter erogetur, & presbyter minora non curat admonere officia, graui anathemate, & digna humiliationis plaga puniatur, &c. *Clem. ep. 2. in prin. vide Antiſiod. c. 12. & 13.*

Cap. II.

Cuſtodite diem dominicum, &c. Si quis veſtrum hanc ſalubrem exhortationem paruipenderit, &c. ſi cauſſidicus fuerit, irreparabiliter cauſſam amittet, &c. ſi clericus, aut monachus, menſibus ſex à conſortio ſuſpendatur fratrum. *Matiſc. ij. c. 1.*

Cap. III.

Si in eccleſia, vel intra atrium ipſius aliquod ſcandalum, vel cædes ſequatur, vel aliquis cum armis ingrediatur; ab Epiſcopo iuxta ſtatuta canonum communione priuetur. *Cabilo. ca. 17.*

Cap. IV.

Fœminæ, quæ in dedicatione baſilicarum, vel in feſtiuitatibus martyrum turpia cantant, excommunicari debent. *Cabil. c. 19.*

Cap. V.

Nullo pacto in oratoria domo intra ædes (*priuatas*) baptiſma præſtetur; ſed in eccle-

ſia. Qui contra fecerit, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 59.*

Cap. VI.

Qui intra ſacra ſepta tabernam, vel venditiones exercet, excommunicetur. *Trull. c. 77.*

Cap. VII.

Si quis poſt ſanctæ Chriſti natiuitatis diem ſimilam coxerit, honoris ſcilicet prætextu ſecundinarum impollutæ Virginis Matris; ſi ſit quidem clericus deponatur, ſi vero laicus, excommunicetur. *Trull. c. 80.*

Cap. VIII.

Sacerdos, qui non ſentienti, neque pœnitenti auſu temerario pœnitentiam dederit, neq; ſe exhortatu eius, qui pœnitentiam accipit, vel manuum indiciis, vel quibuſlibet aliis euidentibus ſignificationibus inuitatum fuiſſe probauerit, vnius anni excommunicationis ſententiæ ſubiacebit. *Tolet. xij. c. 2.*

Cap. IX.

Non tantum de ſacris miniſteriis, ſed etiam de vniuerſis eccleſiæ ornamentis nihil vnuſquiſque ſacerdotum pro ſuis vſibus, vel voluptatibus confringere, vendere, aut naufragare pertempret. Si quis vero ſacerdotum hoc noſtrum violare attemptauerit inſtitutum, ſecundum priſca canonum inſtituta, honoris proprij ordinem amittat, & vt ſacrilegus perenni infamia denotatus à ſacræ communionis perceptione, excepto in ſupremo temporis curſu, omnibus diebus vitæ ſuæ maneat alienus. *Tolet. xvij. c. 4.*

Cap. X.

Dies quoque octo ſacroſanctæ paſchalis feſtiuitatis omnibus chriſtianis feriacos eſſe decernimus ab omni opere rurali, fabrili, carpentario, gynæcio, cœmentario, pictorio, &c. quatenus eiſdem diebus tanto licentius quanto liberius omnibus chriſtianis ſanctę reſurrectionis laudibus, & ſacroſanctæ prædicationi iugiter inſiſtere liceat. Quod ſi quis temere tare præſumpſerit, excommunicetur. *Meld. cap. 77.*

Excommunicationes contra eos, qui ordines conferunt, aut ſuſcipiunt contra eccleſiæ decreta.

Tit. XVIII.

Caput I.

Volumus ſynodum congregare, atque in ea omnia, quæ ſanctis canonibus ſunt aduerſa, diſtricte ſub anathematis interpoſitione damnentur: id eſt, vt neque ex laico habitu quiſquam repente ad locum ſacri regiminis peruenire præſumat, &c. *Gregor. ad Aetherium Lugdun. Epiſcop. lib. 7. reg. epiſt. 110. cap. 4. al. ep. 108.*

Cap. II.

Synodum fieri veſtra iuſſio conſtituat vbi præſente dilectiſſimo filio noſtro Cyriaco Abbate ſub diſtricti anathematis interpoſitione debeat interdici, ne vllus ex laico habitu ſubito ad Epiſcopatus gradum audeat accedere. *Greg. ad Brunichild. Regin. lib. 7. regiſt. ep. 113. c. 3.*

Cap. III.

Si quis cognitis geſtis Nicæni concilij (*de ordinandis clericis*) aliud, quam ſtatutum eſt, facere præſumpſerit, & non in eo perſeuerandum putauerit, hic excommunicatus habeatur; niſi per correptionem fratrum emendauerit errorem. *Tolet. 1. in prin.*

Excommunicationes contra periuros, blaſphemos, & contra eos, qui alios ad periurium cohortantur.

Tit. XIX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. par. ii. potiſſimum, & tit. vii. quibus adde.

Caput I.

Eſt quorundam ſæcularium, & quod peius eſt, ſacerdotum improbanda ſatis obſtinatio, vt fidem ſuis principibus ſub iuramento promiſſam obſeruare contemnant, & verborum fuco, iuramenti obnubilant promiſſionem. Vnde quia Siſbertus Toletanæ ſedis Epiſcopus talibus machinationibus denotatus repertus eſt, pro eo quod ſereniſſimum Dominum noſtrum Egicanem Regem non tantum regno priuare, ſed interimere definiuit; per decreti noſtri definitionem iam eo loco, & honore priuatus exiſtit, &c. Qui inuentus fuerit talia feciſſe, & viuente Principe in alium intendiſſe Regem futurum; à conuentu catholicorum excommunicationis ſententia repellatur; honore, & loco pulſus, & omnibus rebus exutus perpetuo exilio maneat religatus; in finem vitæ tantum accipiat communionem; niſi prius indulgentiam Regis mereatur. *Tolet. xvi. c. 9. & in decreto iudicij.*

Cap. II.

Si quis perpetrato periurio, aut quolibet 22. q. 1.
criminali peccato timens pœnitentiam lon- c. vlt.
gam, ad confeſſionem venire noluerit; ab eccleſia repellendus eſt, ſiue à communione, & conſortio fidelium: vt nullus cum eo comedat, neque bibat, neque oret, neque in domo ſua eum recipiat. *Theodul. ad presbyteros. Aurel. c. 26. Burch. l. 12. c. 14. Iuo par. 12. c. 71. decr. Anſel. li. 11. c. 65.*

Excommunicationes contra ſimoniacos.

Tit. XX.

Vide lib. xxxiv. tit. viii. quibus adde.

CAPVT I.

16.q.1.c. 64.Prædicator. EPiſcopus à ſuis Epiſcopis, clericis, vel monachis non exigat aurum, vel argentum, vel aliquam ſpeciem, &c. Si quis igitur ob eas res prohibeat quem miniſterio, vel excommunicet aliquem clericum, vel claudat templum, ne fiant ibi ſacra myſteria Dei; pari pœna puniatur, vt contraueniens mandatis Dei. *vij.ſyn.gen. Nicæ.ij.c.4.*

CAP. II.

Arnulphum Cremonenſem, publice coram noſtra præſentia conuictum, & confitentem ſe ſimoniacum ab omni Epiſcopali officio abſque ſpe reparationis deponimus, & vſque ad dignam ſatisfactionem anathemare percutimus. *Greg.vij.in con. Rom.anni 5.*

Excommunicationes contra eos, qui res ſacras, aut eccleſiaſticas ſurripiunt.

Tit. XXI.

Vide lib. xv. tit. xxij. & xxxiij. lib.xxxiv.tit.ix. maxime par. ij. quibus adde.

CAPVT I.

SInt omnia in poteſtate Præſulis eccleſiæ, quæcumque intra triginta annorum ſpa-
16.q.3.c. Placuit. 9. tium ab eccleſiis poſſeſſa fuiſſe noſcuntur. Quiſquis ſæcularium contra præſentem definitionem egerit, tanquam ſacrilegus iudicetur, & donec ſe correxerit, & eccleſiæ propria priuilegia, ſeu res reſtituerit, & reſeruauerit, anathema ſit. *Syn. viij. gen. CP. ſub Hadr. ij. c. 18. Anſel.li.4.30. Iuo ep.71. ad Beluacen. Decanum.*

CAP. II.

Quicumque oblitus Dei, & decreti huius
17.q.4.c.1. immemor, cuius Romanæ ciuitatis ſacerdotes volumus religioſis nexibus deuinciri, in conſtitutum præſens committens, quidquam de iure titulorum, vel eccleſiæ ſuperius præfatæ quolibet modo, præter aurum, argentum, vel gemmas; veſtes quoque, ſi ſunt, vel ſi acceſſerint, aliqua mobilia ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat ſub præfata conditione domibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris ſui amiſſione multetur. Prætérea, qui petierit, aut acceperit, vel qui preſbyterorum, aut diaconorum, ſeu defenſorum danti ſubſcripſerit, quo iratus Deus animas percutit; anathemate feriatur. *Synod. Rom.iij ſub Symmach.c.6.& 7.*

CAP. III.

24.q.3.c.Paternarum. 24. Eccleſias cum bonis ſuis, tam perſonis, quam poſſeſſionibus, clericos videlicet, ac monachos, eorumque conuerſos, oratores quoque cum ſuis nihilominus rebus, quas ferunt, ruſticos, & ſine moleſtia eſſe ſtatuimus. Si quis autem contra hoc facere præſumpſerit, & poſtquam facinus ſuum recognouerit, infra triginta dierum ſpatium competenter non emendauerit, à liminibus eccleſiæ arceatur, & anathematis gladio feriatur. *Vrban.ij.in conc. incer. c.1. Calliſt.ij.in conc.Rom.c.19.*

CAP. IV.

Ad hoc ſanctæ Romanæ eccleſiæ poſſeſſiones quietas ſeruare per Dei gratiam cupientes præcipimus, & ſub diſtrictione anathematis interdicimus, ne aliqua militaris perſona Beneuentanam beati Petri ciuitatem præſumat inuadere, aut violenter tenere. Si quis aliter præſumpſerit, anathematis vinculo teneatur. *Calliſt.ij. in ſyn.Rom.c.8.*

CAP. V.

Si preſbyteri, vel clerici rem eccleſiæ vendere, aut donare præſumpſerint, venditio non valet, & de facultatibus ſuis indemnem eccleſiam reddent, & communione priuentur. *Agathen.c.22.*

CAP. VI.

Si Epiſcopi vſurpare quidpiam de monaſte- 18.q.2.c. 1. Hos tantum.
rii rebus temptauerint, non deerit ab illis ſententia excommunicationis, qui ſe deinceps nequaquam ſuſtulerint ab illicitis. *Toletan.iv. ca.50.*

CAP. VII.

Vt peruaſores rerum eccleſiaſticarum, qui eaſdem res, vel contra auctoritatem non ſolum retinere, verum, & crudeliter populari noſcuntur: quidam etiam & facultates eccleſiæ in diuerſa collaboratione, & redditibus eas expoliant; ſed & pauperes, atque vicinos, & circummanentes immiſericorditer expoliant, deuaſtant, & opprimant, vt rapaces, qui ſecundum Apoſtolum à regno Dei exclu- 1.Cor.6.
duntur, ex criminali, & publico peccato, publica pœnitentia ſatisfaciant. Quod ſi hoc agere noluerint, & poteſtate regia ad hoc exhortati, vel coacti non fuerint, proferatur contra eos Apoſtolica terribilis ſententia, qua dici- 1.Cor.5.
tur: Si quis frater nominatur, & eſt rapax, cum huiuſmodi nec cibum quiſquam præſumat ſumere, &c. Quapropter ſecundum ſtatuta canonum, ab omni eccleſiaſtica communione, vt ſacrilegus debet arceri, donec ſtudeat digna ſatiſfactione, quod admiſit, corrigere. *Meld.c.61.Burc.l.11.c.16.*

Excommunicationes contra eos, qui iniuſſu Epiſcopi oblationes eccleſiæ accipiunt, aut diſtribuunt.

Tit. XXII.

Vide lib. xv. tit. xxi. quibus adde.

CAPVT VNIC.

NVllus omnino Archidiaconus, aut Ar- 16.q.7.c. 11.
chipreſbyter, ſiue Præpoſitus, vel Decanus animarum curam, vel præbendas eccleſiæ ſine iudicio, vel conſenſu Epiſcopi alicui tribuat; immo ſicut ſanctis canonibus conſti-

cutum eſt, animarum cura, & pecuniarum eccleſiaſticarum diſpenſatio in Epiſcopi iudicio, & poteſtate permaneat. Si quis vero contra hæc facere, aut poteſtatem, quæ ad Epiſcopum pertinet, ſibi vendicate præſumpſerit, ab eccleſiæ liminibus arceatur. *Calliſt.g. in concil. Rom.c.7.*

Excommunicationes contra laicos, qui decimas non ſoluunt, & contra clericos, qui eas laicis concedunt. Tit. XXIII.

Vide lib. x. tit. ix. lib. xv. tit. xvi. quibus adde.

CAPVT I.

VT ſecundum canonicam auctoritatem, & conſtitutionem Domini Imperatoris Ludouici, de agro eccleſiaſtico, & manſo, ac mancipiis, quæ ipſe ſuis capitulis conſtituit, vel ſi quilibet pro loco ſepulturæ aliquid largitus eccleſiæ fuerit, neque de decimis, & oblationibus fidelium cuiquam preſbytero aliquem cenſum perſoluere cogat, nec quiſquam cuiuſlibet ordinis, vel dignitatis exinde quidquam ſubtrahat, aut retributionem quæcumque exigat temporalem. Quod ſi fecerit communione vſque ad ſatisfactionem priuetur. *Meld.c.63.Burc.l.3.c.53. Iuo par.3.c.56.decr.*

Cap. II.

Dignum erat, vt capellas villarum veſtrarum laicis non committeretis; ſed potius illis, qui & eadem ſacrata loca religioſius tractarent, & vobis exinde adiuti obſequium debitum impenderent; ſed quia aliter cauſis interuenientibus res ſe habere dignoſcitur, monemus, & hortamur, vt ſecundum canonicam auctoritatem faciatis, ne quod abſit, periculum interdicti anathematis ex decimis præſumptis incurratis. *Meld.c.75.*

Excommunicationes contra laicos, qui res eccleſiæ diſpenſant, aut beneficia conferunt, & contra clericos, qui ab ipſis accipiunt. Tit. XXIV.

Vide lib. x. tit. x. & xi. lib. xv. tit. vi. quibus adde.

CAPVT I.

16.q.7.c.18. NVllus laicorum eccleſias, vel eccleſiarum bona occupet, vel diſponat. Qui vero ſecus egerit, iuxta B. Alexandri capitulum ab eccleſiæ liminibus arceatur. *Paſchal.g. in conc. incer.c.4.*

Cap. II.

Vt nullus laicus, quamuis religioſus præſumat aliquid de rebus Deo dicatis, vel eccleſiæ facultatibus; id eſt, nec dandi baſilicas, nec auferendi, ſine conſenſu Epiſcopi, habeat poteſtatem: neque ex dote eccleſiæ, id eſt, ex vno manſo, & quatuor mancipiis cenſus exigatur: ſed iuxta Concilium Aurelianenſe primum c. 19. Omnes baſilicæ, quæ per diuerſa loca conſtructæ ſunt, vel quotidie conſtruuntur, placuit ſecundum priorum canonum regulam, vt in eius ordinatione, & poteſtate perſiſtant, in cuius territorio poſitæ ſunt. Si quis vero contra hæc venire præſumpſerit, anathemate feriatur. *Colonien.ſub Carolo iij. c.4.*

Excommunicationes contra clericos, qui fratribus, aut aliis cognatis res eccleſiaſticas largiuntur. Tit. XXV.

CAPVT I.

SI Epiſcopus fratrem, filium, vel propinquum, vt ſucceſſorem ſibi in Epiſcopum ordinauerit, ordinatio non valeat, & ipſe excommunione puniatur, quod humano affectu res Dei tractet, & iniuſtum ſit, vt Epiſcopatus hereditate tranſeat. *Apoſt.c.76.*

Cap. II.

Quiſquis Pontificum aut ſanguine propinquis, aut fauore perſonis quibuſcumque ſibi deuinctis talia commendare lucra (*eccleſiarum, & Monaſteriorum*) temptauerit, quod fecerit, deuocetur in irritum, & qui ordinauit, annuæ excommunicationi ſubiaceat, ablata ab eo, qui tulit, reddantur in duplum. *Tolet.x.c.3.* Diſt. 89. decenter. c. 6.

Cap. III.

Sub anathemate prohibemus, ne de cætero clerici, gratia teſtandi abutentes, cum de rebus eccleſiæ nullum poſſint condere teſtamentum, fructus beneficiorum eccleſiaſticorum ſpuriis ſuis, vel concubinis ſuis dimittant. Qui vero contra hanc inhibitionem venire præſumpſerint, in ſignum ſuæ perditionis, eccleſiaſtica careant ſepultura; & quibus tales fructus legantur, eis careant ipſo iure. Qui autem teſtamentum tale manu tenere voluerint, & per quorum manus perſonis illis fructus præbendæ fuerint miniſtrati, ipſo facto ſciant ſe excommunicationis vinculo innodatos: & quandiu fructus huiuſmodi contra hanc inſtitutionem ipſis miniſtrati fuerint, eccleſia ipſa ſit ſub interdicto poſita. *Concil. habitum in Germania ſub Conrad. Cardin. capit. 5.*

Excommunicationes contra laicos, qui eccleſias, & clericorum immunitatem violant. Tit. XXVI.

Vide l. viij. tit. xxxv. lib. x. tit. xi. l. xiij. tit. xvij. & xviij. lib. xlix. tit. x. quibus adde.

CAPVT I.

BElisarius mandauit me ad ſe venire, &c. me vi retentum miſit in exilium. Ego tamen propterea non dimiſi, nec dimitto officium meum, ſed cum Epiſcopis, quos congregare potui, eos, qui talia erga me egerunt, anathematizaui: & vna cum illis Apoſtolica, & ſynodali auctoritate ſtatui, nullum vnquam taliter decipiendum, ſicut deceptus ſum: & ſi aliquis deinceps vllum vnquam Epiſcoporum ita deciperet, anathema maranatha fieret in conſpectu Dei, & ſanctorum angelorum. *Silner. in ſyn. ep. 1. Anſel. l. 12. c. 8.* [*25. q. 4. c. Beliſarius. 30.*]

Cap. II.

Quiſquis faſtu ſuperbiæ elatus domum Dei ducit contemptibilem, & poſſeſſiones Deo conſecratas, atque ad honorem Dei ſub Regię immunitatis defenſione conſtitutas inhoneſte tractauerit, vel infringere præſumpſerit, quaſi inuaſor, & violator domus Dei excommunicetur. *Magunt. ſub Rabano c. 6. Burch. l. 11. c. 23.*

Cap. III.

Vt nemo laicorum presbyteros eccleſiarum ſuarum turpi villicationis, & ſecundum Apoſtolum, ſæculari, & inhoneſtæ negotiationi implicare, nec ſecum aliorſum contra auctoritatem præſumat ducere, quo miniſterium ſibi commiſſum cogantur negligere; quod ſi contra interdicta præſumpſerit, excommunicetur. *Melden. c. 49. Burch. li. 2. c. 146. Iuo par. 6. c. 219. decr.* [*2. Tim. 2.*]

Excommunicationes contra eos, qui traditiones, & leges eccleſiaſticas de induſtria, & malitioſe violant. Tit. XXVII.

CAPVT I.

EPiſcopi, aut clerici deponantur; monachi, aut laici communione priuentur; qui eccleſiaſticas traditiones contaminant. *Syn. vij. gen. actio. 7. in defin. in fine.*

Cap. II.

Omnes legum diuinarum libenter violatores, & ſacrarum inſtitutionum voluntarie perturbatores, eccleſiaſtica indignos regula, & ſancta communione (*Petrus Apoſtolus*) iudicabat. *Clem. ep. 1. poſt med.*

Cap. III.

Vt laici contemptores canonum excommunicentur, clerici honore priuentur. *Carth. I. c. 14. Hadrian. c. 44. ad Epiſc. Mediom. Burch. l. 15. c. 6. Iuo par. 6. c. 7. decr.*

Cap. IV.

Laici, qui contra Nicænum concilium paſcha celebrant, excommunicati ſint, & abiecti ab eccleſia, ſi contenderint, & peſtinaciter contradixerint ei decreto. *Antioch. c. 1.*

Cap. V.

Decernimus, vt dum in qualibet prouincia concilium agitatur, vnuſquiſq; Epiſcoporum intra ſex menſium ſpatia omnes Abbates, presbyteros, &c. necnon & cunctam diœceſis ſuæ plebem aggregare nequaquam moretur; quatenus coram eis publice omnia reſerata, de iis, quæ eodem anno in concilio acta, vel definita extiterint, pleniſſime notiores efficiantur. Quod ſi quiſpiam ea † pendenda crediderit, aut contemnenda delegerit, &c. ſententia excommunicationis duorum menſium curriculo perſiſtet vſquequaque mulctatus. *Tolet. xvi. c. 7.* [*Diſt. 18. c. vlt.*] [† *parui-pendēda.*]

Cap. VI.

Si quis publicus diuinæ legis præuaricator, vel pro manifeſtis criminibus erga eccleſiaſtica iuſta, & rationabilia iudicia contemptor repertus fuerit, vel inflatus, ac tumidus, monitis eccleſiaſticis, ac ſanctorum patrum conſtitutionibus contradictor, vel ſubſannator comprobatus fuerit, ſi monitionibus Epiſcopalibus obtemperare diſtulerit, anathematizetur. *Meld. c. 13.*

Excommunicationes contra ſuperſtitioſos, & contra eos, qui die dominico ieiunant. Tit. XXVIII.

Vide lib. xx. tit. xiij. & lib. xxxiv. tit. iv.

CAPVT I.

SI clericus dominicam diem ieiunet, deponatur, laicus excommunicetur. *Apoſt. c. 64. Trull. c. 55. vide Laod. c. 49. Trull. c. 52.*

Cap. II.

Ne quis ieiunet die dominica cauſſa temporis, aut perſuaſionis, aut ſuperſtitionis. Nec quadrageſimæ diebus ab eccleſiis fideles deſint; nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in ſuſpicionibus perſeuerant: ſed exemplum, & præceptum cuſtodiant ſacerdotum; & ad alienas villas agendorum conuentuum cauſſa non conueniant. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt; Anathema ſit, qui hæc commiſerit. *Cæſaraug. c. 2.* [*De conſ. d. 3. c. 1*]

Cap. III.

Si quis natalem Chriſti ſecundum carnem non vere honorat, ſed honorare ſimulat ſe, ieiunans in eodem die, vel in dominico, quia Chriſtum in hominis vera natura eſſe nō credit, ſicut Cerdon, Marciō, Manichæus, & Priſcillianus dixerunt, anathema ſit. *Bracar. c. 4.*

Cap. IV.

Seruetur canon iubens, vt ſi clericus inueniatur dominica ieiunare, &c. depouatur, laicus excommunicetur. *Trull. c. 55.*

Excommunicationes contra eos, qui non ieiunant diebus ab eccleſia præſtitutis. Tit. XXIX.

Vide lib. xxi. tit. ij. & ix.

Excommunicationes contra eos, qui cibis prohibitis veſcuntur. Tit. XXX.

Vide lib. xxi. tit. xvi. quibus adde.

CAPVT I.

SI quis Epiſcopus, vel presbyter, vel diaconus, vel omnino ex ſacerdotali catalogo comederit carnes in ſanguine animæ ipſorum, vel quod à feris captũ, vel morticinum, depo natur; ſi autem ſit laicus, ſegregetur. *apoſt. c. 63.*

Cap. II.

Diſt. 30. c. 13. Si quis carnem edentem præter ſanguinem, & idolis immolatum, & ſuffocatum, cum religione, & fide contemnat, velut ſpem propter huiuſmodi perceptionem non habentem, anathema ſit. *Gangren. c. 2. Inopar. 4. c. 30. decr.*

Cap. III.

Qui cibis idolorum cultibus immolatis, guſtu illicitæ præſumptionis vtuntur, ab eccleſiæ cœtibus arceantur. Similiter & hi, qui beſtiarum morſibus extincto, vel quolibet morbo, aut caſu ſuffocato veſcuntur. *Aurel. 2. c. 20.*

Excommunicationes contra eos, qui non communicant temporibus conſtitutis. Tit. XXXI.

Vide lib. xxiv. parte priori. tit. vij.

Excommunicationes contra eos, qui diu abſunt ab eccleſia, & præſertim diebus ſolemnioribus, & tempore quadrageſimæ. Tit. XXXII.

Vide lib. x. tit. xvv. lib. xiij. tit. xiv. quibus adde.

CAPVT I.

QVi die ſolemni, prætermiſſo ſolemni eccleſiæ conuentu, ad ſpectacula vadit, excommunicetur. *Carthag. iv. c. 88. Inopar. 4. c. 8. decr.*

Cap. II.

De conſ. d. 3. c. 15. Ne quadrageſimæ diebus ab eccleſiis fideles deſint: nec habitent in latibulis cubiculorum, ac montium, qui in ſuſpicionibus perſeuerant, ſed exemplum, & præceptum cuſtodiant ſacerdotum; & ad alienas villas agendorum conuentuum cauſſa non conueniant. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt: Anathema ſit, qui hæc commiſerit. *Cæſaraug. c. 2.*

Cap. III.

Vt presbyteri, & ciues, qui in præcipuis feſtiuitatibus cum Epiſcopo non fuerint, ſed in villis, eiſdem feſtiuitatibus communione pellantur. *Aruer. c. 14.*

Excommunicationes contra apoſtatas, qui à religione diſcedunt, aut pœnitentiam ſuſceptam implere nolunt. Tit. XXXIII.

Vide lib. ix tit. xxxi. lib. xxv. tit. xx. quibus adde.

CAPVT I.

DE præſentis concilij aſſenſu ſtatuimus, vt nullus omnino poſt votum religionis, poſt factam in aliquo religioſo loco profeſſionem, ad phyſicam, legesve mundanas legendas permittatur exire. Si vero exierit, & ad clauſtrum ſuum infra duorum menſium ſpatium non redierit, ſicut excommunicatus ab omnibus euitetur, & in nulla cauſſa, ſi patrocinium præſtare † temptauerit, audiatur. Reuerſus vero in choro, in capitulo, in menſa, & cæteris vltimus fratrum ſemper exiſtat, &c. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 3.* *Ne cler. vel Mon. c. 3. Gre. ix. & c. 2. eo. tit. in 1. col.* † voluerit.

Cap. II.

Eos, qui pro Hieroſolymitano, vel pro Hiſpanico itinere cruces ſibi in veſtibus poſuiſſe noſcuntur, & viam poſtea dimiſiſſe, cruces iterato aſſumere, & viam ab inſtanti Paſcha, vſque ad proximum ſequens Paſcha perficere, Apoſtolica auctoritate præcipimus: alioquin ex tunc eos ab introitu eccleſiæ ſequeſtramus. *Calliſt. ij. in conc. Rom. c. 11.*

Cap. III.

Monachi, qui cœptam obſeruationis viam relinquunt, & abſque epiſtulis, & abſque certis negotiis, vel neceſſitatibus per regiones vagantur alienas, cognita diſtrictione, ſi ſe non emendauerint, ab Abbatibus ſuis, vel à ſacerdotibus ad communionem non recipiantur. *Andegauen. c. 9.*

Cap. IV.

Quæcumque puellæ, ſeu propria voluntate monaſterium expetunt, ſeu à parentibus offeruntur, annum in ipſa, qua intrauerint, veſte permaneant. In his vero monaſteriis, vbi non perpetuo tenentur incluſæ, triennium in ea qua intrauerint, veſte permaneant. Et poſtmodum ſecundum ſtatuta monaſterij ipſius, in loco, quo elegerint permanere, veſtimenta Religionis accipiant. Quæ ſi deinceps ſacra relinquentes loca, propoſitum ſanctum ſæcu-

lı ambitione tranſcenderint; illæ, quæ in domibus propriis, tam puellæ, quam viduæ commutatis veſtibus conuertuntur, cum iis, quibus coniugio copulantur, eccleſię communione priuentur. Sane ſi culpam ſequeſtratione ſanauerint, ad communionis gratiam reuocentur. *Aurel.v.c.19.*

C AP. V.

Si quis à pœnirentiæ ſtatu deficiens, nuptias contraxerit, ſit anathema *Barcin.ij.c.4.*

C AP. VI.

De illis hominibus, qui dicunt, quod ſe propter Deum tonſuraſſenr, & modo res eorum vel pecunias habent, & nec ſub manu Epiſcopi ſunt, nec in monaſterio regulariter viuunt, placuit, vt in monaſterio ſiut ſub ordine regulari, aut ſub manu Epiſcopi ſub ordine canonico; & ſi aliter fecerint, & cotrepti ab Epiſcopo ſuo ſe emendare noluerint, excommunicentur; & de ancillis Dei eadem forma ſeruetur. *Syn.apud Palat.Vernis c.2.*

Excommunicationes contra monachos, & virgines, qui votum caſtitatis violarunt; & contra eos, qui illas ad ſtuprum ſollicitarunt.

Tit. XXXIV.

Vide lib. vij. tit.xxxix.lib.x.tit.xvij.& xxiij.lib. xxxvi. tit. iv.par. I.quibus adde.

CAPVT I.

SI quis preſbyteram duxerit in coniugium, anathema ſit. *Synod. Rom.ſub Gregor.ij.cap.I. Troſle.c.8.*

C AP. II.

Si quis diaconam in coniugium duxerit, anathema ſit. *Synod. Rom.ſub Greg.ij.c.2.Troſlei. cap.8.*

C AP. III.

Hadrianus filius Exhilarari, qui poſt præſtitum ſacramentum in Apoſtolica cōfeſſione Epiphaniam diaconam illicito auſu in vxorem habet, anathema ſit. Epiphania diacona, quæ poſt præſtitum ſacramenrnm cum Hadriano Exhilarati filio fuga lapſa eſt in vxorem, anathema ſit. Si quis ei in ram crudeli actu conſenſum præbuit, anarhema ſit. *Synod. Rom.ſub Greg.ij.c.15.& 16.*

C AP. IV.

Qui noluerint (*loquitur de virginibus ſacris, & de iis, qui eas duxerunt vxores*) ſe de vetito coniugio ſeparare, perenni excommunicatione damnentur; & quicumque Epiſcoporum, preſbyterorum, diaconorum, eos communicare præſumpſerit, ab omnibus Epiſcopis excommunicarus habearur, &c. Quicumque de laicis ingenuis cum ralibus excommunicatis participare præſumpſerit, excommunicatum ſe eſſe cognoſcat. *Turon.ij.c.21.*

Excommunicationes contra clericos, ſacris initiatos, qui votum caſtitatis violarunt, & qui illis aliquo modo fauent.

Tit. XXXV.

Vide lib. iv. tit.xli.lib.vi. tit. xxviij. xxxiij.lib. vij. tit. xvi.lib.xxxvi. tit. iv.par. ij. quibus adde.

CAPVT I.

CLetici, qui volentes abſque vlla reclamatione in ætare fuerunt legitima ordinari, cum mulieribus, quas acceperunt, excommunicatione percellantur. *Aurel. iij.c.7.*

C AP. II.

Si quis cleticorum deinceps fuerir deprehenſus incontinentiæ vitio laborare, detinendo publice concubinam, niſi poſt admonitionem canonicam illam à ſe prorſus expulerir, ex runc tam beneficio, quam & officio ſpolietur. Si vero nec ſic fœtorem ſuæ libidinis curauerit euitare, quia creſcente contumacia cteſcere deber & pœna, anathematis ſententia feriatur. Qui vero obſcœnis voluptatibus inhianres, concubinas vſque ad hæc rempora publice tenuerunt, ſub pœnitentia duximns redigendos; vr ſi canonici fuerint, quadraginta diebus in clauſtris ſuis in quadrageſimali cibo ieiunent. Si aurem hæc agere contempſerint. Præpoſitis, & Decanis, & capitulis eccleſiarum ſub anathemate prohibemus, ne præbendarum fructus eis miniſtrent, nec ad chorum, vel ad conſortium capituli eos admittant, niſi incœpta dicta pœnitentia, & peracta, & præſtito iuramento, quod eas vlrerius non reſumant. Qui vero remotas reſumere præſumpſerint, decernimus eos beneficiis eſſe priuatos, &c. Si vero decani, vel alij eorum confratres exceſſum eorum ſcienres diſſimulare præſumpſetint, eos denunriamns excommnnicationis vinculo ſubiacere. *Conc. habitum in Germania ſub Conrado Card.c.2.*

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui cum fœminis habitant, aut cum eis familiariter, vel ſecreto loquuntur.

Tit. XXXVI.

Vide lib.iv.tit.xxxviij. lib.vi.tit. xxx. lib.vij. tit. xviij. xix. quibus adde.

CAPVT I.

SAnctimoniæ, & virginitati deſeruientes in vna domo cum extraneis non commorentur, &c. Si laici ſunt poſt commonitionem, ſi contempſerint, à communione ſeparentur. *Carth.I.c.3.*

C AP. II.

Item ſi cum viduis commorentnr nulla germanitate coniunctis. *Ibid.c.4.*

CAP. III.

Quia nullum Diabolo locum dari oportet, nullam clerici cum extraneis fœminis habeāt familiaritatem, &c. Si quis clericus, poſt interdictum Epiſcopi ſui, illicitis familiaritatibus extranearum fœminarum voluerit inhærere, à communione habeatur alienus. *Turon. c.3.*

CAP. IV.

Si quis clericorum à gradu ſubdiaconatus, & ſupra in conſortio familiaritatis habuerit mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam, nouerit ſe, non ſolum à clericatus officio retrahi, vel Eccleſiæ foribus expelli; ſed etiam omnium Catholicorum clericorum, vel laicorũ cõmunione priuari, nulla prorſus, vel colloquij conſolatione relicta. *Tolet. ij. c.3.*

CAP. V.

Si Epiſcopus, presbyter, diaconus cum extranea habitat, ſciat ſe auctoritate canonica communionis ſine dubio iacturam ſubire. Si Antiſtes eum diſtringere noluerit, ipſe ſeueritate ſententiæ feriatur. *Arner. c.16.*

CAP. VI.

Epiſcopus negligens id exequi (*excommunicare clericos cum mulieribus extraneis habitantes*) ſententiam prædeceſſorum canonum ſe incurrere omnino cognoſcat. *Turon. ij. c.12.*

CAP. VII.

Mulier intra ſepta monaſterij nullatenus introire permittatur. Si Abbas in hac parte, aut Præpoſitus negligens apparuerit; qui eam viderit, & non ſtatim eiecerit, excommunicetur. *Turon. ij. cap.17.*

CAP. VIII.

Si quis clericorum præter matrem, aut germanam, vel etiam, quæ proxima conſanguinitate iungũtur, alias aliquas quaſi adoptiuas fœminas ſecum retinent, & cum ipſis habitãt, ſicut Priſcilliani ſecta docuit, anathema ſit. *Brac. c.15.*

CAP. IX.

Monaſteria virginum in prouincia Bætica monachorũ adminiſtratione, ac præſidio gubernentur, &c. remote tamen ab earum familiaritate, nec vſque ad veſtibulum habeant accedendi licentiam. Sed neq; Abbatem, vel eũ, qui præficitur, extra eam, quæ præeſt, loqui virginibus Chriſti aliquid, quod ad inſtitutionẽ morum non pertineat, licebit; neq, cum ea ſola frequenter, ſed ſub teſtimonio duarũ, vel trium ſororum, ita vt rara ſit acceſſio, & breuis omnino locutio, &c. Si qui autem monachorũ hanc ordinationẽ contempſerint; aut qualibet inertiæ diſſolutione neglexerint, ſciant, quod eorũ temeritas, atq; ſuperbia excõmunicationis ſit plectenda cenſura. *Hiſpalen. ij. c.11.*

CAP. X.

Nemo clericus ſuſpectam mulierem, vel ancillam habeat. Hoc ipſum eunuchi ſeruent. Sin minus, clericus deponatur, laicus excommunicetur. *Trull. c.5. vide Nicen. c.3.*

CAP. XI.

Neque mulier in virorum monaſterio, neq; vir in mulierum dormiat, &c. Si quis autem hoc fecerit, ſiue ſit clericus, ſiue laicus, ſegregetur. *Trull. cap.47.*

CAP. XII.

Monaſteria puellarum, quæ ſub diſciplinæ regula degunt, obſtructius munitis clauſtris, nullo pateant, niſi forte ſumma impellẽte neceſſitate, aditu virorum. Sed neq; presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam archimandritis, quaſi viſitationis, vel prædicationis cauſſa, ſine permiſſu Epiſcopi ciuitatis, ſibi licentiam tribuat ineundi. Quin etiam neq; Epiſcopus abſq, ſacerdotibus, vel clericis ſuis, vt decet, & honeſte cõuenit, adire illuc licentius ſe exiſtimet, &c. Si quis poſt hanc definitionem huius reuerẽdi concilij de his, quæ cõſona voce, ſalubriterq; ſtatuta ſunt, temerario auſu violare tẽptauerit, canonicis coërceatur vindictis, ſcilicet, aut iuxta modum, & qualitatem culpæ excommunicatione mulctetur; aut anathematis vinculo punitus vinciatur; aut certe honoris proprij amiſſione nudatus, reus ab Eccleſiæ gremio euellatur. *Forviul. c.12.*

CAP. XIII.

Comperimus quoſdam canonicos, & monachos, poſthabito religionis ſuæ pudore, monaſteria ſanctimonialium, tam monacharũ, quã canonicarum, incõſulto Epiſcopo ſuo, impudenter, atq; irreuerenter adire: qui obtendere ſolent, ſe non ob aliud illuc accedere, niſi aut propinquitatis, aut familiaritatis, aut certe neſcio cuius collocutionis gratia, &c. Epiſcopis ſane ſummopere prouidendum eſt, ne canonicorum, aut monachorũ acceſſus indiſcretus in monaſteriis puellaribus paſſim fiat: quia perſæpe hac occaſione multos vtriuſq; ordinis, canonici videlicet, & monaſtici viros, muſcipulam diaboli incurriſſe cognouimus, &c. His ita ex canonica auctoritate præmiſſis, oportet, vt canonici, & monachi ſe ab hoc illicito facto cohibeant, ne contingat eos canonica cenſura percelli. Tranſgredientem vero hanc definitionem noſtram, excommunicatũ eſſe decreuimus, ne nomen Domini blaſphemetur. *Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. lib.1. c.46.*

CAP. XIV.

Si quicumq; presbyter non ſolum in noſtra parochia, ſed in noſtra diœceſi confeſſus, vel legali, ac regulari iudicio fuerit conuictus de cohabitatione, vel frequẽtatione, ſiue acceſſu cũ fœminis cõtra canones, &c. modis omnibus ſecundum decreta B. Gregorij, ſine gradus ſui reſtitutione deponatur; iuxta capitulũ magni Leonis Papæ, quo dicit: Hoc itaq; admonitio noſtra denuntiat, quod ſi quis fratrum contra hæc cõſtituta venire temptauerit, & prohibita fuerit auſus admittere, à ſuo ſe nouerit officio ſubmouendũ, nec cõmunionis noſtræ futurũ eſſe conſortẽ, qui ſocius noluit eſſe diſciplinæ. *Trosl. c.9. Gregor. ad Æther. Lugdun. Epiſc. lib.7. epiſt.110.*

CAP. XV.

Presbyter, qui apud ſe fœminam habebat, niſi illam ſtatim eiecerit, excommunicatur. *Baſil. ad Gregor. presbyt.*

Excommunicationes contra inceſtuoſos. Tit. XXXVII.

Vid.lib.xxij.tit.xxiij.lib.xxiij.tit.xij.lib.xxviij. tit.xiij.lib.xxxvi.tit.iv.par.iij.

Excommunicationes contra raptores fœminarum. Tit. XXXVIII.

Vide lib. xxxvi. tit iv. par. vi.

Excommunicationes contra adulteros. Tit. XXXIX.

Vide lib. xxviij. tit. xxxiv. lib. xxxvi. tit. iv. par. v.

Excommunicationes contra eos, qui cum maribus concumbunt. Tit. XL.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par. vij.

Excommunicationes contra eos, qui ſtuprum, aut ſimplicem fornicationem, aut quodcumque aliud flagitium pertinens ad libidinem committunt. Tit. XLI.

Vide lib. xxxvi. tit. iv. par viij. quibus adde.

CAPVT I.

PÆnitentes, quæ defuncto viro, aliis nubere præſumpſerint; vel ſuſpecta, vel interdicta familiaritate ſe cum extraneo iunxerint, cum eodem ab Eccleſiæ liminibus arceantur: Hoc etiam de viro in pœnitentia poſito placuit obſeruari. *Arelat.ij.c.21.*

CAP. II.

Quæ de virginitate crimine proprio deciderunt, non ſolum à communione habeantur alienæ, ſed ne conuiuiorum quidem admittantur eſſe participes. *Andegau.c.6.*

CAP. III.

Quæcumque mancipia ſub ſpecie coniugij ad Eccleſiæ confugerint ſepta, vt per hoc credant poſſe fieri coniugium, minimo eis licentia tribuatur, nec talis coniunctio à clericis defenſetur: quia probatum eſt, vt ſine legitima traditione coniuncti; pro religionis ordine, ſtatuto tempore ab Eccleſiæ communione ſuſpendantur, ne in ſacris locis turpi concubitu miſceantur. *Aurel.iv.c.23.al.24.*

Excommunicationes contra eos, qui vxores ſine cauſſa dimittunt, aut eis dimiſſis alias ducunt. Tit. XLII.

Vide lib. xxviij. tit. xxvi. & xxvij. quibus adde.

CAPVT I.

SI coniugatus vult monachus fieri, ex conſenſu mulieris fiat, ita vt illa fiat monacha, vel profiteatur caſtitatem; quia eo viuente monacho, nunquam habebit alium: ſimiliter & de muliere. Si quis iſtorum præuaricator fuerit mandatorum, excommunicationi ſubiaceat. *Gregor. vij. in ſyno. Roma. anni incer. c. 20.*

CAP. II.

Epiſcopus, presbyter, diaconus ſi vxorem religionis prætextu eiecerit, excommunicetur: ſi perſeuerat, deponatur. *Apoſt. c. 5. G. 6. L. Trull. cap. 13. Burch. lib. 1. c. 78. Iuo lib. 3. tit. 8. cap. 30. panor. & par. 5. cap. 184. decr.* *vid. diſt. 28. c. ſi quis. 14. diſt. 31. c. Quicūq; in ſi. 9.*

Vxorem habitam ante ordinationem præcipitur etiam alere clericus poſt eam: ideo punitur qui eam eiicit.

Excommunicationes contra eos, qui vxores ducunt inuitis illarum parentibus. Tit. XLIII.

Vide lib. xxviij. tit. iij.

Excommunicationes contra homicidas. Tit. XLIV.

Vide lib. xxxv. tit. 1. quibus adde.

CAPVT I.

DE iis clericis, qui in obſidionibus neceſſitate poſiti fuerint, qui altario miniſtrant, &c. ab omni humano ſanguine etiam hoſtili ſe abſtineant. Si in hoc inciderint, duobus annis tam officio, quam communione priuentur, &c. *Ilerd. c. 1.* *Diſt. 50. c. 36.*

CAP. II.

Inceſtuoſi, parricidæ, homicidæ multi apud nos, heu proh dolor, reperiuntur, &c. quorum aliquos iam excommunicauimus: ſed illi hoc paruipendentes in eiſdem perdurarunt criminibus, &c. *Turon. ſub Carolo c. 41. Burch. lib. 7. c. 29. Iuo par. 9. c. 65. decr.* *23. q. 5. c. 22.*

Excommunicationes contra reos læſæ maieſtatis, & perfugas, & proditores. Tit. XLV.

Vide lib. xxxv. tit. ij.

Excommunicationes contra eos, qui pacem, aut treuguam non ſeruant. Tit. XLVI.

CAPVT I.

PAx Dei ab omnibus teneatur; & quicumque in pace prædam fecerint, vel aliter infregerint; receptum, vnde præda facta, vel ad quod conducta fuerit, excommunicentur, & factores, & emptores. *Greg. vij. in conc. Rom. anni. incer. cap.* 14.

CAP. II.

Sub pœna excommunicationis firmiter præcipimus treuguam Dei, ſicut in Lateranenſi concilio conſtitutum eſt, ſtudioſe obſeruari: videlicet à ſeptuageſima vſque ad octauas Paſchæ, & ab Aduentu Domini vſque ad octauas Epiphaniæ. *Vrban. ij. in conc. Claramon. cap.* 4. *al.* 5.

CAP. III.

Si quis treuguam diffregerit, vſq; tertio ad ſatisfactionē ab Epiſcopo admoneatur. Quod ſi nec tertio ſatisfacere contempſerit, Epiſcopus, vel cum Metropolitani conſilio, aut cum duobus, aut vno vicinorum Epiſcoporum, in rebellem anathematis ſententiam dictet, & per ſcripturam Epiſcopis circumquaque denunciet. *Calliſt. ij. in concil. Rom. cap.* 13.

Vide Alex. iij. in conc. Later. cap. 21. tit. Ne quiſquam communicet cum excommunicatis. c. Si quis treuguam.

Excommunicationes contra falſos teſtes. Tit. XLVII.

Vide lib. xxxv. tit. xiv.

Excommunicationes contra incendiarios. Tit. XLVIII.

Vide lib. xxxv. tit. v.

Excommunicationes contra fures, & raptores. Tit. XLIX.

Vide lib. xxxv. tit. ix.

Excommunicationes contra eos, qui res naufragorum diripiunt. Tit. L.

Vide lib. xxxv. tit. x.

Excommunicationes contra fœneratores. Tit. LI.

Vide lib. xxxv. tit. vj.

Excommunicationes contra eos, qui noua tributa imponunt, ſine auctoritate Principis, aut quæ iam non debentur, petunt. Tit. LII.

CAPVT I.

NEc quiſquam alicubi nouas pedagiorum exactiones ſine auctoritate Regum, & Principum conſenſu ſtatuere, aut ſtatutas de nouo tenere, aut veteres augmentare aliquo modo temere præſumat. Si quis autem contra hoc venire præſumpſerit, & commonitus non deſtiterit, donec ſatisfaciat, communione careat Chriſtiana. *Alexandr. iij. in conc. Later. cap.* 22. *De conſ. c. innouamus. 10. Gre. ix. de treug. & pace. c. 2. in 1. coll.*

CAP. II.

Si quis mercatores nouis teloneorum, & pedaticorum exactionibus moleſtare temptauerit, donec ſatisfecerit, communione careat chriſtiana. *Calliſt. ij. in conc. Rom. c.* 5. *24. q. 3. c. 23.*

CAP. III.

Religioſi Principis noſtri Eruigij Regis affectus decreuit; vt omne tributum præteritorum annorum vſque in anno primo regni ſui abſolutionis perpetuæ debeat ſanctione laxari.* Ea tantum de ipſis tributis præcipiens theſauris publicis exhiberi, quæ exacta, & non illata fuiſſe conſtiterint. Quod pietatis beneficium admirantes, non ſolum vigorem glorioſæ definitioni apponimus, ſed perpetuæ excommunicationi eum, qui contra venerit, ſubiiciendum eſſe ſancimus. *Tolet. xiij. cap.* 3.

Excommunicationes contra eos, qui nummos adulterant. Tit. LIII.

Vide lib. xxxv. tit. xij.

Excommunicationes contra detractores. Tit. LIV.

Vide lib. xxxv. tit. xv.

Excommunicationes contra eos, qui libellos famoſos in publico proponunt, aut legunt.
Tit. LV.

Vide lib. xxxv. tit. xvi.

Excommunicationes contra eos, qui inimicitias gerunt, & qui non conantur conſtituere controuerſias, antequam litem intendant.
Tit. LVI.

Vide lib. xxix. tit. vi. lib. xxx. tit. ij. lib. xxxv. tit. i. par. ix. quibus adde.

CAPVT I.

2. q. 7. c. 15. Accuſatio. SI qui lacerare, accuſare, aut infeſtare præſumpſerint columnas Eccleſiæ, antequam eos familiariter admonuerint, excommunicentur, & minime abſoluantur, antequam per ſatisfactionem condignam egerint pœnitentiam. *Anacl. epiſt. 2. ante med. Troſleian. cap. 5. Iuo par. 5. c. 238. decr.*

CAP. II.

Si viciſſim reconciliari non ſtudueritis, ab Apoſtolicæ ſedis, & totius Eccleſiæ communione, vos pelli non dubitetis. *Victor. epiſt. 2. poſt prin.*

CAP. III.

Hi, qui publicis inter ſe odiis exardeſcunt, ab Eccleſiaſticis conuentibus ſunt remouendi, donec ad pacem recurrant. *Arel. ij. cap. 3.*

CAP. IV.

Quicumque odio, aut longinqua inter ſe lite diſſenſerint, & ad pacem reuocari diutina intentione nequiuerint, à ſacerdotibus ciuitatis primitus arguantur, qui ſi inimicitias deponere pernicioſa intẽtione noluerint, de Eccleſiæ cœtu iuſtiſſima excommunicatione pellantur. *Agath. cap. 31. Verm. cap. 41. Troslei. cap. 12. Burch. lib. 10. cap. 61. Iuo par. 13. cap. 62. decr.*

CAP. V.

Relatum eſt nobis quorumdam ſacerdotum perſonas, non ſolum occaſum ſolis ab ira non reuocare, ſed quod nec annoſa trãſactio tẽporum ad bonum caritatis reclinet: quippe in quorum cordibus ſol iuſtitiæ Chriſtus occubuit, vt ad lumen caritatis redire vix poſſint. Horum ergo diſcordantium fratrum oblationes, iuxta antiqui canonis definitionem, nullo modo recipiendas eſſe cenſuimus, atque præcipimus eis, vt antequàm eos reconciliatio vera innectat, nullus eorum accedere ad altare Domini audeat, vel gratiam communionis ſanctæ percipiat. *Tolet. xi. cap. 4. Vide Carth. iv. cap. 93. Troſleia. cap. 12. Burch. lib. 1. cap. 131. & lib. 5. cap. 38. Iuo par. 2. cap. 47. & par. 5. cap. 231.*

Excommunicationes contra eos, qui falſo accuſant, aut contra iuris ordinem, aut non probant, quod obiiciunt. Tit. LVII.

CAPVT I.

EVphemius, dum probaſſet omnia, quæ teſtificabatur (*contra Polychronium Pontificem ſuum*) prima pollicitatione damnatus eſt, & accepit anathema; dum docuiſſet omnia: & ſuperſcripſerunt omnes Epiſcopi in eius damnationem. Leo diaconus vrbis Romæ dixit: Ex te enim damnaberis, quoniam Pontificem, qui te conſecrauit Coepiſcopum condemnabas, & accuſabas. Cecidit autem in terram ante omne concilium Epiſcoporum, & ibi confitebatur ſe peccaſſe. *Syno. Rom. ſub Xyſt. iij. Nicol. in epiſt. ad Michael. Imp. ante med.*

CAP. II.

Decernimus omnes, qui ſanctos Patres perſequuntur, aut amouere, vel dilacerare manifeſte nituntur, infames eſſe, & alienos à liminibus Eccleſiæ vſque ad ſatisfactionem fieri. *Alex. epiſt. 1. ante med.*

CAP. III.

Si quis contra huiuſmodi perſonas (*loquitur de Epiſcopis, presbyteris, & reliquis clericis*) non probanda detulerit, intelligat ſe iacturam infamiæ ſuſtinere, & ſub magna excommunicatione exilio deportari. *Xyſt. iij. epiſt. unic. ante med. Hadr. Papa. cap. 22. ad Epiſcopum Mediomat. Anſelm. li. 3. cap. 45. Capitul. l. 7. c. 438.*

CAP. IV.

Si quis Epiſcopum, aut preſbyterum, aut diaconum falſis criminibus appetierit, & probare non potuerit, niſi in fine dandam ei non eſſe communionem. *Hadr. ad Epiſcop. Mediomat. cap. 58. Elib. cap. 75. vid. concil. apud S. Medard. Burchar. li. 2. c. 195. Iuo par. 6. cap. 240. decr.* 2. q. 3. c. 4.

CAP. V.

Delatore fideli, ſi quis fuerit proſcriptus, vel interfectus, nec in finem accipiat communionem. Si leuior cauſſa fuerit, intra quinquennium. *Elib. c. 73. Burch. l. 6. c. 27. Iuo par. 10. c. 156. decr. Capit. l. 6. c. 244. & l. 7. c. 205. & in addit. c. 160.* 5. q. 6. c. 6. Delator.

CAP. VI.

Qui falſo accuſant fratres ſuos, vſque ad exitum non communicent. *Arel. 1. c. 14.*

CAP. VII.

Eos, qui falſa fratribus capitalia obieciſſe conuicti fuerint, placuit eos vſque ad exitum non communicare, ſicut magna ſynodus ante conſtituit, niſi digna ſatisfactione pœnitue- 3. q. 5. c. 2.

rint. *Arelat. ij. cap* 24. *Capitul. lib.* 6. *cap.* 241.

CAP. VIII.

Diſt. 46. *c. Accuſatores.* Epiſcopus accuſatores fratrum excommunicet; & ſi emendauerint vitium, recipiat eos ad communionem, non ad clerum. *Carth. iv. c.* 55. *Ceſar. lib.* 4. *c.* 112.

CAP. IX.

5. *q.* 6. *c. vlt.* Si quis ſæcularium per calumniam Eccleſiam, aut * clerum fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab Eccleſiæ liminibus, & à catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, coërceatur. *Agath. cap.* 32. *Worm. c.* 24. *& c.* 61. *Burch. lib.* 15. *c.* 5. *Iuo par.* 16. *c.* 6. *decr. Anſel. lib.* 3. *cap.* 116.

* clericū

CAP. X.

2. *q.* 4. *c.* 1. Excommunicationem accuſati accuſator fornicationis clerici accipiat, qui non potuit probare, quod dixit. *Brac. ij. cap.* 8. *Burch. lib.* 2. *c.* 202. *Iuo lib.* 4. *tit.* 8. *c.* 13. *pano. & par.* 6. *c.* 276. *decr. Capitul. lib.* 5. *c.* 240.

CAP. XI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iudicibus accuſare conuicti fuerint: Si clericus honoratior fuerit, ab officij ſui ordine degradetur: ſi vero ſæcularis communione priuetur. *Matiſcon. c.* 18.

CAP. XII.

Rodoldus Fredebertus, & ſocij, qui falſo Hincmarum Archiepiſcopum Remenſem accuſarunt, quia gradus Eccleſiaſticos, quibus priuarentur, non habebant, iuſſi ſunt communione priuari. *Synod. apud S. Medard. in fin.*

Excommunicationes contra eos, qui aliis iniuriam faciunt, præſertim Epiſcopis, presbyteris, & reliquis clericis.

Tit. LVIII.

Vide lib. xxxv. tit. xviij. quibus adde.

CAPVT I.

11. *q.* 3. *c.* 73. *ſeruetur.* DE excommunicatis clericis, vel laicis in ſingulis prouinciis à ſingulis Epiſcopis, ſeruetur ſententia canonis prohibentis ab alteris eiectos, ab alteris recipi. Inquiratur autem, an puſillanimitate, aut contentione, aut aliqua alia commotione Epiſcopi, excommunicati ſunt. Hæc inquiſitio fiat in ſynodo, quæ bis ſingulis annis conueniat in ſingulis prouinciis, ab omnibus Epiſcopis eius prouinciæ ad hæc, & ſimilia tractanda. Atque ita qui manifeſte Epiſcopum offenderunt, ab omnibus excommunicati habeantur: quoad in communione Epiſcopis videatur humaniorem ſententiam ferre. Fient vero ſynodi altera ante quadrageſimam, vt omni ſimultate ſublata mundum Deo donum offeramus: altera autumni tempore. *Nicæn. c.* 5. *vid. Ap. c.* 12. 13. *G.* 13. *L.* 32. *G.* 33. *L. &* 37. *G.* 38. *L. vide Carth.* 138. *G. Carth. vj. in fine L. Arel. ij. c.* 8. *Aquiſgr. ſub* *Ludou. Pio. c.* 42. *Anſel. lib.* 12. *c.* 15 *in addit. Burch. lib.* 11. *c.* 36. *Iuo p.* 14. *c.* 100. *decr.*

Diſt. 18. *c. habeatur. c.* 3.

CAP. II.

Laici, vel monachi ſint excommunicati, clerici canonum pœnis punientur, qui conantur, vt clerici ptochiorum, monaſteriorum, vel martyriorum non ſubſint ſuis Epiſcopis *Chalcedon. c.* 8. 18. *q.* 2. *c.* 10. *Quidam. p.* 1.

CAP. III.

Si quis laicorum transgrediens, & contemnens diuinas, & imperiales iuſſiones, irridens vincula, & iura Eccleſiaſtica, & ciuilia, auſus ſit aliquem Epiſcopum verberare, aut cuſtodire, aut ſine cauſſa, aut efficta cauſſa, anathema ſit. *Syn. viij. CP. ſub Ioan. viij c.* 3.

CAP. IV.

Vniuerſa ſynodus dixit; Epiſcopalem perſecutionem, & Eccleſiarum abſciſſionem, vel vaſtationem, atque ſeruorum Dei inſectationem, fulti prædicta auctoritate, & omnium ſanctorum patrum prohibitione, veſtraque conſolatione, communi tractata pariter in futurum robuſte, ac veraciter amputantes, ſanctorum patrum ſtatuta firmantes, expreſſis ſententiis ſancimus, ne vmquam talia à quoquam noſtris, aut futuris temporibus præſumantur. Et ſilentio facto, Symmachus Epiſcopus Eccleſiæ Catholicæ vrbis Romæ, dixit: Quod ſi aliqui hæc transgreſſi fuerint, & talia præſumpſerint, quid ſuper his vobis videtur, pari adunatione manifeſtate. Cumque ſurrexiſſent, & paulo poſt iterum conſediſſent, vna voce dixerunt; [Si quis hæc, quæ hodie in hac ſancta ſynodo prohibita ſunt, infringere præſumpſerit, aut voluntarie transgredi temptauerit, ſi clericus eſt gradu proprio penitus careat, ſi vero monachus, aut laicus fuerit communione priuetur, & ſi non emendauerit vitium, anathemate feriatur. Secretas vero inſidias, vel manifeſtas Pontificibus à quibuſcumque illatas, vel ea, quæ huius ſanctæ ſynodi ſententia complectitur; ſi quis ad Eccleſiæ pertulerit notitiam, potiatur honore: hi, qui aduerſa eis moliuntur, ſicut a ſanctis patribus dudum ſtatutum eſt, & hodie ſynodali, & Apoſtolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur, & exilio, ſuis omnibus ſublatis, perpetuo tradantur. *Synodo Rom. v. ſub Symmach. in fin.*

1. *q.* 3. *c.* 5.

CAP. V.

Laici, qui alterius diœceſis presbyterum Eccleſiæ cuiuſcumque ſua poteſtate inſtituerint, non præbente conſenſum Epiſcopo, cuius parochia videtur exiſtere, à fidelium communione ſeparentur. *Leo iv. in Synodo Rom. cap.* 41.

CAP. VI.

Violatores, ſeu corruptores ſacri tumuli Formoſi Papæ, qui ſub fœdere conſpirationis ad capiendum theſaurum corpus illius, trahentes in fluuium Tyberim iactare non timuerunt, diuina auctoritate, ſynodalique no-

ſtro conſultu, niſi reſipuerint, ſint à ſanctæ Dei Eccleſiæ liminibus ſeparati. *Rauen. ſub Ioan.ix. par 5.c.9*

Cap. VII.

Si quis parochianus, vel dictis, vel factis contumelias ſuo intulerit preſbytero, extra Eccleſiam fiat, donec ſatisfaciat, ne nomen Dei,& ordo vileſcat.*Greg.vij.in conc.Rom.anni incer.c.26.*

Cap. VIII.

17.q.4.c.29. Si quis ſuadente Diabolo, huius ſacrilegij reatum incurrit, quod in clericum, vel monachum violentas manus iniecerit, anathemati ſubiaceat; & nullus Epiſcoporum illum præſumat abſoluere, niſi mortis vrgente periculo, donec Apoſtolico conſpectui præſentetur & eius mandatum ſuſcipiat.*Syn.Rom.ſub Inno. y.c.11.Eug.iij.in ſyn.Rem.cap.13.*

Cap. IX.

11.q.3.c.11.Statuam. Omnes, qui (*Epiſcopis*) contraueniunt, ita damnatos, & infames vſque ad ſatisfactionem (*Petrus Apoſtolus*) monſtrabat:& niſi conuerterentur,à liminibus Eccleſiæ alienos eſſe præcipiebat. *Clem. epiſt.1. ante med.& epiſt.3. in princ.vid.Tribur.c.8.Burch.lib.1.c.124.Iuo lib.5.c.224.decr.*

Cap. X.

Diſt.94.c.1. Si quis legationem veſtram impedit (*loquitur de iis, qui inſequuntur Epiſcopos*) non vnius, ſed multorum profectum auertit. Et ſicut multis nocet, ita à multis arguendus eſt, & bonorum ſocietate arcendus. Et quia Dei cauſſam impedit, & ſtatum conturbat Eccleſiæ, ideoque ab eius liminibus arceatur. Ab omnibus quoque talis eſt cauendus, & non in communionem fidelium vſque ad ſatisfactionem recipiendus. Eſt enim ſtatutum olim, vt qui ſtatum conturbat Eccleſiæ, ab eius liminibus arceatur: nec cum fidelibus communicet, qui eorum bona auertit. *Alex. epiſt.2.poſt prin. ad Epiſcopos.refertur in conc.Tribur.c.9.& in concil. Troſl.cap.5.Burch.lib.15.cap.37.Iuo par.16.cap.38. decr.*

Cap. XI.

Clerici à proprio gradu decidant, laici, aut monachi anathematizentur, ſi quid aduerſus Epiſcopos facere temptauerint. *Iulius epiſt. 1. ante med. contra Orientales ex Nicæn. ſynod.*

Cap. XII.

5.q.6.c.4. De quodam, qui crimen,quod obiecit,non probauit, perceptione Euchariſtiæ priuato. *Greg.lib.3.c.24.*

Cap. XIII.

Qui Apoſtolicæ ſedi obedire contemnit, ſcelus idololatriæ incurrit. & beatus Gregorius doctor ſanctus, & humillimus Reges decreuit à ſuis dignitatibus cadere, & participatione corporis, & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti carere, ſi præſumerent Apoſtolicæ ſedis decreta contemnere. *Greg.vij.lib.9. regiſt.epiſt.24.*

Cap. XIV.

Si monita noſtra, immo Dei verba, quod abſit, audire contemnens ab illicita, & interdicta inuaſione ſupradictæ Eccleſiæ te cohibere nolueris,excommunicationem, quam in te pro ipſa Eccleſia legatus noſter Hugo Dieſis Epiſcopus in concilio Pictauienſi iaculatus eſt, auctoritate Apoſtolica confirmamus.*Greg. vij.lib.6.regiſt.epiſt.40.*

Cap. XV.

Lambertus pſeudoepiſcopus excommunicatus eſt tum pro aliis nefariis, tum pro eo, quod quinque clericos ad Romanam ſynodum ire, & de malitia eius querimoniam volentes facere, captione peſſima afflixit. *Greg. vij.lib.9.regiſt.epiſt.34.*

Cap. XVI.

Si clericus regulam diſciplinæ Eccleſiaſticæ ſubterfugiens fuerit euagatus, quicumque eum ſuſceperit, & pontifici ſuo non reconciliauerit, ſed magis defenſare præſumpſerit; Eccleſiæ communione priuetur. *Arelaten.iij. cap.4.* 11.q.3.c.5. ſorte. 4.

Cap. XVII.

Si quis ſæcularium per calumniam Eccleſiam, aut clericos fatigare temptauerit, & conuictus fuerit, ab eccleſiæ liminibus, & à catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, coërceatur. *Agath.c.32 Vorm.c.24.& 61. Anſel.lib.3.c.116.vel 125.Burch.lib.15.c.5.Iuo par.16.c.6.decr.* 5.q.6.c.vlt.

Cap. XVIII.

Qui aliquos iniuſte in ſeruitutem adduxerint,donec ſatisfecerint,communione priuentur. *Lugdu.c.3.*

Cap. XIX.

Si quicumque iudex clericum abſque cauſſæ criminali, id eſt,homicidio,furto,aut maleficio iniuria afficere, aut cuſtodiæ deputare præſumpſerit, quamdiu Epiſcopo loci illius viſum fuerit, ab Eccleſiæ liminibus arceatur. *Matiſcon.c.7.*

Cap. XX.

Qui clericos honoratos non honore proſequitur,ab Eccleſia, quam in ſuis miniſtris dehonorat, quamdiu Epiſcopus illius Eccleſiæ voluerit,ſuſpendatur. *Matiſc.1.c.15.*

Cap. XXI.

Quicumque iudex, aut ſæcularis preſbytero,aut diacono,aut cuilibet de clero,aut de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, aut Archidiaconi, aut Archipreſbyteri iniuriam inferre præſumpſerit, anno ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur extraneus. *Antiſ.c.43.Troſl.c.5.*

Cap. XXII.

Si quis ex ſæcularibus inſtitutionem, aut commotionem Archipreſbyteri ſui, contumacia faciente, audire diſtulerit, à liminibus ſanctæ Eccleſiæ habeatur extraneus,&c. *Antiſ.c.44.*

Cap. XXIII.

Preſbyteri, Abbates, & leuitæ exceptis Diſt.45 cum beatus. 8.

grauioribus, & mortalibus, nullis debent verberibus ſubiacere, &c. Si quis aliter fecerit, iuxta modum verberum, quem intulerit, excommunicationem pariter, & exilij ſententiam ſuſtinebit *Brac.iy.c.6.*

CAP. XXIV.

Relatum eſt ſanctæ ſynodo, quod à malis Chriſtianis plurimæ vexationes ſacerdotibus Chriſti, ſeu cæteris clericis inferioris gradus ſæpiſſime inferuntur, &c. Si quis clerico aliquam iniuriam, ſeu calumniam ingeſſerit, à liminibus ſanctæ Eccleſiæ arceatur, vſque ad condignam ſatisfactionem. *Magunt. ſub Arnulph. c.7.*

CAP. XXV.

Ad aures ſanctæ ſynodi Arno venerabilis Vuiziburgen. Eccleſiæ ſe reclamauit, quod quidam ſceleſti quemdam honorabilem preſbyterum ſuum comprehendiſſent, eique nares abſcidiſſent, & capillos capitis incidiſſent, nec non & ſæuis verberibus cruciatum, ſemiviuum reliquerant. Vnde tanto ſcelere inaudito peracto, ſancta ſynodus ſtatuit, vt iidem temerarij anathematis vinculo conſtringantur, quouſque à proprio Epiſcopo, poſt dignam pœnitentiam abſoluti, ſanctæ matri Eccleſiæ ſociari mereantur. *Magunt. ſub Arnol. cap. 9.*

CAP. XXVI.

Quicumque iudex ſæcularis preſbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero abſque audientia Epiſcopi, vel Archidiaconi, vel Archipreſbyteri iniuriam inferre præſumpſerit, anathema ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur. *Troſleia.c.5.ex Capitular. Caroli Imp.*

CAP. XXVII.

Nullus iudex, neque preſbyterum, neque diaconum, aut clericum, ſeu iuniorem Eccleſiæ ſine conſcientia Pontificis per ſe diſtringat, aut condemnare præſumat. Quod ſi fecerit, ab Eccleſia, cui iniuriam fecit, quam irrogare dignoſcitur, tamdiu ſit ſequeſtratus, donec reatum ſuum cognoſcat, & emendet. *Troſleia.c.6. Capitul.lib.7.c.139.*

11.q.1.c. 2. de for. compe. c. 2. Gr.ix. cap. 3. in 1. collect.

CAP. XXVIII.

Maras excommunicatus eſt à proprio Archidiacono, quoniam iniuriam fecit preſbytero. *Ibas Epiſcopus Edeſſa in ſyn. Beryten. apud ſynod. Chalcedon. act. 10. ante med.*

CAP. XXIX.

Sen. 4. Vox ſanguinis fratris mei Ioannis clamat ad Deum contra te, ô Imperator, ſicut quondam Abel iuſti contra parricidam Cain, &c. Eiiciſti è throno ſuo, re non iudicata, magnum totius orbis doctorem, & vna cum eo Chriſtum perſecutus es, &c. Noua autem Dalila, Eudoxia, quæ paulatim te erroris, ſeu ſeductionis nouacula totondit, execrationem ex multorum ore ſibi ipſi induxit, graue, & quod geſtari nequeat, peccatorum pondus colligans, atque id prioribus peccatis ſuis ſuperaddens. Itaque ego minimus & peccator, cui thronus magni Apoſtoli Petri creditus eſt, ſegrego te, & illam à perceptione immaculatorum myſteriorum Chriſti Dei noſtri. Epiſcopum etiam omnem, aut clericum ordinis ſanctæ Dei Eccleſiæ, qui adminiſtrare, aut exhibere ea à vobis auſus fuerit, ab ea hora, qua præſentes vinculi mei legeritis litteras, dignitate ſua excidiſſe decerno. *Innoc. epiſt. ad Arcadium Imperat. in fin. apud Nicephorum lib.13. cap. 34.*

CAP. XXX.

Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, anathematiſmum, & abſolutam à Chriſto alienationem (*Hic Theophilus princeps fuerat eorum qui Ioan. Chryſoſtomum damnarunt.*) *Innoc. apud Niceph. loco citato in epiſt. in fin.*

Excommunicationes contra Epiſcopos, & Chorepiſcopos, qui aliorum iuriſdictionem, & munera ſibi arrogant. Tit. LIX.

Vide lib. iv. tit. liv. lib. vj. tit. 1. quibus adde.

CAP. VNIC.

QVi Epiſcopum Britanuum, vel Romanum in Armorico ſine Metropolitani, aut comprouincialium voluntate, vel litteris ordinauerit: ſententiam in anterioribus canonibus obſeruet, & à caritate, vſque ad maiorem ſynodum, ſe cognoſcat eſſe remotum: quia merito à caritate noſtra, vel noſtris Eccleſiis ſegregantur, qui patrum ſtatuta contemnunt. *Turon. ij. c.9.*

Excommunicationes contra Epiſcopum, qui non ſuſcipit curam ſui Epiſcopatus. Tit. LX.

Vide lib. iv. tit. xxv.

Excommunicationes contra Epiſcopos, qui non habent rationem ſuæ dignitatis. Tit. LXI.

Vide lib. ivx. tit. lxxcvij.

Excommunicantur Epiſcopi, qui non veniunt ad ſynodum vel vocati à Metropolitano non parent. Tit. LXII.

Vid. lib. ij. tit. xx. & lib. iv. tit. lxv. quibus adde.

CAPVT I.

De ind. c. 1. apud Greg. ix. & in 1. col. Communione priuatur. Quoduultdeus Epiſcopus, donec cauſſa terminetur, quod noluit iudicium, & receſſit à ſynodo, non etiam Epiſcopatu priuatur. *Carth. c. 88. G. Afric. cap. 54. L. Burch. lib. 1. cap. 18 t. Ivo par. 5. cap. 297. decr.*

CAP. II.

Dum quiſque comprouincialis Epiſcopus Metropolitani ſui admonitionem acceperit, pro diebus feſtis Natiuitatis Domini, & Paſchæ cum eo peragendis; veniendi ad eum nullam faciat excuſationem. Quod ſi contigerit, eum ab ægritudine eſſe detentum, &c. epiſtulam manu ſua ſubſcriptam dirigere debebit, in qua huius rei cauſſam veriſſime noſcat. Quod ſi ſanus, qui admonitionem acceperit, fuerit, & venire diſtulerit; abſque excommunicatione dimittendus non erit. *Emerit. cap. 6.*

CAP. III.

Si quis Epiſcoporum à Principe, vel Metropolitano ſuo admonitus, deſignato ſibi dierũ rationabili ad veniendum ſpatio, ſiue pro feſtiuitatibus ſummis, Paſcha ſcilicet, & Pentecoſte, & Natiuitate Domini celebrandis; ſiue pro cauſſarum negotiis, ſeu pro Pontificibus conſecrandis, vel quibuſlibet ordinationibus Principis, excepta ineuitabili neceſſitate infirmitatis, quæ teſtibus poſſit comprobari idoneis, ad conſtitutum diem venire diſtulerit, contemptorum ſe nouerit excommunicatione multari. *Tolet. xiij. cap. 8.*

Excommunicationes contra laicos, qui vocati à ſynodo non veniunt. Tit. LXIIII.

CAP. VNIC.

Quædam femina nomine Aua, cum ſui fratris conſilio, & auxilio, qui vocatur Folerius, & cum aliis conſanguineis ſuis, ſuum maritum dimiſit, & ad eum redire noluit. Vnde illorum ſacerdos ſeruus Dei vocabulo Folcardus, ad ſuam dominam, & ad eius fratrem veniens, vt eos à tanto ſcelere traheret, confeſtim ab eodem, & ſuis complicibus caſtratus eſt. Pro his omnibus ad ſynodum vocati venire noluerunt, & idcirco vſque ad ſatisfactionem excommunicati ſunt, &c. Viri peſtilentes vaſtabant miſerabiliter iſtam prouinciam: pro quo ſcelere ad ſynodum vocati, ſicut ſcriptum eſt: Eripite pauperem, & egenum: alij venerunt, alij venire noluerunt. Illi, qui adfuerunt, ſynodo ſatisfecerunt; cęteri autem canonice excommunicati ſunt. *Meten. c. 7.* *Pſ. 54.*

Excommunicationes contra eos, qui in concilio non ſeruant modeſtiam. Tit. LXIV.

Vide lib. v. tit. v.

Excommunicationes contra clericos, qui crimina capitalia committunt. Tit. LXV

Vide lib. vij. tit. xxx.

Excommunicationes contra eos, qui alea ludunt. Tit. LXVI.

Vide lib. viij. tit xl. lib. xxxvi. tit. i.

Excommunicationes contra eos, qui torneamentis, & aliis ludis prohibitis dant operam. Tit. LXVII.

Vide lib. xxxv. tit. i. par viij. lib. xxxvi. tit. ij.

Excommunicationes contra clericos guleæ, & ebrietati deditos, & qui in tabernas ingrediuntur. Tit. LXVIII.

Vide lib. iv. tit. xxx. lib. vi. tit. xxxvi. lib. viij. tit. xliv. & xlv. lib. xxxvj. tit. ij.

Excommunicationes contra clericos, & monachos, qui negotiis ſæcularibus dant operam, & laicorum veſtitum, & mores imitantur. Tit. LXIX.

Vide lib. viij. tit. xxxix. lib. ix. tit. xxxiij. quibus adde.

CAPVT. I.

Epiſcopus, preſbyter, & diaconus ſæculari indumento minime vtantur, niſi vt condecet, tunica ſacerdotali: ſed neque dum ambulauerit in ciuitate, aut in via, aut in plateis, ſine operimento præſumat ambulare, præter ſi in itinere longo ambulauerit, &c. Si temere præſumpſerit contra ſtatuta agere, communione priuetur, donec, quæ ſtatuta ſunt, adimplere maturet. *Zachar. in ſyn. Rom. cap. 3.*

CAP. II.

Quoniam monachi, & regulares canonici, poſt ſuſceptum habitum, & profeſſionem factam, ſprera beatorum magiſtrorum Benedicti, & Auguſtini regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiſcunt, &c. Ne hoc vlterius præſumatur, auctoritate Apoſtolica interdicimus, *21. q. 4. c. 3.*

Epi-

Epiſcopi autem, Abbates, & Priores tantæ enormitati conſentientes, & non corrigentes propriis honoribus ſpolientur, & ab eccleſiæ liminibus arceantur. *Syno. Roma. ſub Innoc. ij. c. 6. apud Inon. poſt p.*

Cap. III.

18. q. 2. c. 25. Pernicioſam, & deteſtabilem conſuetudinem quarumdam mulierum, quæ licet neque ſecundum regulã beati Benedicti, neque Baſilij, aut Auguſtini viuunt, ſanctimoniales tamen vulgo cenſeri deſiderãt, aboleri decernimus: cum iuxta regulam degentes in cœnobiis, tam in eccleſia, quam in refectorio communiter eſſe debeant; propria ſibi ædificant receptacula, & priuata domicilia, in quibus ſub hoſpitalitatis velamine paſſim hoſpites minus religioſos contra ſacros, & bonos mores ſuſcipere nullatenus erubeſcunt, &c. Hoc tam inhoneſtum, deteſtandumque flagitium, ne ulterius fiat, omnimodis prohibemus: & ſub pœna anathematis interdicimus. *Synod. Roma. ſub Innocen. ij. cap. 20. al. 26. vide Eugen. iij. in conc. Remen. cap.*

Cap. IV.

Sanctimoniales, & canonicæ, niſi emendent vitam ſuam, atque ſuperfluitatem veſtium deſerant, priuentur chriſtianorum ſepultura. *Eugen. iij. in conc. Remen. c. 4.*

Cap. V.

21. q. 1. c. 9. Clericum inter epulas cantantem obiurgandum, ſi perſtiterit in vitio, excommunicandum. *Carth. iv. cap. 62. Capitul. lib. 7. c. 192. in addit. Burchar. lib. 2. cap. 170. Ino par. 6. c. 261. decr.*

Cap. VI.

Diſt. 34. c. 2. Epiſcopum. c. 1. de cler. ven. Greg. ix. & in 1. collect. * vno. Epiſcopis, preſbyteris, diaconibus canes ad venandum, aut accipitres habere non liceat. Si Epiſcopus eſt, tribus menſibus ſe ſuſpendat à communione: preſbyter duobus mẽſibus ſe abſtineat; diaconus * vero ab omni officio, & communione ceſſabit. *Agath. cap. 55. Epau. c. 3. Worm. cap. 17. Burch. li. 2. c. 213. Ino lib. 3. tit. 15. c. 1. panor. & par. 5. c. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. cap. 30. decr.*

Cap. VII.

Si quis clericus laicam voluerit agere vitam, vel ſe militiæ tradiderit, excommunicationis pœna feriatur. *Turon. c. 5.*

Cap. VIII.

Si clericus ſine permiſſione Epiſcopi ſui cum ſæcularibus habitat, ab officij communione pellatur. *Aurel. ij. cap. 9.*

Cap. IX.

Nullus clericus, ſubdiaconus, diaconus, preſbyter in plateis reſideat, nec fabulis diuerſis commiſceatur. Quod ſi fecerit, & non emendauerit, à communione, & ab officio priuetur. *Narbon. cap. 3.*

Cap. X.

Id per omnia ſeruandum inſtituimus, vt nulli preſbytero, vel diacono, ſine voluntate Epiſcopi ſui licentia ſit ſęculares peragere cauſas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli tranſcendere voluerit, excommunicationis ſententia feriendum ſe nouerit. *Emerit. cap. 11.*

Cap. XI.

Clericus non alia veſte, quam ſtolis clericis competentibus extra domum in vrbe, vel via vtatur: ſi fecerit, hebdomada vna excommunicetur. *Trul. cap. 27.* 21. q. 4. c. 1. nullus.

Cap. XII.

Si preſbyteri amiſſo gradu ſæculariter viuere voluerint, & pœnitentiam agere neglexerint, ab eccleſiæ communione ſeparentur. *Cabil. ſub Carolo c. 40.*

Cap. XIII.

Nemo laicorum preſbyteros eccleſiarum ſuarum turpi villicatione, & ſecundum Apoſtolum ſæculari, & inhoneſtæ negotiationi implicare, nec ſecum aliorſum contra auctoritatem præſumat ducere, quo miniſterium ſibi commiſſum cogatur negligerę. Quod ſi contra interdicta præſumpſerit, excommunicetur. *Melden. c. 49. Burch. lib. 2. c. 146. Ino par. 6. c. 219. decr.* 2. Tim. 2.

Cap. XIV.

Clerici arma portantes, & vſurarij excommunicentur. *Pictau. c. 10.* c. 2. de vita & honeſt. Greg. ix. & in 1. collect.

Excommunicationes contra clericos, qui non deferunt tonſuram. Tit. LXX.

Vide lib. viij. tit. xi.

Excommunicationes contra Epiſcopos, presbyteros, & Abbates negligentes. Tit. LXXI.

Vide lib. xxxvj. tit. viij. quibus adde.

CAP. VNIC.

Quotieſcumque Archipreſbyter, ſeu in vico manſerit, ſeu ad villam ſuam ambulauerit, vnus lectorum, aut canonicorum ſuorum, aut certus aliquis de numero clericorum vna cum illo ambulet, & in cella, vbi ille iacet, lectum habeat pro teſtimonio. Septem tamen inter ſubdiaconos & lectores, vel laicos habeat conceſſos, qui viciſſim ſeptimanas ſuas cum illo facere omnino procurent, & qui diſtulerit, fuſtigetur. Et ſi in hoc preſbyter negligens inuentus fuerit, quod non hoc ſic implere contendat, triginta diebus communione priuetur. *Turon. ij. c. 20*

Excommunicationes contra clericos, qui ſuas Eccleſias relinquunt, & in alus commorantur, aut vagantur, & non reſident. Tit. LXXII.

Vide lib. iv. tit. lxxvij. lib. vj. tit. xviy. & xlev. lib. viy. tit. xxxj. quibus adde.

CAPVT I.

Diſt. 71. c. 4. CLericos io Eccleſia miniſtrantes, ſicut iam conſtituimus, in alterius ciuitatis Eccleſia ſtatutos fieri non oportet: ſed contentos eſſe, in qnibus ab initio miniſtrare meruerunt, &c. Si quis Epiſcopns poſt hanc definitionem ſuſceperit clericum ad alium Epiſcopum pertinentem, placuit, & ſuſceptum, & ſuſcipientem communione priuari, donec is, qui migrauerit clericus, ad propriam fuerit regreſſus Eccleſiam. *Chalced. c. 20. Vernen. c. 12. Tribur. c. 28. Iuopar. 6. c. 361. decr. Anſel. lib. 7. c. 97. Cæſar. lib. 4. c. 100.*

Cap. II.

Quia neceſſitatis cauſſa de Portuenſi Eccleſia Formoſus pro vitæ merito ad Apoſtolicam ſedem prouectus eſt, ſtatuimus, & omnino decernimus, vt id in exemplum nullus aſſumat: præſertim cum ſacri canones hoc penitus interdicant, &c. Sed neqne de gradu Eccleſiaſtico ſynodice eiectum, & non canonice reſtitutum ad altiora prouehere vllus præſumat, &c. Si vero cuiuſcumque ſit ordinis, vel poteſtatis, contempto Deo, & calcatis ſanctiſſimorum patrum ſtatutis, id quoquo modo temptauerit, non ſolum Apoſtolico Eccleſiaſtico anathemate feriatur, ſed etiam Imperialem indignationem experiatur. *Syn. Rauen. ſub Ioan. ix. c. 3.*

Cap. III.

Nec in preſbyteratus gradu, nec in diaconatus ordine, nec in ſubſequenti officio clericorum ab Eccleſia ad Eccleſiam cuiquam tranſite ſit liberum, &c. Si quis ſua quærens, non quæ Ieſu Chriſti, ad plebem, & Eccleſiam redite neglexerit, & ab honoris priuilegio, & à communionis vinculo habeatur extraneus. *Leo epiſt. 84. ad Nicetam Aquilen. Epiſcopum in fin.*

Cap. IV.

Theodorum Epiſcopum, qui diu à ſua Eccleſia abfuerat, & alia crimina admiſerat, Vigilius Romanus Pontiſex excommunicat, & deponit. *poſt. epiſt. 1. vel. 6.*

Cap. V.

Diſt. 92. Si quis c. 6. Epiſcopus ordinatus, ſi non recipiatur in ſua parochia, & alienam inuadat, eiiciatque alium, & tumultum concitet, excommunicetur. Si velit manere vt preſbyter, vbi ordinatus preſbyter fuit, maneat, ſed ſi contra Epiſcopum ibi moueat ſeditionem, deponatur à preſbyteratu. *Ancyr. cap. 18. Mart. Bracar. cap. 12. Burchar. lib. 1. cap. 36. Iuopar. 5. cap. 147. decreti.*

Cap. VI.

Niſi Iulianus correxerit errorem ſuum, & cum ſatisfactione eumdem clericum, quem fuerat auſus ordinare, reuocauerit tuæ plebi; contra ſtatuta concilij faciens, contumaciæ ſuæ ſeparatus à nobis, excipiet iudicium. *Carth. c. 94. G. Afri. c. 21. Carth. iij. c. 44. L. Burch. lib. 2. c. 41. Iuopar. 6. c. 142. decr.*

Cap. VII.

Si quis ex preſbyteris, aut diacoois, qui neque in ciuitate, neque in patochiis canonicus eſſe dignoſcitur; ſed in villulis habitans, in oratorio ſancto deſeruiens, celebret diuina myſteria; feſtiuitates præcipuas, Domini Natale, Paſcha, Pentecoſten, & ſi quæ principales ſunt feſtiuitates reliquæ, nullatenus alibi, niſi cum Epiſcopo ſuo in ciuitate teneat. Quicumque ſunt etiam ciues natu maiores pari modo in vrbibus ad Pontifices ſuos in prædictis feſtiuitatibus veniant. Quod ſi qui improba temeritate contempſerint, eiſdem feſtiuitatibus, quibus in ciuitatibus adeſſe deſpiciunt, communione pellantur. *Aruer. c. 14. vide Aurel. iv. c. 3. Burch. lib. 2. c. 231. Iuopar. 6. c. 306. decr.*

Cap. VIII.

Qui occaſione barbaricæ perſecutionis clerici fiunt, vel ex aliqua alia cauſſa; & ceſſante perſecntione, vel cauſſa ſecedunt; ad ſuas Eccleſias reuertantur, & eas non derelinquant. Qui non fecerit, excommunicetur, donec reuertatur: item Epiſcopus, qui [illegible] retinet. *Trull. c. 18.*

Cap. IX.

De Epiſcopis vagantibus, qui parochias oon habent, nec ſcimus de ordinatione eorum, qualiter fuerit, placuit iuxta inſtituta ſanctorum patrum, vt in alterius parochia miniſtrare, nec vllam ordinationem facere debeaot ſine iuſſione Epiſcopi, cuius parochia eſt, &c. Et ſi vllus clericus, aut laicus talem Epiſcopum, aut preſbyterum deſenſauerit ſine commeatu Epiſcopi, in cuius parochia eſt, excommunicetur vſque ad emendationem. *Concilium apud Palatium Vernis c. 13. Vorm. c. 62.*

Cap. X.

De clericis vagis, ſeu de acephalis, id eſt, de his, qui ſunt ſine capite, neque ſub Epiſcopo, neque ſub Abbate, ſed ſioe canonica, vel regulari vita degentes, &c. Præcipimus, vt Epiſcopi ſine vlla mora eos ſub cuſtodia conſtringant canonica, & nullatenns eos amplius ita errabundos, & vagos ſecundum deſideria voluptatum ſuarum viuere permittant. Sin autem Epiſcopis ſuis canonice obedire noluerint, excommunicentur vſque ad iudicium Archiepiſcopi regionis illius. *Magunt. c. 22.*

Cap. XI.

Vt monachi, quibus monaſteriorum cura

commiſſa non eſt, paſſim, & ſine auctoritate palatium non adeant, nec in eo immorentur, vel vbi & vbi diſcurrere, ac peruagari præſumant. Sed ſi tales quilibet fuerint, vt vtiles, & neceſſarij Eccleſiæ, ac Principi reperiantur, cum auctoritate Epiſcopi canonice, ac religioſe pergant, &c. Nec ſub prætextu obedientiæ diutius villicationibus inſeruiant, &c. Hæc autem tranſgredientes ſiue prælati in faciendo, ſiue ſubditi in obtinendo, excommunicentur. *Melden.c.57.*

Excommunicationes contra clericos, qui ſine litteris Epiſcopi diſcedunt, & contra eos, qui recipiunt clericos fugitiuos, aut eis fauent. Tit. LXXIII.

Vid. lib. vj. tit. lviij. lib. viij. tit. xxx. quibus adde.

CAPVT I.

Dist. 71. c. 4. clericos. QVi Epiſcoporum, aut laicorum, poſt hoc conſtitutum, alterius Eccleſiæ clericum ſuſceperit, niſi ad excuſandum rationabiliter, placuit à communione ſuſpendi, & eum, qui ſuſcepit, & qui ſuſceptus eſt, quouſque clericum, qui tranſlatus eſt, fecerit ad ſuam reuerti Eccleſiam. *Chalcedon.c.20. Concil. Vernen.c.12. Aquiſgranen.87. Tribur.c.28. vide Nicæn.c.16. Chalced.c.5.& 10. Nicæn.y.c.15. Inopar.6.c.361. decr. Anſel.lib.7.c.97. Cæſar.lib.4.c.100.*

Cap. II.

Si Epiſcopus, apud quem fugitiuus moratur, eum vt clericum tractet, excommunicetur. *Apoſt.c.16. Vide Antioch.c.3.*

Cap. III.

Qui ab Eccleſiis ad Eccleſias migrauerint, 7. q. 1. c. 43. tamdiu à noſtra communione alienos habemus, donec ad eas redierint ciuitates, In quibus primitus ſunt ordinati. *Damaſ. in epiſt. ad Paulinum, apud Theodoret. lib. 5. cap. 11. & in Tripart. lib. 9. c. 16.*

Excommunicationes contra clericos, qui ad iudices ſæculares ſe conferunt. Tit. LXXVI.

Vide lib. xxix. tit. x. lib. xxx. tit. v. quibus adde.

CAPVT I.

SI quis clericus accuſans clericum in curiam introiuerit, anathema ſuſcipiat. *Synod Roma. apud Silueſtrum cclxvij. Epiſcoporum.*

Cap. II.

Clericus, niſi ex permiſſu Epiſcopi, qui ſæcularia iudicia adierit, à communione alienus habeatur. *Venet.c.9.*

Excommunicationes contra eos, qui non deferunt honorem, & obſeruantiam, quam debent ſuis ſuperioribus. Tit. LXXV.

CAPVT I.

PRiuatur perceptione corporis Chriſti Natalis Epiſcopus Salonitanus, ſi non reſtituit in ſuam priſtinam dignitatem Honoratum Archidiaconum, de qua reſæpe admonitus, parere noluerat. *Gregor. lib. 2. regiſt. epi. 16. ad Antoninum Subdiaconum. vide epiſt. 14. & 13.* Vid. dist. 74. c. 8.

Cap. II.

Qui nolit iudicibus obedire, primæ ſedis Epiſcopus det literas, vt nullus Epiſcopus cum communicet, donec obediat. *Carth.c.123. G. Mileu.24. L. Inopar.6.c.365. decr. & lib. 4. tit. 12. c. 8. pauor.* 2. q. 6. c. 19. Quiſquis.

Excommunicationes contra iudices, qui non præſtant munus ſuum. Tit. LXXVI.

Vide lib. xxix. tit. vij. quibus adde.

CAPVT. I.

SI qui Iudæi ſe ad fidem conuerterint Chriſtianam, à poſſeſſionibus ſuis nullatenus excludantur, &c. ſi autem ſecus factum fuerit, principibus, vel poteſtatibus eorumdem locorum ſub pœna excommunicationis iniungimus, vt portionem hereditatis, & bonorum ſuorum ex integro eis faciant exhiberi. *Alex. iij. in concil. Later. c. 26.* de iudic. c. 5. Greg. ix. & in 1. collect.

Cap. II.

De præſidibus, qui fideles ad præſidatum proſiliunt, ita placuit, vt cum promoti fuerint, litteras accipiant Eccleſiaſticas communicatorias: ita tamen, vt quibuſcumque locis geſſerint, ab Epiſcopo eiuſdem loci cura de illis agatur; vt cum cœperint contra diſciplinam publicam agere, tunc demum à communione excludantur. Similiter & de his fiat, qui rempublicam agere volunt. *Arelaten. 1, cap. 7.*

Cap. III.

Iudices, aut potentes, qui pauperes opprimunt, ſi commoniti à Pontifice ſuo ſe non emendauerint, excommunicentur. *Turon. ij. cap. 27. Troſlei. cap. 7. ex Capitular. lib. 6. cap. 418.*

Cap. IV.

Iudices oppreſſores viduarum, & pupillorum à communione ſuſpendantur. *Matiſcon. cap. 12.*

CAP. V.

Quicumque iudex ſæcularis presbyterum, aut diaconum, aut quemlibet de clero, atque de iunioribus abſque audientia Epiſcopi, vel Archidiaconi, vel Archipreſbyteri iniuriam inferre præſumpſerit, anathema ab omnium Chriſtianorum conſortio habeatur. *Trosl. c.5. Ex Capit. Caroli Imper.*

Excommunicationes contra laicos, qui clericorum munera impediunt. Tit. LXXVII.

CAPVT I.

SI Magiſtratus ſynodum fieri prohibeat, excommunicetur. *Nicæn.ij.cap.6. Ivopar.5.c. 573. decr.*

CAP. II.

Si quis aduerſando eius præpedire conatus fuerit laborem (*loquitur de Bonifacio, qui prædicandi Euangelij cauſſa miſſus fuerat in Germaniam*) aut contrarius extiterit, miniſterio ſibi credito, ſucceſſorumque eius eundem laborem intrantium, ex ſententia diuina anathematis vinculo percellatur, & perpetuæ damnationi ſubiaceat. *Greg.ij.epiſt.2.in fin.*

CAP. III.

Si quæ parochiæ in potentatuum domibus conſtitutæ ſunt, & ab agentibus potentum, vel ab ipſis rei dominis ab agendo officio Eccleſiæ clerici prohibentur; auctores nequitiæ à ſacris ceremoniis arceantur, donec ſubſecuta emendatione in pace Eccleſiaſtica reuocentur. *Aurel.iv.c.26.*

CAP. IV.

Si quis contradixerit Epiſcopo, ne oratoria villarum diſponat, communione priuetur. *Cabilon.cap.14.*

Variæ Excommunicationes. Tit. LXXVIII.

CAPVT I.

16.q.1.c. 12. Qui vere, in fine. SEruos ſine voluntate dominorum monachi non recipiant. Si contra hæc venerit, excommunicatus ſit. *Chalc.c.4. Ivopar.7.c.1.& par.16.c.46.decr.& lib.3.tit.16.c.1.pan.Anſel.lib. 5.cap.54.*

CAP. II.

Definiuit ſancta hæc, & vniuerſalis ſynodus, nullum Archiepiſcoporum, aut Metropolitanorum relinquere propriam Eccleſiam, & ſub occaſione quaſi viſitationis ad alias accedere, & poteſtate propria in inferiores abuti, & conſumere reddítus, qui apud illos inueniuntur ad Eccleſiaſticam diſpoſitionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggrauare auaritiæ modo conſcientias parrum, & comminiſtrorum ſuorum, &c. Quiſquis Metropolitanorum poſt hanc definitionem noſtram tale quid facere temptauerit, pœnam à Patriarcha ſubeat, qui per tempus fuerit, ſecundum congruentiam iniuſtitiæ, ac auaritiæ ſuæ, & deponatur, & ſequeſtretur vt ſacrilegus, & vt idololatra factus, iuxta magnum Apoſtolum. *Synod.viij.gener.CP.ſub Hadr.ij.c.19.* *Epheſ.5. a.*

CAP. III.

Si aliquis conſuetudines, quæ ratione iuuantur, & ſacris congruunt inſtitutis, irritare præſumpſerit, donec congruam egerit pœnitentiam, à Dominici corporis perceptione fiat alienus. *Alexan. iij. in concil. Lateranen. cap. 16.* *c.1. de iis quæ fiũt à maiori parte capitu. Gr. ix. & in 1. collect.*

CAP. IV.

Prohibemus omnino, ne vna, eademque ciuitas, ſiue diœceſis diuerſos Pontifices habeat, &c. Sed ſi propter prædictas cauſſas (*loquitur de diœceſi, in qua ſunt populi permiſti diuerſarum linguarum*) vrgens neceſſitas poſtulauerit, Pontifex loci Catholicum Præſulem nationibus illis conformem prouida deliberatione conſtituat ſibi vicarium in prædictis, qui ei per omnia ſit obediens, & ſubiectus. Vnde ſi quis aliter ſe geſſerit, excommunicationis ſe nouerit mucrone percuſſum, &c. *Innoc. iij. in conc.gen. Later.c.9.* *De offic. iud. ordi. c.14. Quoniã. Greg.ix. c.2. eod. tit. in 4. collect.*

CAP. V.

Diſtricte præcipimus medicis corporum, vt cum eos ad infirmos vocari contigerit, ipſos ante omnia moneant, & inducant, quod medicos aduocent animarum, &c. Si quis medicorum huius noſtræ conſtitutionis, poſtquam per Prælatos locorum fuerit publicata, tranſgreſſor extiterit, tamdiu ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, donec pro tranſgreſſione huiuſmodi ſatisfecerit competenter, &c. Sub interminatione anathematis prohibemus, ne quis medicorum pro corporali ſalute aliquid ægroto ſuadeat, quod in periculum animæ conuertatur. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 22.* *De pœnit. & remiſ. cap. 13. cum infirmitas. Greg. ix. eo. tit. in 4. col. c. 1.*

CAP. VI.

Si quis clericus Pontifice Romano incolumi cuipiam ad Pontificatum adſpiranti adiutor venerit, communione priuetur. *Symma. in ſynod. Roma. 1.c.3.* *Diſt. 79. c.2.*

CAP. VII.

Item epiſtulam Leonis Papæ ad Flauianum CP. Epiſcopum deſtinatam (*recipiendam man- damus*) cuius textum quiſpiam ſi vſque ad vnum iota diſputauerit, anathema ſit. *Gelaſ. epiſtol. & lxx. Epiſcopi in ſynod. Burchar. lib. 3. c. 220. Ivo par. 4. c. 64.* *Diſt. 15. c. ſancta. p. Item*

CAP. VIII.

Præſenti decreto conſtituo, vt in ſede hac ſacri altaris miniſtri cantare non debeant, ſolumque Euangelicæ lectionis officium inter miſſarum ſolemnia exſoluant. Pſalmos vero, ac reliquas lectiones cenſeo per ſubdiaconos, vel ſi neceſſitas fuerit, per minores ordines *Diſt. 92. c.2.*

exhiberi. Si quis autem contra hoc decretum venire temptauerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit. *Greg. in conc. Roma. cap. 5. lib. 4. regiſt. epiſt. 44. vel cap. 88. Anſel. lib. 7. c. 65. Tarrac. lib. 4. cap. 22.*

CAP. IX.

Præſenti decreto conſtituo: vt ſi quis Eccleſiaſticorum vnquam titulos ponere, ſiue in ruſtico, ſiue in vrbano prædio ſua ſpõte præſumpſerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit. Is autem, qui Eccleſiæ præeſt, ſi hoc vel ipſe fieri præcipit, vel ſine ſua præceptione factum digna punire animaduerſione neglexerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit. *Gregor. in conc. Roman. cap. 3. vbi ſupra.*

CAP. X.

Præſenti decreto conſtituo, vt feretrum, quo Romani Pontificis corpus ad ſepeliẽdum ducitur, nullo tegmine veletur: quam decreti mei curam gerere ſedis huius preſbyteros, ac diacones cenſeo. Si quis vero ex eorum ordine hæc curare neglexerit, anathema ſit. Et reſponderunt omnes: Anathema ſit. *Gregor. in conc. Roma. cap. 4. vbi ſupra. Tarrac. lib. 4. cap. 23.*

CAP. XI.

18. q. 2. c. 25. pernicioſam. Moniales, qui priuata ſibi ædificant receptacula, hoſpitesq; minus religioſos excipiũt, ſi non ceſſant, excommunicentur. *Innoc. ij. in ſyno. Roma...20. al. 26.*

CAP. XII.

Diſt. 63. c. 35. Obeuntibus ſane Epiſcopis, quoniam vltra tres menſes vacare Eccleſias ſanctorum Patrũ prohibent ſanctiones. ſub anathemate interdicimus, ne canonici de ſede Epiſcopali ab electione Epiſcoporum excludant religioſos viros, ſed eorum conſilio honeſta, & idonea perſona in Epiſcopum eligatur. *Syno. Roma. ſub Innoc. ij. c. 22.*

CAP. XIII.

c. vnic. de ſagittar. Greg. ix. & in 1. collect. Artem illam mortiferam, Deo odibilem, baliſtariorum, & ſagittariorum aduerſus Chriſtianos Catholicos exerceri, de cætero ſub anathemate prohibemus. *Synod. Roma. ſub Innoc. ij. cap. 23.*

CAP. XIV.

Si laicus ſe abſciderit, in annos tres excommunicetur, vt ſuæ vitæ hoſtis. *Apoſt. c. 23. G. 24. L.*

CAP. XV.

Si Epiſcopus, vel preſbyter clerico indigenti non præbeat neceſſaria, excommunicetur: ſi perſeuerat, deponatur, vti homicida fratris. *Apoſt. c. 59.*

CAP. XVI.

24. q. 3. c. 14. Tam ſacerdotes, quam reliqui fideles omnes ſummam curam habere debent de his, qui pereunt; quatenus eorum redargutione aut corrigantur à peccatis, aut ſi incorrigibiles apparuerint, ab Eccleſia ſeparentur. *Anacl. ep. 3. ante fin. Burch. lib. 1. c. 136. Ino par. 5. c. 250. decr*

CAP. XVII.

Sponſa Epiſcopi (*quæ eſt Eccleſia*) illo viuente ei eſt alligata: eo vero defuncto ſoluta eſt, &c. Si eo viuente alteri nupſerit, adultera iudicabitur, ſimiliter & ille, ſi alteram ſponte duxerit, adulter æſtimabitur, & communione priuabitur. *Calliſt. epiſt. 2. ante med.*

CAP. XVIII.

Munera propria Epiſcoporum nullus deinceps Chorepiſcopus vſurpet, qui noluerit à noſtro ſacerdotali collegio ſeparari. *Damaſ. epiſt. 4 poſt med.*

CAP. XIX.

Ne preſbyteri addubitent, ſi quidquam ad Epiſcopale miniſterium ſpecialiter pertinens; ſuo motu putauerint exequendum, continuo ſe preſbyterij dignitate, & ſacra communione priuari. *Gelaſ. epiſt. 1. c. 8.*

CAP. XX.

Si Epiſcopus ſeruum inuito dominó retinuerit, aut Abbas intra monaſterium receperit, communione priuetur. *Gelaſ. epiſt. 5. c. 16. Ino par. 6. c. 100. & par. 16. cap. 47. decr. Anſel. lib. 7. cap. 196. in Rom. Caſar. lib. 9. c. 18.* Vid. diſt. 54. c. 12. generalit.

CAP. XXI.

Eum, qui contra iuſtitiæ regulam in Archidiaconatum alterius ſe prouehi conſenſit, ab eiuſdẽ Archidiaconatus honore deponimus. Qui ſi vlterius in loco eodem miniſtrare præſumpſerit, ſe participatione communionis ſacræ nouerit eſſe priuatum. *Greg. lib. 2. indict. 10. epiſt. 14. Natali Epiſc. ſalonit. vide epiſt. 15. & 16. Ino par. 6. c. 342. decr.* 7. q. 1. c. 40.

CAP. XXII.

Si quis contra ſuam profeſſionem, vel conſcriptionem venerit, ſi clericus fuerit, deponatur; ſi laicus anathematizetur. *Hadria. ad Epiſcopum Mediom. cap. 57. Anſel. lib. 3. c. 88. Capitul. lib. 7. c. 158.*

CAP. XXIII.

Nullus audeat contra eandem veſtram venire ordinationem, quæ dignante Deo ex noſtra præceptione in vobis facta eſt: & hoc interdicentes, vt nullus audeat iuxta ſanctorum canonum traditionem, ex alio Epiſcopatu ibidem tranſlatari, aut ordinare Epiſcopum (*loquitur de quibuſdam diœceſibus, quæ tunc in Germania fuerunt conſtitutæ*) poſt veſtram de hoc ſæculo euocationem, niſi is, qui Apoſtolicæ noſtræ ſedis in illis partibus præſentauerit vicem. Sed nec vnus alterius parochias inuadere, aut Eccleſias ſubtrahere præſumat, nam, quod non credimus, ſi quis ille fuerit, qui contra hanc noſtram præceptionem temerario auſu venire temptauerit, ſciat ſe æterno Dei iudicio anathematis vinculo eſſe innodatum. *Zachar. epiſt. 1. in med.*

CAP. XXIV.

Magiſtratum anno, quo agit Duumuiratũ, prohibere placet, vt ſe ab Eccleſia cohibeat. *Eliber. cap. 56.*

CAP. XXV.

Matronæ, vel earum mariti veſtimenta ſua ad ornandam ſæculariter pompam non dent. Et ſi fecerint, trienni tempore abſtineant. *Elib.cap.57.*

CAP. XXVI.

*belloal. Qui arma proiiciunt in *pace, placuit abſtinere eos à communione. *Arel.1.cap.3.*

CAP. XXVII.

Qui contra ſuam poſſeſſionem, vel ſubſcriptionem venerit, ipſe ſe ab hoc cœtu ſeparabit. *Carth.4.c 13.*

CAP. XXVIII.

2.q.6.c. 32.Catholicus. Qui cauſſam ſuam Catholicus ſiue iuſtam, ſiue iniuſtam ad iudicium alterius fidei iudicis prouocat, excommunicetur. *Carth.iv.c.87.L.*

CAP. XXIX.

*oblationibus. De *obligationibus, vel agris, quos D.N. Rex Eccleſiæ ſuo múnere conferre dignatus eſt, vel Deo inſpirante cōtulerit, ipſorũ agrorũ, vel clericorum immunitate conceſſa, definimus, vt in reparationibus Eccleſiarum, alimoniis ſacerdotum, & pauperum refectione, vel redemptionibus captiuorum, quidquid Deus in fructibus darè dignatus fuerit, expendatur, & clerici ad adiutorium Eccleſiaſtici operis conſtringantur. Quod ſi aliquis ſacerdotum, ſeu minoris officij ad hanc curam minus ſollicitus fuerit, ac deuotus extiterit, publice à comprouincialibus Epiſcopis confundatur. Si non ſe correxerit, donec emendet errorem, communione fratrum habeatur indignus, minores vero, vt dignum eſt, diſtringantur. *Aurel.cap.7.v.15.*

CAP. XXX.

Sine diſcuſſione, vel commendatione Epiſcoporum pro petendis beneficus ad dominos nemini venire liceat. Quod ſi quiſquam præſumpſerit, excommunicetur. *Aurel.c.9.alias 7.*

CAP. XXXI.

Vt mulieres omnes Eccleſiæ Catholicæ fideles à virorum alienorum lectione, & cœtibus ſeparentur; nec ad ipſas legentes alij ſtudio vel docendi, vel diſcendi conueniant: quoniam & hoc Apoſtolus iubet. Ab vniuerſis Epiſcopis dictum eſt, anathema futuros, qui hanc concilij ſententiam non obſeruauerint. *Cæſar.cap.1.*

1.Cor.14. 1.Tim.2.

CAP. XXXII.

Qui Epiſcopatum indebite ſurripit, Eccleſiæ, cui indignus præeſſe cupit, communione priuabitur. *Avner.cap.2.*

CAP. XXXIII.

Tribus menſibus ſe à caritate fratrum nouerit eſſe ſequeſtratum Epiſcopus, qui ſynodi iudicium refugit. *[illegible]*

CAP. XXXIV.

Si quis Apocalypſim deinceps non receperit, excommunicationis ſententiam habebit. *Tolet.iv.cap.16.*

CAP. XXXV.

Si Epiſcopi aliquid in monachos canonibus interdictũ præſumpſerint, aut vſurpare quippiam de monaſterij rebus temptauerint; non deerit ab illis ſententia excommunicationis, qui ſe deinceps nequaquam ſuſtulerint ab illicitis. *Tolet.iv.cap.50.* 18.q.2.c. 1.Hoc tum.

CAP. XXXVI.

Placuit huic ſancto concilio, vt ſi Epiſcopus Eccleſiæ ſuæ, in qua præſidet, de rebus ſuis inuentus fuerit plurima contuliſſe, quidquid amicis, &c. de Eccleſiæ ſuæ rebus compertus fuerit donaſſe, ſi triplum, aut multo plus patuerit eſſe, quod conſcripſit in nomina Eccleſiæ, firmum teneat, quod diſtribuit; nec licebit ſuccedenti Epiſcopo, prioris ſui irrumpere voluntatem. His etiam ſi cauſſæ Eccleſiaſticæ fuerint commiſſæ, & fideliter proſequentibus in rebus Eccleſiæ profectum viſi fuerint facere, laboris ſui conſequantur mercedem, &c. Si quis Epiſcoporum contra huius ſententiæ ordinem agens irrumpere voluerit, quod prior eius fecit; & vocem amittat, & ſcripturæ, quæ facta eſt, pœnam adimpleat: inſuper & à cœtu fraterno excommunicatus maneat, vt exceſſus ſui emendet cauſſam. *Emerit.cap.21.*

CAP. XXXVII.

Nemo canat in ambone, qui nō corona vtatur, & benedictionem à ſuo paſtore acceperit: contra faciens excommunicatur. *Trull.c.33.*

CAP. XXXVIII.

Eos, qui diſcunt leges ciuiles, gentilium moribus vti non oportere, & neque in theatrum venire, aut quę volutabra dicuntur celebrare; neque præter vſum communem ſibi veſtem induere aliquo tempore, aut cum ad finem eius diſciplinæ perueniunt. Quod ſi quis poſthac facere audebit, excommunicetur. *Trull.cap.71.*

CAP. XXXIX.

Excommunicentur, qui capillos ornant delicate, &c. *Trul. c.97*

CAP. XL.

Si quis pinxerit picturas ad crimina commouentes, excommunicetur. *Trull.c.101.*

CAP. XLI.

Eccleſiæ dirutæ reparētur ex tertiis, quas antiqui canones de parochiis ſuis habendas Epiſcopis cenſuerunt. Ne plures Eccleſiæ vni preſbytero dentur. Epiſcopus tranſgreſſor duorum menſium ſpatio ſe nouerit excōmunicatione multari. *Tolet.xvi.cap.5.* 10.q.3.c. 3.

CAP. XLII.

Illud cunctis volentibus confirmatum eſt, vt qui diſciplina Eccleſiaſtica noxij, ſiue ingenui, ſiue ſerui coërcentur, nullus audeant eos tueri, & vindictam eorum in quoſlibet ad poteſtatem Epiſcoporum pertinentium retorquere. Quod ſi qui deinceps præſumpſerint, &

excommunicationem Eccleſiaſticam, & motum indignationis regiæ perpeſſuros. *Syno. apud D. Medardum in ſubarbio Sueſſionenſi. cap. 7.*

Cap. XLIII.

*Hoc eſt quadragenam.

Illud ſub anathemate præceptum, eſt, vt nullus presbyterorũ cuiquã pœnitenti * carrinam diuidere præſumat, ſi infirmitas non interuenerit. *Salegunſt. cap. 17. Iuo par. 15. c. 183. decr.*

Cap. XLIV.

Qui ſe latronibus aduerſos obiiciunt, ſi ſint quidem extra Eccleſiam, à boni communione arceantur. Si ſint autem clerici, à gradu deponuntur. *Baſil. ad Amphiloch. cap. 55.*

Excommunicationes quædam in quibus excommunicatis ſit poteſtas communicandi cum aliquibus. Tit. LXXIX.

CAPVT I.

Diſt. 18. c. Placuit 10. Communione ſuæ Eccleſiæ contenti ſint, qui non veniunt ad ſynodum, niſi rationem impedimenti ſui apud ſuum Primatem reddiderint, &c. *Carth. cap. 77. G. Carth. v. cap. 10. L. Afric. cap. 43.*

Cap. II.

Diſt. 58. c. ſi quis. Epiſcopus, qui alienum monachum clericum, vel Abbatem facit, ab aliorum communione ſeparatus, ſui populi communione contentus ſit; & ille neque clericus, neque Abbas ſit. *Carth. cap. 81. G. Carth. v. cap. 13. L. Afric. cap. 47. Caſar. lib. 9. cap. 15.*

Cap. III.

Epiſcopi, qui hactenus tantam ſilentio conſenſerunt præſumptionis perniciem (*loquitur de Epiſcopis, qui laicos permittebant res omnes monaſteriorum, vt Abbates adminiſtrare*) durius arguantur, & ſi deinceps iſtud ſine vindicta dimiſerint, aut agore in ſuis parochiis conſenſerint, tribus menſibus hoc ſynodali iudicio à miſſarum ſolemniis ſe abſtineant, & ſuæ tantum Eccleſiæ communione contenti fiant. *Melden. cap. 10. ex concilio Holonien.*

De modo priuandi communione Iudæos, & Paganos. Tit. LXXX.

CAPVT I.

De vſur. c. 18. Quanto ap. Greg. ix. & c. 3. eo. tit. in 4. col. Statuimus, vt ſi de cætero quocumque prætextu Iudæi à Chriſtianis graues, & immoderatas vſuras extorſerint Chriſtianorum eis participium ſubtrahatur, donec de immoderato grauamine ſatisfecerint competenter. Chriſtiani quoque ſi opus fuerit, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compellantur ab eorũ commerciis abſtinere, &c. Hac eadem pœna Iudæos decernimus cõpellendos ad ſatisfaciendum eccleſiis pro decimis, & oblationibus debitis, quas à chriſtianis de domibus, & poſſeſſionibus aliis percipere conſueuerunt, antequam ad Iudæos quocumque titulo deueniſſent, vt ſic eccleſiæ conſeruentur indemnes. *Innoc. iij. in concil. gen. Late. cap. 67.*

Cap. II.

De Iudæis c. 16. ap. Gre. ix. c. 2. eo. tit. in 4. coll. Si quis officium publicum Iudæis commiſerit, diſtrictione, qua conuenit, compeſcatur. Officiali vero huiuſmodi tamdiu Chriſtianorum communio in commercus, & aliis denegetur, donec in vſus pauperum chriſtianorum, ſecundum prouidentiam diœceſani Epiſcopi conuertatur, quidquid fuerit adeptus à chriſtianis occaſione officij ſic ſuſcepti: & officium cum pudore dimittat, quod irreuerenter aſſumpſit. Hoc idem extendimus ad paganos. *Innoc. iij. in conc. gen. Late. cap. 69.*

Cap. III.

Donec Iudæi vſuras cruce ſignatorum remiſerint, ab vniuerſis Chriſti fidelibus per excommunicationis ſententiam eis omnino communio denegetur. *Innoc. iij. in concil. gen. Later. cap. vlt.*

De ordinatis ab xcommunicatis. Tit. LXXXI.

Vide lib. xi. tit. xx. & lib. xxvij. tit. xxxv.

Communia de excommunicatione. Tit. LXXXII.

CAPVT I.

2. q. 2. c. 5. Nullus. Nemo Pontificum deinceps aliquem Epiſcopum ſuis ſpoliatum rebus, aut à ſede pulſum excommunicare, aut iudicare præſumat: quia non eſt priuilegium, quo poſſit ſpoliari iam nudatus. *Nicæn. c. 28. apud Iulium. epiſtol. 2. ante finem. Xyſt. ij. epiſtol. 11. in med. Burc. l. 1. c. 144. Iuo par. 5. c. 257. decr.*

Cap. II.

24. q. 3. c. 6. Certum eſt, quod qui impius demonſtratus eſt, omnimodo ſeparatus eſt à Deo: ſicut etiam ille, qui anathematizatus, tanquam impius ſeparatus eſt. Nihil aliud ſignificat anathema, niſi Dei ſeparationem. *ſyn. v. CP. act. 5. Iuo li. 5. tit. 3. c. 9. vel 89. panor. & par. 14. cap. 49. decr.*

Cap. III.

Prohibemus omnibus chriſtianis, & ſub anathemate interdicimus, ne in terris Saracenorum, qui partes Orientales habitant vſque ad quadriennium tranſmittant, aut tranſeant naues ſuas. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. vlt.*

Cap. IV.

16.q.1.c. in canonibus in fine.57. Ferro abſcindenda ſunt vulnera, quæ fomenta non ſentiunt. Similiter, & illi extorres debent fieri ab Eccleſia, qui ſacerdotali admonitione non corriguntur, &c. *Syno. Rom. vi. ſub Symmac. in fine.*

Cap. V.

1.Cor. 5. Preſbyteri, vel quicumque ordinati caſte, & prudenter ſe habeant, vt libere, & aperta fronte poſſint reprehendere errantem populum ſibi commiſſum, & iuxta Apoſtolum illos tradere Satanæ: excommunicare ſcilicet, & à liminibus Eccleſiæ ſanctæ ſeparare, qui vincula Chriſti diſrumpunt, iugum ſcilicet diſciplinæ abiiciunt, & prævaricatores legis exiſtunt: pacis videlicet violatores, fures, adulteros, inceſtos, fornicatores, raptores, periuros, fidei proditores, ſacrilegos, qui cœmeteria, & Eccleſias, earumque miniſtros, resque Deo, & eis dicatas violant, vel auferont, falſos teſtes, ſortilegos, haruſpices, vſurarios. &c. donec reſipiſcant, & de his Deo, & ſanctæ Eccleſiæ, & quibus nocuerunt, ſatisfaciant. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incer. cap. 25.*

Cap. VI.

3.q.8.c.1.
3.q.4.c.2 Non prius audiatur, aut excommunicetur, vel iudicetur Epiſcopus, quam duodecim iudices eligantur, &c. *Zephyrin. epiſt. 1. ante med. Iuo par. 5. cap. 245. decr. Anſel. lib. 3. cap. 41. Cæſar. lib. 5. cap. 41. Tarrac. lib. 2. cap. 52.*

Cap. VII.

9.q.3.c. Nullus. 1. Nemo alterius terminos vſurpet: nec alterius parochianum iudicare, aut excommunicare præſumat: quia talis iudicatio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel damnatio, *9.q.4.c. 7.* nec rata erit, nec vires vllas habebit, &c. Nullus autem Primas, vel Metropolitanus diœceſani Eccleſiam, vel parochianũ, aut aliquẽ de eius parochia præſumat excommunicare, vel iudicare, vel aliquid agere abſque eius conſilio, vel iudicio. Sed hoc obſeruet, quod ab Apoſtolis, ac patribus, & prædeceſſoribus noſtris eſt ſtatutum, & à nobis confirmatũ, &c. *Calliſt. ep. 2. poſt prin. Burch. lib. 1. c. 66. & lib. 2. c. 39. Iuo lib. 4. tit. 4. c. 2. panor. & par. 5. cap. 100. & par. 14. c. 72. decr. Cæſar. lib. 5. c. 18.*

Cap. VIII.

6.q.1.c. 17. Omnes anathematizatos, vel pro ſuis ſceleribus ab Eccleſia pulſos infames eſſe dicimus. *Stephan. epiſt. 1. poſt med. Burch. lib. 1. cap. 173. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 14. panor. & par. 5. cap. 291. decr. Deuſded. cap. 3. Anſel. lib. 3. cap. 5.*

Cap. IX.

2.q.6. Ad Romanam. c.6. Abſque vlla cuſtodia, aut excommunicatione, vel damnatione, vel ſpoliatione libere ire concedatur Epiſcopis ad Apoſtolicam ſedem. *Marcellus epiſt. 1. in princ. Anſelm. lib. 2. cap. 3.*

Cap. X.

Non ſolum Prꝗſuli Apoſtolico facere licet, ſed cuicumque Pontifici, aut quolibet, & quemlibet locum, ſecundum regulam hæreſeos ipſius ante damnatæ, à catholica communione diſcernant. *Gelaſ. in commonitorio ad Fauſtum.*

Cap. XI.

De excommunicatione lata contra eos, qui malum dederunt conſilium cuidam Epiſcopo. *Greg. li. 7. reg. indict. 2. ep. 1.*

Cap. XII.

Veſtra excellentia poteſt prauorum hominum ſcandala cum maxima tranquillitate declinare; prius enim à vobis ſecreto vocandi ſunt, ac ipſis ratio reddenda, & peruerſa quædam capitula, quæ tenere vos exiſtimant, coram ipſis anathematizanda Quod ſi etiam dari anathema ficte ſuſpicantur, etiam iureiurando firmandum eſt, vos eadem capitula nunquam tenere, nunquam tenuiſſe, &c. *Greg. ad Theotiſtam in med. in reg. l. 9. ep. 39.*

Cap. XIII.

Mali ſegregandi ſunt à bonis, & iniqui à iuſtis, vt ſaltem rubore ſuo conſcientias ſuas recognoſcant, & conuertantur à prauitatibus ſuis. Et ſi incorrigibiles apparuerint, ſegregẽtur à fidelibus vſque ad ſatisfactionem, iuxta Domini Saluatoris ſententiam, qua inter cętera de peccante in ſe fratre præcipiendo ait: Si peccauerit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipſum ſolum: ſi te audierit, *Luc. 17.* lucratus eris fratrem tuum: ſi autem te non *Mat. 18.* audierit, adhibe tecum adhuc vnum, vel duos; vt in ore duorum, aut trium teſtium ſtet omne verbum. Quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ; ſi autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut ethnicus, & publicanus. His ergo, & aliis multis ſanctorum patrum auctoritatibus, ſegregandi ſunt mali à bonis, ne pereant iuſti pro iniuſtis, ſicut ſcriptum eſt. Perit iuſtus pro impio. *Greg. epiſt. 32 Fælici Epiſcopo lib. 12. reg. c. 31.*

Cap. XIV.

Ait Celeſtius Papa Epiſcopis Orientali- *24.q.1.c.* bus ſcribens: Si quis aut ab Epiſcopo Neſto- *35.* rio, aut ab aliis, qui eum ſequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus eſt, ſeu antiſtitis, ſeu clerici dignitate, hunc in noſtra communione, & duraſſe, & durare manifeſtum eſt: nec iudicamus eum remotum; quia non poterat quemquam eius remouere ſententia, qui ſe iam præbuerat ipſe remouendum. Item idem ad clerum Conſtantinopolitanum: Aperte (*in c. 36. q. 2. quia*) ſedis noſtræ ſanxit auctoritas, nullum ſiue Epiſcopum, ſiue clericum, ſeu profeſſione aliqua Chriſtianum, qui à Neſtorio, vel eius ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco ſuo, vel communione deiecti ſunt, vel deiectum, vel excommunicatũ vide[illegible] ſed hi omnes in noſtra communione & fu[illegible]nt, & hucuſq; perdurant: quia neminem vel [illegible]eiicere, vel remouere poterat, qui prædicans talia titubabat. *Celeſtin. apud Nicolaum in*

epiſt. ad Michael. Imperat. cuius initium eſt: Propoſueramus, ante med. Caleſt.c.11.& 12.Græc.c.6.& 7.L.in conc.Eph ſ. ...l 5 111.5.c.11.& 12.panor.& par.14.c.58.& 59.decr.

CAP. XV.

Epiſcopum, placuit ab eo, qui non communicat, munera accipere non debere. Eliber. c.28.

CAP. XVI.

Qui pro delicto ſuo à communione ſeparantur, quibuſcumque locis fuerant excluſi, eodem loco communionem conſequantur. Arel. i.c.16.

CAP. XVII.

11.q.3.c. 4. Si Epiſcopus quis iracundus (quod eſſe non debet) cito aut aſpere commoueatur aduerſus presbyterum, ſiue diaconū ſuum, & exterminare eum de eccleſia voluerit, &c. ille Epiſcopus, qui aut iuſte, aut iniuſte eum reiecit, patienter accipiat, vt negotium diſcutiatur, vt aut probetur eius, aut emendetur ſententia. Sardic c.17. Afric. conc. in epiſt. ad Bonif. Papam. Carth.vi. c.6.Iuo lr.5.111 5.c.4 par.& par.14.c.15. decr. Anſel.l.3.c.68. Cæſar.l. 5.c.48.

CAP. XVIII.

9.q.3.c. 11. Fuit ſemper veſtræ ſanctæ, & Apoſtolicæ ſedi licentia, iniuſte damnatos, vel excommunicatos poteſtatiue ſua auctoritate reſtituere, & ſuis ea omnia reddere; & illos, qui eos condemnauerunt, aut excommunicauerunt Apoſtolico punire priuilegio, ſicut etiam noſtris, & anterioribus cognouimus actum temporibus. Athan.& alij. ad Felicem ij. in med. Iuo par. 5.c.15.decr.

CAP. XIX.

4.q.5.c. vlt. Quando communione priuetur accuſatus, vel accuſans, & cum prohibetur Epiſcopus accuſatus communione, ne in ſua plebe communicet. Carth.c.19.C.Carth.vij.c.7.L.Tullen. poſt.ep.ſynodi.

CAP. XX.

11.q.3.c. 36.Rurſus. Intra annum excommunicationis audiuntur conuicti, & condemnari clerici de aliquo crimine, non poſt annum. Carth.c.80.C.Carth. v.c.12.Afric.c.46.L.Verm.ca.71.Anſel.l.12.c.28. Burch.l.2.c.187.Iuo par.6.c.232.decr.

CAP. XXI.

6.q.2.c. Placuit. 3. Si Epiſcopus noluit communicare alicui. quod dicat ſibi confeſſum fuiſſe crimen, & ille neget, ab aliis Epiſcopis ipſi Epiſcopo non communicetur. Carth.ca.112.134.C.Carth.vij.c. 5.L.Afric.c.98.Iuo par.5. 363.decr.& epiſt.151.ad Olricum fratrem.

CAP. XXII.

Si Epiſcopus aliquem iudicat abſtinendum pro humiliatione; & correctione fratris, & aſſurgitur exorari à cæteris; acquieſcat fratri, de quo agitur, correptione, & comminatione adhibita, &c. Vaſenſ.c.7.

CAP. XXIII.

Quamdiu probari nihil poteſt, reus in communione omnium, præterquam eius, qui eum reum iudicat, permaneat. Vaſenſec.8.Iuo par.5. c.364.decr.& ad Olricum ep.151. 6.q.2. Si tamen c.2.

CAP. XXIV.

Si quis ab Epiſcopo ſuo, vel de eccleſia, vel de proprio iure crediderit aliquid repetendum; ſi nihil conuitij aut criminationis obiecerit, eum pro ſola conuentione, à communione eccleſiæ non liceat ſubmoueri. Aurel. c. 6.vel 8. 2.q.7.c. 20.

CAP. XXV.

Si quicumque Epiſcopus pro reatu aliquo quemquam à communione ſuſpenderit apud omnes ſacerdotes eatenus à communione habeatur alienus, vſque quo eius iudicio debeat recipi, à quo meruerat pro reatu ſuo à caritate eccleſiaſtica ſequeſtrari. Lugdun.c.4.

CAP. XXVI.

Anathema maranatha. Vide Tolet.iv.ca.74. Tolet.vi.c.5.

CAP. XXVII.

Vidimus quoſdam, & fleuimus, ex numero culpatorum receptos in gratiam principum, extorres extitiſſe à collegio ſacerdotum, quod denotabile malum illa res agit, quia licentia principalis, in quo ſe ſolui licentius curat, ibi alios alligat, & quos in ſuam communionem videtur ſuſcipere, à communione, & pace eccleſiæ eligit ſeparare: vt qui cum illo conueſcuntur, ſacerdotum communione ſola priuentur. Et ideo quia remiſſio talium, qui contra Regem, gentem, vel patriam agunt, per definitiones canonum antiquorum in poteſtate ſolum regia ponitur, cui & peccaſſe noſcuntur, ab eis nulla ſe deinceps abſtinebit ſacerdotum communio; ſed quos regia poteſtas, aut in gratiam benignitatis receperit, aut participes menſæ ſuæ effecerit, hos etiam ſacerdotum & populorum conuentus ſuſcipere in eccleſiaſticam communionem debebit, vt quod iam principalis pietas habet acceptum, nec à ſacerdotibus Dei habeatur extraneum. Tolet.xij.c.3.

CAP. XXVIII.

Quicumque ex clericis, vel monachis cauſſam contra proprium Epiſcopum habens, ad Metropolitanum acceſſerit, non debet à ſuo Epiſcopo damnari, antequam per iudicium Metropolitani vtrum dignus excommunicatione habeatur, poſſit agnoſci alioquin in ſe illam nouerit eſſe ſententiam. Idem eſt, ſi à Metropolitano grauatus ad vicinam accedat, vel ſi de duobus conqueritur, & venit ad Regem. Sed ſi prius excommunicatus fuit, maneat ita etiam coram Metropolitano. Tolet. xiij.c.12.

CAP. XXIX.

Pœnitentiam agere iuxta antiquam canonum conſtitutionem, in pleriſque locis ab vſu receſſit, & neque excommunicandi, neque reconciliandi antiqui moris ordo ſeruatur: vt à

Domino Imperatore impetretur adiutorium, qualiter, ſi quis publice peccat, publica multetur pœnitentia: & ſecundùm ordinem canonum, pro merito ſuo excommunicetur, & reconcilietur. *Cabilon. ſub Carolo. c. 25.*

CAP. XXX.

Nonnulli Præſules gregis quoſdam pro peccato à communione eiiciunt, vt pœniteant; ſed quali ſorte viuere debeant, ad melius exhortando non viſitant, quibus congrue in-
Hier. 23. crepans ſermo diuinus comminatur: Paſtores, qui paſcunt populum meum, vos diſperſiſtis gregem meum, eieciſtis, & non viſitaſtis eum: ecce ego viſitabo ſuper vos malitiam ſtudiorum veſtrorum. *Iſid. l. 3. de ſummo bono cap. 46. apud Aquiſgr. c. 36.*

CAP. XXXI.

Qui accuſatur, vel qui excommunicatur, reconciliatus, per ſcripturam accuſari, vel reconciliatus commendari iubetur. *Synod. apud S. Medardum in cauſſa Hincmari in princip. Burc. l. 2. c. 197. Iuo par. 6. c. 269. decreti.*

CAP. XXXII.

Ad memoratos excommunicatos ſancta ſynodus litteras direxit, eiſque vſque ad proximam futuram ſynodum corrigendi ſpatium tribuit, monens eccleſiaſtica pietate, vt conuertantur, & viuant: quia niſi ſe correxerint ad futuram ſynodum generali vnanimitate anathemate terribili ferientur. *Tullen. c. 10.*

CAP. XXXIII.

Pro criminibus (*homicidio, adulterio, &c.*) quæ ſuperius expoſita ſunt, vos excommunicatos à quibuſdam Epiſcopis comperimus: ſed ipſis intercedẽtibus damus ſpatium, vt ad noſtram piam admonitionem deponatis mortiferam ſocietatem, & peccatorum conſuetudinem, ne forte ſi in veſtra contumacia perſtiteritis, cogamur vos anathemate generali contra noſtram voluntatem propter miniſterij neceſſitatem ferire. *Syn. Tullen. in ep. ad Rotbertum, & alios in fine.*

CAP. XXXIV.

Quando Epiſcopus aliquem excommunicauerit, eat publice ad oſtium eccleſiæ, & oſtium pro eo claudat. *Lemouicen. act. 2. poſt medium.*

CAP. XXXV.

11. q. 3. c. 2. Si quis Epiſcopus, aut presbyter, aut diaconus excommunicatus in cõcilio iniuſte ſe queritur condemnatum, ad maiorum Epiſcoporum concilium reuertatur, vt eorum inquiſitionem, & iudicium expectans, ſi quas ſe iuſtas cauſſas habere putat, illis exponat. Si autem contempſerit, & importunus palatio aures Principum inquietare voluerit, hic ad nullam veniam poterit peruenire, neque ſpem futuræ reconciliationis habebit. *Mart. Brac. cap. 35. Antioch. c. 12. In Antiochen. eſt mentio de depoſito, & non de excommunicato.*

CAP. XXXVI.

Si horribilis eſt Deo ille, qui impie agit; certe ſeparatus eſt talis à Deo, & anathemati iuſte ſubiicitur, anathema enim nihil aliud ſignificat, niſi à Deo ſeparationem, ſicut in veteri, & nouo teſtamento iudicium de anathemate ſignificat. *Iuſtinian. ad Ioan. y. ante finem.*

De abſolutione ab excommunione. Tit. LXXXIII.

CAPVT I.

Communio ſuſpenſa reſtituitur demonſtranti cauſſas, quibus id acciderat, iam eſſe deterſas, & profitenti pacis conditiones impletas. *Innoc. ep. 16. in prin.*

CAP. II.

Pelagiani, ſi aliquando in ſe Dei adiutorium quod hucuſque negauerunt, prouocauerint; & opus ſibi eius auxilium eſſe cognouerint, & c. damnent hæc, quæ hucuſque ſenſerunt, & aliquando animum rectis diſputationibus commodantes, ab hac aliquantulum labe correcti veris ſe ſanandos conſiliis tribuant, atque ſubmittant. Quod ſi fecerint, erit in poteſtate Pontificum, iſtis aliquatenus ſubuenire; & talibus aliquam curam præſtare vulneribus, quam ſolet lapſis, cum reſipuerint, eccleſia non negare; vt à ſuis reuocati præcipitiis intra ouile Domini redigantur: ne foris poſiti, & tanto præſidio à fide munitionis excluſi, periculis omnibus exponantur, deuorandi luporum dentibus, atque vexandi, quibus obſiſtere, hac, qua illos in ſe irritauerant, doctrinæ peruerſitate non poſſunt. *Innoc. epiſt. 25. in fin.*

CAP. III.

Iubemus ſane, &c. vt ſi vnquam ad ſanum, depoſito praui dogmatis errore (*Pelagiani*) reſipuerint, damnauerintque ea, quorum ſe †ipſi præuaricatione damnauerunt, eis medicinam ſolitam, id eſt, receptaculum ſuum ab eccleſia non negari: ne dum eos redeuntes forſitan prohibemus, vere extra ouile remanentes, expectantis hoſtis rapidis faucibus glutiantur, quos in ſemetipſos ſpiculis malæ diſputationis armarunt. *Innoc. ep. 26. in fin.* *† ipſos.*

CAP. IV.

Qui propter aliquod peccatum excommunicatur, & in eodem peccato ad mortem vſq; perſeuerat, non poteſt poſt mortem abſolui. *Gelaſ. in tomo de anathemate.*

CAP. V.

Id oſtendant, qui nobis canones nituntur opponere, quibus hoc canonibus, quibus regulis, qua lectione, quoue documento, ſiue à maioribus noſtris, ſiue ab ipſis Apoſtolis, quos poriores merito fuiſſe non dubium eſt, ſeu ab ipſo Domino Saluatore, qui iudicaturus creditur viuos, & mortuos, ſiue factum eſt vnquam, vel faciendum eſſe mandatur. Mortuos ſuſcitaſſe legimus Chriſtum, in errore *24. q. 2. c. 2. Legatur. Mat. 9. Mar. 5. Luc. 8. Ioan. 11.*

mortuos abſoluiſſe [illegible] legimus. Et qui certe hoc faciendi ſol is ha[illegible]teſtatem, beato
Matth. 16. f. principaliter manda[illegible]tolo: Quæ ligaueris ſuper terram, li[illegible]tunt & in cœlis: & quæ ſolueris ſuper terram, erunt ſoluta, & in cœlis. Super terram, inquit, nam in hac ligatione defunctum, nunquam dixit, abſolui. Quod ergo nunquam factum eſt, vel mente concipere formidamus, ſcientes in diuino iudicio non poſſe penitus excuſari. *Gelaſ. in commentorio ad Fauſtum.*

CAP. VI.

Statuit quoque de Exuperantio presbytero ſancta ſynodus, qui ad iniuriam ſancti Epiſcopi ſui Triferij, grauia, & multa congeſſerat, &c. propter quam cauſſam ab eo fuerat dominica communione priuatus, vt in eius ſit arbitrio reſtitutio ipſius, in cuius poteſtate, eius fuit abiectio: hoc eſt, vt quando idem Exuperantius ſatisfecerit, vel Epiſcopo Triferio viſum fuerit, tunc gratiam communionis accipiat. *Taurinen. c. 5. vide c. 3.*

CAP. VII.

11. q. 3. c. 40. Si Epiſcopus ante damnati abſolutionem obitu rapiatur, correctum, aut pœnitentem ſucceſſori licebit abſoluere. *Epaun. c. 28. Burch. l. 11. c. 50. Iuo. li. 5. tit. 4. c. 7. panor. & par. 14. cap. 114. decr.*

CAP. VIII.

Archiepiſcopus (*domus Antiochiæ*) propter feſtiuitatem ab excommunicatione (*Samuelem Cyrum, & alios*) abſoluit, ſub ea tamen definitione, vt non excederent Antiochiam, donec ſententiam cauſſa perciperet. Si autem exirent, antequam finem cauſſa perciperet, maiori pœnæ eſſent damnationis obnoxij. *Synod. Antioch lecta inter acta conc. Beriten. in conc. Chalc. act. 10. poſt. prin.*

CAP. IX.

Interrogatum eſt de his, qui Ebboni (*excommunicato*) oratione, vel oblatione communicauerant, &c. Surrexit Erpuinus, & porrexit rotulam canonicam, & Apoſtolicam auctoritatem continentem, qualiter libellari ſatisfactione ſanari valeant, & debeant exorbitantes: vnde, & in geſtis Pontificum, & in decretalibus Apoſtolicis Papæ Leonis, & in libro epiſtularum Domini Gregorij, qui dicitur ex regiſtro, & in eccleſiaſticis hiſtoriis, & in decretis multorum Pontificum ſufficienter eſt exemplis manifeſtiſſimis demonſtratum, per quorum doctrinam libellari ſatisfactione, & decreto canonico manibus omnium roborato in electione canonica venerabilis Archiepiſcopi Hincmari omnes Rhemorum eccleſiæ indicta ſibi pœnitentia, largita indulgentia, benedictione ſuper effuſa, communione ſacra tributa purificata eſſe noſcitur, & ſanata, &c. *Synod. apud S. Medardum in cauſſa Hincmari, in fine.*

CAP. X.

Si quis ab Epiſcopo ſuo excommunicatus interfectus, aut obitu proprio mortuus abſque reconciliatione fuerit, nullatenus chriſtianorum ſepultura ſepeliatur, niſi Epiſcopus, ſatisfacientibus pro eo amicis, vel parentibus, abſolutionem & licentiam ex hoc conceſſerit; ſed neque pro eo oretur, nec facultas eius in eleemoſynam ſuſcipiatur, quouſque ab Epiſcopo abſoluatur. S[illegible]mili modo ſi vulneratus ad mortem quilibet de excommunicatis fuerit, vel infirmitate ad exitum correptus, pœnitentiam ex corde petierit, vel eſſe monachus quæſierit, pœnitentia eius ſuſcipiatur quidem, & viaticum ei pro miſericordia tribuatur: nullatenus tamen ſepeliatur, neque poſt mortem pro eo oretur, donec ab Epiſcopo abſoluatur ſuo; dicente B Gregorio in dialogorum lib. II. Tantam eccleſiæ Chriſtus largitus eſt virtutem, vt etiam, qui in hac carne adhuc viuunt, iam carne ſolutos abſoluere valeant, quos viuos ligauerant. *Lemouicen. act. 11. in med.*

CAP. XI.

Dum Epiſcopus aliquem, abſoluerit, ambulet cum eo vſque ad portas eccleſiæ, & aperiat ei, vt ingrediatur; aliter autem nullus excommunicatus eccleſiam ingrediatur: quia nefarium, & illicitum eſt. *Lemouicen. act. 11, poſt med.*

CA[illegible] XII.

Rem iuſtam fecerunt presbyteri in Gemino pago, ſi verum dic[illegible] qu[illegible] [illegible]t litteras Euſtathij. Dicit enim q[illegible] [illegible]adium facientem iniuriam, nec ab ea deſiſtere valentem à communione ſeparauerunt. Quia ergo inueni, quod ſuo malo curam adhibens vult communicare, fac, ita ſe comparet, vt iniuriam primum deponat, & pœnitentiam agere in animum inducat, vt ſi ſic intellexeris, quod lege Dei accedit ſynaxim deſiderans, permittas ei, vt cum populis communicet. *Theoph. Epiſc. Alexandr. ep. ad Menam Epiſc.*

Variæ excommunicationes.
Tit. LXXXIV.

CAPVT I.

Si euntes ad comitatum Romam venerint, & ſine formata Epiſcopi Romani ad comitatum venerint, communione priuentur. *Cart. c. 109. G. Milen. c. 20. L. Afric. c. 73. L.* *vid. 23. q. 8. cap. 26. Quo anſu.*

CAP. II.

Clerici, vel monachi ſine commendatitiis Epiſcopi vagantes à communione habeantur alieni. *Venet. c. 5. & 6. Agath. c. 38. Burch. l. 2. cap. 141. & 142. Ino par. 6. c. 214. & 215. decr. l. 3. tit. 5. c. 26. panor.* *vid. 10. q. 4. c. 5. p. 1.*

CAP. III.

Si quis clericus abſque Epiſcopi ſui permiſſu derelicta eccleſia ſua ad alium ſe transferre voluerit locum, alienus à communione habeatur. *Turon. c. 11.*

CAP. IV.

Qui ſuſcipit alienum clericum, quamdiu *vid. 21. q. 2. c. 2.*

non reſtituit, communione ſe ptiuatum agnoſcat. *Hiſpalen.2.c.3.*

Cap. V.

Sancimus, vt omnes nos Epiſcopi infra noſtram prouinciam conſtituti, ſinguli noſtrum Archipteſbyterum, Archidiaconum, & primicerium habete debeamus. Sanctus quippe eſt ordo, & à nobis pet omnia obſetuandus. Ideoque placuit huic magnæ ſynodo, vt quicumque ad hoc officium peruenetit, humilitatem Pontifici ſuo, & reuetentiam præbeat, &c. Si quis ex his ſui gradus otdinem non cuſtodierit, & quæ illi pro tali officio à ſuo Epiſcopo imperata fuerint, adimplere diſtulerit, pro vt cauſſa patuerit, excommunicarionis damno multandum ſe nouerit. *Emerit.c.10.*

Cap. VI.

Placuit huic ſancto concilio, vt tam à presbyteris, quam ab Abbatibus, ſiue etiam diaconibus Epiſcopo honor debitus impendatur: & quandocumque contigerit eum iuxta canonicam ſentẽtiam † viſitandi ſuam parochiam, & digne eum ſuſcipiant, & pro vt habuerint, aut ratio præmiſerit, illi præpatent, quæ fuerint neceſſatia. Id ergo per omnia ſeruandum inſtituimus, vt nulli preſbytero, vel diacono ſine voluntate Epiſcopi ſui, licentia ſit ſæculates peragere cauſſas, aut iniunctiones expedire publicas. Si quis huius ordinem capituli tranſcendere voluerit, excommunicationis ſententia fetiendum ſe nouerit. *Emerit. cap.11.*

† viſitare. f.

Cap. VII.

Nullus audeat clericorum ordinationem ſui Epiſcopi contemnere, ſed vbi ordinatus fuerit ambulare, debet cum gratia, & obedientia, quæ iniuncta fuerint, agere. Quod ſi ſub cothutno ſuperbiæ neglexerit implere, non ſolum à ſtipendio, ſed anno vno à communione priuetur. *Narbon.c.10.*

Cap. VIII.

Et honoris ſui, & communionis ſactæ lugeat amiſſione multatus, conciliis inobediens. Si pauciores in ſynodo diſſentiant, aut commoniti plurimorum ſententiæ cedant, aut ab eorum cœtu cum dedecore confuſionis abſcedant aut excommunicationis annuæ ſententiam luant. *Tolet.viij.c.11.*

Cap. IX.

Si Epiſcopus per deſidiam, aut neglectum conſtituti temporis metas exceſſerit, quibus nequeat Metropolitani ſui obtutibus præſentari, excommunicatum ſe per omnia nouerit: excepto ſi tegia iuſſione impeditum ſe eſſe probauerit. *Tolet.xij.c.6.*

Cap. X.

Illi ex Pontificibus ſententiam excommunicationis merebuntur excipere, qui exortos contra ſe clamores negotiorum admoniti à Metropolitano diſtulerint emendare, atquo compeſcere; aut ſi admoniti, vt in iudicium primę ſedis accedant, aut per ſe noluerint properare, aut vades ſuos neglexerint legaliter informatos dirigere. *Tolet.xiij.c.8.*

Cap. XI.

Altetius clericum nemo ſollicitet, neque fugientem tecipiat, nemo celet, nemo ordinet. Idem in monachis. Si quis tempore conſtituto fugitiuum non indicauerit, tamdiu excommunicatus ſit ipſe receptor Epiſcopus, quamdiu fugitiuum apud ſe habeat. Qui confugiunt ad Mettopolitanum ob querelas infetiorum Epiſcoporum, immunes ſunt. *Tolet.xiij.c.11.*

Cap. XII.

Preſbyteti, vel quilibet clerici ſine fotmata non ſuſcipiantur. Criminati autem ab omnibus excludantur, & reiiciantut à parochiis, in quibus cuplunt immotati. *Meld.c.50.*

Cap. XIII.

Placuit, vt ſiue in miniſterio diaconij, vel preſbyterij officio aliquis conſtitutus exiſtat, ſi Epiſcopi, à quo ordinatus eſt, præceptis non obedierit, vt in delegata ſibi eccleſia officium dependat aſſiduum, quouſque in vitio permanſerit, & communione, & honore priuetur. *Vorm.c.19.*

Cap. XIV.

Qui Epiſcopum, aut preſbyterum, ſine formata venientem defendit, excommunicetur. *Vorm.c.92.*

LIBER XXXVIII.

De Eiectione, & Interdicto.

Eiectiones contra hæreticos, & illorum fautores. Tit. I.

CAPVT I.

EOS, qui religioſitatis ſpeciem ſimulantes, Dominici corporis, & ſanguinis ſacramentum, baptiſma puerorum, ſacerdotium, & cæteros eccleſiaſticos ordines, & legitimatum damnant fœdera nuptiarum, tanquam hæreticos ab eccleſia Dei pellimus, & damnamus, &c. Deſenſores quoque ipſorum eiuſdem damnationis vinculo innodamus. *Syn. Rom. ſub Innocent. y. c. 17. al. 14.*

CAP. II.

Epiſcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus, qui nuptiis, carne, & vino, non continentiæ, ſed abominationis cauſſa abſtinent, reſipiſcant, aut deponantur, & ab eccleſia abiiciantur, &c. *Apoſt. c. 51.*

CAP. III.

Si clericus ob metum Iudæi, Græci, vel hæretici negauerit nomen Chriſti, eiiciatur. *Apoſt. c. 62.*

CAP. IV.

Si quis Epiſcopus, aut presbyter iuxta præceptum Domini non baptizauerit in nomine Patris, & Filij, & ſpiritus ſancti: ſed in vna perſona Trinitatis, aut in duabus, aut in tribus Patribus, aut in tribus Filiis, aut in tribus Paracletis, proiiciatur de eccleſia Dei. *Vigil. ep. 1. c. 6.*

CAP. V.

Euſtathius, & ſocij, qui hæreticas quaſdam opiniones tuebantur, ſi non reſipuerint, tanquam hæretici, & anathematizati, & damnati abiiciantur. *Gangr. in princ.*

CAP. VI.

Anathema ſint, & eiiciantur, tanquam alieni à Chriſtiano catalogo, hæretici à ſex ſynodis œcumenicis condemnati. *Trullan. cap. 2. vide Bracar. I. c. 40. lib. præced. tit. ix. cap. Si quis.*

Contra augures, & maleficos, & qui idola colunt. Tit. II.

CAPVT I.

NE idola in domibus ſuis habeant: ſi vim ſeruorum metuunt, vel ſe ipſos puros conſeruent: ſi non fecerint, alieni ab eccleſia habeantur. *Eliber. c. 41.*

CAP. II.

Eiiciantur ab eccleſia clerici, qui magi ſunt, 26. q. 5. aut † augures, aut mathematici, aut aſtrologi, c. 4. Non aut qui faciunt phylacteria, quæ vincula ſunt oportet. animarum. *Laodic. c. 36. Agathen. ca. 68. Mart.* † Incantatores. *Brach. cap. 60. Capitul. lib. 1. cap. 21. Raban. cap. 23. de pœnit. Ivo lib. 8. tit. 5. c. 3. panorm. & par. 11. c. 3. decr.*

CAP. III.

Omnibus annuntietur, quantum ſcelus ſit idololatria, & qui hæc (*lapides, & arbores*) veneratur, & colit, quaſi Deum ſuum negat, & chriſtianitati abrenuntiat, & talem pœnitentiam inde debet ſuſcipere, quaſi idola adoraſſet, omnibuſque interdicatur, vt nullus votum faciat, aut candelam, vel aliquod munus pro ſalute ſua rogaturus alibi deferat, niſi ad eccleſiam Domino Deo ſuo. Scriptum eſt enim: Vouete, & reddite Domino Deo veſtro. Psal. 75. Nouimus ſiquidem, quanta Dominus antiquo populo per prophetas ſuos interminatus eſt, qui in lucis ſacrificabant, & in excelſis immolabant. Si quis hoc tranſgreſſus fuerit, 1. Tim. 5. fidem perdidit, & eſt infideli deterior; & idcirco omnimodo à ſanctæ eccleſiæ conſortio abſcindatur, & non, niſi digne pœniteat, recipiatur. *Nannet. c. 20. Burch. l. 10. c. 10.*

CAP. IV.

Qui ſine magna neceſſitate fidem in Chriſtum prodiderunt, & dæmoniorum menſam attigerunt, & græca ſacramenta iurarunt, tribus quidem annis eiiciantur, &c. *Baſil. ad Amphiloch. c. 80.*

CAP. V.

Non liceat clericos incantatores eſſe, & ligaturas facere, quod eſt colligatio animarum. Si quis hæc fecerit, de eccleſia proiiciatur. *Mart. Bracar. c. 60.*

Vide lib. xxxiv. tit. v. Eliber. c. 6. c. Augur. Cart. iv. c. 89. c. Auguriis. Agath. c. 42. c. Auguriis vel diuinat. Trull. c. 61. c. Qui ſe vatibus.

Contra eos, qui Iudæis fauent. Tit. III.

CAPVT I.

SI quis patiatur fructus ſuos à Iudæis benedici, penitus ab eccleſia eiiciatur. *Eliber. cap. 49.*

CAP. II.

Quicumque deinceps Epiſcopus, clericus,

laicus, Iudæis contra fidem Chriſtiannm ſuffragium, vel munere, vel fauore prçſtiterit, vt pro fanus, & ſacrilegus, anathema effectus ab eccleſia catholica, & regno Dei habeatur extraneus, &c. *Tolet.iv.c.57.Meld.c.73.in fi.*

Cap. III.

Quiſquis ſuccedentium temporum regni ſortitus fuerit apicem, non ante conſcendat regiam ſedem, quam inter † reliqua conditionum ſacramenta, pollicitus fuerit, hanc ſe catholicam non permiſſurum Iudæos violare fidem, &c. Si ipſe temerator huius promiſſi extiterit, ſit anathema maranatha in conſpectu Dei, & pabulum efficiatur ignis æterni. Similique cum eo damnatione perculſi, quicumque ſacerdotnm, vel chriſtianorum eius implicati fuerint errore. *Tolet.vi.c.3.*

† reliquas conditiones ſacramento.

Contra eos, qui ſumptionem euchariſtiæ auerſantur.

Tit. IV.

CAPVT I.

De conſ. d.2.c. Si quis. 18. QVi ingrediuntur eccleſiam Dei, & audiunt ſacras ſcripturas, non vero communicant oratione cum populo, aut auerſantur ſumptionem euchariſtiæ ob aliquam diſcordiam, eiecti ſint ab eccleſia, quoad confiteantur, & oſtendant fructus pœnitentiæ, & ſupplicent, vt poſſint veniam conſequi. *Antiochen.c.2.Aquiſgr.c.70. Mart.Brac.c.84.Capit.l.7.c.176.in addit.*

Cap. II.

Si quis ſuſceptam à ſacerdote euchariſtiam non ſumpſerit, velut ſacrilegus propellatur. *Tolet.I.c.14.*

Contra eos, qui eccleſiæ cenſuras contemnunt, & qui cum eiectis, aut depoſitis communicant.

Tit. V.

Vide lib. xxxvij. tit. iv. quibus adde.

CAPVT I.

Deut.17 11.q.3.c. 14. abſit. VEteri quidem lege habetur; quicumque ſacerdotibus non obtemperaſſet, aut extra caſtra poſitus lapidabatur à populo, aut gladio ceruice ſubiecta, contemptum expiabat cruore. Nunc vero inobediens ſpirituali animaduerſione truncatur, & eiectus ab eccleſia rabido demum ore decerpitur. *Anter. ep. 1.ante fin.vide Hieronym.ad Heliodor.ep.1.*

Cap. II.

11.q.3.c. 19. Qui merito ob crimina ab eccleſia eiectus eſt, ſi ab Epiſcopo, vel preſbytero receptus fuerit in communionem, eodem crimine eſt obnoxius ſuſcipiens, & ſuſceptus. *Carth.c.9.G. Carth.ij.c.7.L.Talicu.poſt ep.ſyn.Burc.lib.11.c.43.*

Iuo lib.5.tit.3.cap.18 pan.& par. 14.ca.28.& 107. decr.Capit.l.1.c.36.

Cap. III.

Scriptum eſt in canonibus, vt qui excommunicato communicauerint, omnes ab eccleſia reſpui, maxime eos, qui ſciebant eum eſſe deiectum. *Syn.apud S. Medard.in fin.*

Contra ſimoniacos, & vſurarios.

Tit. VI.

CAPVT I.

CLericus vſuras accipiens degradetur, & abſtineat. Laicus, ſi non ceſſauerit, cum correptus fuerit, ab eccleſia ſciat ſe proiiciendum. *Eliber.c.20.Iuo l.3.tit.13.c.1.panor.& par.13. c.12.decr.* *diſt. 47. c. 5. ſi quis.*

Cap. II.

Si quis ſacerdotium per pecuniæ nundinum execrabili ambitione quæſierit, abiiciatur vt reprobus. *Aurel.ij.c.4.*

Contra eos, qui non reſtituunt res eccleſiæ relictas, & qui eccleſiæ non habent honorem.

Tit. VII.

CAPVT I.

CLerici, vel ſæculares, qui oblationes parentum donatas, aut teſtamento relictas retinere perſtiterint; aut id, quod ipſi donauerunt eccleſiis, vel monaſteriis, crediderint auferendum, ſicut ſynodus ſancta conſtituit, velut necatores pauperum quouſque reddant ab eccleſiis excludantur. *Agath.c. 4.Burch.li.3. cap.140.Iuo l.2.tit.1.c.5.panorm. & par.3 ca.206. decr.* *13.q.2.c. 11.*

Cap. II.

Si quis ſæcularium per calumniam eccleſiam, aut clerum fatigare temptauerit, & victus fuerit, ab eccleſiæ liminibus, & à catholicorum communione, niſi digne pœnituerit, coërceatur. *Agath. cap. 32. Vermat.cap.24. & 61.Burch.l.15.c.5. Iuo par.16.c.6.decr.Anſel.lib.3. c.116.* *5.q.6.c. vlt.*

Cap. III.

Qui oblationes defunctorum retinent, & eccleſiis tradere demorantur, vt infideles, ſunt ab eccleſia abiiciendi. *Vaſen.c.4. vide Cart. iv.c.95.Iuo par.3.c.155.decr. Deusded.c.4.Cæſar.li. 7.c.2.* *13.q.2.c. 10.*

Cap. IV.

Nullus clericorum ſeruum, aut diſcipulum ſuum ad eccleſiam confugientem extrahere audeat, vel flagellare præſumat. Quod ſi fecerit, donec digne pœniteat, à loco, cui honorem non dedit, ſegregetur. *Iler.c. 8.Iuo lib.2.tit.7. c.4.pan.& par.3 c.117.& par.6.ca.370.decr.Cæſar. l.7.c.5.* *17.q.4. c. 15.*

Cap. V.

Quicumque clericorum, à maximo vſque ad infra, contra ſanctæ eccleſiæ vtilitatem agere, tractare, vel conari fuerit repertus, merito deiiciatur, qui fidem ſeruare minime cognoſcitur. *Narbon. c. 7.*

Contra contumaces, & qui legibus eccleſiaſticis, in rebus grauibus parere nolunt. Tit. VIII.

CAPVT I.

23. q. 8. c. 27. ſi quis. Eiiciatur non ſolum à communione, ſed etiam à dignitate, quam obtinet, Epiſcopus, presbyter, clericus, qui ſine voluntate, & litteris Epiſcoporum prouinciæ, & præſertim Metropolitani ad Imperatorem venerit. *Antioch. c. 11. Aquiſgr. c. 73. Capit. l. 1. c. 10. Burch. li. 2. cap. 177. Ino par. 6. cap. 268. decr. Anſelm. lib. 6. c. 115.*

Cap. II.

Eiiciantur à ſua parœchia, & eccleſia Epiſcopi, qui vſurpantes alienas eccleſias, nolunt ſæpius vocati ad ſynodum venire. *Carth. c. 54. G. Carth. iij. c. 43. L. Afric. c. 20. L.*

Vide lib. xxxvj. tit. xxvj. Antiochen. cap. 1. Laici.

Contra Epiſcopum, qui iniuſſu ſynodi eccleſiam vacantem ſurripit. Tit. IX.

CAPVT VNIC.

Diſt. 92. c. 8. ſi quis. SI Epiſcopus vacans eccleſiam vacantem ſurripiat ſine perfecta ſynodo, in qua Metropolitanus interſit, eiiciatur, etſi à plebe recipiatur. *Antioch. ca. 16. Mart. Brac. c. 9. Chalced. actio. 11. L. 12. G. Burc. l. 1. c. 39. Ino par. 5. c. 150. decr. Caſar. l. 4. c. 88. Tarracon. l. 6. c. 67.*

Contra eos, qui Pontificibus inſidias tendunt. Tit. X.

Vide lib. xxxv. tit. ij.

Contra eos, qui nolunt in gratiam redire cum inimicis. Tit. XI.

CAPVT VNIC.

DOminicis, & feſtis diebus presbyteri, antequam miſſas celebrent, interrogent, ſi aliqui diſcordantes ſint, qui inter ſe litem implacabilem habeant; & ſi inuenti fuerint, ſtatim reconcilientur. Quod ſi renuerint pacem ſuſcipere, ab eccleſia eiiciantur, vſque quo ad caritatem redeant. *Nannet. c. 1.*

Contra Regem, qui poteſtate Regia abutitur. Tit. XII.

Vide lib. x. tit. vi. maxime cap. 111.

Contra incontinentes. Tit. XIII.

CAPVT I.

QVi peccant contra naturam, &c. clerici eiiciantur à clero, &c. laici excommunicationi ſubdantur, & à cœtu fidelium ſint prorſus alieni. *Alex. iij. in conc. Later. c. 11.* *de exceſ. prælat. c. 4. Greg. ix. de cohabit. cleric. c. vlt. in 1. collect.*

Cap. II.

Cum vxore concubinam habens, ſi perſeuerauerit, & cum emendatione non emendanerit, perſeuerans ab eccleſia penitus amputetur. *Eugen. ij. in ſyn. Rom. & Leo iv. c. 37.*

Cap. III.

Si presbyter duxerit vxorem, ab ordine amoueatur: ſi fornicetur, vel adulter ſit, eiiciatur, & ad pœnitentiam reducatur. *Neocaſ. c. 1. Pariſ. ſub Ludou. & Lothar. li. 1. c. 35. Mogunt. ſub Arnul. c. 19. Mart. Brac. c. 27. Burch. li. 2. c. 108. Ino l. 3. tit. 8. c. 8. panor. & par. 6. c. 185. decr.* *Diſt. 28. c. 9. presbyter.*

Cap. IV.

Quæ duobus fratribus nupſerit, eiiciatur vſque ad mortem. *Neocaſ. c. 2. Mart. Brac. c. 80. Tribur. c. 44. Burch. lib. 17. ca. 1. Ino par. 9. cap. 67. decr. Anſel. lib. 11. cap. 95.*

Cap. V.

Pœnitentes, quæ defuncto viro, aliis nubere præſumpſerint, vel ſuſpecta, vel interdicta familiaritate, ſe cum extraneo iunxerint, cum eodem ab eccleſiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in pœnitentia poſito placuit obſeruari. *Arelat. ij. c. 21.*

Cap. VI.

Vnica, vel vxore, vel concubina non contentus, abiiciatur, donec deſinat, & ad pœnitentiam reuertatur. *Tolet. c. 17. Raban. ca. 10. de pœnit. Ino lib. 6. tit. 3. cap. 6. panor. & par. 8. ca. 64. decr.* *Diſt. 34. cap. 4. Is cui Concubina erat vera vxor, ritu tamen non ſolẽm introducta.*

Cap. VII.

Si clericus relabitur ad coniugium, moreſq; ſæculi, mox omni eccleſiaſtici ordinis dignitate priuetur, & vt apoſtata à ſanctæ eccleſiæ liminibus, & ſocietate fidelium habeatur prorſus excluſus, monaſterij clauſtris, donec vixerit, ſub pœnitentia retrudendus. *Tolet. viij. c. 7. in fin.*

Cap. VIII.

Monaſteria puellarum, quæ ſub diſciplina regulæ degunt, obſtructius munitis clauſtris, nullo pateant, niſi forte ſumma compellente neceſſitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, &c. ſine permiſſu Epiſcopi ciuitatis, ſibi licentiam tribuant ineundi, &c. Si quis poſt hanc definitionem huius reuerendi concilij de his, quæ conſona voce, ſalubriterque ſtatuta ſunt, temerario auſu violare temptauerit, canonicis çoërceatur vindictis: ſcilicet, aut iuxta modum culpæ, excommunicatione multetur; aut anathematis vinculo penitus vinciatur; aut certe honoris proprij amiſſione nudatus, reus ab eccleſiæ gremio euellatur. *Foroiul.c.12.*

Cap. IX.

Epiſcopi inceſtuoſos penitus inueſtigare ſtudeant: qui ſi pœnitere noluerint, de eccleſia expellantur, donec ad pœnitentiam reuertantur. *Magunt. ſub Raban.c.28.*

Cap. X.

Si quis preſbyter, aut diaconus fuerit fornicatus, aut mœchatus, proiiciatur, & agat pœnitentiam. *Mart.Brach.c.27.*

Cap. XI.

De Iacob quærere oportet: ſi enim lector erat, & criminis fornicationis fuiſſe eum obnoxium, & à preſbyteris eiectum fuiſſe oſtenſum ſit; deinde is ordinatus eſt, eiiciatur accurata examinatione facta, non autem ex ſuſurris, vel maledictis orta ſuſpicione. *Theophil. Epiſcop. Alexandr. in commonitorio capite 5.*

Cap. XII.

Si clericus fornicationis accuſatur ab accuſatore fide digno, & crimen probatur productis fide dignis teſtibus, eiiciatur eccleſia. *Theophil. Epiſcop. Alexandr. in commonitorio cap.8.*

Variæ eiectiones. Tit. XIV.

CAPVT I.

3. q. 5. c. 3. in fin. HI, qui aduerſa eis (*loquitur de Epiſcopis*) moliuntur, ſicut à ſanctis patribus dudum ſtatutum eſt, & hodie ſynodali, & Apoſtolica auctoritate firmatur, penitus abiiciantur, & exilio, ſuis omnibus ſublatis perpetuo tradantur. *Synod. Roma. ſub Symmach. in fine.*

Cap. II.

Qui ſub obſeruatione clericali cæleſti probatur ſeruire officio, ex clero abiiciendum ſe norit, ſi prætermiſſo ſacerdotum iudicio ſæcularem adierit poteſtatem. *Leo ep.94.ad Epiſc. per Thraciam.in fin.*

Cap. III.

Catechumenus ingrediens templum in ordine aliorum ſtet: ſi peccet, genu flectens audiat; ſi audiens peccet, eiiciatur. *Neocæſ. cap.5.*

Cap. IV.

Magiſtratus, quo anno agit Duumuiratum, ſe ab eccleſia cohibeat. *Eliber.c.56.*

Cap. V.

Hi, qui poſt ſanctam religionis profeſſionem apoſtatant, & ad ſæculum redeunt, & poſt modum pœnitentiæ remedia non requirunt, ſine pœnitentia communionem penitus non accipiant. Quos etiam iubemus ad clericatus officium non admitti. Et quicumque ille ſit, poſt pœnitentiam, ſæcularem habitum non præſumat. Quod ſi præſumpſerit, ab eccleſia alienus habeatur. *Arelat.ij.c.25.*

Cap. VI.

Libertos legitime à Dominis ſuis factos, eccleſia, ſi neceſſitas exigerit, tueatur: quos, ſi quis ante audientiam peruadere, aut ſpoliare præſumpſerit, ab eccleſia repellatur. *Agath. ca. 29. Iuol.2.tit.9.c.1.pan.& par.3.c.159.& par.16.c. 51.decr.Tarrac.l.6.c.254.* Diſt. 87. c. 7. Libertos.

Cap. VII.

Si clericus propter luxum, vanitatiſque præſumptum, de officio ſponte diſceſſerit, & monachum ſe videri malit, quam clericum, ita de eccleſia repellendum, vt niſi rogando, atque obſecrando plurimis temporibus ſatisfecerit, non recipiatur. *Cæſaraug.c. 6.*

Cap. VIII.

Si Epiſcopus oculorum dolore detentus, manum ſuam ſuper presbyteros, & leuitas poſuit, & presbyter quidam illis benedictionem dedit, à gradu ſacerdotali, vel leuitici ordinis depoſiti æquo iudicio abiiciantur. *Hiſpalen. ij.c.5.Burch.li.1.cap.111.Iuo par.5.c.212.& 213.& par.6.c.102.decr.* Diſt. 23. c. 13. ex epiſtola, & c. 14. Quorūdam.

Cap. IX.

Deſperatione vitæ correpti, ſi euaſerint laqueum, aut aliud mortis genus, duobus menſibus à catholicorum cœtu, & à corpore, & ſanguine Chriſti maneant omnimodo alieni. *Tolet.xvi.c.4.*

Cap. X.

Si quis Epiſcoporum ſine neceſſitate res eccleſiæ vendiderit, in iudicio Epiſcoporum deiiciatur auditus. *Mart. Bracar.c.14.Burc.l.1.c. 215.& l.3.c.181.Iuo par.3.c.172.& 242.& par.5.c. 329.decr.Cæſar.l.7.c.73.Tarrac.l.6.c.135.* 10. q. 2. c. vlt.

Communia de eiectione. Tit. XV.

CAPVT I.

DE iis, qui communione priuantur, ſeu ex clero, ſeu ex laico ordine ab Epiſcopis, per vnamquamque prouinciam ſententia regularis obtineat, vt ii, qui abiiciuntur, ab aliis non recipiantur. *Nicæn. ca.5. Aquiſgr.c.42. Tribur.c.2.Burc.li.11.ca.36.Iuo par.14.c.100.decr. Anſel.l.6.c.168.in addit.* 11. q. 3. c. 73. ſeruetur.

Cap. II.

4.q.1.c. 2. *Quod autem.* Accuſare non poſſunt Epiſcopos, qui ſunt ob aliquas cauſſas eiecti, vel excommunicati, ſiue clerici, ſiue laici ſint. *CP. cap. 6. G. Nicol. in epiſt. ad Michaël. Imper. ante med. Iuo lib. 4. tit. 7. cap. 20. panor. & par. 14 cap. 70. decreti.*

Cap. III.

Abiectum clericum alia Eccleſia non admittat. *Syric. in ſyno. Roman. epiſt. 4. cap. 7. apud concil. Telen.*

Cap. IV.

Hoc etiam ſtatuit ſynodus Nicæna, vt abiectum ab altero clericum altera Eccleſia non recipiat. *Innocen. epiſt. 2. cap. 7. vide Nicæ. cap. 16.*

Cap. V.

11.q.3.c. 4. *ſi Epiſcopus.* Si quis Epiſcopus iracundus, quod eſſe non debet, presbyterum, vel diaconum ab Eccleſia eiicere velit, videndum eſt, ne innocens damnetur, neve communione priuetur, &c. Eiectus poteſt ad Metropolitanum confugere: ſi is abeſt, ad * proximum, qui diligenter cauſſam examinet. Is vero Epiſcopus, qui eum iuſte, vel iniuſte deiecit, ferat patienter cauſſæ cognitionem, & vt cõfirmetur, vel mutetur ſententia, &c. *Sardic. c. 14. G. 17. L. vide Nicæn. apud Carth. vi. c. 6. & Afri. c. 101. Capitul. lib. 1. c. 1. Iuo lib. 5. tit. 5 c. 4. panor. & par. 14. c. 15. decr. Anſel. lib. 3. c. 68. Cæſar. lib. 5. c. 48.*

* proximos Epiſcopos.

Cap. VI.

Abiectum nemo recipiat ad cõmunionem. *Taurin. c. 6.*

Cap. VII.

15.q.7.c. 1. & vlt. Comperimus Tragitanum Cordubenſis Eccleſiæ presbyterũ à Pontifice ſuo iniuſte olim deiectum, & innocentẽ exilio cõdemnatum: quem rurſus ordini ſuo reſtituentes, id denuo aduerſus præſumptionẽ nouam decreuimus, vt, iuxta priſcorum patrum ſynodalem ſentẽtiam, nullus noſtrum ſine concilij examine deiicere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. *Hiſpalen. ij. cap. 6. Hadrian. c. 25. ad Epiſc. Mediom. Capitul. lib. 7. c. 320.*

De Interdicto. Tit. XVI.

CAPVT I.

de priuil. c. 3. Gr. ix. & in 1. coll. FRatrum, & coëpiſcoporum noſtrorum conqueſtione comperimus, quod fratres templi, & hoſpitalis, alij quoque religioſi contra Epiſcopalem auctoritatem multa præſumunt, &c. Proponunt enim, quod Eccleſias recipiunt de manibus laicorum, excommunicatos, & interdictos ad Eccleſiaſtica ſacramenta, & ſepulturam admittant, &c. plures ex eis de vna, ſiue diuerſis domibus ad locum interdictum ſæpius accedentes, indulgentia priuilegiorum in celebrandis officiis abutuntur, & tunc mortuos apud prædictas Eccleſias ſepelire præſumunt, &c. excommunicatos, & nominatim interdictos tam ab illis, quam ab omnibus aliis, iuxta Epiſcoporum ſententiam ſtatuimus euitandos, &c. Si vero templarij, ſeu hoſpitalarij ad Eccleſiaſticum interdictum venerint, non niſi ſemel in anno ad Eccleſiaſticum admittantur officium: nec tunc ibi corpora ſepeliant defunctorum, &c. Si autem contra hoc inſtitutum venerint, & Eccleſiæ, in quibus iſta præſumpſerint, ſubiaceant interdicto, & quod egerint irritum habeatur. *Alex. iij. in conc. Later. c. 9.*

Cap. II.

Qui ſine commonitione ſententiam excommunicationis promulgauerit, etiam ſi iuſta fuerit excõmunicationis ſententia, ingreſſum Eccleſiæ per menſem vnum ſibi nouerit interdictum, &c. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 47.*

De ſent. excom. c. 48. Greg. ix. c. 1. co. tit. in 1. coll.

Cap. III.

Sane quibuſdam regularibus ſedes Apoſtolica indulſit, vt iis, qui eorum fraternitatem aſſumpſerint, ſi forſan Eccleſiæ, ad quas pertinent, à diuinis fuerint officiis interdictæ, ipſoſque mori contingat, ſepultura Eccleſiaſtica non negetur, niſi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti: ſuoſq; confratres, quos Eccleſiarum Prælati apud Eccleſias ſuas non permiſerint ſepeliri; ipſi ad Eccleſias ſuas deferant tumulandos. Hoc autem de illis confratribus intelligimus, qui vel adhuc manentes in ſæculo eorum ordini ſunt oblati mutato habitu ſæculari, vel qui eis inter viuos ſua bona dederint, retento ſibi, quamdiu in ſæculo vixerint, vſufructu, qui tamen ſepeliantur apud ipſorum regulatium, vel aliorum non interdictas Eccleſias, in quibus elegerint ſepulturam. Eiſdem eſt indultum, ſi qui fratrum ſuorum, qui ab eis miſſi fuerint ad recipiendas fraternitates, ſiue collectas, in quamlibet ciuitatem, caſtellum, vel vicum aduenerint, ſi forte locus ille à diuinis ſit officijs interdictus, in eorum iucundo aduentu ſemel in anno aperiantur Eccleſiæ, vt excluſis excommunicatis diuina ibi officia celebrentur. Sic intelligi volumus, vt in eodem loco vna tantum Eccleſia eis ſemel aperiatur in anno, &c. ne ſi hoc modo ſingulas eiuſdem loci Eccleſias viſitarent, nimium vilipendi contingeret ſententiam interdicti, &c. *Innocen. iij. in conc. gener. Lateranen. c. 57.*

de priuil. c. 24. Gr. ix. eo. tit. c. 7. in 4. coll.

Cap. IV.

Quod nonnullis eſt religioſis indultum, in fauorem pontificalis officij ad Epiſcopos extendentes concedimus; vt cum commune terræ fuerit interdictum, excommunicatis, & interdictis excluſis, poſſint quandoque ianuis clauſis, & ſuppreſſa voce, non pulſatis cãpanis celebrare officia diuina: niſi hoc ipſum eis expreſſe fuerit interdictũ. Verũ hoc illis cõcedimus, qui cauſſam aliquã non præſtiterint in-

de priuil. c. 25. Gr. ix. c. 8 eo. ti. in 4. coll.

terdicto, nec quidquam doli, vel fraudis ingeſſerint, tale compendium ad iniquum diſpendium pertrahentes. *Innocen. iij. in concil. gener. Later. cap. 58.*

Cap. V.

de prab. c.31. Gr. ix. c.7. eo. ti. in 4. coll.

In Lateranenſi concilio noſcitur fuiſſe prohibitum, ne quilibet regulares Eccleſias, ſeu decimas ſine conſenſu Epiſcoporum de manu præſumat recipere laicali, nec excommunicatos, vel nominatim interdictos admittant aliquatenus ad diuina, &c. *Innocen. iij. in concil. gener. Lateranen. cap. 61. Alexan. iij. in conc. Later. cap. 9.*

Cap. VI.

De ſimo. c.41. Gr. ix. c.5. eo. tit. in 4. coll.

Audiuimus de quibuſdam Epiſcopis, quod decedentibus Eccleſiarum rectoribus, ipſas interdicto ſubiiciunt, nec patiuntur aliquos in eiſdem inſtitui, donec ipſis certa ſumma pecuniæ perſoluatur, &c. Cum igitur non ſolum à malo, ſed etiam ab omni ſpecie mali ſit ſecundum Apoſtolum abſtinendum, exactiones huiuſmodi penitus inhibemus. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. 65.*

Cap. VII.

Vniuerſis Eccleſiarum Prælatis diſtricte præcipimus, vt cruce ſignatos ad reddendum vota ſua Domino diligenter moneant, & inducant, & ſi neceſſe fuerit, per excommunicationis in perſonas, & interdicti ſententias in in terras eorum, omni tergiuerſatione ceſſante, compellant, &c. Qui acquieſcere paci per quadriennium contempſerint per excommunicationem in perſonas, & interdictum in terras arctiſſime compellantur, &c. Quod ſi forte cenſuram Eccleſiaſticam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem Eccleſiæ circa eos, tamquam perturbatores negotij Crucifixi, ſæcularis potentia inducatur. *Innocen. iij. in conc. gener. Later. cap. vltimo.*

Cap. VIII.

In caſtellis, vel villis, in quibus ſunt monachorum monaſteria, poſtquam preſbyteri à diuino ceſſabunt officio propter excommunicatos, monachi portas Eccleſiæ omnes claudant; niſi vnam ex parte clauſtri, per quam ipſi intrent, &c. & ſigna non ſonent: ne forte eis diuinum celebrantibus officium aliquis excommunicationis macula aſperſus ſe inferat. *Gregor. vij. in conc. Roma. anni. incer. c. 17.*

Cap. IX.

Eos, qui pro Hieroſolymitano, vel pro Hiſpanico itinere cruces ſibi in veſtibus poſuiſſe noſcuntur, & viam poſtea dimiſiſſe; cruces iterato aſſumere, & viam ab inſtanti paſcha vſque ad proximum ſequens paſcha perficere, Apoſtolica auctoritate præcipimus; alioquin ex tunc eos ab introitu Eccleſiæ ſequeſtramus, & in omnibus terris eorum diuina officia, præter infantibus baptiſmum, & morientibus pœnitentiam, interdicimus. *Calliſt. ij. in concil. Roman. cap. 11.*

Cap. X.

Sanctimoniales, & mulieres, quæ canonicæ nominantur, & irregulariter viuunt, iuxta beatorum Benedicti, & Auguſtini regulam, vitam ſuam in melius corrigant, & emendent; ſuperfluitatem, & inhoneſtatem veſtium deſerant, & in clauſtro aſſidue permanentes, refectorio, & dormitorio ſint contentæ: & relictis præbendis, & aliis propriis, earum neceſſitatibus de communi prouideatur. Quod ſi vſque ad proximum Apoſtolorum feſtum non adimpleuerint, ex tunc in earũ Eccleſiis, donec hoc noſtrum mandatum adimpleant, diuina prohibemus officia celebrari. *Eugen. iij. in conc. Remen. cap. 4.*

Cap. XI.

Si quis hæreſiarchas, & eorum ſequaces, qui in partibus Guaſconiæ, ac Prouintiæ, vel alibi commorantur, de cætero retinere, vel ad alias partes proficiſcentes eorum errori conſentiens recipere forte præſumpſerit; quo iratus Deus animas percutit, anathemate feriatur, & in terris eorum, donec condigne ſatisfaciant, diuina celebrare officia interdicimus. *Eugen. iij. in ſyno. Remen. cap. 17.*

Cap. XII.

de ſponſa lib. c.11. ap. Greg. ix. c.13. in 1. coll.

Regem Anglorum ſtudioſe ſatis, & attente monuimus, eiq; dedimus in mandatis, &c. vt vxores filiorum infra quadraginta dies poſt litterarum noſtrarum ſuſceptionem reſtituere nõ poſtponat. Si vero eas poſt prædictum terminum viris ſuis non reſtituerit, Apoſtolica auctoritate præcipimus, vt tota prouincia, infra quam detinentur, & ad quam transferuntur, quamdiu ibi fuerint, donec viris ſuis non reſtituantur, ab omnibus diuinis officiis, præter baptiſmata paruulorum, & pœnitentias morientium ceſſent, &c. *Alexan. iij. Epiſcopis, Abbatibus, & clericis in Anglia.*

Cap. XIII.

De offici & poteſt. iudic. deleg. l. 11. ap. Greg. ix. inp. coll. eo. ti. c.16.

Iudex (*delegatus*) ſecundum negotij qualitatem temperate procedens Epiſcopo (*contumaci*) vel ingreſſum Eccleſiarũ, vel ſacerdotale officium interdicat, aut etiam terram illius, quæ ad iuriſdictionem ſuam pertinet, ſpecialiter interdicto ſupponat. *Alex. iij. Carnoten. Epiſcopo.*

Cap. XIV.

De iis, quæ fiũt à maior. par. capituli. c.2. ap. Greg. ix. & in 1. coll.

Quæſiuit à nobis tuæ diligentia probitatis, quid obſeruare debeas, & Apoſtolicæ reſponſionis auctoritate ſtatuere, ſuper eo, quod Eccleſiam tuam quidam ex canonicis, vel etiam minimus qualibet occaſione aſſũpta; vel quia penſio Eccleſiæ debita, ſicut ſolitum eſt, non redditur, vel quia nonnumquam clericus aliquis, vel parochianus delinquit, ſine tuo, & aliorum canonicorum aſſenſu, interdicto ſupponit, per quod ipſius Eccleſiæ ſeruitium deperit, & in populo ſcandalum non modicũ generatur. Super hoc ſic duximus reſpondendũ, &c. vt videlicet interdictum in aliqua Eccleſia per aliquem, vel ſuper aliquos ex canonicis, ſine tuo, & aliorum tuorum fratrũ aſſenſu

poſitum nullatenus debeas obſeruare; niſi talis exceſſus, & tam grauis extiterit, propter quod merito Eccleſia * ſilere debeat. Nec ſuſtineas, vt prætextu occaſionis huiuſmodi ab aliis interdictum obſeruetur, niſi tuus, & aliorum conſenſus canonicorum acceſſerit, &c. *Celeſt. iij. Gileberto Claramont. Epiſc.*

* ſimile.

C a p. XV.

De verb. ſignif. c. 17. apud Greg. ix. & in 3. col. eo. ti. c. 1.

Cum in partibus veſtris, peccatis exigentibus, ſæpe contingat diuerſa loca interdicto ſupponi; quando generale, vel particulare dici debeat interdictum, apud vos accepimus in dubium reuocari: cum illi, qui ab Eccleſia Romana decorari priuilegio meruerint, videlicet: vt cum generale interdictum terræ fuerit, liceat eis clauſis ianuis, non pulſatis campanis, excluſis excommunicatis, & interdictis, ſuppreſſa voce, diuina officia celebrare, inter dicto particulari ſe aſſerant non arctari; aſſerentes illud interdictum generale dumtaxat, quando regnum, vel ſaltem prouincia tota ſubiicitur interdicto: propter quod & iuſtitia ſæpius deperit, & prælatorum ſententiæ contemnuntur: cum in aliis prouinciis interdictis diuina celebrent, & ſuſpenſis organis aliorum, ipſi pulſatis campanis, & apertis ianuis, quoſlibet paſſim recipiant ad diuina. Ne autem diuerſa interpretatio diſcordiæ cauſſam inter vos vlterius, & odij fomitẽ valeat adminiſtrare, vel quod interdictum dici debeat generale, amodo in dubium reuocetur. Significatione vobis præſentium intimamus; quod cum in priuilegium de regno, vel prouincia nihil expreſſe dicatur; nomine terræ non ſolum regnum, vel prouinciam intelligi volumus; verum etiam villam, & caſtrum: vt & in his locũ habeat, quod & de generali dicitur interdicto: videlicet, vt villa, vel caſtrum generali ſubiicitur interdicto, præſcripta priuilegij forma debeat obſeruari. *Innocen. iij. Conimbric. & aliis Epiſcopis Portugalliæ.*

C a p. XVI.

De conſuetudine. c. 3. ap. Greg. ix. & in 3. col. c. 3.

Interdicta ciuitate Cenomanenſi ab Epiſcopo Eccleſia canonicorũ ſancti P. à Rege fũdata tenetur interdictũ obſeruare, etſi cõtraria fuerit conſuetudo: quia ex ea diſrumperetur neruus Eccleſiaſticæ diſciplinæ, &c. *Innoc. iij. Decano, & capitulo Camerin.*

C a p. XVII.

De ſent. excom. c. 43. ap. Greg. ix. & in 3. col. eo. ti. c. 16.

Reſponſo noſtro poſtulas edoceri, cum Ferrarienſes ciues excommunicationis, & interdicti ſententiis ſunt ligati, an liceat tibi viros, & mulieres ſemel in hebdomada, vel in menſe apud aliquam Eccleſiam conuocare; quibus prædices verbum Dei; & eoſdem ad correctionem inducas, &c. Reſpondemus, quod ſine ſcrupulo conſcientiæ hoc facere poteris, cum videris expedire; dummodo contra formam interdicti nullum eis diuinum officium celebretur. Præterea quæſiuiſti, cum Ferrarienſis ciuitas interdicto ſit, & excommunicationi ſuppoſita, & ideo ſint ibidem, præter baptiſmata paruulorum, & pœnitentiam morientium, vniuerſa ſacramenta Eccleſiaſtica interdicta, an liceat tibi baptizatos pueros in frontibus conſignare. Super quo tibi duximus reſpondendum, quod ſicut baptizari pueri poſſunt, ſic & baptizati ad confirmationem in frontibus à te poſſunt ſacro chriſmate deliniri. *Innocen. iij. Ferrarien. Epiſcopo.*

C a p. XVIII.

De exceſ. prælat. c. 7. ap. Greg. ix. & in 3. col. eo. ti. c. 3.

Quæſiuiſti, qualiter puniri debeant clerici, vel monachi, nec non & moniales Eccleſiarum conuentualium, qui poſt latam ſententiam in locis ſuppoſitis interdicto, præſumpſerunt hactenus, & adhuc non verentur, diuina officia celebrare, quamuis propter hoc ſint excommunicationis vinculo innodati. Ad hoc breuiter reſpondemus, quod clerici, qui talia præſumpſerunt, ſunt Eccleſiaſticis beneficiis expoliandi: monachi vero, vel moniales in arctioribus monaſteriis ad peragendam ſunt pœnitentiam recludendi. *Innocen. iij. Decano & Priori Colonien.*

C a p. XIX.

De priuil. c. 20. ap. Greg. ix. & in 3. col. eo. ti. cap 5.

Petiſtis per ſedem Apoſtolicam edoceri, vtrum cum per hoſpitalarios, vel templarios ciuitas veſtra generali ſupponitur interdicto, eiſdem ipſum non ſeruantibus; vos illud teneamini obſeruare. Ad quod ſic duximus reſpondendum: quod illorum exceſſus vobis non præbet licentiam excedendi: ſed ſi prædicti hoſpitalarij, vel templarij priuilegiorum ſuorum fines exceſſerunt, violando temere interdictum, quod pro illis fuerat promulgatum; ne ipſi videantur de aliorum fletu ridere, vos in pœnam præſumptionis illorum, quamdiu ipſi violauerint interdictum, de noſtra licentia celebretis. *Innoc. iij. Epiſc. & Capitulo Traipolitano.*

C a p. XX.

Decreuit ſancta ſynodus, vt nullus Epiſcopus, Abbas, preſbyter, vel qualibet perſona de clero accipiat de manu Regis, vel comitis vel cuiuſlibet laicæ perſonæ donum Epiſcopatus, vel Abbatiæ, vel eccleſiæ, vel aliquarum eccleſiaſticarum rerum, &c. Si vero laici decretis canonicis reſiſtentes, eccleſias violenter tenere præſumpſerint; ipſi excommunicentur. In eccleſiis vero illis nullum diuinum officium fiat, nullus ibi oret, lumen non ponatur, mortuus non ſepeliatur. Tantum baptiſmi gratia ibi non negetur: infirmis remedio pœnitentię, & communionis ſubueniatur. *Pictau. c. 1.*

C a p. XXI.

Sub anathemate prohibemus, ne de cætero clerici gratia teſtandi abutentes, cum de rebus eccleſiæ nullum poſſint condere teſtamẽtum, fructus beneficiorum eccleſiaſticorum

ſpuriis ſuis, vel concubinis ſuis dimittant, &c. Qui autem teſtamentum tale manutenere voluerint, & per quorum manus perſonis illis fructus præbendæ fuerint miniſtrati, ipſo facto ſciant ſe excommunicationis vinculo innodatos: & quamdin fructus huiuſmodi contra hanc inſtitutionem ipſis miniſtrati fuerint, Eccleſia ipſa ſit ſub interdicto poſita. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Cardinali cap. 5.*

Cap. XXII.

Quoniam in qnibuſdam locis Alemaniæ, fundarores Eccleſiarum, vel heredes ipſorum, poreſtare, in qua eos Eccleſia hucuſque ſuſtinuit, abutuntur; partem decimarum, vel aliarum obuentionum Eccleſiaſticarum, in quibus ius obtinent patronatns, ſibi retinentes ex pacto, repræſentant clericos ad eaſdem: huic vulneri cancroſo, & ſimoniaco cenſuræ ferrum apponimus; decernentes, vt ex quo conſtiterit patronum hniuſmodi flagitium perpetraſſe, anathemate feriatur, & eius terra ſupponatur Eccleſiaſtico interdicto, donec Eccleſiam liberam cum ſuo iure dimittat. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Card. cap. 9.*

Vide Lemonicen. act. 2. poſt m[illegible]num.

De ceſſatione à diuinis.

Tit. XVII.

Caput I.

De offic. iudic. ordin. cap. 13. Greg. ix. & c. 1. eo. tit. in 4. coll. ** cathedrali.*

SI canonici, abſque manifeſta, & rationabili cauſſa, maxime in contemptum Epiſcopi ceſſauerint à diuinis; Epiſcopus nihilominus, ſi voluerit, celebret in Eccleſia* eadem; & Metropolitanus ad querelam ipſins, tamquam ſuper hoc delegatus à nobis, taliter eos per cenſuram Eccleſiaſticam, cognita veritate, caſtiget, quod pœnæ metu talia de cætero non præſumant. *Innocen. iij. in concil. general. Lateranen. c. 7.*

Cap. II.

Sententiam ceſſationis à diuinis à Decano Altiſiodorenſi contra Epiſcopum latam reuocat. *Innoc. iij. in epiſt. ad Epiſcopum Cantuarien. & Archidiac. Trecen.* *De appel. c. 55. ap. Greg. ix. & in 3. col. c. 13.*

Cap. III.

Perlatum eſt ad nos, quod inter heredes, Eccleſiæ in rebus propriis conſtitutæ diuidantur; & tanta per eandem diuiſionem ſimultas oriarur, vt vnius altaris quatuor partes fiant, & ſingulæ partes ſingnlos habeant preſbyteros. Vnde nobis viſum eſt, quod huiuſcemodi Eccleſiæ inter heredes diuidi non debeant: & ſi in contentionem venerint, & ſimultates inter eos ſurrexerint, per quas ſacerdos ſuo ibi officio canonice fungi non poſſit, præcipiatur ab Epiſcopo ciuitatis, vt nullo modo ibi miſſarum ſolemnia celebrentur, donec illi ad concordiam redeant, &c. *Cabilonen. ſub Carolo cap. 26. Burch. lib. 3. c. 42. Ivo par. 3. c. 46. decreti.* *De iure patron. c. 1. ap. Gr. ix. & in 1. collect.*

Cap. IV.

Quæcumque eccleſia à compluribus coheredibus ſit obſeſſa, concordi vnanimirare vndique procuretur, ne propter aliqnas diſceptationes ſeruitium Dei minuatur, & cura populi irreligioſe agatur. Si vero contingat pro ea cōparticipes diffidere, & ſub vno preſbytero nolle eam procurare, & propterea iurgia, & contentiones tam inter ipſos, qnam inter clericos incipiant frequentare: quia iuxta Apoſtolum ſeruos Dei non oportet litigare: Epiſcopus tollat inde reliquias, & ſub magna cura honorifice collocet eas, atque eiuſdem eccleſiæ claudat oſtia, & ſub ſigillo conſignet ea, vt ſacrum † miniſterium nullus celebret in ea, antequam concordi vnanimitate vnum omnes eligant preſbyterum, &c. *Triburicen. ca. 32. Burch. lib. 3. c. 224. Ivo par. 3. cap. 283. decr.* *Ibid. c. 2.* *2. Tim. 2.* *† myſterium f.*

Vide Calliſt. ij. c. Eos qui. Eug. iij. c. Sanctimoniales, & c. Si quis. Alex. iij. c. Regem. Innoc. iij. c. Reſponſo. Pictauien. c. Decreuit. tituli præcedentis.

LIBER XXXIX.

De Depoſitione, priuatione offi-cij, & beneficij.

De numero Epiſcoporum, qui damnatorum depoſitioni, aut depoſitorum reſtitutioni intereſſe debent. Tit. I.

CAPVT I.

Qvod ſcripſiſtis, non eum poſſe pauciore numero Epiſcoporum reſtitui, quam depoſitus fuerat; non ita eſt: nec hæc regula orthodoxorum ſanctæ Eccleſiæ eſt Epiſcoporum, ſed Arrianorum; ſociorum videlicet veſtrorum, hæc adinuentio ad perditionem orthodoxorum Epiſcoporum contexta eſt. Nam vt nobis à veracibus eſt teſtibus relatum, quando
Diſt. 17. c. 2. Regula. Antiochiæ pro damnatione fidei de conſubſtantialitate prolata, fuiſtis congregati, odio prædicti Athanaſij hanc regulam protuliſtis, quæ nullas habet vires, nec habere poterit. Quoniam nec ab orthodoxis Epiſcopis hoc concilium actum eſt, nec Romanæ Eccleſiæ legatio interfuit. *Iul. epiſt. 2. c. 29. vide Antioch. c. 12. & de clericis depoſitis, qui non poſſunt reſtitui: c. Si quis à ſuo. Anſel. lib. 2. c. 47.*

Cap. II.

15. q. 7. c. 4. Felix. iij. q. 8. c. vlt. Veteres ſynodi ſtatuunt, vt ſi quis Epiſcopus accuſetur, & non poſſint plures Epiſcopi conuenire, ne in reatu diu maneat, à duodecim Epiſcopis audiatur (*extra ſynodum L.*) presbyter à ſex Epiſcopis, & à ſuo Epiſcopo, diaconus à tribus. *Carth. cap. 12. G. Carth. ij. cap. 10. L.* Tripolitanus presbyter à quinque Epiſcopis, diaconus à tribus, præſidente Epiſcopo proprio. *Carth. c. 14. G. Corpus canon. Carth. cap. 12. & 14. Tribur. cap. 10. Tullen. poſt epiſt. ſynod. refert. Cart. c. 12. & Burc. l. 1. c. 149. Ivo par. 5. c. 262. decr. Anſ. l. 3. c. 42. ſine inſcriptione. Capit. l. 6. c. 235.*

Cap. III.

15. q. 7. c. 1. & vlt. Epiſcopus presbyterum iniuſte deiecit, & innocentem condemnauit. Nos ordini ſuo eum reſtituentes decreuimus, vt iuxta priſcorum patrum decretum ſynodali ſententia nullus Epiſcopus ſine concilij examine, deiicere quemlibet presbyterum, vel diaconum audeat, &c. Epiſcopus enim ſacerdotibus, ac miniſtris ſolus honorem dare poteſt, auferre ſolus non poteſt. Si enim dominus libertatem ſeruo dedit, eam adimere poſteà non poteſt, niſi publice apud prætorem accuſet. *Hiſpalen. ij. c. 6.*

Cap. IV.

Placuit, vt nullus Epiſcoporum presbyterum, vel diaconum, vel Archimandritam in diſpendio honoris condemnare præſumat, abſque huius venerandæ ſedis conſultu. Si quis poſt hæc prohibita, temerarius vſurpare temptauerit, non erit ambiguus de ſui honoris periculo. *Foroiul. c. 7.*

Cap. V.

Statutum eſt in hac ſancta, & vniuerſali ſynodo, vt nullus Epiſcopus deponatur, niſi à duodecim Epiſcopis, presbyter à ſex, diaconus à tribus. *Tribur. c. 10.*

De veſtibus, quibus clerici nudantur, cum deponuntur; & quibus induuntur, cum poſt depoſitionem ad priſtinum dignitatis gradum reſtituuntur. Tit. II.

CAPVT I.

DE Macario Patriarcha Antiocheno hæretico Monothelita, qui cum à ſynodo deponeretur, nudatus fuit pallio. *Vid. ſyn. vi. gen. CP. act. vij. poſt med.*

Cap. II.

Epiſcopi depoſiti, cum reſtituebantur, accipiebant ſuperhumeralia; presbyteri, & diaconi oraria. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. act. 2. poſt medium.*

Cap. III.

Cum depoſitus reſtituitur à ſynodo, recipit Epiſcopus orarium, annulum, & baculum: presbyter orarium, & patenam: diaconus orarium, & albam: ſubdiaconus patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus recipiunt, quæ cum ordinarentur, perceperant. *Tolet. iv. c. 27. Burch. lib. 2. c. 192. Ivo lib. 3. tit. 7. c. 5. panor. & par. c. 367. & par. 6. c. 237. decreti. Anſelm. lib. 8. c. 27.* *1. q. 3. c. 65. Epiſcopus.*

Cap. IV.

Quando Epiſcopus, presbyterum depoſuerit, ſic agat: Iubeat eum prius indui omnibus ſacerdotalibus indumentis, deinde manu ſua auferat manipulum, deinde caſulam, deinde mediam ſtolam de collo reflectat, & inter ſcapulas ſub latere dextero, & depoſitus eſt à presbyteratu, & diaconatu. *Lemou. act. 2. poſt med.*

Pontificis Max. eſt deponere Epiſcopos. Tit. III.

Vide lib. j. tit. xiv. quibus adde.

CAP. VNIC.

Qvod abſentes Papa poſſit deponere: Quod abſque ſynodali conuentu poſſit Romanus Pontifex Epiſcopos deponere, & reconciliare. *Greg. vij. lib. 2. regiſt. in dictato.*

Pontifex Maximus poteſt reſtituere Epiſcopos, quos ſynodus depoſuit. Tit. IV.

Vide lib. j. tit. ix. quibus adde.

CAPVT I.

Depoſitus iudicio Epiſcoporum Prouinciæ ſi velit iterum ſe defendere (*Roma L.*) non alter in eius ſede ſubſtituatur, donec Rom. Epiſcopus definierit cauſſam. *Sardicen. c. 4. G. 5. L. vid. Nican. c. 19. apud Iul.*

CAP. II.

2. q. 6. c. 35. Si quis Epiſcopus accuſetur, & Epiſcopi eius Prouinciæ mouerint eum à gradu ſuo, & is appellans ad Rom. Eccleſiæ Epiſcopum confugiat, & velit ab eo audiri: ſi iuſtum putauerit renouari examen eius cauſſæ, ſcribat Epiſcopis vicinis, vt hi diligenter ſingula videant, & iuxta fidem veritatis decernant: ſi vero is, qui renouari cauſſam ſuam petit, impetret à Romano Pontifice, vt presbyteros à latere ſuo mittat, in eius voluntate erit, an mittere velit, qui cum Epiſcopis iudicent, ex eius auctoritate, qui eos miſit: ſi vero ſufficere credat ad cauſſæ cognitionem Epiſcopos: fiat, quod ſapientiſſimo eius iudicio videatur. *Sardic. c. 5. G. 7. L. vide Nica. apud Zoſimum Carth. vj. c. 3. L. & ante canones Carth. Greg. Nican. c. xix. apud Iulium. Ennod. pro Symmach. Iuo par. 5. cap. 27. decr. Anſel. lib. 2. c. 57.*

CAP. III.

2. q. 6. c. 35. Si quis Epiſcoporum iudicio Prouinciali depoſitus fuerit, Romanum Papam, ſi placet, rurſus appellet, & ipſe, ſi videtur, reparet iudicia in opitulatione damnati. *Ennod. pro Symmac. Sard. cap. 5. Iuo par. 5. cap. 27. decr. Anſel. lib. 2. cap. 57.*

Contra hæreticos, & qui nomen Chriſti negant. Tit. V.

CAPVT I.

Diſt. 81. c. 5. Qvicumque ex lapſis per ignorantiam ordinati ſunt, aut etiam ſcientibus, qui ordinauerunt, non præiudicant regulæ Eccleſiaſticæ; nam cum primum compertum fuerit, deponentur. *Nicæn. c. 10.*

CAP. II.

Clerici, qui Neſtorij, aut Celeſtij opiniones ſequuntur, ſint depoſiti. *Epheſ. c. 4.*

CAP. III.

De Neſtorij depoſitione. *Synod. Epheſina in actis.*

CAP. IV.

De hæreticis Meſſalianis, & Euthuſiaſtis, qui ſi reſipiſcere nolunt, deponuntur, & excommunicantur. *Vide concil. Epheſ. in def. contra Euchetas, quam refert. vij. ſynod. act. 1. poſt princip.*

CAP. V.

De depoſitione Eutychis hæretici. *Vide ſynod. CP. ſub Flaniano apud ſyn. Chalced. act. 1. ante med. qua in eadem ſyn. confirmatur.* De depoſitione Dioſcori hæretici Eutychiani. *vide ſynod. Chalc. act. 3.*

CAP. VI.

De Anthimo Eutychiano depoſito à ſynodo CP. V. ſub Menna, qui prius depoſitus fuerat ab Agapeto Pont. Max. *Vide eand. Syn. v. act. 4. in fin.*

CAP. VII.

De depoſitione Macarij Patriarchæ Antiocheni hæretici Monothelitæ. *Vide ſynod. vj. gen. CP. act. 8. poſt med. vide item act. 15. eiuſdem ſyn. in fin. in qua deponitur Polychronius eiuſdem hæreſis ſectator.*

CAP. VIII.

De depoſitione Petri Fullonis: *Vide Felic. iij. in ſynod. in epiſt. 1. ad eundem Petrum, cuius initium eſt. Quoniam, & in epiſt. ad Zenonem Imperat. incip. Connenit.*

CAP. IX.

Epiſcopus, aut presbyter iuxta Domini conſtitutionem non baptizans in Patre, & Filio, & Spiritu ſancto; ſed in tribus ſine principio, vel tribus Spiritibus ſanctis, deponatur. *Ap. cap. 49.* Matth. 28. a.

CAP. X.

Epiſcopus, presbyter, diaconus, clericus, laicus nuptiis, carne, & vino non abſtinentiæ, ſed abominationis cauſſa abſtineos, &c. deponatur: & ab Eccleſia abiiciatur. *Apoſt. cap. 51.*

CAP. XI.

Si Epiſcopus, presbyter, diaconus diebus feſtis non ſuſcipit carnem, & vinum abominationis, non abſtinentiæ cauſſa, deponatur, quaſi cauteriatam habens conſcientiam, & cauſſa ſcandali multis fit. *Apoſt. c. 53.*

CAP. XII.

Si clericus ob metum humanum, vt Iudæi, Græci, vel hæretici, negauerit nomen Chriſti, abiiciatur: ſi vero nomen clerici, deponatur, poſt pœnitentiam vero, vt laicus recipiatur. *Apoſt. c. 62.*

CAP. XIII.

Inueniuntur clerici quidam hæreticorum ſenſui conſonantes, & iorta ipſa Catholicorum viſcera aſſertionibus ſuis hæreticorum partes adiuuantes: in quibus deturbandis, ſi

frater meus Anatolius, cum nimis benigne parcit, ſegnior inuenitur. Dignamini pro fide veſtra, etiam iſtam Eccleſiæ præſtare medicinam, vt tales non ſolum ab ordine clericatus, ſed etiam vrbis habitatione pellantur. *Leo epi. 73. ad Leonem imperat. in fin.*

CAP. XIV.

Diſt. 30. c. vlt. in fin. Preſbyteri, & diaconi, qui carnibus, vt malis, abſtinent, neque olera abominationis cauſſa cum carne cocta comedunt, ceſſent ab ordine ſuo. *Ancyr. c. 14. Mart. Brac. c. 59. Burch. lib. 13. c. 15. Iuo par. 4. c. 48. decr.*

CAP. XV.

Ab hæreſi venientes non ordinentur, ordinati deponantur. *Elib. c. 51.*

CAP. XVI.

De Euphrata Colonienſi Epiſcopo depoſito in Concilio Agrippinenſi. quia Chriſtum Deum eſſe negabat; *Vide ſyno. Agrip.*

CAP. XVII.

Diſt. 51. c. 5. Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti ſunt, &c. Qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdocij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet. iv. c. 18.*

CAP. XVIII.

Qui in hymno, vbi ter ſanctus dicitur, addiderit crucifixus pro nobis, & anathematizatur, & ab antiquis hæreticis eſt declaratus. Nos eum, ſi clericus ſit, nudari Eccleſiaſtica dignitate, ſi laicus, vel monachus, excommunicari iubemus. *Trul. c. 82.*

CAP. XIX.

Si clerici lapſi fuerint, licet poſtea pugnauerint, amittunt cleri officium, ſed communionem retinent. *Petrus Archiepiſcopus Alexan. & martyr. in ſerm. de pœnit. c. 10.*

CAP. XX.

Quod aduerſus clericos ſtatutum eſt, canones indefinite ediderunt, vnum in iis, qui lapſi ſunt, ſupplicium decerni iubentes, à miniſterio ſcilicet monitionem: ſiue ſint in gradu, ſiue etiam in miniſterio, quod non impoſitis manibus datur, perſeuerent. *Baſil. ad Amphiloch. c. 51. vide c. 32.*

Depoſitiones contra fautores hæreticorum. Tit. VI.

Vid. lib. xj. tit. xxij. lib. xxxvij. tit. ix. quibus adde.

CAPVT. I.

SI Metropolitanus prouinciæ deficit à ſancto generali concilio, & adiunxit ſe apoſtatarum cœtui (*loquitur de Neſtorianis*) vel in poſterum ſe adiunxerit, aut cum Celeſtio ſenſit, aut in illius ſententiam tranſierit, is contra Epiſcopos Prouinciæ nullo modo aliquid agere, efficereve poterit, cum iam dehinc ex omni Eccleſiaſtica communione concilium eum eiecerit, & ob id nullam poteſtatem, aut ius agendi quidquam habeat. Quin etiam ipſis prouincialibus Epiſcopis, item finitimis, & vndique vicinis Metropolitanis, qui recte ſentientis Eccleſiæ partes ſequuntur, obnoxius erit, vt etiam penitus vbique excidat à gradu Epiſcopali. *Epheſ. c. 1.*

CAP. II.

Si aliqui prouinciales Epiſcopi ſe cum apoſtatis coniunxerunt, vel poſteaquam conſenſerunt in depoſitionem Neſtorij, recurrerunt ad cœtum apoſtatarum, his prorſus vbique ex decreto ſancti concilij ſacerdotium abrogator, de gradu quoque eiiciuntor. *Epheſ. c. 2.*

CAP. III.

Si qui ex clericis defecerint, & auſi fuerint, vel priuatim, vel publice Neſtorij, Celeſtiiue ſequi opiniones, vt ij quoque depoſiti ſint, ſacrum concilium æquum eſſe iudicauit. *Epheſ. cap. 4.*

CAP. IV

Epiſcopi, ſiue preſbyteri, qui talibus (*hæreticis*) fortiter non reſtiterint, officij ſui *priuatione multentur, donec miſericordiam Apoſtolicæ ſedis obtineant. *Alexan. iij. in concil. Later. c. vlt. in fin.* *De hæret. c. 7. in 1. collect.* *ſuſpenſione.

CAP. V.

Si quis Epiſcopus ſuper expurgando de ſua diœceſi hæreticæ prauitatis fermento negligens fuerit, vel remiſſus, cum id certis indiciis apparuerit, ab Epiſcopali officio deponatur, & in loco ipſius alter ſubſtituatur idoneus, &c. *Ibid. Innoc. iij. in conc. gener. Lateranen. c. 3.*

CAP. VI.

Habe cum his hæreticis, quos libenter amplecteris, portionem (*loquitur cum Acacio Epiſcopo* CP.) ex ſententia præſenti, quam per tuæ tibi dereximus Eccleſiæ defenſorem, ſacerdotali honore, & communione Catholica, nec non etiam à fidelium numero ſegregatus, ſublatum tibi nomen, & manus miniſterij ſacerdotalis agnoſce, ſancti Spiritus iudicio, & Apoſtolica auctoritate damnatus *Felix ij. cum lxvij. Epiſcopis ad Acacium CP.*

CAP. VII.

Epiſcopus, aut preſbyter, qui hæreticorum baptiſma, aut ſacrificium admittit, deponatur. Quid enim Chriſto cum Belial? quid fideli cum infideli? *Apoſt. c. 46.* *2. Cor. 6.*

CAP. VIII.

Epiſcopus, aut preſbyter vere baptizatum baptizans, vel ab impiis tinctum non baptizans deponatur, vt crucis, & mortis Domini irriſor, & qui bonos à falſis ſacerdotibus non diſcernit. *Apoſt. c. 47. Burch. lib. 4. c. 56. Iuo par. 1. cap. 250. decr.* *vid. diſt. 32. c. 6. p. ſciendum.*

CAP. IX.

Si quis falſas ſcripturas impiorum, vt ſancta, in Eccleſia publicauerit in peſtem populi, & cleri, deponatur. *Apoſt. c. 60.*

CAP. X.

Amittat Epiſcopatum, qui falſo dixerit, Donatiſtas communicaſſe, cum ſciat non communicaſſe. *Carth. c. 225. G. Mileu. c. 25. L.*

CAP. XI.

Quicumque in clero cibo carnium non vtuntur, pro amputanda ſuſpicione Priſcillianæ hæreſis, vel olera cocta cum carnibus tantum prægustare cogantur. Quod ſi contempſerint, &c. neceſſe eſt huiuſmodi excommunicatos ab officio omnino remoueri. *Brac. c. 32. Mart. Brac. c. 59. vide Ancyr. c. 14.*

Contra clericos, qui ſeruant ceremonias Iudæorum, & gentilium, vel eis fauent. Tit. VII.

Vide lib. xij. tit. xj. quibus adde.

CAPVT I.

Clericus deponatur, laicus excommunicetur, qui feſta more gentili facit, &c. *Trull. c. 62. & 65.*

CAP. II.

Si forſan Epiſcopus, aut presbyter, ſeu etiam iudex, ad quem locus ille pertinuerit, manifeſtiſſimum, ac probatiſſimum cuiuſpiam ſacrilegij facinus prænoſcens (*loquitur de iis, qui idola colunt, fonteſque, & arbores venerantur*) hæc ardenti vero emendate neglexerit, loci ſui dignitate priuatus, anni vnius ſpatio erit ſub pœnitentia constitutus, loco ſuo in poſtmodum rediturus, &c. *Tolet. xvj. c. 2.*

Depoſitiones contra ſchiſmaticos. Tit. VIII.

Vide lib. xj. tit. lxiv. lib. xxxvij. tit. xiij. quibus adde.

CAPVT I.

11. q. 1. c. 12. Coniurationum & c. Si qui 24.

Coniurationis, vel collegij crimen, etiam ab externis legibus prohibetur, multo magis in Eccleſia Dei prohiberi oportet. Si clerici, vel monachi inuenianrur id facere, atque aduerſus Epiſcopos vel clericos ira conſpirare, cadant ab omni ſuo gradu. *Chalc. c. 18. Trull. c. 34. Vorm. c. 74. Tullen. poſt. epiſt. ſynod. Capitul. lib. 1. cap. 29. Rabon. c. 19. de pœnit. Burch. lib. 10. c. 68. Ivo par. 12. c. 87. decr. Anſel. lib. 8. c. 16.*

CAP. II.

Contra Epiſcopos, presbyteros, diaconos, ſubdiaconos magnæ Eccleſiæ conſecratos à Methodio, & Ignatio Patriarchis, qui poſtea adhæſerunt Photio (*ſchiſmatico*) vt depoſiti ſint, & omnino ſacerdotali operatione priuati, quemadmodum non multum ante beatiſſimus Papa Nicolaus iudicauit, & nequaquam tales in ſacerdotij catalogo recipiantur, etiamſi ex hoc conuerti voluerint, niſi in perceptione ſanctificationum, &c. *Synod. viij. gener. ſub Hadr. ij. c. 25.*

CAP. III.

Laici, qui alterius diœceſis presbyterum Eccleſiæ cuiuſcumque ſua poteſtate instituerint, non præbente conſenſum Epiſcopo, cuius parochia videtur exiſtere, à fidelium communione ſeparentur. Presbyteri vero, qui talium ſubreptione recipiuntur, & admoniti ab Epiſcopo, vel miſſo eius, recedere de alterius Eccleſia noluerint: proprij officij gradum amittant. Nam ſi & presbyter ſua audacia Eccleſiam ad alterum pertinentem Epiſcopum inuadere temptauerit, & contra prohibentem Epiſcopum, à tali præſumptione non compeſcuerit Epiſcopus, ſimilem omnino ſubeat vltionem. *Leo iv. in ſynod. Rom. c. 41.*

CAP. IV.

Si presbyter contemnens Epiſcopum ſeparatim colligat (*plebem*) & aliud altare erigat, nil habens, in quo accuſet Epiſcopum in religione, & iuſtitia, deponatur vt ambitioſus, & quaſi tyrannus: item cæteri clerici, & qui cum eo conſentiunt: laici vero excommunicentur. Sed prius Epiſcopi admonitio ter præcedat. *Apoſt. c. 31. G. 32. L. vide Antiſ. c. 5.*

CAP. V.

Conſpirantes clericos honore, quo vtuntur * cadere, cæteros communione priuari, & ab Eccleſia exortes fieri, omneſque infames eſſe, tam facientes, quam conſentientes anteceſſores noſtri inſſerunt. *Calliſt. epiſt. 2. in princ. Burch. lib. 10. c. 64. Ivo par. 6. c. 246. & par. 12. c. 85. decr.* *11. q. 1. c. 23. Conſpirationum.* * carere.

CAP. VI.

Si aliquis clericorum ſuis Epiſcopis infeſtus, aut inſidiator fuerit, eoſque criminari voluerit, aut conſpirator fuerit, mox ante examinatum iudicium, ſubmotus à clero, curiæ tradatur, cui diebus vitæ ſuæ omnibus deſeruiat, & infamis abſque vlla reſtitutionis ſpe permaneat. *Fabian. epiſt. 2. ante fin. Greg. vij. lib. 7. epiſt. 2. Deuſded. c. 4. Anſel. lib. 7. c. 159. Tarrac. lib. 2. c. 23.* *11. q. c. ſtatuimus. 32.*

CAP. VII.

Clericus, qui Epiſcopum ſuum accuſauerit, aut ei inſidiator extiterit, non eſt recipiendus: quia infamis effectus eſt: & à gradu debet recedere, aut curiæ tradi ſeruiturus. *Steph. epiſt. 2. ante med. Greg. vij. lib. 7. epiſt. 2. Deuſded. cap. 4.* *5. q. 4. c. 8.*

CAP. VIII.

De depoſitione Vigilij, qui viuente Silueriio ad Apoſtolicam ſedem concedit. *Siluerius epiſt. 2. ad Vigilium in med.*

CAP

CAP. IX.

Diſt. 91. c. 6. Si qui Epiſcopi conſtituti nõ recipiuntur in illa parochia, in qua nominati ſunt, & in alias parochias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos ſeditiones moueant, excommunicentur: ſi velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos: ſed ſi cum Epiſcopis ibi ordinatis cõtendant, auferatur ab eis honos presbyteratus, & ſint eiecti. *Ancyr. c. 18. Mart. Brac. c. 12. Burch. lib. 1. c. 36. Iuo par. 5. c. 147. decr.*

CAP. X.

7. q. 1. c. 24. Si quis presbyter, vel diaconus contemnens ſuum Epiſcopum ſeparet ſe ab Eccleſia, & altare erigat, & vocanti Epiſcopo non obediat, etſi ſemel, atque iterum eum vocauerit, deponatur; & miniſterium non tangat, neq; honorem repetat. *11. q. 3. c. ſi quis Epiſcop. 7.* Si perſeueret, & tumultuetur, per extraneas poteſtates, vt ſeditioſus coërceatur. *Antioch. c. 5. vide Apoſt. c. 31. G. 32. L. Chalc. actio. 4. vide Chalc. c. 20. Aquiſgran. c. 71.*

CAP. XI.

Si qui clerici, vel monachi reperti fuerint coniurantes, aut conſpirantes, aut inſidias ponentes Epiſcopis, aut clericis, gradu proprio penitus abiiciantur. *Vormat. c. 74.*

Depoſitiones contra blaſphemos, periuros, & qui fidem datam non ſeruant. Tit. IX.

Vide lib. xxxiv. tit. vi. & vij. par. ij. lib. xxxvij. tit. xix.

Depoſitiones contra clericos ſuperſtitioſos. Tit. X.

CAPVT I.

26. q. 5. ſi quis. c. 5. Epiſcopus, presbyter, diaconus, clericus magos, aruſpices, &c. conſulens, ab honore dignitatis ſuæ depoſitus, monaſterij cenſuram excipiat, ibique perpetuæ pœnitentiæ deditus, ſcelus admiſſum ſacrilegij ſoluat. *Toletan. iv. c. 28. Raban. cap. 25. de pœniten. Burch. lib. 10. cap. 48. Iuo lib. 3. tit. 15. cap. 3. & lib. 8. tit. 5. c. 4. panor. & par. 11. cap. 5. 73. decr. Anſel. lib. 11. cap. 122.*

Depoſitiones contra eos, qui rebaptizant, aut rebaptizantur, & qui in conferendo baptiſmo Eccleſiæ ritum negligunt. Tit. XI.

Vide lib. xxij. tit. xxvi. & ſeq. lib. xxxvij. tit. xv. quibus adde:

CAPVT I.

1. q. 7. c. 10. Qui in quolibet. De ſuo ordine, & communione videbitur ferre iudicium, quiſquis hoc violauerit inſtitutum (*prohibentur hoc canone rebaptizati, aut baptizati apud hæreticos ſacris initiari*) vel qui non remouerit eum, quem ex eius cœtu ad miniſterium clericale obrepſiſſe cognouerit. *Fœlix iij. in ſyn. Roman. c. 5. Burch. lib. 4. cap. 99. Iuo par. 1. cap. 293.*

CAP. II.

Epiſcopus, aut presbyter non peragens tres immerſiones vnius myſterij, ſed vnicam in mortem Domini, deponatur, non enim dixit Dominus: in mortem meã baptizate, ſed eũtes docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti. *Apoſt. cap. 50. Burch. lib. 4. cap. 23. Iuo lib. 1. tit. 2. cap. 51. panor. & par. 1. cap. 128. decr. Cæſar. lib. 12. cap. 41.* *De conſe. d. 4. cap. ſi quis. 79.* *Mat. 28*

CAP. III.

Deponatur clericus, qui ſine licentia Epiſcopi intra domum in oratoria domo ſacrificát, vel baptizat. *Trull. c. 31. Vide Laod. c. 57. G. 58. L. Carth. ij. c. 9. L.* *De conſ. d. 1 c. clericos. 32.*

CAP. IV.

Intra priuatas ędes baptiſma non pręſtetur, qui contra fecerit, ſi clericus eſt, deponatur. *Trull. cap. 59.*

Depoſitiones contra eos, qui in Miſſæ ſacrificio, aut in horis canonicis Eccleſiæ ritum non ſeruant. Tit. XII.

CAPVT I.

Nullus presbyter miſſas celebrare præſumat, niſi in ſacratis ab Epiſcopo locis, qui ſui particeps de cętero voluerit eſſe ſacerdotij. *Silueſt. in ſyn. Rom. cclxviij. Epiſcoporum. Capit. lib. 6. cap. 198. Anſel. lib. 7. cap. 125. Tarrac. lib. lib. 3. cap. 85.* *De conſe. d. 1. c. 14.*

CAP. II.

Si Epiſcopus, vel presbyter obtulerit in ſacrificio mel, lac, vel pro vino ſiceram confecta (*ſiceram, & confecta quædam L.*) aut aues, aut animalia, aut legumina, deponatur. *Apoſt. c. 3.*

CAP. III.

Si presbyter inconſulto Epiſcopo * agenda in quolibet loco celebret, ipſe honori ſuo contrarius exiſtit. *Carth. ij. c. 9.* * *id eſt. Miſſam,*

CAP. IV.

Si quis non ieiunus Miſſas celebret, dignitatem amittat honoris. *Matiſc. ij c. 6.*

CAP. V.

Quiſquis ſacerdotum, vel ſubiacẽtium clericorum orationem Dominicam quotidie in publico, aut in priuato officio prætererit; propter ſuperbiam iudicatus, ordinis ſui honore priuetur. *Tolet. iv. cap. 9. in fine.*

CAP. VI.

Epiſcopus, presbyter: diaconus, clericus, qui alleluia in quadrageſima, vel Kalendis Ianuar. dixerit, ordinis officio carere cogatur, &

communione eiuſdem paſchæ priuetur. *Tolet. iv.cap.10.*

Cap. VII.

Preſbyter, qui non ieiunus, ſed quocumque cibo præſumpro oblationem conſecrauerit in altari, continuo ab officio ſuo priuatus, à proprio deponatur Epiſcopo. *Brac.2.c.10.*

Cap. VIII.

Vide de conſec. d. 2. Didecimus. c. 6.

Deponatur clericus, qui aliud offert, quam eſt conſtitutum, ne vuas quidem. *Trullen. cap.28.*

Cap. IX.

De conſe. d.1.c.clericos.33. * ſacrificent.

In domibus oratoriis intra ædes clerici neque* miniſtrent, neque baprizenr ſine licentia Epiſcopi eius loci: qui non ſetuauerit, deponatur. *Trull.c.31.*

Cap. X.

Si Epiſcopus, aut preſbyter non iuxta traditum ab Apoſtolis ordinem, vinum aqua miſtum obtulerit, deponatur. *Trull.c.32.*

Cap. XI.

26. q.5. c.13.

Quicumque ſacerdotum, vel miniſtrorum deinceps cauſſa cuiuſlibet doloris, vel amaritudinis permotus, aut altare diuinum veſtibus ſacratis exuere præſumpſerit, aut qualibet alia lugubri veſte accinxerit, ſeu etiam ſi conſueta luminariorum ſacrorum obſequia de templo Domini ſubtraxerit, vel extingui præceperit, aut quodcumque lugubritatis in templo Dei induxerit: atque, quod peius eſt, occaſionem nutrierit, vnde de templis Domini aut officia conſueta deſint, aut oblatio ſingularis ſacrificij videatur in aliquo defraudari; ſi eum antea veræ pœnitudinis coram Metropolitano ſatisfactio non purgauerit, ignobilitati perpetuæ mancipatus, & loci ſui dignitate ſe nouerit, & honore priuati: illis perſonis ab hac vltione ſeparatis, quæ aut contaminationem ſacrorum ordinum, vel ſubuerſionem ſanctæ fidei metuentes, aut hoſtilitatem, vel obſidionem perferentes, ſeu etiam diuinorum iudiciorum ſententiam meruentes, talia feciſſe contigerit. *Tolet.xij.c.7.*

Cap. XII.

26. q.5. cap.13. Quicumque.

Plerique ſacerdotum Miſſam pro requie defunctorum promulgatam fallaci voto pro viuis ſtudent celebrare hominibus, non ob aliud, niſi vt is, pro quo ipſum offertur ſacrificium, ipſius ſacroſancti libaminis interuentu, mortis, ac perditionis incurrat periculum, &c. Ob id noſtra elegit vnanimitas, vt ſi quis ſacerdotum deinceps talia perpetraſſe fuerit deprehenſus, à proprij deponatur ordinis gradu, &c. *Tolet.xvij.c.5.*

Cap. XIII.

Plerique preſbyteri, neglectis baſilicis Deo dicatis, in domibus, & hortis miſſarum celebrationes facere præſumunt, &c. Si quis preſbyterorum ab hinc, excepto quando in itinere pergitur, & locus baſilicæ procul eſt, & id in altaribus ab Epiſcopo conſecratis fieri neceſſiras compellit, Miſſarum celebrationes in huiuſcemodi illicitis locis facere attemptauerit, dignum eſt, vt gradus ſui periculum incurrat, &c. Preſbyteri, qui, inconſultis Epiſcopis ſuis, altaria in talibus locis erigere præſumunt iuxta cenſutam canonicam gradus ſui periculum incurrete metentur. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth.lib.1.c.47.*

Depoſitiones contra ſacerdotes, qui in adminiſtratione ſacramenti pœnitentiæ grauiter peccant.

Tit. XIII.

CAPVT I.

c. 12. de pœniten. Greg.ix. c. 2. eod. tit. in 4. collect.

QVi pectatum in pœnitentiali iudicio ſibi detectum præſumpſerit teuelare, non ſolum à ſacerdotali officio deponendum decernimus, verum etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum monaſterium detrudendum. *Innocen.iij.in concil.gener. Later. cap.21.*

Cap. II.

9.q.2.c. 2. de pœn. d.6.c. vlt.

Placuit, vt deinceps nulli ſacerdotum liceat quemlibet commiſſum alteri ſacerdotum ad pœnitentiam ſuſcipere ſine eius conſenſu, cui ſe prius commiſit, niſi per ignorantiam illius, cui pœnitens prius confeſſus eſt. Qui vero contta hæc ſtatuta facere temptauerit, gradus ſui ordinis periculo ſubiacebit. *Hibern. ſub Leone iij.*

Depoſitiones contra clericos, qui non venerantur res ſanctas.

Tit. XIV.

Vide lib.xvij.tit.v.lib.xxxiv.tit.ix.par.1.

Depoſitiones contra ſimoniacos.

Tit. XV.

Vide lib.xxxiv.tit.viij.lib.xxxvij.tit.xx. quibus adde.

CAPVT I.

1.q.1.c.8 1.q.3.c. Saluator 8.

SI quis Epiſcopus per pecuniam ordinauerit Epiſcopum, Chorepiſcopum, preſbyterum, diaconum, clericum, vel conſtituerit œconomum, defenſorem, paramonarium, vel alium ex canone, conuictus de ſuo gradu periclitetur: ordinatus nihil conſequatur: mediator clericus cadat à gradu ſuo; laicus, vel monachus anathematizetur. *Chalced.c.2. refertur. Nica.ij.cap.5. Brac.iij.c.7. Pariſ. ſub Ludou. lib.1. c.11. Nannet.c.7. Capitul.lib.1.c.19. Burch.lib.1.c. 112. Iuo lib.3.tit.9.c.3. panor. & par.5.c.118. decr. Caſar.lib.4.c.21. Anſel.lib.6.c.81.*

Cap. II.

** pœnitentia.*

Qui donatione auri ordinauerunt, in Eccleſia vltimum gradum habeant ſui ordinis; ſi perſeuerant, * pœnis ſuis corrigantur: ſer-

ueturq; canon Apoſtolorum, vt ſi quis ob pecunias fiat Epiſcopus, vel preſbyter, vel diaconus, deponatur & is, & qui ordinauit, &c. *Nican.ÿ.c.5. Capitul lib.1.c.19.*

CAP. III.

Epiſcopus, Præpoſitus, clericus vel ceſſet à ſimonia in datione ordinum, vel ſuſceptione monachorum, vel deponatur, &c. *Nican. ij. cap.19.*

CAP. IV.

Ne prælat. vic. ſuas. c. 2. Greg. ix & in 1. collect.

Quia in quibuſdam Epiſcopatibus Decani quidam, vel Archipreſbyteri ad agendas vices Epiſcoporum, ſeu Archidiaconorum, & terminandas cauſſas eccleſiaſticas ſub annuo pretio conſtituuntur, &c. Id vlterius fieri, diſtrictius prohibemus. Quod ſi quis fecerit, remoueatur à clero. *Alexan.iij. in conc. Turon. cap.7.*

CAP. V.

De ſtat. monach. c.2. Greg. ix & in 1. collect.

Monachi non pretio recipiantur in monaſterio, &c. Si quis autem exactus pro ſua receptione aliquid dederit, ad ſacros ordines non aſcendat, is autem, qui acceperit, officij ſui priuatione multetur, &c. Prioratus quoque, ſiue Obedientiæ pretij datione nulla tradantur: alioquin & dantes, & accipientes à miniſterio fiant eccleſiaſtico alieni. *Alex.iij. in conc. Later. cap.* 10.

CAP. VI.

Ne Prælat. vices ſuas. c.1. Greg. ix. & in 1. Collect.

In quibuſdam partibus ſub pretio ſtatuuntur, qui Decani vocantur, & pro certa pecuniæ quantitate Epiſcopalem Iuriſdictionem exercent. Statuimus, vt qui de cætero id præſumpſerit, officio ſuo priuetur, & Epiſcopus conferendi hoc officium poteſtatem amittat. *Alexan.iij. in conc. Later. c* 15.

CAP. VII.

c.1. de magiſtr. Greg. ix. & in 1. collect.

Pro licentia docendi nullus omnino pretiũ exigat, &c. Qui vero contra hoc venire præſumpſerit, à beneficio eccleſiaſtico fiat alienus. *Alex.iij. in conc. Later. c.*18.

CAP. VIII.

Cauere oportet vnumquemq. ſacerdotum, ne præmiis videatur conſecrari vt non exemplo Simonis magi in condemnationem, & laqueum incidat diaboli: quia tam factus, quam etiam faciens honore adepto debite ſunt condemnandi, ſicut Chalcedon. aliorumque patrum habetur concilio. *Eugen.ij. in ſyn. Roman. & Leo iv. cap.2.*

CAP. IX.

1.q.1.c. 110.

Erga ſimoniacos nullam miſericordiam in dignitate ſeruanda habendã eſſe decernimus, &c. ac deponendos eſſe Apoſtolica auctoritate ſancimus, &c. Si quis hinc in poſterum ab eo, quem ſimoniacum eſſe non dubitat, ſe conſecrari permiſerit, & conſecrator, & conſecratus non diſparem damnationis ſententiam ſubeat; ſed vterq. depoſitus pœnitentiam agat, & priuatus à propria dignitate perſiſtat. *Nicol.ij. in ſyn. Rom. cxiij. Epiſcopor. ante fin. Deuſded. c.2. Iuo lib.3. tit.9. c.9. panor. & par. 5. c. 79. decr. Cæſar. lib.4. c.14. & 15. Tarrac. lib.1. c.52. & lib.6. cap.23.*

1.q.1.c. de cætero. 109.

CAP. X.

Nullus Epiſcopus grauamen, ſeu ſeruile ſeruitium ex vſu contra eccleſiaſticam normam Abbatibus, ſeu clericis ſuis imponat: vel interdictum ſacerdotale officium pretio interueniente reſtituat. Quod ſi fecerit, officij ſui periculum ſubeat. *Greg.vij. in ſyn. Roma. anni 6. c.10. Tarrac. lib.5. c.54.* *1 q.1.c. 124.*

CAP. XI.

Sanctorum patrum exemplum ſequentes, & officij noſtri debito innouantes ordinari quenquam per pecuniam in eccleſia Dei vel promoueri; auctoritate ſedis Apoſtolicæ modis omnibus prohibemus. Si quis vero in eccleſia ordinationem, vel promotionem taliter acquiſierit, acquiſita prorſus careat dignitate. *Calliſt. ij. in conc. Rom. c.1.* *1.q.1.c. 10.*

CAP. XII.

Statuimus, vt ſi quis ſimoniace ordinatus fuerit, ab officio omnino cadat, quod illicite vſurpauit. Vel ſi quis præbendam, ſeu decanatum, vel prioratum, vel diaconatum, aut honorem, vel promotionem aliquam eccleſiaſticam, ſeu quodlibet ſacramentum eccleſiaſticum, vt puta chriſma, vel oleum ſanctum, cõſecrationem altarium, vel eccleſiarum, interueniente execrabili ardore auaritiæ, per pecunias acquiſiuit; honore male acquiſito careat: & emptor, atque venditor, & interuentor nota infamiæ percellantur. *Syn. Rom ſub Inn. ij. c.1.* *1.q.3.c. vlt.*

CAP. XIII.

Si Epiſcopus, preſbyter, diaconus, per pecũniam fiat, deponatur, & qui eos fecit, &c. *Apoſt. c.29. G 30. L. vide Chalced. c.2. Nican. ij. c.5. Beturiten. act.2. Taraſ. C P. in epiſt. ad Ioan. presb. ante vij. ſyn. Capitul. lib.1. cap 19. Iuo par.5. c.78. decr. & lib.3. tit.9. c.1. panor. Cæſar. lib.4. c.20. Tarrac. lib.1. cap.61.* *1.q.1.c. Eos.at.*

CAP. XIV.

Baptizandis, conſignandiſque fidelibus pretia nulla preſbyteri præfigant, &c. Nihil à prædictis exigere moliantur, &c. Quod qui prohibita deprehenſi fuerint, admiſiſſe, vel commiſſa non potius ſua ſponte correxerint, periculum ſubituri ſint proprii honoris. *Geloſ. epiſt.1. c.7. Burch. li.4 c.71. Iuo par.1. c.72. & 265. decr. Cæſar. lib.4. c.37.* *1.q.1.c. 99.*

CAP. XV.

Euphemium, atque Thomam, qui pro deferenda accuſatione ſacros ordines acceperunt; eiſdem priuatos ordinibus eſſe atque ita ſicut ſunt depoſiti, volumus permanere. *Gre. li. 4 regiſt. epiſt.50. ad Ipan. Corinth. Epiſc. Anſel. lib. 8. cap.36.*

CAP. XVI.

Qui ſimoniacæ, videlicet per interuentum pecuniæ, ſunt promoti, vt abſque vlla ſpe procurationis deponantur, Apoſtolica cenſura ſtatuimus. *Greg. vij. lib.2. regiſt. epiſt.62.*

CAP. XVII.

Illud fraternitati tuæ notum eſſe volumus contra ſimoniacam hæreſim in ſynodo confirmaſſe, &c. vt neque eccleſiæ vllatenus ven-

dantur, aut pro manus impoſitione pretium accipiatur, Quod ſi hoc modo ordinatus aliquis fuerit, cum à miſſæ celebratione, & Euangelij lectione omnibus modis remouemus. *Greg. vij. lib. 2. regiſt. epiſt. 67.*

CAP. XVIII.

Epiſcopum, qui per præmia ordinatus fuerit, ſtatuimus remouendum. *Aurel. v. c. 10.*

CAP. XIX.

Si accuſetur ſimoniacus, ſuſcepto honoris gradu priuetur, &c. Munerum acceptores clerici honoris amiſſione multentur, &c. *Tolet. viij. c. 3. Anſel. lib 6 c. 78. Iuo par. 5. c. 83. decr.*

CAP. XX.

Cum quiſque Pontificale culmen ante Domini altare percepturus acceſſerit, ſacramenti exactione aſtringatur, quod pro conferenda ſibi conſecratione honoris, nulli perſonæ cuiuſlibet præmij collationem vel aliquando dediſſet, vel date procuret in futurum. Sicque mundus conſectationem accipiat, aut publicato hoc ſcelere, manifeſte denudatus coram Eccleſia, ad honorem, quem mercari voluit, non accedat. Quos autem poſt prælationem per præmium ordinatos fuiſſe patuit, ſub definitis pœnitentiæ legibus, vt vere ſimoniacos ab Eccleſia ſeparandos, &c. ſi digna eos ſatisfactio pœnitentiæ commendauerit, peracto indictæ pœnitentiæ tempore, non tantum communioni, ſed & loco, & totius ordinis officiis, à quibus ſeparati fuerant, reſtituendi ſunt. *Tolet. xj. c. 9.*

CAP. XXI.

Quicumque pro conferendo cuiquam ſacerdotij gradu, aut munus quodcumque, aut promiſſiones muneris, antequam ordinetur, acceperit; vel poſtquam ordinatus fuerit, in aliquo ſe pro hoc ipſo præſumpſerit munerarii ſiue qui dederit, ſiue ille, qui acceperit, iuxta ſententiam Chalcedon. concilij, gradus ſui periculum ſuſtinebit. *Brac. iij. c. 7. vide Chalc. c. 2. Iuo lib. 3. tit. 9. 2. panor.*

CAP. XXII.

Nullus Epiſcopus, nec preſbyter, vel Abbas, ſeu diaconus per præmium ad ſacrum ordinem penitus accedat; quod qui fecerit, ipſo honore, quem præmiis comparare præſumpſerit, omnino priuetur. *Cabilon. c. 16.*

CAP. XXIII.

Ob pecuniam ordinati Epiſcopi, non ob vitæ qualitatem, deponantur, & qui eos ordinarunt. *Trull. c. 22.*

CAP. XXIV.

1. q. 1. c. Nullus. 100. Qui communionem dans percipit pecuniam, vel ſpeciem aliquam, deponatur, vti Simonis amator. *Trull. c. 23. Iuo par. 2. c. 92. decr.*

CAP. XXV.

Quicumque preſbyter per pretium Eccleſiam fuerit adeptus, omnimodo deponatur. *Turon. ſub Carolo c. 15. Magunt. ſub Rabano c. 12. Magunt. ſub Arnulf. c. 5.*

CAP. XXVI.

Quicumque preſbyter per pretium graduin, & Eccleſiam acquiſierit, deponatur. *Remen. c. 21. Magunt. ſub Raban. c. 12.*

CAP. XXVII.

Sacri canones ſimoniacam hæreſim damnant, & eos ſacerdotio priuari præcipiunt, qui de largiendis ordinibus pretium quærunt, &c. *Pariſ. ſub Ludou. & Loth lib. 1. c. 11.*

CAP. XXVIII.

Nullus quocumque munere, aut fauore corruptus, clericum alterius parochiæ latenter, ac furtiue ad ordinationem ſubintroducere præſumat. Quod ſi fecerit, iuxta Chalcedon decretum, is, qui ordinatus eſt, donum Spiritus ſancti, quod furari conatus eſt, amittat; & qui mediator extitit, ſi clericus eſt, proprio gradu decidat, &c. *Nannet. c. 7.*

CAP. XXIX.

Epiſcopus è latere ſuo dirigere debet ſacerdotes, & alios prudentes viros, &c. qui ordinandorum vitam, genus &c. diligenter inueſtigent. Ante omnia, ſi fidem Catholicam firmiter teneant, & verbis ſimplicibus aſſerere queant. Ipſi autem, quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiuſcumque muneris cupiditate illecti, à vero deuient, vt indignum, & minus idoneum ad ſacros ordines ſuſcipiendos Epiſcopi manibus applicent. Quod ſi fecerint, & ille, qui indigne acceſſit, ab altari remouebitur; & illi, qui donum ſancti Spiritus vendere conati ſunt, coram Deo iam condemnati Eccleſiaſtica dignitate carebunt. *Nannet. c. 11. Burch. lib. 2. c. 1. Iuo par. 6. c. 21 decr.* *Diſt. 24. cap. 5. Quãdo.*

CAP. XXX.

Quidam, qui propter preſbyterij gradum pecuniam dederant: & alij, qui duas vxores ante diaconatum habuerant, &c. Dictum de his in concilio eſt, nulla illis miſericordia poteſt tribui, quin omnes deponantur. *Lemouicen. actio. 2.*

CAP. XXXI.

Quoniam in quibuſdam locis Alemaniæ fundatores Eccleſiarum, vel heredes ipſorum, poteſtate ſua abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obuentionum Eccleſiaſticarum, in quibus obtinent ius patronatus, ſibi retinentes ex pacto, repræſentant clericos ad eaſdem, &c. Qui cæca cupiditate ducti, taliter à patronis præſentationem receperint, officio, beneficioque priuentur; nec ad beneficium, vel actus Eccleſiaſticos admittantur, niſi cum eis per ſedem Apoſtolicam fuerit diſpenſatum. *Conc. habitum in Germania ſub Conrad. Cardin. c. 9. & 10.*

CAP. XXXII.

Sit, & eſt abdicatus, & ab omni ſacerdotali dignitate, & miniſterio alienus, & anathemati maledictionis obnoxius, tam qui ſe ſacerdotium pecuniis acquirere poſſe putat, quam qui ſe pecuniis id præbere pollicetur, ſiue ſit clericus, ſiue laicus. *Gennad. Patriarcha CP. in ſyno. apud Taraſium in epiſt. ad Hadrian.*

C A P. XXXIII.

Si quis preſbyter inuentus fuerit alicui clerico, vel laico munera dare, aut dediſſe, vt Eccleſiam alterius preſbyteri ſurripiat; deponatur, aut agat pœnitentiam. *Theodulph. ad preſbyteros Aurelian. cap.* 16.

Depoſitiones contra eos, qui nouum ſymbolum componunt. Tit. XVI.

Vide lib. xi. tit. t.

Depoſitiones contra eos, qui conferunt ordines, aut recipiunt contra leges Eccleſiæ. Tit. XVII.

CAPVT I.

i. q. 1. Si quis c. 57 PAulianiſtæ conuerſi rebaptizentur, clerici eorum probabiles, rebaptizati à Catholico Epiſcopo, ordinẽtur, ſi in examine minus idonei reperiantur, deponantur. Idem de diaconiſſis, & cæteris ex clero. *Nica. c.* 19.

C A P. II.

Diſt. 19. *c. vlt.* De Maximo Cynico, & propter eum perturbatione, quæ Conſtantinopoli orta eſt, ſtatutum eſt, vt neque Maximus fuiſſe, aut etiam putetur eſſe Epiſcopus: neque ij, qui ab eo ſunt ordinati, qualemcumque gradum clericatus obtineant: omnibus ſcilicet, quæ circa eum, vel ab eo geſta ſunt, in irritum reuocatis. *CP. cap.* 4. *al.* 6.

C A P. III.

Si præter hanc definitionem noſtram (*definiit ſynodus, ne laicus ſubito ad Patriarchatus honorem conſcenderet*) quiſquis ad iam fatum ſupremum honorem prouectus extiterit, reprobetur, & ab omni ſacerdotali operatione protſus abiiciatur, vtpote qui extra canones ſit promotus. *Synod. viij. gener. ſub Hadria. ij. c.* 5.

C A P. IV.

Diſt. 61. *c. vlt.* Nullus in Epiſcopum, niſi canonice electum conſecret. Quod ſi præſumptum fuerit, conſecrans, & * conſecrator abſq; recuperationis ſpe deponatur. *Calliſt. ij. in conc. Rom. c.* 10.

**conſecratus f.*

C A P. V.

Diſt. 56. *c.* 1. *&* 11. Presbyterorum filios à ſacri altaris miniſteriis remouendos decernimus, niſi aut in cœnobiis, aut in canonicis religioſe fuerint conuerſati. *Syno. Rom. ſub Innocen. ij. c.* 14. *vel* 15. *Vrban. ij. in concil. apud Melfiam. c.* 14. *Iuo lib.* 3. *tit.* 5. *cap.* 10. *panor. & par.* 6. *cap.* 410. *decr. Caſar. lib.* 8. *cap.* 54.

C A P. VI.

Si Epiſcopus, ſine voluntate proprij Epiſcopi, extra fines ſuos ad alias vrbes, & vicos ordinauerit, & ordinans, & ordinati deponantur. *Apoſt. c.* 35. *G.* 36. *L.*

C A P. VII.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus, qui iterum ordinatur, deponatur cum ordinatore, niſi cõſtiterit, quod a b hæretico ordinatus ſit. *Apoſt. cap.* 68.

C A P. VIII.

In dato nobis libello monſtratum eſt Modeſtum quendam multis criminibus inuolutum, propter quæ etiam pœnitentiam egiſſe dicitur, non ſolum clericum effectum, quod nõ licet, verum etiam ad Epiſcopatus apicem eum tendere, &c Si vero conſtiterit talem, qualem libellus affirmat, non ſolum ab Epiſcopatus ambitione, ſed etiam à clericatus remoueatur officio. *Innoc. epiſt.* 6. *ad Agapitum, & alios.*

C A P. IX.

Dilectionis veſtræ maturitas prouidere debebit, vt tantæ vſurpationi ſaltem nunc finis neceſſarius imponatur: eo videlicet conſtituto, vt quicumque tales (*curiales, aut qui in forenſi exercitatione verſati ſunt, aut milites*) ordinati fuerint, cum ordinatoribus ſuis deponantur. *Innoc. epiſt.* 23. *1.* 2. *ad ſynod. Tolet.* *Diſt.* 51. *Aliquãtos. c.* 1.

C A P. X.

Poſt hæc ſi quis aduerſus formas canonum, vel ad Eccleſiaſticum ordinem, vel ad ipſum ſacerdotium venire temptauerit, vna cum ordinatoribus ſuis, ipſo, in quo inuenti fuerint, ordine, & honore priuentur. *Innoc. epiſt.* 23. *c.* 3. *ad ſyno. Tolet.*

C A P. XI.

Hoc ſpecialiter, & ſub prædeceſſoribus noſtris, & nuper à nobis inter dictum conſtat: ne quis penitus contra patrum pręcepta, qui Eccleſiaſticis diſciplinis imbutus per ordinem non fuiſſet, & temporis approbatione diuinis ſtipendiis eruditus, nequaquam ad ſummum Eccleſiæ ſacerdotium aſpirare præſumeret, & non ſolum in eo ambitio inefficax haberetur, verum etiam in ordinatores eius, vt carerent eo ordine, quem ſine ordine contra pręcepta patrum crediderant præſumendum, &c. Sciet quiſquis hoc, poſtpoſita patrum, & Apoſtolicæ ſedis auctoritate, neglexerit à nobis diſtrictius vindicandum, vt loci ſui minime dubitet ſibi non conſtare rationem, ſi hoc putat poſt tot prohibitiones, impune poſſe tẽptari. Contumeliæ enim ſtudio fit, quidquid interdictũ toties vſurpatur. *Zoſim. epiſt.* 1. *c.* 1. *Iuo par.* 5. *c.* 102. *decr. Anſel. lib.* 6. *cap.* 24. *Diſt.* 56. *Qui Eccleſiaſticis. c.* 2. *& diſt.* 59. *Qui Eccleſiaſticis. c.* 1.

C A P. XII.

Facilius eſt vt hanc dignitatem (*Pontificiam*) tali dando (*fuerat data cuidam homini ſcelerato*) ipſe amiſerit ordinator, quam eam obtineat ordinatus, cui conuicto ſociabitur, qui ſibi eum credidit largiendo pontificiũ, ſociãdum, qualis enim ipſe ſit, quiſquis talem ordinauerit, oſtendit. *Celeſt. epiſt.* 2. *cap.* 3. *vide lib. iv. tit. viii.* *Diſt.* 81. *c.* 3.

C A P. XIII.

Relatio nos veſtræ dilectionis inſtruxit, & geſtorum ſeries plenius intimauit, Gaudentiũ Auſinienſis Eccleſiæ ſacerdotem, contra ſtatuta canonũ, ac noſtra præcepta ordinationes illicitas perpetraſſe, quarum illi totam penitus

aufetri præcipimus poreſtatem, &c. ira vt hi, qui illicite ab eodem ſunt prouecti, ab Eccleſiaſticis miniſteriis ſint remoti. *Simplic. epiſt. 3. Burchard. lib. 1. cap. 110. Iuo par. 5. cap. 212. decr.*

CAP. XIV.

Diſt. 54. generalis c. 12. Si Epiſcopus ſeruum inuito domino ordinauerit, aut Abbas intra monaſterium receperit, deponatur. *Gelaſ. epiſt. 1. c 16. Iuo par. 6. c. 100. & par. 16. c. 47. decr. Anſel. lib. 7. c. 196. in Rom. Caſar. lib. 9. cap. 18.*

CAP. XV.

De his, qui ſe ipſos abſcindunt, paterni canones euidenrer ſequenda poſuerunt: dicunt enim talia perpetrantes, mox vt agniti fuerint, à munere clericali debete ſecludi. *Gelaſ. epiſt. 1. c. 19.*

CAP. XVI.

Diſt. 61. c. 16. obitum. Vt laicum fieri Epiſcopum non petmittat; ne ſi petmiſerit, periculum ſui ordinis incurrat. *Greg. lib. 11. epiſt. 16. Barbaro Epiſcopo.*

CAP. XVII.

diſt. 27. c. 1. Diaconus, & diſt. 28. Diaconi. c. 8. Diaconi, qui eum ordinarentur, tacuerint, neque conteſtari ſint, ſe velle vxores ducere, ſi eas duxerint, ceſſent à diaconatu. *Ancy. c. 10. Mart. Brac. c. 39. Iuo lib. 3. tit. 8. c. 4. & 14. panor. & par. 6. c. 376. decr.*

CAP. XVIII.

Chorepiſcopi ſuo munere ſint contenti, & Eccleſiis ſuis. Lectores, ſubdiaconos, & exorciſtas ordinent; non preſbyteros, & diaconos, ſine Epiſcopi eius vrbis conſenſu. Si quis his contraueniat, deponatur, ab honote, quem gerit. *Antioch. c. 10 Capitul. lib. 1. c. 9.*

CAP. XIX.

9. q. 2. c. 6. Nullã Epiſeopus, qui in aliena Eccleſia ordinat clericos, non vocatus à Metropolirano, & ab Epiſcopis illius prouinciæ, depoſirus eſſe cenſetur. *Atioch. c. 13. Mart. Brac. c. 7. Burch. lib. 1. c. 108. Iuo par. 5. c. 210. decr. Anſel. lib. 6. c. 198. Capitul. lib. 1. c. 11.*

CAP. XX.

Diſt. 50. pœnitentibus. c. 15. Si per ignorantiam Epiſcopi pœnitens ordinatus fuerit, deponatur à clero, quia ſe ordinationis tempore nõ prodidit fuiſſe pœnitentem. Si autem ſciens Epiſcopus ordinauerit talem, etiam ipſe ab Epiſcopatus ſui ordinandi dumtaxat poteſtate priuetur. Simili ſententiæ ſubiacebit Epiſcopus, ſi ſciens ordinauerit clericum eum, qui viduam, aut repudiatam vxorem habuit, aut ſecundam. *Carth. iv. c. 68. & 69. Burch. lib. 2. c. 35. Iuo lib. 3. tit. 5. c. 19. panor. & par. 6. c. 136. & par. 15. c. 5. decr. Anſel. lib. 7. c. 20. Caſar. lib. 15. c. 32.*

CAP. XXI.

Si quis contra ſtatuta maiorum (*alienum*) ordinauerit, qui ordinatus fuerit, ſacerdotij honore priuabitur; qui ordinauerit, auctoritatem in ordinationibus, & conciliis non retinebit. *Taurinen. c. 2.*

CAP. XXII.

Energumeni non ſolum nõ aſſumendi ſunt ad vllum ordinem clericatus, ſed & illi, qui ordinati ſunt, ab impoſito officio ſunt repellẽdi. *Arauſ. c. 16. Burch. lib. 2. c. 34. Iuo par. 6. cap. 135. decr.*

CAP. XXIII.

Epiſcopus in diœceſes alienas ad alienos clericos ordinandos, vel conſecranda altaria irruere non debet. Quod ſi fecerit, remotis iis, quos ordinauerat, altaris tamen conſecratione manente, tranſgreſſor canonum anno à miſſarum celebritate ceſſabit. *Aurel. iij. c. 15.*

CAP. XXIV.

Duo ſi præſumpſerint ordinare Epiſcopum in noſtris prouinciis, placuit de præſumptoribus, vt ſicubi contigerit duos Epiſcopos inuitum Epiſcopum facere, auctoribus damnatis, vnius eorum Eccleſiæ ipſe, qui vim paſſus eſt, ſubſtituatur, ſi tamen vita reſpondeat: & alter in alterius deiecti loco nihilominus ordinetur. Si voluntarium duo fecerint, & ipſe damnabitur, quo cautius ea, quæ ſunt antiquitus inſtitura, ſeruentur. *Arauſ. c. 21. Burchar. lib. 1. c. 30. Iuo lib. 3. tit. 2. cap. 13. panor. & par. 5. cap. 141. decr.* *Diſt. 64. de abiectione. c. 3. de electi. c. 7. in 1. coll.*

CAP. XXV.

Qui contra decreta canonum deinceps ordinauerint, nullum ordinare iam audeant, & qui deinceps ordinati fuerint, deponantur. *Ilerd. cap. 12.*

CAP. XXVI.

Qui inuitus, vel reclamans fuerit ordinatus, ab officio quidem deponatur, ſed non à communione pellatur. *Aurel. iij. c. 7.*

CAP. XXVII.

Sicut antiqui canones decreuerunt, nullus inuitis detur Epiſcopus, ſed nec per oppreſſionem potentium perſonarũ, ad conſenſum faciendum ciues, aut clerici, quod dici nefas eſt, inclinentur. Quod ſi factum fuerit, ipſe Epiſcopus, qui magis per violentiam, quam per decretum legitimum ordinatur, ab indepto Pontificatus honote in perpetuũ deponatur. *Aurel. v. cap. 11.*

CAP. XXVIII.

Nulli deinceps laicorum liceat ad Eccleſiaſticos ordines, præter canonum præfixa tempora, aut per ſacra regalia, aut per conſenſiones cleri, vel plebis, vel per electionem, aſſenſionemq; Pontificum ad ſummum ſacerdotiũ aſpirare, vel prouehi: ſed cum per canonum conſcripta tẽpora Eccleſiaſticos per ordines, ſpirituali opere deſudando, probatæ vitæ adminiculo comitante, conſcenderit gradus, ad ſummum ſacerdotium, ſi dignitati vita reſponderit, auctore Domino, proueharur. Ita tamen vt duobus, aut tribus, quos conſenſus cleri, & plebis ſelegerit, Metropolitani iudicio, eiuſque coëpiſcopis præſentatis, quem ſors, præeunte Epiſcoporum ieiunio, Chriſto Domino terminante, monſtrauerit, benedictio conſecrationis adcumulet. Aliter deinceps, quod abſit, præſumptum,

& ordinatores, & ordinatos proprij honoris depoſitio ſubſequatur. *Barcin.ij.cap.3.*

C A P. XXIX.

Diſt.23. c.13. & 14. Quorumdam Agabrenſis diaconi relatu deductum eſt de quibuſdam ipſius Eccleſiæ clericis, quorum dum vnus ad preſbyterium, duo ad leuitarum miniſterium ſacrarentur, Epiſcopus eorum, oculorum dolore detentus, fertur manum ſuam ſuper eos tantum poſuiſſe, & preſbyter quidam illis contra Eccleſiaſticum ordinem benedictionem dediſſe, &c. Decreuimus, vt à gradu ſacerdotalis, vel leuitici ordinis, quem peruerſe adepti ſunt, depoſiti, æquo iudicio abiiciantur, tales enim merito iudicati ſunt remouendi, quia praue inuenti ſunt conſtituti. *Hiſpalen.ij.cap.5. Burch.lib.1.c.111. Iuopar. 5. c.213. & par.6.c.102.decr.*

C A P. XXX.

Diſt.51. c.5. Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum: Qui in aliquo crimine detecti ſunt, qui infamiæ nota aſperſi ſunt, qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, qui in hæreſim lapſi ſunt, vel qui in hæreſi baptizati, aut rebaptizati eſſe noſcuntur, qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, vel defectione, aliquid minus habere noſcuntur, qui ſecundę vxoris coniūctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt, qui viduam, vel à marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt, qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, qui ſeruili conditioni obnoxij ſunt, qui ignoti ſunt, qui neophyti, vel laici ſunt, qui ſæculari militiæ dediti ſunt, qui curiæ nexibus obligati ſunt, qui inſcij litterarum ſunt, qui nondum ad triginta annos peruenerunt, qui per gradus Eccleſiaſticos non * acceſſerunt, qui ambitu honorem quærunt, qui muneribus honorem obtinere moliuntur, qui à deceſſoribus in ſacerdotium eliguntur. Sed nec ille deinceps ſacerdos erit, quem nec clerus, nec populus propriæ ciuitatis elegit, vel auctoritas Metropolitani, vel comprouincialium ſacerdotum aſſenſus non exquiſiuit. Quicumque deinceps ad ordinem ſacerdotij poſtulatur, & in his exquiſitus, in nullo horum deprehenſus fuerit & examinatus, probabilis vitæ, atque doctrinæ extiterit: tunc ſecundum ſynodalia, vel decretalia conſtituta cum omnium clericorū, vel ciuium voluntate, ab vniuerſis cōprouincialibus Epiſcopis, aut certe à tribus in ſacerdotem die Dominica conſecrabitur: conuenientibus cęteris, qui abſentes ſunt, litteris ſuis, & magis auctoritate, vel præſentia Metropolitani. Epiſcopus autem comprouincialis ibi conſecrandus eſt, vbi Metropolitanus elegerit: Metropolitanus autem in ciuitate Metropoli, & comprouincialibus ibidem conuenientibus. Si quis autem deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet. iv. cap. 18.*

*ascendegunt

C A P. XXXI.

Preſbyter triginta annorum, diaconus xxv. diaconiſſa xl. hypodiaconus xx. ordinentur. His annis minor, deponatur. *Trul.c.14.15.* *Diſt.77. Subdiaconus. c. 4.*

C A P. XXXII.

Ordinatus, & ordinans ſine litteris dimiſſoriis ſui Epiſcopi in alia Eccleſia, deponantur. *Trull.c.17* *11.q.2.c. 1.*

C A P. XXXIII.

Si quis in locis illis ſe Epiſcopum eligat fieri, vbi Epiſcopus numquam fuit, anathema ſit in conſpectu Dei omnipotentis: & inſuper tam ordinator, quam ordinatus gradum ſui ordinis perdat; quia non ſolum antiquorum patrum decreta, ſed Apoſtolica auſus eſt conuellere inſtituta. *Tolet. xij.c.4. Burch.lib.1.c.33. Iuopar.4 c.144.decr.*

C A P. XXXIV.

Iudicatum eſt à ſynodo ſecundum ſacros canones, ſicut ſcriptum eſt: vt qui preſbyteri ſine examinatione per ignorantiam, vel per ordinantium diſſimulationem ſunt prouecti; cum fuerint cogniti, deponantur: quia quod irreprehenſibile eſt, Catholica defendit Eccleſia. *Synod. apud D. Medardum in fin. vide Nican.c.9.*

C A P. XXXV.

Si quis homicidij aut facto, aut præcepto, aut conſilio, aut defenſione poſt baptiſmum conſcius fuerit, & per aliquam ſubreptionem ad clericatum venerit, deiiciatur, &c. *Mart. Brac.c.26. Anſel.l.7.c.198.* *Diſt.50. c.8.*

C A P. XXXVI.

Purgate eccleſiam indignos ab ea expellentes: & deinceps quidem examinate, & ſuſcipite; in numerum autem ne referte, priuſquam ad nos retuleritis: vel ſcitote, quod erit laicus, qui ſine noſtra ſententia in miniſterium admiſſus eſt. *Baſil. ad Chorepiſcopos.*

Contra clericos, qui iniuria afficiunt Regem. Tit. XVIII.

Vide lib. xxxv. tit. ij.

CAPVT VNIC.

QVi iniuria affecerit † Imperatorem, aut Magiſtratum pœnas luat, & ſi clericus eſt, deponatur; ſi laicus excommunicetur. *Apoſt.c.84.* † Regem.

Depoſitiones contra clericos fures, & in primis contra eos, qui Epiſcopi, aut eccleſiarum res ſurripiunt, aut alienant. Tit. XIX.

CAPVT I.

DE ſuo ordine clerici periclitentur, qui poſt mortem Epiſcopi, eius bona ſurri- *21.q.2. cap. 47. Non liceat.*

puerint, vt antiquis canonibus prohibetur. *Chalced. c. 22. Aquiſgr. cap. 88. Vorm. cap. 75.*

CAP. II.

Epiſcopus ab Epiſcopatu, Præpoſitus à monaſterio eiiciatur, qui vendunt prædia Epiſcopatus, vel monaſterij, præſertim potentibus, etiam inutilia. *Nicæn. ij. c. 12. vid. Apoſt. cap. 40. Iuo par. 5. cap. 375. decr.*

CAP. III.

39. q. 3. c. 5. *Quoniam.*

Clerici, qui pia loca vſurpant, & non reſtituunt in priorem formam; deponātur. Laici, vel monachi, excommunicentur. *Nicæn. ij. c. 13. Anſel. lib. 7. cap. 172.*

CAP. IV.

12. q. 2. c. 13. *Apoſtolicos.*

Quiſquis apparuerit poſt hanc definitionem noſtram contrarium quid huic ſanctæ, & vniuerſali ſynodo agere; deponatur, vt præuaricator diuinarum legum, & præceptorum; caſſata videlicet omnino, quæ facta eſt in ſcriptis, vel ſine ſcriptis ab Epiſcopo venditione, vel emphyteutica traditione, aut alia quauis alienatione cymeliorum, & * ſalariorum locorum. *Syn. vij. gen. CP. ſub Hadrian. ij. cap. 15. Cæſar. lib. 7. cap. 74. Anſel. lib. 6. cap. 169.*

* ſolariorum.

CAP. V.

Metropolitanus, qui aliis Epiſcopis commiſſas Eccleſias grauare, vel ambire non formidat, ſi poſt hanc definitionem noſtram tale quid facere temptauerit; pœnam ſubeat à Patriarcha iniuſtitiæ; ac auaritiæ ſuæ, & deponatur, & ſequeſtretur, vt ſacrilegus, & vt idololatra factus iuxta magnum Apoſtolum. *vij. ſyn. gen. CP. ſub Hadr. ij. cap. 19.*

CAP. VI.

de deci. c. 17. Gr. ix. & c. 2. eod. tit. in 2. coll.

Si quis alicui laico in ſæculo remanenti Eccleſiam, decimamue conceſſerit à ſtatu ſuo tamquam arbor, quæ inutiliter terram occupat, ſuccidatur, & donec emendet, ruinæ ſuæ ſubiaceat proſtratus. *Alex. iij. in conc. Turon. c. 3.*

CAP. VII.

17. q. 4. c. *Quicumq;* 1.

Quicumque oblitus Dei, & decreti huius immemor; cuius Romanæ ciuitatis ſacerdotes volumus religioſis nexibus deuinciri, in conſtitutum præſens committens, quidquam de iure titulorum, vel Eccleſiæ ſuperius præfatæ quolibet modo, præter aurum, argentum, vel gemmas, veſtes quoque, ſi ſunt, vel ſi acceſſerint, aliqua mobilia, ad ornamenta diuina minime pertinentia, perpetuo iure, exceptis dumtaxat ſub præfata conditione domibus, alienare temptauerit, donator, alienator, ac venditor honoris ſui amiſſione multetur. *Syn. Rom. iij. ſub Symmac. cap. 6.*

CAP. VIII.

Non liceat presbyteris vrbis Romæ, titulorum ſuorum prædia, ſeu quidquid iuris eorum fuerit, quolibet alienare commento, qui vero hoc agere temptauerit, ordinis ſui amiſſione plectatur. *Syn. Rom. iij. ſub Symm. c. 6. in tit.*

CAP. IX.

Nullus Abbas, nullus Archipreſbyter, nullus Præpoſitus Eccleſiæ audeat poſſeſſiones Eccleſiæ ſuæ vendere, commutare, vel in feudum dare ſine communi fratrum conſenſu, vel Epiſcopi propriæ ciuitatis: alioquin ordinis ſui periculum patiatur. *Syn. apud Guardaſtal. ſub Paſchal. ij. c. 4.*

CAP. X.

Epiſcopus, preſbyter, diaconus, clericus, in furto deprehenſus deponatur. *Apoſt. c. 25.* *Diſt. 81. c. 12. Preſbyter.*

CAP. XI.

De iis, qui ſcripturas ſanctas tradidiſſe dicuntur, vel vaſa dominica, vel nomina fratrum ſuorum, quicumque eorum ex actis publicis fuerit detectus, * vel verbis nudis, ab ordine cleri amoueatur. *Arel. j. c. 13.*

* al. non

CAP. XII.

Rem Eccleſiæ nemo vendat: quod ſi aliqua neceſſitas cogit, hanc inſinuandam eſſe Primati Prouinciæ ipſius, vt cum ſtatuto numero Epiſcoporum, vtrum faciendum ſit, arbitretur. Quod ſi tanta vrget neceſſitas Eccleſiæ, vt non poſſit ante Primatem conſulere, ſaltem poſt factum, curioſitatem habeat, & vicinis Epiſcopis hoc ante iudicare, & ad concilium referre eas ſuæ Eccleſiæ neceſſitates. Quod ſi non fecerit, reus concilio venditor * honore amiſſo * teneatur. *Carth. c. 26. G. Carth. v. c. 4. L. vid. Corp. canon. Iuo par. 3. c. 153. decr. Anſelm. lib. 5. cap. 45.*

17. q. 4. c. 39. *Nullus.*

CAP. XIII.

Epiſcopi, preſbyteri, diaconi, vel quicumque clerici, qui nihil habentes ordinantur, & tempore Epiſcopatus, vel clericatus ſui agros, vel quæcumque prædia nomine ſuo comparant, tanquam rerum † dominicarum inuaſionis crimine teneantur obnoxij, niſi admoniti, eccleſiæ eadem ipſa contulerint. Si autem ipſis propriè aliquid liberalitate alicuius vel ſucceſſione cognationis obuenerit, faciant inde, quod eorum propoſito congruit. Quod ſi à ſuo propoſito retrorſum exorbitauerint, honore eccleſiaſtico indigni, tanquam reprobi iudicentur. *Carthag. cap. 32. G. Carth. iij. c. 49. L. Magunt. ſub Raban. cap. 8. Burchar. lib. 3. cap. 120. Iuo lib. 2. tit. 4. ca. 25. panorm. & par. 3. cap. 96. decr. Anſelm. l. 7. cap. 147. Cæſar. l. 7. c. 69. Tarrac. lib. 1. c. 240.*

12. q. 3. c. 1.

† diuinarum.

CAP. XIV.

Qui res eccleſiæ alienant, conuicti in concilio, & ab honore depoſiti, de ſuo reſtituant, quantum ſumpſerunt. *Agath. cap. 49. Iuo par. 3. c. 161. decr.*

12. q. 2. c. 35. *Diaconi.*

CAP. XV.

Res eccleſiæ, niſi ob nimias neceſſitates nemo diſtrahat. Quod ſi quiſpiam imminente nimia neceſſitate, inconſulto Primate prouinciæ, aut certe maiore vrgente neceſſitate, non adhibitis teſtibus vicinis Epiſcopis, id facere attemptauerit, ita canonico iudicio percellitur, ſcilicet, vt amiſſo honore, reus Deo, & cō-

cilio teneatur. *Pariſ. ſub Ludouic. & Loth. lib. 1. cap. 17.*

Cap. XVI.

10. q. 2. c. vlt. Si quis Epiſcopus nulla eccleſiaſticæ rationis neceſſitate compulſus, in ſuo clero, aut vbi forte non eſt presbyter, de rebus eccleſiaſticis aliquid præſumpſerit vendere; & res ipſas eccleſiæ propriæ reſtaurare cogatur, & in iudicio Epiſcoporum deiiciatur auditus, & tanquam furti, aut latrocinij reus ſuo priuetur honore. *Mart. Brac. c. 14. Burch. l. 1. c. 215. & l. 3. c. 181. Iuo par. 3. ca. 172. & 242. & par. 5. ca. 329. decr. Cæſar. l. 7. c. 73. Tarrac. l. 6. c. 115.*

Cap. XVII.

diſt. 50. c. 21. Si quis presbyter, aut diaconus inuentus fuerit, aliquid de miniſteriis eccleſiæ venundediſſe, quia ſacrilegium commiſit, placuit eum in ordinatione eccleſiaſtica non haberi. In iudicio tamen Epiſcopi dimittendum eſt, ſiue indignus in ſuo recipi debeat gradu, quia multoties hoc ipſum, quod de ſacro altario contaminatum eſt, in Epiſcopi poteſtate dimiſſum eſt. *Mart. Brac. c. 17. Burc. li. 3. c. 179. Iuo par. 3. c. 173. & 240. decr. Cæſar. l. 7. c. 79.*

Depoſitiones contra fœneratores. Tit. XX.

Vide lib. xxxv. tit. vi.

Depoſitiones contra clericos, qui veſcuntur cibis vetitis, & ludis prohibitis dant operam. Tit. XXI.

Vide lib. viii. tit. ix.

Depoſitiones contra clericos, qui non ieiunant diebus conſtitutis aut ieiunant, cum non oportet. Tit. XXII.

CAPVT I.

Clericus, qui diem dominicum ieiunauerit, deponatur; laicus excommunicetur. *Apoſt. c. 64. Trul. c. 65.*

Cap. II.

Epiſcopus, presbyter, diaconus, hypodiaconus, lector, cantor quadrageſimam non ieiunans, aut quartam, aut ſextam feriam deponatur, niſi ob imbecillitatem, &c. *Apoſt. cap. 69.*

Deponuntur Digami. Tit. XXIII.

Vide lib. iv. tit. vii. lib. xxvii. tit. xiii. quibus adde.

CAPVT I.

Abſtineatur ab illicitis ordinationibus. Nullus ex laicis, nullus digamus, nullus, qui ſit viduæ maritus, aut fuerit, ordinetur: ſed irreprehenſibilis, & qualem elegit Apoſtolus fiat, &c. Si quæ factæ ſunt ordinationes illicitæ, remoueantur: quoniam ſtare non poſſunt, nec diſcuſſionem noſtram ſubterfugere poterunt, &c. *Celeſt. ep. 2. c. 6.* 1. Tim. 3

Cap. II.

Eos, qui vel ſecundas nuptias inierunt, vel viduarum ſe coniugio ſociarunt, in ſacerdotio manere non patimur: & multo magis illum, ſi fuerit veſtro iudicio confutatus, qui duarum ſimul eſt maritus vxorum, vel illum, qui à prima vxore dimiſſus, alteram duxiſſe perhibetur, priuandum honore decernimus. *Leo ep. 8r. c. 1. ad Epiſc. Afric.*

Cap. III.

Non promoueantur ex regulis canonum, qui ſecundæ vxoris coniunctionem ſortiti ſunt, aut numeroſa coniugia frequentauerunt: qui viduam, vel à marito relictam duxerunt, aut corruptarum mariti fuerunt: qui concubinas, aut fornicarias habuerunt, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contendit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet. iv. c. 18.* Diſt. 51. c. 5.

Cap. IV.

Qui cum duabus contraxerunt, mortuis vxoribus, ceſſent à ſacro miniſterio presbyteri, & diaconi. Idem ſi viduam duxerit. Sed & ſi poſt ordines duxerint vxores, presbyteri, diaconi, ſubdiaconi, neque ad maiores ordines promoueantur ſoluto coniugio, &c. *Trul. cap. 3.*

Depoſitiones contra clericos, qui capitalia crimina committunt. Tit. XXIV.

Vide lib. vi. tit. xlv. quibus adde.

CAPVT I.

Si procedente tempore (*Epiſcopus, vel presbyter neophytus*) mortale peccatum admiſiſſe deprehendatur, & à duobus, vel à tribus teſtibus conuincatur, ceſſet à clero. Qui vero contra hæc fecerit, vt contradictor magnę ſynodi, de clero periclitetur. *Nican. c. 2. Mart. Brac. c. 22. refert ix. ſynod. ſub Ioan. viij. act. 2. ex epiſt. eiuſd. Ioan. Iuo in prolog. panor. & decr.* Diſt. 48. Quoniã c. 1.

CAP. II.

Diſt. 81. c. Quicumque 5. Qui ex lapſis per ignorantiam, vel ſcienter ordinati ſunt, deponantur. *Nican. c. 10.*

CAP. III.

Nullus presbyter ſuperponat ſe alteri, ſed ſi criminoſus fuerit aliquis presbyter, in præſentia Epiſcopi, vel Archidiaconi diiudicetur. Et ſi probata fuerit eius culpa, per Epiſcopum vel ſuos expellatur, & alius per Epiſcopum intermittatur. *Greg. vij. in conc. Rom. anni incerti. cap. 4.*

CAP. IV.

c. 1. de cleri. excom. Gr. ex & in 1. collect. Si Epiſcopus, presbyter, diaconus iuſte depoſitus ob manifeſta crimina auſus ſit in ſuo miniſterio permanere, abſcindatur ab eccleſia. *Apoſt. c. 28. G. 29. L. vide Antioch. c. 4.*

CAP. V.

Comperimus nonnullos in ipſis ordinibus conſtitutos, grauibus delinquentes facinoribus non repelli; cum, & Apoſtolus † mandet, neminicito manus imponendas, neque communicandum peccatis alienis & maiorum venerandа conſtituta pronuntient huiuſmodi, etiamſi forte ſurrepſerint, tam qui ante peccauerunt, detectos oportere repelli, quam ſacræ profeſſionis oblitos, præuaricatoreſque ſancti propoſiti, proculdubio ſubmouendos. *Gelaſ. ep. 1. c. 20.*

† clamer. 1. Tim. 5.

CAP. VI.

Si quos presbyteros, qui de laicis promoti fuerint, & antea criminalibus cauſſis obuoluti, celantes peccatum ſuum ordinati ſunt, poſtmodum vera, & manifeſtata eſt eorum iniqua actio, hoc ſacerdotali habitu priuatos penitentiæ ſubmitte. *Zachar. ep. 5. ante fin.*

CAP. VII.

Quicumque ſub ordinatione vel diaconatus, vel presbyterij, vel Epiſcopatus mortali crimine dixerint ſe eſſe pollutos, à ſupradictis ordinibus ſubmouendos eſſe (*cenſuimus*) reos ſcilicet, vel veri confeſſione, vel mendacio falſitatis, &c. Decretum eſt ſubmouendos protinus eſſe ab eo gradu, quem ab omni ſcandalo liberum eſſe decet. *Valent. Gallia cap. 4. & in epiſt. eiuſdem concilij ad clerum Foroiulienſem. Toletan. x. in cauſſa Potamij Epiſcopi paulo ante fin.*

CAP. VIII.

Diſt. 50. c. 7. Si Epiſcopus, presbyter, diaconus, capitale crimen commiſerit, aut chartam falſauerit, aut teſtimonium falſum dixerit, ab officii honore depoſitus in monaſterium retrudatur, & ibi quamdiu vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat. *Agath. c. 50.*

CAP. IX.

Si diaconus, aut presbyter crimen capitale commiſerit, ab offici honore depoſitus, in monaſterium retrudatur, ibi tantummodo, quamdiu vixerit, communionem ſumendo. *Epaun. c. 22.*

CAP. X.

7. q. 1. in princ. Nullus viuente Epiſcopo alius ordinetur Epiſcopus, niſi in eius locum, quem capitalis culpa deiecerit. *Aurel. v. c. 12. Burc. l. 1. c. 186. Ino par. 5. c. 302. decr.*

CAP. XI.

Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum, &c. Qui in aliquo crimine detecti ſunt. Qui infamiæ nota aſperſi ſunt: qui ſcelera aliqua per publicam pœnitentiam ſe admiſiſſe confeſſi ſunt, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet. iv. c. 81.* Diſt. 51. c. 5.

CAP. XII.

Qui peccatum ad mortem peccant clerici, à gradu quidem deponuntur, à laicorum autem communione non arcentur. *Baſil. ad Amphil. c. 32.*

Contra clericos, qui Epiſcopis, aut aliis graues iniurias inferunt.

Tit. XXV.

CAPVT I.

COniurationes, & collegia ab externis legibus prohibentur, multo magis in eccleſia. Si clerici, vel monachi id fecerint, & contra Epiſcopos, vel clericos conſpirauerint, à gradu ſuo cadant. *Chalced. ca. 18. Trull. cap. 34. Vorm. c. 74. Tullen. poſt. ep. ſyn. Rab. c. 19. de pœnit. Burch. lib. 10. c. 68. Ino par. 12. cap. 87. decr. Anſel. l. 8. c. 16.* 11. q. 1. c. Coniurationem 22. & 24.

CAP. II.

Taraſius ait, ſi intulerit qualiſcumq; etiam Epiſcopus verbera, aut plagas viris Deum timentibus, &c indignus eſt Epiſcopatu. Sancta ſynodus ait, indignus eſt. *vij. ſyn. gen. Nicæn. ij. act. 3. in prin.*

CAP. III.

Vniuerſa ſynodus dixit: Epiſcopalem perſecutionem, & eccleſiarum abſciſſionem, vel vaſtationem, atque ſeruorum Dei inſectationem, fulti prædicta auctoritate, & omnium ſanctorum patrum prohibitione, veſtraque conſolatione veraciter amputantes, &c. Sancimus, ne vnquam talia à quoquam noſtris, aut futuris temporibus præſumantur, &c. Si quis hæc quæ hodie in hac ſancta ſynodo prohibita ſunt, infringere præſumpſerit; aut voluntarie tranſgredi temptauerit; ſi clericus eſt gradu proprio penitus careat. *Syn. Rom. v. ſub Symm. in fin.*

CAP. IV.

Statuimus, vt nullus futuris temporibus Epiſcopis vim inferre; vel eos temere lacerare præſumat, quatenus cum ad ſynodum conuenerint, libere eis tractare, & ſtatuere liceat, quæ ſanctorum patrum canonica cenſura decreuit. Nulluſque eos lacerare, &c. abſque ſtatus ſui periculo pertemptet. *Rauenn. ſub Ioan. ix. c. 2.*

CAP. V.

Act. 23. Si clericus iniuria affecerit Epiſcopum deponatur: Præfecto enim populi tui non maledices. *Apoſt.c.*55.

CAP. VI.

11.*q*.1, *c*. 32. Statuimus, vt ſi aliquis clericorum ſuis Epiſcopis infeſtus, aut inſidiator fuerit, eoſque criminari voluerit, vt mox ante examinatum iudicium ſubmotus à clero curiæ tradatur, cui diebus vitæ ſuæ deſeruiat, & infamis abſque vlla reſtitutionis ſpe permaneat. *Fabian.ep.* 2. *Greg. vij.l.7.regiſt.ep.2.Deuſded.par.4.Anſel.l.7.c.159.Tarrac.l.2.c.23.*

CAP. VII.

3.*q*. 4.*c*. 8. Clericus, qui Epiſcopum ſuum accuſauerit, aut ei inſidiator extiterit, non eſt recipiendus: quia infamis eſt, & à gradu debet recedere, aut curiæ tradi ſeruiturus. *Steph.ep.2.in med. Grego. vij.l.7.regiſt.ep.2.in med.Deuſded.par.4.*

CAP. VIII.

Patres ſancti ſynodum congregauerunt generalem in Nicæa, &c. leges poſuerunt, quas ſacros canones appellamus, quibus multa pernecessaria ad ſtatum eccleſiæ ſanctæ Dei, & ſupplementum columnarum eius, id eſt Epiſcoporum, qui eum propriis humeris geſtant, ſunt decreta, & nocumenta eorum prohibita; ita vt qui talia agere temptauerint, aut eis nocere præſumpſerint, ſi quidem clerici fuerint, à proprio gradu decidant. *Iul.ep.* 1. *ad Epiſcopos Orientis ante med.*

CAP. IX.

Arſacium, quem pro magno Ioanne (*loquitur de Ioanne Chryſoſtomo ab inimicis in exilium pulſo*) in thronum Epiſcopalem produxiſtis, etiam poſt obitum exanctoramus, vna cum omnibus, qui conſulto cum eo communicauerunt Epiſcopis: cuius etiam nomen ſacro Epiſcoporum albo non inſcribatur; indignus enim eo ordine eſt, vt qui Epiſcopatum quaſi adulterio polluerit, &c. Ad Theophili abrogationem addimus excommunicationem, &c. *Innoc.ep. ad Arcad. Imperat. apud Nicephor.l.13.c.34.*

CAP. X.

Si quis clericus in demoliendis ſepulchris fuerit deprehenſus, quia facinus hoc pro ſacrilegio legibus publicis ſanguine vindicatur, oportet canonibus in tali ſcelere proditum, à clericatus ordine ſubmoueri: & pœnitentiæ triennio deputari. *Tolet. iv.c.45.Burch.lib.11.c.63.Iuo par.13.c.44.decr.*

Depoſitiones contra clericos homicidas, & qui membrum abſcindunt, aut plagas imponunt.

Tit. XXVI.

CAPVT I.

Diſt. 55. *c.* 4. *ſi quis.* SI clericus ſe caſtrauerit, deponatur vti ſui homicida. *Apoſt.c.22.G.23.I. Nican.ca.1.vbi eſt, ceſſet. Mart.Brac.c.21.Tarrac.l.3.c.37.*

CAP. II.

Epiſcopus, presbyter, diaconus fideles peccantes, aut infideles, etiam delinquentes verberans, vt ab eis timeatur, deponatur. *Apoſt.ca.27.G.28.L.Anſel.l.6.c.159.* *Diſt.* 47. *c.*7. *Epiſcopum.*

CAP. III.

Si clericus in pugna quem percuſſerit, iſque ex vno ictu moriatur, propter temeritatem deponatur. *Apoſt.c.66.*

CAP. IV.

De iis, qui ſe ipſos abſcindunt, paterni canones euidenter ſequenda poſuerunt: dicunt enim talia perpetrantes, mox vt agniti fuerint, à munere clericali debere ſecludi. *Gelaſ. ep.1.c.19.*

CAP. V.

Qui male conceptos ex adulterio fœtus, vel editos necare ſtuduerint, vel in † ventribus matrum potionibus aliquibus colliſerint, &c. Si clerici fuerint, officium eis miniſtrandi recuperare non liceat; attamen in choro pſallentium à tempore receptæ communionis interſint. *Iler.c.2.Anſelm.lib.11.cap.51. Iuo par.10.c.182.* † *vteris.*

CAP. VI.

Qui non promoueantur ad ſacerdotium ex regulis canonum. [Qui in aliquo crimine detecti ſunt, &c. qui ſemetipſos abſciderunt, aut naturaliter defectu membrorum, vel defectione aliquid minus habere noſcuntur, &c. Si quis deinceps contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet.iv.c.18.* *Diſt.* 51. *c.*5.

CAP. VII.

Si quis Epiſcoporum magnatis cuiuſquam vxorē, filiam, neptem, vel propinquam adulterina pollutione fœdauerit, honoris proprij gradum amittat, &c. Hanc ſane, & illi ſententiam merebuntur, qui volentes homicidium fecerint. *Tolet.xi.c.5.*

CAP. VIII.

Si quis clericus, quamuis nimium coactus, homicidium fecerit, ſiue ſit presbyter, ſiue diaconus, deponatur. Legimus in canonibus Apoſtolorum, quod Epiſcopus, presbyter, & diaconus, qui in fornicatione, aut periurio, aut furto captus eſt, deponatur; quanto magis is, qui hoc immane ſcelus fecerit, ab ordine ceſſare debebit? *Tribur. cap.* 11. *vid. Apoſt. c.*25. † *loquitur de eo, qui excedit moderamen inculpatæ tutelæ.* *Diſt.* 50. *cap.*12. *Presbyter.* 1.

CAP. IX.

Si quis ſanus, non per diſciplinam religionis, & abſtinentiæ, ſed per abſciſſionem plaſmati à Deo corporis, exiſtimans poſſe à ſe carnales concupiſcentias amputari, caſtrauerit ſe, non eum admitti decernimus ad aliquod clericatus officium. Quod ſi iam ante fuerit promotus ad clerum, prohibitus à ſuo miniſterio deponatur. *Mart.Brac.c.21.vide Nican.cap.*1. *Diſt.* 55. *cap.* 9. *ſi quis pro.*

CAP. X.

Qui ſe latronibus aduerſos obiiciant, ſi ſint clerici, à gradu deponantur. *Baſil. ad Amphil. cap. 55.*

Depoſitiones contra clericos gulæ, & ebrietati deditos. Tit. XXVII.

CAPVT I.

Diſt. 35. c. 1. EPiſcopus, preſbyter, diaconus aleæ, & ebrietati deditus ceſſet, vel deponatur. *Apoſt. c. 42. Raban. c. 28. de pœnit. Burch. l. 14. c. 5. Iuol. 3. tit. 15. c. 4. panor. Iuo par. 13. c. 73. decr. Cæſar. l. 8. c. 50. & 100.*

CAP. II.

Per ſemetipſam Veritas generaliter in euan-
Luc. 21. gelio proteſtatur, dicens: Cauete à crapula, & ebrietate, & curis huius ſæculi. Vnde & in eccleſiaſtico canone ſententialiter conſtat deciſum, aut ceſſare ab huiuſcemodi vitij ingurgitatione, aut certe perſeuerantes honoris iactura periclitari debere. *Forouil. c. 3.*

CAP. III.

Quicumque ebrietati deſeruit, aut deſinat, aut deponatur. *Aquiſgr. ij. ſub Ludou. par. 1. c. 6.*

CAP. IV.

De collectis, vel confratriis, quas conſortia vocant, ſicut verbis monuimus, & nunc ſcriptis expreſſe præcipimus; vt tantum fiat, quantum rectum ad auctoritatem, & vtilitatem, atque ad ſalutem animarum pertinet, &c. Paſtos autem, & comeſſationes, quas diuina auctoritas vetat, vbi & grauedines, & indebitæ exactiones, & turpes, ac inanes lætitiæ, &c. accidere ſolent, adeo penitus interdicimus; vt qui contra hoc decretum agere præſumpſerit, ſi preſbyter fuerit, vel quilibet clericus, gradu priuetur. *Nannet. c. 15.*

Depoſitiones contra clericos, qui veſtibus prohibitis, vel armis vtuntur. Tit. XXVIII.

CAPVT I.

21. q. 4. c. vlt. PRæcipimus, quod tam Epiſcopi, quam clerici, in ſtatu mentis, in habitu corporis Deo, & hominibus placere ſtudeant, & nec in
† ſciſſura. ſuperfluitate † fiſuræ, aut colore veſtium, nec in tonſura, intuentium, quorum forma, & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum; ſed potius, quod eorum deceat ſanctitatem. Quod ſi moniti ab Epiſcopis emendare noluerint, eccleſiaſticis careant beneficiis. *Synod. Rom. ſub Innoc. ij. c. 3. poſt Iuo. panorm.*

CAP. II.

21. q. 4. c. vlt. Præcipimus, vt tam Epiſcopi, quam clerici neque ſuperfluitate, ſeu inhoneſta varietate colorum, aut fiſſura veſtium, neque in tonſura, intuentium, quorum forma, & exemplum eſſe debent, offendant aſpectum: ſed potius ita in ſuis actibus errata condemnent, & amorem innocentiæ, conuerſatione demonſtrent, ſicut dignitas exigit ordinis clericalis. Quod ſi moniti ab Epiſcopis ſuis infra quadraginta dies non obtemperauerint, eccleſiaſticis beneficiis eorumdem Pontificum auctoritate priuentur. *Eugen. iij. in ſyn. Remen. c. 2.*

CAP. III.

Clerici, qui in quacumque † ſeditione arma † factione.
volentes ſumpſerint, amiſſo ordinis ſui gra- 23. q. 8.
du, in monaſterium contradantur pœniten- c. 5.
tiæ. *Tolet. iv. c. 44. Anſel. li. 7. c. 187. Tarracon. lib. 6. c. 3.*

Depoſitiones contra clericos, qui non ſeruant grauitatem, & modeſtiam. Tit. XXIX.

Vide lib. viij. tit. xxiv. quibus adde.

CAPVT VNIC.

NVllus clericus, ſubdiaconus, diaconus, vel preſbyter in plateis reſideat, & fabulis diuerſis commiſceatur. Quod ſi quis facere præſumpſerit, repellatur omnino ab officio. *Narbon. c. 3.*

Depoſitiones contra clericos, qui negotiis ſæcularibus dant operam. Tit. XXX.

Vide lib. viij. tit. xxxix. lib. iv. tit. lxxiij. quibus adde.

CAPVT I.

CLerici, qui ſine licentia vagantur, deponantur. Item ſi cum licentia clerici honoratiores receſſerunt, ſed curis ſæcularibus implicantur. *Nicæn. ij. c. 10.*

CAP. II.

Praua conſuetudo, prout accepimus, & deteſtabilis inoleuit; quoniam monachi, & regulares canonici poſt ſuſceptum habitum, & profeſſionem factam, ſpreta beatorum magiſtrorum Auguſtini, & Benedicti regula, leges temporales, & medicinam gratia lucri temporalis addiſcunt, &c. Ne hoc vlterius præſumatur Apoſtolica auctoritate interdicimus. Epiſcopi autem, Abbates, & Priores tantæ enormitati conſentientes, & non corrigentes propriis honoribus † ſpolientur, & ab eccleſiæ li- † priuentur.
minibus arceantur. *Synod. Rom. ſub Innoc. ij. c. 6. poſt Iuo. panor.*

CAP. III.

Clerici, qui relicto clero, ſe ad ſæcularem militiam, & ad laicos contulerint, non iniuſte ab eccleſia, quam reliquerunt, amoueantur. *Andegau. c. 8.*

CAP. IV.

Clericus, qui examinationi reorum, aut interfectioni interfuerit, defraudatus honeſti honoris ſtola gregibus examinatorum ſocietur. *Matiſcon.ij.c.19.*

CAP. V.

23. q. 8. c. ſæpe. 29. Si quis ſacerdotum diſcuſſor in alienis periculis extiterit, reus effuſi ſanguinis apud Chriſtum, & apud eccleſiam perdat proprium gradum. *Tolet.iv.c.30. Burc.l.2.c.149. Iuopar.6.c.222.decr.*

CAP. VI.

23.q.8.c. His. 30. A quibus Domini ſacramenta tractanda ſunt, iudicium ſanguinis agitare non licet, &c. Quod ſi quiſquam id fecerit, ordinis honore priuetur, & loco; & ſub perpetuo damnationis teneatur religatus ergaſtulo, &c. *Tolet.xi.c.6. Raban.c.30.de pœnit. Burch. l.1.c.201. Iuopar.5.cap.315.decr. Cæſar.lib.5.cap.62. Tarracon.lib.4.cap.69.*

CAP. VII.

Diſt. 44. c.3. nulli. Clericus, qui tabernæ officinam habet, aut ceſſet, aut deponatur. *Trull.c.9.*

Depoſitiones contra clericos, qui apud ſe fœminas habitare permittunt, præter matrem, & propinquas, aut qui cum illis ſermones familiares conferunt. Tit. XXXI.

Vide li.iv.tit.xxxviij.li.vi.tit.xxx.& xxxi.

CAPVT I.

De vita, & honeſt. cler.c.8. Gregor. ix. & in 3.collect. Monaſteria ſanctimonialium ſi quiſquam ſine manifeſta, & neceſſaria cauſſa frequentare præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, & ſi non deſtiterit, à beneficio eccleſiaſtico reddatur immunis. *Alexand.iij.in conc. Later.c.11.*

CAP. II.

Diſt. 81. c.20. Clericus, preſbyter, diaconus, Archidiaconus, qui cum fœmina ſecreta colloquia miſcet, deponatur, ea vero à liminibus arceatur eccleſiæ. *Clem.ep.2.ante med. Iuopar.6.c.89.decr. Anſel.l.7.c.139.*

CAP. III.

Clericus loci ſui dignitate priuetur, qui familiarius cum propinqua eius curæ commiſſa conuerſatur. *Tarrac.c.1.*

CAP. IV.

Qui habet familiaritatem extranearum, ſi poſt primam, & ſecundam commonitionem non ſe emendauerit, officij ſui dignitate priuetur; ſi ſe correxerit, ſancto miniſterio reſtauretur. *Ilerd.c.15.*

CAP. V.

Nullus clericus à gradu ſubdiaconatus, & ſupra in conſortio familiaritatis habeat mulierem, vel ingenuam, vel libertam, vel ancillam. Poſt datam hanc admonitionem, quiſquis earum conſortio frui voluerit, nouerit ſe non ſolum à clericatus officio retrahi, vel eccleſiæ foribus expelli, ſed etiam omnium catholicorum, clericorum, vel laicorum communione priuari, nulla prorſus vel colloquij conſolatione relicta. *Tolet.ij.c.3.*

CAP. VI.

Nullus clericorum, non Epiſcopus, non presbyter, non diaconus, non ſubdiaconus extraneam mulierem in domo ſua habere præſumat, &c. Si quis Epiſcopus ad diſtringendum eos, qui in hac facilitate perdurant, negligens apparuerit, ſententiam prædeceſſorum canonum ſe incurrere omnino cognoſcat; ſic tamen, vt tam Metropolitanus ſuis comprouincialibus, quam comprouinciales Metropolitano ſuo, ſi reſiſtere, aut contemnere Epiſcopum clerici ſui præſumpſerint, dent omnino ſolatium, &c. Quicumque pro cauſſa Dei, fratri ſuo ſolatium commonitus dare diſtulerit, vſque ad ſynodum remoueatur. *Turon.ij.c.10. & 12.*

CAP. VII.

Nemo clericus ſuſpectam domi habeat mulierem, vel ancillas, inculpatum ſe ipſum præbens: ſi fecerit, deponatur. Idem ab eunuchis ſeruetur. Contrauenientes clerici deponantur, laici excommunicentur. *Trull.c.5.*

Depoſitiones contra clericos ſacris initiatos, qui ab vxoribus non abſtinent. Tit. XXXII.

Vide lib. vi. tit. xxix. quibus adde.

CAPVT I.

Maximilianus filius noſter non patitur eccleſiam pollui ab indignis presbyteris, quos in presbyterio filios aſſerit procreaſſe, &c. Si conuicti fuerint, à ſacerdotali remoueantur officio. *Innoc.ep.5. Iuopar.6.ca.96.decr. Anſel.l.8.c.15.* Diſt. 81. c. 6.

CAP. II.

Si quis poſt acceptam benedictionem leuiticam cum vxore ſua incontinens inuenitur, ab officio abiiciatur. *Arauſic.c.23.*

CAP. III.

Epiſcopi, presbyteri, vel honoratiores clerici, ſi coniugibus ſuis poſt ordines copulentur, omni in perpetuum, quam admiſſo iam crimine perdiderunt, dignitate priuabuntur. *Matiſcon.c.11.*

Depoſitiones contra clericos, qui cum ſacris ſint initiati, vxores ducunt. Tit. XXXIII.

Vide lib.vi.tit.xxviij. lib.vij.tit.xvi.

Cap. X.

Nullus ex laicis, abſque annua conuerſatione præmiſſa, Epiſcopus ordinetur. Si hoc quiſquam Epiſcoporum tranſcendere quacũque conditione præſumpſerit, anno integro ab officio, vel caritate fratrum habeatur extraneus. *Aurel.v.c.9.*

De ſuſpenſione in eos, qui non ſeruant formam ab Eccleſia præſcriptam in electionibus. Tit. VIII.

CAPVT I.

De elect. c.7. Gr. ix.c.16. eod.tit.in 4.coll.

STatuimus, vt nullus in Epiſcopum eligatur, niſi qui iam triceſimum ætatis annum egerit, & de legitimo ſit matrimonio natus, qui etiam vita, & ſcientia commendabilis demõſtretur, &c. Clerici ſi contra formam iſtam quemquam elegerint, & eligendi poteſtate tunc priuatos, & ab Eccleſiaſticis beneficiis triennio ſe nouerint ſuſpenſos, dignum eſt enim, vt quos timor Dei à malo non reuocat, Eccleſiaſticæ tamen coërceat ſeueritas diſciplinæ. *Alex.iij.in conc.gen.Later.cap.3.inf.*

Cap. II.

De elect. c.43.Gr. ex.c.10. eod.tit.in 4.col.

Qui electionem huiuſmodi (*per ſæcularem poteſtatem*) præſumpſerint celebrare, ab officiis, & beneficiis per triennium ſuſpendãtur, eligendi tunc poteſtate priuati. *Innoc.iij. in conc.gen.Later.cap.25.*

De ſuſpenſione in eos, qui indignis conferunt beneficia, aut confirmant. Tit. IX.

CAPVT. I.

De elect. c.44.Gr. ix.c.11. eo.tit.in 4.coll.

QVi approbauerit indignum, non ſolum confirmandi primum ſucceſſorem illius careat poteſtate, verumetiam à perceptione proprij beneficij ſuſpendatur; quouſque, ſi æquum fuerit, indulgentiam valeat promereri, ſi conuictus fuerit in hoc per malitiam exceſſiſſe, grauiori ſubiaceat vltioni. *Innoc.iij. in conc.gener.Later.cap.26.*

Cap. II.

De preb. c.29 Gr. ex.c.5. eod.tit. in 4.col.

Præcipimus, vt Prælati prætermiſſis indignis aſſumant idoneos, qui Deo, & Eccleſiis velint, & valeant gratum impendere famulatum: fiatque de hoc in prouinciali concilio diligens inquiſitio annuatim; ita quod qui poſt primam, & ſecundam correptionem fuerit repertus culpabilis, à conferendiis beneficiis per ipſum concilium ſuſpẽdatur, &c. Huiuſmodi ſuſpenſionis ſententia præter Romani Pontificis auctoritatem, aut proprij Patriarchæ minime relaxetur. *Ibid.c.30.*

De ſuſpenſione in Metropolitanos, qui non vocant Epiſcopos ad ſynodum, & in Epiſcopos non venientes. Tit. X.

Vide lib.iv.tit.lxv: quibus adde.

CAPVT I.

De accuſ. c.25.Gr. ix.c.5.eo. tit. in 4. coll.

QVicquis hoc ſalutare ſtatutũ neglexerit adimplere (*de conciliis prouincialibus ſingulis annis celebrandis*) à ſuis beneficiis, & executione officij ſuſpendatur, donec per ſuperioris arbitrium eius ſuſpenſio relaxetur. *Innoc.iij.in conc.gener.c.6.*

Cap. II.

Si intra biennium Metropolitanus ſynodũ non indixerit, anno integro miſſas facere non præſumat. Si Epiſcopus vocatus non ægrotans non venerit, ſimili ſententiæ ſubiacebit. *Aurel.iij.c.1.*

De ſuſpenſione in Epiſcopos peregrinos, qui in parochia aliena iniuſſu Epiſcopi miniſtrant. Tit. XI.

Vide lib.iv.tit.liv.

De ſuſpenſione in clericos intemperantes, & luxui deditos. Tit. XII.

CAPVT I.

De vita & honeſtat. cler. c.14.Gr. ix.c.3.eo. tit. in 4. coll.

SI quis ſuper his (*de crapula, & ebrietate*) culpabilem ſe exhibuerit, niſi à ſuperiore commonitus ſatisfecerit competenter, à beneficio, vel officio ſuſpendatur. *Innoc.iij. in conc.gener.Later.c.15.*

Cap. II.

De celeb. miſſ.c.9. Gr.ix.& c.2.eo.tit. in 4.coll.

Non ſolum clerici minores, verum etiam Prælati (*indulgent*) comeſſationibus, &c. Sunt, & alij, qui miſſarum celebrant ſolemnia vix quater in anno, &c. Hæc igitur, & ſimilia ſub pœna ſuſpenſionis penitus inhibemus, &c. *Innoc.iij.in conc.gener.Later.cap.17.*

Cap. III.

Diſt. 35. c. vlt.

Ante omnia clericis vitetur ebrietas, quæ omnium vitiorũ fomes, ac nutrix eſt. Quem ebrium fuiſſe conſtiterit, vt ordo patiatur, aut triginta dierum ſpatio communione ſtatuimus ſubmouendum, aut corporali ſubdendũ ſupplicio. *Agath.c.41.Venet.c.13. Burch: lib.14. c.11.Iuo par.13.cap.79.decr.Capitul.lib.7.cap.218. & 270.*

Cap. IV.

Diſt.34. Epiſcopum,c.2. c.1.de cle. ven.Gr. ix. & in 1.coll.

Si Epiſcopus, preſbyter, diaconus canes ad venandum, aut accipitres habuerit, Epiſcopus tribus menſibus ſe ſuſpendat à communione preſbyter duobus menſibus ſe abſtineat, diaconus † vero ab omni officio, vel cõmunione ceſſabit. *Agath.c.55. Epaun. cap.3. Vorm.c.17.*

† vno.

17. Burc. l. 2. c. 213. Iuo li. 3. tit. 15. c. 1. panor. & par. 5. c. 366. & par. 6. c. 288. & par. 13. c. 30. decr.

De ſuſpenſione in clericos incontinentes, & in eos, qui eiſdem fauent. Tit. XIII.

CAPVT I.

De vita, & honeſt. cleric. c. 13. Grego. ix. c. 2. eo. tit. in 4. collect.

SI quis hac de cauſſa (*ideſt propter incontinentiam*) ſuſpenſus, diuina celebrare præſumpſerit, non ſolum eccleſiaſticis beneficiis ſpolietur, verum etiam pro hac duplici culpa perpetuo deponatur, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 14.*

Cap. II.

Diſt. 32. Nullus c. 5. & c. 16. Præter.

Ipſa ſancta ſynodus hoc capitulum ſub excommunicatione ſtatuit, dicens: Quicumque ſacerdotum, diaconorum, ſubdiaconorũ poſt conſtitutum Leonis de caſtitate clericorum, concubinam palam duxerit, vel ductam non reliquerit, ex parte omnipotentis Dei, auctoritate beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli præcipimus, & omnino contradicimus, vt miſſam non cantet, neque euangelium, vel epiſtulam ad miſſam legat, neque in presbyterio ad diuina officia cum iis, qui præfatæ conſtitutioni obedientes fuerint, maneat: neque partem ab eccleſia ſuſcipiat, quouſque à nobis ſententia ſuper huiuſmodi, Deo concedente, procedat. *Nicol. ij. in ſyno. Rom. cxiij. Epiſcoporum. Iuo lib. 3. tit. 11. cap. 3. panor. Cæſar. 8. cap. 44.*

Cap. III.

Qui à ſubdiaconatu vxoribus vacant, ab omni ſacro ordine remoueantur, &c. Si vero Epiſcopi conſenſerint eorum prauitatibus, ipſi officij interdictione multentur. *Vrban. ij. in ſyn. apud Melfiam. cap. 12.*

Cap. IV.

Diſt. 34. c. 17. Si Subdiaconus.

Subdiaconus defuncta vxore, ſi aliam duxerit, ab officio remoueatur, & habeatur inter oſtiarios, vel lectores, ita vt Euangelium, & Apoſtolum non legat, ne qui Eccleſiæ ſeruierit, publicis officiis ſeruire videatur. Qui vero tertiam acceperit, abſtentus biennio, poſtea inter laicos, reconciliatus per pœnitentiam, communicet. *Tolet. 1. cap 4. Mart. Bracar. c. 44.*

Cap. V.

Licet à patribus noſtris fuerit conſtitutum, vt quicumque ſacerdos, vel leuita filiorũ procreationi operam dare fuiſſet conuictus, à cõmunione dominica abſtineret: Nos tamẽ &c. decreuimus, vt ſacerdos, vel leuita coniugali concupiſcentiæ inhærens, vel à filiorum procreatione non deſinens, ad altiorem gradum non conſcendat, neque ſacrificia Deo offerre, vel plebi miniſtrare præſumat. Sufficiat his tantum, vt à communione non efficiantur alieni. Sed vt hæc valeant obſeruari, fomitem omnium vitiorum oportet abſcindi Apoſtolo præcipiente: Nolite ebriari vino, in quo eſt luxuria. *Turon. cap. 2.* *Epheſ. 5.*

Cap. VI.

Diſt. 50. c. 52. & 15. q. 8. c. 2.

Qui altario deſeruiunt, ſi ſubito inflenda carnis fragilitate corruerint, & pœnituerint, in poteſtate Pontificis eſt non diu ſuſpendere; vel deſidioſos prolixiore tempore ab Eccleſiæ corpore ſegregare. Sed altiora officia non aſſequantur. *Iler. c. 5. Raban. c. 1. de pœnit. Burch. lib. 19. c. 74. Iuo par. 13. c. 87. decr.*

Cap. VII.

Nullus clericorum à ſubdiacono, & ſupra, quos vxores in propoſito ſuo accipere inhibetur propriæ, ſi forte iã habeat, miſceatur vxori; quod ſi fecerit, laica communione contentus, iuxta priorum canonum ſtatuta ab officio deponatur. Quem ſi ſciens Epiſcopus ſuus in hac vilitate permiſtionis viuentẽ, ad officium poſtea admiſerit, & ipſe Epiſcopus ad agendam pœnitentiam tribus menſibus ſit à ſuo officio ſequeſtratus. *Aurel. iij. cap. 2.*

Cap. VIII.

Nullus Epiſcoporum, presbyterorum, & diaconorum extranearum mulierũ intra domũ præſumat habere ſolatium, quibus etiam pro vtilitate ſua aliqua familiarius regenda committat. Quod etiam de propinquis feminis indicẽtes ſimiliter prohibemus; ne ſub cõceſſa ſibi licẽtia parentali, ex earũ ſequipedis memoratorũ vita, vel opinio polluatur. Quod ſi Epiſcopus nunc vetitis vti ſub quadam præſumptione voluerit, anno vno à Metropolitano, vel à comprouincialibus ſuis ab officio ſuſpendatur. *Aurel. v. c. 3.*

Cap. IX.

Si presbyter, diaconus, ſubdiaconus infantes procreauerit, aut adulterium commiſerit, & Archipresbyter hoc Epiſcopo, aut Archidiacono non intimauerit, integro anno non communicet. *Ant. ſ. c. 20.*

Variæ ſuſpenſiones. Tit. XIV.

CAPVT I.

De vſur. c. 3. Gr. ix. eo. tit. c. 2. in 1. col.

QVi vſurarij manifeſti oblationem acceperit, aut Chriſtianæ tradiderit ſepulturæ, quæ acceperit, reddere compellatur, donec ad arbitrium ſui Epiſcopi ſatisfaciat, ab officij ſui maneat executione ſuſpenſus. *Alex. iij. in concil. Later. cap. 25.*

Cap. II.

De accuſ. c. 24. Qualiter, & quando à Greg. ix. c. 4. eo. tit. in 4. coll.

Cum ex officio teneantur Prælati, non ſolum arguere, ſed etiam increpare, quin etiam interdũ ſuſpendere, nonnunquã vero ligare, frequenter odiũ multorũ incurrũt, &c. Cum ſuper exceſſibus ſuis quiſquã fuerit infamatus ſi fuerit grauis exceſſus, etſi non degradetur ab ordine, ab ordinatione tamen amoueatur omnino, quod eſt ſecundum Euãgelicam ſententiam à villicatione villicum amoueri, qui non poteſt villicationis ſuæ dignam reddere rationem, &c. Regulares facilius, & liberius poſſunt à ſuis adminiſtrationibus amoueri. *Luc. 16. 4.*

CAPVT. I.

NVllus fratrum, & coepiſcoporum noſtrorum, &c. conſtituat preſbyteros, aut quemlibet alium clericum in Eccleſiis, quæ ſibi ſubiectæ non ſunt, præter voluntatem Epiſcopi, cui Eccleſia illa commiſſa eſt: ſed neque quiſquam preſbyterorum, vel diaconorum, qui ſacris officiis dediti ſunt, vltro ac per ſe eccleſias ingrediens ſacrum aliquod operetur, in quibus ab initio ſortem minime conſecutus eſt. Quiſquis poſt hanc definitionem noſtram viſus fuerit faciens aliquid eorum, quæ nunc interdicta ſunt, ſeparetur, &c. & preſbyter ille, vel diaconus ſegregatus ſit, donec ab aliena recedat Eccleſia. Quod ſi & ſegregationem contempſerit, omnimodis deponatur, & ab omni honore ſacrato deiiciatur. *Synod. viij. gener. ſub Hadr. ij. cap. 23.*

CAP. II.

cap. 1. de treug. & pace. Gregor. ix. & in 1. coll. Si quis treuguam frangere temptauerit, poſt tertiam commonitionem, ſi non ſatisfecerit, Epiſcopus ſuus ſententiam excommunicationis dictet, & ſcriptam vicinis ſuis annunciet, Epiſcopus autem nullus excommunicatum in communionem ſuſcipiat, immo ſcriptam ſuſceptam ſententiam quiſq; cõfirmet, ſi quis autem hoc violare præſumpſerit, ordinis ſui periculo ſubiaceat. *Alex. iij. in conc. Later. gener. c. 21. Innoc. ii. in conc. Roman. c. 9. poſt Inopanor.*

CAP. III.

De vita & honeſtat. cler. c. 13. Grego. ix. c. 2. eo. ti. in 4. collect. Si quis hac de cauſſa (*propter incontinentiam*) ſuſpenſus, diuina celebrare præſumpſerit, non ſolum Eccleſiaſticis beneficiis ſpolietur, verum etiam pro hac duplici culpa perpetuo deponatur. *Innocen. iij. in concil. general. Lateranen. cap. 14.*

CAP. IV.

Preſbyteram, diaconam, nonnam, aut monacham, vel etiam ſpiritalem commatrem, nullus ſibi præſumat per nefaria coniugia copulare. Qui huiuſmodi opus perpetrauerit, ſciat ſe anathematis vinculo eſſe obligatum, &c. Quicumque ſacerdotum eos communicare præſumpſerit, eorum conſortio condemnatus ſacerdotij ſui honore priuetur. *Zachar. in ſyno. Roma. cap. 5. vide concil. Roman. ſub Greg. ij. c. 1. 2. 3. 4.*

CAP. V.

Quicumque ſeu Epiſcopus, ſiue preſbyter Nortmannis, donec excommunicati fuerint, diuinum officium fecerit, à ſacerdotali officio perpetuo ſubmouemus. *Gregor. vij. in concil. Roma. anni 5.*

CAP. VI.

Si quis clericus, vel monachus receperit ſciẽs excommunicatum, quod peccauerat excõmunicatus, emendabit, qui recepit, ſi aliter non poterit recipi, & periculo ſubiacebit. *Gregor. vij. in conc. Rom. anni incer. c. 18.*

CAP. VII.

Si quis clericus orat cum depoſito, vt cum clerico, deponatur. *Apoſt. c. 11. G. 12. L.*

CAP. VIII.

Segrego te, & illam à perceptione immaculatorum myſteriorum Chriſti Dei noſtri (*loquitur cum Arcadio Imperatore, & Eudoxia vxore, qui Ioan. Chryſoſtomum Conſtantinopoli eiecerant*) Epiſcopum etiam omnem, aut clericum ordinis ſanctæ Dei Eccleſiæ, qui adminiſtrate, aut exhibere ea vobis auſus fuerit, ab ea hora qua præſentis vinculi mei legeritis litteras, dignitate ſua èxcidiſſe decerno. *Innocen. epiſt. ad Arcar. Imper ante fin. apud Nicephor. Calliſt. lib. 13. cap. 34.*

CAP. IX.

Qui excommunicatum neſciens ſuſceperit, & poſt probauerit, ad pœnitentiã mox recurrat in conſpectu, & iudicio Epiſcopi ſui. Qui autem ſcienter id egerit, ſiue in vita, ſiue in morte, ſiue aliquid de facultate damnati in eleemoſynam probatus fuerit ſuſcepiſſe, ab ordine preſbyter ceſſet, nec gradum recipiat, niſi ſatisfactus ab Epiſcopo ſuo ſacris veſtimentis reinduatur. *Lemouicen. actio. 2. poſt med.*

Depoſitiones contra clericos, qui lapſos non ſuſcipiunt. Tit. XLVII.

CAP. VNIC.

SI Epiſcopus, vel preſbyter non ſuſcipit reuertentem à peccato, ſed expellit, deponatur, &c. *Apoſt. cap. 52.*

Depoſitiones contra clericos, qui nuptiis prohibitis fauent. Tit. XLVIII.

CAPVT VNIC.

DE iis, qui ſponſas alienas rapiunt, vel ſine conſenſu parentum ſuſcipiunt, antiqua, & ſynodalis ſententia obſeruetur, &c. Si vero, quod non optamus, de gradu Eccleſiaſtico talibus nuptiis ſe conſenſorem, vel interuentorem manifeſte prodiderit, à proprio gradu repellatur. *Melden. c. 68.*

Depoſitiones contra clericos, qui Eccleſias à laicis accipiunt. Tit. XLIX.

Vide lib. x. tit. x. quibus adde.

CAPVT I.

QVi de monachis per manum laici obedientiam regularem ſuſceperit, grauioris culpæ vindicta puniatur, &c. Si autem monachus contemnens, gradum Eccleſiaſticum habuerit, eo priuetur. *Melden. cap. 10.*

Depoſitiones contra clericos, qui plura habent beneficia. Tit. L.

Vide lib. vi. tit. xliij. quibus adde.

CAPVT VNIC.

21.q.2.c. 5. ſiquis. CAdat à gradu ſuo, ſi clericus in duabus eccleſiis duarum vrbium ordinetur, & reſtituatur in eam, in qua prius ordinatus eſt. Si vero iam tranſlatus eſt in aliam eccleſiam, nihil attingat ex priore eccleſia, neque ex prochiis, xenodochiis, & martyriis ei ſubiectis ſub eadem pœna. *Chalced. c. 10. Aquiſgr. c. 50. Burch. l. 2. c. 96. Iuo l 3. tit. 6. c. 5. p. nor. & par. 6. c. 173. decr. Anſel. l. 7. c. 96. Caſar. l. 8. c. 14.*

Depoſitiones contra clericos, qui non reſident in ſuis eccleſiis. Tit. LI.

Vide lib. vi. tit. xviij. li. xv. tit. v. quibus adde.

CAPVT I.

Vide de cler. non reſid. c. 2 Greg. ix. & in 2. collect. ANaſtaſium iam nuper excommunicatum preſbyterum tituli S. Marcelli, qui propriam parochiam relinquens in aliena per multa tempora nititur immorari, à ſacerdotali miniſterio modis omnibus remouemus, ita vt locum reſtitutionis nequaquam inueniat. Si quis autem contra hanc definitionem noſtram quocumque tempore agere præſumpſerit, aut eum reſtituere in ſacro officio temptauerit, ſit ei à ſanctis patribus, & à nobis omnibus anathema. *Syn. Rom. ſub Leone iv. in fine.*

CAP. II.

Si quis presbyter, vel diaconus, vel omnino ex clericorum catalogo relicta ſua parochia in aliam abſceſſerit, & cum penitus tranſierit, præter ſui Epiſcopi ſententiam in alia parochia maneat, eum non amplius celebrare iubemus, maxime, ſi eum adhortante Epiſcopo, vt rediret, non paruerit in contumacia, & inſolentia perſeuerans. Is tamen, vt laicus communicet. *Apoſt. c. 14.*

CAP. III.

Si Ireneus Epiſcopus ad eccleſiam ſuam, depoſito improbitatis ambitu, redire neglexerit, quod ei non indicio, ſed humanitate præſtabitur, remouendum ſe ab Epiſcopali conſortio eſſe cognoſcat. *Hilar. ep. 1. ad Aſian. Tarr. Epiſc. c. 5.*

CAP. IV.

Presbyteri, aut diaconi, qui relictis locis ſuis, in quibus ordinati ſunt, ad alium locum ſe deferre voluerint, deponantur. *Arel. I. ca. 22. Burch. l. 2. c. 95. Iuo l. 3. tit. 6. c. 4 pan. & par. 6. c. 172. decr.*

CAP. V.

Presbyter, vel diaconus, vel ſubdiaconus, vel quilibet eccleſiæ deputatus clericus, ſi intra ciuitatem ſuerit, vel in loco, in quo eccleſia eſt, aut caſtella, aut vici ſunt, aut villæ, ſi ad eccleſiam, aut ad ſacrificium quotidianum nō venerit, clericus non habeatur, ſi caſtigatus per ſatisfactionem veniam ab Epiſcopo noluit promereri. *Tolet. c. 5. Mart. Brac. c. 63.*

CAP. VI.

Vagus, atque inſtabilis clericus, ſi Epiſcopi, à quo ordinatus eſt, præceptis non obedierit, vt in delegata ſibi eccleſia officium dependeat aſſiduum, quouſque in vitio permanſerit, & communione, & honore priuetur. *Valen. Hiſp. cap. 5.*

CAP. VII.

Placuit, vt ſi in miniſterio diaconij, vel presbyterij officio aliquis conſtitutus exiſtat, ſi Epiſcopi, à quo ordinatus eſt, præceptis non obedierit, vt in delegata ſibi eccleſia officium dependat aſſiduum, quouſq; in vitio permanſerit, & communione, & honore priuetur. *Vermat. c. 19.*

Deponuntur Epiſcopi, qui ſuas eccleſias derelinquunt. Tit. LII.

Vide lib. iv. tit. lxxix. lib. ix. tit. xxx.

Depoſitiones quædam propriæ Patriarcharum, Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum. Tit. LIII.

CAPVT I.

SI Metropolitanus, niſi quod ad ſuam parochiam pertinet, ſiue conſilio, & voluntate omnium comprouincialium Epiſcoporum aliquid agere temptauerit, gradus ſui periculo ſubiacebit; & quod egerit, irritum habeatur. *Nicæn. c. 91. apud Iul. ep. 2. c. 23. Lucius ep. vnic. c. 3. Caliſt. ep. 2. c. 3.*

CAP. II.

Cadat à gradu ſuo Epiſcopus, qui conatur, vt vna prouincia in duas diuidatur, vt ſint duo Metropolitani. *Chalced. c. 12. Burc. lib. 1. c. 35. Iuo par. 5. c. 146. decr.* *Diſt. 101. c. vnic.*

CAP. III.

Non ſolum hæretici, ſed orthodoxi, ac legitimi Patriarchę à ſacerdotali catalogo proprię manus ſcripta facere ad propriam tutelam, fanoremque ſuum, & quaſi ſtabilitatem exigūt, & compellunt. Viſum eſt huic ſanctæ, & & vniuerſali ſynodo, nequaquam id ex hoc à quoquam fieri &c. Quiſquis auſus fuerit, ſoluere hanc definitionem noſtram, & aut expetierit, aut paruerit expetentibus, honore proprio decidat. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. c. 8.*

CAP. IV.

Definiuit ſancta hæc, & vniuerſalis ſynodus nullum Archiepiſcoporum aut Metropolitanorum relinquere propriam eccleſiam, & ſub occaſione quaſi viſitationis ad alias accedere, & poteſtate propria in inferiores abuti, & conſumere redditus, qui apud illos inueniuntur ad eccleſiaſticam diſpoſitionem, & alimenta pauperum: ac per hoc aggra-

uare auaritiæ modo conſcientias patrum, & comminiſtrorum noſtrorum, &c. Quiſquis Metropolitanorum poſt hanc definitionem noſtram tale quid facere remptauerit, pœnam à Patriarcha ſubeat, qui per tempus fuerit, ſecundum congruentiam iniuſtitiæ, & auaritiæ ſuæ, & deponatur, & ſequeſtretur vt ſacrilegus, & vt idololarra factus iuxta magnum Apoſtolum. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. c. 19.*

Cap. V.

Si quis Epiſcopus, aut Metropolita præter hanc definitionem noſtram abſtulerit aliquem locum (*in emphyteoſim datum*) à quoquam putans quod eccleſiam propriam defendat, ſequeſtretur à proprio Patriarcha per aliquod tempus, dans primo, quod per poteſtatem ſuam abſtulit, vel ſumpſit. Si vero contentioſus quis perſtiterit, non obediens iis, quæ ſanctæ, ac vniuerſali ſynodo viſa ſunt, deponatur omnimodis. *Syn. viij. gen. ſub Hadrian. ij. cap. 20.*

Cap. VI.

Quiſquis Metropolitanorum, &c. non per ſe, &c. debita miniſteria in propria ciuitate, ſed per ſuffraganeos Epiſcopos ſuos efficere temptauerit, pœnas exoluat coram proprio Patriarcha, & aut corrigatur, aut deponatur. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. c. 24.*

Cap. VII.

Quiſquis Epiſcopus præter definita ſibi tempora ſe pallio induerit, aut monaſticarum veſtium ſchema depoſuerit: aut corrigatur, aut à Patriarcha proprio deponatur. *Syn. viij. gen. ſub Hadr. ij. c. 27.*

Cap. VIII.

cap. 1. de treug. & pace. Gregor. ix. & in 1. coll.

Epiſcopus nullus excommunicatum (*propter violationem treugæ*) in communionem recipiat, immo ſcriptam ſuſceptam ſententiam quiſquis confirmet. Si quis autem hoc violare præſumpſerit, ordinis ſui periculo ſubiaceat, &c. Præcipimus, vt Epiſcopi, &c. ad pacem firmiter tenendam mutuum ſibi conſilium, & auxilium præſtent, &c. Quod ſi quis in opere Dei tepidus fuerit inuentus, damnum dignitatis ſuæ incurrat. *Alexandr. iij. in concil. Lateranen. cap. 21. Innocen. ij. in ſynod. Rom. cap. 9.*

Cap. IX.

De offic. ordin. c. Quoniā 14. Grego. ix. c. 2. eo. ti. in 4. collect.

In plerisque partibus intra eandem ciuitatem, atque diœceſim permiſti ſunt populi diuerſarum linguarum, habentes ſub vna fide varios ritus, & mores, &c. Si propter prædictas cauſſas vrgens neceſſitas poſtulauerit, Pontifex loci catholicum Præſulem nationibus illis conformem prouida deliberatione conſtituat ſibi vicarium in prædictis, &c. Si quis aliter ſe ingeſſerit, excommunicationis ſe nouerit mucrone percuſſum: & ſi nec ſic reſipuerit ab omni eccleſiaſtico miniſterio deponatur, adhibito, ſi neceſſe fuerit, brachio ſæculari ad tantam inſolentiam † compeſcendam. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c. 9.*

† repellendam.

Cap. X.

9. q. 2. c. 3.

Nullus primas, Metropolitanus, aut alius Epiſcopus alterius adeat poſſeſſionem, vel ciuitatem, vel parochiam, niſi vocatus ab eo, cuius iuris eſſe dignoſcitur, aut quidquam ibi diſponat, vel ordinet, aut iudicet; ſi ſui gradus honore potiri voluerit. Si aliter præſumpſerit, damnabitur non ſolum ille, ſed cooperatores, atque conſentientes. *Calliſt. epiſt. 2. poſt princ. Burc. l. 1. c. 66. Iuo lib. 4. tit. 4. cap. 2. panorm. & par. 5. c. 101. decr. Anſel. li. 6. c. 119. Tarrac. lib. 3. cap. 75.*

Cap. XI.

Diſt. 92. c. 6.

Si qui Epiſcopi conſtituti non recipiantur in illa parœcia, in qua nominati ſunt, & in alias parœcias veniant, & vim inferant ordinatis, & contra eos ſeditiones moueant, excommunicētur. Si velint in presbyteratu manere, vbi prius erant presbyteri, non auferatur ab eis honos. Sed ſi cum Epiſcopis ibi ordinatis contendant, auferatur ab eis honos presbyterij, & ſint eiecti. *Ancyr. cap. 18. Mart. Brac. cap. 18. Burch. li. 1. cap. 36. Iuo par. 5. cap. 147. decr.*

Cap. XII.

Diſt. 51. c. 5.

De qualitate, & modo ordinandi Epiſcopū, &c. Si quis contra prædicta vetita canonum ad gradum ſacerdotij indignus aſpirare contenderit, cum ordinatoribus ſuis, adepti honoris periculo ſubiacebit. *Tolet. iv. c. 18.*

Cap. XIII.

Epiſcopus, ſi in vrbe ad ſe non pertinente publice docuerit; ab iis, quæ ſunt Epiſcopatus ceſſet; quæ presbyteratus ſunt, faciat. *Trull. c. 20.*

Variæ depoſitiones. Tit. LIV.

CAPVT I.

† ſuo.

NEmo peccantem clericum cæde attingat, &c. ſed ſi ita cauſſa exigit clerici, † triduo priuetur honore, vt pœnitens redeat ad matrem eccleſiam. *Silueſt. in ſynod. Rom. cclxxxiv. Epiſcoporum. c. 17.*

Cap. II.

Diſt. 79. c. 2.

Si quis clericus, Papa incolumi, alicui Romanum Pontificatum ambienti fauerit, loci ſui dignitate priuatur. *Symm. in ſynod. Rom. ij. cap. 3.*

Cap. III.

Diſt. 28. Si quis c. 14. & d. 31. c. 10. p. 5.

Epiſcopus, presbyter, diaconus, ſi religionis prætextu vxorem eiecerit, excommunicetur: ſi perſeuerat, deponatur. *Apoſt. c. 5. G. 6. L. Trull. c. 13. Burc. lib. 1. c. 78. Iuo l. 3. tit. 8. c. 30. pan. & par. 5. c. 184. decr.*

Cap. IV.

11. q. 1. c. Placuit 44.

Si quis ab Imperatore cognitionem iudiciorum publicorum petierit, honore proprio priuetur, ſi iudicium Epiſcopale, non puniatur. *Carth. c. 107. G. Milen. c. 19. L. Afric. c. 71.*

Cap. V.

Dist. 31. Quoniã c.13. Preſbyter, vel diaconus, qui ſuam vxorem occaſione religionis eiecit, excommunicetur, perſeuerans deponatur. *Trul. ca.13. Apoſt. c.5. G. 6. L. Iuo l.3. tit.8. c.3. panor.*

Cap. VI.

Nullus presbyter, fidelibus ſanctæ Dei eccleſiæ, de alterius presbyteri parochia perſuadeat, vt ad ſuam eccleſiam concurrat, relicta propria eccleſia, & ſuas decimas ſibi dent, &c. Quiſquis contra hæc conſtituta venerit, aut his monitis noſtris reniti temptauerit, aut gradum ſe ſciat amiſſurum, aut in carcere longo tempore detinendum. *Theod. ad presbyt. Aurel. cap.14.*

De clericis depoſitis, qui non poſſunt reſtitui. Tit. LV.

CAPVT I.

Dist. 50. c.1. De quodam preſbytero, & aliis ſubdiaconis lapſis nunquam in priſtinum dignitatis gradum reſtituendis. *Greg. li. 4. ep.16 Venantio Epiſc. Lunenſi.*

Cap. II.

Dist. 50. c.1. Si lapſis ad ſuum ordinem reuertendi licentia concedatur, vigor proculdubio frangitur diſciplinæ, dum pro reuerſionis ſpe prauæ actionis deſideria quiſque concipere non formidat. Fraternitas ſiquidem veſtra nos conſuluit, ſi Amandinus ex presbytero, & Abbate, qui à ſuo eſt deceſſore culpa exigente depoſitus, in eo quo fuerat ordine conſtitutus, debeat reuocari: quod quidem nec licet, nec fieri poſſe aliqua ratione decernimus, &c. Illud præ omnibus ſtudete, vt lapſos in ſactum ordinem nullius vobis ſupplicatio aliquo modo reuocare ſuadeat, ne huiuſmodi non ſtatuta, ſed temporaliter dilata credatur eſſe vindicta. *Greg. li.4. ep.17. ad Conſtantium Mediol. Epiſc. Iuo par.6. c.80. decr. Anſel. l. 8. c.35. Tarrac. l. 6. c.106.*

Cap. III.

21. q.5. c. 1. & 5. Si quis à ſuo Epiſcopo depoſitus presbyter, vel diaconus, aut Epiſcopus à ſynodo moleſtet aures Imperatoris, ad maiorem Epiſcoporum ſynodum conuertatur: & quæ iuſta eſſe putat, proferat pluribus Epiſcopis, & ab ipſis examen, & iudicium expectet. Si vero hoc contemnens moleſtet Imperatorem, nulla venia dignus eſt, neque defenſioni locus eſt, neque reſtitutioni. *Antioch. c.12. Aquiſg. c.74. Mart. Brac. c.35. Burch. li.2. c.28. Iuo par.6. c.255. decr.*

Cap. IV.

11. q.2. c. Siquis 6. & 7. Si Epiſcopus depoſitus à ſynodo, aut presbyter, aut diaconus à ſuo Epiſcopo audeat aliquid miniſterij facere, amittat ſpem reſtitutionis in alia ſynodo, neque defenſioni locus ſit, ſed omnes ei communicantes eiiciantur ab eccleſia, maxime ſi ſcientes hanc cauſſam auſi ſint communicare. *Antioc. c. 4. Nicol. ep. 2. ad Michaël. Imper. Mart. Brac. c.37. Capit. li.1. ca. 7. Burc. l.1. c.196. Iuo par. 5. c.362. Anſel. l.12. cap. 26. Caſar. l.14. c.27.*

De ordinatis ab Epiſcopis depoſitis. Tit. LVI.

Vide lib. xxvii. tit. xxxv.

Communia de depoſitione Tit. LVII.

CAPVT I.

De reſtitutione Euſtachij depoſiti, vt retineat nomen Epiſcopi, & honorem, & communionẽ; non tamen ordinet, neque officio ſacerdotis fungatur, niſi adiutor aſſumeretur, vel permitteretur à Theodoro ei ſuffecto Epiſcopo. *Eph. ſ. epiſt. 2. ad concil. Pamphiliæ.*

Cap. II.

Depoſiti ab Epiſcopatu ex iuſta cauſſa non remaneant in preſbyteratu. *Chalc. c.29.*

Cap. III.

Placuit & hoc ſanctæ ſynodo, vt quicumque presbyter, aut diaconus à proprio Epiſcopo depoſitus fuerit, propter aliquod crimen, &c. poteſtatem habeat ad Metropolitam ipſius prouinciæ concurrere, & eam, quam putat iniuſtam depoſitionem, vel aliam læſionem denunciare. Metropolita vero ille libenter ſuſcipiat huiuſmodi, & aduocet Epiſcopum, qui depoſuit, vel alio modo clericum læſit, & apud ſe cum aliis etiam Epiſcopis negotij faciat examen, ad confirmandam ſcilicet ſine omni ſuſpicione, vel deſtruendam per generalem ſynodum, & multorum ſententia clerici depoſitionem. Similiter etiam Epiſcopos concurrere ad Patriarchale caput decernimus, qui à Metropolitis ſuis talia pertuliſſe fatentur, &c. *Synod. CP. viij. gener. ſub Hadr. ij. cap.26.*

Cap. IV.

Adimi Epiſcopo Epiſcopatum, antequam cauſſæ eius exitus appareat, nulli chriſtiano videri iure poteſt: quia talis præſumptio ſacrilegium eſt, & auctor talium ſacrilegus. *Felix epiſt. 2. cum lxx. Epiſcopis in ſynodo ante med. Hadr. c.5. ibem. 3. ad Epiſcopum Mediom. Carth. c. 88. G. Afric. c.54. L. Burch. l.1. c.181. Iuo par.5. cap. 297. decr. Capit. l.7. c.143 & 154. in addit.* c.1 de iud. dic. Gre. ix. & in 1. collect.

Cap. V.

Sacerdos, aut quiuis alius in ordinem eccleſiaſticum prouectus, ſi in eo ſcelere inuo- Dist. 81. c.7.

niatur, quò abiiciendus exiſtat. depoſitus prouidentia Epiſcopi, bene prouiſo loco conſtituatur, vbi peccata lugeat, & vlterius non committat. *Eugen. ij. & Leo iv. in ſyn. Rom. cap.* 14

Cap. VI.

Zacha. 1. Amouete autem eos (*Epiſcopos*) neminẽ debere docebat (*Petrus Apoſtolus*) quia oculi Domini ſunt, & qui eos tangit, tãgit pupillã oculi eius, &c. Eos à ſolo Domino iudicandos, aut remouendos, & non ab aliis eſſe dicebat, quia ſui ſunt, & non alterius, & quis eſt, qui alterius iudicet ſeruum? *Clemens epiſt. 1. poſt. med. Burch. lib. 1. cap. 125. Ino par. 5. c. 225. decr.*

Cap. VII.

De pœnitentia cuiuſdam presbyteri depoſiti, qui auſus fuit offerre ſacrificium. *Gregor. lib. 4 epiſt. 5.*

Cap. VIII.

Diſt. 55. cap. 7. Satis peruerſum, & contra Eccleſiaſticam probatur eſſe cenſuram, vt fruſtra pro quorumdam voluntatibus quis priuetur, quem ſua culpa, vel facinus ab officij, quo fungitur, gradu non deiicit. *Greg. lib. 10. epiſt. 8. ad Columbum Epiſcop. Numid.*

Cap. IX.

Intellexiſtine, Imperator, ex ſuperius memoratis, non potuiſſe Prælatum ſuum, ſaltem quemlibet remouere, qui fuerant olim ipſi remoti? nec deiicere quemquam, qui fuerant iam ante proſtrati? *Nicol. in epiſt. ad Michaël. Imperat. ante med.*

Cap. X.

Depoſitus non poteſt eſſe accuſator, neque iudex. *Nicol. ad Michaël. Imperatorem ante med.*

Cap. XI.

Diſt. 50. c. 64 Cõfirmandum. Si presbyteri, vel diaconi, ob aliquod graue crimen conuicti à miniſterio amoueantur: non imponantur eis manus, vt pœnitentibus, vel vt fidelibus laicis. Neque vmqnam permittendum, vt rebaptizari ad clericatus gradum promoueantur. *Carth. c. 27. G. Cart. v. c. 11. L. Raban. de pœnit. c. 1. Capitul. lib. 5. c. 66. Burch. lib. 19. c. 72. Ino par. 15. cap. 85. decr. Anſel. lib. 11. c. 29.*

Cap. XII.

Criminibus canonicis obnoxij, & ideo perpetuæ depoſitioni ſubiecti, & in laicorum loco poſiti, ſi ſponte ad conuerſionem reſpiciẽtes abſtineant à peccato, ob quod à gratia ceciderunt, clericorum habitum recipiant. Sin minus, vt laici comam nutriant, vt qui reuerſionem ad mundum vitæ cæleſti prætulerint. *Trull. cap. 21.*

Cap. XIII.

Alia res eſt, quæ Eccleſiaſticæ conſuetudini non placet, offerre ſacerdotes aliquos renunciationis libellos; ſi ſunt enim digni, qui ſacra myſteria obeant, in his maneant: ſin autem indigni, nec per renunciationem exeant, ſed rebus ipſis potius condemnati. *Cyrill. Epiſc. Alexandr. ad Dominum.*

De degradatione. Tit. LVIII.

Caput I.

Damnati hæretici ſæcularibus poteſtatibus præſentibus, aut eorum baliuis relinquantur animaduerſione debita puniendi, clericis prius à ſuis ordinibus degradatis, &c. *Innocen. iij. in conc. gen. Later. cap. 3.* *De hæret. c. 13. Excommunicamus. Greg. ix. & c. 2 eo. tit. in 4. coll.*

Cap. II.

De accuſ. c. 24. Qualiter, & quando. Greg. ix. c. 4. eod. tit. in 4. coll. Vt criminalis accuſatio, quæ ad deminutionem capitis id eſt, degradationẽ intendit, niſi legitima præcedat inſcriptio, nullatenus admittatur. Sed cum ſuper exceſſibus ſuis quiſquam fuerit infamatus; &c. ſi fuerit grauis exceſſus, & ſi non degradetur ab ordine, ab adminiſtratione tamen amoueatur omnino, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.* 8.

Cap. III.

Falſos presbyteros, & adulteros, vel fornicatores diaconos, & clericos de peculiis Eccleſiarum abſtulimus, & degradauimus, & ad pœnitentiam coëgimus. Francica ſynod. Omnia optime, & canonice peregiſti, tam de falſis Epiſcopis, & fornicariis, & ſchiſmaticis, quã etiam & in reliquis nomine ſacerdotibus cõtra canonum inſtituta agentibus. *Zachar. epiſt. 4. ad Bonif. poſt princ. quæ confirmat ea, quæ fuerant acta in ſyn. Francica. Capitul. lib. 5. cap. 1. & 2.*

Cap. IV.

Epiſcopus condemnatus, qui impugnator, & fornicator exiſtit, atque res Eccleſiæ poſt degradationem, ſibi vẽdicare nititur: hic omnino, ac deteſtabilis reſpuendus eſt. *Zachar. epiſt. 5. ante fin.*

Cap. V.

Clericus vſuras accipiens degradetur, & abſtineat, &c. *Elib. c. 20. Ino lib. 9. tit. 13. c. 1. panor. & par. 13. c. 12. decr.* *Diſt. 47. c. Siquis 5.*

Cap. VI.

Clericus, qui non pro emendo aliquid in nundinis, vel in foro deambulat, ab officio ſuo degradatur. *Carth. iv. c. 48. Burch. lib. 2. cap. 210. Caſar. lib. 4 c. 112. Ino par. 6. cap. 285. decr.* *Diſt. 91. c. 4.*

Cap. VII.

Clericus, qui adulationibus, & proditionibus vacare deprehenditur, ab officio degradetur. *Cart. iv. c. 56. Burch. lib. 2. c. 176. Ino lib. 3. tit. 15. c. 7. panor. & par. 6. c. 267. decr.* *Diſt. 46. c. 3.*

Cap. VIII.

Clericus maledicus, maximeque ſacerdos cogatur ad poſtulandam veniam; ſi noluerit, degradetur: nec vmquam ad officium abſque ſatisfactione reuocetur. *Carth. iv. cap. 57. Burch. lib. 10. c. 66. Ino par. 11. c. 11. & par. 13. c. 66. decr.* *Diſt. 46 c. 5.*

Cap. IX.

15.q.2.c. vnic. obſeruandum. Ne quis ſacerdotum, vel clericorum more ſecularium iudicum accipiat pro impenſis parrociniis munera, niſi in eccleſiis oblata, &c. Si acceperit, veluti exactor fœnoris, aut vſurarum poſſeſſor ſecundum ſtatuta patrum degradetur. *Tarracon. lib. 10. Cæſaraug. lib. 5. cap. 76.*

Cap. X.

Si de adulterio clericus fuerit conuictus, in degradatione honoris priorum canonum ſtatuta ſeruentur, &c. *Aurel. iij. c. 4.*

Cap. XI.

Si quis clericus furtum, aut falſitatem admiſerit, quia capitalia ſunt crimina, communione conceſſa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. c. 8.*

Cap. XII.

12.q.2.c. 21. Abbatibus, presbyteris, cæteriſque miniſtris, de rebus eccleſiaſticis, vel ſacro miniſterio alienare, vel obligare abſque permiſſu, & ſubſcriptione Epiſcopi ſui nil liceat. Quod qui præſumpſerit, degradetur, communione conceſſa, &c. *Aurel. iij. c. 23. Capitul. li. 7. c. 275. in fin. Tarrac. l. 6. c. 15.*

Cap. XIII.

Clericus vſuras, vel turpe lucrum non exerceat; ſi quis contra hæc ſtatuta venire præſumpſerit, communione conceſſa, ab ordine degradetur. *Aurel. iij. c. 26.*

Cap. XIV.

Qui contra canones ordinauerit bigamum, vel internuptæ maritum vnius anni ſpatio ſe ſciat eſſe ſuſpenſum ab omni officio ſacerdotij: ſi contempſerit, à communione eius vſq; in aliam ſynodum ſe fraternitas vniuerſa ſuſpendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. iv. cap. 10.*

Cap. XV.

Ab officio degradentur presbyteri, & diaconi, qui cum coniugibus ſuis communem lectum, vel cellulam habuerint. *Aurel. iv. c. 17.*

Cap. XVI.

Qui innocentes, aut coram Principe, aut iudicibus accuſare conuicti fuerint, ſi clericus honoratior fuerit, ab officij ſui ordine degradetur, ſi vero ſæcularis communione priuetur. *Matiſc. cap. 18.*

Cap. XVII.

Placuit, vt præcepta antiquorum canonum, quæ modo in concilio recitata ſunt, nullus audeat præterire. Si quis autem quaſi contumax transgreditur illa, neceſſe eſt, vt de ſuo degradetur officio. *Brac. c. 40.*

Cap. XVIII.

Epiſcopus, presbyter, aut diaconus ſi à gradu ſuo iniuſte deiectus in ſancta ſynodo innocẽs reperiatur; non poteſt eſſe, quod fuerat, niſi gradus amiſſos recipiat coram altario de manu Epiſcoporum: ſi Epiſcopus eſt, orarium, annulum, & baculum, ſi presbyter orârium & planetam; ſi diaconus orarium, & albam: ſi ſubdiaconus, patenam, & calicem. Sic & reliqui gradus ea in reparationem ſui recipiant, quæ cum ordinarentur, perceperant. *Tolet. iv. c. 27. Burch. lib. 2. cap. 192. Iuo lib. 3. tit. 7. c. 5. pauor. & par. 5. c. 367. & par. 6. c. 237. decr. Anſelm. lib. 8. c. 27.* 11.q.3.c. 65.

Cap. XIX.

Iuxta ſtatuta priorum canonũ; ab ordine degradetur Epiſcopus, presbyter, aut diaconus, vel quicumq; ex ſacerdotali catalogo, qui cũ extranea ſuſpecta familiaritatem habet. *Cabilon. cap. 3.*

Cap. XX.

Si quis presbyter ab Epiſcopo ſuo degradatus fuerit, & ipſe per contemptum poſtea aliquid de ſuo officio ſine commeatu facere præſumpſerit, & poſtea ab Epiſcopo ſuo correptus, & excommunicatus fuerit, qui cum ipſo communicauerit ſciens, ſciat ſe eſſe excommunicatum. *Concil. apud palat. Vern. c. 9.* De cler. excom. c. 1. Gr. ix. & in 1. coll.

Cap. XXI.

Dictum nobis eſt presbyteros propter ſuam negligentiam canonice degradatos, ſæculariter gradu amiſſo viuere, & pœnitentiæ agendæ bonum negligere. Vnde ſtatuimus, vt gradu amiſſo agendæ pœnitentiæ gratiæ in monaſterio aut canonico, aut regulari mittantur. Si vero hoc fieri cauſſa quælibet prohibuerit, vbicumq; ſint, pœnitentiá agere non deſiſtãt. Si autẽ amiſſo gradu, ſæculariter viuere voluerint, & pœnitentiam agere neglexerint, ab Eccleſiæ communione ſeparentur. *Cabilon. ſub Carolo cap. 40. Burch. lib. 2. cap. 191. Iuo par. 6. c. 236. decr.* Diſt. 81. c. 8.

Cap. XXII.

Qui ſaltu ſine gradu diaconi ad ſacerdotiũ *tranſiliuit, in degradationem *tranſilire debet. *Syn. apud S. Medardum. in fine.*

* proſiliuit. * reſiliat.

LIBER XL.

De Suſpenſione.

Suſpenſiones in clericos, qui immolarunt idolis, aut aliquo modo idololatriæ fauent. Tit. I.

CAPVT I.

Diſt.50. c.12. Presbyteros. PResbyteri, qui immolarunt, & poſtea teuerſi ſunt ad certamina pro celigione peragenda, ſi non artificio quodam, vt præparent, & perſuadeant ſe tormentis ſubiectos fuiſſe, hi honoris qnidẽ cathedram teneant, ſed neque offeranc, neque coocionentuc, neque miniſtrenc in ſaccis miniſteriis. *Ancyr.c.1. Burch. lib.5.c.40. Iuapar.2.c.49.decr.*

CAP. II.

Diſt.50. c.32. Si diacooi eodem modo ſactificarũt, & rucſus ad certamen redieruot, alium quidem honorem habeanc, ſed ceſſeot ab omni ſacro miniſterio, panem & calicem ooo ferant, neque pronuncienc. Si vero aliqui Epiſcopi videant laboces, & humilitatem, ac tranquillitatẽ eorũ, & velint plus eis dare, aut anfecre; habeant poteſtatem. *Ancyr.c.2. (hac vltima clauſula refertur etiam ad cap.1. vt arbitror.) Burch.lib.5.cap.41. Inopar.2.cap.50.decr.*

CAP. III.

Si focſan Epiſcopus, aut preſbytec, &c. ad quem locus ille pertinuerit, maoifeſtiſſimum, ac probatiſſimum cuiuſpiam ſactilegij facinus prænoſcens (*loquitur de his, qui idola colunt, fonteſque & arbores venerantur*) hoc ardenti voto emendare neglexerit; loci ſui dignitate priuatos anni vnius ſpatio erit ſub pœnitentia conſtiturus, loco ſuo in poſtmodum ceditucus. *Tolet.xvi.c.2.*

Suſpenſiones in ſchiſmaticos, & qui contra Pontificem Max. coniurant. Tit. II.

CAPVT I.

De ſchiſmat.c.1. & c.2. eo. tit in 1. coll. ILlos, qui ſponte iucamentum de tenendo ſchiſmate præſtiterunt, à ſacris ordinibus, & dignitatibus decernimus manere ſuſpenſos. *Alex iij. in conc. Later.cap.2.*

CAP. II.

Suſpenditur Sigifredus Moguntinenſis Archiepiſcopus ſchiſmaticus. *Gregor. vij. in ſyno. Roma. anni 3. ſui Pontificatus.*

CAP. III.

Epiſcopos Longobardiæ, qui ſpreta canonica, & Apoſtolica auctoritate, contra beatũ Petrum Apoſtolorum principem, ſacramento cooſpirauecuot, auctoritate eiuſdẽ beati Petri, ab omni Epiſcopali officio ſuſpendimus, & à communione ſanctæ Eccleſiæ ſeparamus. *Greg. vij. in ſyno. Rom. anni.3. ſui Pontificatus.*

CAP. IV.

Tedaldum Archiepiſcopũ Mediolanẽſem, ac Rauennatenſem Guibertum inaudita hæreſi, & ſuperbia aduerſus hanc ſanctã Catholicaoi Eccleſiam ſe extollentes ab Epiſcopali omnino ſuſpendimus, & ſacerdotali officio, & olim iam factum anathema ſupet ipſos innouamus. *Greg. vij. in conc. Rom. anni 5.*

De ſuſpenſione in clericos reos criminis ſimoniæ. Tit. III.

CAPVT I.

SI Epiſcopus præbeodas, Archidiaconatus, 1.q.3.c.3. Præpoſituras, vel aliqua officia, Eccleſiaſtica vendiderit, vel aliter, quam ſtatuta ſanctorum patrum præcipiuor, ordioauerit: ab officio ſuſpendatut. Dignum eſt enim, vt ſicut gratis Epiſcopatum accepit, ita membra eiuſdem Epiſcopatus gratis diſtribuat. *Greg. vij. in ſyno. Rom. ann 6.c.4 ex lib.6. regiſt. Cæſar. lib. 14. c.9. Tarrac. lib.5.c.48.*

CAP. II.

Si quis Epiſcopus fornicationi presbyterorum, diaconorum; ſeu ſubdiaconorum, vel ctimini inceſtus in ſua parœcia, precio, vel precibus interueniente conſenſecit, vel cõmiſſũ; ſibiq; compertũ auctoritate officij ſui non impugnauerit, ab officio ſuſpeodatur. *Greg. vij. in ſyno. Rom. anni 6.c.12. Tarrac. lib.5.c.56.* Diſt. 83. c.1.

CAP. III.

Si (*pretio*) ordinatus aliquis fuerit, eum à miſſæ celebratiooe, & Euangelij lectione modis omnibus remouemus. *Greg. vij. lib.2. regiſt. epiſt.68.*

CAP. IV.

Quoniam in quibuſdam locis Alemaniæ fundatores Eccleſiarum, vel heredes ipſorũ, poteſtate, qua eos Eccleſia hucuſq; ſuſtinuit, abutuntuc, partem decimarum, vel obuẽtiooũ Ecrleſiaſticarũ, in quibus ius obtinent patronatus ſibi retinentes ex pacto, &c. Qui cæca cupiditate ducti taliter à patronis præſentationẽ recepetint, officio, beneficioq; priuẽtur; nec ad beneficium, vel actus Eccleſiaſticos admittanrur, niſi cum eis per ſedem Apoſtolicã fuerit diſpenſatum, Epiſcopi vero, & Atchidiaconi, qui talibus ſcientec curam animarũ cõmiſerint, ab inſticutione, & collatione pecpetuo ſint ſuſpenſi. *Concil. habit. in Germania ſub Conrado Card. c.9.10.11.*

De ſuſpenſione in eos, qui non venerantur res ſanctas. Tit. IV.

CAP. VNIC.

De conſe. d.1.c.39. Nemo. QVi palla altaris mortuũ obuoluerit, vel diaconus ſcapulas ſuas, diaconus triennio, & ſex menſibus à Dominico altari ſit alienus, graui percuſſus anathemate. Quod ſi clericum preſbyter non commonuerit, decem annis, & quinque menſibus excommunicatus ſit: poſtea cum grandi humilitate matri reconcilietur Eccleſiæ. *Clem. epiſt. 2. in princ. vide Antiſio. cap. 12. & 13.*

De ſuſpenſione in eos, qui in rebus ad miſſæ ſacrificium pertinentibus grauiter peccant. Tit. V.

CAPVT I.

De conſe. d.2. cum omne. c. 8. QVi aliud in ſacrificiis diuinis offerat, præter panem, & calicem vino, & aqua permiſtum, tamdiu à ſacrificando ceſſabit, quamdiu legitima pœnitentiæ ſatisfactione correptus, ad gradus ſui officium redeat, quod amiſit. *Brac. iij. c. 1. in fin. Burch. lib. 5. cap. 1. Iuo lib. 1. tit. 4. c. 24. panor. & par. 2. c. 11. decr.*

CAP. II.

De conſ. d. 2. Relatum. c. 11 Quicumque ſacerdotum deinceps diuino altari ſacrificium oblaturus acceſſerit, & ſe à communione ſuſpenderit, ab ipſa, qua ſe indecenter priuauit gratia communionis, anno vno repulſum ſe nouerit. *Tolet. xij. cap. 5. Iuo par. 2. cap. 114.*

De ſuſpenſione in eos, qui in feſtis ſollemnibus abſunt ab Eccleſia, & qui diem dominicum non celebrant. Tit. VI.

Vide lib. x. & lib. xiij. tit. xiv.

De ſuſpenſione in Epiſcopos, qui aliquos ordinant contra ſtatuta Eccleſiæ. Tit. VII.

CAPVT I.

Diſt. 55. Nullus. c. 2. SI quis pœnitentem, digamum, vel viduarum maritos ordinauerit, anno integro miſſas facere non præſumat. Si præſumpſerit, ab omnium fratrum caritate nouerit ſe alienum. *Arel. iij. c. 3.*

CAP. II.

Licet ad ſynodum, aut per vos, aut per perſonam vicariam debueritis adeſſe, vt ordinationis tuæ, quam feciſſe diceris, in ſynodali conuentu redderes rationem, &c. At nũc vero duplici reatu teneris adſtrictus, cum non ſolum cõtra venerabilium patrum, ſed etiam contra tua veniſſe decreta comprobaris. Quapropter hoc communi in Chriſto deliberatione ſancimus, vt quia filium noſtrum Protadium ſtatuta canonibus per vos inſerta, & vos ſimili ſententia cõſtringunt, vſque emiſſo anno miſſas facere non præſumas. *Carpentoract. in epiſt. ad Agretium Epiſc.*

CAP. III.

Epiſcopus pro ordinationis temeritate (*loquitur de eo, qui quempiam ante legitimam ætatem, aut bigamum, aut pœnitentem, aut eum, qui publice aliquando arreptus eſt, ordinauerat*) ſex menſibus à celebrandis officiis ſequeſtretur. Quod ſi miſſas intra ſtatutum tempus facere præſumpſerit, anno integro omnium fratrũ caritate priuetur. Qui harum promotionum teſtis extiterit, anno integro à communione pellatur, qui ſi infirmitate deciderit, ei viaticum non negetur. *Aurel. iij. c. 6.*

CAP. IV.

Epiſcopus, qui inuitum, aut reclamantem præſumpſerit ordinare, annali pœnitentiæ ſubditus miſſas facere non præſumat. *Aurel. iij. cap. 7. Tarracon. lib. 6. cap. 8.* *Diſt. 74. c. 1.*

CAP. V.

Epiſcopus, qui in diœceſi aliena ordinauerit alienos clericos, vel conſecrauerit altaria, anno à miſſarum celebritate ceſſabit. *Ibid. cap. 15.*

CAP. VI.

Si quis Epiſcopus ſciens ſeruum, vel colonarium ordinauerit, anni ſpatio miſſas facere non præſumat. *Ibid. c. 25.*

CAP. VII.

Qui contra canones bigamum, vel internuptæ maritum ordinauerit diaconum, aut presbyterum, vnius anni ſpatio ſe ſciat eſſe ſuſpenſum ab omni officio ſacerdotij. Si contempſerit, à communione eius vſque in aliam ſynodum ſe fraternitas vniuerſa ſuſpendat. Illicite promoti degradentur. *Aurel. iv. c. 10.*

CAP. VIII.

Nullus clericum, ſeu lectorem alienum ſine ſui conceſſione Epiſcopi, vel promouere, vel ſibi quibuſlibet conditionibus audeat vendicare. Quod ſi quis hanc conſtitutionem fuerit quacumque præſumptione transgreſſus, memoratæ perſonæ ab honore, vel officio ſuſcepto iuxta arbitrium ſui Pontificis ſuſpendantur: Epiſcopus vero, qui ordinauerit, ſex menſes miſſas facere non præſumat. Item qui ſeruum ordinauerit. *Aurel. v. c. 5. & 6.*

CAP. IX.

Vbi Epiſcopus obierit; ſi quis Epiſcopus clericos ordinauerit, vel altaria conſecrauerit, vel quidquam de rebus eccleſiæ abſtulerit, & monitus non reſtituerit, anno integro miſſas facere non præſumat. *Aurel. v. c. 8.*

Cap. II.

Monaſteria puellarum, quæ ſub diſciplina regulæ degunt, obſtrictius munitis clauſtris, nullo pateant, niſi forte ſumma compellente neceſſitate, aditu virorum. Sed neque presbyteri, vel diacones, vel quilibet de clero, vel etiam archimandritis quaſi viſitationis, vel prædicationis cauſſa ſine permiſſu Epiſcopi ciuitatis ſibi licentiam tribuat ineundi. Quin etiam nec Epiſcopus abſque ſacerdotibus, vel clericis ſuis, vt decet, & honeſte conuenit, adire illuc licentius ſe exiſtimet, &c. Si quis poſt hanc definitionem huius reuerendi concilij, de his, quæ conſona voce, ſalubriterque ſtatuta ſunt, temerario auſu violare temptauerit, canonicis coërceatur vindictis: ſcilicet aut iuxta modum, & qualitatem culpæ excommunicatione mulctetur, aut anathematis vinculo punitus vinciatur: aut certe honoris proprij amiſſione nudatus, reus ab eccleſiæ gremio euellatur. *Foroiul. c. 12.*

Depoſitiones contra clericos, qui cum maribus concumbunt.
Tit. XXXVII.

Vide lib. xxxvi. tit. v. par. vij.

Depoſitiones contra clericos, qui munus ſuum præſtare contemnunt.
Tit. XXXVIII.

Vide lib. viij. tit. xlvi. quibus adde.

CAPVT I.

SI Epiſcopus, vel presbyter neglexerit clerum, vel populum ſuum docere religionem, excommunicetur, perſeuerans in eadem negligentia deponatur. *Apoſt. c. 58. vide Trull. cap. 19.*

Cap. II.

Si Epiſcopus, vel presbyter clerico indigenti non præbeat neceſſaria, excommunicetur; ſi perſeuerat, deponatur, vti homicida fratris ſui. *Apoſt. c. 59.*

Depoſitiones contra chorepiſcopos, & presbyteros, qui Epiſcoporum munera exercebant.
Tit. XXXIX.

Vide lib. vi. tit. 1. quibus adde.

CAPVT I.

VItentur huiuſmodi *(loquitur de chorepiſcopis, qui Epiſcoporum munera exercebant)* & à talibus ſe abſtineant, qui noluerint, vna cũ eis à ſacerdotali miniſterio, vt rebelles, fiant alieni. *Damaſ. ep. 4. in fine. Ioan. iij. ep. vnic. in fin.*

Cap. II.

Presbyteri, ſi Epiſcopalia munera exequantur, presbyterij dignitate priuentur. *Gelaſ. ep. 1. cap. 8.*

Cap. III.

Si quis presbyter poſt hoc interdictum auſus fuerit chriſma benedicere, aut eccleſiam; aut altarium conſecrare, à ſuo officio deponatur. *Bracaren. I. c. 37.*

Depoſitiones contra eos, qui ſedis Apoſtolicæ, vel conciliorum ſtatuta contemnunt.
Tit. XL.

Vide li. I. tit. xvij. li. v. tit. x. & xli. quib. adde.

Cap. I.

SI qui voluerint ea, quæ de quaque re acta ſunt in ſacro cõcilio Epheſino, quocumq; modo reſcindere, ac labefactare, ſanctum concilium conſtituit, vt ſi vtique Epiſcopi, vel clerici fuerint, de ſuo gradu prorſus excidant, ac deſtituantur, &c. *Epheſ. cap. 6.*

Cap. II.

Si quis deprehenſus fuerit hanc definitionem noſtram ſpernens, atq. præuaricans, ſiquidem clericus eſt à proprio gradu decidat, laicus vero ſequeſtretur. *Syno. xiij. gener. C. P. ſub Hadr. ij. cap. 6.*

Cap. III.

Nullatenus habeant poteſtatem, qui principum domorum, aut ſuburbanarum rerum curam geſſerint, inter clerum magnæ eccleſiæ colligi, vel conſtitui, &c. Si vero quis præter definitionẽ, quam nunc protulimus, promotus fuerit in quocumque magnæ eccleſiæ gradu; ſ[illegible]probetur omnimodis, & ab omni eccleſiaſtico gradu; tanquam qui contra magnam ſynodum prouectus extiterit. *Syno. viii. gener. ſub Hadr. ii. cap. 13.*

Cap. IV.

De presbyteris, diaconibus, ſeu clericis, qui inter ſe cauſſam habuerint, nullo modo præſumant publicis actionibus interpellationem facere, niſi ſuo Epiſcopo. Et ſi forſitan Epiſcopus contra eũ habuerit, ad vicinum Epiſcopũ confugiũ faciat, iuxta canonũ ſtatuta: & ſi minime conuenerit, vt decidatur inter eos intentio, apud Apoſtolicam veniat ſedem. Si quis præter ſtatuta agere præſumpſerit, gradus ſui honore priuetur, & ab eccleſia pellatur, quouſq; cauſſæ ſuſceperit finem. *Zachar. in ſyn. Rom. c. 12.*

Cap. V.

Præcipimus, vt nullus in Archidiaconum, vel Decanum, niſi diaconus, vel presbyter ordinetur. Archidiaconi vero, Decani, vel Præpoſiti, qui infra ordines prænotatos exiſtunt, ſi inobedientes ordinari contempſerint, honore ſuſcepto priuentur. *Syno. Roma. ſub Inn. ii. c. 8. Eugen. iii. in ſyno. Remen. c. 6. vel 9.* *Diſt. 60. c. 3.*

Innoc. iij. in conc. gen. Lateranen. cap. 8.

CAP. III.

De cuſto. euch. cap. Gregor. ix. c. 2. de baptiſ. in 4. coll. Statuimus in cunctis Eccleſiis, vt chriſma, & Eucharistia ſub fideli cuſtodia, clauibus adhibitis, conſeruentur, &c. Si vero is, ad quem ſpectat cuſtodia, ea incaute reliquerit, tribus menſibus ab officio ſuſpendatur, &c. *Innoc. iij. in conc. gen. Later. c.* 20.

CAP. IV.

De filiis presbyt. 16. abolendam. Qui filium in Eccleſia, vbi eſt pater, [illegible]nicare præſumpſerint, à ſuis beneficiis [illegible]pendantur. *Inno. ibid* 3 *c.* 31.

CAP. V.

Greg. ix. & c. vn. eo. tit. in 4. collect. De clan. deſp. c. 3. Cum inhibit. Sane parochialis ſacerdos, qui tales coniunctiones (*clandeſtinas*) prohibere contempſerit, aut quilibet alius regularis, qui eis præſumpſerit intereſſe, per triennium ab officio ſuſpendatur, grauius puniendus, ſicut culpæ qualitas poſtulauerit. *Innoc. iij. [illegible] eodem conc. c.* 51.

CAP. VI.

Greg. ix. & c. 1. eo. tit. in 4. collect. Quamquam admonita doctorum, & ſtatuta patrum ſacerdotes indoctos prohibeant conſecrari, opportuni temporis moderatione, ſi Epiſcopus inueniatur indoctus à Metropolitano proprio, & deinceps ſacerdotes, presbyteri, diaconi, vel etiam ſubdiaconi à ſuo Epiſcopo, vt doceri poſſint, admoneantur. Interim ſubiecti ſacerdotes, & tales clerici ad tempus à celebratione* diuinæ hoſtiæ, & officiis ſuſpendantur, vt docti valeant ad debitum miniſterium aduenire. *Conc. Roman. ſub Eugen. ij. & Leone iv. c.* 4.

* *diuini myſterij Leo.*

CAP. VII.

23. q. 8. cap. 32. Poſumû. Si quis poſt huius noſtræ prohibitionis promulgationem malo ſtudio, ſiue odio, ſiue vindicta ignes appoſuerit, vel apponi fecerit, aut appoſitoribus conſilium, vel auxilium ſcienter tribuerit, excommunicetur, & ſi mortuus fuerit incendiarius, Chriſtiana careat ſepultura: nec abſoluatur, niſi prius damno, cui intulit, ſecundum facultatem ſuam reſarcito iuret; ſe vlterius ignem non appoſiturum. Pœnitentia autem ei detur, vt Ieroſolymis, aut in Hiſpania in ſeruitio Dei per annum integrum permaneat. Si quis autem Archiepiſcopus hoc relaxauerit, damnum reſtituat, & per annum ſe ab officio Epiſcopali abſtineat. *Syn. Roma. ſub Ioann. ij. c.* 14. *vel* 18. *Eugen. iij. in conc. Remen. c.* 9. *al.* 15.

CAP. VIII.

Clerici non vtantur varietate colorum: ſi moniti de hac re infra quadraginta dies non obtemperauerint, Eccleſiaſticis beneficiis priuentur. Epiſcopi vero, ſi præfixam pœnam irrogare neglexerint, quia inferiorum culpæ ad nullos magis referendæ ſunt, quam ad deſides negligenteſque rectores, tamdiu ab officio Pontificali abſtineant, donec pœnam à nobis conſtitutam clericis ſibi ſubiectis imponant, nec eam, niſi præcedente optima ſatisfactione, relaxent. *Eugen. iij. in conc. Remen. c.* 2.

CAP. IX.

25. q. 8. c. 1. Qui & c. 4. Si quis. Si presbyter confiteatur ante ordinationem ſe peccaſſe, non offerat, maneat autem in cæteris (*muneribus*) propter vtilitatem, &c. Si vero neque confiteatur, neque conuinci poſſit, in ſua ipſe eſt poteſtate. *Neocaeſ. c.* 9. *&* 10. *de diacono. Mart. Brac. c.* 25. *Raban.* 1. *de pœnit. Burch. lib.* 2. *c.* 48 *&* 49. *Ivo lib.* 3. *tit.* 21. *c.* 18. *&* 19. *panor. & par.* 6. *c.* 149. *&* 150. *decr.*

CAP. X.

Contumaces clerici, prout dignitatis ordo permiſerit, ab Epiſcopis corrigantur; & ſi qui prioris gradus elati ſuperbia, communionem fortaſſe contempſerint, aut Eccleſiam frequentare, vel officium ſuum implere neglexerint, peregrina eis communio tribuatur; ita vt cum eos pœnitentia correxerit, reſcripti in matricula gradum ſuum, dignitatemque ſuſcipiant. *Agath. c.* 2. *Capitul. lib.* 7. *c.* 311. *Ivo par.* 6. *c.* 366. *decr.* *Diſt.* 50. *c.* 21.

CAP. XI.

Qui altario miniſtrant, &c. ab omni humano ſanguine, etiam hoſtili ſe abſtineant: vel duobus annis, tam officio, quam communione priuentur, quibus vigiliis, ieiuniis, &c. expientur: ita officio, vel communioni reddantur; ſed non vlterius ad officia potiora promoueantur. *Ilerd. c.* 1. *Diſt.* 50. *c.* 36. *De his.*

CAP. XII.

Vbi Epiſcopus obierit, nullus Epiſcopus quidquam de rebus Eccleſiæ præter humanitatem præſumat auferre. Si fecerit, conuentus ab inſtituto Pontifice ſine dilatione oblata reſtituat. Sin minus anno integro miſſas facere non præſumat. *Aurel. v. c.* 8.

CAP. XIII.

Si bis vocatus Epiſcopus à Metropolitano aut mittere, aut venire diſtulerit, tunc à caritate Metropolitani ſui nouerit ſe eſſe ſuſpenſum, donec ad præſentiam eius veniens, cauſſæ ipſius, de qua petitur, reddiderit rationem. Quod ſi patuerit Epiſcopum ipſum contra iuſtitiam fatigatum, is, qui eum iniuſta interpellatione pulſauit, anni ſpatio à communione Eccleſiaſtica ſuſpendatur. *Aurel. v. c.* 17.

CAP. XIV.

Quicumque culpabilis inuentus clericus, aut honoratus de ciuitate ad monaſterium fuerit deputatus, ſic Abbas cum illo, qui dirigitur, agat, ſicut ab Epiſcopo manifeſta correctione fuerit ordinatus: alter Abbas tempus aliquod ſuſpendatur. *Narbon. c.* 6.

CAP. XV.

Si quis ſacerdotum, ſecundum ſtatuta concilij Valentini, ad humanda decedentis Epiſcopi membra venire commonitus, appellantibus clericis, diſtulerit, apud ſynodum, ſiue apud Metropolitanum Epiſcopum, tempore anni vnius non habeat faciendi miſſam, nec communicandi omnino licentiam, &c. *Tolet. vij. c.* 3. *vid. Val. Hiſpan. c.* 4. *Burch. lib.* 1. *c.* 216 *Ivo p.* 5. *c.* 330. *decr.*

CAP. XVI.

Energumeni tamdiu erunt ab officij ſui ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio per diſcretionem Epiſcopi inueniantur ab incurſu dæmonum alieni; *Toletan. xi. cap.* *Diſt.* 33. *c.* 3. *Communiter.*

13. Burch. l. 3. c. 72. Iuo par. 2. c. 125. decr.

CAP. XVII.

Epiſcopi qui reliquias portant, non in ſellulis vehantur à diaconibus, ſed pedibus eant, vel quamdiu in hoc vitio erunt à ſacrificando ceſſabunt. *Brac. iij. cap. 5.*

CAP. XVIII.

Alterius clericum nemo ſollicitet neque fugientem recipiat, nemo celet, nemo ordinet, Si quis tempore conſtituto fugitiuum non reduxerit, tamdiu excommunicatus ſit ipſe receptor Epiſcopus, & remotus à ſuis officiis, quamdiu fugitiuus ſub ſua poteſtate fuerit remoratus. *Tolet. xvj. c. 11.*

CAP. XIX.

Epiſcopi, qui hactenus tantam ſilentio conſenſerunt præſumptionis perniciem (*loquitur de Epiſcopis, qui laicos permittebant res omnes monaſticas, vt Abbates, libere adminiſtrare*) durius arguantur. Et ſi deinceps iſtud ſine vindicta dimiſerint, aut agere in ſuis parochiis conſenſerint, tribus menſibus hoc ſynodali iudicio, à miſſarum ſolemniis ſe abſtineant, & ſuæ tantum Eccleſiæ communione contenti ſint. *Melden. c. 10. ex concil. Holonien.*

CAP. XX.

De clericis ruralibus concubinariis expreſſus rigor ſuperius obſeruetur; quorum Archidiaconi, ſi eos in iniquitatibus voluerint confouere, vel eorum diſſimulare exceſſus, ſciant ab officio ſe ſuſpenſos: & ſi in ſuſpenſione permanſerint, eos præcipimus per Epiſcopos ſuos à dignitatibus remoueri, *Concil. habitum in Germania ſub Conrado Card. c. 3.*

CAP. XXI.

Firmiter prohibemus, ne (*Prælatus*) in aliquem excommunicationis ſententiam, niſi competenti admonitione præmiſſa, & præſentibus perſonis idoneis, per quas ſi neceſſe fuerit, poſſit probari admonitio, promulgare præſumat, & ſi Prælatus contra hoc fecerit, & admonitus errorem ſuum non reuocauerit, per menſem ab ingreſſu Eccleſię ſit excluſus. *Conç. habit. in Germania ſub Conrado Card. c. 4.*

CAP. XXII.

Quoniam in quibuſdam locis Alemaniæ fundatores Eccleſiarum, vel hæredes, ipſorum poteſtate abutuntur, partem decimarum, vel aliarum obuentionum Eccleſiaſticarum, in quibus ius obtinent patronatus, ſibi retinentes ex pacto, repræſentant clericos ad eaſdem, Qui cæca cupiditate ducti, taliter à patronis præſentationem receperunt, officio, beneficioque priuentur, &c. Epiſcopi vero, & Archidiaconi, qui talibus ſcienter curam animarum commiſerint, ab inſtitutione, & collatione perpetuo ſint ſuſpenſi. *Concil. in Germania ſub Conrado Card. 9. 10. 11.*

Qui presbyteri ceſſare debeant à celebratione diuinorum.
Tit. XV.

Vide lib. vj. tit. lvj. quibus adde.

CAPVT VNIC.

PResbyter, diaconus, clericus, in aliena parochia ſine licentia Epiſcopi non ſit, ſi fuerit, amplius non miniſtret, reuocatus ab Epiſcopo, niſi reuertatur, illic vt laicus communicet. *Apoſt. c. 15.*

Communia de ſuſpenſione.
Tit. XVI.

CAPVT I.

REprehenſibilis valde conſuetudo inoleuit, vt fratres, & coèpiſcopi noſtri, ſeu etiam Archidiaconi, quos appellaturos in cauſſis exiſtimant, nulla penitus admonitione præmiſſa, ſuſpenſionis, vel excommunicationis in eos ferant ſententiam, &c. Statuimus, vt nec Prælati, niſi canonica commonitione præmiſſa, ſuſpenſionis, vel excommunicationis ſententiam proferant in ſubiectos: niſi forte talis ſit culpa, quæ ipſo genere ſuo excommunicationis pœnam inducat, &c. *Alex. iij. in concil. Later. c. 6.* *De appel. c. 26. Gr. ger. ix & c. 42. in c. ... in 1. coll. 5. 3. 3. c. 8.*

CAP. II.

Ne à communione ſuſpendatur, cui crimen intenditur, niſi ad cauſſam ſuam dicendam electorum iudicum die ſtatuta litteris euocatus minime occurrerit. *Fel. xiij. ſynod. lxx. Epiſcoporum epiſt. 2. ante med. Hadr. ad Epiſcop. Medio. cap. 5.*

CAP. III.

Communio ſuſpenſa reſtituitur demonſtranti cauſſas, quibus id acciderat, iam eſſe deterſas, & profitenti conditiones pacis impletas. *Innocen. epiſt. 16. in prin.*

Explicit tota Iuris Pontificij veteris Epitome Deo Opt. Max. laus, & gloria.